

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HESIODI ASCRAEI

QUAECUMQUE EXSTANT
GRÆCE ET LATINE,
EX RECENSIONE

JOANNIS CLERICI,

Cum ejusdem Animadversionibus.

Accessere Notæ

JOSEPHI SCALIGERI, DANIELIS HEINSII,
FRANCISCI GUILTI, & STEPHANI CLERICI

Nec non in altero volumine

JOAN. GEORGI GRÆVII

Lectiones Hesiodæ, nunc auctiores, &

DANIELIS HEINSII

Introductio in doctrinam Operum & Dierum,

Cum Indice

GEORGI PASORIS.

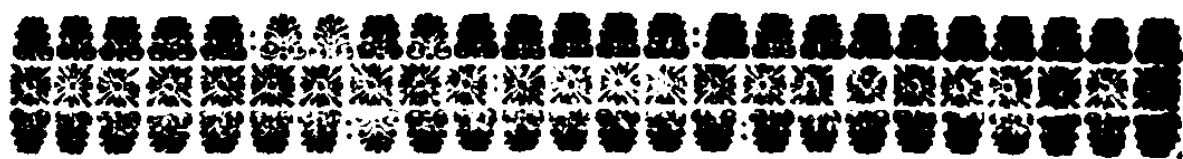
AMSTELÆDAMI

Apud G. GALLEY, Præfectum Typographiæ
HUGURTANORUM.

M. DCCÍ.

KONINKL.
BIBLIOTHEEK
TE 'S-HAGE.

NOBILI ATQUE ILLUSTR

VIRO

CHRISTOPHORO

CODRINGTONO

INSULIS,

QUÆ LEWARDICÆ DICUNTUR,

in Americano Oceano,

P R Æ F E C T O.

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

CUM munificentia Tuâ, VIR ILLU-
STRIS, nuper aucta esset exigua mea su-
pellex libraria; cœpi dispicere ac reputare
mecum, quam tandem ratione, gratum erga Te
animum testatum facere possem. Haud ita mul-
tò post Hesiodum, curis meis nonnihil illustra-
tum, typis describendum dedi; nec putavi me
commodiorem occasionem nancisci posse, quâ Tibi
* 2 gratias

DEDICATIO.

gratias agerem. Eum ergo nunc editum ad Te mitto, in Lerwardicis insulis agentem; ut id tempus, quo ab gravissimis administrationis Tuae curis conquiescis, si Tibi videatur, aliqua ex parte jucundius Tibi faciat; dum Te hujus sæculi oblitum ad antiquissimas Græciæ origines transfert, & lenissimæ poëseos suavitate demulcet. Nisi scirem Te multò facilius laude digna facere, quàm laudes licet meritas audire; extollerem hic cum ceteras eximias animi Tui dotes, tum etiam amorem, quo & Libros & Librorum amantes prosequeris, & quem pulcherrimè, at contra plerorumque morem, cum rei militaris peritia conjunxisti. Paucissimi sanè eorum, qui militarem gloriam sequuntur, ullo in loco aut Litteras aut Litteratos habent, quasi barbariem vitæ eorum instituti comitem esse oporteret. Quibus si objiciamus laudatissimos illos duces Græcos & Romanos, qui non minus exculti Litteris, quàm bellicarum rerum periti fuerunt, exempla, quasi vetustate temporis morumque mutatione evanida & obsoleta, repudiant. At quid dicent, cum Te, Tuique similes, qui sæculum nostrum exornatis, opponemus eorum stolidæ ignorantie, quâ propemodum gloriantur? Nimirum, necesse erit homines tacere: quemadmodum & me nunc oportet silentio quæ dicenda haberem premere, ne modestiæ Tuae gravis sim. Itaque desinam voto, quo Te, VIR NOBILIS, Insulas Anglicanas, quibus præes, saluum atque incolumem feliciter tueri; dein, exacto administrationis tempore, integrâ valetudine

DEDICATIO.

*ne in Europam ac patriam redire optabo; Deum-
que, quæ pretiosissima mortalibus largitur, eant in
Te copiosissime omnia effundat orabo. Vale.*

**Dabam Amstelodami, Calendis Januariis, quibus
decimum octavum à Christo Nato Sæculum
inchoatur.**

LECTORI

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

PAUCIS dicam, LECTOR, quid in hac *Hesiodi* editione præstare conatus sim, ne te gravioribus fortè occupatum negotiis diutiùs æquo distineam, néve ipse tempus in aliis collocandum frustra teram. Cùm ante aliquot annos *Hesiodi Theogoniam*, in gratiam studiosorum adolescentium, interpretatus essem, ut Græcæ Mythologiæ mysteria iis panderem, & notulas in chartam meas conjecissem; fuerunt qui eas edi potius oportere, quàm manu descriptas volitare existimarent. Quibus non gravatim assensu, cùm præsertim haberem prælectiones Patris mei *Stephani Clerici*, in *Operum & Dierum* aliquam partem; quibus additis, fermè totus Poëta Ascræus illustrari poterat. Itaque excerpti, ex paternis schedis, quæ excerptenda visa sunt; alia enim multa habebat in usum tironum, quæ necesse non erat in publicam lucem protrahi, cùm præsertim alii pleraque jam præcepissent. Cùm verò integrum Poëma Pater meus non illustrasset, reliqua addidi, ut & pauca quædam in *Clypeum Hercu-*

AD LECTOREM.

Herculis, aut ex meis scriniis petita, aut quæ à viris doctis observata memineram. Fragmenta etiam Latinè verti & tumultuariis notulis illustravi auctiora, in hac editione, curâ doctissimi viri *Joan. Georgii Grævii*. *Hesiodum* ipsum ex ejus editione desumsi, emendatâque multis in locis versione Latinâ, notas *Jos. Scaligeri*, *Dan. Heinssii* & *Francisci Guïeti*, unâ cum nostris, in ima pagina subjeci.

Alterum volumen totum alienum est, quippe quod constat *Lectionibus Hesiodeis* vtri eruditissimi, auctioribus & emendatioribus; *Dan. Heinssii Introductione in doctrinam Operum & Dierum*; & *Indice Georgii Pasoris* huic editioni aptato, & obiter multis in locis emendato. Is Index eruditus non inutilis, ad quærenda *Hesiodi* loca; Indoctis verò utilissimus ad intelligenda Poëtæ verba, quamvis varia à doctioribus in eo meritò carpi possint. Hæc omnia si jungantur, non erit cur aliæ editiones *Hesiodi*, ab iis qui cupient Poëtam intelligere, requirantur. *Heinssii* quidem labores magni non facio, quem passim aberrasse puto, & inanes argutias captasse; sed propter viri famam, non fuerunt omittendi, & sunt in iis nonnulla quæ legisse non poenitebit.

Erunt fortè qui cupiant me rationem reddere instituti mei, in explicanda Mythologia ex Lingua Phœnicia, antiquissimisque Græciæ historiis; omissis omnibus allegoriis, nisi si quæ fortè manifestissimæ sunt. Verùm singulari opusculo res indigeret, si foret copiosius exponenda, quod om-

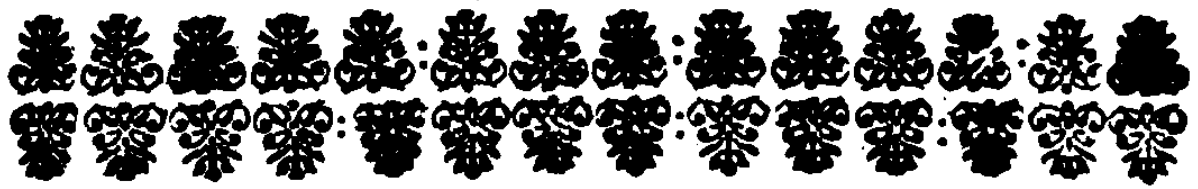
AD LECTOREM.

nino fieri deberet, si omnis dubitatio animis esset evellenda; at hoc nunc quidem aggredi non vacat. Serias occupationes & graviora studia ejusmodi amœnitatibus interdum, si Deus vitam & valetudinem concesserit, interpungemus; cò libentius quòd, ut insignis Criticus egregiè dixit, *regnant alibi familiae & vocabula factionum, opiniones pro sacramento sunt, & fateri posse in melius profici nefas habetur*; hîc verò sibi indulgere, dissentire ab aliis & errare etiam semper licuit&, nisi fallor, posthac etiam licebit. Vale.

*Dabam Amstelodami, ineunte Saeculo à Christo
Nato decimo octavo.*

VIRO

VIRO CLARISSIMO
BONAVENTURÆ VULCANIO,

Græcarum Litterarum Professori & Interpreti

S. D.

DANIEL HEINSIUS.

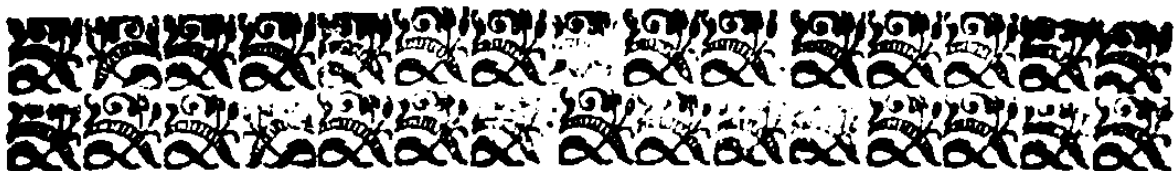
Non ignoras, Vir Clarissime, Hesiodum majori olim formâ editum à nobis fuisse: in qua veteres Poëtæ illius Interpretes conjunxeramus. Qua in re præclaram à te nobis operam navatam memini. Joannis enim Tzetze, Grammatici non planè contemnendi, glossas aliquanto auctiores, singulari quadam humanitate nobis suppeditaveras. Dederamus autem operam tum temporis, ut suavissimos & auro contra non caros, Operum & Dierum libellos illustraremus: quod in iis vestigia veteris illius sanctissimæ Philosophiæ primi observasse nobis videremur, quam Pythagoras & Plato postea excoluerunt. Quæ res ita grata, ut pote in adolescente, viris maximis tum fuit, ut quam ex scribendi genere extemporaneo, neque elaborato, ne speraveramus quidem, eam nobis ita cumulatè laudem tribuerent, ut admittere eam vel putiditas vel mera esset inverecundia: quòd putarent nova esse omnia, sed quæ antiquissimo scriptori lucis haud parum adferrent. Cùm autem iterum minore hac facie, sine veterum interpretatione, Hesiodum sub prælum revocarent operæ, feci quod petebant. Versionem aliorum correxi: quædam etiam in meis emendavi. In quibus non sine admiratione quædam repperi,
quæ

D E D I C A T I O.

qua per festinationem operarum tum commissa, necessario erant emendanda: cum nec Græca essent, nec Latina. Ut anachronismum omittam, qui in Prolegomenis quæ hîc non comparent, mutatione numerorum, quod non rarò accidit typographis, in ætate Tzetza, erat commissus. Ceterum in reliquis, quæ tum rudi, ut est vetus verbum, Minervâ conceperam, nihil admodum mutandum putavi: ne eam, quæ præcipuè tum placuit, simplicitatem incrustarem. Libuit autem hic te affari, cui & tum partem aliquam illius operis inscripsi, & nunc quantum debeam, non pudet profiteri. Quis autem excellentem tuam hujus linguæ peritiâ ignorat, nisi qui est prorsus τ βεβήλων? Agathiam & Callimachum qui legunt, Romanum in altero historicum, in altero habent Poëtam: ita tamen ut in neutro desiderent Interpretem. Ne de aliis hic dicam. Mihi autem maxima voluptas fuit, cum purissimum scriptorem, & qui optima virtutis continet præcepta, de novo essem editurus, statim in ipso limine pietatem erga præceptorem profiteri. Ut & hoc quoque inter reliqua Hesiodi præcepta discat juventus. Vale, Vir Clarissime, & me ama.

HESIO.

H E S I O D I V I T A .

*Ex Lillii Gyraldi, de Poëtarum
Historia, Dialogo II.*

DE Homero jam satis. A quo non longè abfuit senex, rusticanâ agrestique facie. Jamdudum, inquit Piso, Hesiodum nobis affers. Ipsum, inquam, profectò Hesiodum, quem & aliquo tempore cum Homero floruisse accurati quidam prodidere scriptores, alicubi licèt Cicero noster Homerum longe faciat antiquiorum. Vetus certe disceptatio inter Grammaticos, Gellio & Seneca & Pausania testibus, uter ætate præcesserit: qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides scripsit, & Cyrillus libro primo contra Julianum Cæsarem, centesimo, inquit, l x. & quinto anno post captam Trojam, Homerum & Hesiodum fuisse dicunt, & reliqua. Tum paullò post subdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quòd Homerus non fuit coætaneus Hesiodi, sed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebræos Azaria & Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autem Proca Sylvio, ante scilicet constitutionem Olympiadum. Quæ cùm dixissem, nos, inquit Piso, summo pere avemus de te audire, quæ tu assiduâ lectione super hac re annotaveris. Quibus ego, libenter sic agam, inquam, remque ideò altius aliquantò repetam. Porphyrius enim & plerique alii, Hesiodum Homero juniorem annis centum faciunt, atque ante primam Olympiadem. Quam opinionem sequi videtur Solinus, qui ita scribit: Inter Homerum & Hesiodum Poëtam, qui in auspiciis Olympiadis primæ obiit, centum xxx. anni interfuerunt.

Alii

H E S I O D I

Alii eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere. quam opinionem & Philostratus habuisse videtur. Et Vellejus non damnandus historicus, (tametsi quidam insulsè nullum fuisse Vellejum suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus: idque ex epigrammate comprobatur, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter Græca epigrammata, tale est:

*Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cum cantu vicit divinum in Chalcide Homerum.*

Græcum verò si mavultis, hoc est:

Ἡσίودος Μῆσαις Ἑλικωνίσι τὸνδ' ἀνέθηκε.

Τῷ μὲν νικῆσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον.

Verùm ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, utcumque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacōn attigit, tum in eo, quod Septem Sapientum convivium inscribitur, copiosè explicavit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exsequiis & Amphidamantis Chalcidenfis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps judicium fuit sententia. Conversi, inquit, sunt ad hujusmodi interrogationes, & proposuerunt inanes, ut aiunt, quasdam nugas. (si modò rectè interpretamur, ὡς φασι λέχας, non ὡς φησι Λέχης, ut passim legitur: non tamen decerno, conscius & Lesches nomen esse proprium Poëtæ Lesbii) Homerus quidem sic:

*Musa mihi referas, quæ non umquam ante fuere,
Neve futura retro.*

Tum verò ex tempore respondit Hesiodus:

*Verum cornipedes quando Jovis ante sepulcrum
Festinantes propter palmam plaustra terebant!*

Ob hoc ferunt Hesiodum maximæ omnibus fuisse admirationi, atque tripodis præmium adsecutum. Sed Græca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio: durè enim admodum

V I T A.

dum & inconditè ea vertisse videris. Audite ergo ea Græcè, inquam, non enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita:

Μῦθόν μοι ἔννεπ' ἐκείνα τὰ μήτ' ἐγλώοντο πάροιθεν,
Μήτ' ἔσσι μετόπισθεν.

Sic verò Hesiodus:

Ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ Καναχὴ ποδες ἵπποι
Ἄρματα συντερίψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porro ne & hoc vos lateat, judicem inter Homerum & Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res usque in proverbium deducta ostendit, Πανίδας ψῆφος, Panidæ suffragium: quod in eos ferri solet, qui ineruditè minúsque sapienter judicant. Pulchrè, inquit Piso, & sanè simul monstrasti, eadem Homerum & Hesiodum ætate fuisse: sed nihil verat quominus eadem diligentia reliquam ejus Poëtæ vitam, ab Atticis usque litteris (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc à nostris hætenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, à castè & pudicè loquendo deductum videtur, παρὰ τὸ ἥσιν ἄδω. Patria vero illi Cuma: quæ urbs inter Æolicas numeratur, ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascræum fuisse negas? eo enim nomine à Græcis & Latinis vocatur. Rectè tu quidem, inquam; sed si me vos audire volueritis, quæ id ratione factum intelligetis. Hesiodi quidem patri Cuma fuit Æolica, ut ab Herodoto, Strabone & Srephano traditum est. Valerius quoque Probus, non alium, quàm Hesiodum, intelligere Virgilium autumat, illo carmine:

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

Quòd, scilicet Hesiodus, Cumæus primus ætates ex metallis commentus est; ut liquidò videtur in eo, quod Ἔργα inscribitur, poëmate. Natus ergo Hesiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagæno Critonis filio natus erat, matre verò Pycimede: qui utique parentes ære alieno oppressi, cùm unde dissolverent nomina non haberent, in Ascræ Bœotiæ vicum demigrarunt, ubi est

fuer

H E S I O D I

puer Hesiodus educatus, atque inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attellen, Mæona, & Dion, Cumæos, fratres fuisse, quorum Dius, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam, in Ascræam migravit; ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum: qui dum paterna armenta puer custodiret, à Musis amatus fuisse perhibetur: quæ illi gustandam laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipsius Poëtæ Interpres Proclus, & Isaacius Tzerzes, ut qui eam mandunt, vates fiant: unde & Lycophron Poëta eâ causâ δαφνηφάγον vatem nominat. Idem & in Cassandra Sophocles. Et noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, sic usque sacras innoxia laurus

Vesce, & æternum sit mihi virginitas,

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinii symbolum esse prodidit: quare & laurum ipsam veteres μαντικήν φυτὸν appellavere, hoc est, vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

—— *Venturi præscia laurus.*

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinii Deus à gentibus est creditus. Quin & hujus arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc nostro tempore!) prædicebant: quod & Philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, unde & tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia, si noctu pulvino subjecta fuerint, somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen, prodit Eustathius, à δα particula intensiva, & φωνέω verbo: quod *voco* & *cano* significat, quòd laurus in igne posita crepet & sonet: unde fortasse & ipsi nos Latini laurum deduximus, à λα, ut δα, particula intensiva, & *uro*, ut si non *voce*, at significatione conveniat. Si plura verò de

V I T A:

de lauro discere cupitis, præter ea quæ à nostris traduntur, legite Parthenii librum Εἰρηναίου, & Constantini librum xi. de re rustica, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed jam a lauro ad Hesiodum revertar, qui lauro gustatâ, hanstâque Hippocrenes undâ, repente Poëta prodiit. Id cum alii, tum ipse de se in Theogonia cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius interpretatur, ut Hesiodum putet voluisse, quæ sui ingenii & artis esset foetura, in Deas referre, ut se Musis gratum testaretur: ut si quis ærariam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legitis. Delectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum: quam rem tamen in somnium quidam retulere. Alii, quod qui peregre proficiscuntur, facilius prudentiam ceterasque virtutes comparare existimantur, quod mores scilicet hominum multorum videant. Uxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen Physigei filiam, & ex ea Stefichorum Poëtam natum. Alii non uxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum occisum. Nam cum de se scitatum oraculum Delphos ivisset, eique responsum foret, ut Nemezi Jovis templum vitaret, quod ibi esset vitæ finem habiturus, cumque eâ causâ Nemeam Peloponnesi fugeret, forte in Oeneonem Locridis pervenit, ubi Nemezi Jovis templum fuerat, ut scribit Thucydides; quo in loco incautus ab Amphiphane, & Ganetore Physigei liberis interemptus est, quod ab eo vitiatam sororem Ctemenen crederent. Cadaver ab iis in pelagum projectum est: id quod cum occultè fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum, ut scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Physigei filii, sed Ganyctoris Nauclei dicti sunt, ut in illo est, cui titulus, Quanam animalia prudentiora, terrestriane, an aquatilia. Pausanias quoque, in Boeoticis, Hesiodi interitum ita recitat: Filii, inquit, Ganyctoris, Ctimenus & Antiphus, in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob Hesiodi necem, ubi in Neptunum impii existimati sunt, de illisque est facta quæstio.

H E S I O D I

& cetera quæ ille prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis convivio explicat. Cum Milesio, inquit, comite & Troilo puero Hesiodus apud quemdam hospitatus est, noctu Milesius hospitis filiam vitavit: rei conscium Hesiodum rati puellæ fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, & cadaver in mare projecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt, à quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate à delphinis cadaver ad littus delatum, ubi tum fortè Neptunalia celebrabantur. Id scelus ubi incolæ intellexerunt, interfectorum domos diruerunt; vivos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alii post diem tertium à delphine in littus cadaver devectum tradunt. Re cognitâ, occisores navigatione sibi consulere volentes, vi coortæ tempestatis ad unum omnes deprehensi, naufragio periisse dicuntur. Post hæc Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, quæ de re extat Alcæi Poëtæ carmen. Dein vero oraculo monente, ejus ossa exportata ab Orchomeniis, & in medio foro, hoc addito elogio, tumulata:

Ἀσκη μὴ πατὴρ πολυλήϊος, αἰεὶ δὲ θανόντι

Ὅσ' αὖ πλεῖστον γῆ Μινυῶν κατέχῃ

Ἡσιόδῳ, ὃ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέει ἐστίν

Ἀνδρῶν κενομένων ἐν βασιλῶν σφίσι.

Tum Picus puer: Cur non & hos Latine, ut alios versus, nobis exprimis? Ut, inquam, noster Piso hos ipse convertat, & ego interea ad memoriam cetera revocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, utcumque poterò: & non diu cunctatus, sic cœpit:

Fertilis Afera quidem patria est: verum morientis

Pugnaces Minyæ condita membra tenent

Hesiodi, cujus supra omnes plurima laus est,

Spektatósque viros judicio sophia.

Quos cum Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animadvertens ego, causamque intelligens, statim subdidi. Legimus & Græcum alterum Pindari, quod ita noster Cælius Latine vertit:

Salve

V I T A.

*Salve cui pubes, tumultusque bis obtigit unus,
Tu sapias Hesiodae, quantum homini sapere est.*

Sed & Aldus ita prius:

*Hesiodae ante alios sopsiâ præstantior omnes,
Salve, bis quondam qui puer atque senex.*

Græcum Pindari, si vultis, sic habet:

*Χαῖρε δὲς ἡγήσας, καὶ δὲς τέφρ' ἀντιβολήσας
Ἡσίοδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.*

Verùm jam tempus est, inquam, ut quæ ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Græcis commentariis reperi, attulero super ea in Ἔργοις verba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus verò Stefichorum dixit ex Climene: ego tamen legendum puto, Ctemene, ut jam ostendi. Alii tamen ex Archiepe: quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesiodum præter Stefichorum & filiam habuisse Mnaseam nomine, quam Archiepen vocant alii. Porro sexdecim Hesiodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia, à Philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde Ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, Opera & Dies. In quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum Poëtam aliqui scribunt. Sunt & qui putent, Ἡοίᾱς μεγάλας, sic vocata carmina, Hesiodi esse, ut Eunapius Græcus historicus, & in Bœoticis Pausanias. quo loco & alia Hesiodi opera commemorat, de quibus jam antè planè meminimus. Posthæc Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fabius Quintilianus, ex Aristophanis Grammatici sententia, Hesiodi esse negavit. At verò Aristoteles & Grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus, in medium afferunt. Scripsit item Heroïum & Heroïdum Genealogias: ad hæc & de mulieribus: quo in opere Heroïdas multas induxit virorum fortium nuptias, ut ait Servius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroïbus antè scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesiodum mulie-

H E S I O D I

rum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum *ῥαψωδῆσαι*, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At verò Hesiodus ipse, secum Homero in Delo in Apollinem hujusmodi versus primum concinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

*In Delo tum primum ego Maonidesque Poëtae
Lusimus, inque novis carmen cantavimus bymnis,
Auricomum Phæbum, quem Latona edidit alma.*

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suaviusque suâ linguâ:

*Εν Δήλῳ τότε πρῶτον, ἐγὼ καὶ Ὅμηρος, αἰοῖδ' οἱ
Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδ' ὡν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τίηε Λητώ.*

Scripsit item Hesiodus Pelei & Thetidis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poëma inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cujuspiam alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, & Apollonius Rhodius, Stesichorúsque, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit idem de Medicina. qua de re Plutarchus in Symposio Dioclis. Hesiodus, inquit, in Medicina plurimum valuit. quod manifestè apparet, cum de victûs ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de scæminis, de temporum connexionione, deque infantium statu differit. Et hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt & qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant. quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant auctorem eorum apologorum, qui Æsopi dicuntur. Quæ ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quam paucis carminibus M. Manilius in secundo Astronomicôn ista fere omnia Hesiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subjunxit:

Sed

V I T A.

— Sed proximus illi

*Hesiodus memorat divos, divumque parentes,
Et chaos enixum terras, orbemque sub illo
Infantem, & primum titubantia fidera corpus,
Titaneas jurvisse senis cunabula magni,
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
Atque iterum patris nascentem corpore Bacchum,
Omniaque immenso volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultusque rogavit,
Militiamque soli, quod colles Bacchus amaret,
Quod fecunda Ceres campos, quod Pallas utrumque,
Atque arbusa vagis essent quod adultera pomis,
Sylvarumque Deos sacraque numina nymphas,
Pacis opus, magnos naturæ condit. in usus.*

Cum recitasset hos versus Piso. Si velim, inquam ego, quæcumque omnia de Hesiodo legi, vobis in præsentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quædam tamen haud indigna relatu nequaquam præteribo: Scribit in primis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur, in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, ut solet, irridet. Sunt & inter Græca epigrammata in Hesiodum multa. Exstat & apud Græcos proverbium, de iis qui super senescunt, Hesiodia senectus: de quo & Pindari distichon legitur, quod ante ab Aldo & Cælio nostro interpretatum attulimus. Pythagoram scribit Philosophus Hieronymus, cum ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam æream suspensam adstrictamque adeo, ut stridere videretur, & cum ea Homeri quoque animam serpentibus undique incinctam; eâ videlicet solummodo causâ, quod de Diis falsa suis carminibus confinxissent. Quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriæ in iis quæ de Diis ab Homero dicuntur, & responsiones in ejus calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmonæus, vel Tantalus, immodera-

HESIODI VITA:

tam atque intemperatam linguam habens, si quæ de Diis cecinit, sub alia significatione, non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod & de alijs Poëtis bonis, ut hesternâ die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac prope divini ingenii fuerit Hesiodus, non tamen ideò obtrektoribus illum caruisse accepimus; siquidem iniquas adversum eum controversias exercuisse Cercopem legimus, in tantum excellentissimus quisque aliquo detractore est vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, à Siagro Poëta laceffit, Pindarus ab Amphimane Coö, Simonides à Timocreonte. Nec Virgilio Horatioque nostris, defuere Parones, Mævii, Bavii atque Suffeni, aliique, de quibus in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromastigon genus nostro hoc tempore non minùs, quàm pridem, viget. Plures quidem nunc Critici & Zoili, quam versificatores & Poëtæ. At de Hesiodo jam satis.

HESIODI VITA

E Fluvii Ursinii Elogiis descripta.

Hesiodum Dio patre, & Pycimede matre natum Olympiade prima, LX. ante Romam conditam annis floruisse, ex scriptoribus cum Græcis, tum Latinis, colligimus. Patria illi Cuma, Æolicarum urbium una, ut Herodotus & Strabo annotarunt. Inde autem ære alieno oppressum patrem Diu migrasse ferunt, Ascræque Bœotiæ vicum petisse; à quo Ascræum deinde Hesiodum dictum. Ejus mortem, cum senex admodum esset, recitat Plutarchus in Dioclis convivio. Proverbium inde factum, Hesioidea senectus. Hesiodo statuam in publico Constantinopolino gymnasio, quod Zeuxippi dicebatur, ex ære positam fuisse, intelligimus ex his Christodori versibus in lib. 5. Epigrammatum Græcorum,

Ἡσίودος δὲ Ἀσκραῖ ὀρεινάσιν εἶδετο μύσαις
Φθελγόμενῃ, χαλκὸν δὲ ἐβιάζετο θυάδι λύσῃ
Ἐνθεὸν ἱμείρων ἀνάγειν μέλῃ.

Quos Laurentius Gambara Brixianus ita in Latinum transtulit:

*Hesiodusque choros Ascræus stabat agrestes
Inter, Hamadryadum media sublimis in aula:
Ærea & effigies fundebat ad æthera carmen.*

Pausanias quoque in Bœoticis Hesiodo statuam æream à Thespiensibus in urbis foro positam fuisse scribit. qui & aliam Hesiodo statuam in templo Jovis Olympici collocatam narrat in rerum Eliacarum libro 1. De Hesiodo Velleius lib. 1. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit circa centum viginti annos distinctus

HESODI VITA.

ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mol-
lissimâ dulcedine carminum memorabilis: otii quie-
tisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita ope-
ris auctoritate proximus, qui vitavit ne in id, quod
Homerus, incideret; patriamque & parentes testa-
tus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, con-
tumeliosissimè.

D E

HESIODI ÆTATE

*Ex Johannis Gerhardi Vossii libro de
Poëtis Græcis cap. II.*

Sic statuimus nihil nunc antiquius habere Græcos
poëmatis Homeri & Hesiodi, sed quando hi vixerint,
Veteres ipsi certant incerti. Hesiodum multo juniorem
Homero (*quem vixisse Olympiadum initio, vel paulò post,
Romuli nempe temporibus, paucis ante ostenderit*) Cicero
putavit. Uti & Porphyrius ac Solinus, quorum ille an-
nis c, hic cxxx post Homerum vixisse existimat. Alii
eo quod simplicior sit antiquiorem fuisse coniectant.
Plurium verò opinio est fuisse æqualem. Ut Varro in
primo de Imaginibus, teste Agellio, Plutarchus V. Sym-
posiacion & VII. Sapientum convivio, item Philostratus.
In eo dissensu ob plurium consensum, & quæ de
certamine Homeri ac Hesiodi prodita sunt, maluimus
nos aggregare iis, qui aliquo tempore simul vixisse exis-
timant. Non multum abit quod apud Cyrillum legas flo-
ruisse Hesiodum paulò ante primam Olympiadem, re-
gnante in Latio Proca Sylvio, vel quod alii floruisse di-
cunt Olymp. IV, ut est apud Eusebium in Chronicis.
Apud quem etiam legas ad præcedentem Olympiadem
floruisse tum Eumelum Poëtam, qui Bugoniam & Euro-
pam scripsit. Fuerint igitur & Hesiodus & Eumelus
æquales. Nec multum abit Tetzès, qui Hesiodum re-
fert ad Olymp. XI. Operæ verò est attendere ad id,
quod

DE HESIODI ÆTATE.

quod Hesiodus ipse scribat, suâ ætate Arcturum ἀκρό-
νυχον in Boeotia exortum fuisse VII. die Martii. unde
Poetæ hujus ætas in tantum saltem possit colligi, ut
error si quis sit saltem intra 70. annos sit constitutus,
sicuti observat Jos. Scaliger in Eusebianis animadversio-
nibus, num. MCCLV.

Ἐκ τῶν Σειδᾶ.

Ex Suida.

ΗἸσιόδῳ Κυμαῖῳ, νέῳ
ἢ κρημιθεὶς ὑπὸ τοῦ πα-
τρὸς Δίᾳ, καὶ μητρὸς Πυ-
κτιμήδης, ἐν Ἀσκρα τῆς
Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται ἢ εἶ-
ναι τοῦ Δίᾳ τοῦ Ἀμπελίδε τοῦ
Μελανώπε. ὃν φασὶ πνεῖν τοῦ
Ὀμήρου προπάτορος εἶναι πάπ-
πον, ὡς ἀνεψιάδῳ εἶναι
Ἡσιόδῳ τὸν Ὀμηρον. ἰκάπερον
ἢ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντοῦ κατὰ-
γομαι. ποιήματα ἢ αὐτῶν ταῦ-
τα, Θεογονία, Ἔργα καὶ
Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναι-
κῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις
ἑ. Ἐπικήδει εἰς Βάτρε-
χόν πνα ἐρώμενον αὐτῶν. Πε-
ρὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. καὶ
ἄλλα πολλά. Ἐτελεύτησε ἢ
ἐπιξενωθείς παρ' Ἀντίφω καὶ
Κτιμήνῳ· οἱ νύκτωρ δόξαντες
ἀναιρεῖν φθορέα ἀδελφῆς ἐ-
κείνων, ἀνεῖλον τὸν Ἡσιόδον
ὄντας. ὡς ἢ καὶ Ὀμήρου
κατὰ πνας πρεσβύτερος. καὶ
Homero, ut quibusdam videtur, antiquior. Alii eadem

Hesiodus Cumæus. Ce-
terum à patre Dio &
Pycimede ejus matre, in
Ascra, translatus eò, vixit.
Genus ac familiam illius ab
Ampelide Dio, Melanopi
filio deducunt. Quem non-
nulli Homeri abavum fuisse
volunt. Ut Hesiodi conso-
brini filius fuerit Homerus.
Utrumque autem ab Atlan-
te volunt oriundum esse.
Ejus autem hæc sunt poë-
mata: Opera & Dies, Scu-
tum, Mulierum Catalogus,
libris quinque. Epicedium
Batrachi, quem in deliciis
habuit. De Dactylis Idæis.
Alia item multa. Obiit au-
tem, cum ad Antiphum &
Ctimenum hospes divertis-
set. Qui cum noctu sororis
sux stupratorem tollere se
existimarent, Hesiodum
ignari sustulere. Fuit autem
tempe-

DE HESIODI ÆTATE

tempestate vixisse autumant. Porphyrius, & alii, centum omnino post annis floruisse tradunt.

ἢ ἄλλως, σύγχρονον. Πορφυρίου, καὶ ἄλλοι παλαιοὶ νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ὀρίζονται.

*Ex Halicarnassensi
Dionysio.*

Ἐκ τῶν Διονυσίου τῆς
Ἀλικαρνασσεως.

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum æquabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

HἩσίοδος μὲν γὰρ ἐφρόντισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνέσεως ἐμμελῆς.

Velleius Paterculus Hist. lib. i.

HUjus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa cxx. annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissimâ dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus. ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret: patriamque & parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissimè.

Fabius lib. x.

RArò assurgit Hesiodus, magnaue pars ejus in nominibus est occupata. tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & expositionis probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

DE HESIODI ÆTATE

Ἀλκαίῃ εἰς τὸ αὐτόν.

ΛΟκρίδ' ἐν νέμει σκιερῷ νέκυν Ἡσιόδοιο
 Νύμφαι κρηνιάδων λῆσκ' ἀπὸ σφετέρων,
 καὶ τάφον ὑψώσαντο. γάλακτι δὲ ποιμένες αἰγῶν
 ἔρραν, ξανθῷ μιξάμενοι μέλιτι.
 τοῖσι δ' ἢ γῆρι ἀπέπνεεν, ἐνέα Μυσῶν
 ὅ' πρέσβυς καθαρῶν γασάμεν' λιβαδίων.

Η ΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ

HESIODI

A S C R Æ I

THEOGONIA.

N O T Æ

I N

THEOGONIAM HESIODI.

Θεογονία] Sic inscribitur descriptio generationis Deorum; nimirum, γυνητῶν, nam erant alii αἰγυνητοί, ut docet *Hesiodus*, ab initio Poëmatis. Dicitur *Abaris* Hyperboreus vates, scripsisse Θεογονίαν καταλογάδιω, pro-sâ oratione *Generationem Deorum*; quod fortè additur, discriminis causâ, ne Hesiodea intelligeretur. Vide *Suidam*, in *Abaris*. Si *Herodoto* credimus, *Homerus* & *Hesiodus* inventores fuere *Theogoniæ*, antea Græcis ignotæ. Sic enim loquitur Lib. II. c. 53. Οὐθεν δὲ ἐγγύστε ἑκάστου τῶν θεῶν, εἴπε αἰεὶ ἦσαν πάντες, ὁμοῖοί τε πινὲς τὰ εἶδεα, ὅσκι ἠπιστάτο μέχρ' ἔπρωτον τε καὶ χθὲς, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὅμηρον ἡλικίῳ πατρικῶσι τοῖσι ἔτεσι δοκέω μεῦ πρεσβυτέρους γινώσκειν, καὶ ἔπλεον. Οὗτοι δὲ εἰσι οἱ ποιήσαντες ΘΕΟΓΟΝΙΗΝ Ἑλλήσι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ πρῶτος τε καὶ τεχναὶς διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημνάναντες : Unde autem singuli Deorum exstiterint, anve cuncti semper fuissent, aut quâ specie, hætenus ignoratum fuerat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam *Hesiodus* atque *Homerus* (quos quadringentis non amplius annis ante me opinor fuisse) finxerunt Græcis *Theogoniam*, Diis cognominibus datis, divisisque honoribus & artibus inter illos, & descriptis illorum formis. At ubique *Homerus* & *Hesiodus* quasi jam nota illa describunt, nec videntur ornasse, nisi circumstantiis nonnullis. Sanè nunquam homines aliter de Diis sentientes eos tulissent talia de iis blaterantes, qualia habent. Vide ad v. 211. Interim liquet ex hisce verbis *Theogoniam* verè esse *Hesiodi*, quamvis nonnulli dubitarint, ut docet *Pansanias* in *Boeoticis*, sive Lib. IX. p. 581. *Clericus*.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Μουσάων Ἑλικωνιάδων δ' ὄρχώμεθ' αἰεῖν,
 Αἰθ' Ἑλικῶν ἔχουσιν ὄρε' μέγα τε ζάθεόν τε,
 Καί τε πρὸ κρήνῳ ἰοειδέα πῶς' ἀπαλοῖσιν
 ὄρχονται, καὶ βαμὸν ἐλαθενέ' Κρονίων',
 Καί τε λοεσάμεναι πέρινα χροά Περμησσοῖο,
 Ἡ' Ἰππωκρήνης, ἥ Ὀλμειῶ ζαθέοιο,
 Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὸς ἐνυποιήσαντο,
 Καλὸς, ἱμερόεντας ἐπερρώσαντο ἧ πῶσιν.
 Ἐνθεν ἄπορνήμεναι, κεκαλυμμέναι ἤερα ποτῇ,

NOTÆ IN HESIODUM.

Vers. 1. Μουσάων Ἑλικωνιάδων δ' ὄρχώμεθ' αἰεῖν] Priores centum quindecim versus sunt suppositi. Theogonia incipit versu 116. Ἡ' τοι μὲν πρώτιστα ζαθεὶ γῆρα' &c. *Clericus.*

1. Ἑλικωνιάδων] Rectè vetus Scholiastes patrias Musas à Bocoto vate invocari observat. *Helicon* mons fuit Bocotiae, ita dictus à Phoenicio *hbalik* ἡλίκη aut ἡρλίκη *hbalikon*, quæ vox montem altum sonat. Vide *Sam. Bochartum* Lib. 1. Chanaanis, Cap. xvi. ubi ostendit plenam fuisse Bocotiam & colonis & nominibus Phoeniciis. *Clericus.*

2. Ζάθειον π] *Divinissimum* montem vocat, propter numerum Deorum, qui in eo verabantur; quales Musæ, Oræades, Dryades, Naiades &c. Infra γ. 129. vocat

ἕρκα μακρὰ θεῶν χαρίεντας ἐσάϊνας
 Νυμφῶν.

Longos montes Deorum grata habitacula Nympharum. *Clericus.*

3. Ἰοειδία] Malim *μαλαίνουσαν* interpretari, ἀπὸ τῆς *ferrugine*, quia eo epitheto significatur copia aquæ; quæ non est *ιοειδής*, nisi sit profunda, ac proinde copiosa, & perennis, quæ laus est fontis. Ideò *Homerus*, & post eum *Hesiodus* vocant *ιοειδία πῶτον*, id est, profundum. Ideò Poætæ Latini *caruleos* fontes vocant, ut *carula Liriope* dicitur *Ovidio* *Metam.* III. Confirmatur hæc interpretatio, ipsâ significatione propriâ vocis, quæ significat quod habet *ἰδῶ*, seu *speciem*

HESIODI ASCRÆI DEORUM GENERATIO.

A Musis Heliconi adibus incipiamus canere,
 Quæ Heliconis habitant montem, magnūque divinūque:
 Et circa fontem caruleum pedibus tene is
 Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
 Atque abluta tenero corpore aquâ Permessi,
 Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri,
 Si sermo in Helicone choreas ducere solent,
 Pulchras, amabiles, vehementerque tripudiare pedibus:
 Inde concitata, velata aëre multo,

4. Non potest autem dici fons speciem habere floris, licet sit floribus cinctus; sed rectè dicitur habere speciem ferruginosam, ad colorem quod attinet. Clericus.

4. Καὶ θυγὲν ἱερὰ καὶ Κερύαν. Non modò in altaribus sacra faciebant, in honorem Deorum, sed & circa illa choreas agitabant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. Clericus.

5. Λοτὰ ἀμύγδα τῆρα ῥοὰ Περμεσσοῖ] Ἐλπίπ τὸ ἐξ ἡ δῶ. Guetus.

5. Περμεσσοῖ] Intellige ὕδαν, aqua, quod in versione exprimendum fuit. Permessus est Phœniciè פֶּאֶר-מֵסֶפֶה phear-metso, hoc est, puteus aut fons purus, nam Radix פֶּאֶר hanc significationem obtinet, apud Arabas. Commodior hæc visa derivatio, quàm Bocharti פֶּאֶר-מֵסֶפֶה beer-metso, fons processus, nempe, aquarum. Fons est, aut fluvio-
 lus ex Helicone profluens, & qui cum Olmio confluit in Copaidem lacum. Vide Strabonem Lib. IX. Clericus.

6. Ἰππωχελύς] Phœniciè dixeris, ut rectè Bochartus, eodem loco, הַפְּרָן happhigran, quod fontem erumpentem sonat, & corruptum in Hippocrenen, ortum fecit fabulæ, quasi esset ἡλὼν ἵππου fons equi, seu ab equo excitatus. Clericus.

Οὐλμειῶ] Phœnicià voce, הַחֹל מַיִם hhol-majo, dulcis aquis, eodem conjectore. Divinus dicitur, propter memoratam rationem, cū de Helicone sermo esset, ad γ. 2. Clericus.

8. Ἐπὶ ῥῶσιν τοῖς δὲ ποσσίν] hoc est, ἀρχαῖς. inceserunt, processerunt & similiter. Guetus.

Ἐννύχιον σῆχον, πειναλῆς ὄσσαν ἰῆσαι,
 Ὑμνοῦσαι Δία τ' αἰγίοχον, ἢ πότνιαν Ἥρην]
 Ἀργεῖον, χρυσέοισι πεδίλοις ἐμβεβαῖον,
 Κέρειν τ' αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
 Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, ἢ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἡδὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον, ἑνοσίχαιον,
 Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἐλπιόβλεφάρον τ' Ἀφροδίτην,
 Ἡἴην τε χρυσοσέφανον, καλλὴν τε Διώνην,
 Ἡώ τ', Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὸν τε Σελήνην,
 Λήτω τ', Γάιπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον αἰκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ωκεανόν τε μέγαν, ἢ Νύκτα μέλαιναν
 Ἄλκων τ' Ἐρμάντων ἱερὸν γένος αἰὲν ἑόντων.
 Αἴνυ' ποθ' Ἡσίοδον καλλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν,
 Ἄρνας πιμαίνονθ' Ἑλικῶν¹⁰ ὑπὸ Ζαθέοιο.
 Τόνδε δέ με πρόπιστα θεαὶ παρὸς μῦθον ἔειπαν
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρυι Διὸς αἰγίοχοιο.

Ποιμῆες ἄγραυλοι, κακ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
 Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
 Ἰδμεν δέ, ὅτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.
 Ὡς ἔφασκεν κῆρυι μεγάλην Διὸς δαίεπαιαν.
 Καί μοι σκηπτερον ἔδον, δάφνης ἐρμηλέ¹¹ ὄζον,

10. Ἐννύχιον] Ne videantur à mortalibus, vel potius ne patefceret mendacium Poëta, cui objici poterat numquam conspectas. Eadem de causa, collocat eas in iummo Helicone, ubi nemo pernoctabat. Clericus.

11. Δία τ' αἰγίοχον] Suo loco dicemus quare ita vocetur Jupiter, ut & quæ de Muis, aliisque Numinibus dicenda videbuntur, ubi loquetur Poëta de eorum natalibus. Clericus.

16. Ἐλπιόβλεφάρον τ' Ἀφροδίτην] Arcuatis superciliis. Guietus.

16. Ἐλπιόβλεφάρον] Volubilibus palpebris, id est, *patam*, ut Venerem vocabant Latini. Lasciviæ est indicium nictare frequenter, & signum amantium. Clericus.

23. Καλλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν] Vide versum 660. ἔργον. Guietus.

26. Κακ' ἐλέγχεα] Gratulatur sibi Poëta, quòd, cum Musæ ipsum primùm alloquerentur, conviciis usæ sint, quod est primævæ simplicitatis. Clericus.

27. Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα] Deabus mendacia tribuere est etiam antiquissimi ævi, quo Deos vix meliores hominibus fingebant; quia omnes Dii, qui maximè colebantur, fuerant homines, ut postea videbimus. Clericus.

Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
 Celebrantes Iovénique agida tenentem, & venerandam Iunonem
 Argivam, aureis calceamentis incedentem:
 Filiámque Ægiocchi Iovis, ceruleos oculos habentem Minervam:
 Phœbúmque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem,
 Et Themín venerandam, & blandis oculis Venerem,
 Hebénque aureá coroná decoram, formosámque Dianam,
 Aurorámque, Solémque magnam, splendidámque Lunam,
 Latonámque, Iapetúmque, ac Saturnum versipellem,
 Terrámque, Oceanúmque vastum, & Noctem atram:
 Aliorúmque immortalium sacrum genus semper existentium.
 Quæ olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,
 Agnos pascentem Helicone sub divino.
 Hoc autem me primum Deæ sermone compellarunt,
 Musæ Olympiades, filia Iovis Ægiocchi:
 Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solum,
 Scimus mendacia multa dicere veris similia:
 Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.
 Sic dixerunt filia Iovis magni veridicæ,
 Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,

29. Ἀγνίσκων] Diserta. Guietus.

30. Καὶ μοι αὐτῆς ἰδὼν, δάφνης ἑλκύναις ἕζον] Eδω pro ἰδωνο.
 Rhapsodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dia-
 logo cum Hesiodo p. 659. Guietus.

30. Καὶ μοι αὐτῆς ἰδὼν δάφνης ἑλκύναις ἕζον] Scholiastes post-
 quam dixit Heliconem παλὺ δάφνης esse, & laurum æquè potuisse esse
 donum Apollinis, ac Musarum, quæ ad rem non multum faciunt,
 veram ejus rationem reddit hisce verbis: παρῶν ἢ δάφνην αἰνέει ὡς
 τὴν εὐνοσιώμεν. Σοφοκλῆς ἐν Κασάνδρᾳ· δάφνην φασὶν ὀδὴν πεῖστον εἶ-
 ναι. καὶ Λυκόφρον· δάφνην φασὶν φοβεῖσθαι ἐκλαμπρύνοντα. καὶ τὸ ποιήματα
 δι' αὐτῆς θεῶν ἐμπόδιστος εἴρηται: quia laurus efficax est ad afflatus crean-
 dos. Sophocles in Cassandra: Cum comedisset laurum, dentes instar
 ferræ in ore concutiebant. Et Lycophron: cum laurum comedisset, va-
 ticinabatur emittens vocem e gutture. Certè Poëmata Dei afflatu sunt
 effusa. Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cum ergo
 Laurum sibi traditam dicit Hesiodus à Musis sequæ ab eis afflatum, perin-
 de est ac si facultatem poeticam sibi ab illis concessam diceret. Quam
 in rem, pauca ex Claud. Salmastia hic apponemus. Sic ille in Solini.

Δρέψαοθ' ἱητόν. ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδῶν
Θείων, ὥστε κλύοιμι τέ τ' ἐσθόμηναι, περ' ἑῶντα.
Καί με κέλονθ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἱόντων,
Σφᾶς δ' αὐταῖς πρῶτόν τε καὶ ἕτερον αἰὲν αἰεῖδεν.
Ἄλλα τίη μοι ταῦτα περὶ δρυὸς ἢ περὶ πέτρων;

Polyhistora p. 609. ubi postquam multis ostendit ῥαψῶδης dictos fuisse
ἀπὸ τῶ ῥαπτεῖν πῆς ῥῶδης, quod veluti consueverant varias partes Poëtarum,
quas canebant, non ἀπὸ τῶ ῥαῖδου, addit: „Antequam mos ille τῶ ῥα-
ψῶδῃ aliena carmina natus ac notus esset, auctores ipsi ac Poëtæ
hymnos & alia carmina in honorem Deorum à se composita sic pro-
nunciare consueverant, cum virga è lauru in manibus. Diceban-
tur ἐπὶ ῥαῖδου ἄδεν. Pausanias pag. 586. Lib. IX. seu Boeoticis de He-
siodo, qui cum cithara pictus erat: ἔδιν τοι Ἡσίοδον οἰκιστὴν Φορηγῶ.
ἦλθε γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τ' ἐπὶ ῥαῖδου δαφνὸς ἦδη: nequaquam
fuit proprium Hesiodo gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis ejus
versibus, eum ad lauri ramum cecinisse. „Intelligit hos versus ex
Theogonia, Καί μοι σκῆπτρον &c. Traditum sibi à Musis ex lauri
ramo baculum dicit. Tamquam vati futurorum præscio, non tam-
quam Poëtæ, datum possumus interpretari, propter illa, ὅτι κλύοι-
μι πέρ' ἐσθόμηναι περ' ἑῶντα. Sed Poëtica erat conjuncta cum affla-
tu, non minus ac vaticinandi facultas; imò non erat sine vaticina-
tione, cum non possent scire Poëtæ gesta apud Deos, aut clam apud
homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potius fingere
se ea scire, nisi simul afflatum simularent. Pergit Salmasius: „Lau-
rum gestabant & admodabant, qui vaticinandi scientiâ callere vo-
lebant, unde δαφνηφόροι vates. Asclepiades, in statuam Homeri:

„Καί σι κρηπίτηλον ἱρυστάμηναι περὶ πῦσιν
„Ὀρίζαν δάφνης ἱερὸν ἀκρόμηναι.

Fallitur, ut sæpe Critici, qui non significant unde depromserint quæ
dicunt. Epigramma est in statuam Hesiodi, quod legitur Lib. IV. An-
thologiae. p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αὐτὸν ποιμαίνοντα μισσημένον μῆλ' αὖ σε Μῦσας
Ἐδρανον ἐν κρηναῖς ἔρπον, Ἡσίοδον.
Καί σι κρηπίτηλον ἱρυστάμηναι περὶ πῦσιν
Ὀρίζαν δάφνης ἱερὸν ἀκρόμηναι.
Δῶκεν δὲ κρήνης Ἑλικωνίδος ἱερὸν ὕδωρ,
Τὸ πρῶτον πάλιν προέδεν ἐκφῆν ὄνυξ.
Οὐ σὺ κρηναῖον μακάρων γένος, ἔργα πῶς πολεπῆς,
Καὶ γένος ἀρχαίων ἱεροφῶν ἡδίων.

Ipsa pascentem meridie oves Musa viderunt te in asperis montibus, He-
siodo; & tibi pulcra folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri
sacrum ramum. Dederunt verò fontis Heliconis divinam aquam, quam
vbluctis equi prius erupit ungula. Quæ tu satiatas beatorum genus, &
res gestas cantibus, & genus priscorum descripsisti juvenum. Sed audia-

*Decerpere mirandum. inspirarunt autem mihi vocem
Divinam, ita ut scirem tam futura quam praterita.
Et me jubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
Se verò primò & postremò semper decantare.
Sed quò mihi hæc circa quercum, aut circa petram?*

mus *Salmasium*: „*Pausanias* de virga laurea accepit, cum qua Ve-
„teres Poëtæ carmina sua recitabant. Quem morem etiam postea
„*παρὰ* imitati sunt, qui aliena pronunciarunt. Nam & hi virgam è
„lauro tenebant, cum carmina recitarent ex aliquo Poëta. Cetera apud
ipsum legentur. *Clericus*.

32. Θείω, ὥς τι κλέμεται καὶ τ' ἰστέον, αὐτὸ τ' ἰόνει] *Nothum*.
Guietus.

32. Τὰ τ' ἰστέον αὐτὸ τ' ἰόνει] Poëtice, nempe, est *μουσικός*
genus, unde Poëtæ Latinis *Vates*. Utinam exstaret integer Liber VII.
Strabonis! Aliquid hac de re haberemus, in descriptione *Pieriz*, cum
legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ὅτι τὸ παλαιόν,
οἱ μούρταις καὶ μουσικῶν ἐξείζοντο: olim vates exercuisse & *musicam*. *Cle-*
ricus.

34. Σφᾶς δ' ἀδὲς πρῶτον δὲ καὶ ὑπερὶ αὐτὴν αἰείδω] *Imitatus Horatius*.
Lib. I. Ep. I.

*Primâ dicte mihi, summâ dicende Camœnâ,
Mæcenâs &c.* *Clericus*.

35. Ἀλλὰ τί μοι πῦναι αὐτὸ δρῶν ἢ αὐτὸ πίττω] Hoc est, αὐτὸ καὶ δρῶν
καὶ πίττω, subintellige λέγειται. *Guietus*.

35. Ἀλλὰ τί μοι πῦναι αὐτὸ δρῶν ἢ αὐτὸ πίττω] Hoc est, quid hæc
ad rem, quam aggressus sum? ut rectè Scholiastes. *Homerus* paullo
aliter hanc *Parœmiâ* profert *Iliad*. X. v. 126. ubi *Hæctor* de inani-
bus sermonibus, quos *Achillem* laturum non fuisse, si ad eum adis-
set, suspicatur:

Ὁ δὲ πρῶτος πῦναι ἐστὶν δρῶν, ὡς δὲ καὶ πίττω,
τῷ οὐκ ἐξείζοντι, ἀπὸ πρῶτον ὡς ἰβίος τι,
Παρθένῳ ἰβίος τι οὐκ ἐξείζοντι ἀπὸ ἰβίος.

Non quidem ullo modo nunc licet, à quercu, neque à petrâ cum hoc confa-
bulari, ut virgo & adolescens, virgo, inquam, & adolescens, confabu-
lantur. Volunt Scholiastæ ortum loquutionem ex veteri fabula, quâ
homines ex lapidibus aut quercubus nati ferebantur, & quæ pueris
sermones præbebat, adeoque inanes sermones signari. At non video
quid locus *Hesiodi* hinc possit explicari, cujus sensus est is quem dixi-
mus. Crediderim potius petitum adagionem ex iis, qui aggressi mon-
tem, aut sylvam describere, ad alia divagarentur, quæ à scopo aber-
rent. Est tamen alius locus *Homeri*, ex quo sententiæ suæ confir-
mationem petere posse primo intuitu videntur. *Odyssææ* γ. v. 163
cum rogasset *Penelope* *Ulyssæm*, quem non agnoscebat, unde esset,
addit:

Τῶν Μυσίων δ' ἄρχόμεθα, τὰ Διὸς παῖδες
 Τ' ἔμμενοι πέπυσι μέγαν νόον ὄντες Ὀλύμπῳ,
 Εἰδότες, τὰ τ' ἰόντα, τὰ τ' ἰαρόμενα, πρὸν ἰόντα,
 Φωνῇ ὁμιροῦσαι· ὃ δ' ἀκάμαϊ· ῥέει αὖθι
 Ἐκ σμαίων ἡδεῖα, γελᾷ δ' ἐπεδάματ' ἀπὸ πύργου
 Ζηνὸς ἐργασίῳ, θεῶν ὅπ' ἀειροέσση
 Σκιδναμύη. ἡχεῖ δ' ἡ κάρη νιφένι· Ὀλύμπῳ,
 Δάματ' ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὄσαν ἰεῖσαι,
 Θεῶν γὰρ αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ὠοισθῇ
 Ἐξ ἀρχῆς, ἔς Γαῖαν ἢ Οὐρανὸς ὄρεος ἔπικτον,
 Οἷτ' ἐκ τ' ἐγένοντο θεοί, δωτῆρες ἑαίων.

40

45

Οὐ γὰρ ἀπὸ δυνάε' ἴσσι παλαιφάτη, εἰ δ' ἀπὸ πίττης.

Non ex onim à vetere quercu, aut à petra. Quibus in verbis, Homerus alludit ad memoriam fabulam; sed is sensus neque alteri loco Homeri, neque versui Hesiodi aptari potest. Clericus.

36. Τῶν Μυσίων δ' ἄρχόμεθα] Τὸ τῶν hic age, agendum significare videtur. Sed hic omnino scribendum videtur, τῶν Μυσίων δ' ἄρχόμεθα. hoc est, ἀπὸ τῆς Μυσίων δ' ἄρχόμεθα. Hesych. τῶν ἀπὸ τῆς. Hunc locum respexisse videtur. Gualterus.

39. Ὀμιροῦσαι] Συμφωνῶσαι. ex ὁμῶς & ἄρῳ ὁμῶς compositum videtur. Unde ὁμιρῶν, hoc est, concordo, συμφωνῶ. Hesych. ὁμιρῶς, ὁμῶς, συμφωνῶς. Sed τὸ ὁμιρῶς simplex videtur. Ab ὁμῶς, ὁμῶς, ὁμιρῶς. quare & τὸ ὁμιρῶς unde ὁμιρῶς συμφωνῶ simplex fuerit forte. Hesych. ὁμιρῶσαι, ὁμιρῶσαι, ὁμῶς λέγουσαι. &c. Gualterus.

39. Ὀμιροῦσαι] Hesychius: ὁμιρῶν, συμφωνῶν. Ὀμιροῦσαι, τὸ συμβολῆσαι, ὁμιρῶν, ὁμῶς λέγουσαι. Ὀμιρῶν, ὁμῶς εἰρημῶς (l. εἰρημῶς) συμφωνῶν, hoc est, concinere, ex ὁμῶς simul & εἰρῶ, dico. Hinc credibile est nomen factum Ὀμῆρος, qui postquam carminibus suis innotuisset, non amplius Melesigenes, sed concinator, quasi Musarum, dictus est. Nomen ei inditum fuerat Melesigeni, à fluvio Melete, qui non precul à Cumis Aëolicis fuit, & ad quem cum mater Critheis pepererat, ut docet Herodotus, in ejus vita, Cap. III. Idem oculorum usum amisisse eum narrat, Cap. VII. & propterea Linguā Cymarā Cap. XIII. ὁμιρῶν dictum, id est, cecum. At vehementer suspicor opinionem de cæcitate Homeri fictam à Cumæis, quod nomen ejus perperam ex Lingua sua interpretarentur, solent enim Græci, ex nominibus perperam intellectis, historiolas fingere, ut vel ex nomine Hippocrepes, de quo diximus, colligere est. Profectò multò verisimilius est, tantum Poëtam cognomen ex arte adeptum esse, quàm ex infortunio. Clericus.

40. Γαῖαν δ' ἐπεδάματ' ἀπὸ πύργου] Hoc est, summā voluptate afficitur cœli regia. Poëta passim & dolorem, & gaudium tribunt rebus

bus

Q tu, à Musis ordiamur, quæ Iovi patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
Memorantes, & præsentia, & futura, & præterita,
Voce concinentes. illarum verò indefessa fuit vox
Ab ore suavis. ridet autem domus patris
Iovis valde tonantis, Dearum voce suavi
Dispersa. resonat verò vertex nivosi Olympi,
Domus immortalium. hæc verò immortalem vocem emittentes,
Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilenâ
Ab exordio, quos Tellus & Cælum latum genuerunt,
Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.

bus inanimis, ut significant maximam esse rationem dolendi, aut lætandi, & quæ vel ipsa inanima, ut solet dici, movere possit. Theognis initio, cum alia de Apollinis natalibus dixisset, hæc habet:

ἰσχυροὶ δὲ γαῖαν πελάγεσσι,

Γῆθεν δὲ βαθεὺς πάρος αἶλος πελάγῃ.

Risit magna terra. Lucretius ad Venerem Lib. I. v. 8.

— tibi suaves dadala tellus

Submittit flores, tibi RIDENT æquora ponti.

Ad quem versum, vide quæ collegit Dion. Lambinus. Clericus.

44. Θεῶν γένος, καὶ τοῦ ἔθνους] Probè animadvertendum hic signari tria genera rerum, I. Terram & Cælum, quæ ante omnes Deos, qui Hesiodi ævo maximi habebantur, fuerant: II. Deos ex hisce genitos, οἱ τ' ἐκ τ' ἰσχυροῦ Θεοῦ δαῖμονες ἴδαν, qui Dii ex hisce geniti sunt datores bonorum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab Hesiodo Dii, quòd nomen denegatur Cælo & Terræ, sùntque velut prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quos significat hoc versu Hesiodus: Διὶ πατρὶ αὐτὶ Ζῆνα, Θεῶν πατὴρ ἔδν καὶ ἀνδρῶν, hoc est, secundo loca Jovem, qui est Rex Deorum, qui nunc potissimum coluntur, & hominum. Qui vivebant Hesiodi ævo, & superioribus aliquot ætatibus, duplicem hunc dumtaxat ordinem Deorum norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem relatorum; si aliùs originem eorum repeterent, nihil antiquius reperiebant, quàm Cælum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ultra progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque adeò obscurata erat, ut de eo prorsus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vulgò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia in sequentibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolvantur & ob oculos ponentur. Clenious.

46. Οἱ ἐκ τ' ἰσχυροῦ] Hoc est, ἐκ γένους. hoc est, οἱ τ' γένος καὶ τ' ἔθνους ἰσχυροῦ δαῖμονες ἀνδρῶν. Clenious.

Δώτερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 Ἀρχόμεναι θ' ὑμνοῦσι θεαὶ, λήγουσι τ' αἰοίδης,
 Ὅσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κρείττε' τε μέγιστος.
 Αὐθις δ' ἀνθρώπων τε γῆρας, κρείεράν τε γαῖαν
 Τ' μνῶσαι, τέρπυσσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Μῶσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρυι Διὸς αἰγυόχοιο.
 Ταῖς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε παῖρ' ἐμὴν γαῖαν.
 Μνημοσύνη. γνοῖσιν Ἑλλάδι γῆρας μεδέουσαι,

47. Δώτερον αὖτε Ζῆνα] Subintellige κλείουσαι. *Grietus.*

48. Ἀρχόμεναι θ' ὑμνοῦσι θεαί, λήγουσι τ' αἰοίδης] *Nóton.* scribend. λήγουσι τ' αἰοίδης. dicentes, subintellige quàm sit præstantissimus &c. *Grietus.*

52. Μῶσαι] Primùm videndum quæ sint *Musæ*, dein à quibus progenitæ. Ex descriptionibus cùm omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est *Musas* invenisse *Eloquentiam* ac *Musificam*, artesque quæ elegantiores habentur. Ut solius *Hesiodi* testimoniis utamur, eæ argumentum non verum modò, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur γ. 27. hujus Poëmatis.

Γῶμαι ψεύδεται πολλαὶ λέγουσι ἰτόμοισιν ὄμματα,

Γῶμαι δ' οὗτ' ἐθέλωμεν ἀληθείᾳ μυθήσασθαι

Scimus multa falsa veris similia, scimus & quando volumus vera dicere. Ait γ. 60. fuisse novem puellas:

——— ἧσιν αἰοιδῆ

Μέμβεται, ἐν στήθεσιν ἀκρόθια θυμὸν ἐχούσας,

quibus cantio cordi est & quæ habent animum sine curis. γ. 65.

——— ἱερὰ τὰ δὲ λῆγ' ὅμοι' ἴσασιν ἰεῖσαι

Μέλπονται πάντων τι νόμος καὶ ἥθια κεδνὰ

Ἀθανάτων κλείουσιν,

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniùmque leges, & mores venerandos Immortalium celebrant. Plura non exscribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Græciæ colonis phœnicissantibus, dictis esse *Musas* ab inventionem; nam, Phœniciâ Linguâ, *ἄχιν μοῖσα* est inventrix. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Bœotiam, Thessaliâque ac vicinâs Græciæ oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro ætatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*; quem instituit Jupiter, ut postea videbimus, Thessaliæ rex. Deinde posteritas, quæ omnia adauxit, & præsertim Poëtae finxerunt eas inventrices Poëticæ Deas esse; quo honore etiam macati sunt inventores aliarum artium. *Pater Musarum* dicitur Jupiter, quod primus puellarum concentum instituerit; quæ loquutio etiam Phœnicia est, nam

Secundò rursum Jovem, Deorum patrem atque hominum,
Incipientesque canunt Dea, & finientes carmen,
Quàm sit praestantissimus Deorum, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Jovis mentem in Olympo,
Musa Olympiades, filia Jovis agida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemosyne, collibus Eleutheris imperans,

nam Gen. IV. 20. 21. Jabal dicitur pater Scenitarum & Nomadum.
Jubal verò cytharâ & organo canentium; hoc est, eorum vivendi ge-
nerum, earumque artium institutores. Μνημοσύνη verò seu Memoria
κατὰ ἑρμηνείαν, dicitur earum mater, quòd memoria suppetit
materiam poematum & orationum. Hoc satis ostendit Jovem non
habitum esse patrem propriè dictum Musarum, cum Memoria sit
dumtaxat persona poetica, quæ numquam in rerum natura fuisse cre-
dita est. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut postea vide-
bimus, sita est in Prosopopœis. Clericus.

Ibidem. Οὐλυμπιάδης] Ita dictæ Musæ, quòd circa montem Olym-
pum diu versatæ essent, in Jovis regia, ut ipse Poëta testatur qui
aliquoties hoc repetit, ut v. 68.

Αἱ τὲρ ἴσων αἰὲς Οὐλύμπῳ, ἀγαλλόμεναι ἐπὶ κελῇ.

Quæ iuverunt tunc ad Olympum superbientes voce pulchrâ. Clericus.

53. Τὰς ἐὼ Πιερίῃ] Hæc est patria puellarum, quas Poëtæ im-
mortalitati consecraverunt. Pieriæ nomen est montis & regionis ei sub-
jectæ, atque ad Thermaicum usque finem porrectæ; quâ Thessalia
ad septentriones clauditur, Macedonia ad austrum. In ea etiam Pim-
plæus mons Musis sacer. Hinc dictæ Musæ Pierides, potiori jure
quàm Heliconiades, Olympiades &c. unde enim potius cognomen du-
xissent, quàm à patria, ex qua profectæ, cantibus, finitimarum
orarum incolas in admirationem sui rapuerunt? Illinc eas ad se evo-
cat Hesiodus, initio Operum & Dierum:

Μῦσιν Πιερίῳ ἀειδέσσι κλύουσιν,

Διὶ καὶ Περσέϊ.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in descriptione Macedoniæ: hic Mu-
sarum PARENS DOMUSQUE Pieria. Si Phœniciis litteris
hanc vocem scribamus, 𐤏𐤍𐤔𐤕, inveniatur in ea significatio paretis
(nam 𐤏 & 𐤍 miscentur passim apud Orientales) vel fertilitatis;
quam non respuit regionis situs, aliquot fluvii rigatæ. Vide Tabu-
las Ptolemæi, & Livium Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. Clericus.

54. Γυνόισιν Ἐλλάδι καὶ μελίσσοι] Γυνόις interpretatur Scholiastes
γυναικείους τόπους fertilissima loca. Malim βουνὸς interpretari, seu colles,
pro quibus Æoles dixerunt γυνέες, ut urbs Argos illis erat ἀργεῖς. Ita
vocem interpretatus est Laur. Valla, apud Herodotum Lib. IV. Cap.

Λησμοσύνην τε κακῶν, ἀμπαυμά τε μερμηρέων.
 Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητιέτα Ζεύς,
 Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσαναβαίναν.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' εἰσαυτὸς ἔλω, πρὶν δὲ ἔτρεπον ὦραί,
 Μηνῶν Φθινόων, πρὶν δὲ ἡμέτα πολλ' ἐπiléθη,
 Ἡ δὲ ἔτεκ' ἔννέα κέρας ὁμόφρονας, ἥσιν αἰοιδῇ
 Μέμβλεται, ἐν σήθεσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχέσας,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κερυφῆς νιφόμενῳ Ὀλύμπῳ,
 Εἰθάρσφιν λιπαροί τε χοροὶ καὶ δώματα καλά.
 Πὰρ δὲ αὐτῆς Χάριτες, καὶ Ἰμερῶ οἰκί' ἔχουσιν,
 Ἐν θαλίῃς ἐρατῇ τ' Ἀφρ' σῶμα ὅσῃν ἰεῖσαι,

55

60

65

XCIX. ubi τ γυνὸν τ Συνακτὸν, vertit *jugum Syniacum*, ex re ipsa, nam fuit illic collis, cui erat impositum templum Minervæ. Pausanias in Atticis, initio: Ναὸς Ἀθηνᾶς Συνακτὸν ἐπὶ κερυφῇ τ' ἀκροῦ: *Templum Minervæ Syniadis est in vertice promuntorii*. Nam Eleuthen mons est, ita vocatus, ut aiunt, ab Eleuthere Apollinis filio; unde & διέτε Eleuthera, urbs ad eum montem sita. Phoeniciis litteris scribas γηθγ halthir, quæ vox altam speculam sonat, à γηγ halah ascendis & γηθ thour speculatus est; quod optimè in montem quadrat, in quo speculatores solebant collocari, qui de adventu hostium monerent.

Scholiastes hic habet: ἐ δὲ Ἐλευθέρῃ ὀνομαζομένη πόλει ἐστὶ τὸ Βοιωτίας, ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῆς τὸ πόλειος ἔστω ὀνομασμένη, καὶ Ἀπόλλωνος καὶ Αἰδύνης τὸ Ποσειδῶνος: Eleuther est nomen urbis Boetia, à quodam Rege ejus urbis sic dicto, filio Apollinis & Æthusa filia Neptuni. Ἐλευθέρας, alii vocant urbem, quæ fuit ambigui juris, inter Atticos & Boeotios. Vide Stephanum Byzantium, in hac voce, & quæ ad eum Luc. Holsternius & Abr. Berkelius. Pergit Scholiastes: ἔτι δὲ καὶ ἑρῶ, ὡς φασιν, ἐκ' ὀνόματι τὸ Ἡρώ: est etiam mons, ut dicunt, cognominis Heroi. Fortè ita dicta, ob causam allatam, pars aliqua Cithæronis montis, ad cujus radices sitæ erant Eleuthera. Pausanias in Atticis p. 72. Ἐλευθερῶν δὲ ὡς μὲν ἐπὶ τείχεσσι, ὡς δὲ καὶ οἰκίων ἐρείπια· δήλη δὲ τῆς πόλεως ἐλίγη ὑπὲρ τὸ πῶς πρὸς τὴν Κιθαιρῶν οἰκισθεῖσα: Eleutherarum cum muri, tum adium erant vestigia, (cùm loca visibam) quæ manifestò ostendunt urbem conditam fuisse paulò supra planitiem ad Citharonem. Vide not. ad v. 319.

Quod ab Heroë nomen ejus deducit Scholiastes, post alios, id non majoris esse ponderis debet, quàm quod addit: ἔτι δὲ λέγεται ὅτι αὐτὸς ὁ Διόνυσος τὸ μανίας ἐπαύσατο καὶ Ἐλευθερώθη: sic etiam dicitur, quod illic Bacchus desistit furere & morbo liberatus est. Fingebant Græci Heroas & fabulas, ut ex sua Lingua originem nominum deducerent.

Multò verisimiliora sunt, quæ sequuntur de ratione, ob quam Hesiodus

Hesiodus

Oblivionemque malorum, & solatium curarum.

Novem enim ei noctes mistus est prudens Iupiter,

Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.

Sed cum jam annus exactus, circumvoluta verò essent tempestatum,

Mensibus exactis, diesque multi transacti essent,

Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen

Curæ est, in pectoribus securum animum habentibus,

Paululum à summo vertice nivosi Olympi,

Ubi ipsis splendidique chori, & ades pulchra.

Iuxta vero eas Gratia & Cupido domos habitant,

In conviviiis: amabilem autem per os vocem emittentes,

Isodus matrem Musarum Eleutherarum reginam fuisse dixit. Καὶ τὸν δὲ δόξαν ἀποδέχων τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, λέγει ἐπὶ ἐξουσίᾳ μὲν αὐτῇ Πιερίᾳ, ἣ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐστὶν Βοιωτίας λέει: Idque gloriam addens patriæ suæ, dicit genitas quidem esse Musas in Pieria, matrem verò illarum à Beotia fuisse. Clericus.

55. Ἀμπικυμὰ π μέρμηρον] Μερμήρ, μέρμηρος. Gaisius.

58. Περὶ δὲ ἔτερον ἔτος] Hoc est, ἀετέριον ἔτος, hoc est, ἀεταρχήσιον. Gaisius.

55. Ἀλλ' ἐπὶ δὲ ᾧ κύκλῳ ἔτι] Hoc est, ferme annus, decimo mense Lunari exacto. Clericus.

Ibidem. Περὶ δὲ ἔτερον ἔτος] Hoc est, circumacta sunt tempestatum, nam hoc proprie significat ἔτος, nec nisi ferè duodecimam partem dici significavit. Vide Jos. Scaligerum de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & Ger. Joann. Vossium in Etymol. ad vocem Hæra. Adde & hoc exemplum ex Horatii Lib. I. Od. 12. ubi sic describitur Jupiter:

qui res hominum ac Deorum.

Qui mare & terras, variisque mundum Temperat HORIS;

Hoc est, ut habet Vetus Scholiastes: anni partibus, vero, æstate, autumnō, hyeme. Crediderim ἔτος primùm dictum de diurno tempore, quod unā cum nocturno est temporis spatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque translatus ad quodvis tempus; omnino enim ἔτος videtur λέγειν τὸν χρόνον, lacere, dictum. Clericus.

59. Περὶ δὲ ἡμέρας πάλιν ἐπὶ λέγει.] Phœnices etiam dies vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 3. ubi multi Intt. dies multos annum esse putant, & ad Gen. XL, 4. Clericus.

60. Κάρις ἐμύθησε] Τὸ α hic secundum Doricam dialectum corripitur, ut supra μὲν ἔπος, ἡ δὲ λέξις. Gaisius.

62. Τυτθὸς] Huc refer τὸ ἢ δὲ ἵνα αὐτὰ &c. Gaisius.

64. Περὶ δὲ αὐτῆς γένεσις τῆς ἡμέρας] Τὸ π hic doct. Gaisius.

69. Ἀπο-

Μέλπονται πάντες πε νόμους, καὶ ἤθεα κεδναὶ
 Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπὶ ῥατον ὅσων ἰεῖσιν.
 Αἱ τὸτ' ἴσαν πρὸς Ὀλύμπῳ ἀγαυόμηναι ὀπίκαλῃ,
 Ἀμβροσίῃ μολπῇ. πρὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 Τῖν' ὄσας· ἐρῶτες δ' ἡ ποδῶν ὑπὸ δ' ἄπ' ὀρώρε,
 Νιασομύων πατέρ' εἰς ὃν, ὃ δ' ἐρῶν ἑμβασιλύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροντῇ ἡδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κάρεϊ νικήσας πατέρ' αἰ Κρόνον. αἱ δ' ἑκάστω
 Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφευδε πμᾶς.
 Ταῦτ' ἄρα Μῆσαι αἰδὼν, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Ἐννέα θυγατέρες μεγάλας Διὸς ἐκγεγαῖαι,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάλεια τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη θ'· ἡ δ' ἡ περ φερεσάτη ἐστὶν ἀπασιέων.
 Ἡ μὲν γὰρ βασιλεύουσιν αἶμα' αἰδοίοισιν ὀπιθεῖ.
 Ὅντινα πμήσας Διὸς κῆραι μεγάλοισι,
 Γεινόμενόν τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν ὅππ' ἑλπίσῃ γλυκερῶ χεῖρας ἑέρσῃ,
 Τῷ δ' ἐπεὶ ἐκ σώματος ῥεῖ μείλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
 Πάντες ἐς αὐτὸν ὀρώσι, Δακρυίνοντα θέμιστας

70

75

80

85

69. Ἀμβροσίῃ μολπῇ· πρὶ δ' ἴαχε] Scribendum videtur: πρὶ δ' ἰφίας ἴαχε γαῖα μέλαινα ὑμνέουσιν. *Gruetius.*

71. Ὁ δ' ἐρῶν ἑμβασιλύει.] Hic est absurda mixtura, ut diximus, veteris doctrinae de Deo; Deum enim in caelo singulari ratione habitare credebant prisca mortales, nec sine causa. Itaque cum Graeci Jovem Deorum summum esse crederent, eum collocabant subinde in caelo. Quia verò Jupiter habitabat in Olympo Thessaliae monte, veluti prioris opinionis obliti non minus frequenter domum Jovis in Olympo nivoso ponunt, ut ex 62. versu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miscent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum caelo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quasi de homine, nunc quasi de Deo loquantur; deque ejus sede nunc quasi de monte Thessaliae, nunc quasi de caelo. Nisi haec teneamus, necesse est ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quae in Poëtis occurrunt. *Clericus.*

74. Ἀθανάτοις διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφευδε πμᾶς.] Scrib. ἀθανάτους: διέταξε νόμους, καὶ ἐπέφευδε πμᾶς. ἐπέφευδε, hoc est, ἐπινόησε, commentus est, invenit. *Helych.* ἐπιφροσύνη, ὑπονοῶσι ἢ ἐπνοῶσι. *Gruetius.*

82. Γεινόμενόν τ' ἐσίδωσι] Quia quae nobis cordi sunt ea saepe respicimus, ideo adspicere aliquem perinde est ac illi favere. Sic loqueban-
 tur

Canunt omniūque legēs, & mores venerandos
 Immortalium celebrant, amabilem autem per os vocem emittentes.
 Illa tum ibant ad Olympum exsultantes voce pulchrā,
 Immortali cantilenā: undique verò resonabat terra atra
 Canentibus hymnos: jucundus verò à pedibus strepitus excitabatur,
 Euntium ad patrem suum. ille autem in cœlo regnat,
 Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
 Vi superato patre Saturno. bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, & ordinavit honores.
 Hæc sanè Musæ canebant, cœlestes domos incolentes:
 Novem filiaë magno è Jove prognata:
 Cliòque, Euterpeque, Thaliáque, Melpomenéque,
 Terpsichoréque, Eratóque, Polymniáque, Vraniáque,
 Calliopéque: hæc autem præstantissima est omnium.
 Hæc enim & reges venerandos comitatur.
 Quemcumque honoratura sunt Jovis filiaë magni,
 In lucem editūque adspexerint à Jove nutritorum regum,
 Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,
 Hujus verò verba ex ore fluunt suavia: ceterum populi
 Omnes ipsum respiciunt, reddentem jus

tur etiam Phœnices, sic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 4. & quæ Scholiastes hic habet. Clericus.

84. *Φλοκὴν χέουσιν ἑσθλῶ*] Hoc est, mel, ut rectè eruditi interpretantur. Symbolum est mellitæ eloquentiæ, unde fictum, ut opinor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os implevisse melle. Vide *Olympiodorum*, initio ejus vitæ. Clericus.

85. *Διακέρειται δέμους*] Disceptatorem litium, ea enim de causa primùm Reges electi, ut judices controversiarum essent. Deinde ex judicibus facti sunt Domini. Sic *Dejoces* Medorum regnum invasit, ut narrat *Herodotus* Lib. I. Vide §§. 88, & 89. *Dionysius* Halicarn. Ant. Rom. Lib. V. p. 336. καὶ ὄρῳαίς ἀπασιν πρῶτις ἐκείνης ἡ βασιλευσύντο. καὶ αὐτὸν ἐν ὧσιν καὶ βαρβάρων ἴσθιν διαποικῶς ἀλλὰ κατὰ νόμους τι καὶ ἐδισμὸς καὶ κρίσις καὶ κριτικὸν αὐτῶν βασιλεὺς ὁ δικαιοτάτος τι καὶ νομοθετήτης, καὶ μακρὸν ἐνδυστάτην τῶν περὶ αὐτῶν. δηλοῖ δὲ καὶ ὅτι καὶ δικαστοὺς τι καὶ αὐτὸν τὰς βασιλεῖς, καὶ δικαστοὺς. καὶ μάλιστα καὶ δέμους ἐπὶ βασιλεῖς πᾶσι βασιλεῖς διοικεῖν καὶ κρίνειν ἢ δικαιοσύνην. ὄρῳαίς δὲ πᾶσι τοῖς ἐκείνης πολιτοῖς, καὶ νόμοις καὶ ὅλῳα ζωῶν, καὶ οἱ αὐτῶν νόμοις καὶ πολλὰ διοικῶν, δικαιοσύνης ἔσθιν. τὸ πρῶτον οἱ πολλοὶ κατέλυσαν τὰς βασι-

Ἰθείησι δίκησιν· ὁ δὲ αἰσφαλέως ἀγορεύων,
 Αἰψά τε καὶ μέγα νῆκ' ὀππαιμύως κατέπαυσε.
 Τένεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοῖς
 Βλαπτομένοισι ἀγορήφι μετὰ τροπαῖα ἔργα τελῶσι
 90 Ῥηϊδίως, μαλακοῖσι παρσιφάμενοι ἐπέεσσιν.
 Ἐρχόμενον δὲ αἰνὰ ἄστυ, θεὸν ὥς, ἰλάσκοντα
 Αἰδοῖ μιλίχην· μὲν γὰρ πρέπ' ἀγομένοισιν·
 Οἷα τοι Μυσίων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ γὰρ Μυσίων καὶ ἐκηβόλα Ἀπόλλων' ὀ
 95 Ἄνδρες αἰοῖδοι ἔασιν ὀππὶ χθόνα καὶ κισσαί.
 Ἐκ γὰρ Διὸς βασιλῆες. ὁ δὲ ὄλβιος ὄνῃνα Μῦσαι
 Φιλοῦνται· γλυκερὴ οἱ δ' ὀππὶ σόμα' ῥέει αὐδή.
 Εἰ γάρ τις καὶ πένθ' ἔχων νεοκηδέϊ θυμῷ
 Ἀζηται κροδίλῳ ἀκαχήμεν', αὐτὰρ αἰοῖδός
 100 Μυσίων θεράπων κλεῖα προτέρων ἀνθρώπων
 Ὑμνήσῃ, μάκαρές τε θεοὶ οἱ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν,
 Αἰψ' ὅγε δυσφρονέων ὀππλήθεται, ἔδέ τι κηδέων
 Μέμνηται· ταχέως γὰρ παρέτρεπε δῶρα θεῶν.
 Χαίρετε τέκνα Διὸς, δότε δὲ ἱμερόεσσαν αἰοιδίαν.
 Κλείετε δὲ ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων,

90

95

100

105

βασιλείας καὶ τὸ πολιτεύματι: Initio urbes omnes Graecae Regibus parebant, nisi quoddam illi non barbaricam licentiam dominabantur, sed secundum leges et mores patrios, regnum exercebant; optimusque Rex habebatur, qui esset iustissimus et legum servantissimus, nusquam discedens ab institutis patriis; id quod ex Homero etiam liquet, dum Reges vocat juris tractatores. Diu regnatum est, certis conditionibus, sicut apud Lacedaemonios, sed postquam aliquot eorum coeperunt abuti potestate et in rebus administrandis variis leges, quam suam libidinem sequi, plerique Graeci rei publicae affecti regiam Reip. formam abolerunt. Clericus.

88. Ἐχέφρονες] Subintellige εἰσὶ. Guicetus.

89. Μαλακοῖσι παρσιφάμενοι ἐπέεσσιν] Nempe, eos qui alienum invaserant, quos auctoritate sua & persuasione, potius quam poenis, ad id restituendum adducebant. Populi consentientis erat poenas infligere, non Regum. Clericus.

93. Οἷα τοι Μυσίων] Scribe, Τοῖς Μυσίων. vel τοῖς Μυσίων. Etiam μυσίων legendum videtur. Sic ratio versus postulat. inf. θυμῷ αἰοῖδός.

95. Ἐπὶ χθόνα καὶ κισσαί] Malim, χθονί. Guicetus.

97. Γλυκε-

*Rectis judiciis. hic autem securè in consione verba faciens,
 Statim etiam magnam contentionem sci: è dirimere solet.
 Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
 Damno affectis in foro res iterum integras restituant
 Facile, mollibus alloquentes verbis.
 Incedentem verò per urbem, tamquam Deum, venerantur.
 Reverentiâ blandâ: eminet verò inter ipsos congregatos.
 Tale Musarum ingens munus hominibus.
 A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
 Viri cantores super terram & citharædi:
 Ex Jove verò reges. Ille verò beatus, quemcūque Musæ
 Amant: suavis ei ab ore fluit vox.
 Quòd si enim quis luctum habens recenti dolore saucio animo
 Tristetur, animo dolens, Poëta verò
 Musarum famulus res claras priscorum hominum
 Laudibus celebraverit, beatosque Deos qui Olympum incolunt;
 Statim hic sollicitudinum obliviscitur, nec quicquam dolorum
 Meminit: citò enim deduxerunt eum aliò dona Dearum.
 Salvete natæ Jovis, date verò amabilem cantilenam. (tium,
 Celebrate quoque immortalium divinum genus, semper existen-*

97. Γλυκὴν αἰ δ' αὖτ' ἔφατ' ὅτι βίη αὐδῆ] Hæc imitatio est Homeri, qui de Nestore, Pylionum Rege, ita prior loquutus est. Iliad. A. γ. 249.

Τῇ κ' δ' αὖτ' γλῶσσις μέλιτι γλυκίαν βίη αὐδῆ.

E cujus lingua melle dulcior fluebat sermo. Clericus.

99. Ἀΐτιον κερδὶν ἀκαχίδῃ] Hoc est, ἐνεργήτιον. Guilielmus.

99. αὐτῶν αἰοῖδ'.

Μουσῶν δ' ἑστάντων κλέϊα πρὸς αὐτῶν ἀνδρῶν

Ἰωνήσῃ, κ' πρὸς ἑξῆς.] Hæc quoque imitatus ex Homero Hesiodus. Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem missos oppressisse eum cytharâ canentem, Il. I. γ. 189.

Τῇ ὅγε θυμὸς ἔπλετο, αἰδοῖ δ' ἄγρ' κλέϊα ἀνδρῶν,
 quâ animum delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa sunt, quæ ostendunt Hesiodum recentiore Homero fuisse, ut plerorumque fert sententia. Multis hac de re egit Claud. Salmasius, in Exercitationibus Plinianis p. 607. & seqq. Ed. Ultrajectinæ. Clericus.

103. Παρίτεται δὲ γὰρ δαίμων] Sub. αὐτῶν. Guilielmus.

105. Κλείπει ἀθανάτων] Hoc est, per me, δ' ἑμῶν. Poëtæ omnes invocant Musas, orântque ut canant quod ipsi postea dicunt, quòd

Οἱ γῆς ἐξεγόνοντο καὶ Οὐρανὸς ἀερόεντες,
 Νυκτὸς καὶ ὀνοφερῆς, ἧς δ' αἰλμυρὸς ἔτεεφε Πόντος.
 Εἶπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γήοντο,
 Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείρεται οἶδμα πύων,
 Ἄστρα τε λαμπεύοντα, καὶ ἔραινός δ' ἑρὺς ὑπερθεν,
 Οἳ τ' ἐκ τ' ἐγόνοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.

110

Ὡς τ' ἔφεντο δάσαντο, καὶ ὡς πρῶτος δύνοντο,
 Ἡ δὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολὺπυχον ἔχον Ὀλύμπον.
 Ταῦτά μοι ἕσπετε Μῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, τι πρῶτον γῆν' αὐτῶν.

115

Ἡ τοὶ μὲν πρῶτα Χάος γῆν', αὐτὰρ ἔπειτα
 Γαῖα δ' ἑρύσεντο, πάντων ἑδ' ἀσφαλὲς αἰσὶ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντες Ὀλύμπου,
 Τάρταρόν τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς ἑρυοδείης.

se habeant quasi ὑποθήκαι, Musarum, hoc est, vates qui canant dictata à Musis, non à se inventa. Theocritus vocat Poetas Μουσῶν ἱερὸς ὑποθήκαι, Musarum, sacros vates. Idyll. XVI, 28. Clericus.

Ib. αἰὲν ἰόντων] Hoc est, semper futurorum, non æternorum, sive initio & fine carentium, nam postea liquebit Diis Græcorum omnibus initium fuisse. Vel sequentes duo versiculi hoc ostendunt. Clericus.

106. Οἱ γῆς ἐξεγόνοντο καὶ τὰ ἐξῆς] Hic tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex cœlo & terra nati, hoc est, cœlestes & terrestres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc est, inferni Dii, seu Erebi, Pluto, Proserpina, Styx, Furia, &c. 3. Quos aluit Pontus, seu mare, hoc est, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias classes referuntur, prout variè spectantur. Clericus.

115. Ἐξ ἀρχῆς.] Hoc est, ab initio mundi. Vide not. ad Genes. I, 1. Clericus.

116. Ἡ τοὶ μὲν πρῶτα] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora supposita & addititia videntur. Sic Ἔργα incipiunt à v. 10. ὅτε ἀπὸ μῦθου ἴδω ἐρίδων γῆν'. Guetius.

116. Χάος γῆν'] Hoc est, cœlum, aër, aëris vastitas, immensitas quaquà versum, spatium univèrsum. Guetius.

116. Πρῶτα Χάος γῆν'] Phœniciâ, seu Hebraicâ Linguâ dixeris: בְּרֶשֶׁתִּיבְּהִי תְּהוֹבֹהוּ נָבֹהֹהוּ breschith jehi thohou vabohou, nam Χάος est thohou vabohou, hoc est, immensum inane; ἀπὸ δὲ χαίνειν, hiare: quia vasa vacua hiare dicuntur. Perinde ergo est, ac si Hesiodus diceret fuisse tempus quo nihil erat eorum quæ videmus, quod cum

Mos. lica

Qui Tellure progenerati sunt, & Cælo stellato,
Noctæque caliginosa, quosque salsus nutrit Pontus,
Dicite insuper, ut primum Dii & terra fuerint,
Et flumina, & Pontus immensus, æstu furens,
Astrisque fulgentia & cælum latum supernè:
Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum,
Utique opes dividerint, & quomodo honores distinxerint,
Atque quomodo primum multa iuga habentem tenuerint Olympum.
Hæc mihi dicite Musæ, cœlestes domos inhabitantes,
Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.

Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
Tellus lata, omnium sedes tuta semper
Immortalium, qui tenent iuga nivosi Olympi,
Tartaræque tenebricosa in recessu terræ spaciosa:

Mosaica rerum genesi consentit. Clementinarum Homiliarum Scrip-
tor interpretatur quidem ἡγεῖται, quasi dixisset Hesiodus ἡγεῖται, ge-
nitum est Chaos, sed est inanis argutia. Allato hoc Hesiodi loco, ita
loquitur Homil. VI. §. 3. πρὸ δὲ ἡγεῖται δὴλον ὅτι γενεῖται, οὐκ ἔστιν ἐν-
γενεῖται, ἀλλὰ τὸ αἰὲν εἶναι αἰὲν ἀγενεῖται: factum fuit clarum est significare ele-
menta, ut genita, ortum habuisse, non semper fuisse ut ingenita. Sed si
hoc cogitasset Poëta, causam aliquam commentus esset, à qua geni-
tum Chaos dixisset. Dicentij enim factum est, illico obijcitur, à quo?
Nihil enim fit, sine factore. Clericus.

117. Γαῖα ἀρχαία. Γαῖα. - Guicetus.

117. Γαῖα ἀρχαία. Terra etiam prima fuit, secundum Mosem.
Clericus.

1b. Πάριον ἔδος ἀφ' ὧν αἰεὶ Ἀθανάτων, καὶ τὰ ἑξῆς] Nempe, Dii
quos memorat primum fuere in terra, deinde benevolentiam ac famam
hominum in cælum sublatis. Clericus.

118. Ἀθανάτων, οἱ ἔχουσιν ἄρην] Hic versus est supposititijs. Guicetus.

118. Οἱ ἔχουσιν ἄρην ὑψίστους Ὀλύμπου] Ita dictus is mons, ut Phœ-
niciè loquar. כִּי עוֹלָמִים בִּי quia in illa sunt æterni, olamim-bo, unde
factum Ὀλύμπου olympo, sive Ὀλύμπου. Passim in eo describit Hesio-
dus αἰὲν ἔοντας, sive αἰωνίους θεούς. Clericus.

119. Τάρταρος τ' ἡγεῖται] Τὸ ὑπὸ τῇ γῆ μίε. Guicetus.

119. Τάρταρος τ' ἡγεῖται] Una cum Terra fuit Tartarus, quia fin-
gitur esse

μυχὰ χθονὸς ὑπερδύτης.

Η δ' Ἐρῶ, ὅς κ' αἰεὶ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι. 120
 Λυσιμελής, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
 Δάμναται ἐν στήθεσι νόον ἢ ᾗφιφρονα βελλῷ.
 Ἐκ Χάε' δ' Ἐρεβός τε, μέλαινα τε Νύξ ἐγγύοντο.
 Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε ἢ ἡμέρη ἐξεγγρόντο.
 Οὓς τέκε κυσαμένη, Ἐρεβὶ Φιλότῃπι μιγνύσκει. 125
 Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγένετο ἴσον ἑαυτῇ
 Οὐρανὸν ἀπρόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτῃ,
 ὅφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἑδῶ' αἰσφαλὲς αἰεὶ.

in intimo recessu lata terra. Vide & infra γ. 717. & seqq. Si Phœni-
ciis litteris scribas תרהטרהט tarahhtarahh, derivabitur ea vox à radice
Hebraica & Arabica תרה tarahh, quæ significat molestiam creavit, &
longè amovit; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraica Lingua,
est superlativi loco; quæ optimè conveniunt Tartaro, qui simul mo-
lestissimus locus & à coelo remotissimus fingitur; in quem propterea
Jupiter Titanis conjecit. Ideò ipse Hesiodus γ. 841. πέρτατος γαίης ha-
bet ad significandum remotissimum terra locum, ad quem sonitus to-
nitruum pervenit. Clericus.

120. Η δ' Ἐρῶ.] Hoc est, rerum concordia, ἡ τῶν πραγμάτων ἀρμονία,
 generationis causa. τὸ πῶς interpretantur. *Quietus.*

120 Η δ' Ἐρῶ.] Hac voce *Amor* signatur, qualem in animalibus,
 procreationis causâ, cernere est. Is *Amor* ἀφροσύνη describes
 vim omnium genitricem, cui *Hesiodus* tribuit ortum omnium rerum.
 Qua in re, tenue est & pænè evanidum vestigium *natura melioris*;
 hoc est, Dei, qui omnia creavit. Hanc eandem nomine *Veneris* de-
 scribing *Lucretius* Lib. I.

Qua mare navigerum, qua terras frugiferentes
Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantium
Concipitur, visitque exortum lumina solis.

Hunc *Hesiodi* locum imitatus est *Aristophanes*, in *Avibus*, p. 573. ed.
Genev. in fol. ubi licet absurdè aves loquentes inducat, attamen an-
 tiquissimæ famæ, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χά' ὡς καὶ Νύξ, Ἐρεβός τε μέλαινα πρῶτον, ἢ Τάρταρος ἰσότης.

Γῆ δ' ἔδ' αἰὲρ, ἔδ' οὐρανὸς ὡς. Ἐρεβὸς δ' ἐν ἀπείροσι κόλποις

Τίχτη πρῶτον ἐπὶ λυμῶνι Νύξ ἢ μελασπόλητος ὤν,

Ἐξ ἧς ἀνέτελλορῶναι αἶρας ἔβλαπτε Ἐρως ὁ ποσειδῶν, καὶ τὸ ἔξῃ.

Chaos erat & Nox, Erebusque niger primum & Tartarus latus. Terra
verò neque aër, neque cælum erat. Erebi verò in infinito sinu parit pri-
mò Nox, nigris alis prædita, ventosum ovum; ex quo, circumactis tem-
pestatibus, pullulavit Amor desiderabilis &c. Sed quemadmodum absur-
dè Hesiodus ἀφροσύνην ἀφροσύνην posteriorem Chao facit: non meliùs
Aristophanes fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur.

Æternam

*Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao verò Erebusque, nigrâque Nox editi sunt.
Ex nocte porro Ætherque & Dies prognati sunt:
Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
Tellus verò primum quidem genuit equalem sibi
Cælum stellis ornatum, ut ipsam totam obteget,
Utque esset beatis Diis sedes tuta semper.*

Æternam esse oportuit eam vim, aut numquam neque ipsa, neque quidquam aliud fuisset, nam è nihilo nihil. Clericus.

121. Λυσίμαχος] Hoc est, τὴ μελέμωκε λύνει, πῶς φροντίζει. ἀ μέλω, μελὴ cura, ut ἀ βέλω βελὴ, βέλω βαλὴ, γίλω γίλω &c. ἀ μελὴ λυσίμαχος. Guictus.

123. Ἐκ γαίῃ δ' Ἐρεβός τε μέλαινα τε Νὺξ ἐγένετο] Ἐρεβός tenebræ. Nox præcessit diem. Guictus.

123. Ἐκ γαίῃ δ' Ἐρεβός τε μέλαινα τε Νὺξ ἐγένετο] Antequàm quidquam esset, erat ἔρεβος, aut ἔρεβος, hoc est, tenebra, sive nox, quod docet etiam Moses. Ac sanè nox est tantùm absentia lucis, lucēque nondum conditâ, tenebras esse oportuit. Hæ personæ masculini & fœminini sexûs finguntur, pro genere vocum Græcarum, quibus vocabantur; pluresque sunt aut pauciores, pro earum vocum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de conubiis, & consanguinitate Personarum harumce poetiarum, sed hîc est in memoriam revocandum. Clericus.

124. Νυκτὶς δ' αὖτ' Αἰθήρ] Lux & dies successerunt Nocti. οὐ γὰρ νυκτὶ ὁρῶμεν τὸ αἶθερ. Guictus.

124. Νυκτὶς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμίονος ἐγένετο.] Voce Αἰθήρ crediderim hîc non summam partem aëris, sed αἰθρία intelligi, hoc est, serenitatem; quæ unâ cum Die ex tenebris nata dicitur, quod fuerit post tenebras. Aptius jungitur serenitas cum Die, quàm æther, qui nocte obscuratur; estque æquē cum ea conjunctus, ac cum die. Clericus.

126. Γαῖα δ' οὖν τῇ πρῶτῃ μὲν ἐγένετο ἴσθι ἑαυτῇ ὀρέων δὲ ἀστράων ἵνα μὴ πᾶσι καλὸν ᾖ] Sic & Moses post Terram Cælum formatum docet. Clericus.

127. Ἰνα μὴ πᾶσι καλὸν ᾖ] Hoc est, circa omnia, circa omnes partes suas. Guictus.

128. Ὅφρ' εἴη μακάριασι θεοῖς ἴσθι] Subintellige ὁ ἀρχαῖος. Guictus.

128. Ὅφρ' εἴη μακάριασι θεοῖς ἴσθι ἀσφαλὲς αἶσι] Postquàm, nimirum, terram per vitam inhabitassent, in æthereas sedes, post mortem demum, transferendi erant. Clericus.

Γείνατο δ' ἄρα μακροῖ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλῃς
 Νυμφέων, αἱ ναίεσιν αὖ ἄρα θηοσήμεναι.

130

Ἡ δὲ καὶ ἀπύγετον Πέλαγος τέκεν οἶδμα πῦρον,
 Πόντον, ἅπερ Φιλότιτος ἐφίμερ'· αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῷ δυνθεῖσα, τέκε' Ὀκεανὸν βαθυδίνῳ,
 Κοῖόν τε, Κρεῖον δ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
 Θείαν τε, Ρεῖαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
 Φοῖβῳ τε χρυσέφρονι. Τηθύ τ' ἐρατεινῇ.

135

Τὰς δ' μεθ' ὀπλότατος ἤλυτο Κρόν' αἰκυλομήτης,

129 Θεῶν χαρίεντας ἐναύλῃς] Hoc est, ἐνδιαστήματα. Hesych. ἀγ-
 γελίας οἰκητήρια, ἐνδιαστήματα, ἐναυλιθήματα. Guicetus.

120 Νυμφέων] Τῶν Ὀρειάδων λεγόμενον. Guicetus.

131. Ἀπύγετον πέλαγος] Hoc est, πρὸς πέλασσαν. mare notum sci-
 licet hoc est, mare mediterraneum, parvum &c. maria præter Ocea-
 num. Guicetus.

129. Γείνατο δ' ἄρα μακροῖ

131. Ἡ δὲ καὶ ἀπύγετον πέλαγος.] Terra primum erat aqua-
 bili superficie. & aqua, quæ levior est, undique tectas; ut ergo ter-
 ra existeret nonnullis in locis, hic à Deo excavatæ valles, illic sub-
 vecti montes, & circumpositum solum firmatum. Docet hoc Mo-
 ses, nec contradicit Hesiodus; nam tum demum fuit mare à terra
 discretum, cum loca profundiora fuerunt, in quæ aqua deflueret,
 cumque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere possumus
 qui

———— * ipse tener mundi concreverit orbis,

Tum durare solum & discludere Nerea ponto

Cœperit, & verum paulatim sumere formas.

Græci & rem & nomina ὄρειν καὶ πελάγους, à Phœnicibus acceperant;
 quibus ὄρη bar, aut hor, est mons, ἀλλὰ pheleg verò alveus in quem
 aqua derivatur. Ἀπύγετον, quod additur, malim interpretari ex si-
 gnificatione radicis τεύγω, quæ apud Hesychium occurrit, & signifi-
 care dicitur ξηραίνω exsicco, quàm sterilom. Aptius certè epitheton
 est maris. Τεύγω autem videtur esse propriè ξηραίνω πρὸς τὴν τεύγον
 siccare & facere usque, unde ostrea quidvis exhaustire significavit. Ea-
 dem de causa, crediderim Homerum vocasse αἰθήρα ἀπύγετον Iliad. O.
 425. quia numquam pluvias demittere prorsus desinit. Attamen
 † Eustathius ignem etiam ἀπύγετον dictum contendit, quod vix pu-
 to, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè dicetur mare ἀπύ-
 γετον, hoc est, cujus τεύγον seu infimam aquam nemo vidit, nemo
 videbit, sive inexhaustum. Clericus.

132. Πόντος

• Virgil. Eclog. VI, 34. † Il. O. p. 1003. Ed. Rom.

Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
 Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
 Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
 Pontum, absque amore suavi. ceterum deinde
 Cælo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
 Cœumque, Creumque, Hyperionemque, Japetumque,
 Theamque, Rheamque, Theminemque, Mnemosynenque,
 Phœbénque aurea corona insignem, Tethymque amabilem.
 Hos verò post natu minimus natus est Saturnus vaser,

132. Πόντος] Hoc est, βασιλὸς ὄρεα, βασιλὸς ἕρμα, τὸ βασιλὸς, appositivè. *Guictus.*

132. Πόντος ἀπὸ φίλωντος] Intelligit mare internum, cujus nomen Phœnicio more scribere possis פֶּה־נִי־סוֹ pho-nisba, quod solenni mutatione ס in סו, est in eo terminatus, nempe, amplissimus Asiæ tractus, præsertim minoris, quæ ad occasum Hellesponto, ad septem triones Ponto Euxino finitur. *Clericus.*

133. Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Oceanum, h. e. mare ignotum. *Guictus.*

133. Οὐρανὸν ὠκυμένην τὴν Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Non repetemus Terram & Cœlum quasi personas à Poëta induci, figurâ consuetâ omnibus Linguis; at notandum Terram propiorem Cœlo factam peperisse Oceanum, quando ex terris sublatis defluxere aquæ in profundissimas valles quas nunc tegunt. De Oceano multis egit *Sam. Bochartus* in suo Chanaane Lib. I. c. 36. ostenditque olim vulgò nctum Oceanum terras ambiri, & conjicit dictum fuisse à Phœnicibus כִּנִּי־כֹכֹג, hoc est, *circulum*, quia instar circuli terram cingit. Malim dictum כִּנִּי־כֹכֹג *ogano*, quod & *circulum* sonat apud Chaldaeos, ut liquet ex Paraphrasi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*, quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquissimis Græcis dicebatur etiam Ὠκεανός, quod similis Hebraico כִּנִּי־כֹכֹג *aggan*, aut Chaldaico כִּנִּי־כֹכֹג *ogan*, quæ *craterem* & *lacum* sonant. Vide laudatum *Bachartum*. *Clericus.*

134. Κοῖος τις καὶ τὸ ἐξῆς] Hæc partim sunt nomina virorum & mulierum, partim personarum poeticarum, quales sunt *Θύμης* & *Μνήμης*, *Justitia*, & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ cœli & terræ *liberos*, quos antiquissimos omnium esse putabant; ob tenuem memoriam antiquissimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleste Numen ex terra primos homines formasse. *Clericus.*

137. Κεῖς ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen. כִּנִּי־כֹכֹג Phœnicibus dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit filio Cœli; nec malè *radius*, ex Phœniciz Linguae Analogia, dixeris *filium cœli*. *Clericus.*

Δεινότατ' αὖ παίδων· θαλερόν δ' ἤχθηρε σκυῖα.
 Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας,
 Βρόντιν πε, Σπερόπιον πε, καὶ Ἀργίον ἀβελμόθυμον. 140
 Οἱ Ζῆνι βροντῇ τ' ἔδωσαν, τόξ' αὖ τε κεραυνόεσσι.
 Οἱ δὲ τοὶ τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
 Μῆν' αὖ δ' ὀφθαλμοὺς μέσσω ἐπέκειτο μετώπῳ.
 Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπιώνυμον, ὅτεκ' ἄρ' ἐσφέν
 Κυκλοτερὲς ὀφθαλμοῦς ἔκτε ἐπέκειτο μετώπῳ. 145
 Ἰγύς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐκ' ἔργαις.
 Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγρόντο,
 Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι, σὺν ὀνομασί,
 Κοτῖός πε, Βελάρεώς πε, Γύγης δ', ὑπερύφανα τέκνα.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴεσσοντο. 150
 Ἀπλάστοι κεφαλαὶ ἦ ἑκάστω πεντήκοντα

139. Γείνατο] H γῆ scilicet ἐξ ἑραῶν. *Gruetius.*

139. Κύκλωπας] Hoc est, ut egregiè *Sam. Bochartus* in *Chan.* Lib. I. c. 30. צִלְ-רִחַי וְצִלְ-רִחַי viros *Chok-loub*, viros finis *Lilybætan*i, qui fuere antiquissimi Siciliæ coloni, de quibus multis vir summus, quem adito. *Clericus.*

141. Οἱ Ζῆνι βροντῇ τ' ἔδωσαν.] De hac re postea. *Clericus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπιώνυμοι.] Hoc est, κατὰ τὸ ὄνομα ἐπιώνυμοι, hoc est, è re datum. an ἐπιώνυμοι? id est, è re nomen habentes. *Gruetius.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν] Ineptè ex Græca Lingua nomen illa vetustius deduxerunt Poëtæ, ut solent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui oculum unum rotundum in media fronte gerebant. Ceterum hi dicuntur θεοῖς ἐναλίγκιοι, Diis similes, hoc est, σεβασμίαις ἀνδράσι αὐτοῖς πρῶτοι τῶν Ἑλλήνων ἀνέστησαν, venerandis viris, qui primi Græciam colonis instruxerunt; Θεὸς enim, apud antiquissimos Græcos, significabat propriè non naturam æternam, sed eximiam ac venerandam, ut *Ὀπίη αὐτοῖς*, apud Hebræos; & hominibus supra vulgus erectis tribuebatur. Multis hoc ostendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus significationis primigeniæ vestigia remansere semper in Lingua Græca, ut demonstravimus. Sed tamen frequentius postea significavit naturas humanæ præstantiores, adeoque immortales. Ex hoc usu vocis Θεός, *Hesiodum* perperam interpretatus, *Crates* emendari volebat Poëtam, & versui

Οἱ δὲ τοὶ τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν

hunc

*Serissimus inter liberos: floridum autem odio prosequeretur parens.
Porro genuit & Cyclopes superbum cor habentes, (tem.
Bronténque, Steropénque, & Argen forti animo praditum:
Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarum fulmen.
Qui sanè per alia Diis similes erant,
Unus verò oculus media positus erat fronte:
Cyclopes verò illis nomen è re erat, eò quòd ipsorum
Rotundus oculus unicus inerat fronti:
Robùrque & vires, & doli erant in operibus.
Alii rursus è Tellure & Cælo prognati sunt,
Tres filii magni, & prævalidi, non nominandi,
Cottúsque, Briareúsque, Gygésque, superba proles.
Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpbant.
Indomita: capita verò unicuique quinquaginta*

hunc substituebat:

Οἱ δ' ἐξ ἀθάνατων ἀνθρώπων ἐξέγοντο ἀδμήτιος.

Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline interemti dicerentur. At Οἶδης, antiquissimis temporibus, immortalem naturam non significabat, sed eximiam in suo genere, quo factum ut omnia eximia dicerentur divina. Fortè Διὸς propriè admirabilem significavit, unde Ἰμῖος αἰνῶν admiror. Ἰμῖος admirabilis. Apud Chaldaeos, תהב thebah sonat admirari. Clericus

146. Ἰγύς τ' ἡδὲ βίη] Hinc desumptum est τὴν κρείττον καὶ βίαν Æschyli, seu potius ex inferioribus: καὶ κρείττον ἡδὲ βίαν. Ibid. ἐπ' ἰγυὶ subintellige αἰνῶν. *Gaietius.*

146. Μηχαναί] Hoc est. machinationes, quales multæ in fabrorum officinis. Significat *Hesiodus* Cyclopes non modò viribus, sed & arte pollentes fuisse. *Clericus.*

149. Κῆρ καὶ καὶ καὶ ἐξῆς] Videntur fuisse tres latrones antiquissimi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus imperabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia singulis tributa sint. Terribilia sunt horum nomina, si Phœniciis litteris scribantur. קר Kot, & additâ terminatione Græcâ Κῆρ, *fastidiosum* & *vixatorum* sonat. בריא-יירי briah-jiri est *creatura timenda*. גוג gog denique significat *ducenti improborum*, si interpretemur ex Arabica radice גג agag. Ided ab *Hesodo* dicuntur ἐκὼν οἰομενῶν, hoc est, *ducenti male ominati nominis*. *Clericus.*

151. Ἀπλάται] Malim interpretari ad quos impunè accedere non liceret, quàm *magnum*; ita ut vox deducatur ex ἀπρῖν privativo & πλάττειν adpropinquare. *Clericus.*

Ἐξ αἰῶν ἰπέφυγον ὅππῃ σβαροῖσι μέλαισιν.
 Γαῖης δ' ἀπλάθ', κρηπὴν, μεγάλην ὅππῃ εἶδ'·
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγρόντο,
 Δεινότατοι παίδων· σφετέρῃ δ' ἤχθοντο ποκῇ·
 Ἐξ ἀρχῆς· καὶ τῷ μὲν ὅπως τις πρῶτα γήοιτο,
 Πάντας ἀποκρύπτασκε, καὶ ἐς Φάθ' ὅσῃ ἀνίσκει,
 Γαίης ἐν κόλποισι· κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
 Οὐρανόος, ἣ δ' ἐντὸς συναχίζετο Γαῖα πελώρη,
 Στεινομήνῃ· δολίλῃ δ' κακὴν ἐπεφρόσασα τέχνῃν.
 Αἶψα δ' ποιήσασα γήῃ πολλὰ ἀδάμανθ',
 Τόξε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε πασι φίλοισιν.
 Εἶπε δ' ἰαροσύνασθαι, φίλον τεπεμήνῃ ἦτορ·

155

160

152. Ἐξ αἰῶν] Hic versus supposititiuus videtur. *Guisetus.*

155. Σφετέρῃ δ' ἤχθοντο ποκῇ] δ' delendum. *Guisetus.*

155. Σφετέρῃ δ' ἤχθοντο ποκῇ.] Cum pater horum dicatur Coelum, quod propter vetustatem ignoraretur; loco Coeli, substituendus alius quispiam priscorum mortalium, qui primi ex Asia in Græciam colonias duxere. Nec unum patrem tot liberorum fuisse crediderim, sed plures, qui latent sub uno vocabulo Coeli. Hi homines cum fertilissimas Græciæ oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Idem *Hesiodus* patre inimico suos esse dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γήοιτο, Πάντας ἀποκρύπτει.] Hoc est, à se amandabat procul à suis sedibus, statim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec semel factum crediderim, sed fortè per aliquot ætates, quæ omnia in unam personam Coeli à Poëtis contracta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus.*

158. Γαίης ἐν κόλποισι] Procul, in locis abditioribus, confidere jubebant juvenes. Sic infra *Hesiodus* collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, ἐν ἱερῶν καὶ θύοι γαίης, in obscuris latibulis terra, v. 324. Posset tamen & de antro intelligi, qui loco carceris fuisset, ut infra v. 483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à posteriori incipiam, ex sequentibus apparet primos Græciæ incolæ in Macedonia & Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cum à Jove victus est, & Jupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certè ex Asia venientes; sive trajecerint Bosphorum;

Ex humeris prognata erant super robustos artus.
 Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
 Quotquot enim Tellure & Cælo procreati sunt,
 Potentissimi (sunt) filiorum, à suo verò infestabantur parente
 Ab initio. & horum quidem ut quisque primum nascebatur,
 Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
 Terræ in latebris: malo autem oblectabatur opere
 Cælus. ipsa verò intus ingemiscebat Terra vasta,
 Contristata: dolosam verò malâque excogitavit artem.
 Statim verò cùm procreasset genus cani ferri,
 Fabricavit magnam falcem, edixit verò caris liberis.
 Dixit autem animum addens, suo mærens corde:

sporum, sive pedestri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem
 paludem progressi sint. deinde ad meridiem iter flexerint; post Thra-
 ciam, quæ asperior est; exceperunt fertilissimi Macedoniæ & Thes-
 salię tractus. Ad tempus verò quod attinet, hæc aliquot ætatibus,
 post generis humani divisionem, fortè paullò ante Abrahami tempo-
 ra, contigisse videntur. Cùm viveret Moses, dudum cultos fuisse
 hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X. 4. ad quem locum vide à nobis
 notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instru-
 ctos, quia eorum solorum Græciæ tractuum meminit Moses. *Cle-
 ricus.*

159. Σπονχιζέτω γῆ πλάρη] Hoc est, procul ætati juvenes, qui
 hic dicuntur terra, more Phœnicio, ex quo terra pro terræ incolis
 frequentissimè in sacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI. 1.9.
Clericus.

161. Γένῳ πολιῦ ἀδάμασσίῳ] Hoc est, ὕλη, χεῖμα. ἀδάμασσίῳ
 ferri. *Ghietius.*

161. Ποιήσασα γῆῳ πολιῦ ἀδάμασσίῳ] Hoc est, hi homines ar-
 ma sibi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna
 olim fuerunt metalla. Αἰδάμασς enim est ferrum. Sic in scuto Hercu-
 lis γ. 136. — κινέλω ὑπόκτου ἔθηκεν

Δαυδαλέλω ἀδάμασσίῳ.

galeam bene fabrefactam & elegantem ex ferro posuit. Ubi vide Scho-
 liasten. Sic & Horatius Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ
 Dignè scripserit?

Hoc est, ferreâ. Sic & intelligendi adamantini clavi Lib. III. Od.
 XXIV. Delirant, qui lapillum pretiosum hic somniant. *Clericus.*

- Παῖδες ἱμοὶ καὶ πατρός ἀποθάλα, αἱ κ' ἐθέλητε
 Πείθεσθ', πατέρ' ὅ γε κακῶ πακίμεθα λώβῳ 165
 Ἰμετέρη. πρὸτερ' ὃ δ' αἰσκέα μήσαστο ἔργα.
 ὧς φάτο· τὰς δ' ἄρα πάντας ἔλεν δέ' ὃ, ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν
 Φθέγγαστο. θαρσύνουσ' ἢ μέγας Κρόν' αἰγκυλομήτης
 Ἀψ' αὖτις μύθοισι παρσύνει μητέρη κεδνῶ.
 Μῆπερ, ἐγὼ κεκ τῷ γ' ἀποχόμῃ' ὅτε πλέσκιμι 170
 ἔργον. ἐπεὶ πατρός γε δυσωνύμῃ σὺν αἰεγέζῳ
 Ἰμετέρη· πρὸτερ' ὃ δ' αἰσκέα μήσαστο ἔργα.
 ὧς φάτο· γήθησεν ἢ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
 Εἴσε δέ μιν κρύψασα λοχῶ· ἐνέθηκε ἢ χειρὶ
 Ἀρπῶν καρχαρόδοντα· δόλον δ' ὑπεθήκατο πάντα. 175
 Ἦλθε ἢ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ ἢ Γαίῃ
 Ἰμείρων φιλότῃ' ἐπέχετο, καὶ ῥ' ἐπανύσθη
 Πάντῃ. ὃ δ' ἐκ λοχεοῖο παῖς ὠρέξατο χειρὶ
 Σκαιῇ, δεξιτερῇ ἢ πελώριον ἔλλαβεν ἄρπῳ,
 Μακρῶν, καρχαρόδοντα, φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός 180
 Ἐσσυμένως ἤμῃσε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεσθ'
 Ἐξοπίσσω. τὰ μὲν ἔτι ἐτάσσεια ἐκφυγε χειρός·
 Ὅσας ὃ ραθάμιγες ἀπέσσυθεν αἵματόεσσας,
 Πάσας δέξατο Γαῖα. πεπλομένην δ' ἐνιαυτῶν,
 Γεῖνατ' Ἐρίννυς τε Κρατερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας, 185

177. Ἐπέχετο] Applicuit se Terræ uxori. *Guietus*.

178. ὠρέξατο χειρὶ] Subintellige, apprehendit manu sinistra genitalia patris. Sic habitum merentis expressit, qui sinistra manu spicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Guietus*.

179. Δεξιτερῇ δὲ πελώριον] An τι? *Guietus*.

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα] Forsan pro δ' scribendum ε'. *Guietus*.

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός Ἐσσυμένως ἤμῃσε.] Hic & passim alibi φίλον dici non *amicum*, sed *sum* simpliciter, rectè observavit *Dan. Heinsius* Cap. V. Lect. in *Theocritum*. Sed quænam sunt hæc μῆδεα, quæ abscidit Saturnus? Omnino existimo *Hesiodum*, & qui eum, hac in re, antecesserant, aut sequuti sunt, luisse in ambiguo. Vox μῆδ' duo significabat, *puerum* & *consilium*, cùmque audissent dici Saturnum patri δαίτημα μῆδ'ε, datâ operâ ita rem acceperunt, quasi narraretur ei pudenda rescuuisse, ut *παρατολγίαις*, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè scirent *consilium*, seu *consiliarios* intelligi, quorum suâ Thessaliâ excedere coactus fuerat Saturnus.

Filii mei & patris nefarii, si volueritis

Parere, patris malam ulciscemur contumeliam

Vestri. prior enim indigna machinatus est opera.

Sic dixit: illos verò omnes invasit metus, neque quispiam illorum

Locutus est. confirmato animo tandem magnus Saturnus versutus

Rursus verbis compellavit matrem venerandam:

Mater, ego certè hoc in me recipiens peragam

Facinus: patrem enim detestabilem nihil curo

Nostrum. prior enim foeda machinatus est opera.

Sic dixit: gavisæ est autem valdè animo Tellus ingens.

Collocavit autem ipsum celans in insidiis: indidit verò manus

Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni.

Venit autem Noctem inducens magnus Cælus: undique verò Telluri

Flagrans desiderio concubitus incumbere, & sanè extensus est

Passim. ex insidiis autem filius petiit manu

Sinistrâ, dextrâ verò immanem cepit falcem,

Longam, asperos dentes habentem, suisque genitalia patris

Festinanter demessuit, rursûmque abiecit ut ferrentur

Ponè. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:

Quotquot enim guttæ proruperunt cruenta,

Omnes suscepit Terra, vertentibus autem annis,

Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes

nus. Hosce consiliarios fugavit, & navibus in Asiam redire coëgit, ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à γ. 181. ad 200. Μῦθος autem significare consilia ostendit ipse Hesiodus, infra γ. 559. Similem verò ludum in ambiguo vocem μῦθος suppeditasse postea probabimus. Clericus.

181. Πάλιν δ' ἔριψ' ἑρπιδ' Ἐξοπίου] Ut in Asiam redirent, unde venerant. Πάλιν manifestò ostendit agi de hominibus, qui remissi sunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. Clericus.

183. Ὅσας γὰρ παύμενις, καὶ πρὶ ἱζῆς.] Hoc est, quicumque aufugerunt Saturnum & socios, irati, & suorum cæde cruentati per vicinas oras sparsi sunt, aut in Asiam fugerunt; unde postea Jovi, contra Saturnum, auxilium tulerunt. Clericus.

184. Πάντας δὲ καὶ γαῖαν] Hoc est, omnes, qui fugerunt, in regione quapiam amice excepti sunt. Clericus.

185. Γένει' Ἐρινύων καὶ γιγάντων] Furia seu Erinnyes significant passim ultionem divinam, quæ magnorum scelerum reos persequi putabatur.

Τόχεςι λαμπομήεις, δόλιχ' ἔχρεα χερσὶν ἔχοντες,
 Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Μήδεά δ', ὡς τὸ πρῶτον ἀπομήξας ἀδάμαντι,
 Κάββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 ὧς φέρετ' ἀμπέλαγ' περὶ χρόνον ἀμφὶ ᾧ λυκὸς 190
 Ἀφροῖς ἀπ' ἀθανάτων χροὸς ὤρνυτο τῷ δὲ ἐνὶ κέρῃ
 Ἐθρέφθη πρῶτον ᾧ Κυθήροισι ζαθέοισιν

tur. Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut passim docent Poëtae. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem solio deicientis, describitur; & bella postea à filio ei illata narrabuntur, quibus poenas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur genuisse *Erinnyas*, quòd postea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjuverint. *Clericus.*

Ibidem. Μεγάλης τε Γίγαντες, πύχες λαμπομήεις.] Hoc est, post hoc Saturni scelus, aliaque similia ejusdem ætatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines sunt, quo factum ut plures essent militares viri, quàm antea. Γίγας hominem fortem sonat, aut militis adfuetum. Radix Arabica *gag*, ut antea diximus, significat *ducem improbitatis esse*, & *impetum facere*, qui significatus optimè huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX Intt. solent vocem *gibbor*, quæ fortem propriè sonat, γίγας vertere. Vide Genes. IV. 6. X. 8, 9. &c. Descriptio ipsa *Hesiodi* τῶν μεγάλων ostendit milites tantum fuisse, cum eos Poëta *armis splendentes*, & *longas hastas manibus tenentes* describat. Posteriores Poëtæ illis postea magnitudinem corporis portentosam tribuerunt, quâ factum ut videretur esse merum poëticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cum tamen originem traheret ex vero, ut ex *Hesiodo* intelligere licuit. *Clericus.*

187. Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.] Planè mihi persuasum est vocem *νύμφη*, quâ significatur natura quædam intelligens, per terram inconspicua hominibus errabunda, aliud nihil esse, præter Hebraicum *נפש* *nephesh*, *anima*. Sic *Porphyrus* credidit *antrum Nympharum* dici sacrum animabus. In Quæst. Homericis p. LXIII. Ed. H. Stephani præfixæ Poëtis Græcorum Heroicis: Πηγαὶ δὲ, inquit, καὶ νάματα οἰκεία ταῖς ὑδραῖσι νύμφαις, καὶ ἔτι καὶ πηλὸν νύμφαις ταῖς ψυχαῖς, αἷς ἰδίως μελίσσαι οἱ παλαιοὶ ἐκάλεον: fontes, & fluenta propria sunt *Nympharum aquaticarum*, vel potiùs *Animarum* quæ propriè veteres *Melissas* vocabant. Multò veriùs *Melias* dixisset, ut ex hoc *Hesiodi* loco liquet, quamvis non ignorem quæ de *Melissis Nymphis* soleant dici. Sed quænam sunt *Melias*? Hebraicè, seu Phœnicicè dicam, *נפש חלוות* *nephesh chlooth*, vel Syriacâ inflexione, *נפש חלון* *nepheshon malejon*, hoc est, *anima plena*, seu quibus expletum

Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:

Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram.

Testiculósque, postquam ut prius (sc. dictum) refecuit ferro

Projecit è continente undis agitatum in pontum.

Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca verò alba

Spuma ab immortalī corpore oriebatur: in ea puella

Innutrita est: primum verò ad Cythera divina

pletum vitæ tempus, quales vocat Apostolus ad Hebræos Cap XII. 13. *πνέοντες δι' αἵματος πεπληρωμένων*. Ait ergo Poëta, postquam bella ab ætate Saturni coeperunt, *animos occisorum* hominum proborum per totam terram plurimos errasse. Ceteræ Nymphæ non dicuntur *Melie*, quia credebantur esse tantum *νηφασχοth*, *animi immortales*, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebræis & Christianis *Angeli* vocantur. *Clericus*.

188. *Ἀπὸ τμήμας αἰθέραν*] An? *ἀπὸ τμήμας*. *Guietus*.

189. *Κάββαλ' ἐπ' ἥπειρον πολυκλῆυσ' εἰς πόντον*] Versus iste interpolatus est propter *ἰσθμῶν*, ut alibi supra. Scribe: *Κάββαλ' ἐπ' ἥπειρον πολυκλῆυσ' εἰς πόντον*. *Guietus*.

189. *Κάββαλ' ἐπ' ἥπειρον πολυκλῆυσ' εἰς πόντον*] Rectè coniecit F. *Guietus*, morosus ceteroqui Criticus, legendum *ἐπ' ἥπειρον*, hoc est, *è continente coniecit in pontum*; neque enim hæc in Epiro gesta sunt, sed in Thessalia. At non est mutandum *πολυκλῆυσ' εἰς πόντον*, ut ille volebat, nam non opus est, cum passim *εἰς* significans motum ad locum, ut loquuntur Grammatici, conjungatur cum Dativo; præterquam quòd ultima vocis *πολυκλῆυσ'* sit brevis, quam longam esse necesse est. Obiter observandum *ἥπειρον* dici *continentem* ab Hebræica voce, quæ *pulverem* sonat, *רפף haphar*, aut Syriacâ inflexione *רפפ haphro*, unde addito *Σ*, more Græco, *ἥπειρος*. *Clericus*.

190. *Ὡς φέρετ' ἀμπίλων πύλων χεῖρον*] Nonnulli ex consiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti sunt, donec iverint in Cyprum, atque è Cypro in Cythera venerint, ut docent sequentia. *Clericus*.

Ibid. *Ἀμφὶ δὲ λῶνός &c.*] Hæc sunt *πεμπλοχαί* poëticæ, ex ambiguitate vocis *μῦθος* natæ. *Clericus*.

191. *Τῷ δ' ἐνὶ κύρῃ ἰθρέφῃ*] Consilarii patris Saturni in Cyprum cum pervenissent, illic didicerunt cikum *Ἀφροδίτης*, quem postea, victo Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus*.

192. *Ἐπὶ χῆν*] *Ἐπὶ χῆν* concrevit. Sic & v. 198. *ἦριφῃ*, concrevit, concepta est. *κυθήνησι* ad τὸ κύων allusum, sicut & in *κύων*. *Guietus*.

192. *Πρῶτον δὲ Κυθήνησι ζαθέοντι*] Homo Græcus popularibus suis hic gratificatur, cum ex insula Cytheris, in Laconico sinu, vult Ve-

Εὔπλετο ἔνθεν ἔπειτα φείρ' ῥυπνὸν ἵκετο Κύπρον.
 Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίῃ καλὴ θεός. ἀμφὶ δ' ἦ πῖν
 Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν αἴεξετο· τῶ δ' Ἀφροδίτῳ,
 Ἀφροχύειάν τε θεῶν, καὶ εὐσεφανον Κυθήρειαν
 Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνδρες, ἕνεκ' ἐν αἰφρῷ
 Θρέφθῃ· αἰτὰρ Κυθήρειαν, ὅππῃ πρὸς ἑκέρυσε Κυθήραις.
 Κυπεροχύειαν δ', ὅππῃ γένετο πολυκλῆσ' ἐνὶ Κύπρῳ.
 Ἡ δὲ Φιλομμηδέα, ὅππῃ μηδέων ἐξεφαάνθη.
 Τῇ δ' ἔρ' ὠμάρτησε, καὶ Ἰμερ' ἔαπετο καλός,
 Γεινομμένη τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς Φύλον ἰσση.
 Ταύτῃ δ' ἐξ ἀρχῆς πρὶν ἔχθρ' ἠδὲ λείλοσχε.

195

200

betis cultum translatum in Cyprum; cū in Cypro antiquissimus sit ejus cultus. Alii tamen Græci Poetæ, qui non profitetur id verum dicere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherei si antiquiorem fuisse fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de templo Veneris Uraniæ (Syris dicebatur *ἡ θεὴ ἡ δόμνα* vel *ἡ βασίλισσα* *Do- mina* vel *regina cæli*, ut ostendit *Joan. Seluenus* de *Dns Syris* Synt. II. Cap. 2.) quod erat Ascalone in Palæstina, quodque ait fuisse πάντων ἀρχαῖον τὸν ἱεῖνα ὅτι ταύτης τ' οἰεῖται, antiquissimum templorum omnium, quacumque sunt hujus die, pergit h's verbis: Καὶ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱερὸν εὐδοῦντι ἐχέσθαι, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριαι καὶ τὸ ἐν Κυθήραις Φαικίαι, οἷον οἱ ἰδρυσάμενοι, ἐν ταύτης τ' Συρίαι ὄντας: Siquidem templum, quod est in Cypro, hinc ortum duxit, ut ipsi dicunt Cyprii. Templum verò, quod est in Cytheris, condiderunt Phœnices, ex hac eadem Syria. Similia habet *Pausanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata sunt ab *Sam. Bocharto*, in *Chanaane* Lib. I. c. 22. ubi rectè ostendit insulam Cythera dictam ita fuisse à Phœnicia voce *Κεθάρ* *Ketharim*, petræ, quia illa insula scopulis cincta est. *Clericus*.

193. Εὔπλετο ἔνθεν ἔπειτα] Scribo ἔπλετο' accellit, appulit, τὸ ἔπλετο mendosum. *Guietus*.

195. Τῷ δ' Ἀφροδίτῳ ———

Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνδρες, ἕνεκ' ἐν αἰφρῷ Θρέφθῃ.] Græculi omnia ex Lingua & Gente sua deducunt. Dicta verò est Phœniciè *Ἀφρηαδάθη* *aphradatha*, hoc est, separata à viro, libidinis causâ. Hoc sensu radix Hebræica *פָּהַר* *pharad* occurrit *Hof. IV. 14*. Non opus est ut ostendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; sed diligenter observandum hîc ab *Hesiodo* Venerem statui Jove majorem natu, aut certè ex alio natam circa eadem tempora, cū alii Poetæ eam faciant subinde Jovis filiam. *Clericus*.

196. Ἀφροχύειάν τε θεῶν] Scribe: Ἀφροχύῃ τε θεῶν. *Guietus*.

197. Κι...

*Vehebatur, inde tum circumflutam pervenit ad Cyprum.
Prodiit verò veneranda formosa Dea: circum verò herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditem autem ipsam,
Spuma progeneratam Deam, & decoram pulchris fertis Cytheream,
Nominant tam Dii quàm homines: eo quòd in spuma
Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
Cyprigenam verò, quòd nata sit undosa in Cypro:
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
Hanc verò Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
Natam primum, & Deorum ad cætum euntem.
Hunc verò ab initio honorem habet, atque sortita est*

197. *Καλέουσι θεοὶ καὶ ἄνθρωποι*] Ita loquitur Hesiodus, quia Homerus varia nomina profert, quæ similia apud Homines & Deos fuisse negat. Sic Iliad. A. 9. 403.

*Ὅς Βερέριον καλέουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ πᾶντες
Λιβυῶν.*

Quem Dii vident Briareum, homines verò omnes Ægeonem. E. 9. 291.

Καλέουσι καλέουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ κύριον.

Quæ avis est montana, nigra, magnitudine accipitris, & carnivora. I. 9. 74. de Phrygiæ fluvio:

Ὅς Ζάνθον καλέουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Σαγύριον.

Ad quem locum ita habet Scholiastes: Τῶν δυναμένων τὸ μὲν ἀστυλίσσιν ἐν ὄνομα εἰς τὴν θεὸν ἀναφέρει ὁ Ποιητής· τὸ δὲ μεταφυσίσσιν εἰς ἀνθρώπους: eorum, quibus duo nomina indita sunt, nomen antiquius ad Deos refert Poëta, recentius verò ad homines. De Venere melius dixisset Hesiodus:

Ἀστέρτιον καλέουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Ἀφροδίτην.

Nam Astarte nomen est Phœnicum, Aphrodite verò Græcorum, Clericus.

200. *Φιλομνηστία*] Τὸ φιλομνηστὴν placet magis, ob sequentia, ἢ μνηστὴν ἐξοφάνθη. *Guietus.*

203. *Ἡ δὲ λέλο[χε]*] Scribo ἡδὲ. *Guietus.*

203. *Ταύτην δὲ ἐξ ὀρχῆς πρὶν ἔχει καὶ πρὶν ἐξῆς*] Hoc est, antequàm Jupiter regnaret, hoc illi honoris concessum erat, ut rebus venericis præflet; seu, jam Dea habebatur in Asia, & quidem amorum,

** priusquàm
Sumeret agrestem, posito diademate, falcem
Saturnus fugiens, tunc cùm virguncula Jūno,
Et privatus adhuc Idæis Jūpiter antris.*

C 2

Non

* Juvenalis Sat. XIII, 38.

Μοῖρα ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Παρθένους τ' ὁάρας, μειδήματα τ' ἐξαπάτας τε,
 Τέρψιν τε γλυκερίῳ, Φιλότιτά τε, μελιχίῳ τε.

205

Τὸς δ' πατὴρ Τιτῶας ὀπίκλησιν καλέεσκεν,
 Παῖδας νεκείων μέγας Οὐρανός, ὅς τέκεν αὐτός·
 Φάσκε δ' ἢ, πλάινοντάς ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι
 Ἔρπον, πῖο δ' ἐπειτὰ πῖσιν μετόπισθεν ἔσειδ'.

210

Νῦξ δ' ἔτεκε συχερόν τε Μόρον, καὶ Κῆρ μέλαιναν,

Non semel ex ἀρχῆς sumitur eo sensu, in hoc Poemate. Postea verò Jupiter Diis novos honores tribuit, aut veteres confirmavit, ut non semel docet *Hesiodus*. Clericus.

207. Τὸς δ' πατὴρ Τιτῶας ὀπίκλησιν καλέεσκεν — Φάσκε δ' ἢ πλάινοντάς ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι Ἔρπον] Poëta voluit à Cœlo Titanas dictos esse ἀπὸ τῆς πλεῖν, *plectere*. At vocati sunt à voce Ὀφηνία ὡς τις, id est, lutum, unde passim dicuntur γηγενῆς, *terra geniti*, & πηλόγονοι, *de luto nati*; quæ vox contumeliosa est, quia hominem ad originem suam è vili luto amandat. Vide *Calymachium* Hym. in Jovem ψ. 3. ejusque Interpretes. Hinc Cœus dicitur ab *Hesiodo* eâ voce usus παῖδας νεκείων, *objurcans filios*. Clericus.

209. Τιτῶντας] Porrigentes, hoc est, τὰ καὶ ὀπίκλησιν. *suprà* ἀρέξατο χειρὶ αἰαίῃ. *Gruetius*.

210. Τῖσιν μετόπισθεν ἔσειδ'] Ὑπὸ τῆς Διός, scilicet. *Gruetius*.

211. Νῦξ δ' ἔτεκε συχερόν τε Μόρον καὶ Κῆρ μέλαιναν καὶ πᾶσι ἐξῆς] Hæc & quæ sequuntur, de malis sub Saturni regno ortis, non sunt aurei sæculi descriptio, sed infelicissimæ ætatis. Attamen idem *Hesiodus*, in alio opere, beatissimos homines, sub Saturno finxit. In *Operibus* & *Diebus*, à ψ. 90. ad 125. multis ætatem auream describit, eodem temporis tractu, quo tot mala exorta hîc dicit. Inter alia, habet de regno Saturni, ψ. 111.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν ὅτ' ἔσαν ἰαχέσσοι,
 ὧς τε θεοὶ ζωῖον, ἀκρόατα θυμῷ ἔχοντες,
 Νόσφιν, ἅπτε πῖνον, καὶ οἶζον.

Hi quidem sub Saturno erant, cum in cælo regnaret, & ut Dii vivebant, securam animum habentes, seorsim, absque doloribus & ærumma. Similia alii, post Hesiodum, Poëtæ cecinerunt, quorum testimonia congerere nihil attinet. Utrum autem credemus ex antiquiore fama ad Hesiodum propagatum esse? An quod habet in Operibus præferemus narrationi, quam hîc in Theogonia legimus; an verò ficta habebimus priora, ut posteriora ex antiquiore historia manasse credamus? Ad me quidem quod attinet, non dubitarim præferre quod canit Hesiodus, in Theogonia, iis quæ alibi dixit. Cujus sententiæ hæc habeo rationes.

Primum,

*Sortem inter homines & immortales Deos,
Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
Oblectationemque suam, & amorem, blanditiâsque.*

*Illos verò pater Titanas cognomento vocabat,
Filios objurgans magnus Cælus, quos genuit ipse.
Dicitabat porro, pœnas sumentes ex protervia magnum patrasse
Facinus, cujus deinceps ultio in posterum futura sit.
Nox præterea peperit odiosum Fatum, & Parcâ atram,*

Primum, verisimilius id haberi debet quod sibi per omnia constat, quàm quod secum pugnat. Quod autem narratur de Saturni facinore erga patrem, cujus loco regnavit, id nequaquam consentit cum innocentia aureæ ætatis. Itaque aut negandum à Saturno factum esse quod omnes Poëtæ ei tribuunt, aut abroganda fides iis, quæ de ætate aurea dicuntur, quod multò malim.

Secundò, quod de ætate aurea narratur id nullo veræ Historiæ fundamento nititur; cum constet ex Hebræorum monumentis à Diluvio usque, imò verò ab omnium parente Adamo; scè era, in humani generis historia, utramque paginam fecisse. Si præsertim meminerimus hæc, quæ hic narrantur, non multò ante Abrahami tempora contigisse, ut diximus ad §. 158. facile intelligemus, illo ævo, tantam non fuisse Græciæ colonorum innocentiam.

Tertiò, ignorantia illorum sæculorum, quibus artes, & longus vitæ usus nondum homines expoliverant, non patitur nos magnam virtutem in iis quærere. Falluntur enim omnino quicumque rudem barbariem putant esse virtutis matrem; contra verò ab elegantioribus artibus nata esse vitia. Fateor equidem, doctioribus sæculis, callidiùs peccatum esse, & peccari, quàm rudiori ætate; verùm eo ævo ferociùs & apertiùs peccabant, cum discrimen virtutis & vitii pænè ignorarent, nec scelera, quæ rara non erant, aut usque adedò invidiosa, tegere dignarentur. Si postea callida nequitia, larvâ virtutis tectâ, hominibus imposuit; tunc cruda ferocitas, æqui, bonique ignaris, virtutum omnium loco fuit. Neque ex conjectura antiquissimos Græciæ incolas barbariæ ac ferocitatis insimulamus, hos illorum fuisse mores nos docet ipse *Hesiodus*, in hac regnorum Saturni & Jovis historia. Nec eum mentitum hinc manifestò liquet, quod illarum ætatum homines Dii haberentur, licèt sceleribus inquinati; consecrati, nimirum, ab hominibus virtutis ignaris; quem honorem numquam consequuti essent, si in aliquot sæcula dilata fuisset eorum *ἀνθρώπων*. Fortè ficta dixerit quispiam à Poëtis, quæ de vitiis & sceleribus Deorum canunt; at hoc planè falsum esse intelligemus, si reputemus quæ sit Religionis indoles. Non patitur illa facilè res antea inauditas, easque turpes de Numine fingi & vulgò narrari,

Καὶ Θάνατον· τέκε δὲ Ὑπνον ἐπέλε ᾧ Φῦλον Οὐρανῶν·
 Οὐπνι κοιμηθεῖσσι θεὰ τέκε Νύξ ἐρεβεννή.
 Δάπερρ' αὖ Μῶμον, καὶ Οἷζυν ἀλγυνοέσσαν·

cùm antea alia omnia homines de eo sentiunt; nedum ut summo applausu talia, cùm primùm finguntur, excipiat, & turpissimorum mendaciorum inventores maxima cum admiratione audiat. Quod certè factum esset, si *Hesiodus* & *Homerus* primi finxissent que de Diis narrant. Sed carminibus illi descripserunt à Majoribus accepta; quamquam nolo negare ab iis fortè adaucta novis figmentis fuisse, at consentaneis cum antiquissima fama. Alioqui numquam tanto favore fuissent excepti, si de Diis sanior vulgò obtinisset sententia, aut melior illorum fama ad posteros pervenisset. Sed cùm homines nequam, propter potentiam, quam vivi obtinuerant, ab æqualibus, virtutis omnis ignaris, in Deorum numerum mortui relati fuissent; eam sequenti ætati Religionem, unà cum historia turpissimorum facinorum, quæ admirabantur, transdiderant; unde, veluti per manus, ad *Homerum* & *Hesiodum* tandem pervenit. *Aristoteles* Lib. de Poëtica Cap. XXV. ubi quærit quæ excusari possit quod minùs rectè à Poëtis dictum videtur: *ἃ δ' ὁ παντὶ λυτίον· εἰδὲ μηδένους ὅπ' ἔγω φα-
 ει, οἷον τὰ περὶ Θεῶν*: hac autem ratione solvendum est, sin autem neutro modo, quòd sic aiunt ut qua de Deis dicuntur.

Verùm, ut ad auream ætatem redeam, non dissimulabo viros doctissimos existimare sub ejus descriptione latere antiquius quiddam & remotius; conditionem, nimirum, humani generis, qualis fuit ante primum lapsum, cùm totum in duobus capitibus contineretur; & qualis fuisset multò diuturnior, nisi peccassent. At mihi vix simile vero videtur brevis illius felicitatis primorum parentum, ullam superfuisset, apud Græcos, memoriam. Multò credibilius mihi fit ab *Hesiodo* fictum esse quidquid de hisce ætatibus habet in *Operibus*, eo quòd homines, qui præsentia dumtaxat mala sentiunt, præteritæque oblivioni mandant, & præsertim senes, exacta tempora laudare soleant. Si legamus omnium propemodum sæculorum Scriptores, qui ætatem suam cum præteritis conferunt, comperiemus eos semper superiores ætates, & præsertim antiquiores suæ præferre. Quod si verum esset, primùm falsæ essent historiæ, quæ maxima scelera antiquissimorum temporum narrant, non minùs quàm recentiorum; deinde quò tandem nos devenissemus, si mala semper essent aucta, bona verò imminuta? Si quis ab *Hesiodo* quærivisset qualis esset ætas, quæ vivebat, respondisset quæ habet in *Operibus* à v. 172. ad 199. ubi gravissimè queritur de moribus ætatis ferreæ. At si à *Juvenale*, qui minimùm mille annis posterior *Hesiodo* fuit, similia sciscitatus esses, beatam fuisse ejus Poëtæ ætatem judicasset, suæ collatam. Sic quod

*Et Mortem peperit etiam Somnum, peperit verò agmen Somniorum,
Quæ nulli mista Dea peperit Nox obscura.
Rursum postea Momum, & Ærurnam dolore plenam,*

quod in nostra ætate desideramus, in superioribus quærere solemus, quæ nobis minùs noxæ sunt; atque hinc nata est illa fictio quatuor, aut plurium ætarum humani generis in pejora paulatim ruentis; hinc voces illæ suam ætatem non ferentium Poëtarum *:

*Nunc ætas agitur, pejorâque sacula ferri
Temporibus, quæcum sceleri non invenit ipsa
Nomen, & à nullo posuit natura metallo;*

itémque vetera laudantium †:

Improbitas illo fuit admirabilis ævo.

Hæc paullò pluribus, quæ antiquissimæ historiæ illustrandæ non inutilia videbantur. *Clericus.*

212. Τίς δ' ὕπνῳ, ἱππὶ δ' ὄνειρον.] Hinc manifestum quod antea diximus de consanguinitate Deorum Poëticorum; quia enim nocte dormimus & somniamus, idèd Nox dicitur peperisse Somnum & Somnia. & quidem sine opera ullius Dei; quia sola Nox facit ut dormiamus & somniamus. *Clericus.*

214. Μῶμος] Hoc est. ψόγῳ. *Qui tus.*

214. Δόπρῳ αὖ Μῶμος] Notum est Momum dici Numen, quod vitia quæ insunt opribus Deorum & hominum callidissimè animadvertit. Quare autem noctis filius fertur? Quia, nimirum, clam faciliùs aliena mordere, quàm palam. Quare Momus vocatur? A Phœnicia voce מוֹמָא, aut mom, quæ vitium sonat; quod ita consentit cum iis, quæ dicuntur τὸ τέτυκτο τοῦ μωμοσκοπέου, ut Etymologia hæc nostra vix in dubium possit revocari. Ita se ipse describit Momus, apud Lucianum, in Deorum Conventu T. 2 p. 709 E. l. Amste od. Πάντες μοι ἴσασιν ὡς ἐλευθέρως εἶμι τὴν γλῶτταν, καὶ εἰδὲν ἂν κατασιωπήσομαι καὶ ἐκάλως μηχανήσαν. διελίσχω γὰρ ἅπαντα καὶ λέγω τὰ δοκούντα μοι εἰς τὸ φατερόν, οὐτε διδῶς τίνα οὐτε ὑπὸ αἰδοῦ ἐγκαλύπτειν τὴν γνώμην. ἅπτε καὶ ἐπαχθὲς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, καὶ συκοφαντῶς τὴν φύσιν. δημόσιός τις κατήγορος ὑπὸ αὐτῶν ἐπιτομαζομένη. Omne me norunt liberum esse linguâ, & nihil veti ere eorum, quæ benè non sunt. Arguo enim omnia, & dico quæ mihi videntur aperte, neque quæquam veritus. neque, præ verecundiâ, meam celans sententiam. Itaque molestus videor plerisque. & naturâ ad calumniandum propensus; publicusque accusator ab iis appello. Lucianus quidem, qui Momum in concilio Deorum de se loquentem induxit, eum palam carpentem quæ sibi displicerent describere debuit; sed naturam maledicentiæ ex vero pinxit Hesiodus, cum

* Juvenalis Sat. XIII, 28. † Ibid. 9. 53.

è nocte natam cecinit. Vide hac de re elegantissimum libellum *Luciani*, *ὅτι τὸ μὴ ῥαδίως πισύειν διαβολῇ*, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione vocis *μῆλον*, natum est adjectivum *ἡσπερινόν* quod infra habemus γ. 259. ubi forma sine vitio ita dicitur. *Clericus*.

Ibidem. Καὶ Οἷζυν' ἀλγύνουσιν.] Quia nocte anxietates augentur ; unde *Ovidio* dicitur *curarum maxima nutrix*. *Clericus*.

215. Εσπερίδας] Τὰς πρὸς ζῶον, scilicet. *Quietus*.

215. Εσπερίδας π] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant ; Occasus autem , ex sententia Veterum , qui rationes motûs Solis , aut potius Terræ , ignorabant , magnam cum Nocte affinitatem habebat. Locus in quo *Hesperides* esse credebantur non unus fuit , attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib. V. Hist. Nat. c. 5. de *Berenice* *Cyrenæicæ* urbe : *Berenice in Syrtis extimo cornu est , quondam vocata Hesperidum supradictarum , vagantibus Græcia fabulis*. Idem de *Lixu* urbe *Mauritanæ Tingitanæ* , ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur , Lib. ejusdem Cap. I. Ibi regia *Antai* , certamenque cum *Hercule* & *Hesperidum horti*. Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert *Hesperidum Genealogiam* *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum , nec recentiore quemquam alium moramur , præ *Hesiodo* ; Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis , quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus*.

Ibidem. Αἷς μῆλα — χρύστα καὶ μάλαν.] Duplici ratione hæc μῆλα à Veteribus explicantur. Alii existimant fuisse mala , vel poma quæ *citrea* vocamus , & ob colorem *aurea* dicta sunt ; vel etiam *aurantia* , quæ amara sunt aut dulcia , cùm *citrea* sint acida. Certè *citrea* & *aurantia* & *εσπερίδες* & *εσπερινὰ μῆλα* dicta sunt , & primum ex regionibus *Atlanti* monti subiectis in *Europam* allata sunt. *Athenæus* Lib. III. p. 82. Εσπερίδων δὲ μῆλων ὅπως καλεῖσθαι πινά φησι *Τιμαχίδης* , ἐν τῷ περὶ τῆς εἰρήνης , εἰπὼν καὶ ἐν *Λακεδαιμονίᾳ* περὶ τῆς Θεοῦ φησι *Πάμφιλόν* πῶτος . εἰσὶν γὰρ καὶ αἵ τῶν καλεῖσθαι δὲ Εσπερίδων μῆλα . Αἱ εἰσὶν γὰρ καὶ αἱ τῶν *Λακεδαιμονίων* , ἐν δὲ καὶ μῆλα καὶ τὰς λεγόμενας Εσπερίδας : quædam mala dici *Hesperidum* , ait *Timachidas* in quarto , testatus etiam *Lacedæmone* appari *Diis*. Hac habet & *Pamphilus* , ac præterea grati esse odoris , sed non comedi , vocarique *Hesperidum mala*. *Aristocrates* Libro quarto *Laconicorum* : insuper mala & quas *Hesperidas* vocant , Idem *Athenæus* , paginâ sequente : Αἰμιλιανὸς δὲ ἱεροῦ Ἰόβαν τὴν *Μαυρεσίαν βασιλίαν* , αἰδρὰς παλυκαθίσταται , ἐν ταῖς περὶ *Λιβύης συλλεγόμεναις μνημονεύοντις* τὴν κίτριν , καλεῖσθαι φάσκον αὐτὴν πρὸς ταῖς *Αἴγυσι* μῆλον Εσπερινόν , ἀφ' ἧν καὶ *Ἡρακλῆς* κινήσας εἰς τὴν *Ελλάδα* , τὰ χρύστα δὲ τὴν ἰδίαν λεγόμενα μῆλα : *Emilianus* vero dixit *subam Mauritaniam*

ritania Regem, virum doctissimum in commentariis de Libya meminisse citri, & dicere vocari à Libyis malum Hespericum: à quibus etiam Herculem tulisse in Graciam mala, quæ ob colorem dicuntur aurea. In hæc verba amplissimam enarrationem habet Claud. Salmasius in Solinum p. 670. & seqq. Ed. Ultraject. Addimus nos, si Juba Libycum ipsum nomen protulit, cum dixit ἑσπερίον vocari malum hoc, apud Libyas, videri dictum ἑσπερίον aschphiri, aut espi, à pulcritudine, nam Hebræis שפיר pulcher fuit. Fortè &, ut hoc obiter dicam, ἑσπερος, seu vespertino indidem nomen traxit,

* Ἑσπερος δὲ καλεῖται τὸ ὑπὸ ἡμέρῃ ἱπταται ἀπὸ τοῦ ἡσπερος.

Vesperugo, quæ pulcherrima est in caelo stella. Galli vocant vulgò la belle étoile. Deinde quia illa stella ad occasum, paullo postquam sol occidit, apparet, occidentales oræ dictæ sunt à Græcis hesperia, ut Italia, Hispania, & occidui Africæ tractus. Macrobius Saturn. Lib. I. c. 3. Græci ἑσπερίαν à stella hespero dicunt, unde & Hesperia Italia, quod occasui subjecta sit, nominatur.

Verum, ut redeamus ad mala Hesperidum, alii crediderunt fuisse oves. Diodorus Siculus Lib. IV. p. 233. Κατὰ τὴν ἑσπερίαν ὀνομαζομένην χώραν φασὶν ἀδελφὰς δύο θύιας δόξην διανομασθῆναι, Ἑσπερίαν καὶ Ἀτλαντίαν, τύτους δὲ κατὰ τὴν ἀρχαίαν τὴν ἐν τῇ κατὰ τὴν ἑσπερίαν περὶ τὴν ἑσπερίαν καλεῖται, τῇ δὲ χροῖα χρυσοῦ, καὶ χρυσοῦ ἀπὸ ἧς αἰτίας τὰς ποιητὰς τὴν ἀρχαίαν μῦθον ὀνομασθῆναι χρυσῶν μῦθον: in regione, quæ vocatur Hesperitis, aiunt fratres duos fuisse, inclyti gloriâ nominis, Hesperum & Atlantem; hoc verò habuisse oves incredibilis pulcritudinis, colore rutilo & ad aureum accedente; quæ de causâ, Poetas, cum oves μῦθον vocarent, appellasse eas χρυσῶν μῦθον. Nimirum, Græci, ut & Latini, aurea vocant quæcumque pulcritudine in suo genere excellent.

Sed multò verisimilior est prior sententia quæ aurea mala, citrea, vel aurantia interpretatur, præsertim cum omnes memorent hortos Hesperidum, nemo pascua; in quibus versantur oves, non in hortis. Samuel quidem Bochartus in Chanaanis Lib. I. c. 24. vult aurea mala quæ draco observabat, fuisse opes, vel ab eodem, vel ab alio congestas. Tum subjicit: huc facit quod ἑσπερίον malon, vel malon, Arabicè opes sonat, ut Græcè μῦθον vel μῦθον malum. Sed quod ostendimus de origine citreorum vel aurantiorum malorum, ex Hesperide terra, conjecturam illam evertunt.

Eodem pertinet quod de Hippomene narrant Poëtæ. Salmasius vetus hoc Epigramma, eam in rem, profert:

Septa micant spinis felicitis munera mali,
Quæ tulit ut Circi aureus ora tumor.

Hippom.

* Iliad. X. 318.

Hippomenes vicit tali certamina malo.

Galia poma nemus protulit Hesperidum.

Aut in hinc nihil video,

*Aut * hac Massyli poma draconis erant.*

De dracone custode alibi gemus Lericus.

Ibidem. Πέρι κλυτὸν Ὠκεανόν.] Nolim vertere *trans Oceanum*, nam *trans Oceanum* nihil norant antiquiores Græci, sed *ad Oceanum*. Ac sanè vidimus non *trans Oceanum*, sed *ad Oceanum* collocari Hesperidum hortos. De hac significatione voculæ πέραν, vide Intt. ad Matt. IV, 15. Si tamen hæc scripta fuissent postquam Pœni Atlantici Oceani meridianos tractus navigare ceperunt, possent intelligi in ulæ in illo Oceano, quæ dicerentur πέραν Ὠκεανῶν, quod sint *trans finem Oceani*. Pomponius Mela Lib. III. C. 10. cum descripsisset *ἰσθμὸς κέρας*, quod *viride promontorium* nunc vocamus: inde, inquit, incipit promissa illa, quæ in occidentem vergens mari Atlantico alluitur. Prima ejus Æthiopes tenent, media nulli. Nam aut exusta sunt, aut arenis obducta, aut insecta serpentibus. Exustis insula apposita sunt, quas Hesperidas tenuisse nemoatur. Fortè hoc fictum ex hoc Hesiodi loco, perperam intellecto; ceteri enim Scriptores hortos Hesperidum in continente Africa, esse dixerunt.

Cum antea statuerimus Nymphas esse animas, ΠΥΘΙΑ *nephaschoth*, quæverit fortè quippiam qua de causa dixerint Poëtæ, & vulgò crediderint Ethnici eas versari in nemoribus & viretis? Nimirum, antiquissimis temporibus videntur Græci credidisse animas fato functorum libenter versatos esse circa loca, quæ vivi coluerant. Itaque vetustissimorum Hesperiorum animi credebantur, corpore soluti, errare in Mauritanix viretis, malis citreis & aurantiis confitis; amoenis profectò sedibus, pro eorum captu qui supra hæc terrena non sapiebant. Illo ævo,

———— + *nondum aliquis scitatus triste profundi*

Imperium, aut Scythia torvus cum conjuge Pluton.

Nec rota, nec uria, nec saxum, aut vituris atris

Pœna, sed infernis hilares sine regibus umbra.

Seu, ut clariùs loquar, nondum Poëtæ finxerant quæ de Inferis postea dicta sunt. Chirum ejus opinionis vestigium habemus in *Operibus* γ. 122 ubi de prima, seu antiquissima hominum (qui in Græcia, nimirum, vixerant) ætate, ita loquitur Hesiodus:

Τοὶ μὲν Δαίμονες εἰσι, Διὸς μετὰ δὲ βελᾶς,

Ἐθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, φυλακαὶ θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἳ γὰρ φυλασσὺν τι δίκας καὶ χάτλια ἔργα,

Ἡέρε' ἰσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Hi

* *Martial. Lib. XIII. Ep. 37. ubi Massyli habet, pro Massasyli, quod nomen populi Mauris vicini.*

† *Juvenalis Sat. XIII, 49.*

DEORUM GENERATIO. 43

Hi quidem Damones facti sunt, magni Jovis consilio, boni, versatiles in terra, custodes mortalium hominum, caliginoso aëre induti passim errantes per terram. Eodem pertinet quod postea dicit de Heroibus Thebanorum & Troicorum temporum γ. 167.

Τοῖς δὲ διχ' ἀνθρώποι, βίωτον καὶ ἥβη' ἐπ' αἶσας
Ζεὺς Κρονίδης κατέτασσε πατρὸς εἰς πέλαγος γαίης,
Τηλεὺς ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνῳ ἑμβασιλῆα.
Καὶ τοὶ μὴν ναύεσσιν ἀκήδεια θυμὸν ἔχοντες
Ἐν μακάρων ἰήουσιν, παρ' Ὀκεανὸν βαθυθύλυ,
Ὅλβιοι ἥρωες τοῖσιν μελιδία καρποί
Τρεῖς ἱππῶν ἰσίδωρται φέρον Ζεῖδωρ ἄρουρα.

His autem seorsim ab hominibus vitâ & sede tributâ, Jupiter pater, Saturni filius, habitare eos jussit ad fines terra, procul ab immortalibus; eorum autem Saturnus Rex est; & illi quidem habitant, securum animum habentes, in beatorum insulis, intra Oceanum profundum, felices Heroes. Iis dulcem fructum ter quotannis florentem fert fecunda tellus. Sed & aliis in locis eos qui ad Trojam perierunt collocarunt alii Poëtæ, & quidem supra terram. Dionysius in Periegesi τ. 541.

Ἐστὶ δὲ περὶ καὶ αἰακὸν ὑπὲρ πάσῃν ἑξέστις,
Ἄντα Βορυσθίνῳ, πολυνύμφῳ εἰν ἀλὶ ῥῆσῳ
Ἡρώων· Ἀδελφὸν μιν ἱπποκυλλῶ καλέουσιν.
Οὐκ ἐν αἰετὶ πύρεται κινάπτεται λούκα τέτυκται.
Κεῖθι δ' Ἀχιλλῆος περὶ καὶ Ἡρώων φάτις ἄλλων
Ψυχὰς εἰλόσσιδαι, ἱερμαίαις ἀνὰ βήσας,
Τῷτο δ' ἀετρήσασσι Διὸς πάρος δῶρον ὀπηδεῖ
Ἄντ' ἀρετῆς.

Est verò quadam, sinistrum super meatum Euxini, ex adverso Borysthenis celebris in mari insula Heroum. Albam eam cognomine vocant, quia quæ ei insunt animalia alba sunt. Illic item Achillis & aliorum fama est Heroum animas errare desertas per valles. Quod aliorum multorum testimoniis illustrari posset, si de Achillea Insula ageremus. Verum hoc unum ex superioribus verbis Hesiodi & Dionysii, quibus multi alii concinunt Poëtæ, colligimus, antiquissimis temporibus Græcos credidisse vitâ functorum animos non infra terram detrusos, sed hîc illic in locis amœnis volitasse; unde nata est opinio de Nymphis, per totam terram vagantibus; cujus originem Poëtæ aliud agentes obscurè nobis indicarunt. Possemus Philosophos paria sentientes illis succenturiare, sed quia hi conjecturis potius suis, quàm olim receptis opinionibus gaudent, ab eo labore supersedebimus. Neque enim hîc quærimus quid, ex Philosophorum sententia, verum fuerit; sed quid antiquissimi Græciæ incolæ crediderint, qualecumque esset. Criticos hîc agimus, non Philosophos. Clericus.

Χρύσεια καλὰ μέλυσσι, φέροντά τε δένδρεα καρπὸν·
 Καὶ Μοίραις καὶ Κῆραις ἐγγίνατο νηλεοπίνυς,
 Κλωθὴν τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀτροπὴν, αἵ τε βροτοῖσι
 Γεινομύμοισι διδῶσιν ἔχειν ἀγαθὸν τε, κακὸν τε,
 Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπυσαι,
 Οὐδέποτε λήγῃσι θεὰ δεινοῖο χόλοιο,
 Πρὶν γ' ὅππῃ τῷ δώῳσι κακίῳ ὅπιν ὅστις αἰμάρη.
 Τίλῃ δ' καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,

216. Φέρουσι τε δένδρεα καρπὸν] *Arbores fructiferæ. καρπὸς καὶ ἐξελὼ ὁ σῖτος, desych. Guicetus.*

217. Καὶ Μοίραις καὶ Κῆραις] *Hoc est, Parcas, quæ duplici illo nomine vocari solent. Sed Hesiodus, Poeticâ licentiâ ludens, totidem facit Deos, aut Semideos, variis rebus præfectos, quod sunt illarum nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt sequentia, & præsertim quidem versus 228.*

Υσμίνης τε Φόνος τε, Μάχης τ' Ἀνδροβασίας τε.

Nam Pugna, Cades, Prælia & Strages virorum sunt unius ejusdemque rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingendarum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum, de qua multis diximus in Critica P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de quibus hic Hesiodus, redeam, fatales Deæ dictæ sunt μοῖραι fata, sortes, παρὰ τὸ μοῖρα ἰσχύειν, quia unicuique divise sunt. Sed vox Κῆραι omnino facta est à Phœnicia voce κῆρ Kor, frigus; nec frequentius additur ullum epitheton morti, quàm frigida, eo quòd mortuorum illico frigescant membra. Quin & Horatius Sat. Lib. II. Sat. I. v. 62. frigus ponit pro morte:

— ὦ πuer, ut sis

*Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
 Frigore te feriat.*

Vetus Scholiastes: Morte te afficiat, quæ frigida est, ut Virgilius: frigida mors. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, dicam unde mihi videantur Parca dictæ Latinis; nimirum, à voce ejusdem Linguae παρῶ rupit, fregit, unde dicta παρῶ parka Dea quæ abrumpit filium; quod Ἀτροπος potissimum facere dicitur, sed non dissentientibus sororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas licet quæras apud G. Joan. Vossium in Etymologico. Clericus.

220. Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπυσαι] *Hoc est, quæ & hujus ætatis homines morte plectunt, & olim de antiquissimis Græciæ*

Aurea pulchra curæ sunt, frugiferaque arbores,
 Et fatales Deas, & Parcas genuit immites,
 Clothoque, Lachesisque, & Atropon: quæ mortalibus
 Nascentibus dant habendum bonumque malumque,
 Quaque hominumque Deorumque delicta persequentes,
 Numquam deponunt Dea vehementem iram,
 Priusquam ab illo sumserint gravem pœnam, quisquis peccavit.
 Peperit præterea & Nemesis, cladem mortalibus hominibus,

ciz incolis in Deorum numerum relatis, quosque addeò nunc Deos dicimus, easdem pœnas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, Hesiodi ætate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quæ præesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habita fuissent. Clericus.

223. Τιμή δὲ ἡ Νέμεσις.] Hæc vox idem significat ac Μῆτις, est enim à τιμῶν, quod idem ac νέμω, id est, *divido*. Numen est, quod superbis distribuere credebatur pœnas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit Rob. Constantinus in Lexico, nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum, quod ille observare omisit, hoc Numen cum alio ejusdem nominis, quod præest pudori, quo delicta vetantur. Est, nimirum, ejus munus in eo situm ut excitetur in hominum animis timor διαίτης νήμεσις *justæ vituperationis*, ut loquitur Eustathius. Hæc Nemesis antevertit peccata; illa commissa plectit. Nemesis benignioris meminit ipse Hesiodus, in Operibus, v. 200. ubi descripto sæculo ferreo, ita loquitur:

Καὶ τίτι δὲ αὖτις ὄλυμπον διὰ χθονὸς εὐρυοδίνης,
 Λόγγισι φάρμασι καλοψαμδρῶ χερσὶ καλῶν,
 Ἀθανάτων μὲν φύλ' ἵπνω, αἰολοῦντ' αἰθέρας,
 Αἰδώς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad cælum à terra spatiosa candidis vestibus testæ corpus pulcrum, ad Deos ibans, relictis hominibus, Pudor & NEMESIS. Interpretatur Proclus ἀνὴς ἄγγελον, *justitia Angelum*; sed tantum abest, ut is ad Deos sæculo terreo ivisse dici possit, ut contrà nunquam magis versatus fuerit inter homines, quàm ea ætate, quâ maximâ scelera admissa censentur. Verùm de hac dicemus & ad Opera Hesiodi. Clericus.

Ibid. Πῦμα δυντοῖσι βεγνῶσι.] Contrà altera Nemesis juvat, ut dicebamus. Clericus.

Νύξ ὅλοή. μὲ πλώδ' Ἀπίττω τέκε καὶ Φιλότῃ,
 Γῆρας τ' ἑλόμενον, καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον. 225
 Αὐτὰρ Ἔρις συγερὴ τέκε μὲ Πόνον αἰγυρόεντα,
 Λήθην τε, Λιμόν τε, καὶ Ἄλγεα δακρυόεντα,
 Τόμινας τε, Φόνες τε, Μάχας τ', Ἀνδροκτυσίας τε,
 Νείκεά τε, Ψυδρέας τε Λόγους, Ἀμφιλογίας τε,
 Δυσνομίην, Ἀΐαν τε, σιωήθεας αἰπήλοισιν. 230
 Ὄρσεν θ', ὅς θ' ἡ πλεῖσιν Ὀπχθονίους ἀνθρώπους
 Πημαίνῃ, ὅτε κέν τις ἐκὼν Ὀπίσθην ὁμόοσῃ·
 Νηρέα τ' αἰψυδέα καὶ αἰληθέα γείναίῃ Πόνῳ,
 Πρεσβύτιον παίδων· αὐτὰρ καλέεσσι γέροντα,
 Οὐνέκῃ νημερτὴς τε καὶ ἥπιον· ἔδ' ἔθιμι τέων 235
 Λήθεται, αἰπὰ δίκαια καὶ ἥπια δήνεα οἶδεν.

224. Ἀπίττω τέκε καὶ φιλότῃ] Δολότης scribendum videtur. pro δολότητι. τὸ φιλότῃ hic locum non habet. *Guilielmus.*

224. Καὶ Φιλότῃ] Non est vertendum *Amicitiam*, ut vulgò solent, sed *Concubitum*; intelligendūque meretricius, qui meritò inter maxima mala recensetur, & Noctis est infausa soboles: Non raro φιλότης, apud *Hesiodum*, & *Homervm*, eo sensu occurrit, ut *Lexica* docebunt. Vide γ. 177. Nec potuit soror ei convenientior dari quàm Ἀπίτη, hoc est. *fraus*, *simulatio*, *cupido*, *fallax suadela*, quibus meretrices alliciunt adolescentes. Res est nimis nota, & plenae sunt exemplis *Comœdiae*. Igitur necessaria non est violenta emendatio *Fr. Guilielmi*, qui volebat legi δολότης pro δολότητι. *Clericus.*

229. Ἀμφιλογίας τε] An ἀμφιλογίας τε. *Guilielmus.*

230. Δυσνομίην] Ἡ δυσνομία τῇ νόνομία ὀpposita. *Guilielmus.*

231. Ὄρσεν] Hanc ὀρσιστομίαν imitantur *Platonici*, ut liquet ex *Comment. Hieroclis* ad 2. vers. *Pythagora*. *Clericus.*

233. Νηρέα τ' αἰψυδέα] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui sciet *Phoeniciâ* Linguâ, נָהַר נָבָרו *nabaro* esse fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cum ex eo orientur, quod non fuit ignotum *Hesiodo*, ut apparet ex γ. 336. & seqq. Crediderim *Phoenices* dixisse mare esse patrem fluviorum נָהַר נָבָר ab *nabare*, quod pater *Nerei* malè versum est. Eodem errore, judicarunt *Nerea* esse numen maris, cum fluviorum potius *Deus* haberi deberet. Unde verò factum sit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Hesiodus*, quaerunt *Interpretes*. Ridiculus hic est *Joannes Diaconus*, ut solet, qui hanc ejus rei rationem reddit: πικρόσιν εἰσέθισιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐὼ θαλάσῃ διάγντες καὶ κωπηλόμοι ἄνθρωποι αἰληθεῖς τι ἐὼ αἰψυδέας εἶναι. καὶ ἀπὸ τούτου καὶ ἥπιος καὶ νημερτής. ὁ γὰρ κωπηλόμος αὐτοῖς ἐλπιζόμενος γένε-
ται.

Nox perniciosa: post hanc Fraudem enixa est, & Amicitiam
 Seniumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
 Ceterum Contentio odiosa peperit quidem Laborem molestum,
 Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,
 Pugnasque, Cadesque, Præliaque, Stragesque virorum,
 Jurgiaque, mendacesque Sermones, Disceptionesque.
 Legum contentum, Noxamque, familiares inter sese:
 Jusjurandum quod plurimum terrestres homines
 Ledit, quando quispiam volens pejeraverit:
 Nereumque alienum à mendacio, & veracem genuit Roneus.
 Maximum natu filiorum: sed vocant senem,
 Eo quod verus atque placidus: nec juri & equi
 Obliviscitur, sed justa & moderata judicia novæ.

ἡ ἀναπύξις τῆς πρὸς τὴν πρῆξιν ἀνάγκης. καὶ μὴ διμυσίον ἐπιλαοῦντος μὴδὲ
 διμυσίου, μὴδὲ ἰσότητος: quia solent, ut plurimum, homines in
 mari vitam agunt & navigant veraces esse & mendacii immunes, pro-
 ptereaque honore & veneratione digni. Mors enim, quam quædam die oc-
 spectant, persuadet ut sint veraces & mirei: nec licet illis oblivisci aut
 justitiam, aut equitatem. Certè hac ratione in officio contineri de-
 berent nautæ, sed quis nescit contraria omnia esse vera? Hic noster
 Joannes vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis phi-
 losophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in somnis qui-
 dem vidimus. Confugiendum hîc nobis iterum ad Linguam ejus,
 Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eâ
 autem Linguâ radices ἡ νῆα naba, ἡ νῆα nou, & ἡ νῆα naar sonant splen-
 dore, lucere; quod à luce corporea translaturum ad animum significat
 scire, intelligere, sapere. Itaque laudes, quibus hîc Nerea ornat
 Poëta, videntur natæ ex altera significatione ejus nominis. Fortè
 propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos esse crediderunt Veteres,
 Clericus.

235. ————— ἡ δὲ διμυσία

Ἀπόδειξις αἰνὰ δῖα καὶ ἡ πρὸς δῖον αἰδῶν.]

Queritur quid propriè significet vox δῖα, quæ & apud Homerum
 aliquoties occurrit. Iliad. Δ, 361. Agamemnon de Ulyssæ: ἡ πρὸς δῖον
 αἰδῶν. Interpretantur vulgò βουλευματα consilia, dictaque ea vult
 Eustathius, ad locum allatum Homeri, πρὸς τὸ δῖον, ὃ σημαίνει τὸ ἐν
 πάλῳ. αἰδῶν ἢ καὶ δῖα αἰδῶν ὁ παλαιοτέρῳ. καὶ ἡ δῖα τοῖς ὀφθαλμοῖς
 αἰδῶν: à δῖον, id est, diu, unde & δῖα αἰδῶν longævus. Tempore enim
 opus est iis, qui recta consulunt. Similia Erymologici Magni auctor,
 & alia non meliora habet. Quoniam verò hîc mentio fit justitiæ,
 omnino

Αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγνώστου Φέρκιν;
 Γαίῃ μισγόμενον, καὶ Κητῶ καλλιπάρηον,
 Εὐρυβίλῳ τ' ἀδάμαντι ἐνὶ Φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν;
 Νηρῆον δ' ἐγγόντο μεγάρῳ τέκνα θεάων
 Πόντι ἐν ἀτρυγέτῳ, ἢ Δωρίδ' ἠὲ κέμοιο,
 Κέρης Ὠκεανοῖο τελέεντο πατμοῖο,
 Πρωτῶ τ', Εὐκράτη τε, Σαώ τ', Ἀμφιτείτη τε,
 Εὐδώρη τε, Θέπῃ τε, Γαλλίῃ τε, Γλαύκῃ τε,
 Κυμοδόῃ, Σπειῶ τε, Θοῇ, Θαλίῃ τ' ἐρόεσσα,
 Καὶ Μελίτῃ χαρίεσσα, ἢ Εὐλιμήνῃ, ἢ Ἀγανῇ,
 Πασιθέῃ τ', Ἐρατῶ τε, ἢ Εὐνείκῃ ῥοδόπυχῃ,
 Δωτῶ τε, Πρωτῶ τε, Φέρσῳ τε, Διωμαρῇ τε,
 Νησιίῃ τε, ἢ Ἀκταίῃ, ἢ Πρωτομέδῃα,
 Δωρίς, ἢ Πανόπῃ, ἢ Ἀειδῆς Γαλάτεια,
 Ἰπποδόῃ τ' ἐρόεσσα, ἢ Ἰππονόῃ ῥοδόπυχῃ,
 Κυμοδόκῃ θ', ἢ κύματ' ἐν ἡεροειδέϊ πόντῳ,
 Πνοιᾶς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,
 Ρῆα πρηύνῃ, ἢ εὐσφύρῳ Ἀμφιτείτῃ
 Κυμῶ τ', Ἡΐονῃ τε, εὐσέφανός θ' Ἀλιμήδῃ,

240

245

250

255

omnino crediderim Ἡῶν esse propriè *judicium*, à radice Phœnicia
 דין *donn*, judicare, unde דין *din*, aut דינו *dino*, *judicium*, quod à
 voce Ἡῶν, si pronunties H ut I, solâ terminatione in Σ differt.
 Clericus.

237. Θαύμαντι] Iridis patrem. *Guicetus*.

237. Θαύμαντι μέγαν] Cum Thaumás quidem dicatur filius Ne-
 rei & pater Iridis, oportet eâ voce intelligi quidpiam; cujus natura
 sit affinis mari & Iridi. Cum verò sit ille filius Terræ, necesse
 etiam est quod vocatur Thaumás posse dici è terrâ oriri. Vix ergo
 aliud esse potest, quàm nescio quod Numen, quod sit vaporum &
 nubium præses; nam hæc nascuntur ex mari & terra, & pariunt Iri-
 dem. Ita dictum fuerit, quòd meteora hominibus sint *admirationi*,
 aut à verbo Græco θαυμάζω, aut à Phœnicia voce תמאθ *thamath*,
 quæ idem sonat, & à qua Græcum verbum deductum est. Homi-
 nes, ut verbis *Lucretii* utar, è Lib. VI.

mirantur quâ ratione

Quæque geri possint, præsertim rebus in illis,

Quæ supra caput æthereis cernuntur in oris. Clericus.

Ἀγνώστου Φέρκιν] Hic videtur homo fuisse, qui navigationis pe-
 ritus fuerit, & remotissimas oras navibus adierit. Nam cum res ipsa
 hoc

Deinde rursus Thaumantem magnam & fortem Phorcyn,
Terra commistus, & Ceto formosam,
Eurybiámque, ferreum in pectore animum habentem.
Ex Nereo porrò prognata sunt perquàm amabiles filia Dearum
Ponto in inexhausto, & ex Doride pulcra,
Filia Oceani ultimi fluvii,
Protóque, Eucratéque, Saóque, Amphitritéque,
Eudoráque, Thetisíque, Galenéque, Glaucéque,
Cymothoë, Spióque, Thoë, Thaliáque jucunda,
Et Melita gratiosa, & Eulimene & Agave,
Pasitheaíque, Eratóque, & Eunice roseis lacertis prædita,
Dotóque, Protóque, Pherusaíque, Dynamenéque,
Nesæáque, & Aëta, & Protomedia,
Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
Hippothoëque lepida, & Hipponoë roseis lacertis prædita,
Cymodocéque, quæ fluctus in obscuro ponto,
Et flatus vehementium ventorum, unà cum Cymatolege,
Facile mitigat, & cum pulcros talos habente Amphitrite:
Cymóque, Eionéque, pulchréque coronata Halimede,

hoc ostendat, ut postea videbimus, Radix $\rho\eta\rho$ *phrak* apud Syros est discessit, amovit se &c. Clericus.

238. $\kappa\alpha\tau\omega\ \kappa\alpha\lambda\iota\pi\iota\epsilon\rho\eta\sigma\iota$] An $\kappa\alpha\tau\omega\ \alpha\ \kappa\alpha\tau\omega$? placet. Guetus.

238. $\kappa\alpha\tau\omega\ \kappa\alpha\lambda\iota\pi\iota\epsilon\rho\eta\sigma\iota$] Nescio quare Hesiodus Cetonem pulcram vocet. Si enim pulcra fuit, habuit dissimillimas sibi filias, ut postea videbimus. Ex filiabus si conjiciamus de matris nomine, iudicabimus dictam à radice $\rho\eta\rho$ *Kout*, fastidire, litigare. Soror ejus nomen Græcum habet, sed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus sororis, cum dicatur

$\epsilon\upsilon\rho\upsilon\beta\iota\alpha\ \alpha\iota\delta\acute{\alpha}\mu\alpha\upsilon\tau\epsilon\ \epsilon\iota\ \phi\epsilon\iota\sigma\iota\ \theta\upsilon\mu\acute{\omicron}\nu\ \epsilon\chi\upsilon\sigma\alpha\iota$.

Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. $\nu\eta\rho\acute{\iota}\ \epsilon\iota\ \epsilon\chi\theta\acute{\omicron}\nu\tau\epsilon$] Subintell. $\epsilon\alpha$. $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\epsilon\upsilon$, hoc est, $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\omega\varsigma\ \epsilon\pi\acute{\eta}\rho\epsilon\sigma\tau\epsilon$. Etym. Guetus.

240. $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\epsilon\upsilon\ \pi\acute{\iota}\nu\iota\alpha\ \theta\epsilon\acute{\iota}\alpha\sigma\iota$, $\pi\acute{\omicron}\nu\tau\epsilon\ \epsilon\iota\ \alpha\iota\tau\epsilon\rho\acute{\alpha}\tau\epsilon$] Hæ sunt nymphae marinæ, hoc est, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam eorum qui insulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græca, pro arbitrio, imposuerunt Poëtæ. Clericus.

241. $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\epsilon\ \pi\omicron\tau\alpha\mu\epsilon\iota\acute{\omicron}$] Hoc est, $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\epsilon$. Guetus.

242. $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\epsilon\ \pi\omicron\tau\alpha\mu\epsilon\iota\acute{\omicron}$] Hoc est, extremi, à $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\varsigma$, finis. Clericus.

Γλαυκονόμη τε Φιλομειδής, ἢ Ποντοπόρεια,
 Λαιαγόρη τε, ἢ Εὐαγόρη, ἢ Λαομέδεια·
 Πελυδάμη τε, ἢ Αὐτονόη, ἢ Λυσιάνασσα,
 Εὐάργη τε Φυλὴ τ' ἑσπέρη, ἢ εἶδ' ἄμεινον·
 Καὶ Ψαμάθην χαρίεσσα δέμας, δῖήν τε Μενίππην·
 Νησώ τ', Εὐπόμπη τε, Θεμισώ τε, Πρανόη τε·
 Νημερτὴς θ', ἢ πατρὸς ἔχ' νόον ἀθανάτοιο.
 Αὗται μὲν Νηρηῶν ἀμύμονος ἐξεγρόντο
 Κῆρυι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδύασι.
 Θαύμας δ' Ὀκεανοῖο βαθυρρεΐται θυγάτηρ
 Ἠγάχετ' Ἠλέκτριον. ἢ δ' ὠκεῖαν τέκεν Ἴριον,
 Ἡὐνόμας θ' Ἀρπύιας, Ἀελώ τ', Ὀκυπέτιον τε,
 Αἵ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἔπονται,
 Ὀκείης περύγεσσιν· μετὰ χερσὶν αἰὲν ἴαλλον.
 Φόρκυν δ' αὖ Κητώ Γραίας τέκε καλλιπέρην,
 Ἐκ γλυκῆς πολιᾶς, τὰς δὲ Γραίας καλέουσιν
 Ἀθάνατοί τε θεοὶ, χαμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἀνθρώποι.
 Περφρηδῶ τ' εὐπεπλον, Ἐνσῶ τε κροκόπεπλον,

260

265

270

262. Αὗται μὲν Νηρηῶν ἀμύμονος ἐξεγρόντο

Κῆρυι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδύασι]

Hos duos versus attuli, propter vocem ἀμύμων. Propriè quidem significat quod reprehendi nequit, quod nullum sit in eo vitium. Venit enim ex eadem Radice ac Μῶμος, de quo antea ad γ. 214. Auctor Etymologici: παρὰ τὸ μῶμος, γίνταται ἀμύμων, ἀμύμων, ἢ ἀμύμων θ' Ω in Υ ἀμύμων, ut χελώνη ἢ χελών. ὁ ἀμύμων ἢ ἀψωγ. At tamen hoc in loco & multis aliis malim, neglectâ Etymologîâ, vertere egregius, eximius; nimirum, in suo genere. Passim apud Homeros, Achilles dicitur ἀμύμων, in quo certè plurima fuisse, quæ meritò poterant reprehendi, *superbia, ferocitas, crudelitas* &c. Sed ita vocatur, quia erat egregius miles. *Clericus.*

266. Ὀκεῖαν τέκετ' Ἴριον.] Cum Veteres animadverterent arcum coelestem cerni cum plueret, facillè intellexerunt ortum eum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicantur Poëtæ. Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut se credere sinerunt scalam esse è cœlo demissam, per quam nuntii à Diis ad homines descenderent. Illi autem spiritus, quos nos Græcâ voce appellamus *angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque *מלאכי ה'* *h'irim*, vel *inim*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntix Deorum, quæ propterea dicitur *celer*, quòd Deorum nuntii celerrimi esse existimarentur. *Clericus.*

267. Ἀε-

Glauconoméque hilaris, & Pontoporia,
 Liagoréque, & Euagore, & Laomedia:
 Polynoméque, & Autonoi, & Lyfianassa,
 Euarnéque tam indolis grata, quàm inculpata forma.
 Et Psamathe decora corpore, divinâque Menippe:
 Nesôque, Eupompéque, Themistôque, Promoëque,
 Nemertésque, quæ patris habet animum immortalis.
 Hæ quidem ex Nereo inculpato procreate sunt
 Filiaë quinquaginta, inculpata opera callentes.
 Thaumás verò Oceani profundiflui filiam
 Duxit Eleëtram. hæc autem celerem peperit Irim,
 Pulchricomásque Harpyias, Aëllôque, Ocypeténque,
 Quæ ventorum flamina, & aves adsequuntur
 Pernicibus alis. sublimes enim volitant.
 Phorco post hæc Ceto Græas peperit formosa,
 A partu canas, quas ob id Græas vocant
 Immortalésque Dii, humique incedentes homines.
 Peplredôque pulchro peplo, Enyôque croceo peplo,

267. Αἰπύας] Ultima correpta. Dorismus. ut suprà νέγας, ἡγεμὼς. Guierius.

267. Ἡ ὄψις δ' Αἰπύας καὶ τὰ ἰῆς] Ostendimus multis, in Dissert. de Statua Salina, Harpyias esse locustas, quas hic facit Hesiodus Thaumantis Meteororum Præfidis filias, quia ex nubibus sæpè ferri videntur; πεπυρεγνάς καὶ ἰάντες, sublimes enim volant. Vide quæ illic diximus. Clericus.

270. Γραίας τῆς καλλιπάρῃ] Vox γραίης idem sonat Græcè, ac Γραῖς anus. Inde finxerunt Poëtæ Græas fuisse canas, cùm nascerentur. At si scribamus γρῆς grah, vel γρῆς grih, vox deduci poterit à Radice, quæ apud Arabas & Chaldaeos significat, andax, animosus fuit, irritavit; quæ significatio non malè quadrat in Phorcynis filias. Quod addit Hesiodus à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γραίας, perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide not. ad v. 195. Clericus.

272. Καμφοῖ ἰεχόμενοι ἄνθρωποι] Haud paullò elegantius legas ἰεχόμενοι repentes, cùm ἰεχόμενοι rariùs significet incedere. Clericus.

273. Πισφενδὺ π' Εἰνώ π] Nomina hæc Græca sunt convenientia cum nomine Phœnicio; nam Πισφενδὺ vel, ut scribunt alii, Πισφενδὺ, est à πισφενδὺ inhorruisse, fremuisse. Εἰνώ verò nomen est Belonæ, παρὰ τὸ ἰνω, εἶνω, ὡς ἐν φονίῳ, occido, ut conjicit Eustathius. Clericus.

Γοργῆς θ' αἱ ναῖσαι πέριω κλυτὰ Ὠκεανοῖο,
 Ἐχάλη πρὸς νυκτός· ἵν' Ἐσπερίδες λιγύφανοι
 Σθαινὼ πε, Εὐρυάλη πε, Μέδυσά πε λυγρὰ παθῶσα.
 Ἡ μὲν ἔλειψεν θνητὴ, αἱ δὲ ἀθάνατοι καὶ ἀγέρω
 Αἱ δύο· τῇ γ' μιῇ παρελέξατο Κυανοχαίτης,
 Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
 Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσεύς κεφαλῇ ἀπειροτόμησεν,
 Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
 Τῷ μὲν ἐπώνυμον βῆ, ὅτ' ἄρ' Ὠκεανὸς περὶ πηγὰς
 Γένεθ', ὁ δ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μὲν χερσὶ φίλῃσι.

275

280

274. Γοργῆς θ' αἱ ναῖσαι πέριω κλυτὰ Ὠκεανοῖο

Ἐχάλη πρὸς νυκτός· ἵν' Ἐσπερίδες λιγύφανοι.]

Phœnices, qui ab antiquissimis temporibus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cum narrarent quæ in illis locis viderentur, à Græcis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hannonis Periplo*, in quo similia narrantur iis quæ antiquiores *Hannone Poeni*, aut *Phœnices*, dixerant. Qua de re vide quæ diximus in *Dissert. de Statua Salinæ*, ne ea hîc repetere cogamur. Πέριω Ὠκεανοῖο, est hîc aut ad *Oceanum*, aut in insula Oceani, ut jam diximus ad γ. 215. *Contra eosdem* (Catolepas) *sunt insula Gorgades, domus, ut aiunt, aliquando Gorgonum.* Verba sunt *Pomp. Mela Lib. III. c. 11.* qui subjicit: *ipsa terra promuntorio, cui ἰσθμὸς κίερος nomen est, finiuntur*, unde colligere licet intelligi insulas, quæ dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quæ retulit *Hanno* de insula in qua mulieres inveniebantur, ex quibus nata *Gorgonum* fabula, melius quadrant in insulam Gambiam, inter duo ostia Nigri fluvii, è regione *Gorgadum*, sitam. Idem *Mela*, memoratis *Africæ* incolis ignis usus ignaris: *Super eos, inquit, grandis litoris flexus grandem insulam includit; in qua tantum FOEMINAS esse narrant, toto corpore hirsutas, & sine coitu marium suâ sponte fecundas; adeò asperis effereisque moribus, ut quadam contineri, nè reluctentur, vix vinculis possint.* Hoc *Hanno* retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habita est. Hæc autem loca dicuntur esse ad extremam noctem, quod Veteres crederent in ultimo occasu æternam esse noctem, quasi illic Sol exstingueretur. *Clericus.*

276. Σθαινὼ πε &c.] *Gorgones* hæc sunt, quæ *Hesperides* etiam generis nomine vocabantur; *Hesperides* enim erant omnes illæ occidentales *Nymphæ*. *Clericus.*

280. Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσεύς κεφαλῇ ἀπειροτόμησεν,

Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.]

Unde singulæ circumstantiæ hujus fabulæ natæ sint nemo dixerit. Sed
 summa-

*Gorgonésque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
In extrema parte ad noctem: ubi Hesperides arguta,
Sthenòque, Euryaléque, Medusáque, gravia perpeffa.
Ipsa erat mortalis, ast alia immortales, & senio non obnoxia
Dua: cum una concubuit cærulea cæsarie Neptunus
In molli prato & floribus vernis.
Ejus autem Perseus caput cùm amputasset,
Exfiliit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
Huic quidem cognomen erat, quòd Oceani apud fontes
Natus esset; ille verò ensẽ aureum tenebat manibus suis:*

summatim conijcere est latere hîc aliquid veri, de equis ex ultima Africa in Asiam avectis. Ejus rei hæc clara sunt vestigia. Primò *Perseus* commodè deducitur à voce Phœnicia פֶּרֶשׁוֹ pharscho, hoc est, eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cùm Pegaso veheretur, equo alato. Secundò, si scribas vocem Πήσαρος Phœniciè, hoc modo, * פֶּרֶשׁוֹ pagsons, vocem habebis compositam ex פֶּר pag, hoc est, lupatum, & שׂוֹ sus, hoc est, equus. Tertiò, notissimum est Mauros & Numidas extremæ Africæ incolas semper equis abundasse, atque ex iis pugnasse. Nihil frequentius in Romana Historia occurrit. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium *Perfarum* vocabulo dicta, eadem de causa, non quòd ex Perside venissent. Sallustius in Bello Jugurthino, ejus rei meminit, quasi ex Punicis libris, qui *Hiempsalis* regis dicebantur; sed eos ex reliquiis exercitûs Herculis fuisse vult. Postquàm in Hispania Hercules, sicut *Afri* putant, interiit; exercitus ejus compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim multis sibi cuique imperium potentibus, brevi dilabitur. Ex eo numero Medii, PERSÆ, & Armenii, navibus in Africam transvecti, proximos nostro mari locos occupavere. Sed PERSÆ, intra oceanum magis, bique alveos navium inversos pro tuguriis habuere. Græci postea Argivo suo *Perseo* tribuerunt, quæ de gente cognominè à Phœnicibus audiverant, omniâque mendaciis novis incrustarunt. Credibile est, occisis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam. Clericus.

281. Εἰς ἄρ' ἡμεῖς χροῖον] Scribe: εἰς ἄρ' ἡμεῖς χροῖον. Guetius.

282. Ὡς αὖτ' ὅτε πηγάς] Absurda derivatio, cùm fluviorum propriè fontes dicantur non maris. Sed *Hesiodus* non semel vocat Oceanum ποταμὸν, fluvium. Clericus.

283. Γένος, ὅτ' ἄρ'] Scribe: γένος ὅτ' ἄρ'. Guetius.

283. Ο' δ' ἄρ' χροῖον ἔχον] Hinc dictus, si Græcis credimus, *Chrysaor*, quem vellem ab *Hesiodo* descriptum. Certè munus quod

* Vide *Sam. Bochartum* Hierozoïci P. I. Lib. 2. c. vi.

Χ' ὦ μὴ δ' ὀππιδάμην, περιπὼν χθόνα μητέρα μήλων,
 Γκετ' ἐς ἀθανάτους Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει, 285
 Βροντῶν τε περὶ πῶν τε φέρον Διὶ μηλόεντι.
 Χρυσαῖος δ' ἔτεκε τελαχέριον Γηρυονῆα,
 Μιχθεῖς Καλλιρόη κέρη κλυτῷ Ὠκεανοῖο.
 Τὸν μὴ δ' ἄρ' ἐξενάειξε βίη Ἡρακλεΐη,
 Βασὶ παρ' εἰλιπόδεσσι, περὶ ῥύτῳ εἰν Εὐθείῃ. 290

illi tribuit ferendū fulminis & fulguris, vel eorum custodis, colligere est ex ejus nomine Phoeniciis litteris scripto, nam *τη-ρι-νη* *ibaris-or*, vel *chrisor*, significat *custodem ignis*; cū *ρι-νη* *custodem*, apud Arabas, & apud Hebræos, aliósque Orientales populos, *τη or* non modò *lucem*, sed & *ignem* sonet. Hæc ostendunt Phoeniciam esse fabulam, etiam si omnibus ejus ambagibus expedire nos non posse videmur, sine filo quopiam Ariadnes. *Clericus.*

284. Χ' ὦ μὴ δ' ὀππιδάμην] Erat igitur alatus, non secūs ac Pegasus. *Ala* autem celeritatem significant. *Clericus.*

Ibidem. Χθόνα μητέρα μήλων] Hoc est, *terram matrem malorum citreorum*, non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Hesperidum hortis. *Clericus.*

287. Τελαχέριον Γηρυονῆα] Quare ex Chrysaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres historias nimium corrumpentes. Hoc unum dici potest, patriam Chrysaoris fuisse continentem Africam, sedes verò Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniæ, de qua insula postea dicemus. Quæsiwerunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit *N. Loydus* in Lexico Historico-Poëtico, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phoenicia rem deducendam putamus, cū Tyrii insulam illam habuerint, ab Hercule Tyriò occupatam. Cū ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrius, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cum Phoenicibus suis, vicit. Res autem ita Phoeniciâ Linguâ exprimat: *סחב שני ראשי הכה* *icchab schelofsch rasche gerehem*, aut more Syriaco *סחב גרהון* *grehoun*, hoc est ad verbum, *percussit tria capita grehoun*, quæ ultima vox si pro nomine proprio viri sumatur, statuatur fuisse vir quidam triceps nomine Geryon. Sed est appellativa, significatque *illorum incolarum*; & sensus loquutionis Phoeniciæ hic est: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phoeniciè *סחב raschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus.*

289. Βίη Ἡρακλεΐη] Hoc est, Hercules, de quo dicemus ad *Schm.* *Clericus.*

*Et ille quidem cum avolasset, relicta terrâ matre pecorum,
 Pervenit ad immortales: Jovis verò in domo habitat,
 Tonitruique & fulgur ferens Jovi prudenti.
 Chrysaor porro genuit tricipitem Geryonem,
 Mistus Calliroa filia nobilis Oceani.
 Illum quidem armis excuit Hercules,
 Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:*

290. Βοὶ τὰς εἰρημίας ἐσφύοντο ἐν Ἐρυθίᾳ.] Quæ de hæc insula collegit Sam. Bochartus Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyriis conditam, Veterum consensu, ostendit. Sed ex *Hecateo* negat Herculem Argivum umquam in hæc loca navigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boves, quòd gramen esset illic ficius quàm ut bobus saginandis par esset; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oves, non boves, saginatae dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argivum Herculem non omnia fecisse quæ ei tribuuntur, ut ostendemus in *Scutum*. Sed verba *Sarabonis* nequaquam ostendunt saginari non potuisse boves in Erythia insula, cum idem gramen; quo usque adeò distendebantur oves, ut nisi trigesimo die mitteretur iis sanguis, suffocarentur; idem, inquam, gramen posset boves saginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevensis Casauboniana: Ἐρυθίαν τὴν Γαδίραν ἰσχυρὸν λέγουσι τὸ Φερικύδης, ὃ ἡ τὴν αἰὲς τὴν Γεραιὴν καλεῖσθαι. Ἄλλοι δὲ τὴν παραβοδωμένην πύργῳ τῇ πόλει ἵστοι, πορθοῦσι τὰς αἰῶνας διεργαζόμεναι τὸ εὐδαίμονος ὄροντες, ὅτι τὸν νεμερῶν αὐτὴν αἰσθάνων τὸ γαῖα, ὅρῳ ἢ πῶς τὸν πορθοῦσι δὲ πολλὰ ὕδατα μίξαισι δὲ τὴν πύργῳ τὴν τελευτῶν τὴν ἡμέρας πύργῳ τὴν ζῶν, εἰ μὴ τις ἀπαχάσῃ τὸ αἶματι. Ἐπεὶ δὲ ἐστὶν ἡ νεμερῶν βοτάνη, αἰὲς πᾶσι τὸ φόδρα. περὶ τὴν αἰὲς δὲ ἐστὶν ἡ περὶ τὸν μύθον τὸ αἰὲς τὴν βοτάνη τὴν Γεραιὴν. Erythiam Gadira videtur vocare Pherocydes, in qua quæ de Geryone dici solent fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam objectam huic urbi, & freto unius stadii distantem; videntes bonitatem pascuorum, cum ovium illic pascentium lac serum non faciat. Caseum verò faciunt admista multa aqua, propter pinguedinem; & triginta diebus suffocatur pecus, nisi quæ ei aliquantum sanguinis mittat. Herba quæ pascuntur sicca est, sed valde saginat. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adscripsimus, ut appareat nullius ponderis esse rationem viri summi; herba enim, quæ usque adeò saginabat oves, non semper sicca erat, & poterat etiam sicca saginare boves, cum non minùs pascantur fœno, quàm viridi gramine. Idem durâ Etymologiam vult dictam insulam Erythiam, à voce Phœnicia עֲרִיָּתַר hāstharoth, hoc est, greges ovium, quam verterint Græci εἰς Ἐρυθίαν, urbs Erythe. Nos multò commodius derivamus à voce עֲרִיָּה haroth, quæ gramina, aut herbas virides sonat, Esai. XIX. 7.

Ἡματι τῷ, ὅτε περ βῆς ἤλασιν ὄρυμετώπας
 Τίρωθ' εἰς ἱερὴν, Δαβὰς πόρον Ὠκεανοῖο,
 Ὄρθον τε κτείνας, καὶ βυχόλον Εὐρυτίωνα,
 Σταθμῷ ἐν ἡερόεντι, πέριω κλυτῷ Ὠκεανοῖο.
 Ἡ' δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, αἰμήχανον, εἰδὲν ἰοικὸς
 295 Ὀνητοῖς ἀνθρώποις, εἰδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θείω κρατερόφρον' Ἐχιδναν.
 Ἡμῖσιν μὲν νύμφην ἑλικώπιδα, καλλιπάρηον,
 Ἡμῖσιν δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινὸν τε μέγαν τε,
 Ποικίλον, ὠμηστὴν, ζαθέης ὑπὸ κέθεσι γαίης. 300

Postea dicta est *Aphrodisias*, & *insula Junonis*, à templis Deæ *Tyriorum Astartes*, quam Græci & *Venerem* & *Junonem* interpretabantur. Ad *Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmasium* in *Solinum*, p. 201. Ed. *Ultraject. Clericus*.

293. Ὄρθον τε κτείνας] Ὄρθρον. *Orthrum*. *Quietus*.

293. Ὄρθον τε κτείνας καὶ βυχόλον Εὐρυτίωνα.] *Orthum* canem fuisse *Geryonis* docet *Hesiodus* v. 309. eumque *Echidnæ* & *Typhonis* factum facit; sine dubio quia fingebatur *δίκεφαλός*, ut docet *Apollodorus* Bibl. Lib. II. C. IV. §. 10. à quo etiam vocatur Ὄρθρος. Dicebatur à Phœnicibus *𐤕𐤓𐤕𐤓𐤓𐤕 oithrerosch*, hoc est, *biceps*, à *𐤕𐤓𐤕 thre*, duo, & *𐤕𐤓𐤕 rosch*, caput, & præfixo *𐤕*, quod in nominibus frequens est. Ex *Oithreros* factum *Orthros* & *Orthos*, corruptione facili. Malim tamen apud *Hesiodum* scribi Ὄρθρος, quia minùs ab origine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè est à Phœnicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum sufficere vix videbatur. *Εὐρυτίων* est *𐤕𐤓𐤕-𐤕𐤓𐤕 harobe-tson*, pastor ovium, qui simul bubulcus esse potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infrequens, cùm similis soni esset, mutatum est. *Clericus*.

294. Σταθμῷ ἐν ἡερόεντι] Caliginosum stabulum dicitur, quia erat in spelunca, quemadmodum *Polyphemi* apud *Homerum*, & *Caci* apud *Virgilium*. *Clericus*.

297. Κρατερόφρον' Ἐχιδναν.] *Hesiodus*, nullâ habitâ ratione temporum & locorum, *Medusæ*, quia monstrum erat, progeniem fuisse narrat monstrâ omnia, quæ priscis fabulis erant inclyta; pro more, quem non semel observavimus, & quo naturâ affinia matrimoniis & consanguinitatibus conjungit. *Medusa*, ut vidimus, erat *Nympha Hesperis*, hoc est, extremæ *Africæ*, ad occasum. Hic verò filiam ejus *Echidnam* collocat ἐν Ἀείμει, hoc est, in una ex regionibus, quæ à Syris dicebatur *𐤔𐤓𐤕 aram*; quæ oræ omnes erant ad orientem *Maris Interni*, circa *Euphratem*, ut ostendit multis *Joan. Seldenus* in *Proleg. Operis de Diis Syris*, & *Sam. Bochartus*, in *Phalego*, & quis non? Res enim est lippis & tonsoribus nota.

*Die illo cum boves egit latas frontes habentes
 Tirynthum in sacram, emensus iter Oceani,
 Orthoque interfecto, & bubulco Eurytione,
 Stabulo in obscuro, trans inclytum Oceanum.
 Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile
 Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
 Specu in concavo, divinam animo infraeto Echidnam:
 Dimidiam nympham, nigris oculis, pulcram,
 Dimidiam item ingentem serpentem, horrendumque & magnum,
 Varium, crudivorum, divina sub cavernis terra.*

At non ita vulgò notum, quare *Εχιδνα* in Syria esse dicatur, & cum Typhone connubio juncta, & sub terra, in profundissimis cavernis. Latet hic verissima historia, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Græci Interpretes non adsequuti sunt, propter ambiguitatem vocum. *Α'εμυ* dicitur tractus Palæstinæ, in quo erant *Sodoma*, *Gomorra*, *Adma*, & *Tsebohim*, quarum incolæ voce *טיפו* *tipho* signabantur, quia submersi erant in lacu Asphaltite, nam ea vox *submersum* sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in Dissert. de *Sodoma subversione*, §. VII. Vox verò *Εχιδνα* est interpretatio vocis *צבו* *tseboab*, unde factum nomen urbis *Tsebohim*; nam *צבו* serpentis genus est, ut ostendit *Sam. Bochartus* in *Hiero zoico* Part. 2. Lib. III. c. 7. Narraverant ergo Phœnices, *כי צבועי עם סיפא ירד במערות ארץ בארם* *chi tsebohi him tipho jarad himharoth erets haaram*, hoc est, *Tseboitam cum submerso descendisse in terra cavernas, in Aramaea*. Verterunt Græci; *vipera cum Typhone descendit* &c. *Εχιδνα* *εὐὸ Τυφῶν* *εὐτὸς* *εἰς ἀσφαλτὶν γῆς, ἐν Α'εμυ*. Nomen incolarum urbis *Tsebohim* crediderunt esse nomen serpentis *צבו*, & nomen appellativum *טיפ*, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cujus monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus*.

298. *Ἡμῖσι μὲν Νύμφῃ*] Hoc dicebatur quia de *Tsebohitis*, quasi de hominibus, loquebantur Phœnices. *Clericus*.

299. *Ἡμῖσι δ' αὖτις πύλωσιν ὄφιν*] Propter alteram significationem vocis *צבו*. *Clericus*.

300. *Παύλειον*] Hoc ad amussim quadrat in serpentem, qui *צבו* dicitur; quæ vox propriè *inctum*, vel *pietum* sonat; quia Serpens ille mirâ varietate colorum insignis est, ut multis ostendit *Bochartus*. *Clericus*.

Ibidem. *Ζαδὴς ὑπὸ καύσει γαίης, καὶ πᾶσι ἐξῆς.*] Hæc æquè conveniunt serpenti, & *Tsebohitis*, quos terra deglutiit. *Clericus*.

Ἔνθα δέ οἱ ἀπὲς ἐστὶ καί τω, κρίλη ὑπὸ πέτρῃ,
 Τηλὲ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
 Ἐνθ' ἄρα οἱ δαίσατο θεοὶ κλυτὰ δαίματ' αἰεῖν.
 Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Ἐχιδνα,
 Ἀθάνατ' ἑνύμφῃ καὶ ἀγέρετ', ἥματ' πάντῃ. 305
 Τῇ δ' Τυφάονά φασι μνηστῆρας ἐκ φιλόπυτι,
 Δεινόν θ' ὕβρισι τ' ἄνεμον, ἐλκεῖν καὶ κέρη.
 Ἡ δ' ὑποκυσαμένη, τέκετο κρατερόφρονος τέκνα.
 Ὀρθον μὲν πέπτον κυῖα γένετο Γηρυονῆι.
 Δόπερον αὖτις ἔτικτεν ἀμύχανον, ἔπ' φατειόν, 310
 Κέρβερον ὠμησίῳ, ἁΐδεω κυῖα χαλκοόφωνον,
 Πεντηκοντακάρην, ἀναιδία τε κρατερόν τε.
 Τὸ τρίτον, Ἰδρῶν αὖτις ἐγένετο λύγρ' εἰδῆαν
 Λερναίῳ, ὃν θρέψε θεὰ Λοκώλεν' Ἥρη.
 Ἀπλητον κατέσσα βίη Ἡρακλεΐῃ. 315
 Καὶ πῶ μὲν Διὸς υἱὸς ἐνέρετο νηλεῖ χαλκῷ
 Ἀμφιτρυωνιάδης, σὺν ἀρηϊφίλῳ Ἰολαίῳ,
 Ἡρακλῆος, βελήσιν Ἀθλυναίης Ἀγλαΐης.
 Ἡ δ' Ἰχίμαίρεν ἔτικτε, πνέεσαν αἵμαϊμάκετον πῦρ,

301. Ἔνθα δ' οἱ ἀπὲς] Scrib. Ἔνθα δὴ οἱ ἀπὲς. *Guietus.*

303. Ἐνθ' ἄρα οἱ δαίσατο] Ἀ δαίω, δαΐσσω, αἶσω, ut à δαίμων αἰ-
 μων. *Guietus.*

307. Δεινόν θ' ὕβρισι] Qui legerit Genes. C. XIX. non dubitabit
 quin Tsebohitæ δεινοὶ & ὕβρισι essent. Sed hic subjicitur vox ἀνιμῶς
 ventus, quā homines in ventum mutantur; eo quod esset Τυφωνιῶς
 ἀνιμῶς, dictus fortè à Phœnicibus תופון *touphon*, à radice תפן *touph*,
 imundare, submergere, quod submergat naves. Sic ob nomen simi-
 le, res diversissimæ mixtæ sunt. *Clericus.*

309. Ὀρθον] Vide ad v. 293. *Clericus.*

310. Κέρβερον] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & inva-
 dendis aliis feris, dictum fuisse קרבך *Kerbrosch*, quæ vox com-
 posita est ex קרב *Krab*, prælium, & קרבך *rosch*, caput, vel dux,
 quod dux prælii haberetur ejusmodi canis. Verùm Interpretes Græci
 intellexerunt dictum קרבך *chrbrosch*, hoc est, quasi multorum
 capitum; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. *Hesiodus* verò
 πεντηκοντακάρην, quinquaginta capitum facit, quo *Pindarus* minimè
 contentus ἐκατοντακέφαλον centum capitum dixit. *Clericus.*

313. Ἰδρῶν] Incolæ paludis Lernæ significantur, aut serpentes
 quibus

Illic verò ei specus est in imo, cava sub petra,
 Procul ab immortalibusque Diis mortalibusque hominibus:
 Ibi sanè ei destinaverunt Dii inchoatas domos incolere.
 Atque coërebat apud Syros sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nymphea & senii expers, diebus omnibus.
 Huic Typhaonem aiunt mixtum esse concubitu,
 Vehementem & violentum ventum, nigris oculis decora puella.
 Illa verò gravida facta peperit fortes filios.
 Orthum quidem primò canem peperit Geryoni.
 Iterum secundò edidit parvum immensum, dirum,
 Cerberum crudivorum, Plutonis canem magnà voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertio, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lernaam, quàm enutrivit Dea albis ulnis Juno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Jovis filius occidit sævo ferro
 Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,
 Hercules, ex consiliis Minervæ Ageleæ.
 Tum ipsa Chimæram peperit, spirantem terribilem ignem,

quibus scatebat. Dicemus in Dissert. de Hercule, hac de re, aliisque ad Herculem spectantibus. Clericus.

319. Η' ΔΕ ΧΙΜΑΙΡΑΝ ΊΠΠΗ] Chimærae etiam meminit Homerus Iliados Z. eamque hisce verbis describit, v. 180.

——— ἡ δὲ ἀπ' ἑλίου θεῶν γένε' ἔσθ' αἰθεράων,
 Πρόδ' αὖ λείων, ὅππῃ δὲ δράκον, μίαν δὲ χίμαιραν.
 Δεινὸν δ' ἀντιπείνεται πυρὸς ἄρ' αἰθρομένοιο.

Hac certè erat divinum genus, non hominum; antè leo, post draco, media capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. Hesiodus posteriores etiam duos versus aut ab Homero mutuos sumsit, aut fortè, cum vulgò ore hominum ferrentur, Poëmati suo inseruit. Sed præterea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. Homerus docet id monstrum fuisse in Lycia, ubi à Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum Hesiodus. Ex hac descriptione colligere licet, quid nomine Chimærae intellexerint. Si Phoeniciis litteris scribamus כמירא *chamirah*, comperiemus eà voce *adustam* significari, quod nomen optimè convenit ei quam fingunt ignem spirasse. At qui potuit fingi animal, quod ignem spiraret? Reverà non fuit animal, sed mons *Chimara*, qui eo nomine propterea appellabatur, quòd flammæ eructaret.

Δεινὴν πε, μεγάλην πε, ποδάκεά τε, κρατερὴν τε.
 Τῆς δὲ ἑὴν τρεῖς κεφαλαί. μία μὲν, χαροπόιο λέοντος,
 Ἡ δὲ χιμαίρης· ἡ δὲ ὄφις κρατεροῖο δρεκόντος.
 Πρόθε λέων, ὅππῃ δὲ δρεκόντων, μέσση δὲ χιμαίρα,
 Δεινὸν ἀποπνεύσασα πυρὸς μὲν αἰθρημένοιο.
 Τὴν μὲν Πήγασος εἴλε, καὶ ἑσθλὸς Βελλεροφόντης.
 Ἡ δὲ ἄρα Φῆξ ὁλοῶν τέκε, Καδμείοισιν ὀλεθρον,

320

325

Statet. Memoriae prodiderat * *Ctesias Cnidius*, ὅτι πῦρ ἐκ τῆς Φασηλίδος εἰς Λυκίαν ἀγόμενον, καὶ ὅτι αἰὲν καίεται ἐπὶ πέτραις, καὶ νύκτι καὶ ἡμέρᾳ. Quae verba vertit *Plinius Hist. Nat. Lib. II. c. 106. Flagras in Phaselide mons Chimara, et quidem immortalibus ac noctibus flammā.* Phaselis autem fuit pars Lyciae. De hisce montibus ita *Strabo Lib. XIV. p. 458. Περὶ πάντων μυθιούτων τὰ ὄρη τὰ αὐτὰ καὶ Χιμαίρας: His montibus fabula Chimara affingitur.* Ceterum ab *Hesiodo* Chimæra fingitur habuisse tria capita, leonis, caprae & serpentis, fortè propter tria iuga, quæ judicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum animalium. Anterior jugum simile censebatur capiti leonis, posticum serpentis, medium caprae; unde nota est altera fabulae circumstantia.

Hæc sunt, nisi fallor, multò similia vero, quàm quæ coniecit *Bochartus*, *Chanaan. Lib. I. c. 6.* signari tribus Chimærae capitibus tres duces Solymorum Pisidiæ populorum, quorum nomina significasse tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta sunt, ut nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet, in omnibus nominibus omnia inveniemus. Miror viro acutissimo nihil suboluisse de nomine Chimærae; ex quo ænigmati hujusce mythici solutio pendet. *Clericus.*

321. Τῆς δὲ ἑὴν τρεῖς κεφαλαί] Pro ἡσσαν, ut suprâ ἰσάλας pro ἰσάλον. *Grietus.*

325. Τὴν μὲν Πήγασος εἴλε καὶ ἑσθλὸς Βελλεροφόντης] Intelligendi sunt incolæ trium memoratorum jugorum, quos Bellerophon non solus, sed cum exercitu illuc dejecerit. Pegasus illi equum dat Poëta, quia propter altitudinem illorum jugorum, pænè opus erat alis, ut ita loquitur, ut invitis incolis eò adscenderet. Hinc † Arimazes, qui, Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occuparat, petentibus Macedonibus ut eam dederet, quærebat an *Alexander* volare posset? Cujus Petrae cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato, qui missus erat ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, juvenes in cacumine ostendit, ejusque superbiae haud immeritò illudens pennas ait milites habere Alexandri. Simile quid de Bellerophonte dictum, quo factum est ut Poëtæ Pegasus ei tribuerint. *Clericus.*

326. Ἡ δὲ

* Apud *Photium* Cod. LXXII. † *Curtii* Lib. VII. c. 11.

Trucémque, magnámque, pernícémque, validámque.
 Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
 Alterum capella, tertium verò serpentis robusti draconis.
 Amè leo, ponè verò draco, in medio autem capra,
 Horrendè efflans ignis vim ardentis.
 Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes,
 Illa sanè Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,

326. Η' δ' ἄρα Σφίγ' ὀλοὴ τίει] Sic describitur Sphinx ab Apollodoro Biblioth. Lib. III. c. v. §. 8. Εἶχε σφωπεὶ μὲν γυναικὸς, αὐτὸ δ' καὶ βῆσιν καὶ ἕρποντι λείοντι, καὶ πτέρυγας δρυίδος: Habebat faciem quidem mulieris, pedes verò, pedes & caudam leonis, ac pennas avis. Subjicit: μεθυσθεὶς δὲ ἀνιγμὰτα παρὰ Μουσῶν, ἐπὶ τῷ Φίνειον ὄρεϊ ἐκατέλεξε. καὶ τὴν τοῦ πρῶτου Θεβαίων: cum accepisset anigmata à Musis, montem Phicem infedit, atque hoc proponebat Thebanis. Tum addit occisos eos qui non poterant id solvere; & ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt jam dudum Veteres, sub hac fabula, Historici quidpiam latere. Scholiastes: ἡ δὲ Σφίγξ πρηνυμένη μὲν γυνὴ καὶ λατρί, καὶ εἶχε πολλὰς σὺν αὐτῇ τὰς σφαυραπάζοντας: Sphinx reverà fuit mulier latrocinii dedita, & habuit multos secum, qui unà rapiabant. Pausanias in Boeoticis p. 580. describens agrum Thebanum, mentione injectâ Templi Herculis Hippodoti: Πραγματοῦν δὲ τὸ ὄρεϊ ἴσιν ὅτι τὴν Σφίγξιν λέγουσι ὁρμῶν, ἐπ' ὁλίγῳ δ' ἀρπαζομένων ἀνιγμὰ ἀδύσων. Οἱ δὲ λυστίαν σὺν δυνάμει καὶ πλεονεξίᾳ φασὶν αὐτῶν, ἐκ τῆς αὐτῆς Ἀλφειοῦ καὶ ἰαλίας καταλαβόντων δὲ τὸ ὄρεϊ τῆς ἀρπαγῆς χεῖρας, πρὶν ἐξέλαιον Οἰδίπῳ αὐτῶν, ὑπερβαλόντων πλεονεξίας καὶ ἀφίκετο ἔχειν οὐ καλόν: Progredientibus occurrit mons, unde aiunt erupisse Sphingem, in perniciem eorum qui rapiabantur, anigma cantantem. Alii verò latrocinii deditam & cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuisse mare, usque ad Anthedonem; deinde hoc monte occupato, latrocinia exercuisse, antequàm Oedipus eam interfecisset, superatam multitudine copiarum, quibus instructus Corintho venerat. Sed paullò distinctiùs circumstantiæ tabulæ sunt explicandæ. I. Dicebatur Sphinx, à voce Phœnicia שפן, quæ si confundatur cum שפן, prout solent ש & פ misceri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. perplexus, implexus fuit, quales sunt spinæ inter se implicitæ; 2. effudit sanguinem, homicidium commisit. Itaque שפן sphicha erit perplexa, & homicida; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de ænigmatibus perplexis Sphingis, posteriori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quòd inter latrones qui montem illum infederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem & latrocinia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes ferebatur, & quærentes fugiebat. III. Ænigmata proferre dicebatur

Ὀρθῶ ὑποδμηθεῖσαι. Νεμειᾶϊόν πε λέοντα,
 Τόν ῥ' Ἡρη θρέψασα, Διὸς κνυρὴ παρσίχθις,
 Γηνοῖσιν κατέτασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώπων.
 Ἐνθ' αἶρ' ὄγ' οἰκίαν, ἐλεφαίρετο Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Κοιρανέων τρηπτοῖο Νεμείης, ἣδ' Ἀπέωντος.
 Ἀλλὰ ἔς ἐς ἐδάμασσε βίης Ἡρακλεΐης.
 Κητὼ δ' ὀπλότυπον, Φόρκυι Φιλότῃ μιγείσκει,
 Γείναται, δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κείθεσι γαίης

ob malè intellectum nomen ΠΩΣΣΟ quod ἀνίσματαπύδης versum est, cum debuisset verti βατιάδης, quod nomen fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui æνίγματα solvere non poterant, quia errantes in dumis Phiceï montis, & eos quarentes, subito erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eò faciliùs cum perplexitate æνιγμάτων mista est; quòd apud Phœnices, quos Bœotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus æνιγματibus veluti ludere, proposità multa in eos qui ea solvere non possent, & luero promisso soluturis. Nota est Historia Samfonis, quæ exstat Jud. XIV. Dicitur, ut docet Josephus contra Apionem Lib. I. p. 1042. in Phœnicia historia simile quid de Salomone & Hiromio Tyrionum Rege scripserat: Τὸν τυραννίδα Γεργελλέων Σολομῶνα πύρρην φασὶ πρὸς τὸ Εἰρώμην ἀνίγματος, καὶ παρ' αὐτῷ λαβεῖν ἀξίαν. τὸ δὲ μὴ δυναθέντι διακρίναι τῷ λύσαντι χρημάτων δάνειον. ἀποδοθέντι δὲ τὸ Εἰρώμην καὶ μὴ δυναθέντι λύσει πάλιν ἀνίγματος ποικίλ' ἔχρημαται εἰς τὸ ἐπιζητοῦν ἀναλῶσαι. ὅτε δὲ Ἀβδημοναί πάλιν Τύρῳ αἰσῶντι καὶ προπένει λύσει καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσειεν τὸ Σολομῶνα ποικίλ' τὰ Εἰρώμην περὶ καποτόναι χρημάτων: Regem Hierosolymorum Salomonem, misisse aiunt ad Hieromum quadam æνιγματα, & propositisse ab eo; adjecto ut qui non posset solvere pecuniam solvendi prenderet. Hieromum verò conditione acceptā, cum non potuisset solvere æνigmata, multis pecuniis multatum. Deinde Abdemonem quendam, Tyrium hominem, proposita solvisse, & ipsum alia proposuisse; quæ cum non solvisset Salomo, multas enim pecunias Hiromio rependisse. V. Ab Oedipo dicitur solutum æνigma, quòd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine Sphingis dictam eam à Bœotiis Φίγξ non Σφίγξ & Φίγξ non Σφίγξ. Prius habet Scholiastes, posterius Pansynias. Verum ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Bœotio, quā perperam detrahebatur Σ ante Φ; quod verisimilius eò videtur, quòd Sphingem dicant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Bœotorum consuetudine, Hesiodum emendare. Clericus.

329. Γηνοῖσι κατέτασσε Νεμείης] Ostendimus γὰρ idem esse ac βα-
 τιάδης,

Πείρασιν ἐν μεγάλοις παλχεύσεα μῆλα φυλάσσῃ. 335

Τῷτο μὲν ἐν Κητῆς καὶ Φόρκυνθ' ἡλύθη ἱεὶς.

Τηθὺς δ' ὠκέανω ποταμὸς τέκε δινήεντας,

Νεῖλον τ', Ἀλφειὸν τε, καὶ Ἡελδανὸν βαθυδίνην,

Στυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἰστρον καλλιρέεθρον,

Φᾶσιν τε, Ρῆσον τ', Ἀχελώϊον δρυροδίνην, 340

Νέασον τε, Ρόδιόν θ', Ἀλιάκμονά θ', Εὔπαιπρόν τε,

Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσηπον, Θείον τε Σιμῶντα,

Πλωσιόν τε, καὶ Ἐρμον, εὐρρείτῃν τε Καίτην,

Σαλγᾶριόν τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθενιόν τε,

Εὐλιών τε, καὶ Ἀρδησπον, Θείον τε Σκάμανδρον. 345

Τίκτε δ' Ἰνδατέρων ἱερὸν ἡλύθη, αἷ' ἔχ' ἰαίαν

337. Ποταμὸς τέκε δινήεντας] Facile est intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cum non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascentur pluviae, unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νεῖλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Ἐκ τούτου φαίνεται Ἡσίοδον Ὀμήρου πάμπαν, καὶ ὃ Ὀμηρὸς Αἴγυπτον καλεῖ τὸν Νεῖλον: Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorem esse, nam Homerus Nilum Ægyptum vocat. Existimabat, scilicet, fluvii quo Ægyptus irrigatur nomen tempore Homeri nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab Hesiodo prolatum esse. Ego verò vix crediderim Ægyptum notiorum fuisse Hesiodo Boeotio, qui fortasse numquam peregrinatus fuerat, quàm Homero, qui permultas oras lustraverat, nec Geographiæ imperitus erat, ut passim ostendit Strabo. Certè Νεῖλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Ægypto vocabatur unicus ille fluvius, quo fecundatur, κατ' ἔξοχον. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum idem ac Nilus esse crederetur. Pomponius Mela Lib. III. C. 9. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquà credibile est. Nichil ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus. נַחַל nakhul & נַחַל nakhil, unde Νεῖλος, sunt nomina appellativa quæ fluvium quemlibet significant, ut Hebraicè נַחַל nakhul. Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, & sic fiebat in Ægypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putarunt, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχελώϊον δρυροδίνην] Scribendum videtur ἀχελών τ' δρυροδίνην. *Guilielmus.*

Finibus in amplis, aurea mala custodit.

Hac quidem Cetûs & Phorcynis soboles est.

*Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa, (bentem,
Nikimque, Alpheimque, & Eridanum profundos vortices ha-
Strymonem, Meandrumque, & Istrum pulcrifluum,
Phasinque, Rhesumque, Acheloum limpidum,
Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporumque,
Granicumque, & Aesapum, divinumque Simoënta,
Peneumque, & Hermum, amœnèque fluentem Caicum,
Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
Eueniumque, & Ardescum, divinumque Scamandrium.
Peperit quoque filias sacras, quæ per terram*

345. Ἀΐδηπον] Ab αἶδω, δῖοδω, δῖοδω, δῖοδω, Ἀΐδηπον.
Gruetus.

346. Ἀ κατὰ γαῖαν, Ἀνδρας κείζουσιν Ἀπόλλωνι ξυνὸν ἄνακτι, Καὶ ποταμοῖς] Scholiastes duplicem interpretationem horum verborum affert. Nam prius κείζουσιν interpretatur τέτρεται, quia Sol & aqua dulcis efficiunt ut ex terra emittantur fructus, quibus alimur. Deinde ad sequentia verba addit: Καὶ ὅτι Ἀπόλλωνι καὶ Ποταμοῖς οἱ ῥεῖς ἀπὸ πηγῶν πρὸς κόμας, ἀπὸ τῆς αὐξήσεως καὶ ἀνατροφῆς αἰτίας εἶναι: Etenim Apollini & fluvii juvenes tondent comas, quod sint augmenti & nutritio-
nis causa. Nimirum, comas primum tonsas Apollini aut Fluvii appendebant. Confirmat hoc loco Homeri ex Iliad. 9, 9. 144. & seq. Sed affert tantum versum unum, cum tres essent proferendi, aut potius sex, quos subjiçiemus. Describit Homerus funus Patrocli, in cujus cadaver Myrmidones detonsos crines jaciebant, & de ipso Achille, Myrmidonum duce, ita loquitur, 9. 141.

Στὰς ἀπὸ πᾶνθε πυρρὴς ξυρρὴν ἀπικείρετο χαίτην,
Τὴν ῥα Σπέρχειω ποταμῷ τέτρεται τηλόθεν·
Ὁ χθόνιος δ' ἄρα εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ εἴσοπα πόντον,
Σπέρχει', ἄλλως σοὶ γε περὶ ἡρήσκειτο Πηλεΐς,
Καὶ σὲ μοι νοσήσαντα φίλῳ ἐς πατρίδα γαῖαν
Σοὶ τε κόμην κείειν, ῥέξαι δ' ἰερὸν ἱερὸν ἱερὸν.

Stans scorsim à rogo flavam totondit casariem, quam Sperchio fluvio alebat florentem. Indignabundus autem dixit, inspicieus nigrum Pontum: Sperchi, frustra tibi pater vovit Peleus, illuc me reversum cavam in patriam terram, tibi casariem tonsurum, maciaturumque sacram becatomben. Si posteriorem hanc interpretationem sequamur, tum verò vertendum erit κείζουσιν, non alunt, sed tondent; ac sanè hoc interdum significat, servatâ significatione radicis κείω, tondeo. Itaque Apollo, fluviorumque & fontium Numina tondere dicentur viros,

*Viros à teneris educant, undà cùm Apolline rege,
 Et fluminibus: hanc verò à Jove sortem habent,
 Pithòque, Admetéque, Ianthéque, Eleétráque,
 Dorísque, Prymnòque, & Urania forma Deam refetens,
 Hippòque, Clymenéque, Rhodiáque, Calliroëque,
 Zeuxòque, Clythiéque, Idyiáque, Pasithoëque,
 Plexauréque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
 Melobosísque, Thoëque, & venusta Polydora.
 Cerceísque indole amabilis, Plurióque magnis oculis,
 Perseísque, Ianiráque, Acastéque, Xanthéque,
 Petraáque lepida, Menesthóque, Europáque,
 Metísque, Eurynoméque, Telesthóque croceo peplo:
 Crisiëque, Asiáque & amabilis Calypso:
 Eudoréque, Tychéque, & Amphiro, Ocyróque:
 Et Styx, quæ ipsarum excellentissima est omnium.
 Atque hæ Oceano & Tethye prognatæ sunt,
 Grandiores natu filia. multæ quidem sunt & aliæ.
 Ter mille enim sunt celeres filia Oceani,
 Quæ sanè dispersæ terram, & profunditates lacûs
 Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.
 Tot rursus alii fluvii cum strepitu fluentes,
 Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
 Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui.
 Sed singulatim noverunt, quicumque circum habitant.*

τῶ ἀμφιρῶντι cognatum? Hesych. Ἀμφιρῶντι, ἀμφιρῶντι, κεφαλῶν ἔχων ἱκανοῦσιν. Gnietus.

361. Καὶ Σπύξ] De hac postea dicemus ad γ. 775. & seqq. Clericus.

364. Τεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι] De Nymphis vide dicta ad γ. 187. Clericus.

365. Βένθια λίμνης] Hoc est, θαλάσσης, αἰνιτικῶς. Homer. Ἡέλιος δ' αἰνόμενος λιπὼν ἀλκμαῖα λίμνῳ. Gnietus.

365. ——— γαῖαν καὶ βένθια λίμνης

Πάντη ἑμῶς ἐφίπυσσι] Videtur βένθια λίμνης dici καὶ ὑπερβαλὼν, pro λίμνῳ βαθύῳ stagna profunda, vel lacus profundos; nam hæ Oceani filia non mare, sed lacus incolabant. De marinis egit Hesiodus γ. 240. & seqq. Certum est alioqui λίμνῳ ab Homero dici mare, ad quem vide Eustathium p. 919. Ed. Rom. Clericus.

Θεία δ' Ἡ'ελιόν τε μέγαν, λαμπερὴν τε Σελήνην,
 Ἡ'ῶθ', ἣ πάντεσσιν ὀπιχθονίοισι φαείνῃ,
 Ἀ'θανάτοισ τε θεοῖς πολ' ἔργον ὄρω' ἔχουσι,
 Γείναθ', ὑπὸ νηθεῖσ' Ἰ'περίονθ' ἐν Φιλότῃπ.
 Κρίω δ' Εὐρυβίῃ τέκτεν, Φιλότῃπ μιγῆσαι,
 Ἀ'σραϊόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
 Πέρσιω θ', ὅς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνησιν.
 Ἀ'σραϊῶ δ' Ἡ'ὼς ἀνέμους τέκε καρτεροθύμους,
 Ἀ'ργέσιω Ζέφυρον, Βορέαν τ' αἰψηροκέλευθον,
 Καὶ Νότον, ἐν Φιλότῃπ θεῶν θεὰ δύνηθείσα.
 Τὰς ᾗ μετ' ἀσέρεα τέκτεν Ἐωσφόρον ἡελυγμένα,
 Ἀ'σρα τε λαμπετώνων τὰ τ' ἔργον ἐσεφάνωται.
 Στύξ ᾗ τέκ' Ὠκεανὸς θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγῆσαι,
 Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐκ μεγάρουσι,

375

380

371. Θεία δ' Ἡ'ελιόν τε μέγαν, λαμπερὴν τε Σελήνην, καὶ τὰ ἐξῆς] In voce Θεία videtur latere Phœnicium *ih l i thohou*, quod *inanitatem* significat & nomen est *Ἰ' Χάος*. Cum ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno Numine, scirentque eum prodiiisse *ih l i thohou*, & *thohou*; mutatâ hac voce in *ih l i theia*, è Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel à limine salutarunt. Nihil verat nos hic paucis indicare originem nominum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol ἥλιος dictus à Phœnicio *hly helojo*, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur *Hyperione* patre natus. Nimirum, *ἐν ὑπεράτῃ μέρει Ἰ' χάος ἐλυνήθη ὁ ἥλιος*. Luna verò dicitur *σελήνη*, vel Doricè *σελαίνα* à Phœnicio *schelannah*, hoc est, *qua pernoctat*, ex *schelannah* quæ & *lanah* pernoctavit.

Observandum autem hic est distinguere Solem & Lunam, ab *Apolline* & *Diana* liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quod mortuorum animi ad illa astra, ut iis infiderent, migrasse existimarentur, quæ de re postea ad *γ. 918.* agemus. *Clericus.*

375. Κρίω δ' Εὐρυβίῃ καὶ τὰ ἐξῆς] Crius & Eurybie, eorumque filii Astræus, Pallas & Perses, neque ex rerum natura, neque ex prisca Historia malè intellecta nati videntur, sed ex cerebro Poëtarum, datâ operâ mentientium; ex quo nata & pleraque nomina Nympharum, quæ ab *Hesiodo* recensita sunt. Matrimoniorum causâ, videntur partim hæc ficta, ne Deabus notissimis deessent mariti; nam tres Deas tribus Crii filiis postea collocat noster Poëta. *Clericus.*

376. Κρίω δ' Εὐρυβίῃ τέκτεν] Scribo κρίω. suprà κρίων τε κρίων τε &c. à κρίω

*Thia præterea Solémque magnum, lucentémque Lunam,
Aurorámque, quæ omnibus terrestribus lumen præbet,
Immortalibúisque Diis qui cælum latum tenent,
Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.
Crio autem Eurybia peperit, concubitu mista,
Astráumque magnum, Pallantémque, præstantissima Dearum,
Persénque, qui etiam omnes præcellebat peritiâ.
Astræo verò Aurora ventos peperit violentos,
Argesten Zephyrium, Boreámque rapidum,
Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.
Post hos verò Aurora stellam peperit Luciferum mane genita,
Astráque fulgentia quibus cælum cinctum est.
Seyx verò peperit Oceani filia, Pallanti mista,
Zelum & Nicen formosam, in ædibus,*

à κρίω regno κρίω, κρίω. *Guietus.*

377. Ὅς κ' πᾶσι μετέπειπ'] Scribe ὅς πᾶσι μετέπειπ'. *Guietus.*

378. Ἀστρίῳ δ' Ἡὺς ἀνέμους τίς] Quia venti ex alto flant, & quia astra alta sunt, videntur *Astræi* filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, quia terram verrunt & perflant. *Clericus.*

379. Ζήφυρον. Βορέην τε κ' Νότον] Mirum est cur *Hesiodus* Orientalem ventum omniterit, cum nihilo sit inferior reliquis ventis, & aptius dici possit Aurorâ natus, quàm ceteri. Certum est enim in amplissimis maribus, surgente Aurorâ, vehementiorem subsolanum sentiri. Sed *Physicus* non erat *Hesiodus*, neque in suis figmentis accuratus, certarumve legum observans. Vide ad v. 870. *Clericus.*

381. Τὴς δὲ μετ' ἀστέρων τέκνη Εὐσφώρον] Mirum est Auroram matrem dici Luciferi & stellarum, cum, Aurorâ apparente, obscrentur, & paullo pòst oculos fugiant. Si accuratus esset *Hesiodus*, suspicaretur Ἡὺς dici non matutinum sed vespertinum crepusculum, quod & Luciferum & cetera astra cælo inducere videtur. *Clericus.*

383. Σπύξ] Α σύγω, συγίω, συγίς, σύξ. Odium. *Guietus.*

383. Σπύξ] Intelligendi sunt accolæ hujus fontis, qui fuit in Arcadia. Hi auxilium Jovi tulerunt, & contra patrem bellaturo ex Arcadia primi adfuerunt. De fonte ipso agemus ad v. 775. ubi pluribus describitur. *Clericus.*

384. Ζήλον κ' Νίκην κ' πᾶ ἐξ ἡς] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio Stygis liberis imposita; sed ex quibus colligere liceat fortissimos viros ex Arcadia ad Jovem venisse, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde satellites Jovis fuerint. *Clericus.*

Καὶ Κρότῳ, ἡδὲ Βίῳ, ἀειδείκετ' αὖ γένεσσι τέκνα,
 Τῶν σὺν ἔς' ἀπάνδρθε Διὸς δόμῳ, ἡδὲ πρὸς ἔδρῃ,
 Οὐδ' ὁδὸς, ὅππῃ μὴ κείνοισι θεὸς ἡγεμονδύῃ
 Ἀλλ' αἰεὶ παρ' Ἰνὸν βαρυκτύπῳ ἐδριόωνται·
 ὧς γὰρ ἐβέβαλε Στυγὲς ἄφθιτῳ, Ὀκεανίνῃ,
 Ἡματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπῳ ἀστεροπητῆς
 Ἀθανάτης ἐκάλεσσε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλυμπόν.
 Εἶπε δ' ὅς ἂν μὲν εἶο θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
 Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γεράων, πρὶν ἢ ἑκάστω
 Ἐξέρημι λυγρὰ τοπάρῳ γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Τὸν δ' ἔφαθ' ὅστις ἄπμῳ ὑπὸ Κρόνῳ ἡδ' ἀγέρεσσε,
 Τιμῆς ἢ γεράων ὀπιθησόμεν ἢ θέμις ἐστί.
 Ἦλθε δ' ἄρα πρώτη Στυγὲς ἄφθιτῳ Ὀλύμπῳ δὲ
 Σὺν σφοῖσι παίδεσσι, φίλῃ δ' αὖ μήδεα πατρὸς.
 Τῷ ἢ Ζεὺς τίμησε, πῶσά τ' ἢ δῶρα ἔδωκεν.
 Αὐτῷ μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἑμμελὲς ὄργανον,
 Παῖδας δ' ἡμᾶτα πάντα ἐς μετ' ἀναιδέα εἶναι.
 Ὅς δ' αὖτως πάντεσσι Δαρμπερὲς, ὥσπερ ὑπέρη,
 Ἐξετέλεσ'· αὐτὸς ἢ μέγα κρατεῖ, ἡδὲ ἀνιάσθ.
 Φοίβῃ δ' αὖ Κοῖν πολυήρατον ἦλθεν ἐς δύνειον.
 Κυδομένη δ' ἡπειτὰ θεὰ θεῶν ἐν φιλότιπῳ,

385

390

395

400

405

387. Ἡγεμονύῃ] Ἀν ἡγεμονοῖ? hoc est, via quā non illi Jovem sequantur, comitentur. *Guicetus.*

391. Ἀθανάτης ἐκάλεσσε θεὸς] Deos hic à Titanibus distinguit Hesiodus, quamvis Dii à Titanibus nati sint; quod Jupiter victor pluris factus sit, unā cum suis, quā Saturnus & qui ei favebant; qua de causa nomen *Deorum* retulerunt, veluti κατ' ἐξοχλήν. De eorum pugna postea dicemus. *Clericus.*

393. Μὴ πν' ἀπορραΐσειν] Scribo ἀπορρήσειν, pro ἀπορήσειν, metri causa. *Guicetus.*

393. Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γεράων] Iis qui honores obtinuerant, apud Coelum aut Saturnum, similes promisit Jupiter, si in partes suas transirent, & novis praemiis se affecturum eos, quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multos in partes suas pertraxit. Haec omnia clarè ostendunt homines fuisse, qui hominibus bellum inferrent, & sollicitarent adversariorum auxilia ad defectionem, spe praemiorum. *Clericus.*

398. Σὺν σφοῖσι παίδεσσι] Σφοῖαν. πατρὸς] Ὀκεανῶν scilicet. *Guicetus.*

401. Με-

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim à Jove domus, nec ulla sedes,
 Neque via, quâ non illis Deus præit:
 Sed semper apud Jovem graviter tonantem sedem habent.
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocavit Deos ad latum Olympum. (pugnet,
 Dixit autem, quòd quisquis unà secum Deorum contra Titanes
 Nulli se adempturum præmia, sed honorem quemque
 Habiturum, quem antea inter immortales Deos. (munis,
 Illum etiam dixit, qui honoris expers fuerit sub Saturno & im-
 Ad honores ac præmia provecturum, ut æquum est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
 Cum suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam verò Jupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit jusjurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem præpotens est, atque regem agit.
 Phæbe porro Cæi perjucundum venit ad torum.
 Gravida verò facta deinde Dea Dei in concubitu,

401. Μεταναίτας εἶναι] Διὰ τὸ μὲν, ut τρεῖς, κέρως. μεταναίτης, ut μεταναίτης. Guicetus.

404. Φοῖβη δ' αὖ καὶ πολυέροτον ἦλθεν ἐς Διὸς] Cum inter posteros hujus Phœbes fuerint Numina fatidica, & quæ vaticiniis præesse credebantur; existimarim, Phœniciis litteris, scribi posse nomen ejus hoc modo פֶּה-בַּה phe-bah, os in illa, nimirum, os fatidicum; nam Phœniciâ Linguâ os Dei est oraculum, & consulere os Dei, est consulere oraculum. Æschylus in Eumenidibus, postquam dixit primam Terram, deinde Themis Oraulo Delphico præfuisse, sic pergit:

ὣς δ' ἡ τῆς τρίτης
 Ἀρχὴ Διόσκου, εἰδὲ πρὸς βίαν πῖος,
 Τρωὶς ἄλλα, παῖς χρόνος, καὶ ζῆτος
 Φοῖβη δίδωσι δ' ἡ γυνὴ δόσον
 Φοῖβη, τὸ Φοῖβης δ' ὅσῳ ἔχει παρ' ἄνθρωπον:

Tertia verò sortitione, volente eâ, nec vi ullius allatâ, Titanis alia, filia Telluris, confedit Phœbe; donavit verò hæc natali munere Phœbum, qui nomen habet ad Phœbes nomen accedens. Clericus.

Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
 ἥ' πον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Μείλιχον ἐξ ὀρχῆς, ἀγανώτατον ἐντὸς Οὐλύμπῃ;
 Γείνατο δ' Ἀσπερίῳ Διώνυμον, ὃν ποτε Πέρσης
 ἤγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλῳ κεκληῖσθαι ἀκούειν.
 ἥ' δ' ὑποκυσαμένη Ἐκάτῳ τέκε, πλὴν ὧν πάντων

410

406. Λητὼ κυανόπεπλον] Nomen fortè habuit à *λητο*, hoc est, magicis carminibus uti, καὶ *λητο*, vel *leto*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur, easque docuisse alios. Circè, filia Solis, seu Apollinis, nobilissima etiam fuit *venefica*. Clericus.

408. Μείλιχον ἐξ ὀρχῆς ἀγανώτατον ἐντὸς Οὐλύμπῃ] Hic versus spurius est, & delendus. Guicetus.

408. Μείλιχον ἐξ ὀρχῆς] Jam ante Jovem. Clericus.

409. Γείνατο Ἀσπερίῳ] Phœniciè *ἡ ἡσθη* *hassethirah* latentem significat, quod nomen non malè conveniat filię *veneficę*; quę mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulę Deli, dum latuit, unde colligere licet veram esse allatam Etymologiam. Callimachus, in Hymno εἰς Δῆλον, ita insulam compellat, v. 37.

ἔνομα δ' ὡς σοι

Ἀπὸ τοῦ παλαιῶν, ἐπὶ βαθὺν ἡλαο πόρρον

Οὐρανὸν φύγασα Διὸς γάμον, αἰετὶς ἴση.

Nomen autem erat tibi *Asterie* olim, quoniam profundam insulam fossam, coelitus fugiens Jovis concubitum astro similis. Videtur voluisse Callimachus Deam *Asteriam* in insulam fuisse mutatam, primùm quidem sub aqua latentem, deinde δῆλον conspicuam factam. Clericus.

Ibidem. ἥ' ποτε Πέρσης ἤγάγετ' ἐς μέγα δῶμα.] Suspicor Persam vocari virum hujusce *veneficę*, quòd inaudivisset jam *Hesiodus* Persas esse *veneficis* ac magicis artibus summopere deditos, qua de re vide Lib. II. Th. Stanleji *hiloφία Orientalis*. Clericus.

411. Ἐκάτῳ τέκε] Dicta est à Phœnicibus hæc Dea *ἡ ἡσθη* aut *ἡσθη* *echatha*, hoc est, unica, qua de causa ab *Hesiodo* v. 426. dicitur *μυνοχθὺς unigenita*. Hæc Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod insideret Lunę, miscebaturque cum Diana, & præesse magicis artibus putabatur. Videntur Phœnices ita eam vocasse, quia Luna sola existimabatur esse in coelo sui generis; cùm maximus, post Solem, Planetarum esse censeretur, quòd maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris præesse, quia noctu fiunt, inspestante veluti Lunã. Solebant Græci, unoquoque mense ac cùm Luna esset nova, in compitis, coenam apponere, quę vocabatur *caena Hecate*, & à pauperibus auferebatur. *Aristophanes in Pluto*, p. 63. Ed. Majoris Genevensis, de Hecate:

φῆσι

Ζῶς Κρονίδης τίμησε. πόρεν δέ οἱ αἴγλαα δῶρε,
 Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτιο θαλάσσης.
 Ἡ δ' ἢ καὶ ἀστερόεντος ὤψε' Οὐρανὸν ἔμμορε πμῆς,
 Ἀθανάπιδες τε Θεοῖσι τετιμῆναι ἐσὶ μαλιστα. 415
 Καὶ γὰρ νῦν ὅτε περ πῆς Ὀπιχθονίων ἀνθρώπων
 Ἔρδων ἱερὰ καλὰ καὶ νόμον ἱλαίσκῃται,
 Κικλήσκει Ἐκάτῳ· πολλὰ γὰρ οἱ ἔσπετο πρῆν
 Ρ' εἶα μάλ', ὧν πρὸ φρον γε θεὰ ὑποδέξεται δόχαις.
 Καὶ οἱ ὄλβον ὁπάζοι· ἐπεὶ δυνάμεις γε πάρεσιν. 420
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸν ἔξεχθοντο,
 Καὶ πρὶν ἔλαχον, τέτων ἔχον αἶσαν ἀπάντων.
 Οὐδὲ π μιν Κρονίδης ἐβίησατο, εἰδὲ τ' ἀπὸ νύρε
 Ὅσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μὲν πρῶτεροι Θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχον ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔσπετο δασμός.
 Οὐδ' ὅπ μαντογῆνης, ἥσσαν θεὰ ἔμμορε πμῆς,
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ἔρανῳ. ἥ δὲ θαλάσση
 Ἀλλ' ἐπὶ καὶ πολὺ μάλλον, ἐπεὶ Ζῶς τιεταὶ αὐτῷ.
 Ὡς δ' ἐθέλει μεθ' ἄλλως παρσγίνεται, ἥ δ' ὀνίνησιν,
 Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὅν κ' ἐθέλῃσιν. 430
 Ἡ δ' ὅπότ' ἐς πόλεμον φθισιῶσθε θωρήσσονται
 Ἀνέρες, ἐνθα θεὰ παρσγίνεται οἷς κ' ἐθέλῃσι,
 Νίκῃαν προφρονέας ὁπάσῃ, καὶ κῦδος ὑρέξαι.
 Ἐν τε δίκη βασιλεύσι παρ' αἰδοίοισι καθίζει.

naliū. Lib. I. c. 23. *Affyrus Deo, quem summum, maximūque ve-*
nerantur, ADAD nomen dederunt. Ejus nominis interpretatio signifi-
catur UNUS. Nihil esse corruptum puto, in loco *Macrobi*, neque
 audivisse eum *Adad* pro *Achad*; nihil enim vetat, quin *Dialecto* qua-
 riam *Orientis* γη dixerint, quod *Chaldaei* solent γη *bbad*. Sed ad *He-*
siodum redeundum est. *Clericus*.

413. Μοῖραν ἔχειν γαίης τε] Hoc est, sortem. Maris & terrae po-
 tentem Lunam esse innuit. *Guicetus*.

417. Κατὰ νόμον ἱλαίσκῃται] Placet, subintellige divos. *Guic-*
etus.

417. Ἐρδων ἱερὰ καλὰ] Hoc est *καλὰς*, sive *litae*, seu victimas
 mactans fausta portendentes, & rectā dispositione viscerum Deam
 placatam ostendentes. Res est notissima. Itaque male vertunt *sacra*
bonesta. *Clericus*.

422. Αἶσαν

*Jupiter Saturnius honoravit: dedit verò ei splendida dona,
 Potestatem ut habeat terraque & inexhausti maris,
 Imò etiam stelligero à Cælo sortita est honorem,
 Immortalibusque Diis honorata est maximè.
 Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum
 Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,
 Invocat Hecaten: ingens verò eum sequitur honor
 Facillimè, cujus benevola Dea suscipit preces:
 Et illi divitias largitur; nam facultas ei adest.
 Quotquot enim Terra Cælòque prognati sunt,
 Et honorem sortè acceperunt, illorum habet sortem omnium.
 Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abstulit
 Eorum, quæcumque sortita est Titanas inter priores Deos.
 Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
 Nec quia unigenita, minorem Dea sortita est honorem,
 Et potestatem tam in terra ac cælo, quàm in mari:
 Sed insuper multò magis, quoniam Jupiter honorat illam.
 Cui verò vult, magnificè præsto est, atque juvat.
 Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
 Atque quando ad bellum perdens viros armantur
 Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
 Victoriæ promptè ut præbeat, & laudem porrigat.
 Inque judicio reges apud venerandos sedet.*

422. Αἶσα ἀπάντων] Hoc est, sortem, potestatem, μοῖρα, ut sup. *Gruetius.*

422. Καὶ μὴν ἵλαον] Honor hic est præmium à Jove, post victoriam, iis qui eum adjuverant datum; aut honor qui antea ab iis obtinebatur, & à Jove confirmatus est. Cùm ergo hoc Numen ante Jovem coleretur, fingaturque ab Hesiodo favisse Jovi contra Saturnum; honor, quem antea obtinebat apud homines, illi relictus est. Sequentibus hoc apertè docet Hesiodus. *Clericus.*

Ibidem. Τότῃ ἔχῃ αἶσα ἀπάντων.] Aliorum Deorum alii cælestes, alii terrestres, alii marini erant; aut parti dumtaxat cæli, terræ, aut maris præerant. Sed Hecate omnibus illis universi partibus æquè præfecta erat. Vide yss. 413. & 427. *Clericus.*

426. Ἡσας δὲ ἡμεῖς μῶν] Minus honoris sortita est. & vers. sequ. & μοῖρα subintellige ἡσας. *Gruetius.*

426. Μοῖρα] Vide dicta ad γ. 411. *Clericus.*

Εὐθλή δ' αὖθ' ὁπότε ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύουσιν.

435

Εὐθα θεὰ καὶ τοῖς παραγίνεται, ἥδ' ὀνίνησι.

Νικήσας ἢ βίῃ καὶ κάρτει, καλὸν ἄεθλον

Ρεῖα φέρει, χαίρων τε ποικύσιν κῦδ' ὀπάζει.

Εὐθλή δ' ἱππήεσσι παρηγάμην οἷς κ' ἐθέλῃσι,

440

Καὶ τοῖς οἱ γλαυκὴν δυσσέμφελον ἐργάζονται,

Εὐχονται δ' ἑκάτῃ, καὶ ἐρικτύπῳ ἔννοσταια.

Ρῆιδίως δ' ἄρ' ἔλιν κυδρὴ θεὸς ὤπασε πολλῶν,

Ρεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλσά γε θυμῶν.

Εὐθλή δ' ἐν σάθμοισι σὺν Ἑρμῇ ληϊδ' αἵξαν,

445

Βυκωλίας τ', ἀγέλας πε, καὶ αἰπόλια πλατὲ' αἰγῶν,

Ποίμνας τ' εἰροπόκων γ' ὄτων, θυμῶν γε θέλσας,

Ἐξ ὀλίγων βελάει, καὶ πολλῶν μείονα θῆκεν.

Οὕτω τοι καὶ μνηστῆρας ἐκ μητρὸς ἔσσει,

Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται χερσέεσσι.

450

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κερτοτρόφον, οἷ μετ' ἐκείνῳ

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδόντω φάει πολυδερκέει Ἡῆς.

Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κερτοτρόφον αἶδέ τε πρῆαι.

Ρεῖη δ' αὖθ' ἔμνησε Κρόνῳ τέκε φαίδιμα τέκνα,

Ἐσίλω, Δήμητρα, καὶ Ἡῆλιν χρυσοπέδιλον,

440. Δυσσέμφελον] Id est, δυσαῖ, δύσπικρον] *Grietus.*

Ibid. Ἐργάζονται] *Proprie colunt.* Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphora. *Clericus.*

443. Ἐθέλσας γε θυμῶν] Ἀθέλσας scribo. ἀθέλω, ἀβελίω, ut ἀπαρίω. ἀθυμῶ, & similia. Nota vocem Græciæ redditam. *Grietus.*

447. Βελάει] Ὀφέλλει auget. *Grietus.*

450. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κερτοτρόφον] Alios etiam Deos κερτοτρόφους constituerat Jupiter, ut liquet ex ν. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem lunas, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Jove, cetera omnia obtinebat μὲν ὅτι τῆς τοῖς θεοῖς, cum prioribus Diis, hoc est, sub Cælo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus.*

454. Ἐσίλω] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digammate Æolico V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt ἀπὸ Ἑσῆς *esch* ignis, aut, Syriacâ inflectione, *eschtba*. Notissimum est hanc Deam creditam præesse igni, & foco. Eruditum de ea Syntagma scripsit *Just. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus.*

Δήμη-

*Bona insuper quando viri in certamine colluctantur;
 Ibi Dea & illis præsto est, atque iuvat.
 Qui verò vicerit virtute & robore, pulcrum præmium
 Facile fert, lætisque parentibus gloriam dat.
 Bona item equitibus adesse, quibus voluerit:
 Et his qui cæruleum (mare) trajectu difficile exercent,
 Votæque faciunt Hecata, & valdè sonanti Neptuno.
 Facile etiam prædam inclyta Dea dedit copiosam,
 Facile verò abstulit apparentem, volens saltem animo.
 Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
 Armentaque boum, gregesque, & greges magnos caprarum,
 Gregesque lanigerarum ovium, animo certè volens,
 Ex paucis copiosa, & ex multis pauciora reddit.
 Adeò sanè etiam unigenita ex matre cùm sit,
 Omnibus inter Deos honorata est muneribus.
 Fecit autem jam Saturnius alumnam juvenum, qui post jam
 Oculis adspexerunt lumen multa contuentis Aurora.
 Sic ab initio nutriens filios: atque hi sunt honores.
 Rhea autem compressa à Saturno, peperit illustres liberos,
 Vestam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem,*

Δήμητρε] Δημητρίῃ dicitur per contractionem, plenius verò Δημήτρη. Si scribamus Phœniciè 𐤇𐤍𐤔𐤓, derivanda voxerit à radice 𐤍𐤕𐤔𐤓 *dai*, quæ significat *sufficientiam*, *copiam*; nomen convenientissimum huic Dæ, quæ inventrix erat & præses frugum, imò verò omnium fructuum; quorum proventum augere, aut minuire credebatur, prout propitia erat, aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum, in honorem hujus Dæ:

Φέρε δ' ἀγέσθι νόημα πάντα,
 Φέρε βόας, Φέρε μῆλα, Φέρε τύχην, οἷς θεοισμὸν.
 Φέρε καὶ εἰρήνην, ἣν δὲ ἄρῃσι, καὶ αἰμασίῃ.
 Ἰλαδί μοι τέλεισι, μέγα κρείσσει θεῶων.

Refer ex agris matura omnia, pasce boves, pasce oves, fer spicam, fer messem. Fove pacem, ut qui aravit ille & metat. Propitia mihi sis, ter optata, magna regina Deorum. Historiam hujus Dæ multis prosequuti sumus Gallico sermone, Biblioth. Universalis T. VI. Clericus.
H'ew] Phœniciè 𐤇𐤍𐤔𐤓 *bira*, aut 𐤇𐤍𐤔𐤓 *harah*, inter alia significata, *amulam*, seu *zelotypam* sonat; quâ nominis significatione, nulla aptius quadrare potest in Junonem, quæ perpetuâ zelotypiâ erga virum laborans describitur. Jupiter eam disertè vocat *ζηλῦτρα*, *zelotypam*.

Ἰφθιμόν τ' Αἰδῶν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει,
 Νηλεὲς ἦταρ ἔχων· καὶ ἐρείκτυπον Ἐννοσίγαιον,
 Ζεῦ πάτερ μεητιόεντα, θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,

tyram, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v. 30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud *Lucianum* T. I. ubi de natalibus Bacchi. *Clericus*.

455. Ἰφθιμόν τ' Αἰδῶν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει] In explicatione historica Fabulae Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus Αἰδῶς, aut αἰδῶς deducendum ex voce Phoenicia 𐤀𐤓𐤁 ed, aut *ajid*, quā significatur mors, aut exitium; nec opus est monere quā aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, Νηλεὲς ἦταρ ἔχων, *cor immisericors habens*, quia mors nemini parcit. Voce autem illā signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex a privativo & εἶδω video deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione εἰς Αἰδῶς, in qua subintelligitur οἶκος, in *Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cujus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus*, in vita Theſci, descensum hujus Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Aidoneum* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censerī ac Pluto, de quo nunc sermo est, cū Pluto aliquot sæculis ante Theſeum vixerit. Verū hinc liquet, ex antiqua fama, vulgò persuasum fuisse Aīdem in Epiro regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cū Epirum dicimus, non intelligimus dumtaxat regnum illud exiguum, cujus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cū regnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla excuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionum descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut Aīdes putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde Πλούτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, cum non mirum est divitiis præesse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinae; unde fit ut non rarò in Veterum scriptis inter se hæc conferantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plautum*, in *Captivis* Act. V. S. 4. sic loquitur adolescens è lapicidinis rediens:

*Vidi ego multa sæpè picta qua Acherunti fierent,
 Cruciamenta, verū enim verò nulla adequè est Acheruns,*

Atque

*Fortémque Plutonem, qui sub terra damos incolit,
Immite cor habens, & ualide sonantem Neptunum,
Jovémque sapientem, Deorum patrem atque hominum,*

Atque ubi ego fui, in lapidinis.

Pofidonius apud Strabonem Lib. III. p. 101. de Turditaniz fodinis:
πῶς ἐκείναις ὡς αἰνῶναις & ὑπερβολαῖς τῶναι, οἷα ἐ Ἀΐδης, ἀλλ' ἐ Πλάτων
ὑποτακεῖ: certè, apud eos, subterranea loca, non Hades, sed Pluton ha-
bitat. Similiter quando cogitabant Poëtæ de regno mortuorum, vo-
cabant Jovis & Neptuni fratrem Aidem, aut Hadem; quando de di-
vitiis, Plutonem. Plinius Lib. XXXIII. c. 1. Imus in viscera terra,
& in sede Manium opes quarimus. Paullò pòst de metallis: illa nos
premsant, illa nos ad inferos agunt. §. Potuit etiam Aïdes rex mor-
tuorum haberi, quòd permulti eorum, quos in fodinas demittebat,
Ellic interirent; potuit credi pœnas de miseris mortalibus exigere,
quales describuntur in inferis, propter miserrimam hominum ad
metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet Diadorius
Siculus, de fodinis Ægyptiorum Lib. III. p. 159. & Lib. V. p. 313.
Posteriora tantùm, brevitatis causa, proferam: αὐτοὶ γὰρ, inquit,
εἰ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ κατ' ἡμέραν καὶ νύκτι ὑποτασσάμενοι τὰ σπέρματα, παλ-
λαὶ μὲν ἀποθνήσκουσιν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακοπραΐας (ἀνταρτῶν δὲ ἡ πᾶν-
τα τῆ ἔργων οὐκ ἔστιν αὐτοῖς, ἀλλὰ ταῖς τῆ ἐπιτηδεύων πλεοναξίαις, ἀνασφαζέσθαι
ὑπομῖναι τὴν ἀνέναντον τῆ κακῶν, αὐτοὺς ἀσθενεῖται τὸ ζῆν.) πᾶν δὲ ταῖς δι-
κασίαις τῆ συμμάχων καὶ ταῖς τῆ ψυχῶν κακοπραΐας ὑπομῖναι, πάλιν χρόνον
ἔχουσιν τὴν πύλας πύλας. αἰρετώτερος δὲ αὐτοῖς ὁ θάνατος ἐν τῷ ζῆν, ἢ τὸ
μείνειν τῆ πύλας πύλας: dum sub terra, in fodinis, horum corpora atte-
runtur, multi intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim re-
missio, aut quies operum illis est, sed præfectorum verberibus gravitatem
malorum ferre coguntur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Non-
villè qui robore corporum, animorumque patientiâ, laborem sustinere pos-
sunt, longum in tempus arumnas illas habent. Optabilior enim illis
mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem. Qui im-
perant ejusmodi hominibus usque aded miserris, & solis lucem num-
quam videntibus, illi meritò dici queant, non vivis, sed

καὶ οὐκ ἐκείνους ἀνίστασθαι ἀνάσσειν,
regnare in mortuos, qui sunt sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἐλάττωσι Εὐνοσιζαῖον] Hoc est, Ποσειδῶνα, qui mari præ-
esse creditus est, quòd classibus vivus id obtinuerit, atque insulas oc-
cuparit. Dictus est ΠΝ-ΤΩΝ *posidon*, ejus ætatis linguâ, hoc est, fra-
tor navium. Εὐνοσιζαῖον est epitheton quo designatur Neptunus, seu
maris Deus, quia maro procellâ concussam videtur etiam ipsam ter-
ram concutere. Clericus.

457. Ζῆνός τε] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non Ζεύς,
eique apprimè convenit, - cum Phœniciâ Linguâ ʾʾl ʾʾlami significet
scorta-

Τῷ κ' ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται δ' ῥαία χθών.
 Καὶ τὸς μὲν κατέπινε Κρόνον μέγας, ὅστις ἕκαστος
 Νηδύ' ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γένεθ' ἵκητο
 Τὰ Φρονέων, ἵνα μὴ τις ἀγαυῶν ἔραυνίωνων
 Ἀλλ' ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληίδα τιμῷ.
 Πά' θεοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς αἰερόεντες,
 Οὐνεκά οἱ σέπρωτο ἑὼ ὑπὸ παιδὶ δαμνῶναι,

scortatorem; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. *Clericus.*

16. Θεῶν πατήρ ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν] Hic *πατήρ* nomen est dignitatis, non naturæ, significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* passim vocatur, & promiscuè usurpantur Ζεὺς πατήρ & Ζεὺς βασιλεύς, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox *πατήρ* regem significasse, quod patres essent veluti reges familiæ suæ; cùm homines nondum in societates majores coïvisserent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque *Pater* vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, *Iliad.* II. v. 250. ubi postquàm Achilles duo à Jove petiisset, quorum alterum dumtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τῷ δ' ἔπειτα μὲν ἶδμεν πατὴρ, ἔπειτα δ' ἀνιδύσσει.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuit. Similiter *Virgilius* *Georg.* Lib. I. v. 121.

————— Pater ipse colendi
Hand facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: Ἀπολύτως πατήρ ἐὼ τῆς λέξεως ἀρχέτυπον. τὸς γὰρ ἐὼ ἀνθρώποις πατέρες ἀφιδρύμεται ἔτι ταῦτα πατέρες Διὸς φασιν οἱ παλαιοί: absolute Patrem ut archetypum in hisce dicit. Veteres enim dicunt patres inter homines esse exempla hujusmodi patris Jovis. Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Cælus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines prius fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat *pater* esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adr. Turnebum*, in *Adversariis* Lib. XIII. c. 8. Si prima origo vocis queratur, derivandam crediderim à prisca radice 𐤀𐤓𐤕 *patar*, quæ apud Arabas, & Æthiops, significat *condidit, creavit*, unde 𐤀𐤓𐤕 *patir* est creator. *Clericus.*

458. Τῷ κ' ὑπὸ βροντῆς καὶ πᾶσι ἐξῆς] Postquàm Jovem miscuerant cum summo Numine, ei fulmina tribuerunt; quæ cùm & è nubibus mittantur, & à causâ ignota oriantur, Numinis manu mitti credebantur. Antiquiori ævo, non dubitabant

Cujus & à tronitru concutitur lata terra.

*Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
Ex utero sacro matris ad genua venerat:*

Hac agitans, ne ullus clarorum filiorum Cœli

Alius inter Immortales haberet regium decus.

Audierat enim ex Terra, & Cœlo stellis micante,

Quòd sibi fatale esset suo à filio domari,

Juppiter, an venti discussâ nube tonarent,
sed horrendum illum fragorem Deo ipsi acceptum ferebant. *Clericus.*

459. Καὶ τὴν μὲν κούρην Κρόνος μίχας] Scimus quibus allegoriis Græculi hoc Saturni factum interpretari & ad commodum sensum redigere conati sint; sed omnia sunt somnia, antiquitatis, rationisque suffragiis destituta. Si rem ipsam expendamus, veteremque Saturni ætatis Linguam consulamus, faciliè intelligemus Saturnum, ne à liberis suis folio dejiceretur, ex quo ipse patrem deturbaverat, eos in carcerem conjecisse; unde postea egressi quod timuerat perfec-runt, ut in sequentibus docet *Hesiodus*. Ex ventre nihil egreditur præ-ter excrementa; à morte nihil prorsus redit. Itaque quoniam *deglu-titi* illi liberi Saturni redierunt, eos neque verè *deglutitos*, neque oc-cisos oportet fuisse. Error Poëtarum natus est ex voce ambigua, quæ & *deglutire* & *abscondere* significat. Ea est radix בָּלַח *balah*, quæ utrumque significatum obtinet; & quam cum hîc κρύπτειν vertere de-buissent Græci, transtulerunt κρυπίνων. Quod autem dicimus *Sa-turnum* abdidisse liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui le-gerint simile quid à Cœlo factum esse; qua de re, vide dicta ad 156 & 158. *Clericus.*

464. Οὐρανὸς οἱ πατέρες] Veteres Poëtæ Τόχλω ignorabant, nove-rant πατρὸς ἄνω, seu παῖδες, hoc est, fatum; sed nec immutabile putabant, nec Deos, quasi immutabile credidissent, se se gerentes in-ducebant, ut liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Vide & *Aul. Gellium* Noct. Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis tem-poribus notum fuisse, esse nescio quam Naturam superiorem ipsis Diis, qui colebantur, ex cujus immutabili voluntate pendebant; quia, nimirum, Dii illi mortales fuerant, divinæ Providentiæ sub-jecti, quemadmodum ceteri homines. Postea hæc Stoici mirum in modum incrustarunt, disputationibus suis de Fato. Grammatici in-terpretantur πατρὸς ἄνω, quasi πατὸς ἄνω, hoc est, *ante æternitatem*, nam πατὸς est *finis*, ἀπὸ δὲ πατὸς *finis*. Subintelligi-tur βεβλή, quemadmodum post *fatum* subintelligendum *consilium*. *Clericus.*

F

465. Αἰδὼς

• Quærentem hoc inducit Pythagoram *Ovidius* *Metam.* XV.

Καὶ καρτερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλας διὰ βυλάς.
 Τῷ ὅγε σὺν ἀποσκοπιῶν ἔχεν, αἰὶνὰ δοκῶν.
 Παῖδας ἐς κατέπινε· Ρ'έλω δ' ἔχε πένθος ἀλαστον.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
 Τέξεσθαι, τότε ἐπειτὰ φίλος λιτάνοιτο τοκῆας
 Τὸς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,
 Μῆπιν συμφρασσαῖτο ὅπως λελάθοιτο τέκοντα
 Παῖδα φίλον, πῶσαιτο δ' ἐραννύς πατρὸς ἰοῖο
 Παίδων, ὅς κατέπινε μέγας Κρόνον αἰκυλομήτης.
 Οἱ ᾗ θυγατρὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ᾗπτόντο,
 Καὶ οἱ πεφραδέτιν ὅσα περ πέπρωτο γυνεὺς
 Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ ἡεῖ καρτεροθύμῳ.
 Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πτόνα δῆμον,
 ὅππότε ἄρ' ὀπλότατον παίδων ἤμελλε τέκεσθαι,
 Ζεῦα μέγαν· ἃ μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
 Κρήτη [ἐν] δὴρεὶ τρυφόμεναι ἀπὸ πλάκιδων αἰετῶν.
 Ἐνθα μὲν ἔκτο φέρουσι θοῶν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 Πρώτῳ ἐς Λύκτον· κρύψεν δὲ ἐν χερσὶ λαβῶσα
 Ἀντρω ἐν ἡλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κείθεσι γαίης,

465

470

475

480

465. Διὸς μεγάλας διὰ βυλάς] Additio inutilis, nam hoc ipsum dictum est superiori versu. Verum antiquissimi Poëtae non numerant voces. Vide versum sequentem, quem confer cum 459. *Clericus.*

466. Καὶ καρτερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλας διὰ βυλάς.] Hic versus notus videtur. *Guicetus.*

471. Μῆπιν συμφρασσαῖτο] Consilium ut conferrent. *Guicetus.*

472. Πατρὸς ἰοῖο] An ἀνδρὸς ἰοῖο? hoc est, viri sui, Saturni furentis. placet. versu sequi. παίδων subintellige ἑταίρων. *Guicetus.*

475. Καὶ οἱ πεφραδέτιν] Et ei declararunt. *Guicetus.*

477. Λύκτον] *Homerus* Λύττον vocavit, ut docet *Strabo* Lib. X. quamvis Codices nostri habeant Λύκτον, non aliter ac apud *Hesiodum*. Vide *Is. Casaubonum* ad *Strabonem*, qui tamen *Casaubonus* perperam abit à *Strabone*. Λύττον vera est lectio, ut ex hac historia colligere licet. *Rhea* enim *lacubulum* quærebat, hoc est Phœniciè *lytton*, aut *lytton*, à radice *lyt* quæ significat *occultavit*, ut & *lyt*, apud *Hebræos*. Huc accedunt nummi antiqui *Lyttonum*, in quibus hoc oppidum dicitur ΑΥΤΤΙΟΝ. Vide illustrem ac eruditum vi-

rum

*Quamvis robusto, Jovis magni per consilia.
Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed insidias struens
Filios suos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis,
Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum
Paritura, jam tum caris supplicabat parentibus
Suis, Terraque, & Cælo stellato,
Consilium ut conferrent, quo pacto occultaret pariens
Filiū carum, possētque ulcisci furias patris sui
Contra filios, quos devorabat ingens Saturnus versutus.
Illi verò filia dilecta ausculta-
runt & morem gesserunt,
Et ei commemorarunt, quacumque fatis constitutum esset fieri
Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
Miserunt autem in Lyctum, Cretæ in pinguem tractum,
Cum minimum natu filiorum esset paritura,
Jovem magnum. hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta
In Creta lata educandum & enutriendum ab infantia.
Tum quidem pervenit ferens celerem per noctem nigram,
Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum manibus pre-
Antro in excelsō, divinæ sub latebris terra, (hensum*

rum Ezech. Spanhemium in Hymnum Callimachi in Apollinem v. 33.
Strabo docet Gortynam centum Stadiis à Lytto abesse, Lyttum verò
à mari Libyco octoginta, pag. 328. Ed Genev. Is. Casauboni. Cle-
ricus.

Ibidem: Δῆμος] Tractum vertimus non populum, propter adjun-
ctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quàm populó. Δῆ-
μος tractus dictus est ab אדם adamo, terra; deinde tractus incolæ
eā voce significati. Clericus.

477. Πῆμψυς δ' ἐς Λύκτον] Scilicet αὐτῷ. Quietus.

481. Εἴη μετ' ἱκτε] Hic cum duobus sequentibus sunt nothi. Gue-
tus.

482. Πρωτῶν ἐς Λύκτον] Cum Rheas Lyttum, mediterraneam urbem,
itura, appulisset in Cretam, peperit antequàm eò perveniret; atque
ex eo loco delatus primùm infans est Lyttum à Cretensibus: (nam
terra sunt incolæ terra) deinde translatus in montem Ægæum, pro-
cul situm à Lytto. Hoc indicat vox πρωτῶν, quæ ridiculè abunda-
ret nisi δεύτερον, secundum, aliò translatus fuisset Jupiter. Hoc ob-
servamus, quia non est à viro doctissimo animadversum. Cle-
ricus.

Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.

Τῷ δὲ σαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγναλίξεν

485

Οὐρανίδη μέγ' ἀνάκτι, θεῶν πρῶτέρῳ βασιλῆϊ.

Τὸν τόθ' ἐλὼν χεῖρεσσιν ἐλὼ ἐγκάτθετο νηδυῖ,

Σχέτλιθ' ὅδ' ἐνέησε μὲν φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω

Ἀντὶ λίθου ἑὸς ἡὸς ἀνίκητον καὶ ἀκηδῆς

Λείπεθ', ὃ μιν τάχ' ἔμελλε βίη καὶ χερσὶ δαμάσας

490

Τιμῆς ἐξελάαν, ὃ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξεν.

Καρπαλίμως δ' αἶψ' ἔπειτα μὲν καὶ Φαίδιμα γῆα

Ἡῤ' ἔτετο τοῖο ἀνακτος Ὀπίωλομῆος δ' ἐν αὐτῷ,

Γαίης ἐννεσίησι πολυφρεσδέεσσι δολωθεῖς,

Ὅν γόνον αἶψ' ἀνέηκε μέγας Κρόνον αἰγκυλομήτης

495

Νικηθεὶς τέχνησι βίηφί τε παιδὸς ἐσίο.

Πρῶτον δ' ἐξήμησε λίθον, πύματον κατὰ πίνων.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Rectè idem vir eruditissimus ita legendum esse animadvertit, ex Scholiaste, & collem Idæi montis intelligendum. Jupiter aut ab hoc monte, aut à clypeo capræ pelle tecto, dictus est αἰγίοχος, hoc est, aut *habitans Ægæum montem*, aut *habens Ægidem*, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phœniciz 𐤓𐤁𐤁𐤕 *tsabaath*, quæ & *exercitus*, & *capreas* significat, & conjungi solet ab Hebræis cum nomine Dei, qui dicitur 𐤓𐤁𐤁𐤕 𐤓𐤓𐤕 *jahvoh tsabaath*; quæ possunt verti *jahvoh capreorum*, aut *jahvoh exercituum*. An perperam verterunt Græci loquutionem Phœniciam, ut de summo suo numine dicerent quod à Phœnicibus de Deo vero dici audiverant? Clericus.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Αἰγαίῳ ἐν ὄρει. Ægeo in monte. Gnetus.

485. Τῷ δὲ σαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγναλίξεν Οὐρανίδη] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis 𐤓𐤁𐤁 *eben* quæ in Lingua Phœnicia, quemadmodum in Arabica, *lapidem*, æquæ ac *filium* significabat; aut si mavis 𐤓𐤓𐤕 *habben* sumserunt pro 𐤓𐤁𐤁, *eben*, filium pro lapide. Cùm Saturnus liberos suos in carcerem conjiceret, dedit ei Rhea *filium*, non suum, sed alienum pro suo. Colligere hoc est ex alia hujus fabulæ circumstantia. Lapis ille vocabatur *Abaddir*, quod videtur esse idem ac 𐤁𐤓𐤁 𐤓𐤁𐤁 *eben dir*, quorum prius *filium*, posterius *alienum* significat, solemni mutatione 𐤓 & 𐤁, nam 𐤓 *zar* alienum sonat. Priscianus Lib. V. fol. 21. averso, ed. Ascensianæ: *Abadir Deus est*. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devorasse, pro *Fove*; quem Græci βαρύνον vocant. De Barulis vide Sam. Bachartum Chan. Lib. II. c. 2. quamquam ab illo dissentimus de origine vocis *Abadir*, quam putat significare *lapidem rotundum*

Ægæo in monte denso sylvoſo.

*Huic autem fasciis involutum magnum lapidem in manus dedit
Cæli filio, præpotenti Deorum priori regi.*

Quem tum arreptum manibus, suam condidit in abvum

Miser; nec cogitavit animo quòd ſibi in poſterum

Pro lapide ſuus filius invictus & ſecurus

Super'eſſet, qui ipſum mox eſſet vi & manibus domitum

Ex honore expulſurus, ipſeque immortalibus eſſet imperaturus.

Celeriter autem deinde robur & fortia membra

Creſcebant illius regis: revolutò dein anno,

Terræ confilio aſtuto circumventus,

Suam ſobolem iterum emiſit magnus Saturnus verſutus,

Victus artibus ac vi filii ſui.

Primum verò evomuit lapidem, ultimò devoratum.

dum; quaſi verò Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ, aut, ut nos, in carcerem conjecerit! Clericus.

486. *Εὖ ἐγκρίθεται τῷ*] Cum vetuſtiſſimi Græci verbum, quod *deglutire* & *occultare* ſonat, priori ſenſu cepiſſent; conſequens erat, ut dicerent *Abaddirem* in ventrem Saturni deſcendiſſe. *Clericus.*

486. *Μὲν ἄνακτι*] Hoc eſt, *μεγάλῃ ἄνακτι*, *Gnietus.*

487. *Εὖ ἐγκρίθεται τῷ*] Scribendum videtur *ἐκρίθεται*. an diviſim ſcribendum? *εὖ οἷς κρίθεται*. *Gnietus.*

490. *Ὁ μὲν πᾶς ἔμμελε*] Hoc eſt, *ὅς μιν*. *Gnietus.*

491. *Ὁ δ' ἐν ἀθανάτοις ἀνάξει*] Nota phraſin. ſcribi poterat, *ἐν αἰθ.* *ἀνάξ.* an ſcribendum? *ἢ δ' ἀθανάτοις ἀνάξει*. placet. *Gnietus.*

492. *Καρπαλμοῖς δ' ἄρ' ἔπεικε*] Hic cum ſequentibus novem verſibus ſunt ſubditicii. *Gnietus.*

493. *Ἐπιπλοῦν δ' ἐν αὐτῷ*] Niſi ſit hic immanis *πεπλολογία* Poëtica, legendum *ἐπιπλοῦν ἐν αὐτῷ*, *revolutis annis*, nam Jupiter non eſt tantus factus, vertente anno, ut Patri inſidiari poſſet. *Cleric.*

493. *Ἐπιπλοῦν δ' ἐν αὐτῷ*] Alii *ἐπιπλοῦν ἐν αὐτῶν*. *Gnietus.*

494. *Γαῖης ἐνείησι*] *ἔω*, *ἔμοι*, *συνήμοι*, *συνήμοις*, *ἐνέω*, *ἐνείησις*, *ἐνείη*, & geminato *ἐνείησις*. Sic ab *ἔω*, *ἔος*, *ἰότης*, *ἰότης* & idem. *Gnietus.*

495. *Ὁν γένον ἄψ' ἀνέκει*] Poſtea eſt *ἐξήμετε*, *evomite*. Hoc eſt, carcere emilit. Quemadmodum verbum quod ſignificat *deglutire*, & quod antea diximus perperam intellectum, ſonat etiam *abdere*: ita verbum *ἐνέω*, quod eſt *vomere*, tralatitio ſignificatu eſt *ejicere*, *emittere*. Sic terra Chanaanæa dicitur *evomiſſe*, hoc eſt, *ejeciſſe incolas ſuos*, Levitic. XVIII, 28. Similiter Saturnus fertur *evomiſſe* filios, quos *deglutierat*; hoc eſt, *emiſſe carcere*, in quem eos abdiderat. *Clericus.*

Τὸν μὲν Ζεὺς σῆραξε καὶ χθονὸς ἑρυσσάειης
 Πυθοῖ ἐν ἠγαθήῃ, μάλοισι ὑπὸ Παρνηασοῖο,
 Σῆμ' ἔκλιν' ἐξοπίσω, θυμῷ δ' ἐννητοῖσι βροτοῖσι.
 Λῦσε δ' πατρυοκασιγνήτης ὀλοῶν ἀπὸ δεσμῶν
 Οὐρανίδας, ὅς δ' ἦσε πατὴρ αἰσιφροσύνης.
 Οἱ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν δ' ἐργασίαν,
 Δῶκαν δ' ἐβροντῇ, ἥδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Καὶ στεροπὴν τὸ πρὶν δ' ἐπελάρη Γαῖα κεκέρθη.
 Τοῖς πίσυνος, ἐννητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν αἰνάσσει.

500

505

Κέλεω δ' Ἰάπετος καλλιόφυρον ὠκεανίνην
 Ἠγάγετο Κλυμῆνιν, καὶ ὁμὸν λέχῳ εἰσανέβαινε.
 Ἡ δ' ἐοῖ Ἀτλαντὶ κρατερὸφρονα γείναται παῖδα.

498. Τὸν μὲν Ζεὺς σῆραξε, καὶ τὴν ἐξῆς] *Malè intellecto historiarum initio, cetera Poëtæ ei errori consentanea finxerunt. Clericus.*

501. Πατρυοκασιγνήτης] *Hoc est, Titanas, à quibus etiam sibi metuebatur Saturnus. Clericus.*

Δῶκαν δ' ἐβροντῇ καὶ τὴν ἐξῆς] *Non propriè hoc intelligendum, nam Cyclopes soli crediti sunt fabricare fulmen; sed dicuntur Titanes fulmine Jovem donasse, quod ei regnum detulerint; quod cum postea cum divinitate confusum sit, Deus autem crederetur fulmen mittere, ideò qui Jovem Regem fecerunt, ei fulmen tradidisse hinc dicuntur. Clericus.*

501. Οὐρανίδας] *Τὸς κύκλωπας, ut suprà. Guetus.*

Ibid. Αἰσιφροσύνησιν] *Ab αἴω, αἰσῶς, αἴτη, αἴω, αἴσις. Hesych. αἴσις, πόντος. βλάστη. idem αἰσιφροσύνησιν, αἰσῶς, αἰσιφρων, hoc est, φρενοδότης, αἴων. Guetus.*

505. Τὸ πρὶν δ' ἐπελάρη] *An scribendum? τὴν πρὶν καὶ ἐπελάρη. Guetus.*

506. Τοῖς πίσυνος ἐννητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν αἰνάσσει.] *Cum Deus post fata factus crederetur, eadem operâ fulmen tractare existimatus est. Clericus.*

507. Κέλεω δ' Ἰάπετος] *Eruditi vulgò volunt hunc fuisse Japhethum Noachi filium, cujus posterì Europam incoluerunt. Quod dubium non esset, si omnes populi Europæi à Japeto originem duxisse dicerentur. Attamen quia vetustissimæ historiæ postea interpolatæ sunt innumeris mendaciis, mirum non est, si farrago vero & falso mixta secum non satis consentiat. Sed & verì fortè vestigium in eo est quòd ab aliis Prometheus, Japeti filius, humani generis conditor fuisse dicitur; quia omnes, aut propemodum omnes Europæi ex Japhetho ejus patre oriundi sunt. Vide Apollodorum Biblioth. Lib. 1. c. VIII. §. 1. & Hygini Fab. CXLII. Clericus.*

509. Ἡ δ'

*Ille quidem Jupiter firmiter defixit in terram spatiosam
 Pytho in divina, in anfractu Parnassi, (nibus.
 Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus homi-
 Solvit verò patruos noxiis à vinculis
 Cæligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
 Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
 Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
 Quibus cæsis, mortalibus atque immortalibus imperat.
 Puellam porro Japetus pulcræ Oceanidem
 Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
 Ipsa verò ei Atlantem magnanimum peperit filium:*

509. Η' δὲ οἱ Ἀτλαντὶ κορυφῇ φέρουσι γένεσιν παῖδα] Hic postea dicitur cælum sustinere, in terræ finibus, è regione Hesperidum. Credibile est hunc conditorem fuisse Atlantiorum populorum, qui ultimam Africam incolebant, circa montem Atlantem. Is mons, propter summam altitudinem, videbatur sustinere cælum, & quia ad ultimum occasum situs credebatur, qua in parte existimabant cælum terris incumbere. Dictus autem est ἄτλη bathla, aut simili nomine, à radice ἄλθω thalab, hoc est, pendere, quia altissimæ rupes pendere videntur, aut quia *suspensum* sustinere censebatur cælum. Nomen montis inditum videtur primo eorum duci, qui ejus juga, aut valles cultum iverunt. Certè Herodotus scripsit vicinos populos *Atlantas* dictos Lib. IV. c. 184. Τοῖσι, inquit, ἕνομα ἐστὶν Ἀτλαντῆς, οἱ ἀνάντουμοί εἰσι μῦθοι ἀνθρώπων ἃ ἡμεῖς ἰδόμεν: hisce nomen est *Atlantibus*, qui sine nomine (nempe, proprio singulorum, ut postea docet) sunt soli hominum quos norimus. Ideò fortè Atlas in montem mutatus fingitur. Eum ita describit Pomponius Mela Lib. III. c. 10. postquam dixit media Africæ, ad occidentem, exusta esse: *Exusta*, inquit, *insula opposita sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est Atlas densè consurgens, verùm incisis undique rupibus præceps, invius, & quo magis surgit exilior; qui quòd altiùs quàm conspici potest, usque in nubila erigitur, cælum & sidera non tangere modò vertice, sed sustinere quoque dictus est.* Herodotus hæc de eo monte antea scripserat Lib. IV. c. 184. ἐν πινὸν καὶ κυκλωπῆς πάντη. ὑψηλὸν δὲ ὅτε δὴ πλέγεται ὡς πῆς κερυφαῖς αὐτῇ ἔχ' οἷά τι εἶναι ἰδία. ἐδίκηται γὰρ αὐταῖς ἀπὸ λείπ' ἰσθμῶν ὅτε θέρει, ὅτε χειμῶν. τῷτο ΚΙΟΝΑ ἢ ἕρῳ λένυσιν οἱ ἐπιχώριοι εἶναι: est angustus & undique rotundus, & ut fertur adèd excelsus, ut ejus summa juga nequeant cerni; numquam enim iis desunt nubes, neque æstate, neque hyeme. Hunc COLUMNAM cæli esse dicunt incolæ. Clericus.

Τίττε δ' ὑπερκύδαντα Μενόιπον, ἡδὲ Προμηθεῖα
 Ποικίλον, αἰολόμηπν' αἰμαρπινόον τ' Ἐπιμηθεῖα,
 ὅς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γήετ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι·
 Πρῶτ' αὖ γάρ ῥα Διὸς πλάσιν ὑπέδεκτο γυναικᾶ
 Παρθένον. ὕδασι δ' ἢ Μενόιπον ὀρύοπα Ζεὺς
 Εἰς ἔρεβον κατέπεμψε, βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ,
 Εἵνεκ' αἰταοθαλῆς τε καὶ ἡγορέης ὑπερόπλη.
 Ἀτλας δ' ἔθανὸν ὄρωι ἔχ' κροταφῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πιέθεισιν ἐν γαίῃς, πρὸ παρ' Ἐσπερίδων λιγυφώνων
 Ἐσθλῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.

510

515

510. Τίττε δ' ὑπερκύδαντα Μενόιπον] Hic Menœtius postea dicitur ὕδασι, *flagitiosus*, *contumeliosus*, quod non abit à significatione radicis מנא *menath*, quæ, apud Chaldæos, significat *terrui*. Cleonicus.

Ἡ δὲ Προμηθεῖα] Προμηθεὺς & Ἐπιμηθεὺς nomina Græca sunt, non quæ antiquissimâ Linguâ primorum Græciæ colonorum imposita hisce Titanibus fuerant. Vel, si mavis, cognomina sunt, quæ loco nominum postea fuerunt, cùm longa ætas ea oblivione sepeliisset. Προμηθεὺς dictus est ἀπὸ τῆς προμαθάνειν, *prædiscere*, quod prudentis est; Ἐπιμηθεὺς verò ἀπὸ τῆς ἐπιμαθάνειν in ipsa re *discere*, quod est improvidi. Si audimus *Sam. Bochartum*, * nomen verum *Promethei* fuit *Magog*, quia 1. ut Japhethi filius *Magog*: ita Japeti *Prometheus*: 2. *Caucaso* *Prometheus* affixus fuisse fingitur, quia vel ipse, vel gens *Scytharum* ab ipso oriunda in *Caucaso* fixerat sedes: 3. dicitur ignem à coelo in terram detulisse, quia metallis, circa *Caucasum* montem effossis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut restituit. Liquet hoc ex *Prometheo* victo *Æschyli*, ubi sic loquens inducitur:

Χαλκὸν, σίδηρον, ἄργυρον, χρυσόν τε πε
 Φέσκειν ἀν' παρόρθην ἐξούρεϊν ἱμῶ;

Æs, *ferrum*, *argentum*, *aurum*que quis dixerit se ante me invenisse?
 4. Fabula de *Promethei* hepate, vel corde, quod à vulturibus erosum contabescit, videtur niti nomine *Magog*; est enim ab Hebræo מגוג *moug*, vel מגאג *magag*, quod est *liquefieri*, *contabescere*. Hæc *Bochartus*, quæ si vera sunt, fortasse verum nomen *Epimethei* fuit *Gog*; filius enim alius Japhethi sic vocabatur, qui *Magogi* vicinus erat, hoc est, non procul à *Caucaso* habitabat; qua de re, vide eundem virum doctissimum, in *Phalegi* Lib. III. c. 13. Dictus autem fuerit *Epimetheus* *Gog*, à radice גג quæ apud Arabas significat *arsus*, *flagra-*
 vit,

* In *Phalegi* Lib. 1, c. 2.

*Peperit præterea gloriâ præsignem Menæcium, atque Prometheum
Varium, versipellem: stultumque Epimetheum,
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
Primus enim Jovis filiam suscepit mulierem
Virginem. flagitiosum verò Menæcium latè videns Jupiter
In Erebum detrussit, feriens ardenti fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Atlas verò cælum latum sustinet, dura ex necessitate,
Finibus in terræ, è regione Hesperidum argutarum
Stans, capiteque & indefessis manibus.*

vit, eò quòd exarferit amore mulierum; quòd significatur Pandoræ fabulâ, ut mox videbimus. At si Prometheus & Epimetheus iidem ac Gog & Magog statuuntur esse & Japhethi filii, quæret quispiam, qui Jovi coævi fuerint quem existimamus non ita multò ante tempora Abrahami Patriarchæ vixisse? Sed longævitas vitæ humanæ, eâ ætate, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex Chronologia Mosâica liquet Noachum multis annis, post natum Abrahamum mortuum fuisse. Clericus.

510. Παῖλλον, αἰολόμαν] Hæc & quæ postea dicuntur de prudentia & calliditate Promethei, confirmantur iis quæ de illo habet Æschylus, qui in Prometheus vinclo, omnium fermè artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχὺ δὲ μύθῳ, πάντα συλαίνω μέγας·

Πᾶσιν τέχνην βροτῶσιν ἐν Προμηθεΐ.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus à Prometheus profecta sunt. Clericus.

511. Ἀμαρτάνων τ' Ἐπιμηθεΐα] Imprudentia Epimethei in eo videtur sita fuisse, quòd Pandoram à Diis missam uxorem duxerit, ut sequente versu docet Hesiodus, & pluribus in sequentibus à v. 570. & in Operibus & Diebus, v. 60. & seqq. Videntur autem Pandorâ significari formosæ mulieres, quibus fortè nimium dediti populi, qui erant inter mare Caspium & Pontum Euxinum. Certè etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè Gynæcea Regum Persarum, Turcarum & Indorum sunt referta. Quod oriri videtur ex cælo, quod idem temporibus Jovis fuit, ac nunc est. Clericus.

518. Πείροισιν ἐν γαίῃς καὶ πᾶσι ἐξῆς] Vide not. ad v. 215. Clericus.

518. Πέγπυρ ἰασιεῖδων] Ex πῆρ & πῆρ compositum, cui πῆρ & πῆρ, & πῆρ, σύσχυα. Guicetus.

519. Ἐστὼς κεφαλῇ π καὶ ἀκαμάτῳ χέρῳ] Hic versus addititius videtur, Guicetus.

Ταύτῃσι γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσαντο ρηπέει Ζεύς.

520

Δῆσι δ' αἰλυκτοπέδῃσι Προμηθεὶα πικιλόβυλον,

Δασμαῖς δρυγαλέοισι μέσον Διὶ κίον' ἐλάσας.

Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὄρεσι ταυόπτερον. αὐτὰρ ὅγ' ἦ παρ

Ἡΐδιεν ἀθάνατον· τὸ δ' αἰέζετο ἴσον ἀπάντη

Νυκτός, ὅσον πρὸς πᾶν ἡμᾶρ ἔδοι πανυσίπτερ' ὄρνις.

525

Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλυσφύρα ἄλκιμ' υἱὸς

Ἡρακλῆος ἔκτεινε, κακὴν δ' ἀπὸ νῆσον ἀλαλκεν

Ἰαπεπονίδα, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων·

Οὐκ ἀέκητι Ζηνὸς ὀλυμπία ὑψιμέδοντ',

Ὅφρ' Ἡρακλῆ' ὀρθαγῶν κλέ' εἴη

530

Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπάροισιν ὅππῃ χθόνα πηλυβοτέρην.

Ταῦτ' ἄρα ἀζόμεν' ἅμα ἀειδείκετον υἱόν·

Καί περ χωόμεν', παύσῃ χόλῳ, ὃν πρὶν ἔχεσκεν

Οὔνεκ' ἐρίζετο βυλαῖς ὑπερβυβεί Κρονίῳνι.

520. Δῆσι δ' αἰλυκτοπέδῃσι Προμηθεὶα πικιλόβυλον.] Omnes Poëtæ in monte Caucaso factum testantur. Itaque ex quatuor fratribus vivis in extremam Africam navibus aufugit ex Imperio Jovis, hoc est, ex Græcia, & præsertim Thessalia; alius verò per Bosporum Thracium & Pontum Euxinum in Colchidem ivit. Credibile est nonnullos, tyrannidem Jovis fugientes, in extremum orbem se se contulisse. Dicitur autem vinxisse Prometheum in Caucaso, eò quòd illuc compulsus, non passus fuerit in Græciam redire, non aliter ac si catenis vinctum illic tenuisset. *Clericus.*

522. Δασμαῖς δρυγαλέοισι Διὶ κίον' ἐλάσας.] Hæc pertinent ad descriptionem vinculorum, qua in re ingenio suo Poëtæ, prout voluerunt, indulserunt. *Clericus.*

522. Διὰ κίον' ἐλάσας.] Τμήσις, διέλασας. *Gruetius.*

523. Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὄρεσι ταυόπτερον.] Alii vultures dicunt, quia Poëtæ, in circumstantiis describendis, omnia sibi licere putant. *Clericus.*

Ibidem. — αὐτὰρ ὅγ' ἦ παρ Ἡΐδιεν ἀθάνατον.] Hæc ipsa res est, quæ consideranda est, omittis omnibus περιρρηγίς. Si autem Phoeniciâ Linguâ fecur dicere velimus, utemur voce ܚܒܕ *chabed*, quæ efferri, eisdem servatis consonantibus, potest *chabod*; quæ vox non rarò divitiis significat. Itaque similitudine vocum decepti, pro divitiis Promethei, dixerunt ejus *fecur*. Nimirum, cùm Prometheus metalla exerceret circa Caucasum, neque fodinas umquam exhaustire posse videretur; vulgò ferebant quod interdum è fodinis hauriebatur, id noctu

*Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Jupiter.
 Ligavit verò firmissimis compedibus Promethea versutum,
 Vinculis duris mediam in columnam affigens.
 Et ei aquilam immisit expansis alis: ceterum hæc hepar
 Comedebat æternum: quin ipsum crescebat tantum ubique
 Noctu, quantum toto die edisset extentus alis habens avis.
 Hunc quidem Alcmenæ formosæ fortis filius
 Hercules occidit, malam verò pestem profligavit
 Ab Japetionida, & liberavit ab agritudine:
 Non invito Jove Olympio in alto imperante,
 Quò Herculis Thebis geniti gloria esset
 Major etiam quàm antea, super terram multos pascentem.
 Ob id itaque veneratus honorabat præclarum filium.
 Et, licet succensens, remisit iram, quam prius habuerat,
 Eò quòd contendisset consilio cum præpotenti Jove.*

noctu iterum crescere, ut significarent exhauriri non magis posse fodinas, quàm si tantumdem metallorum enatum fuisset singulis noctibus, quantum quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quæ ornamentis poëticis adaucta paullatim nimium quantum ab origine recessit. *Clericus.*

523. Εἴπ' αἰτὸν ὄρεσ'] ἰπῶρεσ'. *Guietus.*

524. Τὸ δ' αἰετοῖσι ἴσιν ἀπάντη] Ἀν? πῶσεν ἀπάντη, undique. *Guietus.*

527. Ἡγεκλῆς Ἰκτεῖν] Non Thebanus, sed alius multò antiquior, Tyrius *ἡροχελ* *harochel*, hoc est, mercator, qui navibus Colchidem petiit & incolas fortè nonnullos illinc in Græciam transtulit. Plures fuisse Hercules ostendemus, in Diss. de Hercule. Sed Boeotus vates populari suo tribuit, quæ antiquioris erant. *Clericus.*

532. Ταῦτ' ὅγε αἰετοῖσι ἡμεῖς αἰετοῖσι ὄν] Est versus suppositivus. *Guietus.*

534. Εἰζῆτο βυλαῖς] Subintellige κατὰ, certavit, nimirum, artibus cum Jove; quem etiam fefellit in convivio, ut in sequentibus docet *Hesiodus*. Itaque βυλαῖ sunt hic τέχναι, artes, quâ voce non semel in sequentibus utitur Poëta. *Clericus.*

534. Οὐκ' εἰζῆτο βυλαῖς ὑπερβόρῃ Κερῖωνι] Hic quoque est suppositivus. *Guietus.*

Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκείνοντο θεοὶ θνητοὶ τ' ἄνθρωποι
Μηκῶνῃ, τότε ἔπειτα μέγαν βῆν πρὸ φρονι θυμῷ
Δαοσάμενθον περὶ ἔθηκε, Διὸς νόον ἐξαπεφίσκων.

535

Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἔσκατ' ἔπιονι δημῷ
Εὐρύκῳ κατέθηκε, καλύψας γαστρί βοείῃ·
Τῷ δὲ αὐτ' ὅσ' εἶα λυκαὶ βοὸς δολίῃ ἔπει τέχνη
Εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας δ' ἄρ' ἔπει δημῷ.

540

Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Γαίε' Πονίδη, πάντων ἀελοδύκετ' ἀνάκτων,
ὣς πέπον, ὡς ἑτεροζήλως διεδάσασαο μοίρας.

Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτ' ἀμύμονα εἰδώς·

545

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
ἦ κ' ἔστι μιν δόσας· (δολίης δὲ ἔλ' ἤθετο τέχνης)

Ζεὺς κῦδισε, μέγιστε θεῶν αἰεττομεταίων,

Τῶν δὲ ἔλ' ὅπως ὅπποτέρῃω σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγῃ.

Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δὲ ἄφθιτ' ἀμύμονα εἰδώς

550

ἔνθ' ῥ' ἔδ' ἡγνοίησε δόλον. κακὰ δὲ ἔσσετο θυμῷ

Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ δὲ τελέεσθ' ἔμελλεν.

Σερσὶ δὲ ὅγ' ἀμφοτέρῃσιν ἀντίλετο λυγρὴν ἄλκιφ' ἀλφειφ'.

535. Ὅτ' ἐκείνοντο θεοὶ, θνητοὶ τ' ἄνθρωποι.] Dii dicuntur hic Saturni liberi, alique eorum socii; homines verò incolæ, ut videtur, Peloponnesi, quos fortè sibi subjicere volebat Jupiter. Hujus conventionis nulla, quod equidem sciam, alibi occurrit mentio. Interea hinc quoque apparet Deos & homines ejusdem fuisse generis. Hoc est, mortales, sed nobilitate & opibus antecelluisse Deos. *Clericus.*

535. Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκείνοντο θεοὶ] An de sacrificiis fuit illa disceptatio. Vide Scholiast. *Gruetius.*

536. Μηκῶνῃ] Hoc est, Sicyone, vetustissima urbe Peloponnesi; ejus Reges antiquissimi Græciæ habebantur. Certè *Eusebius* *Ægiæ* *gialeum*, primum Sicyonis Regem, æqualem facit Nino & Abrahamo. Vide initium ejus *Chronicorum Canonum*. *Strabo* autem docet Sicyonem priùs Meconen dictam. *Τὴν Σικυῶνα πρὸτερον Μηκῶνιν ἐκάλεον, Sicyonem priùs vocabant Meconem.* Lib. VIII. p. 265. Ed. Genevensis. Hinc emendandus Scholiastes, cujus verba sunt hic corruptissima. Urbs est Achiviæ propriè dictæ, non Argolidis, ut ille perperam habet. *Clericus.*

537. Δαοσάμενθον περὶ ἔθηκε] Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita ut

Etenim quando disceptabant inter se Dii mortalesque homines
Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
Divisum proposuit, Jovis mentem fallens.

Nam hac quidem parte carnesque & intestina cum pingui adipe
In pelle deposuit, tegens ventre bubulo:

In altera rursus ossa alba bovis, dolosa arte,
Rite disponens recondidit tegens candida arvinâ.

Jamque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque:
Japetionida omnium illustrissime regum,

O amice, quàm iniquè partitus es portiones!

Sic dixit latenter eum carpens Jupiter perpetua consilia sciens.
Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vaser,

Tacitè arridens: (dolosa autem non immemor erat artis)

Jupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,

Harum elige utram tibi in pectoribus animus suadet.

Dixit sanè dolosa cogitans. Jupiter autem aterna consilia sciens

Cognovit certè, nec ignoravit dolum: mala autem concipiebat animo

Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.

Manibus verò hic utrisque sustulit album adipem.

ut altera pars Diis cederet, altera hominibus. Quod factum videtur
diremto certamine, cum victor esset Jupiter. Clericus.

537. Διὸς ῥέον ἐκπαφίοναν] Scribendum videtur ἐκπαφίοναν. Guetun.

538. Τῷ μὲν γὰρ σάρκα] Scribendum videtur τῇ μὲν γὰρ σάρκα, ut
& versu 540. pro τῷ δὲ αὐτ' ὅσα, τῇ δὲ αὐτ' ὅσα. in quo & pro τῷ
πῶς, an? ὡς πῶς. ut & v. 555. Guetun.

543. Πάρτω δ' οὐδένατ' ἀνάντων] Reges hîc sunt Dii, ut alibi sæpè.
Prometheus hîc dicitur inter omnes Deos conspicuus, nimirum, ac-
tium variarum peritiâ. Clericus.

551. Γὰρ ὅ' ἀνέγνω] Scivit, neque ignoravit. Hoc est, planè
sciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scripto-
res. Vide quæ notavimus ad Gen. XI. 30. Ceterum Hesiodus au-
sus non est dicere Jovem deceptum fuisse, ne Deo illudere videretur;
attamen sequentia deceptum ostendunt. Nam nisi deceptus fuisset,
nulla ratio erat, cur usque adeò indignaretur Prometheo, & quidem
tum demum cum ossa vidit esse sub adipe. Vide Lucianum in Pro-
metheo, sive Caucaſo. Clericus.

Ibidem. Καὶ δὲ ὅσων θυμῷ θνητῶν ἀνθρώπων.] Quia, nimirum,
hominibus apponebatur altera pars bovis. Clericus.

Χώσασθ' ἢ Φρένας· ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμὸν,
ὣς ἴδεν ὅσ' αἰα λαοὶ καὶ βοῶς, δολίῃ δ' ἔπ' ἐπὶ τέχνῃ.

555

Ἐκ δ' αἰα ἀθανάτοισιν δ' ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων
καί τοι ὅσ' αἰα λαοὶ καὶ θυμὸν ἔπ' ἐπὶ βοῶν.

Τὸν δ' ἢ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

Ἰαπεπονίδη, πάντων πᾶσι μὴδεα εἰδώς,

ὧ πέπον, σὺκ ἄρα πο δολίης δ' ἐπ' ἐπὶ τέχνῃ.

560

ὣς φάτο χωόμεν' ὧ Ζεὺς ἄφ' ἑσθ' ἐπὶ μὴδεα εἰδώς·

Ἐκ τῆς δ' ἡπειρᾶ, δόλῳ μεμνημένῳ αἰεὶ,

οὐκ εἰδὼς μελέοισι πυρὸς μὴδ' αἰκαμάτοιο.

Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ δ' ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν.

Ἀλλὰ μιν ἐξαπάτησεν εὖς παῖς Ἰαπετοῖο,

565

κλέψας αἰκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν.

Ἐν κείλῳ νάρθηκι. δάκεν δ' ἄρα νοῖδι θυμὸν

Ζεῦν ὑψιβρεμέτιν, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,

ὣς ἴδεν ἀνθρώποις πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν.

Αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τῷ ξεν κακὸν ἀνθρώποις.

570

556. Ἐκ δ' αἰα ἀθανάτοισιν ἐπὶ χθονὶ, καὶ πᾶσι ἑσθ'] Videtur hoc velle Hesiodus, originem adolendorum ossium inde ortam; quod tamen absurdum est, cum debuerint homines peccati potius abolere memoriam, & cavere ne Diis contumeliosum Promethei factum in animum revocarent. Si dixisset hinc natam consuetudinem offerendorum holocaustorum, quorum omnia comburebantur, nulla esset difficultas, in hac ejus αἰπολογία. Clericus.

563. Οὐκ εἰδὼς μελέοισι πυρὸς μὴδ' αἰκαμάτοιο] Hoc est, ut videtur, Peloponnesiis, aut aliis populis interdixit usu ignis, in officinis in quibus metalla conflagabantur; ne fortè in ferrariis officinis tela fierent, aliisque arma, quibus adversus Jovem ipsum uterentur. Nam omni usu ignis neque carere possunt homines, neque arceri. Simile interdictum memorato legere est 1. Sam. Cap. XIII, 19. Clericus.

566. Κλέψας αἰκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν] Hoc est, invito Jove, iterum instituit ejusmodi officinas; cujus rei vestigium cernere licuit, ab antiquissimis temporibus, apud Chalybes; quos primos calluisse artem tractandi ferri testantur Veteres, quo factum ut ab Æschylo dicantur σιδηροτέκτονες, in Prometheo victo, v. 688. ubi memoratis Scythis, ita loquitur Prometheus:

Λαῖᾶς δ' ἡ χειρὸς οἱ σιδηροτέκτονες

Οἰκῶσι Χάλυβες.

Ad sinistram autem manum fabri ferrarii sunt Chalybes; nimirum, ad Pontis

*Irascebatur autem mente: ira verò ejus occupabat animum,
Ut vidit ossa alba bovis, dolosa arte.*

*Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
Adolent ossa alba odoratis in aris.*

*Hunc autem valdè indignatus allocutus est nubicogus Jupiter:
Japetionida, super omnes sapiens,
O amice, nondum sanè dolosa oblitus es artis.*

*Sic dixit irà percitus Jupiter aeterna consilia sciens.
Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,
Non dabat miseris ignem insatiabilem
Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.
Sed ipsum decepit egregius filius Japeti,
Furatus indomiti ignis eminùs apparentem splendorem
In concava ferula. momordit verò in animo*

*Jovem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus est,
Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.
Protinùs autem pro igne struxit malum hominibus.*

Ponti Euxini orientalia littora, quæ à sedibus Promethei non fuerunt remota. *Tzetzes Chiliad. X. 338.*

*Χάλυβες ἴθι' ἱχθὺν πλῆν' ἢ Τετραζύντ',
Οὔτοι λέγονται σίδερον ἰφιδυραίναν πρῶτοι.
Καὶ τ' χαλκὸν δὲ χαλυβόν, χαλκὸν τι λέγουσ' ἡμεῖς.
Οἷα καὶ τῶτον εὐρεῖται πλῆντα τ' χαλυβόν.*

Chalybes, gens est proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Æs etiam vocant & Chalybum & as, quasi hoc quoque sit inven- tum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

*India mittit ebur, molles sua thura Sabæ,
At Chalybes nudi ferrum. Clericus.*

570. *Τούτῃ καὶ αἰθέρῃσι] Hoc est, formosis meretricibus im- missis, populos ceteroque fortes emollivit, quâ arte ferocem Lydo- rum indolem domuisse proditur Cyrus, consilio Croesi. Cùm enim victi sæpiùs rebellassent, Croesus sententiam rogatus de ratione quâ Lydi in officio in posterum contineri possent, inter alia hæc respon- dit: προῖαι αὐτοῖσι κιθαρίζον τι καὶ ψάλλον, καὶ καπηλεύον παιδιῶν τῶν παιδῶν, καὶ παχέως σφίαις. ὁ βασιλεῦ, γυναικῶν ἀντ' ἀνδρῶν ὅψιν μαρτύ- ρας: * edicito illis ut liberos cytharam pulsare, psallere, & canponari doceant; & brevi eos, ὁ Rex, videbis mulieres pro viris factos. Hæ ar- tes olim ferè perinde habebantur, quasi lenocinium exercere, ideo- que*

* Herodotus Lib I. c. 155.

Γαίης γ' σύμπλασσε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
 Παρθένω αἰδοίῃ Ἴκελον, Κρονίδεω δ' ἄβυλός.
 Ζῶσε ἣ κ' ἐκέρσηται θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 Ἀργυφὴν ἰοῦσιν· ἣ κ' ἐκέρσηται ἣ καλὸπρην
 Δαυδαλέην χείρεσσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθ·
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνης νεοθηλέ· ἄνθεσι πείης
 Ἰμερτὲς παρέθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθήνη·
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνην χρυσέην κεφαλῇφιν ἔθηκε,
 Τὴν αὐτὸς ποίησε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
 Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαλκίζομένη· Διὶ πατρί.
 Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τέλει· χατο, θαῦμα ἰδέσθ,
 Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρε· πολλὰ τέλει ἡδὲ θάλασσα.
 Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή,
 Θαυμασίη, ζωοῖσιν ἐοικέντα φωνήεσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τῷξε καλὸν κακόν, ἀντ' ἀγαθοῖο,
 Ἐξάγαγ' ἐνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἢ δ' ἄνθρωποι,
 Κόσμῳ ἀγαθομύνην γλαυκῶπιδ' ὀβριμοπάτρη.
 Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτης τε θεὸς θνητὸς τ' ἀνθρώπους,
 ὣς εἶδον δόλον αἰπιῶν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ τ' ὃ γ' ἦν· ἐπὶ γυναικῶν θηλυτεράων.
 Τῆς γ' ὁλοαῖόν ἐστι γ' ἦν, ἣ Φύλα γυναικῶν
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάασιν,
 Οὐλομύνης πενίης ἢ σύμφορος, ἀλλὰ κέραιο.
 ὣς δ' ὅπ' ἐν σμήνεοσι κατηρεφέεσσι μέλισσαι
 Κηφῆνας βόσκουσιν, κακῶν ζωήονας ἔργων,
 Αἰ μὲν τε πρὸ πάντων ἡμῶν ἐς ἥλιον κατὰ δυνάμει
 Ἡμάται σπείδουσιν, πρὸς τε κηρία λεία,
 Οἱ δ' ἐν ποσὶ μένοντες ἐπιρρεφείας ἣ σίμβλους,

575

580

585

590

595

que Justinus Lib. I. c. 7. ita rem expressit: Interjecto deinde tempore, Lydi rebellavere, occupato in aliis bellis Cyro; quibus iterum victis, arma & equi adempti, jussitque cauponias, & ludicras artes, & lenocinia exercere. Et sic gens industriā quondam potens & manu strenua, effeminata mollitiā, luxuriāque virtutem pristinam perdidit. Ac sanè, ut alibi docet Herodotus, * Ἡ Λυδῶν δῆμῳ αἱ θυγατέρες ἐπορνίζοντο πᾶσαι, συλλέγουσαι σφίσι φερὰς, Lydorum populi filia omnes prostabant, sibi dotem colligentes. Conjicimus Epimetheo & popularibus similia contigisse,

ex

* Lib. I. c. 93.

E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
 Virginis pudicæ simulacrum, Saturnii consilio.
 Cinxit verò & adornavit Dea cæcis oculis Minerva
 Candidâ veste: capiti verò calyptram
 Ingeniosè factam manibus imposuit, mirum visu:
 Circum verò eiserta recens florentis è floribus herbæ
 Amœna imposuit capiti Pallas Minerva:
 Circumque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.
 In hac artificiosa multa calata erant, mira visu,
 Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,
 Ex illis multas in ea posuit. gratia verò resplendebat magna,
 Mirabilis, animantibus enim similes erant viris.
 Ceterum postquàm effecit pulcrum malum, pro bono
 Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
 Ornatu gestientem cæciæ Palladis forti patre prognatæ.
 Admiratio autem cepit immortalesque Deos mortalesque homines,
 Ubi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.
 Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.
 Illius enim perniciosum est genus & sexus mulierum.
 Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
 Perniciosa paupertatis non comites, sed luxus.
 Ac veluti cùm in alveariis tectis apes
 Fucos pascunt, malorum participes operum,
 Illæ quidem per totum diem ad solem occidentem
 Diurnæ laborant, & faciunt favos albos,
 At illi intus permanentes coopertis in alveariis,

ex v. 590. & sequentibus, ex quibus non difficile est intellectu nomine Pandoræ meretrices describi. Ceteræ circumstantiæ sunt ornamenta Poëtica veteris historiæ. Clericus.

571. Γαίης ὅς σίνωπλαιοι] h. e. ὅτι γαίης. Sic in ἑρμῆς. Guetus.

595. Ζωήονας ἔργων] Hoc est, κακῶν ἔργων κριτῶν, κακὰ ἔργα κριτῶν. Guetus.

596. Αἱ μὲν π] Scribendum videtur αἱ μὲν γα. Guetus.

597. Κηεῖα λῶν] Hoc est, λαμπρὰ πὶ γλήνῃ. Hesych. Guetus.

Ἀπότρεμον κάματον σφετέρῳ ἐς γαστέρ' ἀμύνται.
 Ὡς δ' αὐτως ἀνδρεῶσι κακὸν θνητοῖσι γυναικας
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήοντας ἔργων
 Ἀργαλέων. ἔπερον ᾗ πόρεν κακὸν αὐτ' ἀγαθοῖο
 Ὅς κε γάμον φάγαν καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν,
 Μὴ γῆμαι ἐθέλη, ὅλοόν δ' ἔπ' ἡγεας ἵκηται,
 Χήτ' ἡγερόμοιο, ἔδ' ἔβιοτε θηιδόης
 Ζῶς, ἀποφθιμύς ᾗ Δαὶ κτήσιν δατέονται
 Χηρωσαί. ὣ δ' αὖτε γάμος μὲ μοῖρα γήηται,
 Κεδνῶ δ' ἔχεν ἀκροῖν, δραρυῖαν προπίδεοσι,
 Τῷ ᾗ ἀπ' αἰῶν' κακὸν ἐοδλῶ ἀντιφείζ' ἔ
 Ἐμμελαι. ὅς δέ κε τέτμη ἀταρτηροῖο γυνέθλης,
 Ζῶς ἐνὶ στήθεσιν ἔχων ἀλίαςον ἀνίλῳ
 Θυμῷ καὶ καρδίῃ, καὶ ἀνήκεστον κακὸν ἐστίν.
 Ὡς οὐκ ἔστι Διὸς κλέψαι νόον ἔδ' ἐπαρελθεῖν.
 Οὐδὲ γὰρ Ἰαπεπονίδης ἀκάκητα Προμηθεὺς
 Τοῖο γ' ὑπεξήλυξε βαρυνὲν χόλον, ἀλλ' ὑπὸ ἀνάγκῃς
 Καὶ πολυῖδεν ἐόντα μέγας καὶ δέσμος ἐρύκη.
 Βελαίρεω δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ,
 Κότῳ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε καρτερῷ ἐνὶ δεσμῷ,
 Ἦνορέλῳ ὑπέρωπλον ἀγῶμυ' ἠδὲ καὶ εἶδ',
 Καὶ μέγεθ'. κατέναασε δ' ὑπὸ χθονὸς δρυοδείης,
 Ἐνθ' οἷγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,
 Εἴατ' ἐπ' ἐχατῇ, μεγάλης ἐν πείρασσι Γαίης.
 Δητὰ μάλ' ἀχνύμῃοι, καρδίῃ μέγα πένθ' ἔχοντες.
 Ἀλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
 Οὐς τέκεν ἠΰνθ' Ῥεῖη Κρόνον ἐν Φιλότῃπ,
 Γαίης φρεσμοσιώησιν ἀνήγαγον ἐς φάθ' αὐτῆς.

600

605

610

615

620

625

602. Ἐπερὶ δὲ πόρεν κακὸν αὐτ' ἀγαθοῖο] Hoc est, pro bono quod ex mulierum carentia fortitus est. subintellige τέτμη ὅπερ γάμον &c. ei qui nuptias &c. ordo: ἔπερὶ δὲ κακὸν αὐτ' ἀγαθοῖο ἔπερὶ τέτμη ὅς μὴ γαμῶν εἰς γῆρας ἔλθῃ χήτ' ἡγερόμω. Guicetus.

605. Οὐ βίστες ἱπιδόης] Penuria, per penuriam. Guicetus.

607. Μὴ γῆμαι ἐθέλη] Τρωῆσις μὴ γῆμαι, h. e. μὴ γῆ. Guicetus.

609. Κακὸν ἐοδλῶ ἀντιφείζ' ἔ] Hoc est, malum pro bono obstat. Guicetus.

610. Ἀπερ-

*Alienum laborem suum in ventrem metunt:
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
 Jupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. aliud verò praeiuit malum pro bono
 Qui nuptias refugiens, & laboriosa opera mulierum,
 Non uxorem ducere velit, gravem verò attigerit senectam,
 Caret quae senectutem foveat: si non sine opibus
 Vivat, mortui possessionem inter se dividunt
 Remoti cognati. cui verò nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam verò habuit conjugem, sapientem,
 Huic perpetuò malum cum bono certat.
 Qui verò adeptus fuerit nocentis generis foeminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem
 Animo & corde, & immedicabile malum est.
 Adeò non licet Jovis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
 Illius evitavit gravem iram, sed necessariò,
 Quamvis multisceus sit, magnum vinculum coërcet.
 Briareo verò ubi primum pater iratus est animo,
 Cottòque atque Gyge, ligavit forti vinculo,
 Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam,
 Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
 Ubi illi dolores habentes sub terra agentes,
 Sedent in extrema plaga, magnae in finibus Terrae,
 Usque valde mœrentes, corde magnum luctum habentes.
 Sed ipsos Saturnius atque immortales Dii alii
 Quos peperit pulchricoma Rhea Saturni in amore,
 Terrae consiliis reduxerunt in lucem iterum.*

610. Α'περμεγίστην ἀνδρῶν] Subintellige γυναικῶν. ἢ. seq. αἰχμητῶν, hoc est, ἀφικτον, ἀχάριστον. Guictus.

617. Πατὴρ ἀδύσαστο θυμῷ] Οὐρανός. Guictus

617. Πατὴρ ἀδύσαστο θυμῷ] Hoc est, Saturnus, ut sequentia ostendunt. Clericus.

620. Ὑπὸ χθονὸς ἐνφυεδίας] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem subterraneum fingit Poëta. Hinc Hesiodus incipit narrare bellum, quod patri intulit Jupiter. Clericus.

Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διωκέως κατέλεξε,
 Σὺν κείνοις νίκῳ τε καὶ ἀγλαὸν ὄχον δρέσσει.
 Διτῆνες γὰρ μάρναντο, πόνον θυμαλγὴ ἔχοντες,
 Τιτῆνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεργάζοντο,
 Ἀντίον ἀλλήλοισι διὰ κρατερὰς ὕσμιναι.
 Οἱ μὲν ἀφ' ὕψλης Ὀθρύου Τιτῶνες ἀγανοὶ,
 Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμπιο θεοὶ δωτῆρες ἑάων,
 Οὓς τέκεν ἡΰμεν Ρεΐη Κρόνον ἀνιθεΐσα.
 Οἱ ῥα πότε ἀλλήλοισι μάχῳ θυμαλγὴ ἔχοντες,
 Συωχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτὸς.
 Οὐδέ τις ἔτι χαλεπῆς λύσις, εἰδὲ πάλαι
 Οὐδετέροις, ἴσον ἢ πέλας πέτατο πολέμοιο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέχεθεν ἄρμυα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἀμβροσίῳ τε, τὰ περ θεοὶ αὐτοὶ ἔδασσι,

630

635

640

630. Τιτῆνες π θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεργάζοντο] Dii quidem prioris ætatis, *Titanes* dicti, quasi *luto geniti*, ut antea diximus; Dii verò posterioris à Saturno orti, simpliciter *Dii*. Clericus.

632. Οἱ μὲν ἀφ' ὕψλης Ὀθρύου Τιτῶνες ἀγανοὶ] Saturnus cum suis videtur Othryn montem quasi arcem occupasse, & obsessus fuisse in eo loco; qui fortè duxit hinc nomen, nam *ῥωγ hater est cinxis*. Mons est qui Phthiotidem à meridie claudit. Clericus.

633. Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμπιο θεοὶ] Olympus est ad septem triones ejusdem Thessaliæ tractus, in quo Jupiter sedes fixit. Antiquus auctor * *Euhemerus*, ut verbis utar *Lactantii* è Lib. I. c. 11. *Inst. Divinarum*, qui fuit ex civitate Messana, res gestas Jovis & ceterorum, qui Dii putabantur, collegerat; historiamque contexuerat ex titulis & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis Templis habebantur, maximèque in fano Jovis Triphylîi, ubi auream columnam positam esse ab ipso Jove titulus indicabat. In qua columna, gesta sua perscripserat, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiam interpretatus erat *Ennius*, & sequutus; cujus hæc sunt verba, prout ea recitat *Lactantius*, loco memorato: *Eâ tempestate, Jupiter in monte Olympo maximam partem vite colebat; & eò ad eum in jus veniebant si quæ res in controversia erant. Item, si quis quid novi invenerat, quod ad vitam humanam utile esset, eò veniebat, atque Jovi ostendebat.* Ex eo igitur monte Jupiter, cum suis, egressus, bellum intulit

* Vivebat tempore Cassandri, Antipatri F. Regis Macedonia, ante Chr. Nat. cccx.

*Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
Cum illis victoriàmque & splendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes.
Titanèsque Dii, & quotquot è Saturno nati sunt,
Contra sese mutuò per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
Illi verò ab Olympo, Dii datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi sanè tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
Continenter pugnabant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Alterutris: aequaliter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectárque ambrosiàmque, quibus Dii ipsi vescuntur,*

tulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot millibus passuum remotis, missilia in se invicem coniecisse. Clericus.

635. Οἱ ῥα τίς ἀθάλοισι μάχην θυμολαγὰ ἔχοντες.] Hinc manifestò liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuisse antiquissimos incolas Græciæ. Sacra Historia ita habebat, ut docet Lactantius Lib. I. c. 14. *Jovem adultum, cum audivisset patrem atque matrem (à Titanibus) custodiis circum septos atque in vincula coniectos, venisse cum magna Cretensium multitudine, Titanumque ac filios ejus pugnando vicisse; parentes vinculis exemisse, patri regnum reddidisse, atque in Cretam remeasse. Post hæc deinde Saturno datam sortem, ut caveret ne eum filius è regno expelleret; illum elevanda sortis, atque effugiendi periculi gratià, insidiatum Jovi, ut eum necaret. Jovem cognitis insidiis, regnum sibi denuò vindicasse, ac fugasse Saturnum; ex Thessalia, nimirum. Scio Euhemerum, quasi hominem vanum traduci, sed non est hic locus ejus defendendi. Interea omnia suadent Thessalam fuisse sedem belli inter Deos, & præmium victoris.* Clericus.

640. Παρίχιδον] Subintellige Κερνίδας è superioribus. Guicinus.

640. Νίχτης τ' ἀμβροσίω π, πίπης θιοὶ αὐτοὶ ἴδυσιν] Si hic urgere-mus verbum ἴδυσιν, sequetur utrumque esse cibum, neutrum potum; attamen plerique ambrosiam cibum fuisse contendunt, nectar potum. At est locus Homeri planè huic contrarius, ex quo colligere eadem ratione possis utrumque fuisse potum. Exstat Odys. γ. v. 359. ubi Polyphemus de vino, quod ei bibendum dederat Ulysses:

Ἀλλὰ τίδ' ἀμβροσίης καὶ νίχτης ἴσιν ἀπορρώξ.

Verùm hoc ambrosia & nectaris est rivus. Ad quem locum Eusta-

Πάντων ἐν σήθεσιν αἵξετο θυμὸς ἀγλῆας.

Ὡς νέκταρ δ' ἐπέσαντο καὶ ἀμβροσίῳ ἔρσυνον,

Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Κέκλυτέ μοι, Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἀγλαὰ τέκνα,

Ὅφρ' εἶπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

645

Ἦδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι,

Νίκης καὶ κρείττε· οὐδὲ μαρναμέθ' ἡμεῖς πάντα,

Τιτῶές τε θεοί, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐκχθόμεοι.

Ὑμεῖς ὃ μεγάλην πε βίαν καὶ χεῖρας ἀάπτους

Φαίνετε Τιτμύεσιν ἑαυτοίτοι ἐν δαΐ λυχεῖ,

650

Μνησάμενοι Φιλότητ^{ος} ἐν ἑ^{αυ}τέ^σα, ὅσα παθόντες

Ες φάτο αψ αφίκεσθε δυσηλεχέτο. λὰπὸ δεισμῶ,

Ἡμετέρας Δὲ βυλαῖς, ἀπὸ ζόφου ἠερόεντες.

Ὡς φάτο. ἃ δὲ ἐξαῦτις ἀμείβετο Κόττη ἀνύμων.

Δαιμόνι, ὅτε ἀδάηται πφάσσεαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ

655

Γδμὲν ὅπ' αὖτις μὲν πραπίδες, αὖτις δ' ἔστ' νόημα,

Ἀλλὰ τὴν δὲ ἀθανάτοισιν ὄψῃς γλυκεροῖο.

thius: σημείωται; inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπὸρῶντι ἰμφάνει ὁ ποιητὴς ὡς ἐν ἀπᾶ-
δι ἐστὶ νοῆσαι καὶ τὴν ἀμβροσίαν ὑγρὴν καὶ ὡπαρ καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπὸρῶντι
ταῖς ὑγρῶς ἀντιστοιχεῖ, δηλοῖ γὰρ ἀπὸρῶσαν. ἔτι γὰρ καὶ ἐπιείκειν πινεῖ
νιωπέρων, τὴν ἀμβροσίαν λαβόντες εἰς ὑγρὴν θείαν τροφήν. ἴσως δὲ καὶ συνεκ-
δοκικῶς ἀπὸς μύθου τὸ νέκταρ κοῖται ἢ ἀπὸρῶντι, ὡς χρᾶται ἄλλοι π. ὅπως ἐπὶ
τῆς ἀμβροσίας νοῆται: *observa voce ἀπὸρῶντι ostendere Poëtam non absolum
esse intelligere ambrosiam quoque esse liquidum quid, quemadmodum ne-
ctar; nam ἀπὸρῶντι liquidis convenit, significat enim effluviū. Sic
fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt ambrosiam quasi liquidum ali-
mentum Deorum. Fortè etiam synecdochicè ad solum nectar referendum
ἀπὸρῶντι, ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam refe-
ratur. Verum multò simplicius dixerimus & Homerum & Hesiodum
minùs accuratè loquutos, neque ex ἀκρολογίᾳ ullum confectarium
esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar
fuisse solidum cibum, ambrosiam verò potum, quod ostendit *Eus-
thius*, in sequentibus verbis, ex *Anaxandride*, *Alcmane* & *Saphone*.
Sic parum sibi constant Poëtae, in meris figmentis.*

Si originem vocis **νάκταρ** à Græcis petamus, respondent * ita dici
 * θεῶν πόμπε, εἰσαὶ τὸ συνίχον τὰς πίνοντας αὐτὸ ἐν νύκτῃ, παρὰ τὸ νέν κὶ
 τὸ ἔχω, ποίεταρ, κὶ κατὰ συνηγορίαν **νάκταρ**. διὸ καὶ Ἡβη αὐτὸ καλεῖται, Ἰλιάδ.

 Δ_i

* In Etymol. Magno.

*Omniū in pectoribus accendebatur animus generosus.
Ubi verò nect̃ar comederunt & ambrosiam amabilem,
Jam tum ipsos sic affatus est pater hominūque Deorūque:*

*Audite me, Terræque & Cæli inclyti liberi,
Ut dicam quæ me animus in pectore jubet,
Jam enim admodum diu aduersi nobis mutuo,
Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
Titanēsque Dii, & quotquot è Saturno sati sumus.
Vos verò magnāque vim & manus invictas
Ostendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
Memores amicitiae placidae, & quæ perpeffi
Ad lucem redieritis molesto à vinculo,
Nostra per consilia, à caligne obscura.*

*Sic dixit. illum verò rursus excepit Cottus egregius:
Venerande, non ignota loqueris: sed & nos
Scimus, quod excellas prudentiā & intellectu,
Depulsor immortalibus damni fuisti horrendi.*

Δ. Alii verò deducunt πᾶσι τὸ πρῶτον καὶ πᾶσι τὸ δεύτερον. Dicare debuissent πᾶσι, unde πᾶσι. *justa facio & πᾶσι mortui.* Quam Etymologiam, si Græca vox sit, veram esse suadet vox ἀμβροσία, quæ ejusdem est significationis; de qua & hoc observandum, non esse nomen substantivum, sed adjectivum, cum quo subintelligenda vox τροφή, *cibus.* Ἀμβροσίᾳ passim, apud Poetas, *divinum* significat, non secus ac νεκρίᾳ. Quod si verum sit, videbitur Hesiodus hoc velle Jovem immortalitate donasse socios suos, præbitis nectare & ambrosiā, quibus soli Dii uti credebantur; quo munere accepto, fortius in Titanas pugnarunt. Sed mihi verisimilius videtur νεκτᾱρ aut nektar vocem esse Phœniciam, quæ *suffisum* sonat; qui veluti potus Deorum habebatur, ut caro victimarum cibus. Adi Luciani librum de Sacrificiis. Clericus.

644. Ως ἴναρ δ' ἐπὶ πᾶσι καὶ ἀμβροσίᾳ ἐγγιστὺν] Hic versus est infortitius. Guetus.

652. Δυσχερὲς δ' ἐπὶ δ' ἐπὶ] A vinculis molestæ quietis, vel à quiete molesta vinculorum. Guetus.

656. Περὶ πρὸς πρὸς πρὸς] Scribendum videtur: πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς, πρὸς δ' ἐπὶ πρὸς. Guetus.

657. Ἀπὸς ἡὸς κρυεγῖο] Nota κρυεγῖο pro κρυεγῖς positum. Guetus.

Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνησιν ἀπὸ ζόφου ἠερόεντ' ἔ
 ἈΨορρόν δ' ἐξαυτὶς ἀμειλίκτων ἀπὸ δεσμῶν
 ἠ' ἰὺθαμν, Κρόνῃς ἡ ἀνάξ, ἀνάελπια περὶόντες.
 Τῷ καὶ νυῖ ἀπενεῖ τε νόῳ καὶ ὀπίφρονι βυλῇ
 Ῥυσόμεθα κρεῖτ' ὕμῶν ἐν αἰνῇ δηιοτῇ π,
 Μαρνάμενοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὕσμινας.
 Ὡς Φάτ'. ἐπήνησαν ἧ θεοὶ δωτῆρες εἰῶν,
 Μῦθον ἀκέσσαντες. πολέμῳ δ' ἐλילהέστο θυμὸς
 Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάρειθε μάχῃ δ' ἀμέγαρτον ἔχειραν
 Πάντες, θήλειά τε καὶ ἄρσενες, ἡμαπ κείνῳ,
 Τιτῶν τε θεοί, καὶ ὅσοι Κρόνῃς ἐξεγρόντο,
 Οὓς τε Ζεὺς ἐρέβασφιν ὑπὸ χθονὸς ἦκε φόως δέ,
 Δεινοὶ τε κρατεροὶ τε, βίῃ ὑπέρροπλον ἔχοντες.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴσσοντο
 Πᾶσιν ὁμῶς. κεφαλαὶ δ' ἐκάσῳ πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὀπί σιβαροῖσι μέλεσσι.
 Οἱ τότε Τιτῶεσσι κατέσθεν ἐν δαί λυγρῇ,
 Πέτραις ἡλιβάτῃς σιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Τιτῶες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτυώαντο φάλαγγας
 Προφρονέως, χερῶν τε βίης δ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέροι. δεινὸν δ' ὤφειλε πόντ' ἀπείρων.
 Γῇ δ' ἐμὲν ἐσμερῆσεν ἐπέσενε δ' ἔρανός δ' ἔρως
 Σειόμεν' ὅ, πεδόθεν δ' ἐπινάσσετο μακρὸς Ὀλύμπ' ὅ
 Ῥίπῃ ὑπ' ἀθανάτων. ἐνοστὶς δ' ἵκανε βαρεῖα
 Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν αἰπεῖά τ' ἰωὴ
 Ἀσέτῃ ἰωχμοῖο, βολάων τε κρατερῶν.
 Ὡς ἄρ' ἐπ' ἀπλήλοισι ἴεσαν βέλεα σονόεντα.
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔρανὸν ἀστερόεντα
 Κεκλομμένων. οἱ δ' ἐξίσταντο μέγ' ἀλαλητῶ.
 Οὐδ' ἄρ' ἐπὶ Ζεὺς ἴχεν ἐὼν μὲν ὅ, ἀλλὰ νῦν τῷ γε
 Εἴθαρ μὲν μῦθε' ὀλλυῖτο φρένες, ἐν δέ τε πᾶσαν

660

665

670

675

680

685

658. Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνησιν] Scribo ἐπιφραδμοσύνησιν. Hesych. ἐπιφραδαλ. ὑπονοῆσαι, ἢ ἐπινοῆσαι, ἐπιφρασίμιστα, σκεψάμιστα. Guilemus.

659. ἈΨορρόν δ' ἐξαυτὶς] τὸ δ' delendum videtur. Guilemus.

666. Ἀμέγαρτον ἔχειραν] Hoc est, μεγάλῳ. Guilemus.

669. Ζεὺς ἐρέβασφιν] Τὸ ἐξ subintelligitur. Guilemus.

678. Δεινὸν δ' ὤφειλε] Scribendum videtur ὑπερίσχυε, supra modum

Tuâ verò prudentiâ ab caligine opaca

Retrò iterum acerbis à vinculis

Venimus, Saturni fili rex, quæ nollemus passi.

Ideoque nunc intento animo, & prudenti consilio,

Vindicabimus vestrum imperium in gravi conflictu,

Pugnantes cum Titanibus per acria prælia.

Sic dixit. collaudarunt verò Dii datores bonorum,

Sermone audito. bellum verò cupiebat animus

Magis etiam quàm antea: pugnam verò arduam ciebant

Omnes, fœminaque & mares, die illo,

Titanèsque Dii, & quotquot Saturno prognati sunt,

Quosque Jupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,

Acres robustique, vires immensas habentes.

Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant

Omnibus simul. capita verò unicuique quinquaginta

Ex humeris enata erant in robustis artubus.

Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,

Rupes magnas validis in manibus gestantes.

Titanes verò ab altera parte confirmabant phalanges

Alacriter, manuūque viriūque simul opus ostentabant

Utrique. horrendè verò insonuit pontus immensus.

Terra autem valdè stridebat: ingemiscebat verò latum cœlum

Quassatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus

Impetu à Deorum. concussio verò venit gravis

Ad Tartarum tenebricosum, & pedum acris fragor

Immodici tumuliūs, iētūūque fortium.

Ita sanè in sese mutuò jaciebant tela gemebunda.

Vox autem utrorumque pervenit ad cœlum stellatum

Adhortantium. at illi congregiebantur magno cum clamore.

Neque sanè ampliūs Jupiter cohibebat suū robur, sed ipsius

Statim robore implebatur animus, & omnem

dum insonabat. *Guietus.*

680. Πεδός] E fundo, hoc est, penitus. *Guietus.*

683. Αἰετὶς ἰαχμῆς] Hoc est, δαρυμῆ. *Guietus.*

688. Εἴης μὴ μῆς] Εὐρὺς, ῥῶδῆς, εἴης, ἰρὺς & ῥῶδῆς cognata, quibus adde τὸ εἴης. Ib. οἱ δὲ πᾶσι φῶς βίω] Εἰς φῶς. *Guietus.*

689. Αἴης

Φαῖνε βίβω. ἄμυδις δὲ αἶρ' αἶπ' ἔρηνε ἢ δ' αἶπ' Οὐλύμπω
 Ἀσράπτων ἔσειχε σπυγχαδόν· οἱ δ' ἦ κεραυνοὶ
 Ἰκτάρ' ἄμα βροντῇ τε καὶ ἀερόπῃ πτόοντο
 Χειρὸς ἀπὸ σβαρῆς, ἱερὴν φλόγα δ' εἰλυφόωντες
 Ταρφέες. ἀμφὶ δ' γαῖα φερέσβι' ἰσφαράγγει
 Καιομένη· λάκε δὲ ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἀσπετ' ὕλη.
 Ἐΐζει δ' ἦ χθονὶ πᾶσα, καὶ ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
 Πόντ' ἔ' ἀτρεύετ', τὸς δὲ ἀμφεπε θερμὸς αὐτμὴ
 Τιτῆνας χθονίης· φλόξ δὲ ἠέρε δῖαν ἱκανεν
 Ἀσπετ'. ὅσπερ δὲ ἀμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἰόντων
 Λύγῃ μαρμαίρεσθαι κεραυνῷ τε στροπῆς τε.
 Καῦμα δ' ἦ θεάπείσιον κάπεχεν χά'· εἶσπε δὲ ἅντα
 Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἢ δ' ἔασιν ὅσαν ἀκῆσαι,
 Αὐτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἔρηνος ἄρ' ὕς ὑπερθεῖν
 Πίλνατο· ποτὶ γάρ κε μέγιστ' ὄπ' ὀρώρει,
 Τῆς μὲν ἐρειπομένης, ἔ' δὲ ὑπόθεν ἐξεραπὸντ'.
 Τόσ' ὄπ' ἔλκωτο θεῶν ἐραδι ξυνιόντων.
 Σιωὶ δὲ ἄνεμοι ἔνοσιν τε κόνιν δ' ἄμα ἰσφαράγγον,
 Βροντῶν τε, Σπροπλῶν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. φέρον δὲ ἰσχυρὸν τ' ἐνοπλῶν τε

690

695

700

705

689. Ἀμυδις δὲ αἶρ' αἶπ' ἔρηνε, ἢ δ' αἶπ' Οὐλύμπω. Ἀσράπτων ἔσει-
 χε] Hic verè Hesiodus, quod aiunt, cœlum terræ miscet; primum
 enim cùm accepisset ab antiquissima fama Jovem ex Olympo pugna-
 se, quemadmodum Saturnum ex Othry, cœlum credidit perinde esse
 ac Olympum, quem Poëtarum errorem antea jam notavimus. Dein-
 de cùm Jovem hominem Cretensem miscuisset cum summo Numi-
 ne, cujus telum fulmen esse creditur; hic nobis Jovem suum fulmi-
 na, pro telis, mittentem, atque è cœlo pugnantem inducit. Ce-
 tera descriptio pugnae tota ornamentis Poëticis constat. Clericus.

690. Ἐΐζει σπυγχαδόν] Continuatè. ἀ σπυγχα, σπυγχα, σπυγχα, σπυγχαδόν, & σπυγχαδόν. Guetius.

691. Ἰκτάρ] ἰσχυρὸς, de prés. Guetius.

694. Μεγάλ' ἀσπετ'·] Μεγάλως. Guetius.

696. Θερμὸς αὐτμὴ] Sic suprâ ὄπ' κρυερό. Guetius.

697. Τιτῆνας χθονίης] Id est, terræ filios. Guetius.

700. Χά'·] Hoc est, cœlum. vide Scal. in Varr. Ib. εἶσπε δὲ
 εἶπε] Subintellige πε. Guetius.

700. Θεάπείσιον κάπεχεν Χά'·] Χά'· hic signat sine dubio ingentem
 aëris

*Exseruit vim. simul etiam à cælo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat assidue: fulmina autem
 Celerrimè unà cum tonitru & fulgure volabant
 Manu à robusta, sacram flammam circumvolventia
 Crebra. circum verò terra alma reboabat
 Ardens: crepitabat autem undique igne valdè magna sylvæ.
 Fervebátque terra tota, & Oceani fluentia,
 Pontúsque immensus. circumdedit autem calidus vapor
 Titanes terrestres: flamma verò ad aërem divinum pervenit
 Magna. oculos verò visu privabat quantumvis fortium
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. (tur ac si quis coram
 Incendium autem magnum corripuit Erebum: simileque videba-
 Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cum olim & terra & cælum latum supernè
 Appropinquabat. talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
 Tantus fragor erat Diis pugna confligentibus. (bant.
 Simul quoque venti motumque pulveremque cum strepitu excita-
 Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,
 Tela Jovis magni. ferebant autem fremitum clamoremque*

aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet; nam Hesiodus describit prælium, quod supra terram, non infra, commissum est. Nec obstat quod antea dixit, flammam ad aërem pervenisse, cum quia sunt hic frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam καύμα θεωρίαις ingens ardor, aut incendium est effectus flammæ. Sic Κάθ' usurpavit Aristophanes in Nubibus, p. 151. Ed. Genevensis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem ostendentem:

Ἄλλο τὸ δὴτ' ἢ τοιαῖς εἶναι θεὸν εἰδέναι, πλὴν ἅπτε καὶ αἵματος.

Τὸ Κάθ' τὴν καὶ τὰς νεφέλας καὶ τὴν γλῶτταν, τὴν ταυτί.

Aliud quidquam non existimabis Deum esse, præter ea quæ nos existimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi Scholiastes: Κάθ' λέγει τὸ αἶμα, πνεύμα τὸ κεχόσται, imò verò πνεύμα τὸ χαίρειν, hiare. Vide dicta ad γ. 116. Vide etiam Aristophanem p. 164. & alibi. Clericus.

703. Πίναξ] Ἐπιτάφιος. Guetius.

706. Κάθ' ἰσφαρίζον] Hesyech. ἰσφαρίζον ἰδὼν μὲν ψόφον, ἐκείνῳ. vulgò ἤχον τὸ ἐκείνῳ. Ib. καὶ] Κοίλω. Guetius.

Ἔς μέσον ἀμφοτέρων· ὅπου δ' ἄπλητ' ὁρώρε
 Σμερδαλέης ἐριδ'· κάρτ' δ' ἀνεφαίνετο ἔργων.
 Ἐκλίνθη ὅ μάχη· πρὶν δ' ἀλλήλοισι ἐπέχοντες,
 Ἐμμενέως ἐμάχοντο Διὶ κρατερῶς ὕσμινας.
 Οἳ δ' αἶρ' ἐνὶ πρῶτοις μάχῃ δαμνέαν ἐγείραν,
 Κότῃ τε, Βελαρέως τε, Γύγης τ' αἶατ' πολέμοιο.
 Οἳ ῥα τεληγοσίας πέτρας σιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
 Πέμπον ἐπασυντέρας· καὶ δ' ἐσπίασαν βελέεας
 Τιτῶας· καὶ τὸς μὲν ὑπὸ χθονὸς ὕρουοδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν δρυγαλέοισιν ἔδησαν,
 Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερβύμεν περ ἰόντας,
 Τόσον ἐνεργ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρπονός ἐς' ἀπὸ γαίης.
 Ἴσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
 Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκε' ἄκμων
 Οὐρανόθεν καλῶν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκητο·
 Ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκε' ἄκμων
 Ἐκ γαίης καλῶν, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκηι.
 Τὸν οὖν χάλκεον ἔρκε' ἐλήλαται ἀμφὶ δέ μιν νύξ
 Τεισιχέϊ κέχυται οὖν δαίμων· αὐτὰρ ὕπερθε
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτῶνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
 Κεκρύφονται, βελῆσι Διὸς νεφεληγερέτα,
 Χώρῳ ἐν ἑρῶεντι, πελώρης ἔχρατα γαίης.
 Τοῖς οὖν ἐξίπν' ἐστὶ πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν
 Χαλκείας· τεῖχε' οὖν φαίνεται δ' ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγης, Κότῃ τε, καὶ ὁ Βελαρέως μέγας τε
 Ναίεσιν, Φύλακες πρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.
 Ἐνθα δὲ γῆς δυοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντ',
 Πόντα τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ ἔρπον' αἰερόεντ',

710

715

720

725

730

735

717. Καὶ τὸς μὲν ὑπὸ χθονὸς ὕρουοδείης Πέμψαν] Hoc est, in carcere caliginosum, ut sequentia docent, quamvis ὑπερβολῇ nimiam veritatem corrumpat Poëta. Clericus.

727. Τεισιχέϊ κέχυται οὖν δαίμων] An τὸ πῦρ intelligit gulam. à δαίμονι διαφθαρῶν. Guilielmus.

728. Αὐτὰρ ὕπερθε Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν] Tartara, nimirum, non intra terram esse putabant, sed inferiora, in tenebricosis spatiis, quæ terræ

In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
 Stupendæ pugnae: robur autem exserebatur operum.
 Inclinata verò est pugna. prius autem sibi mutuò imminentes,
 Fortiter pugnabant in forti prælio,
 Illi verò inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.
 Hi sanè trecentas petras robustis è manibus
 Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
 Titanas: atque hos quidem sub terram longè patentem
 Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
 Vincentes manibus, superbi licèt essent,
 Tantum infrà sub terram, quantum cælum distat à terra.
 Par enim spatium à terra in Tartarum caliginosum.
 Novem enim noctes ac dies ferrea incus,
 Cœlitus delapsa, decimo die ad terram perveniret:
 Novem rursus noctes & dies ferrea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perveniret.
 Quem circa ferreum septum ductum est. circum verò ipsum novem
 Triplici ordine fusa est circa collum. sed supernè
 Terræ radices sunt & inexhausti maris.
 Illic Dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Jovis nubicogi,
 Loco in squalido, (ubi) vastæ ultima terræ.
 His non exitus patet: portas verò imposuit Neptunus
 Ferreas: murus etiam circumdatus utrimque.
 Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Jovis Ægiochi.
 Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari caliginosi,
 Pontique inexhausti, & cœli stelligeri,

terræ subjecta esse existimabant; cùm nescirent terram esse rotundam, & vicibus soli sua hemisphæria ostendere. Clericus.

731. Χόρη ἐν σπέρμει, πλάγης ἰχθυα γαίης] Hic versus addititius videtur. Guierus.

733. Τείχε' αἰεὶ κειται δ' ἀμφοτέρωθεν] Malim τείχος π αἰεὶ κειτ' ἀμφοτέρωθεν. Guierus.

Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Ἀργαλέ' ὀρεόμεντα, τὰ τε συγέσσι θεοὶ περ.
 Χάσμα μέγ'. οὐδὲ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
 Οὐδας ἴκητ', εἰ πρώτῃ πυλίων ἐντοσθε γήοιο.
 Ἀλλὰ κεν ἐνθα καὶ ἐνθα φέροι παρὰ θύελλα θύελλα
 Ἀργαλέῃ· δαινόν τε καὶ αἰθανάτοισι θεοῖσι
 Τῷτο πέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκίας δεινὰ
 Ἔστηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένη κυανέῃσι.
 Τῶν παρὰ δ' Ἰαπετῖο παῖς ἔχειτ' ἕρπονδ' ὀριῶν
 Ἐσθλὸς, κεφαλῇ τε καὶ αἰκαμάτῃσι χέρεσσιν
 Ἀστεμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρα ἀμφὶς ἴδουσι
 Ἀλλήλας προσείπον, ἀμειβόμεναι μέγαν ἕδον
 Χάλκεον. ἢ μὲν ἔσω καταβήσεται, ἢ δὲ θύεσζεν
 Ἔρχεται, οὐδὲ ποτ' ἀμφοτέρως δόμοι ἐντὸς ἔεργα.
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐπύρη γε δόμων ἔκποθεν ἴδουσι,
 Γαῖαν ὀπισθρέφεται· ἢ δὲ αὖ δόμῃ ἐντὸς ἴδουσι,
 Μίμνῃ δ' αὐτῆς ὀρίῳ ὁδῷ, ἔς' αὖν ἴκηται.
 ἢ μὲν Ὀπχθονίοισι φαίνεται πλυδερκὲς ἔχουσι·
 ἢ δὲ ὕπνον μὲν χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
 Νύξ ὅλοη, νεφέλη κεκαλυμμένη ἠεροειδέϊ.
 Ἐνθα δὲ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,

740

745

750

755

738. Πάντων πηγαὶ] Hoc est, ὄρηα. *Guietus.*

738. Πηγαὶ καὶ πείρατα] Videtur addidisse πείρατα, *fines*, ad explicandam vocem πηγαί, *fontes*, quā initium terrae, maris & coeli significat. Illinc, nimirum, omnia haec incipere existimabant, qui terram planam & unā hac parte à Sole illustratam censebant. Hinc v. 746. Atlantem, qui in ultimo occidente sedes habebat, ante domum noctis fuisse ait. At in sequentibus, sibi contradicit, ut solet fieri ab iis, qui de re obscura plura dicere volunt, quā sciunt. *Clericus.*

741. Οὐδας ἴκητ', εἰ πρώτῃ πυλίων ἐντοσθε γήοιο] An scribendum? οὐδας ἴκητ' εἰ πρώτῃ πυλίων ἐντοσθε γήοιο. Sic in ἔργῳ, ἐπὶ δὲ εἰς ἀκρὸν ἴκηται scribendum, pro quo vulgò scriptum ἴκηται. *Guietus.*

742. Παρὰ θύελλα θύελλα] Scribo φέροι παρὰ θύελλα θύελλα Ἀργαλέῃ. φέροι παρὰ pro παρὰ φέροι una voce. Homer. Od. γ. ἔπειτ' μὲν ἀναρπάξασα θύελλα οἰκίῳ παρὰ φέρουσα. *Guietus.*

743. Δαινόν τε καὶ αἰθανάτοισι] Scribo δαινόν τε καὶ αἰθ. *Guietus.*

744. Τῷτο πέρας] Τὸ χάσμα τῷτο. sequentia:

75

Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi Di:
 Hiatus ingens. nec verò (quisquam) toto integro anno
 Solum attingeret, ubi primum portas intra venisset,
 Sed sanè huc & illuc ferret impetuosa procella
 Molesta: horrendumque etiam immortalibus Diis
 Hoc monstrum: & noctis obscuræ domus horrenda.
 Stans, nubibus obteſta nigris.
 Has ante Japeti filius sustinebat cælum latum,
 Stans, capiteque & indefessis manibus
 Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
 Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnam limen
 Ferreum. hæc quidem intrat, illa verò foras
 Egreditur, neque unquam utrasque domus intus cohibet:
 Sed semper altera saltem extra domum dum est,
 Terram super movetur: altera rursus in domo cum sit,
 Exspectat sui tempus itineris, donec veniat.
 Hæc quidem terrestribus multa caruens lumen habens,
 Illa verò Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube teſta atrâ.
 Ibi autem Noctis obscuræ filii domus habent,

καὶ νυκτὶς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
 ἔσκηεν, νεφέλης κακκαλυμμένη καυαίνουσα.
 Τῶν παρ' οὗτο' Ἰαπετῷ πύλιν ἔχετ' ἔργον εὐρεῖον
 ἔσκηεν, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρσιν
 Ἀστρυφίῃσι.

Hæc supposititia sunt. *Guietus*.

750. Ἡ' μὲν ἴστω καὶ ἐκείνηται] Scribendum videtur καὶ ἐκείνηται.
Guietus.

753. Γαῖαν ἐπετρέφεται] Si intellexisset *Hesiodus* quod hic habet,
 scivisset terram non minùs in opposito hemisphærio à sole illustrari,
 quàm in hoc nostro, adeoque futilia esse quæ dixit de situ Tartari.
 Sed videtur inscius veritatem effudisse, nec satis scivisse quid sibi
 vellet. Huc facit dictum *Socratis* de Poëtis, quod protulimus *Artis*
Critica P. 2. S. 1. c. 15. §. 21. *Clericus*.

754. Μίμνῃ τὴν αὐτῆς] Scribo: τῆς. Ibid. ἴσ' αὖ ἴκηται] Subin-
 tellige ἢ ὅτι, γ. seq. Ἡ' μὲν ἴστω καὶ ἐκείνηται] Subintellige ἡμῶν. *Guietus*.
 759. — αὐτῇ

Ὑπνῶ καὶ Θάνατῶ, δεινοὶ θεοί· εἰδὲ ποτ' αὐτὰς
 Ἡέλιῶ φαίδων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσπνιῶν, εἰδ' ἐρανόθεν κατὰβαίνων.
 Τῶν ἔπερ' μὴ γλῶ τε καὶ ὀρέα νῶτα θαλάσσης
 Ἡσυχῶ ἀντρέφεται καὶ μέλιχ' ἀνδρώποισι.
 Τῷ δὲ σιδηρῇ μὴ κροδίῃ, χάλκεον δὲ οἱ ἦτορ
 Νηλεὺς ἐν σήθεσσιν· ἔχῃ δὲ ὃν πρῶτα λάβῃσιν
 Ἀνδρώπων· ἐχθρὸς δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
 Ἐνθα θεῶ χθονὶς πρῶθεν δόμοι ἠχήμεντες
 Ἰφθίμω τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
 Ἑστίων. δεινὸς δὲ κύων προπάροιθε φυλάσσει,
 Νηλεὺς. τέχνῳ δὲ κακῶ ἔχῃ. ἐς μὴ ἰόντας
 Σαίνῃ ὁμῶς ἐρεῖ τε καὶ ἔασιν ἀμφοτέροισιν·
 Ἐξελθεῖν δὲ ὅκ' αὖτις ἐὰν πάλιν, ἀλλὰ δοκῶν
 Ἐοιδί' ὃν κε λάβῃσι πυλέων ἐκποδὲν ἰόντας
 Ἰφθίμω τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.]
 Ἐνθα δὲ ναετὰς συγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,
 Δεινὴ Στύξ, θυγάτηρ ἀψορρόου Ὠκεανοῖο

760

765

770

775

759.

εἰδὲ ποτ' αὐτὰς

Ἡέλιῶ φαίδων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν

Οὐρανὸν εἰσπνιῶν, εἰδ' ἐρανόθεν κατὰβαίνων.]

Videtur esse imitatio Homeri, qui ita de Cimmeriis Odyss. A

εἰδὲ ποτ' αὐτὰς

Ἡέλιῶ φαίδων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν

Οἷδ' ὅπῃ αὖψ εἰσέρχῃσι πρὸς ἔρανόν ἀπέρχονται

Οὐδ' ὅπῃ αὖψ ἐπὶ γαίαν ἀπ' ἐρανόθεν ἀπέρχονται.

Neque umquam eos Sol lucidus adspicit radiis, neque cum it ad caelum stellatum, neque cum iterum ad terram e caelo convertitur. Clericus.

764. Χάλκεον δὲ οἱ ἦτορ] Τὸ οἱ hic non placet. quare scribendum videtur χάλκεον δὲ πῇ ἦτορ. Guicetus.

766. Ἐνθα θεῶ χθονὶς πρῶθεν δόμοι] Scribendum videtur θεῶν χθονίων. Guicetus.

770. Τέχνῳ δὲ κακῶ ἔχῃ] Hoc est, morem. Dein ἐς μὴ ἰόντας. τμήσιν, ἐσιόντας, εἰσιόντας. Guicetus.

774. Ἰφθίμω τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης] Ἰφθίμῳ, ubi de Deo sermo est, verti debet ἰσχυρῶ potens, non fortis, praesertim cum loquatur Poëta de Plutone. Persephone filia Cereris dicitur alio nomine Pherephattha, quod si scribamus Phoenicio caractere ΝΗΦ-ΤΗ pherphethe,

*Somnus & Mors, graves Dii: neque umquam eos
Sol lucidus intuetur radius,
Cælum scandens, nec cælitus descendens.
Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
Quietus percurrit & placidus hominibus.
Alterius verò ferreum quidem cor, æreum verò ei pectus
Crudele in præcordiis: tenet autem quem primum arripueris
Hominum: hostis verò etiam immortalibus Diis.
Illic Dei inferi in anteriore parte ades resonantes,
Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina,
Stant. Horrendus autem canis pro foribus custodit,
Sævus. artem autem malam habet. introeuntibus quidem
Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:
Exire verò non iterum permittit denuò, sed observans
Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem
Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina.
Ibidem habitat abominanda Dea immortalibus,
Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani,*

phethe, significat fructum copiosum; noménque hoc terribile habebatur, quia sacrum. Plato in Cratylō, p. 165. eo prolato subjicit: πολλοὶ καὶ τῷτο φοβούνται τὸ ὄνομα, multi reverentur hoc nomen. Περσφόνειο viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, פרי סודי *peri-saphoun* fructum occultum, quod signat sementem terræ commissam. Malim intelligere *reconditam* in horreis. Utrumque nomen aptissimum est filiz Διὸς, hoc est, *Dea copia*. Ceres Regina fuit Siciliæ, cujus filiam rapuit Pluto, aut raptam uxorem duxit; quod in Enarratione * Gallica Mysteriorum Cereris multis ostendimus. *Clericus.*

776. Δεινὴ Στύξ θυγάτηρ αἰψορροῦς Ὠκεανοῦς] Non difficile est intellectu cur Stygem vocet *Hesiodus* filiam Oceani, cum sit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus Oceani, qui in pluvias densantur, oriri fontes. Sed tria sunt hic, non ubique obvia, animadvertenda. Primum est descriptio Stygis, quam prorsus fictam esse nos credere vetat quod habet *Pausanias* in Arcadicis, seu Lib. VIII. p. 483. ubi postquam meminit ruderum Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δὲ ἱερῶν, inquit, καὶ πύργῳ κρημῶν ἐστὶν ὑψηλὸς ἐκ ἱεροῦ ἐς περὶ τὸν αἰθήρα ὕψος εἶδός. καὶ ὕδωρ κατὰ τὸν κρημῶνα τρέχει καλῶς δὲ Ἑλλήνεις αὐτὴν ὕδωρ Στύγος. Εἶναι δὲ τὴν Στύγα *Hesiodus* μὲν οὐ Θεογονίᾳ

H

114

Πρεσβυτάτη. νόσφιν ἧ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακροῖσι πέτρῃσι κατρεφέ'. ἀμφὶ δὲ πάντῃ
 Κίοσιν ἀργυρείοισι πρὸς ἕρπον' ἐσθλὰται.
 Παῦρα δὲ Θάύμαντο θυγάτηρ πόδας ὠκεία Ἴρις
 Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' ὄρεα νῶτα θαλάσσης,
 Ὅππότε ἴρις καὶ νεῖκε' ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται.
 Καί ῥ' ὅς τις ψεύδεται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
 Ζῶς δέ τε Ἴρις ἐπεμψε θεῶν μέγαν ὄρκον ἐνῆκα
 Τηλόθεν ἐν χρυσῇ πρὸς ὅσῃ πολυώνυμον ὕδωρ
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἡλιβάτοιο
 Τ' φηλῆς· πολλὸν δὲ ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης
 Ἐξ ἱερῷ ποταμοῖο ῥέει Διὸς νύκτε μέλαιναν

780

785

ναίει· (Ἡσίοδου δὲ δὴ ἔπη τῶν Θεογονίαν εἰσὶν οἱ νομίζουσι) πεποιημένον
 ἐν ἱερῷ ποταμῷ Ὀκεανῷ θυγάτηρ τῶν Στύγας, θυγάτηρ δὲ αὐτῶν εἶναι Πάλλαν-
 τος : non procul à rudibus, est alta montis crepido; non aliam vidi,
 qua in tantam altitudinem attollatur; aqua verò secundum præruptam
 rupem stillat. Vocant Græci hanc aquam Stygis. Esse autem Stygem
 Hesiodus in Theogonia cecinit; (neque enim desunt qui Theogoniam opus
 Hesiodi esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Oceanii filiam, & uxo-
 rem Pallantis. Hoc fictum quidem est, ut pleraque alia, sed ex ver-
 bis Pausaniæ intelligere licet, quare dicat Hesiodus :

κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακροῖσι Πέτρῃσι κατρεφέ', ἀμφὶ δὲ πάντῃ
 Κίοσιν ἀργυρείοισι πρὸς ἕρπον' ἐσθλὰται.

Inclytas ades incolit ingentibus saxis supernè tectas, circumquaque vo-
 rò columnis argenteis ad cœlum firmata sunt.

Alterum, quod hinc animadvertendum est, ad id pertinet quod Poë-
 tæ aiunt aquam esse inferorum; quod inde ortum, quòd aqua illa
 lethalis esset, quemadmodum paullo pòst docet Pausanias : Θάνατον
 δὲ τὸ ὕδωρ φέει τῷτο καὶ ἀνθρώπων καὶ ἄλλων ζώων παντὶ : lethalis est hac aqua
 & hominibus, & omnibus aliis animalibus. Alios etiam habet míros
 effectus aquæ illius omnia perrumpentis, præter ungulam equinam;
 sed qui fortè minùs veri sunt. Verùm hinc liquet, cur in inferis
 collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Græciæ colonis
 dicta sit ριγῶν ἢ me sthouk, hoc est, aqua silentii, quòd ad regna
 silentium eos demitteret. Eodem respicere videtur Hesiodus, in se-
 quentibus, ubi dicit eum qui per Stygem pejeravit κείνοισιν ἀναυδῶν,
 jacere sine voce.

Tertiò observandum aquam hujus fontis fuisse iurijurando conse-
 cratam; quod qui potuerit fieri, si lethalis erat, non immeritò que-
 rant

*Maxima natu. seorsum verò à Diis inclytas ades incolit
Ingentibus saxis supernè tectas: circum autem quaque
Columnis argenteis ad cælum firmata sunt.*

Rarò verò Thaumantis filia pedibus velox Iris.

*Nuncii causà versatur super lata dorsa maris,
Quando lis & contentio inter Deos exorta fuerit.*

*Et sanè quisquis mentiatur cœlestes domos tenentium, (rat
Jupiter Irim mittere solet Deorum magnum jusjurandum ut fe-
E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam
Frigidam, quæ è petra destillat alta*

*Excelsa. multùm verò subtus terram spatiosam
E sacro flumine fluit per noctem nigram,*

rant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibisse ἐν χερσὶν ἀρχαῖα al-
latam aquam ab Iride. Alioqui necesse non erat eam afferri. Cre-
diderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, cum qui accusa-
batur cujuspiam sceleris, cujus reus non erat, potuisse sine noxa eam
aquam bibere; addito jurejurando, quo innocentiam suam testatam
faceret; sin minùs, aquam noxiam suam naturam obtinuisse, & ho-
mini mortem, aut gravem morbum creasse. Non unus hic fons ha-
bitus aptus explorandæ veritati jurisjurandi. Vide quæ habet Macro-
bius de fonte Palicorum Saturnal. Lib. V. c. 19. Clericus.

780. Παῦρος δὲ θάλασσαν] Hoc est, παυρὸς, ἀλιεύς. à παυ-
ρὸς παυρὸς, παῦρος, ut à σφοδρὸς σφοδρὸς, σφοδρὸς, &c. Guietus.

781. Ἀβυλὸς πωλεῖται] Scribe ἀβυλίη, subintellige τὸ σὺν, hoc
est, σὺν ἀβυλίῃ πωλεῖται. Guietus.

783. Καὶ ὅστις ψεύδεται ὀλύμπια δώματ' ἔχοντων] Hic versus spu-
rius videtur. Guietus.

784. Ζεὺς δὲ πῖ ῥ' ἐν ἱππῶν] Scribo: Ζεὺς δὲ πῖ ῥ' ἐν ἱππῶν. ordo: ἱππο-
ψι καὶ πολυόντων ὕδωρ μέγαν ὄρεον. ὡς συγὰς vide Pausaniam in Ar-
cadicis. Guietus.

784. Μέγαν ὄρεον] Hoc est, per quem magnum jusjurandum con-
cipitur. Sic Homerus vocat ὄρεα πιστὰ ἄγνος qui adhibebantur ad so-
lenniùs jurandum. Iliad. Γ. γ. 245. Clericus.

786. Φυγὸν, δ', τ' ἐν πίτῃ] Hic versus & sex sequentes sunt
nothi. Guietus.

786. Ὅ, τ' ἐν πίτῃ καταλείβεται ἡλυδάτιο] Respicit ad id quod
ex Pausania prorulimus, qua de causa etiam Homerus * vocat κατε-
σάμφοι Στυγὸς ὕδωρ, stillantem aquam Stygis. Ταῦτα μὲν δὲ ἱππῶν,
inquit Pausanias, ὡς ἂν ἰδὼν ἐς τὸ ὕδωρ τὸ Στυγὸς εἶδεν: hac cecidit,
quod viderit aquam Stygis stillantem. Clericus.

* Iliad. O. γ. 37. ubi Juno jurat per Stygem.

Ωκεανοῖο κέρως. δεκάτη δ' ἔπ' ἰμοῖρα δέδασαι.
 Ἐννέα μὲν πρὶν γλυῦν τε καὶ δῖρ' ἄνα νῶτα θαλάσσης
 Δίνης δρυγρέης ἐλιγμύθη εἰς ἄλλα πίπῃ.
 Ἡ δ' ἔμ' ἐν πέτρῃς περρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
 Ὅσκειν τὴν ἱππόρην ἀπολείψας ἐπομόσῃ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντα Ὀλύμπῳ,
 Κεῖται νηῦτ' ἐπετέλεσμάον εἰς ἐνιαυτὸν
 Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσπον
 Βρώσῃ, ἀλλὰ τε κεῖται ἀνάπνους καὶ ἀναυδὸς
 Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσιν, κακὸν δ' ἔπ' ἰμοῖρα καλύπτει.
 Αὐτὰρ ἐπὶ νῆσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
 Ἀλλὰ δ' ἐξ ἄλλης δέχεται χαλεπώτατα ἄδρα.
 Ἐννάετες δ' ἑωὶ ἀπομείρεται αἰὲν ἑόντων,
 Οὐδέ ποτ' ἐς βελλὺν ἱπμιόσγεται, ὅδ' ἔπ' ἰμοῖρα δαῖτας,
 Ἐννέα πάντ' ἔπεα· δεκάτῃ δ' ἱπμιόσγεται αὖτις
 Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπῳ δώματ' ἔχουσι.
 Ταῖον ἄρ' ὄρεον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἀφθιπὸν ὕδαρ,
 Ωγύγιον, τὸ δ' ἴησι κατασφυέλας ἀφ' ἡμέρας.
 Ἐνθα δ' ἴησι θνοφερῆς, καὶ Ταρτάρῳ ἡερόεντα,
 Πόντος τ' ἀπρυγέτοιο καὶ Οὐρανὸς αἰερόεντα,
 Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Ἀργαλέ', ὠρώεντα, τὰ τε συγέουσι θεοὶ περ.
 Ἐνθαδὲ μαρμαίρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκεα ἑδὸς

790

795

800

805

810

793. Ὅς κεν τὴν ἱππόρην ἀπολείψας] Scribo ἱππόρην. τὴν, hoc est, πύλιν τὴν σύζα. ἀπολείψας libans ab ἀπολείω. *Guietus.*

795. Κεῖται νηῦτ' ἐπὶ πέτρῃς] Hæc poeticè ficta & adaucta, sed ex vero nata; nimirum, ex noxia Stygiæ aquæ natura. *Clericus.*

796. Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης] Hic & sequens 797. est spurius. *Guietus.*

798. Ἐπὶ καὶ καλύπτει] Τμήσι, ἐπικαλύπτει, subintellige αὐτὸν. *Guietus.*

804. Εἰρέας ἀθανάτων] Scribendum videtur εἰρεῖας. sed hic versus videtur delendus & spurius esse. *Guietus.*

806. Τὸ δ' ἴησι κατασφυέλας ἀφ' ἡμέρας] Scribe, τὸ δῖον, hoc est, ὁ δῖος ἀφ' ἡμέρας. Thucyd. καὶ ἀφ' ἡμέρας αὐτῶν διήκειτο lib. 3. κατασφυέλας, hoc est, asperum, durum. *Guietus.*

806. Ωγύγιον] Græci antiquam interpretantur, quasi ab Ogyge, anti-

Oceani cornu. decima verò pars attributa est.
 Novem quidem circa terramque & lata dorsa maris
 Vorticibus argenteis intortum in mare cadit,
 Una verò ex petra profluit, magnum damnum Diis.
 Quisquis perjurium libans pejeraverit
 Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,
 Jacet spiritus expers integrum per annum:
 Neque ambrosia & nectaris fruitur
 Cibo, sed jacet non respirans, & mutus,
 Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
 Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
 Alia ex alia excipit molestissima ærumna.
 Novennio autem à Diis separatur æternis, (adepulas,
 Neque umquam ad consilium ineundum cum iis versatur, neque
 Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum
 In cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt. (aquam,
 Tale itaque jusjurandum constituerunt Dii Stygis perennem
 Antiquam illam, quæ tranat valde asperum locum.
 Ibi autem terræ caliginosa, & Tartari obscuri,
 Pontique inexhausti, & cœli stellati,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.
 Illic splendidaque portæ, & areum limen

antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquæ potæ; ex Phœnicia Lingua, in qua *am* agog significavit, ut apud Arabas, *amaram* reddidit aquam. Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa jurisjurandi & zelotypiæ, quam, apud Hebræos, bibere jubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num. V. Clericus.

807. Εἴθε δὲ γῆς διοφειῆς] Hic & tres sequentes versus è superioribus repetiti sunt, post versum enim 736. collocantur. Sed hinc fortasse tollendi. Guetus.

807. Εἴθε δὲ γῆς διοφειῆς καὶ τοῦ ἔντος] Hæ sunt *πεφρολογίαι* poëticae, quæ nihil ex vero ducunt. Clericus.

809. Πάντων ἀρχαὶ καὶ πέρας τῆς γῆς] Πῆχαι hæc videtur initium significare, nam solius πῆχαι posset dici *fontes*, non terræ, tartari, aut cœli. Clericus.

Ἀσμεφής, ῥίζησι δὴλυκέεσσιν ὄρησιν,
 Αὐτοφυής. πρὸθεν ᾗ, θεῶν ἔκποθεν αἰπάντων,
 Τιτλίωες ναίεσι, πέριχ χάεθ' Ἰοφεροῖο.
 Αὐτὰρ ἐλίσματα γοῖο Διὸς κλειτοὶ Ἰππικροί
 Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο θεμέθλοισι,
 Κότιθ' τ' ἠδὲ Γύγης. Βελάρεών γε μὴν οὖν ἰόνθ',
 Γαμβρόν ἰόν ποίησε βαρύκτυπθ' Ἐννοσίγαιθ'.
 Δῶκε ᾗ Κυμοπόλιν ὀπύειν, θυγατέρα ἰὼ.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτλίωας ἀπ' ἔρανθ' ἐξέλασθ' Ἰδῆς,
 Ο' πλότατον τέκε παῖδα Τυφωῖα Γαῖα πελώρη,
 Ταρτάρῳ ἐν Φιλότῃπ, ἄλθ' χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ.
 Οὐ χεῖρες μὴν ἔασιν ἐπ' ἰχθυί' ἔργματ' ἔχουσι,
 Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερῷ θεῷ· ἐκ δὲ οἱ ὤμων
 Ἦν ἑκατὸν κεφαλὰ ὄφιθ', δεινοῖο δ' ἐρέκοντθ',
 Γλώσσησι δνοφέρῃσι λελειχμότες· ἐκ δὲ οἱ ὄσων
 Θεωπεσίης κεφαλῇσιν ὥς ὄφρυσιν πῦρ ἀμάρυσσε.
 Πασέων δ' ἐκ κεφαλέων πῦρ καίετο δερκομήνοιο,
 Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῇσι,
 Παντοίῳ δ' ἐπ' ἰεῖσιν ἀθέσφατον. ἄλλοτε μὴν γὰρ
 Φθέρῃονθ', ὥς θεοῖσι σιωιέμεν· ἄλλοτε δ' αὖτε
 Ταύρῳ ἐλβρύχεω μὴθ' ἀχέτε δάσαν ἀγαστῆρ'.

815

820

825

830

821. Τυφωῖα] De hoc egimus ad γ. 367. Describuntur scelerati homines]ordanis accolæ, quorum historiam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. *Gloricus.*

823. Ἐργματ' ἔχουσι] Scribo θαῦμα ἀκούσαι mirabile auditu. placet. *Gnietus.*

823. Οὐ χεῖρες μὴν ἔασιν ἐπ' ἰχθυί' ἔργματ' ἔχουσι] Vertunt: *cujus manus quidem sunt ob robur occupata, aut operibus apta, quasi ἔργμας idem sit hic ac ἔργον.* Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, seu antequàm à Jove vinceretur, seu postquàm in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, *cujus manus propter robur habent opera?* Non potuit hoc ferre Fr. *Gnietus*, qui suspicatur legendum θαῦμα ἀκούσαι, *mirabile auditu.* Verùm tanta mutatione opus non est, cùm præsertim non minùs frigidum sit, & minùs Græcum: *cujus manus sunt in robore.* Cùm olim sine notis accentuum & spirituum scriberent Græci ΟΥ, æquè facile potuit efferri *non ac u*, *cujus*, quod si feceris sententia egregia erit: *Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant, & pedes for-*

*Immotum, radicibus longis compactum,
Sua sponte natum. ante illud verò extra omnes Deos
Titanes habitant, ultra Chaos caligine obduetum.
Ceterum valdè tonantis Jovis inclyti auxiliarii
Domus incolunt in Oceani fundamentis
Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
Dedit autem Cymopoliæ, ut duceret uxorem, filiam suam.
Ast ubi Titanes è Cœlo expulsi Jupiter,
Minimum natu peperit filium Typhœum Terra magna,
Tartari in concubitu, per auream Venerem.
Cujus manus quidem sunt ob robur occupatæ,
Et pedes indefessi robusti Dei: ex humeris verò ei
Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:
Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis.
Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem. interdum enim
Sonabant, ut Diis intelligere liceret: interdum rursus
Tauri valdè mugientis robore indomiti vocem ferocis:*

tis illius Dei sunt indefessi. Ἐργματα hîc deducimus ab εἶργω, coërceo, prohibeo. Hoc unum in hac nostra interpretatione paullo durius videri queat, quòd particula negativa sit paullo remotior à verbo. Sed nec defunt ejus rei exempla, & eam omnino postulare videtur sensus.
Clericus.

825. Ἡ ἰκνὴν κεφαλῶν] Hoc est, ἵστα. Dein delenda interpunctio ὅφιν δειπῶν δεικνόν. ὅφιν δεικνόν, appositio. γ. sequ. λαλεχμῶν scribebunt pro λαλεχμῶν. *Gnietus.*

827. Θιασιῶν κεφαλῶν] Hoc est, θυμωσίων. *Gnietus.*

827. Πῦρ αἰγίονος] Ignis hîc vocatur oculorum splendor, ut & in sequente versu, ne quis putet Poëtam ignem propriè dictum in oculis hujus monstri collocasse. Superant hæc omnem περτολογία.
Clericus.

830. Αἰείσφατον] Mirabilem. *Gnietus.*

831. Φθίγγειν, ὡς π. θιῶσι συνώνη] Hic versus est subditivus & delendus. *Gnietus.*

832. Ὅσταν αἰγίονος] Scribe ὅσταν ἵκνω vocem emittebant. *Gnietus.*

Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντες ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντες·
 Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν ἰοικέτα, θαύματ' ἀνέσας·
 Ἄλλοτε δ' αὖ ροίζαχ', ὑπὸ δ' ἤχεεν ἔρεα μακρὰ. 835
 Καὶ νύ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμύχανον ἡματι κίνειν,
 Καὶ κεν ὄγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὅξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβελμον. ἀμφὶ δ' γαῖα
 Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς ὄρυς ὑπερβεν, 840
 Πόντος τ' Ὠκεανὸς τε ῥοαὶ καὶ τάρταρος γαίης.
 Πρὸς δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὀλύμπῳ·
 Ὀρνυμύοιο ἀνακτὸς ἐπεσενάχιζε δ' γαῖαν.
 Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, πυρὸς ἀπὸ τοῦ πελώρου. 845
 Πρησῆρων ἀνέμων τε, κερκυνὲς τε φλεγέθοντες.
 Ἔζεε δ' χθονὶ πᾶσι, καὶ ὕερνός, ἡδὲ θάλασσα
 Θῦε δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκτῆς, πᾶσι τ' ἀμφὶ τε κύματ' μακρὰ
 Ρίπῃ ὑπ' ἀθανάτων ἑνοσίε δ' ἄσβεστον ὀρώρει.
 Τρέσας Ἀΐδης δ' ἐνέροισι κατὰ φθιμύοισιν ἀνάστων, 850
 Τιτῶν δ' ὑποτάρταροι, Κρόνον ἀμφὶς ἑόντες,
 Ἀσβέσθ' κελεύδοιο καὶ αἰνῆς θεοτῆτος.
 Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὐκ ἔρθυνεν ἐὼν μῦθος, εἶλετο δ' ὅππαι,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Πλήξεν ἀπ' Οὐλύμπιο ἐπάλμῳ. ἀμφὶ δ' πάσης 855

833. Ἀναιδία,] Hoc est. *Phœnicus*. *Guietus*.

837. Θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν] Fortè nata est hæc circumstantia ex narratione Phœnicum, qui dicebant inferioris Jordanis accolæ bellum Deo & hominibus indixisse, aut utrorumque hostes ac spretores fuisse. Quæ loquutiones perperam intellectæ monstra hæc pepererunt, quasi fuisset terræ filius Draco, qui bellum Jovi intulisset. Certè *Lucretius* describens *Epicuri* dogmata de Numine, quod verbo posuit, re sustulit, ita de *Epicuro* loquitur quasi ei bellum intulisset, Lib. I. initio:

*Quare Religio pedibus subjecta vicissim
Obteritur, nos exaquat victoria cælo.* Clericus.

839. Σκληρὸν ἐβρόντησε] Non malè hisce verbis describitur subversio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide *Diss. nostram*

Interdum rursus leonis fœvum animum habentis:

Interdum rursus catulis similia, mira auditu:

Interdum verò stridebat, resonabantque montes alti.

Et sanè evenisset res inevitabilis die illo,

Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,

Nisi statim intellexisset pater hominumque & Deorum.

Graviter autem intonuit atque fortiter. circum verò terra

Horrendè edidit fragorem, & cœlum latum supernè,

Pontusque & Oceani fluctus, & remota loca terræ.

Pedibus verò sub immortalibus magnus contremuit Olympus,

Insurgente rege; ingemiscebat autem tellus.

Ardor verò ab utrisque occupabat cœruleum pontum

Tonitruque, & fulguris igne ab illo immani,

Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.

Pervebat autem terra omnis, & cœlum, atque mare.

Furebant & circum littora undique fluctus magni,

Impetu à Deorum: concussioque sedatu difficilis oriebatur.

Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,

Titanèsque sub tartarum detrusi, circa Saturnum

Ob inexstinguibilem fremitum, & gravem conflictum.

Jupiter verò postquàm incitavit suum robur, sumsitque arma,

Tonitruque fulgurque, & coruscans fulmen,

Percussit ab Olympo infiliens. circum verò omnia

nostram. Clericus.

841. Ταρταρος γαίης] Hoc est, remotissimæ partes terræ, quæ est significatio vocis *tartara*. Vide not ad. γ. 119. Clericus.

844. Γοειδία πόντον] Hic, intelligendum *mare mortuum*, seu lacus Asphaltites. Clericus.

845. Πυρός ὑπὸ τοῦ πλάγους] Scribo & distinguo πυρός τ' ὑπὸ τ. π. *Guietus*.

847. Ἐξου δὲ χθονὶ πῖσσι] Vicina, nempe, infimis partibus Jordaniæ; qua de re vide memoratam Dissertationem. *Clericus*.

852. Ἀσείδους κελάδους] Subintellige ὑπὸ. *Guietus*.

853. Κόρυμπαν ἰὸν ῥήϊον] Hoc est, ἰππῶν auxit. *Guietus*.

855. Πληξεν αἶψ' Οὐλύμπου] An? βῆσεν. ἰππῶν. Subintellige τ' *Τυφώνα*. *Guietus*.

856. Ἐστει-

Ἐπεσι θεωρεσίας κεφαλὰς δεινοῦτο πελώρης.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πληγῇσιν ἰμάσας,
 Ἦειπε γυναιεὶς, στυάχιζε ἧ γαῖα πελώρη.
 Φλόξ ἧ κεραυνωθέντ' ἀπείσυντο τοῖο ἀνάκτ',
 Οὔρε' ἐν βήσσησιν αἰδνῆς παιπαλοέσσης
 Πληγῆντ'. πολλὴ ἧ πελώρη καίετο γαῖα
 Ἀτμῇ θεωρεσίῃ, καὶ ἐτήκετο καοσίπερ' ὤς,
 Τέχνη ὑπ' αἰζηῶν ὑπὸ τ' ὀτρύνε χαάνοιο
 Θαλφθεῖς, ἢ ἐσίδηρ', ὅπερ κροταλέατος ἐστιν,
 Οὔρε' ἐν βήσσησι δαμαζόμην' πυρὶ κηλέῃ,
 Τήκεται ἐν χθονὶ δῖῃ, ὑπ' Ἠφαίστου παλάμησιν.
 Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλα πυρὸς αἰθομένοιο.
 Ρίψε δέ μιν θυμῷ ἀκάχων ἐς Τάρταρον ὄρυμν'.
 Ἐκ ἧ Τυφωέ' ἐς ἀνέμων μῦθ' ὕγρον αἰέντων,
 Νόσφι Νότῃ, Βορέῳ τε, καὶ Ἀργέεω Ζεφύρειο.
 Οἳ γε μὴν ἐν θεόφιν γῆρεϊ, θνητοῖς μέγ' ὄνειρε.
 Αἱ δ' ἄλλαι μαψαῦραι ὅππινεύουσιν θάλασσαν,

864

865

870

856. Ἐπεσι θεωρεσίας] Α. αρχάω, πριπράω, πριπρῶμαι, αρχίω, αρχίζω &c. φάω, αρχίζω, αρχίσσω, αρχίτω, ἀναδραφίτω. Guicetus.

859. Τοῖο ἀνάκτ'] Ἀνάξ, nimirum, ut jam diximus, vox est honorifica quæ Regem quidem sonat ut plurimum; sed eximium etiam quidpiam significat, quale erat in suo genere hoc monstrum. Clericus.

860. Παιπαλοέσσης] Hoc est, τετραχέας. alias παιπαλοέσσης pro αἰπαλοέσσης. Hom. ἔση δὲ σκοπιλὴν οἷς παιπαλοέσσαν ἀνελθόν, hoc est, αἰπῆσαν, ὑψηλὴν. Guicetus.

860. Οὔρε' ἐν βήσσησιν] Inter montes Moabitidis & Chanaanæ situs est lacus Asphaltites, in profunda valle. Clericus.

863. Ὀτρύνε χαάνοιο] Interpres videtur legisse ὀπύνε, quod magis placet. γ. sequ. ὅπερ, hoc est, ὄπτει. Guicetus.

865. Οὔρε' ἐν βήσσησι] In fabricis ferrariis, quæ in vallibus sylvosis ædificari solent propter lignorum copiam. Guicetus.

868. Ρίψε] Subintell. Ζεὺς. tum pro ἀκάχων an ἀκαχόν scribendum? Guicetus.

870. Νόσφι Νότῃ, Βορέῳ τε καὶ Ἀργεῖῳ Ζεφύρειο] Hic mirum est fieri dumtaxat mentionem trium ventorum, omisso Εὐρο, qui tamen μαψαῦρος non potest vocari. Quod cum non concoquerent nonnulli, legerunt καὶ Ἀργεῖον, Ζεφύρον τε, quemadmodum habet in Allegoriis Joannes Diaconus; quod etiam respicit alter Scholiastes, qui memoratis quatuor ventis cardinalibus, ut vocantur, subjicit: Ἀργεῖος δὲ Ἀπριλιάτης,

Combussit ingentia capita sævi portenti.

Ceterum ubi illud vicit ictibus percutiens,

Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.

Flamma verò fulmine icto profiliebat à rege,

Montis in saltibus opacis asperis

Percusso. multaque ac vasta ardebat terra

Vapore ingenti, & liquecebat stanni instar,

Quod arte juvenum & in magnum foramen habente catino

Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,

Montis in cavitatibus victum igne urente,

Liquefcit in terra divina, sub Vulcani manibus.

Sic sanè liquecebat terra fulgore ignis ardentis.

Abjecit autem illum animo mæstus in Tartarum vastum.

Ex Typhoëo autem est ventorum vis humidè flantium,

Excepto Noto, Boreaque, & Argeste Zephyro.

Qui sanè ex Diis sunt nati, hominibus magna utilitas.

Ast alii sine usu venti inspirant mare,

λιάνης, ὃς λέγεται Ὁμήρου Εὐρέως: Subsolanus quem vocat Homerus EURUM. Recta sine dubio esset lectio, si constaret *ἑσπέρην* uspiam dici Eurum, cum contrà constet esse occidentalem ventum, qui & Corus vocatur. Plinius Lib. II. H. N. c. 47. Sunt bini, in quatuor cœli partibus; ab oriente æquinoctiali Subsolanus, ab oriente brumali Vulturinus; illum Apelloten hunc Eurum Graci appellant. A meridie Auster, & ab occasu brumali Africus; Noton & Lyba nominant. Ab occasu æquinoctiali Favonius, ab occasu solstitiali Corus; Zephyrum & ARGESTEN vocant. Præterea eisdem ventos tres commemorat v. 379. ubi *ἑσπέρης* est etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hic ex vulgata lectione. Crediderim hanc omissionem esse negligentie tribuendam; nam non ignorabat Hesiodus esse Orientalem ventum.

Idem Plinius paullò antea: Veteres quatuor omnino servaverunt, per totidem mundi partes (idè nec Homerus plures nominat) hebeti ut mox judicatum est ratione. Vide Homerum Odyss. E. v. 295. Hesiodus autem Homero in ejuscemodi rebus nequaquam inferior erat, ut satis liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum Hesiodi ævo vocem *ἑσπέρης* nondum fuisse nomen venti, qui à Zephyro distingueretur; cum jungatur ea vox cum Zephyro, quasi epitheton, quo significetur ejus celeritas, aut simile quidpiam. Clericus.

872. Ἀλλὰ μὲν αὖρε] Μαψαῦρε scribe. Hesych. μαψαῦρε, ματαῖα αὖρε, ἡχῆσαι πρῶτα. vulgò scriptum αἶμα pro αὖρε. ex αἶψα fit μὲν retrò, in cassum. Sic ex αἶρε, μαῖρε, μαῖε mox, αἶρε. Gaietus.

Αἱ δὲ τοὶ πίπυσσai ἐς ἡεροιδέα πόντον,
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θυξοῖν αἰέλλῃ·
 Ἄλλοτε δ' ἄλλαι φεῖσι, Διόσκιδνάσι τε νῆας,
 Ναύτας τε φθείρουσι. κακῶ δ' ἔ γίνεται αἰκὴ,
 Ἄνδράσιν οἱ κείνοισι σωαντῶσιν καὶ πόντον.
 Αἱ δ' αὖ καὶ καὶ γαῖαν ἀπείρατον ἀνθεμόεσσαν
 Ἔργ' ἐργατὰ φθείρουσι χαμαιγυῖων ἀνθρώπων,
 Πιμπλάσσει κύνιος τε καὶ ἀργαλὲς κολοσυρτῶ.

875

880

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσαν,
 Τιτῶεσσι ἣ πρῶτων κείναντο βίῃφι,
 Δὴ ῥα τίτ' ὅτε κων βασιλῶέμεν ἠδὲ ἀνάσσειν,
 Γαίης φρεσμοσυνῆσιν, ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζεῦ,
 Ἀθανάτων. ὃ ἣ τοῖσιν εὖ διεδάσαστο πρῶας.
 Ζεὺς ἣ θεῶν βασιλῶς πρῶτῳ ἄλοχον θέτο Μῆνιν,
 Πλεῖστα θεῶν εἰδῶσαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεῶν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
 Τέξεσθαι, τότε ἔπειτ' ὁλόω φρένας ἐξαπατήσας
 Διμυλίοισι λόγοισιν ἐλὼ ἐγκαίθετο νηδιῷ
 Γαίης φρεσμοσυνῆσι, καὶ Οὐρανῶ ἀστερόεντι·
 Τοῖς γάρ οἱ ἐφρασάτην, ἵνα μὴ βασιληίδα πρῶν
 Ἀλλ' ἔχῃ, Διὸς ἀντί, θεῶν αἰειγμεταίων.
 Ἐκ γὰρ τ' εἶμαρτο πείφρονα τέκνα ἡρώεσσι.
 Πρῶτῳ γὰρ κέρει γλαυκῶπιδα Τειτοχρῆαν,

885

890

895

875. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι αἰεῖσι] Ἀλλῃ scribendum. *Guietus*.

880. Κολοσυρτῶ] Ἀ πόλῳ verso, πάλκι ἢ πάλκις, pulvis, πάλῳ, πάλῳ, unde κολοσυρτίς. *Guietus*.

882. Τειτοχρῆαν] Subintell. Ἰνῆα. *Guietus*.

884. Εὐρύοπα Ζεὺς] Ab εὐρύοπης, seu εὐρύοπας, εὐρύοψ. *Guietus*.

885. Εὖ διεδάσαστο] Scribo εὖ. *Guietus*.

885. Διεδάσαστο πρῶας] Hoc est, munera illis divisit, sed posteritas eos honores intellexit de iis, quibus singula Numina praeesse postea credita sunt. *Clericus*.

886. Ἀλλοχὸν εἶπε Μῆνιν] Clarum est hinc allegoricum esse matrimonium, quod Regi conjunctius nihil esse debeat quam prudentia. *Clericus*.

888. Ἀθήνην] Deam disciplinarum & fortitudinis merita Prudentiae filiam facit Poëta; cum absque hac nulla sit vera fortitudo, nec erudit,

*Qui utique incidentes in obscurum pontum,
Clades magna hominibus gravi sæviunt turbine,
Alibi autem alii flant, dissipantque naves,
Nautasque perdunt. mali autem non est remedium
Viris qui illis occurrerint in ponto.*

*Iidem rursus per terram immensam floribus ornatam
Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
Replentes pulveréque & molesto palearum strepitu.*

*Sed postquam sanè laborem Dii beati perfecerunt.
Cum Titanibus autem pro honore pugnarunt vi,
Jam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terræ consilio, Olympium latè cernentem Jovem
Immortalibus. Hic verò inter illos benè distribuit munia.
Jupiter autem Deorum Rex primam uxorem duxit Metim,
Plurimum ex Diis edoctam, & mortalibus hominibus.*

*Sed cum jam esset Deam cæsis oculis Minervam
Paritura, tum demum dolis animo decepto
Blandis sermonibus in suam condidit alvum,
Telluris consiliis, & Cæli stellati.*

*Sic enim consuluerunt, ne regium honorem
Alius haberet Jovis loco Deorum sempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.
Primam quidem virginem cæsis oculis apud Tritonem genitam,*

eruditio. Ceterum Α'θήνη est, Phœniciâ linguâ, ἄθηνα *athana*, hoc est, fortis, ut ab aliis jam animadversum. *Clericus.*

890. Δίλω φέρνας ἐξαπατήσεις] Subintellige τ' μήποτε. *Gruetus.*

891. Εἰλω ἰσπαδίζω τοῦτω] An εἰς καδίζω divisim scribendum? Sic γ. 899. pro ἐγκατδίζω τοῦτω scribendum ut hic εἰς καδίζω, aut εἰς κατδίζω. *Gruetus.*

895. Τετραγίνα] Sic dicitur Minerva quasi genita à capite Jovis, nam si scribamus Phœniciis litteris ἄθηνα *athana*, intelligemus deducendam vocem à תיך *reth*, quod, pro mutatione solenni ת & ש, idem esse potuit ac שך *resch*, Chaldaicè & Syriacè *caput*. Ejus antiquæ vocis significatio remanserat etiamnum apud Athamanas. *Hesychius*: Τετραγίνα, Νίκανδρος ὁ Καλοφάνης φησὶ τὴν κεφαλὴν καλεῖν Α'θήνας. Apud Cretenses, idem hac voce significatum esse auctor est *Emesthins* in *Iliad.* A. Ed. Rom. p. 504. Hanc quidem circumstan-

tiam

Ἴσον ἔχουσιν πατρὶ μὴ ὅ καὶ ὀπίφρονα βαλλίω.
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
 Ἡμελλεν τέξεσθαι, ὑπὲρβιον ἦτορ ἔχοντα
 Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς προΐθεν ἐλὼ ἐγκάτθετο νηδύν,
 ὧς δὴ οἱ φροῦσαστο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε.
 Δώτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὀΐρας,
 Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τε θαλῆαν.
 Αἴτ' ἔργ' ὠρεάισι κατὰ θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Μοίρας δ' ἥς πλείω πρὶν πῶρε μητίετα Ζεὺς,
 Κλωθὴν τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀΐτροπον· αἱ τε διδῶσι
 Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε.
 Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμη Χάριτας τέκε καλλιπαρήες,
 Ὡκεανὸς κῆρυ, πολυήρατον εἶδ' ἔχουσα,
 Ἀγλαΐην καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἐρατεινὴν.
 Τῶν καὶ Διὸς βλεφάρων ἔρ' εἴβeto δερκομήλαιον
 Λυσιμελές· καλὸν γὰρ ὑπὸ ὀφρύσι δερκιάωνται.
 Αὐτὰρ ὁ Δήμητρ' πολυφάρβης ἐς λέχ' ἦλθεν,
 Ἡ τέκε Περσεφόνειν Λακάμανον, ὡς Ἀΐδωνός

900

905

910

tiam Palladis natalium hic non tradit *Hesiodus*, sed summo consensu reliqui omnes Mythologi & Poëtæ habent. Facile est intellectum cur sapientissima Dea & Artium Præfecta è cerebro, vel capite Jovis nata putetur, cum caput existimetur esse sedes animi. Aliæ vocis Etymologiæ non sunt flocci faciendæ, si cum hac conferantur. Τεττο-
 λήναι verterant Romani veteres Capitam. *Ovidius* sub finem Lib. III. Pastorum:

Parva licet videas Capita delubra Minervæ,

Qua Dea natali cœpit habere suo.

Nominis in dubio causa est, capitale vocamus

Ingenium sollers; ingeniosa Dea est.

An quia de capitis fertur, sine matre, paterni

Vertice, cum clypeo profuuisse suo? Clericus.

896. Τεττολήναι] Audacem, terribilem. *Gruetius*.

899. Ἐν ἐγκάτθετο νηδύν] Hoc est, prudentiam perpetuò sibi adesse consiliariam voluit, nec umquam eam dimisit. *Clericus*.

900. ὧς δὴ οἱ φροῦσαστο διὰ ἀγαθόν τε κακόν τε] Bonum & malum omnia significant, apud *Homerum*, & in Hebraïco etiam sermone. Vide not. ad Genes. III, 5. *Clericus*.

901. Θέμιν] Dea hæc est Præses Justitiæ, quæ non minùs ac Prudentia

*Par habentem patri robur, & prudens consilium:
Ceterum deinde sanè filium Deorum regem & virorum
Erat paritura, magnum animum habentem:
Sed illam sanè Jupiter antè in suum condidit ventrem;
Ut, nempe, ei indicaret Dea bonumque malumque.
Postea duxit splendidam Themis, quæ peperit Horas,
Eunomiámque, Dicénque, & Irenen florentem:
Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus:
Parcásque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
Clothóque, Lachesínque, & Atropon: quæ dant
Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
Tres verò ei Eurynome Gratiæ peperit pulcras genas habentes,
Oceani filia, peroptabilem formam habens,
Aglaíam & Euphrósynen, Thaliámque amabilem:
Quarum è palpebris amor destillat contuentium
Solvens membra: jucundum verò sub superciliis adspiciunt.
Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
Quæ peperit Proserpinam formosam, quam Pluto*

dentia Regibus necessaria est. Si scripseris Phœniciis litteris $\omega\eta$, illico liquebit esse vocem Phœniciam, à $\omega\eta$ integer, probus, ita ut nomen Themidis integritatem sonet. Clericus.

Ibid. $\text{H}^{\circ} \pi\iota\kappa\sigma \Omega\gamma\alpha\varsigma$] Hora est ab Hebræica voce חור , or, quæ lucem sonat propriè, & tralatitio significatu cognitionem, quæ in Rege unà cum integritate conjuncta esse debet. Posset huc fortè trahi conjunctio Urim & Thummim, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas Horarum harumce cum Dea Justitiæ significatur earum nominibus Εὐνομία , Δίκη & Εἰρήνη , quæ sunt Justitiæ consecraria, & veræ eruditionis comites. Clericus.

903. Αἴρ' ἔργ' ἀργαῖαι] Fortè ἀργαῖαι ab ἀργαίω . Guistius.

904. $\text{Μόλες θ' ἥς παῖδες το πάλω παρὶς μητέρα Ζεὺς.}$] Quamvis affinitas sit inter Justitiā & munus harum Dearum; non est credibile hos versus esse Hesiodi, cum alios parentes Parcís tribuerit antea γ. 215. Homo ineptus, qui supplere conatus est quod non deerat Hesiodo, sed deesse putabat, hos de Parcís versus adfuit, & fortasse plures. Clericus.

909. $\text{Ἀγλαίῳ κ' Εὐφροσύνῳ}$] Scrib. $\text{Ἀγλαίῳ π κ' Εὐφροσύνῳ}$. π hic deesse videtur. Guistius.

912. Διμήτερι] De Cerere & Proserpina, egimus antea ad versus 450. & 774. Clericus.

Ἡρπασέν ἥς παρὰ μητρὸς, ἔδωκε ᾧ μητίετα Ζεὺς.
 Μνημοσύνης δ' ἐξαῦτις ἐράσασατο καλλιόμοιο,
 Ἐξ ἥς αἱ Μῦσαι χρυσάμπυκες ἐξεγρόντο
 Ἐννέα; τῆσιν ἄδον θαλάμῳ, καὶ τέρψας αἰοιδῆς.
 Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιρον,
 Γμερόεντα γόνον ὦν πάντων ἐραυνιώνων,
 Γείνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς Φιλότῃ μιγῆσαι.
 Λοιοθοτάτῳ δ' Ἡρῶν θαλερῶ ποιήσατ' ἀγκιλῶ.
 Ἡ δ' Ἡβῶ, καὶ Ἄρηα, καὶ Εἰλείθυαν ἔπικτε,

918

920

914. Ἐδωκε δ' ἐμπίετα Ζεὺς] Concessit ut caperet. *Gaius.*

915. Μνημοσύνης] Vide not. ad γ. 52. *Clericus.*

918. Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα] De nomine Latonæ, egimus ad γ. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur Φοῖβος Ἀπόλλων, nam passim ita appellatur ab *Homero*, quasi *Apollo* sit cognomen. Si autem scribas Hebræicè: לְהַבּוֹן בַּר-פְּהֶלֶן *phé-bo barpollon*, Lingux Hebræicæ peritus statim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de *Phæbe*, ad γ. 404.

Ibidem. Καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιρον] Phœnicio caractere ἡμῆθη *barthemî*, significat, *mons admiratio mea*, ab ἡ *bar*, *mons* & ἡμῆθη *thamah*, *admiratus est*. Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquissimus hymnus in Dianam, qui *Homero* tribuitur, sic eam describit:

Ἡ κατ' ὄρη σκιδέρεται, καὶ ἀκροῖαι ἡμερόσας

Ἀγρὶ τριπορμῇ παγχρύσει τῆξαι πτείνῃ.

Qua per montes umbrosos & promuntoria ventosa, venatione oblectata totum aureum arcum tendit. Sic ipsa, apud *Callimachum* in Hymno, qui ipsi inscriptus est, loquitur, γ. 19.

σκαρὶὸν δ' ὅτ' Ἀρτεμὶς ἄστυ κείτῃσιν,

Οὐρεσὶν οἰκίσει.

Rarò Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejusdem Hymni vs. 3 & 18. Apud *Lucianum*, in Dialogis Deorum, p. 212. T. I. dicitur ὄρη, *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat se posse vulnerare Dianam φεύγουσαν αἰεὶ διὰ τῶν ὄρων, *fugientem semper per montes.* Talia innumera possent proferri.

Observandum hîc & alibi clarè distingui Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui γ. 371. dicuntur Hyperione & Thia nati. Attamen constat postea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuisse, Lunam verò ac Dianam alterum; quod ideò factum puto, quia Apollinis quidem animum, post mortem, in Solem ivisse, ut æternæ illi flammæ præesset, dicebant antiquissimi Poætæ; Dianæ verò mentem Lunam insedisse. Genus hoc fuit adulationis, quo ve-

tutissimi

*Rapuit sua à matre, dedit autem sapiens Jupiter.
Mnemosynen verò deinceps amavit pulchricomam,
Ex qua Musæ aureis reticulis revinctæ natae sunt
Novem, quibus placent convivium, & oblectatio cantus.
Latona autem Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
Suavissimos liberos præ omnibus cælicolis,
Peperit sanè, Ægiocho Jovi concubitu mista.
Postremam verò Junonem floridam duxit uxorem.
Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,*

tustissimi Græci prosequuti sunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Isidi adulati erant, cum columnæ, sepulcro Isidis impositæ, cum alia, tum etiam hæc inscripserint: * *Εγώ ειμι ἡ ἐν τῷ αἶθερι τῷ Κυρίῳ πατρίδασιον:* *Ego sum, quæ in Cæli fidere exorior.* Indidem factum ut stellis omnibus imposuerint nomina illustrium virorum & foeminarum; quæ de re agit Hyginus, in Lib. II. Poëtici Astronomici, de signorum cælestium Historiis. Clericus.

919. Γαίαν' αἰχμήχου] Scrib. γαίαν' ἐν αἰχμήχου. placet. *Quietus.*

921. Λοιοδοπέτη δ' Ἡρῆν θαλασπῶν ποιήσαν' αἰχμήν] Attamen hæc sola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud Lucianum, Jovis ἡ νόμιμη γαμήτις legitima conjux, in Dialogis Deorum p. 192. Tom. I. & Jovi συμβασιλεύειν, p. 213. Clericus.

922. Ἡΐρα] Hæc Dea fuit juventutis præses, quam nomen traxisse liquet ex Hebraïca voce זר eb, viror, qui juventutis est Symbolum; quod plantæ tum vigeant maximè, cum maximè virent. Hinc apud Poëtas, passim *viridis juvenis* dicitur, imò & senectus cum contingit eam juventuti esse similem. *Virgilius Æneid. V. 295.*

Euryalus formâ insignis VIRIDIQUE juvenem.

Idem Lib. VI. 304. de Charonte:

Jam senior, sed cruda Deo VIRIDISQUE senectus.

Ibidem. Agæus.] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Thessaliæ Regis, aut ex ejus posteris quispiam insedit, unde dictus est *Ἥρι hari*, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, *Ἥρι* est *mons*, ἕρως. Cum autem ex bello & latrociniis viveret, creditus est post mortem præesse bello, cui tam sæpè vivus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud *Statium* Lib. VII. Thebaïdos, ubi de Mercurio ad illum misso, cujus descriptionis hoc est initium:

Hic steriles delubra notat Mavortia sylvas,

Horresciturque tuens, ubi mille furoribus illi

Cingitur adverso domus immanis sub Æmo:

I

qui,

• *Diodor. Siculus Biblioth. Lib. I. p. 24.*

Μιχθεῖς' ἐν φιλότῃ θεῶν βασιλῇ καὶ ἀνδράν.
 Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τρωχέειαν,
 Δεινὴν, ἐρεκύδοιμον, ἀγέερατον, ἀτρυτώνην,
 Πότνειαν ἣ κέλαδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχαι τε.

qui, ut notum, mons est Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impensè cultus. *Herodotus* Lib. V. c. 7. Θεοὶ δὲ σέβονται μόνες τύχῃ, Ἀρεὶα, καὶ Διόνυσον, καὶ Ἀρπυῖαν: *Deos hos Solos colunt, Martem, Liberum, Dianam.* Ac fanè mores eorum cum ejusmodi Religione consensiebant. Idem Scriptor paullò ante de moribus Thracum: ὄργῃ θίγαι κήλυσεν, γῆς δὲ ἐργάτῳ ἀπρόπτου· τὸ ζῆν δ' αὖτὲ πύλεμα καὶ λήϊόν· κήλυσεν: *otiosum esse honestissimum, agriculturam verò consentissimum. E bello atque rapto vivere pulcerrimum. Clericus.*

Ibidem. Εἰλείθυαν] Vox ἡελιδία aliunde non potest deduci quàm ab ἡλιδ ἡελιδ, hoc est, *fecit parere*: sic enim formari potest *Hiphil* in verbo ἡλιδ *jalah* peperit, æquè ac in aliis verbis ejusdem formæ. Quàm hoc autem nomen benè conveniat Dæ partui præfidî nemo non videt. Observatu dignum est distingui hoc Numen à Diana, cum ab *Hesiodo*, tum à Scriptore antiquissimo *Hymni in Apollinem*, qui *Homero* tribui solet, narrat enim primùm *Eileithyiam* nescivisse *Latonam* parturire, deinde ait advocatam è cœlo fuisse, & partum *Latonæ* venientem accelerasse. Sic habet *τ. 97.*

Μῆνη δ' ὅτε ἐπίπυε μορφομένης Εἰλείθυα

Sola nescierat partus laborem levans Eileithyia.

Postea *τ. 15.*

Εὐτ' ἐπὶ Δήλῳ ἴδαντο μορφομένης Εἰλείθυα

Ἐὼ τότε δὴ τότε αἶλα μῆνομένης δὲ πεκίδαται.

Ubi in Delo incessit partus dolores levans Eileithyia, tunc illam partus cepit, & parata erat parere. Qui ergo factum ut Diana cum hoc Numine misceretur & partibus etiam præficeretur? Qui potuit credi πῶς πεκίδαται μορφομένης παρθένῳ ἴδαντο, ut utar verbis Junonis apud * *Laetianum*? Nimirum, credebant Lunæ Numen præesse partui, quod præsit mensibus, intra quorum certum numerum foetus in lucem eduntur; cumque eo Numine miscbant Dianam, quæ, eo pacto, quamquam virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem comminiscitur *Callimachus*, *Hymno in Dianam τ. 20. & seqq.* ubi sic Dea loquitur:

Πόλιν δ' ἐπὶ μύκῃσιν ἀνδράν
 Μῆνον ὅτ' ὀξείασι καὶ ὀδύσιν ἡσυχίᾳ
 Τελεσθῆναι καλέσσι βουκόιν· ἦτοι καὶ μῆνοισι

* *Tom. I. p. 213. in Dial. Junonis & Latonæ.*

Mista concubitu Deorum regi & hominum.

*Ipse verò ex capite, caesus oculis pradam Tritogeniam,
Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitus, indomitam,
Venerandam: cui clamoresque placuerunt, bellaque pugnaque.*

Γεννομένη τοι γάρ τοι ἐπεκλήρωσεν ἀέρι γέν.
Ὅτ' ἔμει καὶ πάτρεσσι, καὶ σὺν ἡλγος φέρουσιν
Μήτηρ.

Urbibus verò admiscebor hominum, tantùm cum acutis pariendo doloribus mulieres oppressa vocarent me opitulatricem; quibus me Parca, ut primùm nata sum, sortem adsignarunt opem ferendi; quoniam & cum me pareret, & cum me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc est Callimachi, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Græcorum, qui Diis incommoda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere solent. Philosophi postea, cum non possent hæc concoquere, ad allegorias conversi sunt; & Poëtis recentioribus corrumpendæ veteris Historiæ, dum θεωρησιάζουσιν volunt loqui, occasionem præbuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Græciæ famam esse credet, quæ humana Diis tribuuntur, quòd ejusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensissent Græci. Imò verò periculosissimum fuisset θεωρησιάζειν de Deo sentientibus talia obtrudere. Contrà verò & Philosophi & recentiores Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vitia Diis detraherent; nec sine Religionis specie, adprobationeque audientium turpes de Diis historias mutare aggrediebantur, quod non semel facit in hisce Hymnis Callimachus, & præsertim quidem Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum ex Hymno Homérico in Apollinem, in quo contraria affirmantur
91.

Λητὼ δ' ἐνὶ ἡμέρῃ καὶ ἑνὶ νύκτι ἀέλαστος,
Ὡδύσσει πέπαρτο.

Latona novem diebus & novem noctibus incredibilibus doloribus torquebatur. Dabimus etiam auctorem gravissimæ sententiæ de Luna partuum præfide. Is est Cicero de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. Dianam, inquit, & Lunam eandem esse putant; cum — Luna à lucendo nominata sit, eadem est enim Lucina. Itaque ut apud Græcos Dianam eamque Luciferam: sic apud nostros, Junonem Lucinam in pariendo invocant. — Adhibetur autem ad partus, quòd ii maturescunt aut septem nonnunquam, aut plerumque novem Luna cursibus; qui quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur. Clericus.

914. Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς] Hoc est, solus. Adoptavit fortè sibi filiam, quam ipse educare atque erudire voluit. Clericus.

926. Κέλευθ' οὐκ ἔστι] Bellici clamores. Guetius.

Ἡρῇ δὲ Ἡφαίστων κλυτὸν ἐν Φιλότῃ μιγῆσκ
Γαίαντο, (καὶ ζαμῆησε, καὶ ἤρασεν ὧ παρθενίῃ)
Ἐκ πάντων τέχνησι κερασμῶν ἔρηνιάνων.

Ἐκ δὲ Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπε Ἔννοσιγαίῃς
Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας ὅσε θαλάσσης
Πυθμὴν ἔχων, παρὰ μητρὶ Φίλῃ ἢ πατρὶ ἄνακτι
Ναΐφ χρυσέα δῶ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἀρῇ
Ῥινοτόρῳ Κυθήρῃα φόβον ἢ Δεῖμον ἔπικτεν
Δεινὸς, οἳ τ' ἀνδρῶν πικινὰς κλονέεσι φάλαγγας
Ἐν πολέμῳ κρυόντι σὺν Ἀρῇ πολιορκῶν,
Ἀρμονίῳ θ', ἢ Κάδμῳ ὑπέρθυμῳ θέρ' ἀκούῃν.
Ζῆνι δὲ ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίῃ τέκε κύδιμος Ἑρμῖν,
Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσναβᾶσκ.

930

935

927. *Ἐν φιλότῃ μιγῆσκ*] Legendum ἢ *φιλότῃ μιγῆσκ*, nam quem-
admodum Jupiter solus genuisse dicitur Minervam: sic & Juno ζα-
μῆησε καὶ ἤρασεν ὧ παρθενίῃ, *intendit vires, & contendit cum suo mari-
to*, genuitque iola & peperit Vulcanum. Sic quoque legit Scholia-
stes, qui habet: ἔτῳ τ' Ἡφαιστὸν ἐκ μέγας Ἡρῇς ἐπύκτεν, *hic* (Hesio-
dus) *ex sola Junone Vulcanum inducit; ὁ δὲ Ὀμηρὸς ἐκ Διὸς καὶ Ἡρῇς*,
Homerus verò ex Jove & Junone. Ex Hesiodi sententia, adoptavit Ju-
no celeberrimum fabrum, qui vocabatur Ἡφαίστος, Phœnicis litte-
ris *ἡφαιστος* *ephescho*, hoc est, qui coquit in igne, nimirum, me-
talla; nam *πῆσ* est *coxit*, & *ἡφαι* ignis, unde Græcè *ἱστία*, *foculus*.
Sic legit hunc locum Hesiodi *Lib. Gyralsus*, ostenditque olim ita le-
ctum. *Clericus*.

928. *Καὶ ζαμῆησε*] A *ζαμῆης*, *ζαμῆν*, *ἐργάζομαι*. *Guio-*
tus.

931. *Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας*] Nomen *πυθῆ* deduxerim à
πυθ *reter*, *timor*, aut à *πυθ* *retat*, *Chaldaicè tremuit & Arabicè*,
tumultum excitavit, clamorem edidit. Nomen non malè convenit
Deo cui tribuitur

Buccina, quæ, medio concepit ut aëra ponto,

Littora voce replet sub utroque jacenti Phæbo.

Quæ verba sunt Ovidii, *Metam. l.* *Clericus*.

934. *φόβον καὶ Δεῖμον ἔπικτεν*] Hæ sunt manifestò poëticæ personæ,
quibus nihil subest historicum. Sed comites belli sunt Terror & Me-
tus, sive inferantur aliis, sive iis agitemur. *Clericus*.

937. *Ἀρμονίῳ θ' ἢ Κάδμῳ ὑπέρθυμῳ θέρ' ἀκούῃν*] Ingeniosè *Sant.*
Bochartus Chanaan. Lib. l. c. 19. nomen *Cadmi* conjicit significare
ejus

*Juno autem Vulcanum inchoatum, concubitu non mista;
Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum suo marito)
Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.*

*Ex Amphitrite autem & valdè resonante Neptuno
Triton latè potens natus est magnus: qui maris
Fundum tenens apud matrem caram & patrem regem
Incolit aureas ædes, magnus Deus. sed Marti
Clypeos dissecanti Venus Terrorem & Metum peperit
Graves, quique virorum densas turbant phalanges
In bello horrido, unà cum Marte urbes devastante,
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
Jovi verò Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
Præconem Deorum, sacrum lectum conscendens.*

ejus patriam; erat, nimirum, קדמוני Kadmoni, ex iis Cadmonais de quibus Moses Gen. XV, 19. *Harmoniam* verò dictam ex monte *Hermone*, quæ pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Jordanis. *Clericus.*

938. Ἀτλαντὶς Μαίᾳ τίκει κούρην Ἐρμῆν] Primùm, hîc animadvertendum *Maïam*, quæ fuit una *Pleiadum*, dici filiam Atlantis altissimi montis, qui cœlum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, scilicet, & viciniam. Deinde *Pleïas* hæc dicitur *Maïa*, hoc est, קמא sive *aquosa*, nam קמא *majim* aquæ dicuntur, à veteri singulari קמא *mai* aqua. *Aquosa* autem nomen optimè convenit nobilissimæ *Pleïadum*, quandoquidem *Pleïades* passim *imbrifera*, *madida* & *aquosa* dicuntur à Poëtis; quod iis, initio veris, orientibus, pluvium solet esse cœlum. Vide collecta hanc in rem à Nicol. Loydio in Lex. Historico. Filius hujus *Pleïadis* dictus est *Ἐρμῆς*, hoc est, קמא *herma*, quod à Radice קמא, *haram*, *calliditate* usus fuit. Quo nomine egregiè describitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in *Mercurium*, ex quo pauculos dumtaxat versus, quibus describitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de *Maia*, γ. 13. & seqq.

Καὶ τὸτ' ἐγένετο παῖδα πολύτροπον, ἀνελουμένῳ,
Ἀνίστῃ, ἐλατῆρος βοῶν. ἡγήτορ' ὄντιον,
Νυκτὸς ἐπακητήρα, καὶ τὴν ἱέρην.

Tunc peperit filium vafrum & blandiloquum, prædonem, abactorem boum, ducem somniorum, noctis spectatorem &c. Hæc epitheta *Mercurii*, historiâ ejus fraudium, quam multis prosequitur, in sequentibus confirmat Poëta. *Clericus.*

940. Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμείη τέκε Φαίδιμον υἱόν] Quoniam hic est primus, qui ab Henodo ex Deo & mortali muliere genitus dicitur, inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti sint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus & Hercules Thebani, aliique innumeri. Sed antea animadvertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus jam primi Græciæ coloni Dii habebantur, & colebantur, nec tamen planè memoria obsoleverat, quâ & ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis cælo jam receptis, nati; quorum tamen parentes numquam cum mortalibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent & ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici & credi. Prima est petita ex antiquissimorum Græcorum dialecto, in qua à Diis natiæque educati dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse judicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Jupiter Diis & Regibus, propterea vulgò dici solebant Διοξυοῖς & Διοτρεφεῖς, à Jove geniti & educati, ut ex innumeris Homeri locis liquet. Sic loquitur Poëta Iliad. B. v. 196.

Θυμὸς δὲ μίγξει ἐν Διοτρεφεῖ βασιλῆϊ.

Τὴν δ' ἐν Διὶ ἐν Φιλῇ δὲ ἰμνητοὺς Ζεὺς.

Ira est magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove est, & illum (Regem) amat consiliarius Jupiter. Ad quem locum, sic habet Eustathius: Εὐφημῶντι δὲ π. διοξυοῖς καὶ διοτρεφεῖς τὰς βασιλεῖς λέγει, ὅτι ἐν Διὶ τὸ γένος ἔλαυσεν, ἀλλ' ὅτι ἐξ αὐτοῦ αὐτοῖς ἡ τιμή: ostendit cur Reges dicat à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, sed quia ex illo est iis honor. Callimachus Hymno in Jovem v. 76, & seqq.

Αὐτῆς χαλκῆς μὲν ὑδαίερδον Ἡφαιστῆος,
Τόλμης δ' Ἀρήϊον, ἱπποκῆρας π. Χιτώνης
Ἀρπυϊοῖς, Φοῖβον δὲ Λύρης τοῦ εἰδότης οἶκος.
Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες ἐπεὶ Διὸς ἔδιν ἀνείκτων
Θεόπρετον.

Primò quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores verò Chirones Diana. & Phœbi qui lyra probè sciunt modos. At ex Jove sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius est quàm Jupiter.

Quæ verba nos admonent secundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, pater artificum dicitur is qui eorum artificium primus invenit, & magister discipulorum. Vide Genes. IV, 21. ubi pater artificum dicitur

Cadmi filia verò ei Semele peperit clarum filium,

tur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur pater discipulorum suorum, 1. Sam. X, 12. & discipuli ejus filii, 2. Reg. II, 3. IV, 38. Sic Æsculapius & Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quòd ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam Dei filii dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertiò filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, consuleretur. Cùm, nempe, in lucis Diis illis sacris gravidæ factæ essent, aut compressæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statuz Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere se ex Diis gravidas esse; rumorémque ejusmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habebatur, præsertim si nati ex furtivo concubitu postea rebus gestis aut inventis famam sibi parerent. Apud Ovidium Metam. III. Juno sub persona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

*Opriem
Jupiter ut sit, ait: metuo tamen omnia, multi*

NOMINE Divorum thalamos iniere pudicos.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non faciliè creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Jovis. Sed est insignis hanc in rem Historia, apud Dionysium Halicarnasensem, summi judicii historicum, Lib. I. Ant. Rom. p. 62. quam integram proferemus. Cùm ergo narrasset artibus Amulii Iliam, vel Rheam, Numitoris filiam, factam esse Sacerdotem Vestæ: πέρτερον, inquit, ὑπερὸν ἐπὶ τῷ Γλάω ἐλθόντα εἰς ἱερὸν ἄλσος Ἀρεῖος, ὕδατος ἀγνὴ καμιδῆς ἔνεκεν, ἢ πρὸς πῆς θυσίας ἑμιλλὰς ἔχοντα, βιάζονται ἐν τῷ πυλῶνι. ταῦτον δὲ πρὶν μὴ ἀποφαίνεσθαι τῷ μνηστῆρι ὡς γαίαν τὴν κρήνην ἔχοντα τὴν παιδίσκην, οἱ δὲ, αὐτὸν τὸν Ἀμύλιον, πρὶν ἐπιθυμίας μῶλον, ἢ ἐπιθυμίας ἔνεκεν, φραζέμενοι περὶ ὧν οἱς ἐκπληκτικώτερον ἐφθόσας ἱκέσθαι, καὶ τὸ τὸ ὄψινος γινώσκοντες εἰς ἀσπίδας αἰς μέγιστον ἡδύναντο κινδυνεύοντες. οἱ δὲ πλείους μυθολογοῦσι τὴν δαίμονα εἶδωλον οὐ τὸ χειροῖν ἢ, πολλὰ καὶ ἄλλα τῷ πατρὶ δαίμονα ἔχοντα, ἢ λίαν τι ἀφανισμὸν, καὶ ζόφον εἰς ἑαυτὴν κρατίζοντα. ὅψιν δὲ ἑὸν καὶ τὸ εἶδωλον εἶχε, θαυμασιωτέραν μὲν καὶ ἢ κατὰ μέγεθος καὶ κατὰ ἀνθρώπων. φασὶ πρὶν εἶπεν τῇ κρήνῃ παρρησίαν, τὴν λῆψαι τὸν βρασμὸν ἐξ ἧς γένεσθαι δὴλον ὅτι Θεὸς ἦν μηδὲν ἀχθεῖν τῷ πατρὶ, τὸ δὲ κινδυνεύοντα τὸν γαίαν αὐτὴν γινώσκοντα πρὸς τὴν ἑμῶν αὐτῶν τῶν χειρῶν δαίμονα, τέχνη δὲ αὐτῶν εἰς τὸν βρασμὸν δύο παῖδας, ἀνθρώπων μακρῶν κρατίζοντας ἀρετῶν κατὰ τὰ πολέμια. ταῦτα δὲ εἰπόντα ἰὼν περιμελεφθῆναι καὶ ἀπὸ γῆς ἀρβάντας φέροντα δι' αἰέρος αἶμα. Quarto post anno Iliam, quæ iuvenat in lucum Dianis, ut afferret aquam puram, qua in sacris usura erat, aliquis in luco vi comprimit. Hunc nonnulli dicunt fuisse unum è precis ejus, amore puella captum; alii verò ipsum Amulium, non libidinis magis quàm insidiarum causâ, cinctum armis quibus maximum sui ter-

rorem incussurus erat, & faciem notam, quantum poterat, in ignotam mutantem. Plexique verò fabulantur speciem ipsius numinis, cuius is locus erat, & qua cum multa alia divina opera, tum Solis eclipsin, & tenebras in caelo prabuisset. Species verò, qua fuit illi spectro, augustiorem multò magnitudine & pulcritudine, quam homines fuisse. Quin & eum qui Iliam vi compresserat, aiunt eam esse solatum (unde liquebat Deum esse) & vetuisse ne doleret propter id quod passa erat; communionem enim nuptiarum illi intercessisse cum Genio eum locum insidente. Parituram autem ex violento concubitu duos pueros, hominum longè præstantissimos virtute bellicâ. Qua cum dixisset, nube circumtectum fuisse, & à terra sublatum, superiora versùs auctum fuisse. Satis liquet hæc μυθολογία ficta esse à puella, ejusque consanguineis & amicis, ut honori vitiatæ Vestalis consulere, & pœnas, quas commerita erat, vitaret. Vide sequentia, apud Dionysium. Prædictionem verò geminorum filiorum, qui nascituri erant ex illo concubitu, fictam esse à posteris, rem, ut fit, exornantibus in honorem Romuli non difficile est intellectu. Quin & potuerunt credulæ mulieres re verâ falli, ut liquet ex Historia Paulinæ, quæ exstat apud Josephum Ant. Jud. Lib. XVIII. c. 4. Cum Decius Mundus Paulinam Saturnini uxorem nec precibus nec pretio corrumpere potuisset, Ide quædam hominis liberta, aggressa est eam superstitione fallere. Cumque Paulina Isidis cultui summoperè esset dedita, pecuniâ Deæ Sacerdotes corripit; quorum natu maximus Paulinam adiit, impetratòque sine arbitris colloquio, venire se dixit ab Anubide, capto mulieris formâ, & jubente ut ad se veniat. Τῇ δὲ, subdit Historicus, εὐκτὸς ὁ λόγος ἦν, καὶ τοῖς τι φίλαις ἐπικαλεώμενοι τῇ ἐπὶ ταῖς αἰχμασί τῆς Ἀνubιδος, καὶ φράζοντες τὸ ἄνδρα δεῖπνον τι αὐτῇ. καὶ ἐν τῇ τῆς Ἀνubιδος εἰσηγήσει συζητήσας δι' ἐκείνην τὴν σφροσύνην τὴν γυναικὸς ἐξεπιστάμενοι. χερσὶ ἢ εἰς τὴν μέσην, καὶ δεξιότατα, ὡς ἑστὴν καίρη, καὶ κλειδοῖσιν τὴν θυρῶν ὑπὸ τῆς ἱερῆς, ἵδουσα τῶν νεῶν, καὶ τὰ λυχναῖα ἐκποδὴν ἦν. καὶ ὁ Μῦθος, περιεκύπτει τῇ τῇ δὲ. ἔχ' ἡμέραν οὐ μιλίῳ τὴν σφῆρα αὐτῇ. πενήχον τι αὐτῇ διακονήσας ὑπελιφῆα Θεὸν εἶναι. καὶ ἀπειλόντες ὡς περὶ ἡ κίνησι ἀρχαῶν τῶν ἱερῶν, οἱ τὴν ἐπιβουλὴν ἤδισαν. Παυλῖνα πρῶτ' ὡς τὸ ἄνδρα εἰλῆσαι, τὴν ἐπιφάνειαν ἐκδιηγῆται τῇ Ἀνubιδος, καὶ ὡς τοῖς φίλαις ἐπικαλεώμενοι λόγους τοῖς ἐπ' αὐτῇ. οἱ δὲ τὰ μὲν ἡπίεον εἰς τὴν φύσιν τῆς πρῆμης ὁρῶντες, τὰ δ' ἐὼς θαύματα καλῶντο. ὅτι ἔχοντες ὡς ἄρα ἄπιστα αὐτῇ κέλεον, ὅτι τὴν σφροσύνην καὶ τὴν αἰχμῶν ἀπιδίαν αὐτῆς. Oratio verò mulieris placuit, jactabatque se apud amicas, ob honorem, quo eam dignabatur Anubis. Mavito quoque indicat condicta sibi cœnam, & cubile Anubidis. Concessit verò ille, qui probè novat pudicitiam uxoris. Itaque it mulier in templum, & cum cœnavisset, quo tempore somni hora erat, clausis januis à Sacerdote; intus in Sacrario ablata jam erant lucerna, nec Mundus, nam illic antea abditus fuerat, ab ejus consortio aberravit. Totam ergo noctem illi inserviit, Deum esse rata. At illo digresso, priusquam moventur Sacerdotes, qui insidias nesciebant (in Græcis addenda negatio

tiocante *ἡδίστου*) Paulina mane cum venisset ad virum, apparitionem Anubidis ei narrat, & propterea etiam apud amicas gloriatur. Illi vero partim fidem negabant, rei naturam respicientes; partim mirabantur, cum non possent fide indigna judicare, quando ejus pudicitiam & nobilitatem reputabant. Si rei conscii in perpetuum tacuissent, arcumque secum sepeliri voluissent; Paulina numquam mutasset sententiam, & spectata ceteroqui pudicitiae mulier multis fidem fecisset, de concubitu suo cum Anubide. Quod si ex eo gravida facta fuisset, nec ipsa, nec alii quibus persuasisset, dubitassent quin filius, aut filia esset Anubidis proles. Sed Mundus ipse rem aperuit Paulinae, ut docet Historicus, eaque consequuta sunt, quae fraudem non pariebantur in dubium revocari. Si Tiberio rerum potiente, cum Roma plena esset viris eruditis & callidis; si in urbe in qua, ut ille ait, pueri *nasum rhinocerotis habebant*, ejusmodi dolus ad finem usque perductus est; quid non potuit fieri antiquioribus & simplicioribus saeculis, atque in locis in quibus fraus accuratissime detecta est? Certè non uno in loco insana illa opinio invaluit Numina capi amore mulierum, & cum iis congregari; qua de causa in eorum Templis jubebantur mulieres cubare, quasi divinum amasium expectaturae; hoc est, Sacerdotum libidinem expleturæ. *Herodotus Lib. I. c. 181.* de summo tabulato Templi Jovis Beli, quod erat Babylo-
ne: *Ἀγαλμα δὲ οὐκ ἔστι ἐν αὐτῷ ἐνδρυσμῶν, ἐδὲ νύκτα ὑδρὶς κο-
αυλίζεται ἀνθρώπων, ὅτι μὴ γυνὴ μὴν τῇ ἐπιχειρεῖν, πλὴν ἂν θεὸς ἐλθ-
ται ἐκ πασσίων, ὡς λέγουσιν οἱ Χαλδαῖοι, ἰόντις ἱερεῖς τὸν τῷ θεῷ. Φα-
σι δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτοι (ἰμοὶ μὲν ἢ πιστὰ λέγοντες) τὸν θεὸν αὐτὸν φοιτᾶν π-
ρὶ τῇ νύκτι, καὶ ἀμπαύειν ἐπὶ τῇ κλίνῃ, κατὰ πρὸς τὴν αἰγυπ-
τίαν, κατὰ τὸ αὐτὸν πρὸς πρὸς. ὡς λέγουσιν οἱ Αἰγύπτιοι. καὶ ὅτι ἐν τῇ
θεῷ κρημνίζεται ἐν τῇ τῷ Διὸς τῷ Θεβαίωνος γυνὴ ἀμφοτέρω δὲ αὐτῶν λέγον-
ται ἀνδρῶν ὑδαίνων ἐς ὁμιλίαν φοιτᾶν καὶ κατὰ πρὸς ἐν τοῖς Πατάρχοις τῷ
Λυκίῳ, ἢ ἐν τῷ μαρτυρῶν τῷ Θεῷ ἐπὶ τὴν γῆν: Statua in hoc sacello nulla
est, neque hic noctu cubat hominum quisquam, prater mulierem unam
ex indigenis, quam ex omnibus Deus delegerit, uti narrant Chaldaei ba-
jus Dei Sacerdotes. Narrant enim illi (tamen si parum credibilia mihi
dicere videntur) Deum ipsum ingredi templum & in hoc cubili conquie-
scere; perinde atque Thebis Ægyptiacis, ut ferunt Ægyptii. Ibi enim
in Thebani Jovis fano mulier quoque cubat. Quarum mulierum utra-
que cum viris non putatur habere consuetudinem; sicuti etiam nec Dei
ansistita Pataris Lycia urbe, quando mulier eo munere ornatur. Si hæc
sepius, & alibi facta sunt, ut credibile est, præsertim rudiori ævo,
non est cur miremur tot Deorum filios in antiquissima Græciæ Hi-
storia occurrere. *Clericus.**

Ibidem. Σμελά] Phœnicium nomen fortè fuit *סְמֵלַב tsmelab*, quod virginem viro maturam apud Thalmudicos sonat. Solent Phœ-
nices ortum cujuscumque ab alio hisce verbis exprimere: *יָצָא מִיִּרְיָהוּ jat-
sa mijerecho*, egressus est ex ejus femore, ut liquet ex Genes. XLVI.

Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διώνυσον πολυζητέα,
 Ἀθάνατον θνητῇ· νῦν δ' ἀμφότεροι θεοὶ εἰσιν.
 Ἀλκμήνῃ δ' ἄρ' ἐπικτε βίῳ Ἡρακλεείῳ,
 Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διὸς νεφεληγερέτῳ.
 Ἀγλαίῳ δ' Ἡφαιστῷ ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις,
 945 Ὀπλοτάτῳ Χαρίτων· θαλερῶ ποιήσας ἀγκῖν.
 Χρυσόκομος ἧ Διώνυσῷ ξανθῶν Ἀριάδνῳ,
 Κέρῳ Μίνῳ, θαλερῶ ποιήσας ἀγκῖν.
 Τῶν δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγῆρω θῆκε Κρονίων.
 Ἦέῳ δ' Ἀλκμήνης κακισφύρα ἄλκιμῷ υἱὸς,
 950 Ἦς Ἡρακλῆῳ, πλέσας σόνοντας ἀέθλας,
 Παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἡρῆς χρυσοπέδιλα,
 Αἰδοίῳ θέτ' ἀγκῖν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι·
 Ὀλβιῷ, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσας,
 955 Ναΐφ ἀπήμαντ' καὶ ἀγῆρα ἤματα πάντα.
 Ἠελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὀκεανίη
 Περσηὶς Κίρκῳ τε, καὶ Αἰήτῳ βασιλῆα.
 Αἰήτης δ' υἱὸς Φαεσιμερότα Ἠελίοιο,
 Κόρῳ Ὀκεανοῖο τελέεντ' ὅττω μοῖο
 960 Ἦμε θεῶν βελήσιν ἰδῆαν κακισπύρον.

26. Hinc nata fabula de Baccho Thebano è femore Jovis nato. Ceteræ circumstantiæ confictæ sunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

941. Διώνυσον πολυζητέα] Bacchum multò antiquiorem fuisse Cadmo, nec alia de causa Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant multis ostendit *Sam. Eschastus* Chanaan. Lib. I. c. 18. Existimat ille Nimrodum fuisse qui Chaldaicè dicebatur ܒܪܚܝܢ *bar-choussin*, hoc est, *filius Chusi*, filii Chanaanis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quæ felix est conjectura; at coacta est, nec ullo modo toleranda ea, quâ vult Διώνυσον dictum, ex inscriptione altaris à Mose, quod dictum fuit יְהוֹנָתָן *je-houa niffi*. Quasi Tyrîi, Ægyptii aut alii populi, ex ejusmodi re nomen fecerint antiquiori multò Mose Numini! Debit vir summus scribere Chaldaicis litteris hoc nomen ܕܝܢܝܐ *dynia*, dein quærere quid *Dionis*, Linguâ Chaldaicâ, significare queat; & invenisset hanc vocem significare eum qui vi imperat, nam *dynia* est qui & *dynia ones*, vi imperans, ab Radice *dyna* *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Græci perperam crediderint

*Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
 Immortalem mortalis: nunc verò ambo Dii sunt.
 Alcmenæ verò peperit fortæ Herculem,
 Mistæ in concubitu Jovis nubes cogenti.
 Aglaïam verò Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
 Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
 Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
 Hanc verò ei immortalem expertemque senii fecit Saturnius.
 Hæben autem Alcmenæ pulcros talos habentis fortis filius
 Hercules, peractis luctuosos certaminibus,
 Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
 Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoso:
 Felix, qui magno facinore, inter Deos, confecto
 Habitat illæsus & expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefesso peperit inclita Oceanis
 Perseis Circénque, & Æëtem regem.
 Æëtes autem filius lucem hominibus dantis Solis
 Filiam Oceani ultimi fluvii
 Duxit, Deorum ex consiliis, Idyiam pulcris genis præditam.*

crediderunt Διόνυσον dictum ex Genitivo Διὸς Jovis, & Νόου urbe Arabiæ, in qua fuerit educatus. Clericus.

943. Ἀλκμήνῃ δ' ἂν ἴππε βίλῃ Ἡγεκλῆϊν] Hoc est, Herculem, de quo in singulari Diss. in qua ostendemus Herculem Thebanum, nec unum, nec antiquissimum fuisse eorum qui Hercules dicti sunt. Clericus.

945. Ἀγλαίῃ δ' Ἡφαιστῷ &c.] Dignum est notatu Vulcano dari uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem, nam ceteri omnes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. Clericus.

947. Διόνυσῳ καὶ τῇ Ἀριάδνῃ] Fortè uxor fuit Bacchi, eo modo quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cujuspiam Bacchi. Clericus.

950. Ἡφαιστῷ δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam Herculi, quòd, cum unum hominem fuisse crederent, nec intelligerent quæ vita unius hominis sufficere posset, ad eas res gerendas, quas gessit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus rei vestigium cernere est in γ. 955. quamvis dicatur de Hercule in Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii semper juvenes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. Clericus.

Ἡ δὲ αἱ Μήδειαν εὖσφυρον ἐν Φιλότῃ
Γείναθ' ὑποδμηθεῖσα Διὸς χρυσὴν Ἀφροδίτῃ.

Τῆς μὲν νῦν χαίρετ', ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Νῆσσί τ', ἡπειροί τε, καὶ ἁλμυρὸς ἐνδοθι πόντος.

Νῦν δὲ θεῶν Φῦλον αἰεῖσατε ἡδυνέπειαι
Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, καὶ Διὸς Αἰγλόχοιο,
Ὅσας δὴ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἀνηθείσαι
Ἀθάναται, γίναντο θεοῖς ὀπείκελα τέκνα.

Δημήτηρ μὲν Πλῆτον ἐγείνατο, δῖα θεῶν,
Γασίῳ ἡρώϊ μιχθεῖσ' ἐρατῇ Φιλότῃ

Νειῶ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
Ἐσθλὸν ὅς εἰς ὀπὶ γῆν τε καὶ αἰθέρα νῶτα θαλάσσης.

Πᾶσιν τῷ δὲ τυχόντι, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἵκηται,
Τὸν δὲ ἀφνειὸν ἔθηκε, πολλὴν πέοι ἄπασεν ὄλβον.

Κάδμω δὲ Ἀρμονίῃ, θυγάτηρ χρυσοῦς Ἀφροδίτης,

Ἰνώ καὶ Σεμέλῃ, καὶ Ἀγαυῇ καλλιπάρῃον,
Αὐτονόῳ δ', ἦν γῆμιν Ἀεσαῖα βαθυχαίτης.

Γείνατο καὶ Παλῦδωρον εὖσεφάνω ἐνὶ Θήβῃ.

Κέρη δὲ Ὀκεανὸς Χρυσάορα καρπεροθύμῃ

Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσα Ἀφροδίτης,

Καλλιρόῃ τέκε παῖδα βροτῶν κάρῃσον ἀπάντων,

Γηρυονέα, τὸν κτεῖνε βίῃ Ἡρακλεΐῃ,

Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπέδων ἀμφιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ.

961. Ἡ δὲ αἱ Μήδειαν] Ἡ δὲ scribe. Guizotus.

962. Διὸς χρυσὴν Ἀφροδίτῃ] Hoc est, κατὰ per. Guizotus.

967. Ὅσας δὲ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἀνηθείσαι Ἀθάναται γίναντο θεοῖς ὀπείκελα τέκνα] Vidimus quare nonnulli dicti sint Deorum filii, sed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non possunt; attamen Deorum filii potuere dici, qui similes videbantur Deabus. Sic formosi vocati fortè sunt filii Veneris, ut Æneas, alique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & fortè Deorum Antistitæ, alique quæ clanculum pariebant, liberos suos tribuebant Deabus, quæ præfidebant lucis, in quibus infantes expositi inveniebantur; nec amasii, ut consulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quòd honorificum videbatur concubuisse cum Dea; qua de causa infantes tollebant, quos se ex Deabus suscepisse jactabant. Ciceronius.

969. Δημήτηρ μὲν Πλῆτον ἐγείνατο.] Partus hic est metaphoricus, quo

*Hæc autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
Peperit subacta per auream Venerem.*

*Vos quidem nunc valete cœlestes domos tenentes,
Insulaeque, & continentes terræ, & salsus intus Pontus.
Nunc autem Dearum genus cantate blandiloquæ
Musæ Olympiades, filia Jovis Ægiochi,
Quæcumque mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima Dearum,
Jasfo heroi mista jucundo amore
Novali in ter proscisso, Cretæ in pingui tractu,
Bonum: qui vadit super terram, & lita dorsa maris,
Omniem: cui verò obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,
Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.
Cadmo præterea Harmonia, filia aureæ Veneris,
Ino & Semelen, & Agaven pulcras genas habentem,
Autonoënque, quam duxit Aristæus densa casarie præditam,
Peperit & Polydorum in mœnia pulcra habentibus Thebis.
Filia verò Oceani Chrysaori magnanimo
Mista in concubitu aureæ Veneris
Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
Geryonem, quem interfecit Hercules,
Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.*

quo significatur ex copiosis segetibus nasci divitias. *Plutus* personâ
est Poëtica, de qua vide *Lucianum* in *Timone*. *Clericus*.

975. Ἀεμυρία.] De hac diximus, ad v. 935. Cùm esset formo-
sa & strenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa
est. *Clericus*.

976. Σουέλλω.] Vide notata ad versum 941. *Clericus*.

979. Ὁ κραιώης Χρυσηΐδας.] Scribe Ὁ κραιώης. *Guietus*.

979. Κέρη δ' Ὁ κραιώης, καὶ πρὶ ἱερῆς.] Hæc omnino addita videntur
ab imperita manu, quia res jam dicta est suprâ v. 287. & seqq. hoc
verò in loco est planè aliena. Nam hic sermo est de iis quos viri
mortales susceperunt ex Deabus, oporteretque Chrysaorem virum
mortalem haberi, quod contrarium est iis quæ antea, loco memora-
to, dixit *Hesiodus*. *Clericus*.

982. Γερωνίης τ' ἑλῆν.] Γερωνίης. *Guietus*.

983. Βαῖν ἡνὶ αἰλινάδην.] Βαῖν. *Guietus*.

Τιθωνῷ δ' Ἡὸς τέκε Μέμνονα χαλκοκροστῷ,
Αἰθιοπῶν βασιλῆα, ἣ Ἡμαθίωνα ἀνακτῶ.

983

Αὐτὰρ τοι Κεφάλῳ Φυτήσας Φαίδιμον υἱόν,
Ἰφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς ὀπιείκελον ἄνδρα.

Τόν ῥα νέον, τέρεν ἀνθῶ' ἔχοντ' ἐρικυδέῳ ἥβῃς,

Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμηδῆς Ἀφροδίτῃ

ὦρτ' ἀνερειψαμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς

990

Νηοπόλον νύχιον ποιήσας, δαίμονα δῖον.

Κέρει δ' Αἰήταο διοτρεφέῳ βασιλῆῳ

Αἰσυνίδης, βελήσι θεῶν αἰειχμεταίων,

Ἡγε παρ' Αἰήτα, τελέσας στυόεντας αἰέθλους,

Τὸς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλῆας ὑπερήνηρας,

995

Ἰβελιστῆς Πελίδης, ἣ ἀπαύδαλῳ, ὀβριμοεργός.

Τὸς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μοχλίας,

ὦκείης ὀπὶ νηὸς ἄγων ἐλκώπιδα κέρει,

Αἰσυνίδης, καί μιν θωλερῶν ποιήσας ἀκροῖην.

Καί ῥ' ἦγε δμηθεῖς ὑπὸ Ἰήσωνι πιμῶνι λαῶν,

1000

Μήδειον τέκε παῖδα, τ' ἔρρεσιν ἔτρεφε Χείρων

Φιδυρίδης· μέγας ᾧ Διὸς νόῳ ἐξετελείωτο.

Αὐτὰρ Νηρῆῳ κῆραι αἰλίοιο γέροντῳ,

Ἦτοι μὲν Φῶκον Ὑαμάθῃ τέκε δῖα θεάων,

Αἰακῷ ἐν Φιλότῃ Διὶ χρυσῷ Ἀφροδίτῃ.

1005

Πηλεῖ ᾧ δμηθεῖσαι θεὰ Θέτις ὄργυρόπαιζα

Γείνατ' Ἀχιλλῆα ῥηξιδόρορα, θυμολέοντα.

Αἰνείαν δ' αἶψ' ἐπικτεν εὐσέφανῳ Κυθήρῃ,

984. Τιθωνῷ δ' Ἡὸς τέκε Μέμνονα &c.] Crediderim Memnonem & Hemathionem ab antiquissimis Græcis dictos fuisse, Phœnicismo noto, *Aurore filius*, quod essent *Orientalium* regionum incolæ collati cum Græcis. Certè superior Ægyptus, aut Æthiopia, cujus Rex fuisse dicitur Memnon, collata Græciæ ad orientem solem spectat. *Hemathionis* nomen alludit ad appellationem Syriacam *ܡܡܢܢ* *Memman*, quomodo vocabatur Syriæ urbs, ad quam pertingebant Septentrionales fines Terræ Promissæ. *Clericus*.

987. Ἰφθιμον Φαέθοντα] Alius fuit Solis & Clymenes filius, cujus fatur descripsit *Ovidius* *Metamorph.* Lib. II. *Clericus*.

989. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puerilia sapientem. Scribendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπλὸς, ἀπλήρως. *Gaisius*.

*Tithono verò Aurora peperit Memnona areâ galeâ instructum,
 Æthiopum regem, & Hemathionem regem.
 Verùm Cephalo peperit inc ytum filium,
 Fortem Phaëthontem, Diis similem virum,
 Quem sanè juvenem tenerum florem habentem gloriosa pubertatis,
 Puerum juvenilia sapientem amans genitalia Venus
 Incitavit, abripiens & ipsum in templis
 Ædituum nocturnum fecit, demonem divinum.
 Filiam verò Ætæ à Jove nutriti regis
 Æsonides, voluntate Deorum æternorum,
 Abduxit ab Ætæ, peractis suspiriosis certaminibus,
 Quæ multa imperabat magnus rex superbus,
 Injurius Pelias, & impius fortium facinorum patrator,
 Quibus peractis, ad Jolcum rediit multa perpeffus,
 Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam
 Æsonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sanè hæc subacta ab Jasone pastore populorum
 Medeam peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
 Phillyrides: magni verò Jovis voluntas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filia marini senis,
 Phocum quidem Psamathe peperit, præstantissima Dearum,
 Æaci in amore, per auream Venerem.
 A Peleo autem subacta Dea Thetis argenteos pedes habens,
 Peperit Achillem prosternentem viros, leonis animo præditum.
 Æneam porro peperit pulcrè coronata Cytherea*

990. Ἀνερψαυμένη] Hesych. ἀνερψαυτο, ἀφ' ἡρώων. Idem ἀνερψαυμένοι, ἀφ' ἀρπύων. *Guietus.*

991. Νύξων] Aliàs νύκτων. *Guietus.*

992. Αἰονίδης] Jason. Multa possent proferri, ex quibus colligere licet, Argonautas fuisse Mercatores Thessalos, qui in Colchidem navigarunt; sed cùm Hesiodus eam historiam non narret, ab ea explicanda, hoc quidem in loco, supersedebimus. *Clericus.*

1004. Φῶκος ἡμεῖς τὴν δὲ θύγατρίν] Fortè hunc puerum ex se & ignota vulgò matre natum sustulit Æacus, aut è fano Neptuni vel Nereidum, aut ex ipso littore maris. Idem dixerim de Achille. *Clericus.*

Αἴχισσ' ἥρωϊ μιγείσ' ἐρατῇ φιλότῃπ,
 Ἰδης ἐν κρυφῇσι πολυπύχῃς ὑλήεσσης.

1010

Κίρκη δ' Ἡελίῃ θυγάτηρ Ἰπεριονίδαο
 Γείνατ' Ὀδυσσῇ τ' ἀλασίφρονι τ' ἐν φιλότῃπ
 Ἀγχιον, ἡδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρείτερόν τε,
 Οἳ δὴ πῖ μάλα τῆλε μυχῶν νησῶν ἱεράων,
 Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἀναοσον.
 Ναυσίφρον δ' Ὀδυσσῇ Καλυψάδ' ἰα θεάων
 Γείνατο, Ναυσινόον τε, μιγείσ' ἐρατῇ φιλότῃπ.

1015

Αὐτὰρ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσι δ' ἰνυθεῖσαι
 Ἀθάναται γείναντο θεοῖς Ἰπείκελα τέκνα.
 Νῦν δ' ἡ γυναικῶν Φῦλον αἰείσατε, ἡδυέπειαι
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο.

1020

Τέλει δ' Ἡσιόδῳ Θεογονίᾳ.

1013. Ἀγχιον ἡδὲ Λατῖνον] Latinum Hyginus Fab. cxvii. Circes & Telemachi filium prodidit. Dionysius verò Halicarnassæus, ex veteri Italorum fama, narrat Lib. I. p. 34. Herculem suscepisse Λατῖνον ἔκ πῦρ ὑπερβορέϊδ' ἡένης, Latinum ex quadam septentrionali puella, càmque postea nuptum dedisse Fauno Aboriginum Regi, quo factum ut plerique Latinum hujus putarint filium, non Herculis, Hinc Virgilius Lib. VII. Æneid. v. 45.

— Rex arva Latinus & urbes
 Jam senior longa placidas in pace regebat,
 Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Maricâ
 Accipimus. Fauno Picus pater, isque parentem
 Te, Saturne, refert, tu sanguinis ultimus auctor.

Sed veluti sui oblitus Lib. XII. v. 164. Solem avum ejus vocat, quasi fuisset filius Circes solis filix; ad quem locum ita Servius: Latinus secundum Hesiodum in ἀσπιδνοίᾳ (imò Θεογονίᾳ) Ulyssis & Circes filius fuit, quam multi Maricam dicunt; secundum quem, nunc dicit, Solis avi specimen, Nam Circe Solis est filia. Sanè sciendum Virgilium in varietate Historia sua dicta variare.

Pro Ἀγχιον libenter legerim Ἀδριον, propter Adriaticum pelagus. Mos enim est Veterum à priscis heroibus deducere nomina regionum, ut vel ex Latini nomine liquet, à quo volunt dictum Latium.

Certe

*Anchisa heroi mista jucundo concubitu ,
 Ida in verticibus habentis multa juga , sylvoſe.
 Circe verò, Solis filia, filii Hyperionis,
 Peperit Ulyſſis arumnoſi in amore
 Agrium, atque Latinum inculpatumque, fortemque.
 Qui ſanè valdè procul in reſſu inſularum ſacrarum
 Omnibus Tyrrhenis valdè inclytis imperabant.
 Nauſitboum verò Ulyſſi Calypſo excellentiſſima Dearum
 Peperit, Nauſinoiūque, miſta amabili concubitu,
 Hæ quidem, mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis pares filios.
 Nunc verò ſæminarum genus cantate ſuarviloqua
 Muſæ Olympiades, filia Jovis Ægiochi.*

Finis Theogoniæ Heſiodi.

Certè in MSS. Codd. exiguum eſt diſcrimen inter Γ & Δ, ſi baſis Ε
 Δ deleta ſit, aut fugiat oculos. Ceterum dicit Heſiodus *Agrium* &
Latinum procul à reſſibus ſacrarum Inſularum imperare Tyrrhenis;
 quia in continenti imperabant accolis utriuſque Maris, non in Inſu-
 la *Æa*, quæ ſedes fuit matris Circes, eique ſacra. *Clericus.*

1014. Τῆλε μηχανὴν ἡγεῖαν] *Μοχλὴ* ſcribendum. In Fragmentis.
 Γαλαξόφρων εἰς αἶαν ἀπῆταις οἰκὶ ἔχοντων] *Quorum plauſtra va-
 gas ritè trahunt domos.*

Αὐτὸν μὲν χεῖρ, κρείττω δὲ ἀδελφεὶ μηχανήεντα. An? ἀδελφεῖ.
Gnietus.

1016. *Ναυσίθεον* & *Ναυσίνοον* vocat filios Ulyſſis ex Calypſone Nym-
 pha, quia Ulyſſes *animum* habebat in *navi celere*, cùm eſſet apud
 Calypſonem, hoc eſt, vehementer optabat habere navem quâ redi-
 ret. Vide Odyſſ. E. γ. 219. & ſeqq. *Clericus.*

F I N I S.

Η Ξ Ι Ο Δ Ο Τ

Τ Ο Τ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Τ

Α Σ Π Ι Σ Η Ρ Α Κ Λ Ε Ο Υ Σ

H E S I O D I

A S C R E I

S C U T U M H E R C U L I S

T O A O I E H

T O I A K A T O T

E T O E A N A C H E I E E A

I O O I S E H

I E H E A

E I I L O N I E M M E I O C

A H

E E

NOTULÆ

IN

SCUTUM HERCULIS.

CONSTAT quidem hoc Poëma esse ἀντίφαλον, quomodo-
cumque primam voculam legamus; sed quænam de-
sint, & quàm multa minimè constat. Docet nos *Hesiodus*
ipse, duobus ultimis *Theogonia* versibus, se scripsisse de alte-
ro illo Heroum genere, qui à Diis ex mulieribus geniti cre-
debantur, ejusque Operis non rarò meminerunt Veteres, ut
vel ex fragmentis liquet. Horum autem Heroum cum longè
præstantissimus esset Hercules, non absurdè fortè quis con-
jecerit hoc Poëma, cujus maximâ parte describitur Clypeus
Herculis, esse majoris illius Σοφισμασμάτων; quod tamen frag-
mentum cum solum super sit, singulari inscriptione orna-
tum, quasi opusculum distinctum ab eo quod dixi, ad nos
pervenit. Certè tria potissima Poëmata *Hesiodi* solent me-
morari, inter quæ Heroogonia recensetur non Scutum.
Maximus Tyrinus Dissertatione XVI. Ο' Η' σίος θ' χωρὶς μὲν
τ' Η' ρῶν ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενον, καταλείγων τὰ γῆνη, ὅσις ἐξ ἧς
ἐφύ' χωρὶς δὲ αὐτῷ πεπιλυνται οἱ θεοὶ λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις θεο-
γονία χωρὶς δ' αὐτῷ φελεῖ τὰ εἰς τὸ βίον ἔργα πᾶ ὀδρασίον, καὶ ἡμέ-
ρας ἐν αἷς δρασίον. *Hesiodus* seorsim quidem Heroum, à mulieri-
bus initio factò, recensuit genera, & ex quanam quisque natus
fuerit. Seorsim verò poëmate descripta ab illo est Theologia, una
cum Theogonia. Seorsim denique vitam juvant opera qua facien-
da, & dies quibus facienda. Nos cum Theogoniam, & ob argu-
menti præstantiam, & quòd Poëta ipse videatur initio Poë-
matis indicare primum hoc fuisse suum Opus, omnibus præ-
mittendam censuimus; ei subjecimus fragmentum He-
roogoniae, propter ultimos Theogoniae versus, quibus hoc
Opus veluti pollicetur. Ultimum tandem locum Opera &
Dies obtinebunt. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἀσπίς Ἡρακλῆος.

Η Οἷη ἀνελιπύου δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν
 Ἡλύθεν εἰς Θήβας, μετ' ἀρήιον Ἀμφιτρώων
 Ἀλκμειῶν, θυγάτηρ λαοσάου Ἡλεκτρώων.
 Ἡ ῥα γυναῖκων φύλον ἐκείνου θηλυτερόν
 Εἶδει τε μεγέθει τε. νόον γέ μιν ἔπειτα
 Τάων ὡς θνητοὶ θνητοῖς τέκον ἀνιηθεῖσι.
 Τῆς καὶ ἀπὸ κρήθεν, βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανέων
 Τοῖον αἶψ', οἷον τε πολυχρύσου Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' ἔτι καὶ ὡς καὶ θυμὸν ἐὼν πίεσκεν ἀνδρίῳ,
 ὣς ἔπειτα τις ἔπρετ' ἀνδρῶν θηλυτερόν,
 Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκλειανεν, ἴφι διαμύσσειν,
 Χωσάμεντο καὶ βουσί. λιπὼν δ' ὅγε πατρίδα γαῖαν
 Ἔς Θήβας ἰκέσθαι φερεσσανίας Κασμείας.
 Ἐνθ' ὅγε δώματ' ἔναε σὺν αἰδοίῃ παρθένῳ,
 Νόσφω ἄπερ Φιλότῃτ' ἐφιμέρε. ὃ γάρ οἱ ἦεν
 Πρὶν λεχέων ἐπιβύσσειν εὐσφύρε Ἡλεκτρώωνος,

Vers. 1. Ἡ' οἷη] Scribendum omnino videtur ὡς. Matutina
 Alemena. Guicinus.

1. Ἡ' οἷη] Hæc est, ut quidem videtur, ἀνιηθεῖς comparationis,
 ejus ἀνιηθεῖς, cum initio Poëmatis, perit. Cum ergo antecessisset
 τοῖς μὲν, ἀνιηθεῖς quidam &c. crediderim sequentem τοῖς, καὶ ὡς
 ut in hoc Homericæ versu Iliad. Z. 146.

Οἷητε φύλλον ἄνθ' ὡς αἰδοῖν.

Qualis foliorum soboles, talis & hominum. Vide & γ. 9. Fortasse cum
 Dea quæpiam conferebatur Alcmena, ut apud Homeros Odyss. E
 102. Nauficaa, ubi comparatio incipit à vocibus, ὡς μὲν. Quam
 hisce expressit Virgilius, Æneid. I. 502. & seqq.

QUALIS in Eurota ripis, aut per juga Cynthi
 Exercet Diana choros &c.

HESIODI ASCRAEI SCUTUM HERCULIS.

A Ut qualis, relictâ domo ac patriâ tellure,
Venit Thebas, secuta martium Amphitryonem
Alcmena, filia bellicosi Electryonis.
Qua mulierum genus superabat mollium
Formâque & proceritate: prudentia utique nulla cum eâ certabat
Illarum, quas mortales mortalibus peperere concubinentes.
Cujus & à vertice, & à palpebris nigricantibus
Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
Atque hac talis cum esset, sic animo suum colebat conjugem,
Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium,
Quamquam ejus patrem præstantem occidisset, vi domitum,
Ira commotus propter boves. relictâ autem ille patriâ tellure,
Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
Ubi idem habitabat cum veneranda conjugē,
Seorsim absque concubitu desiderabili. Non enim licebat illi
Antè lectum conscendere formosæ Electryonidis,

TALIS erat Dido, talem se lata ferebat
Per medios &c. Clericus.

3. Δυσσεύς] Τὴς λαῖς περιγυῖντις ἐς πόλεμους. Guilelmus.

7. Βλαψαῖον τ' ὀπὸν κτανεῖαν] Κτανεῖαν ex Eustathio scribendum.
An βλαψαῖον à βλαψαῖον ἢ τὸ βλαψαῖον. Unde Latinum palpebra? βλα-
πίς, βλαπίς, παλπίς palpebra. Celer celeris celebris, funeris fu-
nebris, &c. Guilelmus.

11. Ἡ μὲν] Hoc est, αἰὲν ἢ, αἰὲν ὅπως. cf. h. ἱπὶ θυμῷ. Guilelmus.
Hoc est, vi, violentè. Guilelmus.

12. Χασμῶδες αὖτις βυαί] Ergo volens occidit, contra quàm Scho-
liastæ dicunt. Guilelmus.

14. Περσέων] Περσέων. Guilelmus.

15. Οὐ γὰρ οἱ ἔν] Per religionem, nempe, jurisjurandi, de qua
vide Apollodorum. Clericus.

Πρὶν γε Φόνον ποιεῖτο κασιγνήτων μεγαθύμων
 Ἦς αἰλόχη, μαλερῶ ἢ κατὰφλέξαι πυρὶ κόμας
 Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
 Ὡς γάρ οἱ δέκετο, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν.
 Τῶν ὃ γ' ὀπίζετο μίλων, ἐπείγετο δ' ὅττι τάχιστα
 Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὃ οἱ δόθεν θέμις ἦεν.
 Τῷ δ' αἶμα, ἱέμενοι πολέμοιό τε φυλόπδός τε,
 Βοιωτοὶ πηλὴξίπποι, ὑπὲρ σικέων πνεύοντες,
 Λοκροὶ τ' αἰχμέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι,
 Ἔσποντ'. ἦρχε ἢ τοῖσιν εὖς παῖς Ἀλκαῖοιο,
 Κυδιόων λαοῖσι. πατήρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἀλλῶ μῆτιν ὕφαινε μὲν φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' αἰλφῆσῃσιν δρῆς αἰκτῆρα φυτεύσῃ.
 Ὡς το δ' ἀπ' Οὐλύμπιο δόλον φρεσὶ βυασοδομάων,
 Ἰμείρων Φιλότιτ' εὐζώνοιο γυναικὸς
 Ἐννύχι'· τίχα δ' ἴξε Τυφάονιον, τόθεν αὖθις
 Φίκιον ἀκρότατον προσεβήσατο μητιέῃ Ζεὺς.
 Ἐνθα καθεζόμενος φρεσὶ μῆδετο θέσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ πανυσφύρα Ἠλεκτρυώνης
 Εὐνῇ καὶ Φιλότῃ μίγῃ, πέλεσεν δ' αἶρ' ἐέλδωρ.
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρεύων λαοασό'· ἀγλαὸς ἦρας,
 Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, αἰφίκετο ὄνδε δόμονδε.
 Οὐδ' ὃ γ' ἐπὶ δμῶας καὶ ποιμνίας ἀγροιώτας

20. Θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν] Musæus, ἐπιμάρτυροι λήχον ἐράτων.
 An scribendum: Θεοὶ δ' ἐπὶ μάρτυροι ἦσαν. κατὰ τμῆσιν, pro θεοὶ δ' ἐπι-
 σταν μάρτυροι. Sic Joannes Diaconus legit. placet postremum. Guietus.

22. Ὅ οἱ δόθεν θέμις ἦεν] Subintellige ἐκπύεσθαι. θέμις ἦεν fas erat,
 hoc est, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas est ἀδυνάει, quicquid corri-
 gere est nefas. Guietus.

24. Ὑπὲρ σικέων πνεύοντες] Hoc est, sub scutis caput non occul-
 tantes, intrepidi, audaces. Guietus.

26. Παῖς Ἀλκαῖοιο] Ἀμφιτρεύων, scilicet. Guietus.

29. Ἀρῆς αἰκτῆρα] Hoc est, βλάβης, mali, damni. Guietus.

31. Ἰξε] Scribe ἴξε. Guietus.

32. Τυφάονιον] Cum Typhaonii montis in Boeotia nusquam alibi
 occurrat mentio, contra verò celebris fuerit Τυφάσιον ὄρε'· mons
 Typhosius, sub quo erat fons Typhosius, fortasse pro Τυφάονιον legen-
 dum

Quàm cadem ultus esset fratrum magnanimorum
 Sua conjugis, flagrantique combussisset igne vicos
 Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.
 Quorum ille verebatur iram, festinabatque celerrimè
 Exsequi magnum opus, quod sibi divinitus incumbebat.
 Hunc autem undè, cupidi bellique praliique,
 Bæotii equitando insignes, sub clypeis spirantes (sc. robur,) *Præter.*
 Locrique cominūs pugnantes, & Phocenses magnanimi
 Sequebantur. ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
 Glorians populis. At pater hominūque Deorūque
 Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter *Præter.*
 Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsores gens-
 Profectus autem ab Olympo est dolum altā mente volvens,
 Desiderans concubitus elegantis mulieris
 Per noctem: celeriterque venit in Typhaonium, unde rursus
 Ad Phiciū summum accessit prudens Jupiter.
 Ubi residens mente versabat divina opera.
 Nam eadem quidem nocte cum pulcra Electryonide
 Lecto & concubitu mistus est, perfectique desiderium:
 Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,
 Perfecto magno opere, rediit domum suam.
 Neque ille ad famulos & pastores agrestes

dum hic Τηφύσιον. Vide Strabonem Lib. IX, in descriptione Bæo-
 tiz. Phicii, in quo fuerat Phix, ut loquebantur Bæotii, seu Sphinx,
 non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. Clericus.

33. Φίσιον ἀρεγνέον] Ἀπὸ τῆς Φίξης, ἢ τῆς σφίγγος, Φίξιον seu Φί-
 ξιον. Sic mons dictus. Guetus.

35. Ἀστὴρ ἢ ἀστὴρ νυκτὸς] Vide quæ scripsimus de hujusmodi frau-
 dibus, ad Theogoniz versum 940. Clericus.

37. Ἀναστρέφω] Agitator populi, hoc est, dux populi. ἀναστρέφω
 ut infra ἀνατρέφω, ἀνατρέφω, agito, quatio, concutio. Guetus.

39. οὐδ' ἔτι ἐνὶ δαίμονι] Hoc est, ne villam quidem ingressus est,
 antequàm ad urbem se conferret, quamquam fortè ad viam sita esset
 villa. Alioqui non divertisse ad villam remotiorem, antequàm ad
 uxorem iret, vehementioris amoris specimen haberi non posset.
 Clericus.

Ὄρετ' ἰέναι, πρὶν γ' ὅς ἀλόχευ' ἔπιβήμεναι Διὸς.
 Τοῖθ' ὃ κ' ἐκείλιν πύθ' αἶνυτο πικρὰ λαῶν.
 Ὡς δ' ὅτ' αἰνὴς ἀπασσὲν ὑπεκπροφύγη κακότητος
 Νέεσ' ὑπὸ δ' ἰγυαλῆς, ἥ καὶ κρατερὰ ὑπὸ δεσμῷ.
 Ὡς ῥα τότε Ἀμφιτρύων χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπδύσας,
 Ἀπασσίως τε Φίλωσ τε ἰὸν δόμον εἰσέφικανε.
 Παννύχιθ' δ' ἄρ' ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ παρθενίῃ,
 Τερπόμενθ' δώροισι πολυχρύσας Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' ἦ θεῶ δμηθεῖσα, καὶ ἀνέρι πολλὸν αἰεῖτω,
 Θήβη ἐν ἐπὶ πύλῳ διδυμάονε γείνατο παῖδε,
 Οὐκ ἔθ' ὁμὰ φρονέοντε, (κασιγνήτω γε μὴ ἦσαν.)
 Τὸν μὲν χειρότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' ἀμείνοισα Φῶτα,
 Δεινὸν τε κρατερόν τε, βίβω Ἡρακληΐδην.
 Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελαϊνεφείϊ Κρονίῳ,
 Αὐτὰρ Ἰφικλῆά γε δορυαστόν Ἀμφιτρύωνι.
 Κικερίμην γ' ἠελίῳ. τὸ μὲν, βροτῶ ἀνδρὶ μιγεῖσσι
 Τὸν δ' ἦ, Διὶ Κρονίῳ, θεῶν σημάντορι πάντων.
 Ὅς καὶ Κύκνον ἐπεφνεν Ἀρηιάδην μεγάρυμον.
 Εὖρε γ' ἐν περὶ μέγ' ἐκατηβόλῃ Ἀπόλλωνος
 Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἀρίων, ἄτον πολέμοιο,
 Τόχεςσι λαμπρομήνεσ, σέλας ὡς πυρὸς αἰθομένων,
 Ἐσκότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἐκτυπον ὠκείες ἵπποι,
 Νύσοντες χηλῆσι· κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήφ,
 Κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἄρμασι ἢ ποσὶν ἵππων.
 Ἄρματ' αὖ δ' ἐποίησεν ἢ ἀντιγες ἀμφαράβιζον,

41. Ἀπασσὲν] Ἀπασσίως, libenter. Guicetus.

42. Ἀπασσὲν] Hæc vox est etiam, apud Homerum Odyss. E. 7. 398. quem locum imitatur hic Hesiodus. Clericus.

46. Παννύχιθ'] Εἰς ἄκρον, nam aliquam noctis partem cum Alcmena consumiserat Jupiter. Clericus.

Ἰδίῳ. Πατρίδ' αὖ γαῖαν] Mycenæ, quarum Rex fuerat Electryon ejus pater. Vide Apollodorum Lib. II. Cap. 4. quamvis per omnia non consentiat cum Hesiodo. Neque enim in hisce notulis historiam fabularum narrare instituimus. Clericus.

50. Κασιγνήτω γε μὴ ἦσαν] Hæc est versus fulgentia ruentis, nam superiora verba rem satis docent. Clericus.

55. Κικερίμην ἠελίῳ] Hoc est, diversam generationem, appositio.

Et, antequam sua conjugis conscendisset lectum.

Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.

Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum.

Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:

Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,

Magnoque desiderio, lubentique animo, domum suam reversus est.

Totaque nocte concubuit cum veneranda uxore,

Obletando se muneribus aurea Veneris.

Illam autem à Deo pariter compressa, & ab homine longè optimo,

Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,

Nullum quaquam similes, quamquam fratres essent. (virum,

Alterum siquidem deteriorem, alterum autem longè præstantiorem

Magnam ac validum, Herculem.

Hunc quidem compressa à pluvia auctore Jove,

Iphicleum autem hastarum à concussore Amphitryone,

Diversam sobolem: alterum quidem, cum viro mortali concumbens.

Alterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore om-

Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. (nium:

Invenit enim in luo longè jaculantis Apollinis

Ipsam, & patrem ejus, Martem, bello insatiabilem,

Armis fulgentes, seu fulgorem ignis ardentis,

Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,

Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos dividebatur,

Excitatus compactis sub curribus & pedibus equorum.

Currus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum resonabant,

tio. Guistius.

55. *Κρυπτός γένος*] Hoc est, sobolem *δανξερπύλο* d. *similam*, seu quæ facile secerni poterat. Clericus.

57. *Κέρως*] Heroem ex muliere à Marte genitum, de quibus Heroibus in hoc Poëmate egerat Hesiodus. Clericus.

58. *Εἰ παρὰ Ἀργεῖον*] Quod erat in Pagasæ agro, ad Septentrionem Pelagici finis. Vide p. 70. Clericus.

59. *Αἰὼς ὃς πύργος ἐστὶν Ἀφρο*] *Αἰὼς ὃς πύργος ἐστὶν Ἀφρο*. Guistius.

61. *Καὶ δὲ σφοδρῶς ἀντιπύργος*] Hoc est, valdè excitatus erat. ardebat *αἰὼς*. Guistius.

63. *Πλατύνω ὅφ' ἄγαντος*] *Αἰὲς πύργος*. placet. Guistius.

71. *Αἰ-*

Ἰππων ἱερῶν. κεχάρητο δὲ Κύκνῳ ἀμύμονι,
 Ἐλπίμῳ Διὸς υἱόν, ἀντίον, ἡνίοχόν τε,
 Σαλλῶ δῆσσειν, καὶ Σαπὶ κλυτὰ τόλχεια δύστιν.
 Ἀλλὰ οἱ ὄχωλέων σὺν ἔκλυε φοῖβῳ Ἀπόλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπαῖρε βίβω Ἡρακλεΐδω.
 Πᾶν δ' ἄλλῳ καὶ βαμὸς Ἀπόλλωνος Παγασίῃ
 Δάμπεν ὑπαὶ δεινοῖο θεῷ τόλχειν τε καὶ αὐτῷ.
 Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο τίς κεν ἐκίνησεν
 Ἐτλη θνητὸς εἶν κατεναντίον ὀρμηθῆναι,
 Πιλῶ Ἡρακλεΐῳ καὶ κυδαλίμῳ Ἰόλαις;
 Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἀάπτοι
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυγον ἐπὶ σιβαροῖσι μέλασιν.
 Ὅς ῥα πόθ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαιον
 Ἡρώς, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
 Ἦ τι μετ' ἀθανάτους μακάρεσσιν, τοὶ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
 Ἡλπεν Ἀμφιτρυῶν, ὅτ' εὐσεφάνον ποτὶ Θύβῳ
 Ἡλθε, λιπὼν Τίρυνθον εὐκτίμῳ πηλοέθρην,
 Ἰταίνας Ἡλεκτρυῶνα, βοῶν ἕνεκ' ὄρυμετώπαν.
 Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα, καὶ Ἡνιόχῳ τανύπεπλον.
 Οἳ ῥά μιν ἠσπάζοντο, καὶ ἀρμύρα πάντ' ἀπαρῆχον,
 Ἡ δ' ἰκὴ ἐὼς ἰκέτησι, πόν δ' ἄσθ' κηρόθι μάλλον.
 Ζῶε δ' ἀγαπόμενῳ σὺν ἑσφύρῳ Ἡλεκτρυῶνι
 Ἡ δ' αἰλόχῳ· τάχα δ' ἄμμες ἐπιπλομήων ἐνιαυτῶν
 Γενόμεθ', ἔπε φυλὴν ἐναλίγκισι, ἔπε νόημα,
 Σείς τε πατήρ καὶ ἐγώ· ἔ μιν φρένας ἐξέλετο Ζεὺς.

71. Δεινοῖο θεῷ τόλχειν] Ἀρίστος. *Guictus*.

76. Ἐπὶ σιβαροῖσι μέλασιν] *supra robusta membra pendentes*, scilicet. *Guictus*.

79. Ἦ τι μετ' ἀθανάτους] *Certe apud immortales*. *Guictus*.

80. Ἡλπεν Ἀμφιτρυῶν] *Quasi, nempe, irati Dii ei objecerint facerem occidendum; quo facinore admisso, in exilium abire coactus est. Nam Deos putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex v. 89. Quamobrem eos merito castigavit Plato Lib. II. de Republica.* *Clericus*.

85. Ἰκέτησι] *Vide Æschyli Supplices*. *Clericus*.

87. Ἀμμες ἐπιπλομήων] *Advolutis armis*. *An? ἀμμες ἐπιπλομήων placet. τὸ ἐπιπλομήων agnoscit Hesychius. ἐπιπλομήων, κεκλόμεν, πλομήων, ἐπιπλομήων.* *Guictus*.

Equis festinantibus. gaudebat verò Cygnus egregius,
 Sperans se Jovis filium, strenuum, aurigamque
 Ferro interemturum esse, & inclitis armis exuturum.
 Sed ejus vota non exaudivit Phœbus Apollo.
 Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
 Totus verò lucus & ara Apollinis Pagasæi
 Collucebat præ vehementis Dei armis, & ipso;
 Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
 Sustinisset mortales obviam ire,
 Præter Herculem & præclarum Iolaum?
 Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
 Ex humeris natæ erant, undæ cum robustis membris.
 Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:
 O heros Ioliæ, mortalium longe carissime omnium,
 Utique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
 Deliquit Amphitryo, quoniam benè meritas ad Thebas
 Abiit, relictâ Tirytho urbe benè conditâ, (frontes:
 Postquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
 Venitque ad Crœntem, & Heniochen longis ornata vestibus.
 Qui eum exceperunt, & necessaria omnia prabuerunt,
 Ut æquum est supplicibus, colueruntque ex animo magis.
 Vivebat autem exultabundus cum formosa Electryonide
 Conjuge sua: moxque nos revolutò anno
 Nati sumus, neque staturâ similes corporis, neque ingenio,
 Pater tuus & ego: cujus quidem mentem sustulit Jupiter.

89. Τὸ δὲ φέρειν ἰδίῳ Ζεὺς] Sic & Æschylus, cujus hæc verba
 habet memoratus Plato.

Ὅτις δὲ αἶψα φέρει βροτῶν
 Ὅτις ἡρώων δόμον παραστήσει βίῳ.

Deus causæ præbet mortalibus, cum prorsus perdere donum vult.
 Incertus alius Tragedus, in Grotii's Excerptis p. 461.

Ὅτις δὲ Ἀνάναν αἰδέει πρὸς αὐτὸν ἔχει,
 Τὸν οὖν ἑλάνφη πρῶτον ὃ βλάπτει.

Quoties alicui destinat clades Deus,
 Vix latet illam in mente, qua deliberat.

Alia multa similia imp' è dicta occurrunt apud Poëtas, quorum Dū
 non multò meliores hominibus. Ciceroni.

Ὅς περιπλῶν σφέπερόν τε δόμον, σφέπερος τε παῖτας,
 Φ' ἔπει πηήσαν ἀλιτῆρμον Εὐρυδῆα,

Σχέτλιθ'· ἥ πε πολλὰ μετ' ἄναχ' ἵζειτ' ὀπίσσω,

Ἦν ἄτλω ἀχέων· ἥ δ' εἰ παλιν ἄχευός ἐσκε.

Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπέπλεετ' ἀάβλως.

ὦ φίλθ', ἀλλὰ σὺ θῆατορ ἔχ' ὑνία Φοινικῆνθ'

Ἰππων ὠκυπόδων· μέγα γ' ἔφρεσι θέρσθ' αἰέων,

Ἰθὺς ἔχουσ' ἄρμα, καὶ ὠκυπόδων δένθ' ἵππων,

Μηδὲν ὑπερδείπας κλύπον ἄρεθ' ἀνδροφύγοι,

Ὅς νῦν κεκληγὸς ὤφρα νύτῃ ἱερὸν ἄλσθ'

Φοῖβον Ἀπόλλωνθ' ἐκατεβλέποιο ἀγασθ'.

Ἦ μὲν καὶ κρατερὸς περ ἰὼν ἄσπευ πολέμοιο.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμείβετ' Ἰόλαος·

Ἦ θεῖ', ἥ μάλα δή το πατὴρ ἀνδρῶν τε θῆων τε

Τιμᾷ σὺν κεφαλῇ, καὶ ταύραθ' ἔννοσ' ἵκαθ'.

Ὅς Θέβης κηδεμένην ἔχει, βύσταί τε πύλαι,

Οἷον δὲ καὶ τόνδε βροτῶν κρατερῶν τε μέγαν τε

Σαῖς ἐς χεῖρας ἔλκεται, ἡ κακλῆθ' ἰσθλὸν ἄρμα,

Ἄλσθ' γὰρ δύσσεα τόλχ' ἔρηνει, ὅθρη πύχνη

Δίφρες ἐμπελάσμεντες, ἄσχος δ' ἡμέπερόν τε,

Μαργήμεσθ'· ἐπεὶ ἄσ' ἀπέρχεται Διὸς ἡδύς.

Οὐδ' Ἰφικλείδην δειδίζεσθαι· ἀλλ' ἄμιν αἰὲν

Φόβ' ἐσθ' δύο παῖδας ἀμύμονθ' Ἀλκείδαν,

Οἱ δ' ἡ σφ' ἔσθ' ἐσθ' εἰσι, λαλαϊόμενοι πολέμοιο.

91. Ἀλιτῆρμον Εὐρυδῆα] Abritium illum Eurystheum. An scribendum: ἀλιτῆρμον? placet. ἀλιτῆρμον. hoc est, ἡ δειμασμένη τῇ ἡμέρῃ, ἢ τῇ ἡμερῇ τῇ τοιαύτῃ eadem ratione ἀλιτῆρμον dicitur. Heclych. ἡλιτῆρμον, ἀσπῆρος ἄρμα, σὺν αὐτῇ δὴ τῇ μὲν τῇ τῇ, καὶ δειμαστικότητα τῇ μὲν αὐτῇ τῇ κατὰ, δεσ. Guiccius.

93. Ἦν ἄτλω ἀχέων] Non est finis dolens. Guiccius.

94. Ἐμοὶ δαίμων] Hoc est, fortuna, fors, fatum, sequens nos suum ἡνία φοινικῆνθ'] Capro habens rutilantem. Guiccius.

101. Ἀσπευ πολέμοιο] Stans pro futuro, hoc est, κραδίστην, hoc est, vincetur a me. An scribendum? Ἦ μὲν καὶ κρατερὸς αἰσασίτην πολέμοιο αἰσασίτην pro αἰσασίτην, ut ποιεῖται pro ποιεῖται, ἀπὸ πρῶν. Guiccius.

103. Ἦ θεῖ' ἥ μάλα] Α. θῆα, θῆα, σὺν, σὺν, σὺν, σὺν, σὺν, placet.

102.

placet

Qui relictâ domoque suâ, & suis parentibus,
 Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,
 Infelix. certè multùm ingemiscebat postea,
 Culpam suam lugens: sed illa irrevocabilis est.
 Mihi verò Deus difficiles imperavit labores.
 O amice, sed tu celeriter arripe habenas rutilantes
 Equorum alipedum: magnâque mente fiduciam concipiens,
 Rectâ dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
 Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,
 Qui nunc cum clangore circumquaque furit per sacrum nemus
 Phœbi Apollinis longè jaculantis Regis.
 Enimverò, validus licet sit, tamen exsaturabitur bello.

Hunc contrâ allocutus est egregius Iolaius:
 O venerande, quàm multùm verò pater hominum atque Deorum
 Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
 Qui Thebarum moenia tenet, & tuetur civitatem:
 Quemadmodum & hunc morsalem validissimque magnâque
 Tisias in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
 Sed age, induere arma Mauortia, ut quàm celerrimè
 Currus inter se committentes, Martis & nostrum,
 Decertemus. Quoniam neque intrepidum Iovis filium,
 Neque Iphicidem perterrebit: sed ipsum puto
 Mox fugituum duos filios inculpati Alcida,
 Qui propè adsunt, cupientes bello

ναῖνο-ἄδῃ, αἰμὼς, σῆσις, σῆσις. Ἡδὲ, hoc est, ἡδὲ.

104. Ταύριος Εὐνοσίχαιος] Vide Joannem Tzetzen ad hunc locum.
 Ex hoc Neptuni cognomine dicta Ταύριος, quæ, ut docet Hesychius,
 fuit ἰσχυρὴ πρὸς ἀγῶνῃ Περσίδῃ. Clericus.

105. Πύρρα πὶ πόλιν] Α πόλις, genit. πόλιν, πόλιν, πόλιν,
 ut βασιλῆα, βασιλῆα. Guietus.

112. Α'λκείδης] Α'μφιτρώων. Guietus.

112. Δύο παῖδες] Hic πᾶς pro quolibet è posteris sumitur; nam
 Hercules quidem filius erat, Iolaus verò nepos Amphitruonis. Cle-
 ricus.

113. Οἱ δὲ σφὶ χάρις εἶσι] Τὸ σφὶ numeri singularis videtur, nisi
 fortè ad Martem & Cynum referendum. Guietus

Φυλόπιδα σήσειν· τά σφιν πολὺ φίλτερον θούνης·

ὧς φάτο· μείδησεν ᾧ βίη Ἡρακλεΐη,

Θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμυρα ἔπεν.

Καί μιν ἀμειβόμενον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Ἦρως ὦ Γόλαε, διοτρεφές, σέκετι τηλῇ
Ἵσμίνῃ τρηχεΐα. σὺ δὲ ὡς πάρος ἦοθα δαΐφραν,

ὧς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαΐτῳ

Πάκτῃ ἀναστροφῇ, καὶ δρηγέμεν ὥς κε διώῃαι.

ὧς εἰπὼν, κνημίδας ὀρειχάλκῳ φασινῷ,

Ἡφαίστῃ κλυτὰ δῶρα, πρὶ κνήμησιν ἔθηκε.

Δώπερον αὖ θώρηκα πρὶ στήθεσιν ἔδυνε

Καλὸν, χρύσειον, πολυδαίδαλον· ὃν ῥ' οἱ ἴδμεν

Παλλὰς Ἀθηναίῃ κέρη Διὸς, ὅππότε ἔμελλε

Τὰ πρῶτον σπτόεντας ἐφορμήσασθαι ἀέθλους.

Θήκατο δὲ ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλατῆρα σίδηρον

Δεινὸς αἰνὴρ· κοίλῳ ᾧ πρὶ στήθεσσι φασγέτριῳ

Καββάλετ' ἐξόπιθεν. πῶλοι δὲ ἔντοθεν οἷσι

Ρίγηλοι, θανάτῳ λαθιφθόγγοιο δοτῆρες.

Πρόσθεν μὲν θανάτον τ' εἶχον, καὶ δάκρυσι μῦρον·

Μίαστοι ᾧ ξέσι, πειρήκεες· αὐτὰρ ὅππότεν

Μορφοῖο φλεγύας καλυπτόμενοι πτερύχεσιν

Ἦσαν. ὁ δὲ ὄβριμον ἔχον· ἀκαχμήνῳ εἴλετο χαλκῷ·

Κρατὶ δὲ ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέῳ εὐτυκτον ἔθηκε,

Δαιδαλίῳ, αἰδόμενόντ', ὅππῃ κρατάφοις ἀερεῦσθαι,

128. Ἀρῆς ἀλατῆρα σίδηρον] Hoc est, enssem cum baltheo. *Gruetius.*

130. Καββάλετ' ἐξόπιθεν] Nota morem pharetram mittendi. Iorum sem fasciam ex qua pendeat prius in collum induebatur, & inde pharetra à pectore ad quod posita erat in tergum rejiciebatur. *Gruetius.*

131. Θανάτῳ λαθιφθόγγοιο] Hoc est, ἐπιλαθία πρὸς τὸ φθόνῳ. *Gruetius.*

132. Δάκρυσι μῦρον] Sanguineis guttis stillabant adhuc recenti à caede, hoc est, imunctæ erant letali pharmaco, madebant, stillabant. hoc est, occisorum parentes lacrymare faciebant. *Gruetius.*

133. Κρατὶ] Hoc est, αἰχμῶν θανάτηφόρον. *Gruetius.*

134. Μορφοῖο] Μέλας. *Gruetius.*

137. Αἰδόμενοντ'] Hoc est, ferri durissimi. subintellige τὸ ἐξ αἰδόμενοντ'. *Gruetius.*

Prælium conferere: quæ res ipsis multò gratior quàm epula.

Sic ait. arrisit autem fortis Hercules,

Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:

Atque eum, respondens, verbis volucris allocutus est:

*O heros Iolæ, Jovis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aspera. Tu verò quemadmodum antea fuisti bellicosus,
Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus setis obfitum
Quoquoversum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.*

*Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,
Vulcani inclita dona, tibiis induxit.*

Mox & thoracem pectori induit

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat

Pallas Minerva filia Jovis, tunc cùm erat

Primum luctuosa aggressurus certamina.

Posuit autem circa humeros malorum depulsorem ferrum

Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram

Rejecit in tergum. in hac multæ erant sagittæ

Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. (crynitis madebant:

Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & la-

Mediæ autem politæ erant, longæ: sed à tergo

Nigræ aquilæ contectæ alis

Erant. ille autem validam hastam præfixam ære corripuit:

Capiti verò ingenti galeam fabrefactam imposuit,

Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,

μῆγε. Guietus.

137. Ἀδάμαντος] Non dubito quidem quin lapillorum pretiosissimus ἀδάμανς sit dictus, quasi ἀδάμαντος, ob duritiem. Nomen, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. indomita vis Gracæ interpretatione accipit. Sed & metallorum durissimum chalybs, hoc est, ferrum probe purgatum ac temperatum, eadem de causa ἀδάμανς dictum est, quod ægrè dometur. Ex hoc genere adamantis conflata erat galea Herculis, & reliqua omnia, quæ cùm conflare possent ex metallo, adamantina dicuntur. Itaque delirat Diaconus, qui hic lapillum intelligi somniat. Sed & illi falluntur, qui adamantinum dici putant dumtaxat durum; cùm, ubi de lapillo sermo non est, conflata ex ferro, aut quæ certè eo possunt conflare sola dicantur adamantina. Clericus.

Qua manebat caput Herculis divini.

(quam

AT manibus clypeum accepit valdè variis, quem neque quis-
Perrupisset jaciendo, neque comminisset, mirum visu.

Nam totus quidem circumquaque gypso, candidèque ebore,

Et electro lucidus erat, auròque fulgido

Splendens: caruleæ verò laminae erant ductæ.

In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,

Retrò oculis igne lucentibus tuens.

Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,

Sævis, inaccessis. Supra terribilem autem frontem

Sæva contentio volitabat, accendens pugnas hominum,

Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris

Quicumque bellum adversus Jovis filium gererent.

Quorum & animæ quidem sub terram eunt ad Orcum intrò

Ipsorum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,

Sole à torrido, in nigra putrescunt terra.

In eo autem & propulsatio & vice versâ persecutio facta erant.

In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.

Σ. Atqui veteres illi Poëtæ nullam verisimilitudinis rationem habebant, ubi sermo erat de operibus Deorum. Quamobrem non semel Hesiodus monet hæc fuisse κλυτὰ ἔργα περίφρονης Ἡφαίστιος, ut fictionum audaciam minuat. Clericus.

150. Διὸς ἡϊ] Ab ἡϊ, ἡϊ, ἡϊ, ἡϊ, & συναρτίος ἡϊ, ἡϊ, ἡϊ, &c. Guierus.

151. Περὶ μιν οἱ σπείοντες] Περιπαικόντες μιν οἱ. ἢ μιν οἱ, τὸ μιν. Guierus.

153. Σπείον] Hoc est, ἡλίου. subintellige ὑπὸ. Sed scribendum videtur Σπείον ὑπὸ ἀζαλίου κ. π. αἶψα? placet. Suidas: Σπείον, σπείον, ὁ ἡλίου, καὶ σπείον. Suprà σπείον ἀστὴρ, hoc est, ὁ ἡλίου. Guierus.

153. Σείων] Quamvis Ibycus, si Hesychio credimus, omnia astra σείων vocaverit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quæ astra cùm omnia, inter errantes, inerrantesque stellas, potissima haberentur, credibile est dicta σείων quasi principes, nam τῷ σῶφρ Phœnicia Linguâ princeps dicitur. Sol certè dicebatur præesse, vel dominari diei. Vide Gen. I, 16. & quæ ad eum locum notavimus. Clericus.

155. Ἀνθρακίσσῃ τ' ἰδδύῃ] Ardebat, fervebat. γ. seq. ἐλὰν καὶ] K. Guierus.

Ἐν δ' ἔρις, ἐν ᾗ κυδοιμὸς ἐθιώεον· ἐν δ' ὅλῃ κῆρυξ
 Ἄλλον ζῶν ἔχουσα νέετατον, ἄλλον αἶψον,
 Ἄλλον πεθνεῖσθαι, καὶ μόνον ἔλκε ποδοῖν.

Εἶμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὁμοιοῖσι δαφοίνεον αἵματι φασγάνων,
 Δεινὸν δερκομήνη, καναχῆσί τε βεβριθῆα. 160

Ἐν δ' ὀφίων κεφαλᾷ δεινῶν ἔσαν ἔπι φασγάνων
 Δώδεκα· τὰ φοβέεσκον ὑπὲρ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,
 Οἵ τινες ἀνελβίλω πόλεμον Διὸς ἤϊ φέροισιν.

Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν, ὥς τε μάχοιτο
 Ἀμφιτρυωνιάδης· τὰ δ' αἰετοῖσι θωυτὰ ἔργα. 165

Σπίγματά δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δρογῆται
 Κυάνεα καὶ νῶτα, μελάνθησαν δ' ὀφεία.

Ἐν δ' συῶν ἀγέλαι χλάνων ἔσαν, ἡδὲ λεόντων
 Ἐς σφέας δερκομήνων, κατέοντων τ' ἱερμῶν τε,

Τῶν καὶ ὁμιληδὸν εἴχες ἦσαν· ἔδ' ἐν νῦν τῷ γε
 Οὐδέτεροι τρεῖσι φέρουσιν γε μὲν αὐχένας ἀμφω, 170

Ἢδη γάρ σφιν ἔκειτο μέγας λῆς, ἀμφὶ δ' αἰετοὶ
 Δοιοί, ἀπυρρῆμοι ψυχὰς, καὶ δὲ σφί κελαινὸν

Αἶμα' ἀπελείβει· ἔραζ'. οἱ δ', αὐχένας ἐξελαπόντες,
 Κεῖατο πεθνήσcentes ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσσι. 175

Τοὶ δ' ἐπὶ μάλλον ἐγειρέσθην, κατέοντε μάχεσθαι,

Ἀμφοτέροι, χλάναι τε σύες, χαροποι τελέοντες.

Ἐν δ' ἰὺ ὕσμινη Λαπιθαίων αἰχμητῶν,

Καινέα τ' ἀμφὶ ἀνακτῶ, Δρύαντά τε, Παιρίθδόν τε,

Ὀπλέα τ', Ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε, 180

Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιζαρήσιον, ὅζον Ἀρηθῶ,

160. Καναχῆσί τε βεβριθῆα] Scribo βεβρηχῆα, strepitu gravis, hoc est, graviter imminens, incumbens. Hesych. βέβρηχεν, ἤχησεν, ἀ βεβρήχω, βεβρήχω, βέβρηχα, βεβρηχῶς, βεβρηχῆα. Guilelmus.

164. Τῶν καὶ ὀδόντων] Τὸ οὐκ hic supplendum. A quibus sc. serpentibus. Guilelmus.

165. Δαίετο θωυτὰ ἔργα] Hesych. δαίεται, καίεται & δαϊάμενον, καϊόμενον. fulgebant. θωυμάτω ἔργα legit Diaconus. θωυτὰ, hoc est, θωυμαστά. ἀ θάω, θάω, θάωμα. θάω Ionicè. θάωμα, θάωτες, θωυτὰ ἔργα Ionicè. θωυμαστά. Sic & θωυμάζω pro θωυμαζέω. τὸ θωυτὰ ἀ θάω sit oportet, pro quo θωύστω habet Hesych. θωύσων, βοῶν, μέλπειν, κα-
 ρύσων.

In eo contentio quoque, & turba furebant: in eo pernicioſa Parca,
Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illaſum,
Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. (rum

Veſtem autem habebat circum humeros cruentam ſanguine viro-
ſeum videus, clamoribusque vehementer ſtrepens. (effabilem,
In eo autem & ſerpentum capita ſævorum erant, haud quaquam
Duodecim; quæ per terrefaciebant ſuper terram homines,
Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.

Quorum & dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
Amphitryoniades. Hac autem diſtincta erant miranda opera.
Porro veluti puncta quadam apparebant ſævis draconibus,
Cærulea per terga, denigrataque erant illis maxillæ.

In eo autem & ſuum greges agreſtium erant, atque leonum
Mutuò ſeſe adſpicientium, irascentiumque & ruentium,
Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque verò hi,
Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla utrorumque.
Juxta enim eos jacebat magnus leo, circum autem apri
Duo, ſpoliati vita, deorſumque illis niger

Cruor deſtillabat in terram. ipſi autem, cervicibus dejectis,
Jacebant mortui ſub terribilibus leonibus.

At illi magis etiam excitabantur, incenſi ad pugnandum,
Utrique, agreſtēsque ſues, trucesque leones.

In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
Cæneus Rex, Dryāsque, Pirithoūsque,
Hopleiūsque, Exadiūsque, Phaleriūsque, Prolochiūsque,
Mopſiūsque Ampycides, Titareſtus, filius Martis,

εὐαρεῖν, &c. vel ſic ῥαῦςα, ῥαῖα, ut πλάαα, πλάαα. ῥαῖα, ῥαῖα,
ῥαῖα pro ῥαῖα. *Guietus.*

166. ὧς ἐπὶ φανῶ] Nota pleonaſmum ἐπὶ φανῶ ἰδῆν. *Guietus.*

168. Χλῆων] Α χλῆνες, non ἀ χλῆνες Nominativo, τῶ χλῆων ge-
nitivus pluralis. *Guietus.*

171. Ἀδχῶας ἀμφῶ] Utrorumque, leonum, ſcilicet, & aprorum,
Guietus.

173. Κατὰ δ' ἑφί] Τὸ κατὰ hic pro κατὰ, vel κατὰ πλείους. com-
poſitè. *Guietus.*

181. Ὄζον Ἀρεῖος] Ramum Martis, non nothum. *Guietus.*

Θησιάτ' Αιγίδην, Ὀπίκελον αἰθανάποισιν,
 Ἀργύρεοι, χρύσεια πρὸ χροῦ τόχ' ἔχοντες.
 Κένταυροι δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἠγέρεθοντο,
 Ἀμφὶ μέγαν Πετραῖον, ἰδ' Ἀσβαλον αἰωνιστῶν, 185
 Ἀρκτον θ', Οὐρίον τε, μελαίχαίτῳ τε Μίμανθ',
 Καὶ δύο Πάκιδας, Περμήδεά τε, Δρύαλόν τε,
 Ἀργύρεοι, χρυσεῖας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Καὶ πεσωναίητῳ, ὥσ' ἑὶ ζωὴ περ ἴοντες,
 Ἔχουσιν ἡδ' ἐλάτης αὐτοχρεδὸν ἀειχνοῖντο. 190
 Ἐν δ' Ἀρεῶ βλασυροῖο ποδάκεις ἔσασκ' ἵπποι
 Χρύσειοι ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρε' ἔλιθ' Ἀρης
 Αἰχμῶ ἐν χείρεσσιν ἔχων, πευλίεσσιν κελάν,
 Αἵματι φοινικῆς, ὥσ' ἑὶ ζωὴς ἐναρίζων,
 Δίφρῳ ἐμβεβαῖός. πρὸ δ' ἃ δαιμόν τε φόβ' ἔχ' 195
 ἔσασκ', ἰέμενοι πόλεμον κατὰ δούμηναι ἀνδρῶν.
 Ἐν δ' Διὸς θυγάτηρ Ἀγλαΐη Τελτογῆναια,
 Τῇ ἱκέλη, ὥσ' ἑὶ μάχῃ ἐθέλῃσιν κερύσσειν,
 Ἔχ' ἔχ' ἐν χερσὶ, χρυσεῖῳ τε τρυφάλειαν,
 Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ὅπ' δ' ὥχετο φύλοπιν αἰνῶν. 200
 Ἐν δ' ἑὶ αἰθανάτων ἱερὸς χορὸς ἐν δ' ἄρε' ἔμελλε
 Ἰμερόεν κηδεύειν Λητῆς καὶ Διὸς υἱὸς

184. Κένταυροι.] Narrant Poëtae hos fuisse Ixionis filios, ex Nephelē, hoc est ut putant, nube, quam pro Junone amplexus est, & compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centaurorum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractus Thessaliæ Regulus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est eis ἄδ' detrusus. Duxerat ille uxorem mulierem תִּלְדָּן נֶפְחִילִית, hoc est, stirpe Nephilæorum, vel נֶפְחִילִית; quo nomine Phœnices vocabant equites latrocinia exercentes, à verbo נֶפְחָל naphal, irrui. Vide notata à nobis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ ab antiqua, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quantum mutata erat, interpretati sunt νεφέλην nubem. Ex hoc connubio nati dicuntur Centauri, seu כְּמֹתֵרִים chmoterim, hoc est, quasi observantes, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines & semiequi, propter diuturnam equitationem, quâ circumcursabant vicina omnia, & subitis incurfionibus infesta habebant. Clericis.

Theseúsque Ægides, similis immortalibus:
Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
Magnus Petreus, atque Asbolus augur,
Arctúsque, Huriúsque, nigerque pilis Mimas,
Et duo Peucida, Perimedes, Dryahísque,
Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
Atque impetum pariter faciebant, perinde ac si vivi essent,
Lanceísque atque abietibus cominís certabant.
Inter hac autem Martis terribilis alipedes stabant equi
Aurei, & ibidem ipse quoque spoliator perniciosus Mars,
Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
Sanguine cruentus, veluti qui vivos spoliaret,
Curruí insistens. juxtà autem Pavórque Metúsque
Stabant, gestientes bellum subire victorum.
Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,
Ei similis, quasi quæ pugnam vellet incendere,
Hastam habens in manibus, aureámque galeam, (cum.
Ægidémque circum humeros: gradiebatur autem in prælíum sa-
At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
Dulce quiddam personabat Latona & Jovis filius

185. Οὐρανὸν π] Οὐρανὸν scribendum videtur. ab ὕψους, ὕψους. γ. seq. πῶκείδης: πύκη. πῶκείδης, πῶκείδης. Guierus.

189. Συναίχτην] Legendum videtur συναίχθην. hoc est, συναγμῆκῶν Guierus.

191. Ἔσπερος] Ἰσμενος. Guierus.

192. Ἐναρφόρος] Pro συναρφόρος. Guierus.

195. Διμῶς π φέει π] Aurigæ Martis, ut docet Hesiodus, hujus Poëmatis γ. 463. Clericus.

197. Ἐν δὲ Διὶ] Sub. ἐν δὲ. Guierus.

198. Μάχην ἰδίαν κρύσσεν] Augere, accendere, ciere pugnam. κρύσσεν est agitare, tollere. Guierus.

199. Χρυσίῳ π πρυμάλαν] Scribe χρυσίῳ. γ. sequ. ἐπὶ δὲ ἄλ- & φάλοπ] Ἐπὶ φάλο. Guierus.

200. Αἰδέσθαι δὲ ἀμφ' ὄμους] Nondum pugnabat, ac proinde clypeum in tergum rejectum etiamnum habebat. Clericus.

Χρυσείῃ φόρμυγι· θεῶν δ' ἔδ' αἴγνυτ' Ὀλύμπῳ·
 Ἐν δ' αἴγρη, πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπείρατ' ἐσεφάνωντο,
 Ἀθακάτων. Ἐν αἴγωνι θεῶν δ' ἐξήρχον αἰοιδῆς

203

Μῆσσι Πιερίδες, λιγὲρ μελοποιήσας οἰκῆαι.
 Ἐν ᾧ λιμνῷ ὄρμῳ ἀμαιμακέτιο θαλάσσης
 Κυκλοπερῆς ἐπέτυκτο πανέφθ' κασσιτέροιο,
 Κλυζομήνῳ ἵκελ'· πολλοί γε μὴν αἰμύεσσιν αὐτᾷ
 Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθνώεον ἰχθυάοντες,
 Νηχομήθοις ἵκελοι. δοιοὶ δ' ἀναφυσσόωντες
 Ἀργύρεοι δελφῖνες ἐθόινον ἔλλοπας ἰχθῦς.

210

Τῶν ὑπὸ χάλκειοι τρέον ἰχθῦες· αὐτὰρ ἐπ' αἰπταῖς
 Ἦσαν αἰνὴς ἀλιδὺς δεδοκημή· εἶχε δ' ἡ χερσὶν
 Ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον, ὀπὸρρίφον τε ἰοικίης.

215

Ἐν δ' αὖ ἡνέμευ Δανάης τέκ' ἱππότης Περσέας,
 Οὐτ' ἄρ' ὀπιψαύων σάκε'· ποσσὶν, ἔθ' ἐκάς αὐτᾷ.

Θαῦμα μέγα φράσασθ'· ἐπεὶ ἔδαμῃ ἐτήριετο.
 Τὼς γάρ μιν παλάμαις τῶν κλυτὰς Ἀμφιγυήεις
 Χρύσειον· ἀμφὶ δ' ποσσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα.

220

Ὡμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἔκειτο

203. Αἴγνυτ' Ὀλύμπῳ.] Scribe αἴγνυτ' Ὀλύμπῳ. pandebatur Olympus. ab οἶω, αἰγούω, αἰγνύμαι, αἴγνυθ. Homer. πᾶσαι δ' αἰγνυθὲς πύλας. olim legebatur αἰγνός purus. Reposuit Heinsius αἴγνυτ', h. e. resonabat, ἢ αἰγνυθὲς. vide Heinsii notas. sed αἴγνυτο hic locum non habet. *Guicetus.*

202. Αἴγνυτ' Ὀλύμπῳ.] Hoc est fracto cytharæ sonitu resonabat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodicas. *Clericus.*

204. Ἐν δ' αἴγρη.] Ibi ὁ coetus. ἐσεφάνωντο.] *Circumposita erat.* *Guicetus.*

204. Πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπείρατ'.] Si qui faverent Codices, multò mallet legere ἔχλῳ, hoc sensu: Erat in coelo coetus, ὅς circumpositus stabat turba immensa Immortalium instar coronæ; audientium, nempe, certamen musicum Apollinis & Musarum. Ὀλβῳ quid sit hoc in loco, & quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certè non intelligo. At in αἴγρῃ vel concione Deorum ἔχλῳ sit necesse est, propter innumerabilem Deorum turbam. *Clericus.*

205. Ἐν αἴγωνι.] In ludis. *Guicetus.*

207. Ἀμαιμακέτιο θαλάσσης.] Homer. ἰσὺν ἀμαιμακίῃ. ἀμαιμακίῃς, μεγρὸς, vastus, ingens, immensus. *Guicetus.*

210. Εἰθ'·

Aureâ citharâ. Deorum autem sedes frangebatur Olympus. Ibi & cætus, circum autem opulentia infinita erat cinctus, Immortalium. In certamine Deæ autem incipiebant cantum Musæ Pierides, suave quiddam canentibus similes. In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris, Rotundus factus erat purissimo è stanno, Inundanti similis: multi verò per medium ipsius Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inbiantes, Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes, Argentei delphines, depascebant multos pisces. Sub his ærei trepidabant pisces, sed in ripis Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus Piscium rete, projecturo similis.

In eo autem & pulchricomæ Danaës filius eques Perseus, Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longè separatus Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur. (ab illo: Ita enim illum manibus fecerat inclytus Vulcanus, Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria. Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat

210. Εἴησιον] Hoc est, ὄρεων. ἰχθυόοντες] Piscantes. Guicetus.

211. Ἀναφυσίοντες] Hoc est, respirantes; qua de causa, Delphini ad summam aquam emergunt, caputque è mari proferunt. Plinius Lib. IX. c. 8. Cum fame conciti fugientem in vada ima persequuti piscem diutius spiritum continuere, ut arcu emissi ad respirandum emicant; raptaque præda in aëre vescuntur. Quales duo describuntur hic ab Hesiodo. Clericus.

212. Εἰδοπας ἰχθύς] Hoc est, νέος καὶ οἶον ἔχων νεφέας. Guicetus.

216. Εἰ δὲ λυγρόν] Hoc est, ὀλίγον. Guicetus.

218. Εἰρήνεος] Τὸ σάκεον scilicet. Guicetus.

221. Μελάνδιον ἄορ] Capulo nigro. la garde noire, émaillée de noir. Hesych. μελάνδιον, τὸ μέλανον ἔχον λαβὼν. idem: μελάνδιον, μελάνας ἔχον λαβῆας. Guicetus.

221. Ἀορ.] Aliàs dicitur ἄρπη ἀδωμαντίνη, chalybeus gladius. Quæ vox est à Phœnicia חרבו harbo, aut חרפקו hharphko, quæ gladium sonat. Vide hanc fabulam, apud Apollodorum Lib. II. c. 4. Clericus.

222. Ως καὶ

Χάλκειον ἐκ πελαμῶν· ὃ δ' αἶς τε νόημ' ἐπιταῖπ.

Πᾶν δ' ἐν μετὰφρενον εἶχε κάρη δαινοῖο πελάρε.

Γοργῶς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θῆε, θαῦμα ἰδέσθ,

Ἀργυρέη· θύσκανοι δ' κατηαρδύντο φαινοί

225

Χρῦσειοι· δεινὴ δ' ὦλε κροτάφοισιν ἀνακτ·

Κεῖτ' Ἀΐδ· κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἶνόν ἐχασκ.

Αὐτὸς δ' ἀπὸ δονῆ καὶ ἐρρίγονῆ ἰοικαὶς

Περσέως Δαναΐδης ἐπιταίνετο. πῇ δ' μετ' αὐτῶν

Γοργόνες ἀπλητοί τε καὶ ὅφαστα ἱρρώοντο,

230

Γέμμαι μαπέειν. Ἰπὶ δ' ἡλκωρὶ ἀδάμαντ·

Βαινκοῖαν ἰάχεσκε σάκ· μεγάλην ὀρυμαγδῶ

Ὀξία καὶ λιγέως· Ἰπὶ δ' ἡλκωρὶ ἀδάμαντ·

Δοιοὶ ἀπλητοί τε καὶ ὅφαστα ἱρρώοντο,

Δίχμαζον δ' ἄρσιν τάχα. μὲν δ' ἐχάρεσσαν ὀδόντας,

235

Ἀγλαὰ δερκομήνῳ. Ἰπὶ δ' ἡλκωρὶ ἀδάμαντ·

222. Ὡς π νόημ' ἐπιταῖπ] Deos cogitationis celeritatem motu æquare non raro dicunt Poetæ, quā celeritate major nulla esse potest. Hymni in Apollinem v. 186. ita describitur ejus Numinis ad cœlum iter:

Εἴθιν Διὸς Ὀλύμπου, ἀπὸ χθονὸς, ὅτε νόημῳ,
Εἴσι Διὸς Ὀλύμπου.

Hinc ad Olympum à terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτομάτῳ idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quæ statuas per se mobiles hinc nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poëta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quæ sanè inanis non fuit. Clericus.

223. Εἶχε κάρη] Κάρεσ Apollodorus p. 73. εἶχε occupabat. Guicetus.

224. Κίβισις] Alii κίβισις, in qua Gorgonis caput. Τὸ μὲν referendum ad Perseum, non αὐτὸς μετὰφρενον, nec ad κάρη δαινοῖο πελάρε. ἀπὸ τῆς κίβισις ἐκέρμασθ θύσκανοι, la frango, la cresspine. Guicetus.

224. Κίβισις] Quidquid Græculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia קבש Kabass, quæ colligere, & adstringere significat; quod sit ope sacci, aut mantice, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœnicie fabulæ clara vestigia, quæ hinc occurrunt, rem prope modum mihi persuadent. Clericus.

228. Ερρίγονῆ] Φόρυμνος. Guicetus.

229. Επ-

*Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum ejus tenebat caput sævi monstri
Gorgonis. ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
Argentea, fimbriaque dependebant lucida
Aureæ. sæva autem circum tempora Regis
Posita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.
Ipse autem fugienti & formidanti similis
Perseus Danaides currebat. post ipsum verò
Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant.
Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
Euntium resonabat clypeus magno strepitu
Acutum & tinnulum quidpiam. In zonis autem dracones
Duo dependebant, incurvantes capita.
Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
Crudele tuentes. supra sæva autem capita.*

229. Ε'πὶ τῷ] Il bandoit. *Guictus.*

230. Γόργων] Medusæ sorores. *Guictus.*

230. Γόργων ἀπληγῶν] Hoc est, Stheno & Euryale, sororis mortem ulturæ si licuisset. Ceterum ἀπληγῶν dicuntur, non quasi *magna*, aut *terribiles*, sed quia eas aggredi nemo sine ingenti periculo poterat. Itaque *inaccessas* reposuimus, quod nulla alia vox commodius Græcæ potestatem exprimere posse videretur. *Clericus.*

231. Ἰμάρι μαρπίῳ] Α μαρπίῳ, quod idem est τῷ ἄπῳ, unde ἄπῳ, ἄπληγῳ. alii pro μαρπίῳ à μαρπίῳ. unde μαρμαρπίῳ γ. 245. quod est ab ἄρπῳ ἄρπάζω. Sic inferius γ. 252. μαρμαρπίῳ pro μαρμαρπίῳ. *Guictus.*

231. Ε'πὶ δὲ χλαρῷ ἀδάμαντος βανυσίῳ] Ε'πὶ τῷ αὐτῷ. τῷ αὐτῷ. in clypeo adamantino. an κεκρυμμένῳ ἀδάμαντος ferro. ut suprâ: Κεκρυμμένῳ δὲ ἐπ' ἰφθίμῳ κυνίῳ εὐτοκτοῖ ἔρως ἀδαμαντίνῳ ἀδάμαντος. *Guictus.*

231. Χλαρῷ ἀδάμαντος] In pallido chalybe clypei. Quævis materia dura non potest dici *pallida*. *Clericus.*

232. Οἷα καὶ λήϊος] An οἷα κελευθῶς? Ibid. ἐπὶ δὲ ζώνῃσι δούρασι π. ἢ γόργων δούρασι intellige. *Guictus.*

235. Δίχμαζον δὲ ἄρῳ τῷ] Τῷ an eas? Gorgones scilicet, illas duas Medusæ sorores. τῷ γόργων Atticè, ut τῷ χῳγῳ. τῷ περῳ. *Guictus.*

235. Ε'χρησσαν ὀδόντας] Acuebant dentes. suprâ: χρυσάσπετος ὀδόντας. à χῳρῳ χρυσῳ, unde & χρῳχρῳ reduplicatione, asper, dentibus asperis, ut χρῳχρῳδῳς. *Guictus.*

237. Ε'δ.

Γοργείοις ἰδοναῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
Ἄνδρες ἐμαρνάσθην, πλημῆϊα τόλχ' ἔχοντες.

Τοὶ μὲν δ' αὖτ' ὑπὸ σφετέρῃς πόλει· σφετέρων τε τοκήων
Λοιγὸν ἀμυμώνες· τοὶ δ' ἐπ' ἔργῳ μεμαῶτες.

240

Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἐπὶ δῆριν ἔχοντες,
Μάριανθ'· αἱ δ' ἡγεῖσθαι εὐδμήτων δ' ἔπ' ἰπύργων
Χάλκεον ὄξυ βόων, καὶ δ' ἐδρύποντο παρειάς,
Ζωῆσιν ἱκελαί, ἔργα κλυτὰ Ἡφαίστιο.

Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν, γῆρας τε μέμαρπον,

245

Ἄθροοι ἐκπῶθεν πυλέων ἔσαν, ἀν' ἣ θοῇσι
Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, πρὸς σφετέροισι τέκεσσι
Δειδιότες· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' ἐμὲ αὐτὰς

Κῆρες κυάνεαι, λυκὴς ἀργεῖσσι ὀδόντας,

Δεινοὶ, βλοσυροὶ τε, δαφουνοί τ', ἀπλητοὶ τε

250

Δῆριν ἔχον πρὸς πίπτοντων. πᾶσαι δ' ἄρ' ἱέντο

Αἷμα μέλαν πίεον· ὃν δ' ἐπὶ πρῶτον μεμάποιεν

Κεῖμενον ἢ πίπτοντα νεύτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῶ

Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας. ψυχὴ δ' αἰδὸς δὲ καλεῖται

Τάρταρον ἐς κρυόενθ'· αἱ δ' ἐφ' ἑσθλὰς δ' ἔδραντο

255

Αἷμα δ' ἀνδρομέα, καὶ μὲν ῥίπτασκον ὀπίσσω,

Ἀψ δ' ὁμαδὸν καὶ μῶλον ἐθώμεον αὐτὰς ἰῶσαι.

Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέστασαν· ἡ μὲν ὑφίστατο,

Ἄτροπος, ἐπὶ πέλεν μεγάλη θεός, ἄλλα καὶ ἔμπης

Τῶν γε μὲν ἀπῆλθον πρὸς φερέας τ' ἰὼ πρὸς βυτάτη τε.

260

Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἐνὶ φωτὶ μάχην δαίμονας ἔθεντο.

Δεινὰ δ' ἐς ἀπῆλθον δαίμονας ὁρμασι θεμήνασαι,

Ἐν δ' ὄνυχας χεῖρας τε θροῦσας ἰσώσαντο.

237. Ἰδοναῖτο μέγας φόβος] *Vagabatur magnus terror. Guicetus.*

239. Ὑπὸ σφετέρῃς πόλει] *Tò ὑπὸ hic pro ὑπὲρ, pro. An legendum δ' αὖτ'?* placet. v. sequ. παραδίδωμι] *Πέρδω. Guicetus.*

243. Κατὰ δ' ἐδρύποντο παρειάς] *Κατὰδρόντο. Guicetus.*

245. Πρεσβῆες] *Hoc est πρεσβύται. Guicetus.*

246. Ἀν δ' ἐπὶ θοῇσι χεῖρας ἔχον] *Ἀν, hoc est, ἀγέῃ. Guicetus.*

254. Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας] *Unaquaeque scilicet. an βάλλει pro ἱσώσεται?*

Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.

Hi quidem à sua civitate, suisque parentibus,
Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.

Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnamcientes
Dimicabant. mulieres autem in benè constructis turribus
Vehementer acutè clamabant, lacerabanturque genas,
Vivis similes, opera inclyti Vulcani.

Viri autem qui seniores erant, & ad senectutem pervenerant,
Conferti extra portas ibant, sursumque Diis
Manus tendebant beatis, pro suis liberis
Metuentes. illi verò contrà pugnam conferebant, post ipsos autem
Parcæ nigrae candidis crepantes dentibus,

Torvæ terribilisque, cruentaque, & inaccessæ
Dimicabant de iis, qui cadebant. omnes enim cupiebant
Cruorem nigrum bibere. & quem primum fortè ceperant
Jacentem vel cadentem recens saucium, ei quidem
Injiciebant ungues magnos. animaque ad Orcum descendebat,
Tartarum in frigidum. illæ autem præcordia postquam exsatiassent
Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant post tergum,
Retrò autem in tumultum & stragem festinabant iterum ire.
Clotho & Lachesis iis adstabant, atque paulò minor
Atropos: neque enim erat magna Dea: sed tamen
Aliis quidem præstantiorque erat, & natu maxima.
Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
Sævòque modo seipsas mutuò adspiciebant, oculis succensentes.
Inter se ungues manisque audaces conferebant.

ἑκάστη? singulare pro plurali. *Guietus.*

256. Αἰμοῖα ἀνδρῶν] Subintellige ἀνδρῶν. *Guietus.*

257. ἈΨ δὲ ὁμοῦ] Subintellige ἰς. τὸν μὲν ῥέποντα] ἈΨ ὁμοῦ
subintellige. ipsum hominem scilicet. *Guietus.*

258. Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἰφίστανται] Ταῖς κήρυται, scilicet. hoc
est, aliis Parcæ innumeris adstabant Clotho, Lachesis, & Atropos.
An κήρυται illæ differunt à Parcæ Clotho, Lachesi & Atropo? An hæc
principes, seu præfides illarum? *Guietus.*

264. Ἀχλὺς

Παῖρ δ' Ἀχλὺς εἰσῆκε δ' Ἠπισμυγερή τε καὶ αἰνή,
 Χλωρὴ, αὐσαλὴν, λιμῶ καὶ ἀπὸ πῆλῃα, 265
 Γενοπαχῆς. μακροὶ δ' ὄνυχες χεῖρας ἐπ' ἤσαν.
 Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δ' παρειῶν
 Αἶμα ἀπελίσσεται ἔρσζε. ἢ δ' ἀπλητον σεσπῆα,
 Εἰσῆκε δ' πολλὴ δ' κόνις κατενέωσθεν ὄμους,
 Δάκρυσι μυδαλὴν. ὥστε δ' ὄπυργ' ὀπίσθι ἀνδρῶν. 270
 Χρύσειαι δέ μιν εἶχον ὑπερβυβίοις ἀεθρῇα
 Ἐπὶ αὖ πύλαι. τοὶ δ' ἄνδρες ἐν αἰγλαῖταις τε χοροῖς τε
 Τέρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ εὐσώτρεα ἐπ' ἀπλώης
 Ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναικά. πολὺς δ' ὁ μῦθαι ὁρώρεθ.
 Τῆλε δ' αἶψ' αἰθορῶν δαΐδαν σέλας εἰλύφαζε 275
 Χερσὶν ἐν δμῶων. ταὶ δ' αἰγλαῖται πεθαλῆαι
 Πρόσθ' ἔκιον. τοῖσιν δ' χοροὶ παίζοντες ἔπυντο.
 Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν σφείγων ἴεσαν αὐδῶν
 Ἐξ ἀπαλῶν σμαμάτων, πρὸ δέ σφισιν ἄγρυπτο ἡχώ.
 Αἳ δ' ὑπὸ φορμίσγων ἀνείγον χορὸν ἱμερόεντα. 280
 Ἔνθεν δ' αὖθ' ἐπέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλῶν,
 Τοίγε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῶ καὶ αἰοιδῇ,
 Τοίγε μὲν αὖ γελοῶντες. ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος

264. Ἀχλὺς εἰσῆκε] Ἡ ἐπὶ θανάτῳ σκέπυσις. Ἐπισμυγερή.] Ἐπί-
 πυντο, αἰμαρὴ, χαλιπῆ. *Guietus.*

265. Καταπλητήα] *Concidens.* *Hesych.* πηπῆα, δὲ αἰσθάνων καὶ
 θηλίων πηπῆα. πῆσσω, πηπῆα, πηπῆα. *Vel à πῆα, pro quo*
πῆα πηπῆα, πηπῆα. placet. Guietus.

268. Ἀπλητον] Ἀπλάτως. *suprà. Guietus.*

268. Ἀπλητὸν σεσπῆα] Hoc est, ita stringens dentes, ut nemo
 ad eam propius accedere sustineret. Unam eandemque vocem ver-
 tere non debuerunt recentiores Interpretes nunc *magnum*, nunc
terribilem, nunc *torvum*; fictis significationibus, quas neque res,
 neque origo vocis postulabant; sed eum fervare significatum, qui
 origini vocis consentaneus est, cum ubique rebus ipsis apprimè con-
 veniat. *Clericus.*

269. Πολλὴ δ' κόνις κατενέωσθεν ὄμους] *Scribendum videtur ἐπὶ πῆ-
 λῃ αὐμῶν, τὴ κατενέωσθεν supposititium est propter ἰσορρομίαν. Home-
 rus: ψιδὴ δ' ἐπὶ πῆλῃ λαύρη. ἐπὶ πῆλῃ, ἐπὶ πῆλῃ, ἐπὶ πῆλῃ. Eustath.*
Thema est αἰσθῶ ab αἰσθῶ. Guietus.

273. Εὐσώτρεα] *Al. εὐσώτρεα. Guietus.*

*Juxta autem & Tristitia stabat, misera, & gravis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta,
 Crassis genibus: longique ungues à manibus prominebant.
 Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
 Cruor destillabat in terram. hac verò dentes stringens, ita ut accede-
 Stabat, multo pulvere adpersa erat circa humeros, (re non auderes,
 Lacrymis madens. juxta verò turrita urbs hominum.
 Aureæ autem eam tenebant superliminaribus adaptata
 Septem portæ. hominesque in voluptatibus & choreis
 Oblivationem capiebant. Alii siquidem benè fabrefacto in curru
 Ducebant viro uxorem, multisque hymenæus excitabatur.
 Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat
 In manibus famulorum. Mulieres verò venustate florentes
 Præibant, quas chori saltantes sequebantur.
 Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum
 Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.
 Illæ verò ad citharam ducebant chorum amabilem.
 Inde rursus ex alia parte juvenes comessabantur ad tibiam:
 Alii quidem ludentes saltatione & cantu,
 Alii verò videntes. sub tibicine autem singuli*

274. Ὡς ἴδ' ὁρᾷ] An ὕδραϊ. *Guietus.*

275. Εὐλόφει] Volvebat, agitabat, versabat πὲρ σέλας εἰς χροὶ
 δρωάν. *Guietus.*

276. Χροὶς εἰς δρωάν] Scribo δρωάν à δρωή. Ib. πῦλῃς scilicet
 δρωή. *Guietus.*

279. Ἀγνυτὶ ἤχῳ] Resonabat, ut suprà ἄγνυτ' ὀλυμπ. *Gui-
 etus.*

280. Αἱ δ' ὑπὸ φορμαίσαν] Scribendum videtur αἱ δ' ὑπὸ, subin-
 tellige χοροί. *Guietus.*

281. Κάμειζον ὑπὸ αὐλῷ] Hic κάμειζον non significat convivium
 nocturnum celebrare, sed canere & saltare; nam hæ significaciones
 sunt vocis primitivæ κάμω, ut docet Hesychius: Κάμω, ἀσέλῃ ἄσμα-
 τι περιεχθῆ, συμποσίῃ, ὠδαί. Κάμω εἰδὼ ὀρχήστῃς ποιῶν πινῶν,
 ἢ μὲν (lege, μίλη) πινῶν. Unde sic verbum ipsum interpretatur.
 Κάμειζι, κάμω ἀδῶ. Κάμειζον, ὀρχήστῃς. Sic apud Pindarum Olymp.
 Od. XI, 16. συγκάμειζον, significat unà saltare & canere. Cle-
 rius.

Πρόθ' ἔκιον· πᾶσιν ᾗ πόλιν θαλίσαι τε χοροί τε
 Ἀγλαΐαι τ' εἶχον. τοὶ δ' αὖ περπαροῖτε πόληθ'
 Νῶθ' ἵππων ὀπιβάντες ἐθώεον. οἱ δ' ἄροτῆρες
 Ἡρεῖον χθόνα δῖαν, ὀπισολάδην ᾗ χιτῶνας
 Ἐπέλατ'. αὐτὰρ ἔκιν βαθὺ λήϊον· οἷγε μὲν ἡμῶν
 Αἰχμησὶ δόξεισι κερωνιόωντα πέτηλα,
 Βελθόμενα σαχύνων, ὥσει Δημήτερος ἀκτῆν.
 Οἱ δ' αἶρ' ἐν ἐκπεδανοῖσι δέον. καὶ ἐπιπλὸν αἰωλιό·
 Οἱ δ' ἐτρυγῶν οἶνας, δρεπίνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρβον ὑπὸ τρυγητῆρων
 Λάκκας καὶ μέλανας βότρυας, μεγάλων δ' ὀρχαν·
 Βελθόμενων φύλλοισι καὶ ἀργυρέης ἐλίκεασιν.
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρβον. ὧρα δέ σφισιν ὄρχεσθ'
 Χρύσεσθ' ἰῶ, (κλυτὰ ἔργα περὶ φρονέειν Ἡφαίστιο)
 Σειόμενον φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῷ γε μὲν οὐκ παίζονται ὑπὸ αὐλητῆρι ἕκασθ']
 Βελθόμενον σαφυλῆσι μελάνθησιν γε μὲν αἶδε.
 Οἷγε μὲν ἐτρώπεον, τοὶ δ' ἥρουν· οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε καὶ ἐλκηδόν· τοὶ δ' αἰκυπόδας λαγός ἥρβον
 Ἄνδρες θηρόταί, καὶ καρχαρόδοντε πικρὴ περ,
 Ἰέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἰέμενοι ὑπαλύξαι·
 Πᾶρ δ' αὐτοῖς ἱππῆες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' αἰέθλοισι
 Δῆλον ἔχον καὶ μόχθον, εὐπλεκέων δ' ὀπί διφρων

285

290

295

300

305

286. Ἐθύνον] Bacchantur. Guilemus.

287. Ἡρεῖον] Εἰρεῖαν. ἐπισολάδην ἐπέλατ'] Ἀντιζωγράφου ἦσαν. Guilemus.

289. Κερωνιόωντα πέτηλα] Scribo κερωνιόωντα πέτηλα. à κερωνιάω, κερωνιῶ, quod idem est πῶ κερυνῶ, κερυνιῶ, κερυνιόων, κερυνιόωντα, hoc est, χεῖφαλωτὲρ, ῥοπαλοειδῆ. In clavæ modum capitata. κερύνη βλαστὴ cacuminum articulatio in germinatione arborum, à clavæ similitudine. Nicander: Δεινὸν βρωμῆνιζος αἰαλδήσασα κερυνίῳ. ubi τὸ υ productum vides ut in κερυνιόωντα. τὸ κερυνιόωντα πέτηλα, παρὰ φρονέειν ἐπὶ τ' σαχύνων. πέτηλα, hoc est, βλαστήματα, φύλλα, καλάμους. Guilemus.

290. Βελθόμενα σαχύνων] Subintellige ὑπὸ. Guilemus.

Ibid. ὥσει Δημήτερος ἀκτῆν] Tamquam revera essent Cereris munera, metere videbantur. Guilemus.

291. Ἐπιπλὸν αἰωλιό]. Ἐπιπλάων malim, à πῖμπλα. unde πῖμπλάων. Guilemus.

293. Ἐφέ-

Procedebant, totamque urbem letitia, choreaque,
Voluptatesque tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
Tergis equorum consensis currebant. aratores verò
Proscindebant terram bonam, ornatæque tunicas
Succinctas habebant: sed erat magnus ager segetibus confitus: ubi
Mucronibus acutis incurvos culmos, (alii quidem metebant
Gravidos spicis, tamquam Cereris donum.
Alii autem in manipulos ligabant & implebant aream:
Rursus alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes.
Alii verò in calathis ferebant à vindemiatoribus acceptos
Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
Gravidis foliis, & argenteis capreolis.
Alii rursus in calathis portabant, juxtaque illos ordo vitium
Aureus erat (inclytum opus prudentis Vulcani)
Agitatus foliis, & argenteis perticis,
[Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]
Oneratus urvis, quæ ipsæ nigrae erant. (micabant
Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant, alii autem di-
Pugnis, & luctando: alii verò alipedes lepores venabantur
Viri venatores, & asperis dentibus canes duo ante illos,
Cupientes adsequi, illi verò cupientes effugere.
Juxta eos autem & equites habebant laborem, proque præmiis
Certamen habebant & pugnam. benè contextis verò in curribus

293. Ε'φ' ὅσον ὑπὸ πρυγνέων] Α'πὸ pro ὑπὸ scribendum videtur. Guizotus.

296. Οἱ δ' αὖτ' &c. & γ. 297. 298, 299. & γ. 300, spurii videntur. γ. 299. Τὰ γ' αὖτ'] Videntur legendum τοῖ γ' αὖτ'. & pro παίζοντα malim παίζουσι. Guizotus.

302. Λαγῶς ἤδον] Nota Dorismum merum, λαγῶς pro λέγους. Guizotus.

302. Πῶς τε καὶ ἰλκεδόν] Qui pugnis certabant non nitebantur adversarium ad se trahere, sed pugnis ita cedere, ut tandem ictibus victus abiret. Qui verò luctabantur conabantur adversarium in solum affligere ac sibi subicere, ut confessionem victoriæ sic ab eo exprimerent. Vide Lucianum, in Dialogo de Gymnasiis. Clericus.

304. Γένους μεγάλου οἱ δ' ἱμάροι ὑπαλύξαι] Mallem: Γένους μεγάλου τὸς ἱμάρους ὑπαλύξαι. Guizotus.

305. Ἐχὼ πόνον] Ἐπὶ πόνον, ἐπὶ πόνον. Guizotus.

M

308. Πόνον

Ἡνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκείας ἵππους,
 ῥυτὰ χαλαίνοντες. τὰ δ' ἐπικρατέοντα πέτοντο
 ἄρματα καλλήεντ', ἐπὶ δ' ὠλήμναι μέγ' αὐτέων.
 Οἱ μὲν ἄρ' αἰθίων εἶχον πόνον· ἐδὲ ποτέ σφιν
 Νίκη ἐπὶ λυύσθη, αἰὲν ἀκραιὼν εἶχον αἶεθλον.
 Τοῖσι δ' καὶ περὶ κρητὰ μέγας τρίπετος ἐντὸς αἰγῶντος,
 Κρύσειος, κλυτὰ ἔργα φείφρονος Ἡφαίστιο.
 Ἀμφὶ δ' ἵτω ῥέεν ὠκεανὸς πλῆθοντι εὐοικίως.
 Πᾶν δ' συνέχευε σάκος πολυδαίδαλλον· οἱ δ' κατ' αὐτὸν
 Κύκνοι ἀερισπῶται μεγάλ' ἤπυνον· οἳ ῥά γε πολλοὶ
 Νῆχον ἐπ' ἀκρον ὕδαρ. παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
 θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ἔδδ' ἀβυλάς
 Ἡφαίστου ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
 Ἀρσάμενος παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἀλκιμῶς ἦς
 Πάλλεν ἐπικρατέως· ἐπὶ δ' ἵπποις ἴσσε δίφρα,
 Εἵκελ' ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
 Κεφα βιβᾶς· τῷ δ' ἠνίοχῳ κρατερὸς ἰόλαος
 Δίφρα ἐπεμθεβαὼς ἰδυέτο καμπύλον ἄρμα.
 Ἀΐχιμόλον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνᾶ,
 Καὶ σφεας θαρσύνουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 Χαίρετε Λυγῆος γυνὴ τηλεκλειτοῖα.
 Νυνὶ δὲ Ζεὺς κρείττω ὕμμι διδοί, μακάρεσσιν ἀνάσσειν,
 Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν καὶ δαπὼν κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
 Ἄλλο δέ σοι τί ἐπὶ ἐρέω, μέγα φέρτε λαῶν.
 Εὖτ' ἂν δὲ Κύκνον γλυκερῆς αἰὼντος ἀμέρῃς,
 Τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτῷ λιπέειν καὶ τεύχεα τοιοῦτα
 Αὐτὸς δ' ἐβροτολοιγὸν Ἀρίων ἐπιόντα δοκδύσας,

310

315

320

325

330

308. ῥυτὰ χαλαίνοντες] Hoc est, ῥυτῆρας χαλῶντες. Pro ἐπικρατέοντα & lege ἐπικρατέοντα, super solo plaudentia. *Guietus*.

311. Ἀκραιὼν εἶχον αἶεθλον] In sculptura clypei, scilicet, quæ semper in eodem statu manet. *Guietus*.

312. Ἐντὸς αἰγῶντος] Intra circum, campum. *Guietus*.

314. Ἀμφὶ δ' ἵτω ῥέει ὠκεανῶς] Hoc est, ὅτι ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ περιέχεται. *Guietus*.

317. Παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο] Adfliciebant. *Guietus*.

327. Λυγῆος γυνὴ] Vide Tzetzem. *Guietus*.

327. Λυγῆος γυνὴ] Lyngeus pater fuit Abantis, Abas Acrisii, Acrisius

*Auriga stantes, immittebant veloces equos,
Habenas laxantes. illi autem subsultantes volabant
Currus compacti, rotarumque modioli valdè resonabant. (iis
Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem, neque enim dum
Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
Illis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
Circa extremam verò oram manabat Oceanus, inundanti similis.
Totum autem ambiebat clypeum variegatum. per ipsum verò
Cygni alitrivolantes magnum clangebant, qui illic multi
Natabant in summa aqua; juxta autem pisces lascrivebant,
Mirum visu, etiam Jovi gravitonanti, cujus consiliis
Vulcanus fecit clypeum magnumque & validum,
Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
Factabat facilè: equestrem autem infiliit in currum,
Similis fulguri patris Jovis, ægida tenentis,
Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
Bigis insistens regebat curvum currum.
Propè autem illis advenit Dea cæcis oculis Minerva,
Atque ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:
Salvete Lyngei progenies longè inclyti,
Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
Cygnumque interficere, & inclyta arma ejus despoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multò fortissime hominum,
Postquàm jam Cygnum dulci vita spoliaveris,
Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:
Ipse autem homines perimentem Martem accedentem observans;*

Acrifius Danaës, Danaë mater Persei, Perseus pater Alcæi, Alcæus Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, cujus filius Iolaüs. Clericus.

331. Γλῶσσε ἀϊών [Solet alioquin ἀϊών esse masculini generis. Est, si Græcis credimus, derivandum ab αἰεὶ semper, quia semper id esse dicitur quod est ἀϊών, per totam vitam. Posset tamen derivari nomen, aut certè adverbium à Phœnicia voce חַיָּה bhajah, vita, nisi Phœnices etiam חַיָּה bhajon dixerint. Clericus.

333. Εὐχόμενος δεικνύμενος [Εὐχόμενος. Quietus.

ἔνθα κε γυμνωθέντα σάκκους ὑπὸ δαιδαλέοιο
 ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, ἐνθ' ἐτάμεν ὀξεί χαλκῷ.
 Ἄψ δ' ἀναχάσασθαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσιμόν ἐστι
 οὗθ' ἵππας ἐλέειν, ἔτε κλυτὰ τεύχεα τοιοῦτο.

335

ὣς εἰπὼς ἐς δίφρον ἐβήσατο δῖα θεάων,
 Νίκη αἰθανάτης χερσὶν καὶ κυδῶ ἔχουσα
 Ἐστυμύως· τότε δὴ ῥα διόγνητο Ἰόλαο
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο. τοὶ δ' ὑπὸ ὁμοκλῆς
 Ρίμφ' ἔφερον θρόνῳ ἄρμα, κενύοντες πεδίοιο.

340

Ἐν γάρ σφιν μὲν ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Αἰγὶδ' ἀνρασείσουσα· πείσονται γαῖα.

345

Τοὶ δ' ἄμυδις προγύοντ' ἵκελοι πυρὶ ἢ θυέλλῃ,

Κύκν' θ' ἵππόδαμον καὶ Ἀρης ἀνέρητο αὐτῆς.

Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἐπειθ' ὑπενασπῆσι ἀπλήλοισιν

ὀξεία χεῖμισαν, πρὶ δέ σφιν ἄγρυτο ἦχον.

Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Ἡρακλεείη·

350

Κύκνε πέπον, πῆ νυ νῶϊν ἐπὶ χετον ὠκέας ἵππας.

Ἄνδράσιν, οἳ τε πόντα καὶ οἰζύν' ἴδμεν εἰμὲν;

Ἄλλὰ παρέξ ἔχε δίφρον εὖξοον, ἡδὲ κελάρθ'.

Εἶκε παρέξ ἰέναι. Τρηχίνα δέ τοι παρελεύσεται

Ἐς Κήρυκα ἀνάντα· ὃ γὰρ θυάμεν τε καὶ αἰδοῖ

334. Γυμνωθέντα σάκκους ὑπὸ δαιδαλέοιο] Scribendum videtur δαί. hoc est, ἀπγυμνωθέντας σάκκους. Guierus.

335. ἔνθ' ἐτάμεν] Ibi. Guierus.

337. Κλυτὰ τεύχεα τοιοῦτο] Cycni. Guierus.

340. Διόγνητος] Διογῆνης. Guierus.

341. Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν] Malim σμερδαλέον ἵπποισιν. π. enim superfluum hic & ineptum. τελετήματα. verū sequi. Κοιόντες πεδίοιο] Subintellige δαί. Guierus.

345. Τοὶ δ' ἄμυδις προγύοντ'] Hoc est, παρεγύοντο processerunt. Homer. οἳ δὲ πύξα προγύοντο. Guierus.

347. Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἐπειθ'] Delendum videtur π. θ. ?] Cycni, Martis, Herculis & Iolai. Guierus.

348. ὀξεία χεῖμισαν] Scribendum videtur: ὀξεία τ' ἐχεῖμισαν πρὶ σφίσις ἄγρυτο ἦχον. placet. ἄγρυτο resonabat, ut supra. Guierus.

350. Ἐπὶ χετον ὠκέας ἵππας] Ἐπὶ χετον. dirigitis, adnectitis. Guierus.

353. Εἰ

Ubi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro:

Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est

Neque equos capere, neque inclita arma illius.

*Sic locuta, in currum adscendit præstantissima Dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens
Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus*

*Horrendum equos increpuit. illi autem à comminatione
Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.*

Nam iis animum addiderat Dea cæsus oculis Minerva,

Ægide concussâ. ingemiscebat autem circumquaque tellus.

Illi autem pariter procedebant, similes igni, sive procellæ,

Cygnus equum domitor, & Mars insatiabilis belli.

Horum equi deinde obviam sibi mutuo facti

Acutum hinnivere, circaque eos resonabat echo.

Atque hunc prior alloquebatur Hercules:

Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,

Viris, qui laborem & arumnâ experti sumus?

In diversum age currum benè politum, atque è via

Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo

Ad Ceycem regem. nam ille potentiâ pariter & reverentiâ

353. Εἰς τὰς ἱσυχίας] Cede viâ, ut eas extrâ. *Guietus.*

353. Τερχίνα] Urbem Thessaliæ non procul à sinu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliæ monti subiectis ad Oetam iter habebat. *Clericus.*

354. Δυναμίτι καὶ αἰδῶ] In prioribus Editionibus sic conversa erant hæc verba: *potestate & majestate.* At *δύναμις* potius copias ac opes, vi&esque significat, quàm *potestatem*; quæ propriè est *ἐξουσία*, seu ius quidpiam faciendi. Deinde *αἰδῶς* est *reverentia* quâ nos quispiam percellit, meritis suis ac virtute, aut quâ eum prosequimur; non *majestas*. Cur ergo à propria significatione vocum, quæ præsentī negotio quàm maximè convenit, abiremus non videbam. Sed & sic in singulis fermè paginis sæpiùs in hoc Poëmatio præsertim peccatum erat, quod passim emendavi; sed monendum ubique non duxi, ne ex hoc mustaceo gloriam quærere mihi viderer. Eadem operâ, minutiora multa in Latinitatem delicta sustuli, quatenus quidem licuit per versionem, in qua Græca totidem verbis Latinis verti solent. *Clericus.*

Τρηχὶν Θ' ὠρεβέβηκε, σὺ δ' ὅ μάλ' αἰδοῖσθαι αὐτός. 355

Τῷ γὰρ ὁπῆεις παῖδα θεμιστονόμῳ κυανῶπιν.

Ὡς πέπον, ἔ μιν γάρ ποι Ἀρης θανάτοιο τελευτῶν

Ἀρκέσθ, εἰ δὴ νῶϊ σωσισόμεθ' ἀπολεμίζεν.

Ἦδη μὲν τε ἔφημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι

Ἔσχετο ἡμετέρη, ὅθ' ὑπὲρ Πύλῳ ἡμαρτόν τ' 360

Ἀντί τ' ἔση ἐμεῖο, μάχης ἀμοτον μνησκύνων.

Τεῖς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δρεὶ τυπεῖς ἡρείσαστο γαίῃ,

Οὐταμὲν σάκετο τὸ ἦ τέτρατον, ἤλασα μηρόν,

Παντὶ μὲν ἀσπίδων, ἀλλ' ἦ μέγα σάκετο ἄρσενος.

Πρὶν δ' ἐν κνήμῃσι χαμαὶ πέσεν ἔσχετο ὀρμῇ. 365

Εὐθα καὶ δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,

Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρθε βροτόεντα.

Ὡς ἔφατ'· ὅθ' ἄρ' Κύν' εὐμμελὴς ἐμμελίνας

Τῷ ὀπιπείθοντο ἐχέμεν ἐρυσάρματα ἴππων.

Δὴ τότε ἀπ' ὀπλεκέων δίφρων θόρον αἰψ' ὀπί γαῖαν 370

Παῖς τε Διὸς μεγάλῃ, καὶ Ἐνυαλίῳ ἀνακτὶ.

Ἦνίοχοι δ' ἐμπλήν' ἔλασαν κακλίτερας ἴππων.

Τῶν δ' ὑποστροφύων κανάχιζε ποσ' ὀρεῖα χθών

Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κρυφῆς ὄρετο μέγαλοιο

Πέτρῃ σποδρώσκειν, ἐπ' ἀπλήλαις ἢ πέσσει, 375

Πολλὰ ἦ δρυὸς ὑψίστομοι, πολλὰ δέ τε πόδες,

Αἵ χειροὶ τε πανύρριζοι ῥήγωνται ὑπὸ αὐτῶν

Ρίμφα κυλινδομένων, εἰς πεδίον δ' ἀφίκονται.

Ὡς οἱ ἐπ' ἀπλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.

Πᾶσα ἦ Μυρμιδόνων τε πόλις, κλειτὴ τ' Ἰαωλὸς, 380

356. Τῷ γὰρ ὁπῆεις παῖδα] Hoc est, inis filiam. honestum vocabulum. Guicetus.

362. Ἠρείσαστο γαίῃ] Humi nixus est, humo affixus est. ὅθ' ἡρεί-
σθη. Homerus. Guicetus.

364. Παντὶ μὲν ἀσπίδων, ἀλλ' ἦ μέγα σάκετο ἄρσενος] Est versus suppositivus. Guicetus.

367. Λιπὼν ἔναρθε βροτόεντα] Cur igitur y. 336. negatur Herculi fas fuisse arma Martis auferre? Nimirum, fabulae non magis sibi saepe constant, quam somnia. Ὅπως, ut utar verbis Platonis ex Lib. II. de Republica, καὶ καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα μάλιστα, ἀλλὰ καὶ καὶ ἐὰν τις μὴ καλῶς ψιύδῃται. Quod oportet ante omnia & maxime vituperare, cum aliis, tum si quis non recte mentiat. Quo in loco, invenitur Philosophus

*Tnacinis imperium tenet. Tu verò satis hoc scis etiam ipse:
Ejus enim connubio habes filiam Themistonoën nigros oculos ha-
Oignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium (bentem,
Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.
Jam ipsum quidem aio antè quoque aliquoties periculum fecisse
Hastæ nostræ, quando pro Pylo arenosa
Adversus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
Ter siquidem meâ hastâ percussus sustinuit se terrâ,
Vulnerato clypeo: quartò autem transadegi femur ejus,
Omnibus viribus incumbens, magnûmque illius clypeum perforavi.
Pronus autem in pulveribus humi prostratus cecidit hastâ impetu.
Ubi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.*

*Sic dixit: at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat,
Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos.
At tunc à benè compacto curru defilerunt celeriter in terram,
Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
Aurigæ autem propius egerunt pulchricomos equos.
Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata terra.
Ut autem ab alto vertice montis magni
Rupes defiliunt, aliæ super alias cadentes:
Multæque quercus alticoma, multæ item piceæ,
Populique radices altas habentes franguntur ab illis
Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
Ita & illi in se mutuò ruebant, cum magno clangore.
Tota autem Myrmidonum civitas, celebrisque Laolcus,*

Iosophus in Homerum & Hesiodum. Clericus.

369. Εἰρυστέρματος ἱππυς] Nominativus pluralis εἰρυστέρματος. à genit. sing. εἰρυστέρματος. ab εἰρυστέρματος, εἰρυστέρματος, metaplasmò. unde εἰρυστέρματος in accusativò. Guetus.

372. Ἡΐοχοι δ' ἱππῶν] Εἰρυστέρματος. Guetus.

373. Τῶν δ' ἀποσώμενων] Scribo divisim ἀπὸ ἀποσώμενων. Guetus.

380. Μυρμιδόνων τε πόλεις] Phthia Achillis, Myrmidonum postea ad Trojam ducis, patria. Aliæ sunt vicinæ urbes. At absurdum est fingere voce duorum virorum tot tractus personuisse. Poëtica hæc sunt περιήματα, quæ non ferimus tantum, sed & miramur, elegantia & ὠρεσμός verbum veluti fascinati. Clericus.

Ἄρνη τ', ὅδ' Ἑλίκη, Ἀνθείᾳ τε ποιήεσσα,
 Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἰαχον. οἱ δ' ἀλαλητῶ
 Θεασπείῳ σὺνισαν. μέγα δ' ἔκτυπε μηπίετα Ζεὺς,
 Καδ' δ' αἶρ' ἀπ' ἑρρινόθεν ψαῖδας βάλεν αἱματώεσσας,
 Σῆμα πθεῖς πολέμοιο ἑὼ μεγαθυρσέϊ παιδί.
 Οἷόν δ' ἐν βήσσης ὄρεον χαλεπὸς περιδέεσθαι
 Κάπεον χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
 Ἀνδράσι θηρώτης, θήγδ' ἐπὶ λαόνων ὀδόντας
 Δοχμωθεῖς, ἀφρὸς δ' οὐδὲ σῶμα μασιχόωντι
 Λείβεται, ὅσπερ δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἱκτίνω,
 Ὀρθαῖς δ' ἐν λοφίῃ φρίσσῃ τεύχας ἀμφί τε διερίει.
 Τῷ ἱκελὸν Διὸς υἱὸς ἀφ' ἱππαίης θόρε δίφρου,
 Ἡμῶν δ' ἡ χλοερῶν κυανόπτερον ἡχέτω τέτιξ
 Ὄζω ἱφεζόμενον θέρων ἀνθρώποισιν αἰεῖδεν
 Ἄρχεται, ὃν τε πόσις καὶ βρωσις θῆλυς ἔερον,
 Καί τε πανημέριός τε καὶ ἡμέτερον χεῖρ' αὐθιγῇ
 Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὅπότε χροῶ Σείριον ἄστρον.
 Ἡμῶν δὲ κέχροισι πρὶ γλῶχες πελέθεσι,
 Τὸς τε θέρῃσιν ἀπείρουσιν, ὅτ' ὁμφακας αἰόλονται,
 Οἷα Διώνυσον δῶκεν ἀνδράσι χάριμα καὶ ἄχθος.
 Τινὲν ὠρίων μάρναντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρεθ'.
 Ὡς δ' ἡ λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κατέοντο, ὅππῃ σφείας ὀρμήσωσι,
 Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ, ἀρσένος δ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων.
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, αἰκυλοχεῖλαι,
 Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθην
 Ἀγρὸς ὀρεασινόμοις ἢ ἀγροτέρῃς ἐλάφοιο
 Πίονον, ὡς τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊον ἀνὴρ

385

390

395

400

405

382. Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἰαχον] Ordo : ὑπὸ φωνῇ ἀμφοτέρων. *Gruetius.*

384. Ψαῖδας βάλεν αἱματώεσσας] *Imitatur Homerum*, sed pravè; nam *Homerus* *Iliados* II, 459. fingit à Jove tales guttas demissas in honorem Sarpedonis filii occisi à Patroclo; hic verò *Hesiodus* easdem ab eodem Jove delapsas, non à Marte Cygni patre, prælagia facit victoriæ Herculis. *Clericus.*

389. Μασιχόωντι] Ἀμασίξω, μασιχῶν. *Hesych.* ἱμάτιον, μασιχῶν.
 390.

Arnéque, & Helice, & Anthea herbosa,
 Voce utriusque valdè resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. valdè autem intonuit prudens Jupiter,
 Et à cælo guttas dimisit sanguinolentas,
 Signum id ponens bello, suo multùm confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis sævus aspectu
 Aper, dentes habens exsertos, fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
 Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Erectis autem in dorso horret setis, circâque collum:
 Talis similis Jovis filius ab equestri defilerat curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo insidens, æstatem hominibus canere
 Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros est,
 Atque per totum diem, & mane sub auroram fundit vocem
 Æstu in gravissimo, quando corpus Sirius exficcat.
 Quando & milio aristæ nascuntur,
 Quod æstate seminant, cum uvæ acerbæ colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in letitiam & laborem;
 Eâ tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur:
 Ut verò leones duo, pro occiso cervo
 Sibi mutuò irati, in se ipsos impetum faciunt,
 Sævisque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
 Capræ montivagæ gratiâ, aut fera cervæ
 Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,

396. *Guietus.*

395. Ωἱ π πόντος] Τὸ ἄν pro ᾧ. *Guietus.*

397. Ἰδὲ ἐν αἰσθητῇ] Ἰδὲ, πλύς. *Hesych.* an idem cum ἰδὲ
 sudor? placet. *Guietus.*

400. Οἷα Διόνυσος] Pro οἷος neutrum pro foeminino. *Guietus.*

401. Τὴν ἄπλη] Κατὰ τὴν ἄπλη. *Guietus.*

407. Αἰγὼς ἰσχυρίσθης] Subintellige ἰσχυρῶς, ἀπὸ, αἰ. *Guie-*
tus.

409. Αἰ-

Ἰὼ ἀπαὶ νύκτῃς, αὐτὸς δὲ ἀπαλήσεται ἄλλη
 Χώρα εἰδώς ἰών· οἱ δὲ ὀτρυνέως ἐνόησαν,
 410 Ἐσσυμύως δέ οἱ ἀμφὶ μάχην δαμείαν ἔθεντο·
 ὣς οἱ κεκληγόντες ἐπ' αἰθήλοισιν ὄρυσαν.
 Ἐνθ' ἦτοι Κύνθῳ μὲν ὑπερμήδῳ Διὸς υἱὸν
 Κτεινέμεναι μερῶς, σάκῃ ἐμβαλε χάλκεον ἔγχυ·
 415 Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκὸν ἔρυτο δ' αἶσα θεοῖο.
 Ἀμφιτρυωνιάδης δ' ἔβη Ἡρακλεΐη
 Μεσσηγὺς κρυψὸς τε καὶ ἀπαίδῳ ἔχει μακρῷ
 Αὐχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπένεργε γυρεῖ·
 Ἡλᾶς δ' ἠπικρατίας· ἀπὸ δὲ ἀμφω κέρσε τένοντε
 420 Ἀνδροφόνῳ μελίη· μέγας γὰρ ὤνῳ ἐμπίσε φωτός·
 Ἔειπε δ', αἷς ὅτε περ ὄνυς ἤελεν, ἢ ὅτε πέτρῃ
 Ἡλῖβας, πηγεῖσσι Διὸς ψολόνῃ κεραιῶ·
 ὣς ἔειπ'· ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τάχεα ποικίλα χαλκῷ.
 Τὴν μὲν ἔπειτ' εἶπσε Διὸς τελακάρδι υἱὸς,
 425 Αὐτὸς δ' βροτολοιγὸν ἄρῃσι θρόνον δακρύουσι,
 Δεινὸν ὄρῃν ὅσοισι λέων αἷς σώματι κύρσας,
 Ὅς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥιπὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσιν
 Σχίσσας ὅττι τάχις μελίφρανα θυμὸν ἀπνύουσι·
 Ἐμμελῶς δ' αἶσα δ' γε κελαινὸν πύμπλαται ἦτορ,
 430 Γλαυκιάων δ' ὅσοις δεινὸν, πλοῦτος τε καὶ ὤμους
 Οὐρῇ μασιγῶν, πρὸς γλαῖφ'· ἔδ' ἐπεὶ αὐτὸν
 Ἔτλη ἐς ἀντὶ ἰδὼν χερδὸν εἰλθεῖν, ἔδ' ἐμὰ χεῖρας.
 Τοῖσ' αἶψ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀπὸρῃσι αὐτῆς
 Ἀντίσ' ἔστη Ἄρησ' ἐνὶ φρεσὶ θάρσῳ αἰέξαν.
 435 Ἐσσυμύως· ὁ δέ οἱ χερδὸν ἔλυθεν ἀχνύμῃος κῆρ.
 Ἀμφόπεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' αἰθήλοισιν ὄρυσαν.
 ὣς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέτρα περηῶνος ὄρυσσε,

409. Ἀπαλήσεται] *Aberrabit. Quietus.*

411. Οἱ ἀμφὶ μάχην] *Ordo ἀμφὶ οἱ, hoc est, αἰεὶ αὐτῆς. Quietus.*

416. Βῆ Ἡρακλεΐη] *Bῆ Ἡρακλεΐη legunt interpretes in nominativo, quibus assentior. Quietus.*

426. Σώματι κύρσας] *Hoc est, ζώον. Quietus.*

426. ὣς σώματι κύρσας] *Σώμα pecudem, hic, & quidem vivam, prater*

Sagittâ è nervo emissâ: si ille autem aberravit alibi
 Loci ignarus. at illi celeriter animadverterunt,
 Acriterque pro ea pugnam acrem instituerunt:
 Sic & hi duo cum clamore contra se mutuò irruerunt.
 Ibi sanè Cygnus quidem potentis Jovis filium
 Occidere meditans, clypeo æream hastam adegit,
 Neque tamen perrupit æs: defendebant enim dona Dei.
 Contrâ autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam & clypeum, hastâ longâ (in)
 Cervicem nudatum celeriter infra mentum
 Immisit vehementer, ambòsque abscidit nervos in collo]
 Homicidâ lanceâ. magnum verò robur concidit viri.
 Cecidit autem veluti cùm quercus aliqua, aut cùm rupes
 Excelsa, iecta Jovis fumanti fulmine:
 Sic cecidit. circum ipsum autem resonabant arma variegata ære.
 Atque hunc quidem ibi relinquit Jovis ærumnosus filius.
 Ipse autem occisorem hominum Martem accedentem observans,
 Sævum videns oculis ut leo corpus forte nactum,
 Qui admodum accuratè pelle validis unguibus
 Dissectâ, quàm celerrimè dulcem animam abstulit:
 Avidè autem hujus nigrum expletur cor,
 Ac cæsis intuens oculis sævum, costâsque & humeros
 Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quisquam ipsum
 Sustinet ex adverso adspiciens propè ire, neque pugnare.
 Talis igitur & Amphitryoniades insatiabilis bello
 Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem propè venit mœsto corde.
 Utrique autem cum clamore alterum invaserunt.
 Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,

præter morem, significat. Clericus.

431. Πάσσι γλαΐφι] Scalpit terram ungulis. Guierus.

437. Πηῶν & ὀρύσσει] Ὀρύσσει legisse videtur Diaconus. Sic autem
 hi duo versus legendi videntur:

Ὡς δ' ὅτ' ἀπαύμιζαί τε πίττει πηῶν & ὀρύσσει.

Μακροῖ ἐπιθρόσκειται &c. τὸ δὲ infinitivum videtur. τὸ ὀρύσσει nul-
 lius pretii. Guierus.

Μακρὰ δ' Ὀπιδρώσκεισα κυλίνδεται, ἡ δέ τε ἡχὴ
 ἔρχεται. ἑμμεμαῖα, πάρος ᾗ οἱ ἀντεβόλησεν
 Τ' ψηλός, τῷ δὲ συνενεῖκεται, ἐνθα μιν ἴαχ' 440
 Τόσση ὁ μὲν ἰαχῇ βελσέρμαίῳ ἔλιῳ Ἀρης
 Κεκληγώς ἐπόρυσεν· ὁ δ' ἑμμαπείως ὑπέδεκτο.

Αὐτὰρ Ἀθλιωαῖη κέρη Διὸς αἰγρόχοιο
 Ἀντήν ἦλθεν Ἀρηῳ, ἐρεμνίῳ αἰγὶδ' ἔχουσα,
 Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδῶσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 445

Ἄρες, ὅππῃγε μὲν κερτερόν κ' χεῖρας ἀάπτεις.
 Οὐ γάρ τοι θέμις ἐσὶν ἀπὸ κλυτὰ τόχεα δῦσαι
 Ἡρακλέα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.

Ἀλλ' ἄγε παῦε μάχης, μηδ' ἀντίῳ ἴσας ἑμῖο.
 Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἀρεως μεγαλήτορα θυμὸν. 450

Ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ εἵκελα τόχεα πάλων,
 Καρπαλίμως ἐπόρυσε βίη Ἡρακληεή,
 Κακτάμηναι μεμαώς· ἡ ῥ' ἐμβαλε χάλκεον ἔχῳ
 Σπερχνόν, ἐξ παιδὸς κούτων περὶ πειναιῶτῳ,

Ἐν σάκει μεγάλῳ. ἀπὸ δ' γλαυκῶπις Ἀθλιῶν
 ἔσχεῳ ὀρμὴν ἔτραπ', ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου.
 Δραμὺ δ' Ἀρίω ἄχῳ εἶλεν· ἐρυσαμένη δ' ἄορ ὀξύ,
 Ἐσσυτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κερτερόφρονι. τ' δ' Ὀπιδόντα, 455

Ἀμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀπὸρρηῖ· αὐτῆς,
 Μηρόν γυμνωθέντα σάκῳ ἀπὸ δαιδαλέοιο,
 Οὕτως Ὀπικρετείως· ἀλλ' ᾗ μέγα σάκῳ ἄραξε, 460

440. Τῷ δὲ συνενεῖκεται] ὅτι πρὶν πύγῃ συναντήσασθαι ἡ πίπτει. Guietus.

442. ἑμμεμαῖως] Ἐσπασμένης. Hesych. ἀπὸ μάχης, μαίρην, μα-
 πείων μαπῆς, ἑμμεμαπῆς, ἑμμεμαπῆς, raptim, rapidè, cupidè. &c. Guie-
 tus.

445. Ὑπόδρα ἰδῶσ'] Τὸ ὑπόδρα pro ὑποδραῖε ab ὑποδραμεῖν usur-
 ratum videtur. Guietus.

453. Κακτάμηναι] Κακτεπάρμηναι. Guietus.

455. Ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις Ἀθλιῶν ἔσχεῳ ὀρμὴν ἔτραπ'] Pro ἀπίτροπον
 τραῖσιν. Guietus.

Ibid. Ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου] Manum porrigens à curru. Guie-
 tus.

456. Ἐσχεῳ ὀρμὴν ἔτραπ'] Si Minerva à corpore Herculis telum
 à Deo missum potuit avertere, quidni etiam Mars telum hominis in
 se

*Et in longum delata saltu volvitur, fragorque
Venit subito ingens, collis autem illi obvius fit
Altus, ad quem cursu defertur, ubi illam retinet:
Tanto ille fremitu currum gravans perniciosus Mars
Vociferans irruit; ille autem promptè venientem excepit.
Porro Minerva filia Jovis agida tenentis
Obviam venit Marti, tenebrosam habens agidem,
Sæva autem torvè intuens, verbis volucris allocuta est:*

*Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.
Neque enim tibi fas est inclytis armis spoliare
Herculem occisum, Jovis magnanimum filium.
Sed age, desiste à pugna, neque adversus steteris mihi.
Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animo:
Sed magno fremitu flammæ familia arma vibrans,
Celeriter invasit Herculem,
Occidere festinans: & conjecit aratam hastam
Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,
In clypeum magnum. At procul castra Minerva
Hastæ impetum avertit, manu despectens à curru.
Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
Irruit contra Herculem magnanimum. at illum accedentem
Amphitryoniades, sævi insatiabilis belli,
Femore nudatum clypeo sub variegato,
Vulneravit validè: magnūque trajecit clypeum,*

se ipsum declinare potuit? Sed & talia non semel finxit *Homerus*, quæ profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantum nequaquam vera, sed nequidem ἰσόμοιον ὁμοῖα, veris similia, ut loquitur noster *Hesiodus*. Clericus.

457. Εἴσεν' ἰφ' Ἡρακλῆϊ κρηπρόφρονι] An ἰφ' Ἡρακλῆϊ κρηπρόφρονι? Sic *Diaconus*. placet. *Guietus*.

460. Μη εὖν γυμναδίῃ τε σάκος ὑπὸ δαυδαλίῳ] Hic versus additus & delendus videtur. pro ὑπὸ leg. ἀπὸ. *Guietus*.

461. Οὐτως' ἐπικρητίως' ἀφ' δὲ μίγα σάκος ἀρξέει,
Δύρε' ἰωμήσας, ἐπὶ δὲ χροὶ κρῖβαλε μίση]
Hæc: ἀφ' δὲ μίγα σάκος ἀρξέει Δύρε' ἰωμήσας, inititia videntur & delenda, scribendumque:

Οὐτως' ἐπικρητίως' ἐπὶ δὲ χροὶ κρῖβαλε μίση. *Guietus*.

Δέρο' ἡ νωμήσας, ἔπι δ' ἡ χθονὶ καίββαλε μέσση.
 Τῷ δ' φόβῳ ἢ Δαίμῳ εὐτροχὸν ἄρμα ἢ ἵππους
 Ἡλάσαν αἰψ' ἐξυς, ἢ ὑπὸ χθονὸς ἄρουαίης
 Ἔς δίφρον θῆκαν πολυδαίδαλον· αἰψὰ δ' ἔπειτα
 Ἴππους μασιέτιω, ἴκοντο δ' μακρὸν Ὀλύμπον.
 Τῖος δ' Ἀλκμήης ἢ κυδάλιμῳ Ἰόλαῳ,
 Κύκνον σκυλόσαντες ἀπ' ὤμων τόλχεα καλά
 Νίασont· αἰψὰ δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῖν' ἴκοντο
 Ἴπποισι ὠκυπέδεσιν. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ
 Ἐξίκετ' Οὐλύμπόνδε μέγαν ἢ δώματα πατρός.
 Κύκνον δ' αὖ Κήϋξ θάπην, ἢ λαὸς ἀπείρων,
 Οἳ ῥ' ἐξυς ναῖον πόλιν κλειτὴ βασιλῆϊ,
 Ἀνθίω, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτὴν τ' Ἰαωλὸν,
 Ἀργίω τ' ἠδ' Ἐλίκῳ. πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς,
 Τιμῶντες Κήϋκα, φίλον μακάρεσσιν θεοῖσι.
 Τῷ δ' ταίφον ἢ σῆμ' αἰδὲς πῶσεν Ἀναυρῳ,
 Ὄμβρῳ χειμερίῳ πλήθων. τοὺς γάρ μιν Ἀπίλλων
 Λητοίδης ἠνώξ, ὅπρ' αἰ κλειτὰς ἐκατόμβας
 Ὅσας ἄγοι Πυθοῖδε, βίη ἀύλασε δοκίαν.

465

470

475

480

Α' Σ Π Ι Δ Ο Σ Τ Ε Λ Ο Σ.

463. Φόβῳ ἢ Δαίμῳ] Aurigæ Martis, ut vidimus ad γ. 195. Timor & pavor injecti hostibus eos fugant, faciuntque ut Mars, hoc est, victor eos persequatur. Idem timentium sibi à victore accelerant fugam, iisque instar aurigarum sunt, ut hoc in loco. Hinc facile προσωποποιῶν ratio intelligitur. Clericus.

466. Μακρὸν Ὀλύμπον] In magnum Olympum. Guetius.

469. Πόλιν Τρηχῖν' ἴκοντο] Mirum est quod Hercules, occiso genero, ad socerum ausus sit ire, aut certe ivisse à Poëta fingatur. Clericus.

474. Αἰ-

*Hastâ perrumpens: in terram autem prostravit mediam.
At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
Filius autem Alcmenæ & gloriosus Iolaus,
Cygno despoliato armis ab humeris pulcris detractis,
Revertebantur. mōxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At cæsis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum autem contrà Ceyx sepelivit, & populus innumerabilis,
Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
Anthen, Myrmidonumque urbem, celebrémque Iolcum,
Arnénque & Helicen. multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius sepulcrum & monumentum obscurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. ita enim eum Apollo
Latonæ filius jussit, propterea quòd (Cygnus) inclytas hecatombas
Quicumque ageret Delphos, eum vi spoliabat insidiatus.*

SCUTI FINIS.

474. Α'νθ'] Quam Α'νθείων antea vocavit Poëta. Itaque malè
nonnullæ editiones habent Α'ντλώ. Clericus.

477. Τῷ δὲ πύφῳ] Κένυς. *Quietus.*

480. Βίη σύλασσε δεκαύων] *Excipiens. Quietus.*

480. Ὅς αἶψα καὶ πρὶ ἐξῆς] Ut initio multa defunt: ita nec finem
Poëmatis hîc fuisse crediderim. Clericus.

FINIS.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

Τ Ο Τ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Τ

Ε Ρ Γ Α Κ Α Ι Η Μ Ε Ρ Α Ι.

H E S I O D I

A S C R Æ I

O P E R A E T D I E S.

N

NOTU

Et
at
ne
mo
pr
is
O M
sens
acco
al C
m i
blue
on
for
xris
n r
altu

NOTULÆ

IN

OPERA ET DIES.

Εργα & Ημέραι] Ad hoc Poëma ex Schedis Patris mei *Stephani Clerici*, qui publicè id olim interpretatus erat Genevæ, multas depromsi notulas, & sequentem ante omnia observationem. Opus hoc esse *ethicum* & *œconomicum* vidit *Joan. Tzetzes*, ejus hæc sunt verba, in præfatione: ἔγραψε δὲ τὸ παρὸν βιβλίον (ὁ Ἡσίοδος) πρὸς Περσὴν τὸ ἀδελφόν, παραίνεσιν ἨΘΙΚΗΝ & Οἰκονομικὴν πᾶσι πᾶσι: *Scripsit* (*Hesiodus*) *presentem librum ad Persen fratrem, exhortationem moralem & œconomicam omnis generis continentem.* Vidit hoc etiam *Jul. Cas. Scaliger* Poët. Lib. I. c. 2. ubi recenset *Hesiodum* inter Poëtas, qui moralem Philosophiæ partem excoluerunt, eúmque œconomicam potissimùm tractasse ait. Non video ergo cur *Dan. Heinsius* rem, quasi omnibus ignoratam, tot verbis tradat, in *Introductione* ad hujus operis doctrinam. Ceterum jure ab *Heinsio* reprehensus non nego, qui putarunt hoc opus fuisse quidquid de *Re Rustica* scripserat *Hesiodus*. Clericus.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἔργα ἢ Ἡμέραι.

Μ Οὔσῃ Πιερίῃθεν αἰοιδῆσι κλείεσσι.
 Δῶτε δὴ, ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὕμνευσσι.
 Οὔν τε Διὶ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φητοί τε.
 Ρήτοί τ' ἄρρητοί τε Διὸς μέγαλοιο τέκνη.
 Ρ'εῖα μὲν γὰρ βεαίῃ, ρ'εῖα δ' βεαίοντα χαλέπῃ.
 Ρ'εῖα δ' αἰεζήλον μινύθῃ, ἢ ἀδηλον αἰέξῃ.
 Ρ'εῖα δέ τ' ἰδυίῃ σκολιόν, ἢ ἀγνώσθῃ κάρφῃ.
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίῃ.
 Κλῦθι ἰδὼν αἴτων περ δίκη δ' ἰδυε θέμιστας

1. Decem primos versus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eoque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto. *Jos. Scaliger.*

Ibid. Müntz] Vide *Hinsium* ad γ. 11. Quod quidem spectat Eratonis factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi desumere. Quæ pars etiam πρῶτον ἔργον optimè vocari potest, quoniam verè hinc præceptiones suas inchoat *Hesiodus*, post solemnem Jovis & Musarum invocationem. Sed, ut quod res est fatear, me maximè movet *Aristarchi*, *Pausania*, aliorumque auctoritas, facileque adducor, ut credam hoc Proœmium esse alicujus rhapsodæ, vetustissimi tamen; nam ex suo exordia & epilogos alienis poematibus adsuere solebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cujus hoc initium.

Ὅθι πρῶτον ἢ Ὀμπεΐδαι
 Ραπτῶν ἐπίων τὰ πολλὰ αἰοιδὶ ἄρχοντες
 Διὸς ἐκ παλαιότητος.

Unde sanè & *Homerida*, *sutrium carminum* ut plurimum Poëta, aspicantur à Proœmio Jovis. Ubi vide Scholiastem. Ex *schedis Parr.* Clericus.

4. Ρήτοί τ' ἄρρητοί τε] Quamvis emolliatur repetitio, addito pun-

HESIODI ASCRÆI OPERA ET DIES.

Musa ex Pieria, carminibus gloriam conciliare solita,
Adeste quaeso, dicite vestro patri hymnum.
Per quem mortales homines pariter obscurique sunt & clari.
Nobiles ignobilesque Jovis magni voluntate fiunt.
Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimat:
Facile praeclarum minuit, & obscurum auget:
Facileque corrigit pravum, & superbum attenuat
Jupiter altitonans, qui supremas ades incolit.
Audi intuens & auscultans, & justè rege judicia

Et ad finem superioris versiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec sanè opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, & praesertim in Hesiodo. Vide v. 71. Clericus.

5. Πῶς μὲν γὰρ βεβαίη] Sic in Oisov. v. 44. Οὐκ ἔστιν αἰδῶν.
F. Guetus.

Ibid. βεβαίη] βεβαίη in hoc versu primùm transitivum, deinde absolutum est. Scaliger.

7. Καρφί] Arefacit. Guetus.

9. Κλῶθι ἰδὼν αἶψα πρὸς Διὶ καὶ Ἰὺς δέμους] Duos hosce versus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non est. Et maximus Poëta Odysseæ secundo Jovem cum Themide eodem modo conjungit, tamquam ἐπιστᾶντι πρὸς Διὶ καὶ Ἰὺς.

Ζητὸς ἐλυμπία ἡδὲ Θέμους,
Ἡτ' αἰδοῦναι ἀρχαῖς ἡμῶν λόγῳ, ἡδὲ καὶ κλῶθι.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius Deæ ante inchoationem judiciorum & dimissionem, in Ecclesias ferri solere: quo signo vel judicare incipiebant, vel desinebant. Sed jejunam hanc observationem & ambitiosam existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, πρὸς Διὶ καὶ Ἰὺς δέμους, unā cum Jove, ἐπιστᾶν, & omnem potestatem ἔλυναι καὶ καλῶς πρὸς ἀρχαῖς, penes illos esse. Ceterum Hesiodus πρὸς Διὶ καὶ Ἰὺς βασιλικῶς, id est, πρὸς Διὶ καὶ Ἰὺς

Τῶν. ἐγὼ δὲ κε Πέρση ἐτήτυμα μνησαίμην.

Οὐκ ἄρα μῆνον ἔλω λείδων ῥῶτο, αἶψά τ' ἔπι γαίαν
Εἰσι δύνω: τὰ δ' μὲν κεν ἐπαμύσειε νόστος.

κασιγὰς, πῶς δικαστέον, πῶς δίκας, judicia inspectionemque eorum, hoc libro, non I 92, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote ἐν τῇ ἀπαξίᾳ ἢ παρὸν Διὸς, ut alibi disputavimus. Quæ omnia cognoscere eum oportet, qui, cum fructu suo & aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Unde infra, postquam eos dixit, φυλάττειν πῶς δίκας, concludit ἔχον αὐτοῖς τῷ νόμῳ βασιλείαν. Quam postremam vocem non bene videntur percepisse Eusebius & alii. Porro, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν αἶψαν τε, δίκην δ' ἰδῶν δέμουσι
Τύνη, ἐγὼ δὲ κε, Πέρση, ἐτήτυμα μνησαίμην.

Est enim elegantissima quædam operis totius ἀρχή, quæ hic proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum ὑπερηχίας ἢ υπερηχίας χῆμα quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proximè præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba, Κλῦθι ἰδὼν αἶψαν τε, nihil ampliùs designant, quàm quod infra:

Ὡς Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τὰ ἐνικέτθης θυμῷ.

Sequentia, δίκην δ' ἰδῶν δέμουσι, cur ad Persen referri nequeant non video, cum totum hoc opus eò spectet, ut αὐτὸς Πέρσην moneat. Quî donis labefactando iudices, iniquè cum fratre egerat, & ut Grammatici loquuntur, δίκας κατέτερε δὲ τὸν Ἡσίοδον. Huc spectant, cum alia multa, tum integer locus ille à versu illo, Μὴδ' ὅτ' ἔως καὶ κόχαρι, ad eum usque, cuius initium est, Πῶς δὲ γὰρ κε. Præterea, τὸ ἰδῶν non denotat πῶς, aut potestatem in iudicando; verum cum Poëta passim hoc opere πῶς εἰδῶν δίκας πῶς ἐκδοκίᾳ opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere ἀρχαϊστικῶς Grammaticus, qui hoc exordium præfixit, δίκην ἰδῶν δέμουσι dixerit, pro δίκας δὲ δίκας: quamvis ἰδῶν plerumque Poëtis sit non aliud quàm κρίνειν. Dan. Heinsius.

10 Εἰγὼ δὲ κε Πέρση] Est hic occultior oppositio, inter id quod petit Hesiodus à Jove, & id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: *Tu quidem jure dirigitis judicia*; hoc est, fac ut iudices juris rationem habeant in iudicando: *ego verò Persa vera dixerò*; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persæ dicere queam, sed non possum facere ut veritatem præferat mendacio, aut justiciam iniustitiæ. Nam vox Græca ἐτήτυμα & Latina verus utrumque significant, ut notum est. Clericus.

11. Οὐκ ἄρα μῆνον] Sic incipit Hesiodi liber ἔργων καὶ ἡμερῶν, anteriora

Tu (quidem) : ego verò Persa vera dicere queam.

*Non sanè unum est contentionum genus, sed in terra
Sunt duo : alteram quidem probaverit prudens,*

teriora addititia sunt teste Plutarcho. *Guizetus.*

11. Οὐκ ἄρα μόνον ἴδω.] Secuti Plutarchum & Pausaniam seorsim hæc olim edidimus, magnòque caractere distinximus : quorum alter Sympof. VIII. Probl. 1. Eratone[m] cum Hesiodi Ἔργων principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter Bæotos proœmium ad Musas omisisse, & principium operis τὸ ἐς τὰς ἑλιδας statuisse. Hujus verba sunt: Βοιωτῶν δὲ οἱ ἀπὸ τῆς ἑλιδας οἰκόντες παρελθόντες δόξην λέγουσι, ὡς ἂν οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν ἡ τῆς ἑλιδας, καὶ τῆς τῆς Μουσῶν ἀφαιρέσει ἀπορροίαν, ὅρην τῆς ποιήσεως ἔσται καὶ ἐς τὰς ἑλιδας λέγοντες. Illius : ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἐκάλεισεν ἑσθλὰ τῆς ἑλιδας ἀπὸ τῆς λυγρῆς. αὐτοῦ δὲ καὶ πρῶτον τῆς ἑλιδας. Οὐκ ἄρα μόνον ἴδω ἑλιδας ἔστιν, ἐπὶ ἡμῶν καὶ τῆς τῆς ἑλιδας ἀπορροίαν. Nunc leviter distinximus. *Heinsius.*

12. Νοήσας.] *Moschopolus & Tzetzes* hic subintelligendum volunt articulum πῆς, ut series sit: ἐπινοήσας αὐτῆς νοήσας, vir intelligens laudaverit : Neque enim cujusvis est, sicut rectè *Proclus*, discernere contentiones, ut intelligat quid commodi vel incommodi afferre possint. Igitur ὁ νοήσας hic est ὁ νοήσας, prudens, quā notione non rarò usurpatur verbum νοῦν. Quamobrem nullā ratione ab *Heinsio* reprehendendi fuerunt Interpretes, cum præsertim totam suam observationem *H. Stephani* Thesauro acceptam referre debeat, ubi & *Phocylidis* versus adductus malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus verba:

Οὐ κατὰ μαζάλλω διδάχην ἀκλόντες αὐτοῖν,
Οὐ γὰρ δὲ νοῦν οἱ μὴδὲ ποτ' ἰδὼν μαθόντες.

Indoctus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe, eam doctrinam) qui nunquam bona didicerunt. Sic in hoc loco *Hesiodi*, νοήσας est prudens, seu qui rei naturam intellexerit. *Hesychius* νοῦν interpretatur συνίσι, & νοῦν συνίσι. *Ex Patris Schedis.* Clericus.

12. Τὴν μὲν καὶ ἐπινοήσας νοήσας] Non perceperunt hoc, ut debant, Græci interpretes: multò minus verò qui secuti hos sunt Latini. Οἱ νοῦντες sunt οἱ σοφοί, & Poëtis, νοήσας, ὁ σοφός. Sic *Phocylides* eadem elegantia : Οὐδὲν γὰρ νοῦν οἱ μὴδὲ ποτ' ἰδὼν μαθόντες. Ubi ὁ νοῦν, est ὁ σοφός εἰς. Mens est. Duo sunt contentionum genera, quorum alterum laudavit sapiens, Sapiens, ὁ νοήσας. Unde νοῦν Poëtis toties ὁ σοφός. Hinc illud, ὃ πὶ φωνὴν ἐκάλεισεν ἔτι νοῦν. Fallitur ergo *Proclus*, qui πῆς subintelligi notat. Nihil familiarius est Poëtis, quàm articulum negligere, in ejusmodi: quod cum imi-

Η' δ' Ὀπρωμένη. Διὰ δ' ἀνδρα θυμὸν ἔχουσιν.
 Η' μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ θῆραν ὀφέλλει,
 Σχετλὴν ἔπει τῶν φιλεῖ βροτῶς, ἀπ' ὑπ' ἀνάγκης 15
 Ἀθανάτων βεβλήσιν ἔλιν πρῶσι βαρεῖαν.
 Τὴν δ' ἐτέρῳ, περτέρῳ μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβενή,
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρα ναίων,
 Γαίης ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείνω.
 Ἦν τε καὶ ἀπάλαμνόν περ ὅμως ὅππῃ ἔργον ἐγείρει. 20
 Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χαρίζων
 Πλάσιον, ὅς ποδὶ δὲ μὲν δρόμῳ μὲν ἠδὲ φυλάσσῃ,
 Οἶκόν τ' αὖ θέρει. Ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων,
 Εἰς ἀφενὸν ἀπώδοντ' ἀγαθὴ δ' ἔστι ἡδε βροτοῖσι.
 Καὶ κερσάμενος κερσάμεν κατέειπε, καὶ τέκτονι πύκτων, 25
 Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῷ.
 Ὡ Πέρση, σὺ γὰρ ταῦτα πρῶτον ἐνικάτθης θυμῷ.

tantur Latini, interdum obscuritatem parit. Ita Virgilius:

— numero Deum impare gaudet.

Vult enim ὁ Θεός, quo designatur ille de quo agit: ὁ Ἄδης, nimirum. Ita hic τοῖσιν, est ὁ σφῶς, sicut in Theogonia κακῶς est, ὁ κακῶς, dissimulatione eadem. Νικήσιν δὲ βίη καὶ κέρτι καλὸν ἀλλαν ῥέει. Nihil elegantius. *Heinsius.*

15. Ἀπ' ὑπ' ἀνάγκης] Nempe, furiis à Diis immixtis, aut furiatâ mente acti. Nihil frequentius, apud *Homerum* & *Hesiodum*, quàm homines à Diis in scelera impelli. Vide dicta ad Theog. v. 27. & Scut. 80. *Clericus.*

16. Περγέτω μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβενή] Hoc est, statim post homines natus oritur est. ἡ νύφρην παρὰ τὴν εὐφροσύνην, διδύσκων. *Guierius.*

18. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης] Tres Græci interpretes ne ordinem quidem horum verborum perceperunt, qui illa Γαίης ἐν ῥίζῃσιν ad Jovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ ἑσθίᾳ constituebant, quam ἀγαθὴν *Hesiodus* dixit. Hæc contentio à veteribus Philosophis φιλία, appellata fuit: quarum alteram mundo καὶ τῷ παντί, alteram hominibus tribuebant. Altera est quam ἀρμονίαν ἢ πάντες dicebant, quam *Hesiodus* ἐν γαίης ῥίζῃσιν constituit: altera quam Philosophus lib. Eth. VIII. magis necessariam esse ait, quàm est ἡ δικαιοσύνη, Rebus publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ὁμοιότητι πρὸς φιλίαν constare, quosdam τῇ ἑσθίᾳ. Locus elegantissimus est, & qui adscribi meretur, ubi de amicitia disputat. Διαμφορῶν δὲ αὐτῆς ὅσα ὀλίγα εἰ μὴ γὰρ ὁμοιότητι πρὸς πρῶτον αὐτῇ, καὶ τὴν ὁμοίαν φίλους ὁδὸν τ' ὁμοίον φασὶν εἶναι ὁμοίον, καὶ καλοῖον πρὸς καλοῖον, καὶ ὅσα τὰ αὐτὰ. οἱ δὲ ἐξ ἐκείνης, κέρσ-
μεν

Altera vituperanda; diversa autem sentientem animum habent.

Nam hæc bellum exitiosum, & discordiam concitat,

Noxia: nullus hanc amat mortalis, sed necessario

Immortalium confiliis litem colunt molestant.

Alteram verò priorem genuit nox obscura,

Posuit verò eam Saturnius sublimis, in aethere habitans,

Terræ in radicibus & inter homines, longè meliorem.

Hæc quamvis inertem, tamen ad opus excitat.

Alium enim quispiam intuens opere vacans

Divitem, & ipse festinat arare atque plantare,

Domumque rectè gubernare. æmulatur enim vicinum vicinus,

Ad divitias contendentem: bona ergo hæc contentio hominibus.

Et figulus figulo succenset, & fabro faber,

Et mendicus mendico invidet, & poëta poëta.

O Persa, tu verò hæc tuo repone in animo:

μῆϊς πάντας τὰς τοιαύτας ἀλλήλους φασὶν εἶναι καὶ πρὸς αὐτῶν τέτων ἀντίπερὶν ἐπιζητῆσιν καὶ φυσικώτερον. Εὐερεπίδης μὲν φάσκειν, Ἐρεῖ μὲν ὁμοῦς γαῖαν ἐρηγνέειναι, ἔρεῖ δὲ σπυγὸν ἕρποντον πληροῦν μόνον, πιστεῖν εἰς γαῖαν καὶ Ἡρόκλειον, τὸ ἀντίπερὶν συμφέρον, καὶ ἐκ τῆς διαφύρεται καὶ ἀλλοτρίᾳ ἀρμαγνίαν, καὶ πάντας κατ' ἔρεῖ γένεσθαι. ἐξ εἰσαγγεῖας δὲ τέτοις, ἄλλαι περὶ καὶ Ἐμπεδοκλῆος. τὸ γὰρ ὁμοῦς ἔρεῖ μόνον εἰσάγει. Interpretibus autem qui verba illa, Γαίης ἐν ρίζῃσιν, ad Jovem referunt, non ad τὴν ἔρεῖ, nescio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipsos. *Heinsius.*

19. Γαίης τ' ἐν ρίζῃσιν] Alii γαίης ἐν ρίζῃσι, quod placet. *Gruetius.*

Ibid. Καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω] Sic interpretes: & inter homines longè meliorem alteram. *Scaliger.*

21. Κατίζων] Cui abs re otium est. *Gruetius.*

22. Ἀρμάμματα ἢ δὲ φονεύειν] In ἀρμάμματα sunt duo μ, ut producatu-
er, nam aliter esset breve propter ο, sed si esset ω, non opus esset
duobus μ. *Scaliger.*

23. Οἴοντι τ' εὖ θίαζ] Τὸ ζῆλοϊ hic subauditur post τὸ εὖ θίαζ. εἰς γὰρ
πλεονασμὸν πῶς πῶς περὶ ἰδὼν ζῆλοϊ. ζῆλοϊ δὲ &c. *Gruetius.*

24. Εἰς ἄφρονι ἀνιδόνη] Ὁ ἄφρονι est commune, sed τὸ ἄφρονι
est Atticismus. *Scaliger.*

25. Κορί] Hæc prava invidia est, non laudabilis æmulatio. Ita-
que ad priorem melius referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geome-
tris, non est exigendus. *Clericus.*

27. Ὁ Πέρση, οὐ δὲ] Veteres post vocativum ponebant οὐ δὲ.
Scaliger.

Μηδέ σ' ἔλεε κακὸν χαλκὸν αἶψ' ἔργῳ θυμὸν ἐρύχαι
 Νείκε' ὀπιπύοντα, ἀγορῆς ἐπακρόν ἰέντα.
 Ὡς γάρ τ' ὀλίγη πέλεται κειμένων τ' ἀγορέων περ, 30
 Ὡς πνιμὴ βίῃ ἐνδοῦ ἐπιτεταγὸς κατακίπται
 Ὡραῖοι, τ' γαῖα φέρει, Δημήτερος αἶκλή.
 Τῷ κεκορεσάμεντο νείκεα καὶ δῆλον ὀφέλλαις
 Κτήμασ' ἐπ' αἰκοτέλοισι, σοὶ δ' ἐκέπ' ἐδέχοντο ἔσσαι
 Ὡδ' ἔρδεν· αἶψ' αὖθι ἀφαικισάμεθ' ἐνέοι 35
 Ἰθάησι δίκαις, αἵ τ' ἐκ Διὸς εἰσιν ἀετταί.
 Ἦδη μὲν γὰρ κλῆρον ἰδωσάμεθ'· ἀλλὰ τε πάλιν
 Ἀρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
 Δωροφάγους, οἳ τιμῆδε δίκην ἐθέλουσιν δικάσσειν.

29 Νείκε' ὀπιπύοντα] Interpretes non satis expresse-
 runt vim partici-
 pii ὀπιπύοντα, nam ὀπιπύειν νείκεα non est simpliciter lites spectare,
 sed curiosè & anxie considerare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, so-
 las lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πτόσεις, τί δ' ὀπιπύεις πολέ-
 ρου γόφους; Quid trepidas, quid anxie aciei intervalla circumspicis?
 Rursus Iliad. Η. Λάβην ὀπιπύουσι, clam attente considerans. Ad
 quæ verba Eustathius docet ὀπιπύειν esse ὀπιπύειν καὶ ὀπιπύειν
 introspicere, & observare. Denique Odyss. Τ. ὀπιπύουσι γυναῖκας,
 interpretatur περιόρως βλέπειν, curiosè intueri. Vult autem factum
 esse ab ὀπτεῖν, ex quo ὀπτεῖν & per reduplicationem ὀπιπύειν, unde
 παρθενόπτης, curiosus virginum observator. Ex schedis paternis.
 Clericus.

30. Ὡς γάρ τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Græcorum Interpretum
 & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim;
 tamen, si quid mutandum, lubens Aldinam editionem sequerem, quæ
 ὥς, cum spiritu aspero, habet; quam etiam Heinssius, in minoris for-
 mæ editione, unâ cum vulgata Latina versione, sequutus est. Sen-
 sus esset longè præstantior; nempe, ei cui victus in annum domi
 non fuerit repositus, breve tempus esse, quod litibus impendat.
 Sic loquitur Homerus, Odyss. Α. Ὡς γὰρ πάλιν χρόνον, ὥς δ' ἐν
 ἔργῳ, tempus quidem est multorum sermonum, tempus vero & facti.
 Odyss. Ε. Νῦν δ' ὥς ἔργῳ, nunc tempus est cœnæ. Ex Schedis paternis.
 Clericus.

32. Δημήτερος αἶκλή] Id est, ἀλφειὸν περὶ τὴν ἀγροῦν ἥκειν αἶκ-
 λῆ. Grammatici κερπὶν seu δῶρον exponunt. Tzetzes δ' αἶκλῆς ma-
 lè. Guetius.

34. Σοὶ δ' ἐκέπ' ἐδέχοντο ἔσσαι Ὡδ' ἔρδεν] Non benè venustatem
 hujus formulæ, quæ hic latet, assequuntur magistri. Tres enim
 Græci

*Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducat,
Lites spectantem, concionum auditorem factum.*

Cura enim parva esse debet litiūque & fori,

Cui non est victus domi in annum repositus,

Æstate collectus, quem terra fert, Cereris munus.

Quo satiatus lites ac rixam moveas.

De facultatibus alienis. Tibi verò non amplius licebit

Sic facere: sed in posterum dirimamus controversiam

Rectis judiciis, quæ ex Jove sunt optima.

Olim quidem hereditatem divisimus: alia autem multa

Rapiebas, valdè demulcens reges

Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicasse,

Græci interpretes, illud *διώπρω* per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐν δώτιον exponunt, quasi hoc dicat Poëta, Primò hoc fecisti, non facies iterum: semel fecisti, non facies iterum. Verùm aliud voluit. De quo obiter. Antiqui cum stricte aliquem cogerent, unam conditionem proponebant, cui astringebant eum: cum minùs cogerent, sed plus permetterent, secundam statuebant, usitata formula, τῷ διώπρω ἔγω: id est, si primum non placet, licebit & secundum. *διώπρω* ἔγω, nihil aliud est quàm ἔγω, & potentiam denotat, seu licentiam potius. Errarunt igitur, primò cum τὸ ἔγω per se, hic, ἀπὸ τῷ ἔγω poni existimarunt: secundò τὸ διώπρω, pro πάλιν acceperunt. Mira venustate dictum est, οὐκ ἔστιν διώπρω ἔγω, ὡς ἔγω, pro, οὐκ ἔστι ἔγω τῷ ἔγω πάλιν πρὶν τὸ διώπρω, ordinem non denotat, sed licentiam. *Heinsius.*

35. Ὡς ἔγω] Id est, *βίη καὶ ἰσχύς*, parare divitias. Ibidem αὐτῷ, id est, πάλιν, rursus. Refertur ad τὸ ἔγω μὴ ὅς κλέγῃ ἰδὲ παύσῃ. *Grietus.*

37. Κλέγῃ ἰδὲ παύσῃ] Patrimonium dividere, aliter heriscere. vide Festum, & quæ ad illum notavi. *Scaliger.*

Ibid. Ἀλλὰ τὸ πάλιν] Lege: ἀλλὰ τὸ πάλιν. *Grietus.*

39. Δωροφάγῃ] Quòd, cum, re familiari neglecta, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publicè exigèrent aliquod donum mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Ad quæ de Dejoce habet *Herodotus* Lib. I. Erant autem aliquando uno in populo plures hujusmodi Reges, ut liquet ex *Homero* *Odyss.* Θ. v. ff. 40, & 41. ubi plures *Phæacum* Reges memorantur. Erant, nimirum, Judices, ac Senatores potius quàm Reges. Vide notata ad *Theogoniam* v. 85. *Clericus.*

Νήπιός κ' ὅς' ἴσασιν ὅσῳ πλείον ἡμῶν πάντες,
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαίῃ τε καὶ ἀσφοδέλῃ μίγ' ἔγχεαι.

40. Ὅσῳ πλείον ἡμῶν πάντες] *Plato Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magistratibus, ut eos coërceat. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Messeniorum, qui rapacitate se & universam Græciam in exitium præcipientes dederant: Αἶψ' ὅτε ἀγνοήσαντες τ' Ἡσίοδον ὀρθότατοι λέγονται, ὡς τὸ ἡμῶν ἔπαντες παλαιάκις ἐπὶ πλείον; ὁπόθεν ἢ τὸ μὴ ὅλον λαμβάνειν ζῆναι ὅδε, τὸ δὲ ἡμῶν μέτριον, τότε τὸ μέτριον ἔαίματος πλείον ἡγήσαντο, αἵματος δὲ χείρονα:* Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Hesiodum rectissime dicere, dimidium toto sapere præstare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum accipere moderatum est. Moderatum verò immodico & immoderato, tamquam potius peiori, antecellit. Ex Schedis paternis. Clericus.

Ibid. Ὅσῳ πλείον ἡμῶν πάντες] Hoc est, nesciunt satius esse iis exiguo lucro, & tenui victu esse contentos, adeoque leviora munera exigere à civibus; quam, dum nimium lucrum concupiscunt, lautiusque æquo vivunt, bonis omnibus spoliare cives; primum quia pauca exigentes, & modestè viventes amorem civium sibi conciliant, cum odio sint secus agentes; deinde quia ex non exhaustis civibus, nimiam & subitam rapacitate, lapsu temporis alia dona accipere possunt, quæ à penitus spoliatis non amplius dantur. Exemplum ejus rei nobis suppeditat Cicero Verrinâ III. c. 50. Ut si quis villicus, inquit, ex suo fundo, qui H. S. dena meritaasset, excisis arboribus ac venditis, demtis tegulis, instrumento, pecore abalienato, domino xx millia nummum pro x miserit — primo dominus, ignarus incommodi sui, gaudeat, villicoque delectetur, quod tanto sibi plus mercedis ex fundo resectum sit; deinde cum audierit eas res, quibus fundi fructus & cultura continetur, amotas & venditas, summo supplicio villicum afficiat, & secum male actum putet: item Populius Romanus, cum audis pluris decumas vendidisse C. Verrem, quàm innocentissimum hominem cui ille successit, C. Sacerdotem; putat se bonum in arationibus, fructibusque suis, habuisse custodem ac villicum; cum senserit istum omni instrumentum aratorum, omnia subsidia vectigalium vendidisse, omnem spem posteritatis avaritiâ suâ fastulisse, arationes & agros vectigales vastasse, atque exinanisse — intelligit secum actum esse pessimè, istum autem summo supplicio dignum esse existimabit. Nemo non videt hic locum esse Hesiodi præcepto dimidium plus toto. Clericus.

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαίῃ τε καὶ ἀσφοδέλῃ] *Duos ῥίμους constituit Homerus: τὴν θύην, καὶ τὴν πόνην. Cur ἀσφοδέλῃν λαμβάνει mortuis tribuat, multum olim disputarunt veteres, quamquam frustra. Nam quod apud Eustathium legitur hoc fieri, διὰ τὸ πρὸς τῷ*

*Stulti: neque sciunt quantum plus dimidium sit toto,
Neque quam magnum in malva & asphodelo bonum.*

αποδὲν ὁμοίωσαν, & asphodelon, dictam, quasi ἀσφάδελον, διὰ τὸ ἔ
κμιαινάναι νεκρῶν ἀποδὲν, quid est, nisi miserum Grammaticorum πα-
ραπαιόντων delirium? Rectè Ἀσφάδελον λεγόμενα illis tribuit, quod ex-
tra necessitatem vitæ hujus sint, nec cura rei familiaris illis impen-
deat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μαλαχὴ ἢ ἀσφάδελος est,
quibus ante τὸ ἐπιθυμητικὸν homines vivebant, & sanctissimi quique
Philosophorum postea, qui illam in vivendo ἀπίλυνον, quam poëta
βίον ῥήϊστον vocant, sequebantur. Quod Horatius his verbis respexit:

*Premant Calenâ falce quibus dedit
Fortuna messem: dives & aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syrà reparata merce
"Dii carus ipsis: quippe ter & quater
Anno reuſens aquor Atlanticum
Impune: me pascunt oliva,
Me cichorea, levésque malva.*

Hinc mortuis hominibus in tumulo malvam, asphodelumque fere-
bant, ne deesset illis cibus. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam
Epigrammate, ubi tumulum his verbis introducit: Νάτω ῥῶ μαλα-
χῶ τε καὶ ἀσφάδελον πολύραρον, Κόλπῳ δὲ τὸ δῖον ἔχω, id est: *Foris qui-
dem malvam asphodelumque habeo: Intus verò mortuum clando.* Nam
non integros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indi-
cat vox δῖον, qua utimur, ut legum consulti, voce Titii. Hinc Ho-
merus quoties campum eum describit, quem *Asphodelum* vocat, his
plerumque verbis utitur: Τῇ αὖ ῥήϊστῃ βίῳ τῇ πάλῃ ἀνθρώποισι, id est,
Ubi facillima vivendi ratio est hominibus. Opponunt autem poëta τὸ
ῥήϊστον ζῆν vitæ regum & injustorum principum plerumque, καὶ τῇ πε-
λυτεσίᾳ ἀδικῶν. Nam τὸ ῥήϊστον ζῆν & διαγῆν, pro simplicissima vo-
luptate ponunt, quæ ut longissimè ab ἐπιθυμητικῷ sæculo abest: ita
maximè ad ἡμιγονικόν, & priscam illam vitam accedit. Sic Theo-
eritus de Cyclope suo: Οὕτω γὰρ ῥαίτῃ διαγ' ὁ Κύκλωψ ὁ παρ' ἡμῶν Ωρ-
χαῖος Πολύφαμος. Hesiodus negat injustos judices illos, quid sit τὸ
ῥήϊστον ζῆν scire; & per consequens μαλαχῶ & ἀσφάδελον ignorare:
ex quo tempore Dii vivendi genus, quod sub ἡμιγονικῷ fuit, sub ἐπι-
θυμητικῷ abscondere cœperunt. Atque hæc causa est, cur Lucanus
vitæ hanc simplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*:
eodem planè modo cum Hesiodo nostro lib. v.

*o vita tuta facultas
Pauperis, angustique Lares, & munera nondum
Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis*

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσιν θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ρῆιδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡμεῖς ἐργάσσοιο,
 Ὡς τέ σε καὶ εἰς ἐν αὐτὸν ἔχειν, καὶ αἰετὸν ἰόντα.
 Αἰψὰ κε πηδάλιον μὲν παρὲρ καπνὸς παταθῆσ,
 Ἐργα βαῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.
 Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρύψε χολασάμενός φρεσὶν ἡσιν,

*Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu
 Casarea pulsante manu?*

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vivendi facultatem vulgò esse negat. i. in Ruffinum:

*Hac mihi paupertas augustior, hac mihi tota
 Culminibus majora tuis, tibi quæris inanes
 Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
 Terra dapes, rapiunt Tyrios tibi vellera succos,
 Et picturata satiantur mutice vestes,
 Hæc radiant flores, & præci viva voluptas
 Ingenio variata suo, fulgentibus illic
 Surgunt strata toris: hæc mollis panditur herba,
 Sollicitum curis non abruptura soporem.
 Turba salutantum lætas tibi perstrepat ades:
 Hæc avium cantus, labentis marmora rivus.
 Vivitur exiguo melius: natura beatis
 Omnibus esse dedit, si quis cognoveris uti.
 Hæc si nota forent, frueremur simplice cultu.
 Classica non fremerent, non stridula fraxinus iret,
 Non ventus quateret puppes*

Beatos vocat, quos Homerus *μακάρες*, & *βέη ζῶντας*, quorum ignorantiam esse ait vitam, sicut Hesiodus *κακρόφθονος ἔβη*. Quales nec ii sunt qui ex judiciis vivunt, nec ii qui ex bello, sed nec ii qui ex navigatione, id est, *Mercatura*; quibus omnibus poetæ opponunt τὸ *βέη ζῆν*, & τὸ *ἀτέλεις*, quod ex ἀεφθάρῳ, & μαλαίῃ percipitur. Quæ vita maximè ad illam, quæ sub ἡγεμονίῃ fuit, accedit. Fuit enim hæc opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθόν, πᾶν δὲ τὸ ἐπικτήτων κακόν εἶναι. *Heinsius.*

41. *Εἰ μαλαίῃ τι καὶ ἀεφθάρῳ μεγ' ὄνειαρ*] *Platarchus* in *Convivio* septem sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μαλαίῃ βρωθῆναι, γλυχὺς δὲ ὁ ἀεφθάρης: bona est ad edendum malva & dulcis anthericus; hoc est, scapus asphodeli. Frugalitatem hoc versu commendari idem Scriptor docet; nam postquam egit de *Epimenidis*, eo victu utentis, dixit, *Hesiodique* versum protulit, subjicit: οἳ γὰρ τὸν *Hesiodon* ἐνοήσαντι τι πύθεται, σὺν ἐπαινέτῳ ὄντα φειδῶς αἰεὶ, καὶ πρὸς τὰ λιτότατα τὸ ὄψαν αἰετὴν παρρηγεῖν ἡρώε; *Existimas* verò tale quid *Hesiodo* in mentem venisse, ac non

Occultarunt enim Diī victum hominibus.

*Facile enim alioqui vel uno die tantum acquisivisses,
Ut in annum quoque satis haberes, etiam ociosus.*

Statimque clavum quidem in fumo ponerēs,

Opera verò boum cessarent maiorēque laboriosorum.

Sed Jupiter abscondit iratus animo suo,

non potius eum, ut est assiduus parsimonia laudator, ad cibos vilissimos nos, quippe dulcissimi qui sint, voluisse adhortari? Tum verba allata sub-
jicit. Ceterum quæ de Diis, facile viventibus, & defunctis, qui in
Elysiis campis malva & asphodelo vesci finguntur, hoc loco, assert
Heinsius, sunt ἀσφodelόν; præsertim cum numquam is cibus Deo-
rum fuisse dicatur. Ex Schedis paternis. De Asphodelo egerat Hesio-
dus in alio Opere, in quo in Sylvis nasci dixerat, ut docet Plinius
Lib. XXII. c. 22. ubi & Alimon malè cum eo confundi ostendit;
qua de re vide & Claud. Salmastium Exercit. Plinian. Cap. XI. p.
122. Ed. Ultrajectinæ. Clericus.

41. Ἀσφodelὸν μίζα ὄνειαρ] Apparet ex hoc vetores ex Asphodelo
comedisse. Scaliger.

42. Κρείωντος ᾧ ἔχουσιν ὅσιν βίον] Vitam. id est, vitæ modum.
Guietus.

42. Θεοῖς] Tribuit hic Hesiodus omnibus Diis, quod sexto abhinc
versu soli Jovi acceptum refert; quod non rarò unius factum, ad
omnes ejusdem generis, vel ordinis referamus. Ex paternis schedis.
Clericus.

43. Πῶς δ' ἂν γὰρ καὶ ἐπ' ἡμῶν ἐργασίαι, ὅτι σὲ καὶ εἰς ἐμῶν ἔχουσιν]
Venustissimo idiomate οἱ εἰς ἐμῶν ἔχοντες dicuntur οἱ πλάστοι, qui-
bus opponebantur οἱ εἰς ἡμῶν ἔχοντες. Herodotus Clione: Οὐ γὰρ πο-
τὶς πλάσσει μᾶλλον ἢ ἐπ' ἡμῶν ἔχοντι ὁλκώτερός ἐστι, οἱ μὲν ἢ τύχῃ
ἐπίασσιτο, πάντα καλὰ ἔχοντι τελευτήσασιν ἢ βίον. Heinsius.

44. Πηδάλιον] Gubernaculum, hoc est, non cures neque navi-
gationem, neque agriculturam. Scaliger.

45. Ὑπὲρ καπνῶ] Ne corrumpatur, putrescat. πηδάλιον est guber-
naculum. Guietus.

45. Πηδάλιον ὑπὲρ καπνῶ καπνῶσι] Hoc est, uno die piscatus tan-
tam piscium copiam caperes, ut diu quiescere posses, atque interea
clavum ad focum suspendere. Vide γ. 629. De hisce in Theogonia,
γ. 440. Clericus.

47. Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρύψε] Subintellige βίον ἐ superioribus. Gui-
etus.

47. Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρύψε] Ope Pandoræ, de qua in Introductione no-
stra. Quomodo à Fortuna coeperit κακὴ φύσις ὁ βίος, etiam Philoso-
phi ostendunt: ut meritò Antoninus, Imperator & Philosophus, τὸ
εὖ χλε

Ὅτ' ἦ μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλαμήτης.
 Τ' ἔνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε' ἣ πῦρ. τὸ μὲν αὖθις εὖς πάϊς Ἰαπετιῷ,
 Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρος μὴϊόενι.
 Ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία περπικέρανον.
 Τὸν ἣ χολωσάμεν' ὤρεσέ φη νεφεληγερέτα Ζεὺς.

50

Ἰαπετιονίδῃ, πάντων πέρι μῆδεα εἰδὼς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, ἣ ἐμὰς φρένας ἠπεροπδύσας;
 Σοὶ τ' αὐτῷ μέγα πῆμα ἣ ἀνδράσιν ἐσομύβοισι.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν, ὃ κεν ἅπαντες
 Τέρπωνται καὶ θυμὸν, ἐὼν κακὸν αἰμφαραπῶντες.

55

Ὅς ἔφατ'. ἐκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Ἦφαιστος δ' ἐκέλευσε Πεικλυτὸν ὅττι τάχιστα
 Γαῖαν ὕδ' ὀφύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπων θέμεν αὐδῶν
 Καὶ θέν', αἰθανάταις ἣ θεαῖς εἰς ὧπα εἴσκειν
 Παρθενικῆς καλὸν εἶδ' ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνην,
 Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνειν.

60

τύχῃ in vita humana ἀτίμητα εἶναι dixerit, rem impervestigabilem quæ veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis induxit: ut impossibile sit hominem ad finem in re Oeconomica & reliquis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, pertingere inoffenso gradu. Τίς, dicunt Platonici, ὅτ' ἡ τύχη καὶ ἀσφαλὴς ὁδοῖ πόρην, αἰς μὴ ἐστυχεῖν βαδίζον χαράδρᾳ ἀφανῇ, ἢ χάρακι ἀδήλῳ, ἢ κρημνῷ, ἢ πέτρῃ; τίς δ' ὅτ' ἡ κυβερνήτης αἰσάθης καὶ εὐστοχός, αἰς ἀπειράτῃ διαλθεῖν αἰὲς κλύδων καὶ ζάλης, καὶ πόνυράτων ἐμβολῆς, καὶ αἰὲρ τεταραγμένων; Itaque concludunt: virtutem quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari, causâ scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est enim revera χεῖμα τυφλόν, καὶ ἀτάβητον, & κλύμματα καὶ κρύψας τ' ὤπρια, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui minima speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpè, more Græcorum, πείβων καὶ πόνων sufficiunt; præclara contrâ ingenia, & quos nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur, per omnem vitam τῇ βελτίστῃ πνίᾳ ἀποφιλῶσιν. Heinsius.

48. Ἐξαπάτησε Προμηθεὺς] Vide Theogoniam v. 521. & seqq. & quæ illic notata. Clericus.

49. Κήδεα λυγρὰ] Hoc est, φροντίδας curas. Guistius.

56. Πῆμα ἀνδράσιν ἀλφειῶσιν] Multum sæpenumero errarunt viri magni, quòd in Græcorum Poëtarum scriptis non distinguerent epitheta

Quia eum decepit Prometheus versutus.

Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.

Abscondit verò ignem: quem rursus egregius Japeti filius

Surripuit ad hominum usum Jove à consulto

In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.

Hincque indignatus affatus est nubes cogens Jupiter:

Japetionide omnium maximè versute,

Gaudes ignem furatus, quòdque animum meum deceperis?

Tam tibi ipsi magnum erit malum, quàm posteris.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes

Oblectent animum, suum malum amplectentes.

Sic ait: risitque pater hominùmque Deorùmque.

Vulcanum verò inclytum jussit quàm celerrimè

Terram aquæ miscere, hominìsque indere vocem,

Et robur, immortalibus verò Deabus facie similem reddere

Virginis pulcram formam peramabilem: at Minervam

Opera docere, ingeniosè telam texere:

theta quæ κατὰ περίληξιν ponuntur, ab iis quæ δόντως, & ex sensu pendent. Nec propterea à summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat, quòd Achillem lachrymantem πόδας ὠκύνω fecit. Est enim illud πλεονάζον, & quòd Achillem comitatur κατὰ περίληξιν, non ἐκ δόντος. Sic, ne longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παρτίαν dixit ἐκ δόντος: in Odyssæa Penelopes κατὰ περίληξιν, & ut anti-juni loquebantur, κατὰ ἀκρωλιζίασ. Eodem modo noster in Clypeo ἄνδρας ἀλφειάς, κατὰ περίληξιν. Ἄλλω μὴ ποῦ ἴφαιμ μὲν φρεσὶν, ὅφρα δειψῶσι Ἄνδρες τ' ἀφαιψῶσι δροῖς ἀλατῆρα φυπύσῃ. Hoc loco ἐκ δόντος. Ita ut ex hac voce magna pars Mythologiæ hujus pendeat, quam nos libro singulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessariarum versantur. *Heinsius.*

59. Εἰς δ' ἐγλάσσε] *Moschopolus* interpretatur de effuso risu; nam irascitur quidem contemptus. sed ridet, si sciat se facillè ultionem sumturum. *Tzetzes* vult esse subridere. Sic sanè *Virgilius* Mezentium indignantem inducit *Æneid.* XI. Ad quem subridens, mistâ Mezentius irâ. Utroque modo verbum ἐγλάσσει interpretatur *Eustathius* apud *Homerum*, τὸ ἐξ ἐπιπολῆς γελᾶν, ἢ τὸ περὶ φανῶς γελᾶν. Ex *schedis* *pater-nis*. *Clericus.*

62. Καὶ δόντος] Id est, ψυχλῶ. Ibid. εἶσεν μετὰ βαλκῶς. *Guilielmus.*

63. Παρθενικῆς] Leg. Παρθενικῆς. *Guilielmus.*

Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσίῳ Ἀφροδίτῳ,
Καὶ πόθον ὀρθαλέον, ἢ γιοχόρως μελεδῶνας.

65

Ἐν ᾗ θέρμευ κινέον τε νόον ἢ ὀπίκλοπον ἦδ' ὅ
Ἐρμείῳ ἦνωγε Διόκτορον Ἀργειφόντῳ.

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ὀπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἀνακτὶ.
Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσει κλυτὰς Ἀμφιγυῖας

70

Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελόν, Κρονίδεω Διὶ βυλάῳ.

Ζῶσι δ' καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

Ἀμφὶ δέ οἱ χάριτες τε θεαὶ καὶ πότνια Πειθώ

Ὅρως χρυσίους ἔθεσαν χροῖ· ἀμφὶ δ' ἔτιώγε

Ὡραὶ καλλίχομαι σέφον ἀνθεσιν εἰαρινοῖσι.

75

Πάντα δ' οἱ χροῖ κόσμον ἐφάρμοσε Παλλὰς Ἀθήνη,

Ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσι Διόκτορ' Ἀργειφόντης

Ψύδεά θ' αἰμυλίῃς τε λόγους καὶ ὀπίκλοπον ἦδ' ὅ

Τόξε, Διὸς βελῇσι βαρυκτύπῃ. ἐν δ' ἄρα φωνίῳ

Θῆκε θεῶν κέρυξ· ὀνόμηνε δ' ἐτιώδε γυναικὰ

80

Πανδώραν· ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες

Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπιὴν ἀμήχανον ἐξετέλεσεν,

Εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντῳ

Δῶρον ἄγοντ' ἑῶν ταχυὴν αἴγελον. Οὐδ' Ἐπιμηθεὺς

85

Ἐφραδίει' ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον

δέξαοθ' παρ' Ζεῦος Ὀλυμπίας, ἀλλ' ἄποπέμπειν

Ἐξοπίσω, μήπῃ τι κακὸν θνητοῖσι γήηται.

Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Πεῖν μὲν γὰρ ζώεσσιον ὅππ' ἔσθ' ἄνθρωπων

90

Νόσφιν ἄτερ κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,

66. Γιοχόρως μελεδῶνας] Παρὰ τὸ κοῖρειν τὴν γῆν. Ἀπ γιοχόρως? *Gruetius*.

67. Κινέον τε νόον] Hoc est, ἀνακτὶ. *Homer.* κινὸς ὄμαρτος ἔχον, κινώτης, &c. *Gruetius*.

71. Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελόν] Subintellige πείνημα, πλάσμα. ἱκελόν π πλάσμα, ἰδωλμα, εἶδωλον. *Idem*.

71. Κρονίδεω Διὶ βυλάῳ] Cum prolatis Jovis mandatis, postea dixisset Deos πηλὰς Διὶ Κρονίωνι ἀνακτὶ, non opus erat hæc addere. Nec addita fuissent, uti nec innumera alia quæ passim obvia, nisi commodè

*Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,
 Et desiderium vehemens, & ornando corpori deditas curas:
 Indere verò impudentem mentem, & fallaces mores
 Mercurium jussit nuncium Argicidam.
 Sic dixit. illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.
 Moxque ex terra finxit inclitus Vulcanus.
 Virgini verecunda similem, Jovis confiliis.
 Cinxit verò & ornavit Dea casta Minerva.
 Circum etiam Charitèsque Dea, & veneranda Suada,
 Monilia aurea imposuerunt corpori. illam porro
 Hora pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
 Omnem verò illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
 At in pectore illi nuncius Argicida
 Mendacia blandosque sermones, & dolosos mores
 Condidit, Jovis consilio tonantis. sed nomen illi
 Imposuit Deorum præco. appellavit autem mulierem hancce
 Pandoram: quia omnes cælestium domorum incolæ
 Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
 At postquam dolum perniciosum & inevitabilem absolvit,
 Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam
 Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
 Cogitavit quod illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
 Susciperet à Jove Olympio, sed remitteret
 Retrò, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
 Verum ille recepto eo, cum jam malum haberet, sensit.
 Prius namque in terra vivebant homines
 Sine malis, & sine difficili labore,*

commodè versùs mensuram implevissent. Attamen & tertia repetitio occurrit. v. 79. Confer & vs. 72. & 76. Clericus.

82. Δόλον αἰπὺν] Arduum, difficilem. Guetus.

91. Νόσφι ἄνευ κακῶν] Hæc quidem falsa sunt, sed minimè ἱστορίᾳ ὁμοίᾳ, quod tamen à Poëta observatum oportuisset. Nam ne dicam fingi non debuisse humanum genus antiquius mulieribus, qui homines describi poterant malis carentes, iis temporibus, quibus Dii ipsi tot ærumnas perpeSSI sunt? Notum est facinus Saturni erga Cælum, notum item bellum Jovis cum Saturno, de quibus in Theogonia. Clericus.

Νύσαν τ' ὄργαλέων, αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.
 Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ κατὰ γῆρας οὐκ
 Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελῶσα
 Ἐσκέδασ'. ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Μένη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρήκτοισι δόμοισι
 Ἐνδον ἔμιμνε πίθου ὑπὸ χεῖλεσιν, ἔδ' ἔθρυζε
 Ἐξέπλη. πρὸθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθῳ,
 [Αἰγίοχος βελῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.]
 Ἀλλὰ ᾗ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους αἰάληται.
 Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δ' ἡ θάλασσα.
 Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη ἡδ' ὄππ' ὅππ' ὅππ' ὅππ'
 Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
 Σιγῇ· ἐπεὶ Φωνίῳ ἐξείλετο μηλέτα Ζεὺς.

95

100

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελῶσα
 Ἐσκέδασ'. ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ] Id est, λύπαι,
 πένθη. Ὑστερον πρὸς πρῶτον. Ordo ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ, ἐσκέδασε δ' ἀφελῶσα
 μέγα πῶμα πίθου. ἐσκέδασε an exussit? subintellige operculum.
 Guilelmus.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσι] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem
 suam allegoricam confirment, τὸ γυνή, συλλαβικῶς accipere videntur,
 & ad universum mulierum genus referunt: cū simpliciter αἰτιονο-
 ματικῶς ponatur: nihil enim hic plus est, quàm Πανδώρα in præceden-
 tibus. Heinsius.

96. Ἐν ἀρήκτοισι δόμοισι] Frustrà fuerunt viri docti, qui hujus lo-
 quutionis rationem alibi quæsierunt, quàm in Lingua Phœnicia.
 Hoc voluit Hesiodus, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem,
 sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea
 posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, reman-
 sisse spem. Vocavit autem interiore eam partem δῶμον, ut Phœ-
 nices vocabant בית beth, seu domum, interiora cujusvis vasis, unde
 תבית mibbeth significat intrinsecus. Antiquissimi Græci, & Bæoti
 præsertim, multa habebant Phœniciis similia, ut passim ad Theogo-
 niam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. Cle-
 ricus.

96. Ἐν ἀρήκτοισι δόμοισι] Non potuit concoquere Seleucus anti-
 quus magister, qui à Proclo citatur, πῶτον ab Hesiodo δῶμον vocari: re-
 scripsit igitur ἐν ἀρήκτοισι πίθῳ. Sed loquendi rationem non intel-
 lexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent περι-
 νύαζ, δῶμον & οἶκον Hesiodus vocavit, quod & infra ostendimus.
 Homerus μυχὸν δῶμον & μυχὸν θαλάμῳ posuit, pro δῶμον & θαλάμῳ:
 idem

*Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.
 Statim enim in afflictione mortales consenescent.
 Sed mulier manibus, vasis magnum operculum cum dimovisset,
 Dispersit, hominibus autem immisit curas graves.
 Sola verò illic spes in non fracta pyxide
 Intus mansit, dolii sub labris, neque foras
 Evolavit. prius enim injecit operculum dolii,
 [Ægiocchi consilio Jovis nubes cogentis.]
 Alia verò innumera mala inter homines errant.
 Plena enim terra est malis, plenumque mare.
 Morbi autem hominibus tam interdium, quam noctu,
 Ultrò oberrant, mala mortalibus ferentes
 Tacitè: nam vocem exemit prudens Jupiter.*

idem enim illis est δῶμος & θάλαμος: quia pars intima erat. Eustathius ad Odyss. Γ. Ὅτι αἰθεσαν αἰς τὸ Ἰλιάδι, ἔτω καὶ ὡς λέγει τὴν ἐξαπύπτω τὴν μεγάρου οἰκίαν, τὴν δὲ αὐτὴν καὶ τὴν αἰθλίαν ὡς τὸν ἐοδόντιον θάλαμον, καὶ μὴ πρὸς δῶμον. Hesl. infrà: Ἡ' πὶ δῶμον ἐνθάδε φίλη παρὰ μητέρα μίμνη Οὐπὶ ἔργ' εἰδὼς πολυχρῆστα Ἀφροδίτης, de virgine. Omnes autem virtutes & affectiones τὰς μέγιστα καὶ μακρότατοι Poëtae virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omnibus malis ἐν vase volantibus, solam Spem dicat tamquam καὶ μακρότατον, μίμνην τὸ δῶμον. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod sequitur satis confirmatur, εἰδὼς ἄρα Εὐκλείην. Heinsius.

97. Πίθη ὑπὸ χερίσιν] Πίθη ὑπὸ χερίσιν, & ἴδον, idem est: nam ὑποχειλὴς minùs est quàm ἐπιχειλὴς, quod tamen τὸ πτωληρωμένον opponitur, cùm ad ipsum vas refertur. Et ἐπιχειλὴς mensura quædam erat non plena: quò allusit Comicus Ἰππ. Ὅς ἐποίησε τὴν πόλιν ἡμῶν μετρίαν, εὐρὴν ἐπιχειλῇ. Hesychius ἐπιχειλὴς, τὸ ἐλαπίς. Sicut autem illa quæ τὸ θάλαμον sunt, longissimè à foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χερίσιν ὄντα, longissimè à vasis orificio. Heinsius.

98. Εὐπρόβατος] Παυδύρη scilicet. Guierus.

99. Αἰχόχου βελῆσι] Hic versus Heinsio inducendus videtur. vide ejus notas. Guierus.

99. Αἰχόχου βελῆσι] Mirum est quod hic nobis accidit. Liberè καὶ τὸ Ἀέσιον verum hunc inducendum judicaveramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum hunc versum prætermittit, vel ut ῥηθῆναι, vel ut ignotum omnino tum temporis. Heinsius.

Οὕτως ἔπ' πρὸς Διὸς νόον ἐξαλέσασθαι.

105.

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἔπερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκυρφώσω
Εὖ καὶ ὀπίσσω· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,
Χρῦστον μὲν πρῶτα γῆρ' ἀνθρώπων ἀνθρώπων
Ἀΐονατοι πόησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.

110.

Οἱ μὲν ὅτ' ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἐργαζομένη βασιλεύοντες

Ὡς τε θεοὶ δ' ἐζών, αἰκηδέα θυμὸν ἔχοντες,

Νόσφιν ἄτερ πόνων καὶ οἰζύων. ἔδ' ἐπὶ δαιλὸν

Γῆρας ἐπὶ αἰεὶ ἢ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι

Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἐκποδὲν ἀπάντων,

115.

Ἀφνειοὶ μύλοισι, Φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.

Θνησκὺν δ' ὡς ὕπνῳ δεδιημένοι· ἐσθλὰ δ' ἢ πάντα

Τοῖσιν ἔλκε· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρ' ἄρα

Αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἄφθονον. οἱ δ' ἐθελήμοι

Ἦσυχοι ἔργα νομοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πλέεσσιν.

120.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῷτο γῆρ' ἢ γαῖα κάλυψεν,

Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι, Διὸς μεγάλα δ' ἔργα βελάς,

Ἐσθλοὶ, ὀπίσθιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἳ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,

105. Διὸς νόον] Id est, βουλὴν. *Guietus*.

106. Ἐκκυρφώσω] Ἐκπλέσω. ad συντήρησιν ἐγὼ, λέγω; *Guietus*.

109. Χρῦστον μὲν] Vide quæ de hisce ætatibus diximus ad Theogoniam §. 211. *Ierimus*.

109. Μερύπων ἀνθρώπων] Mortalium hominum, non diversiloquentium. *Guietus*.

113. Νόσφιν ἄτερ πόνων καὶ οἰζύων] In quibusdam Siculi Diodori exemplaribus uno versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ πόνων, καὶ ἄτερ χαλεπῶς πόνου,

Νέων τ' ὀργαλίων, καὶ ἀπήμεναι. ἔδ' ἐπὶ μέλει

Γῆρας ἐπὶ αἰεὶ

Suprà,

Περὶ μὲν δ' ἐξίστην ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,

Νόσφιν, ἄτερ πόνων, καὶ ἄτερ χαλεπῶς πόνου,

Νέων τ' ὀργαλίων. αὐτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκεν. *Heinsius*.

114. Αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι] Hoc est, semper integris membris, non senescentibus. ἢ ποδωχεῦντις, ἢ δὲ χειρωχεῦντις. *Guietus*.

115. Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι] Græci sæpè numero totam τὴν ἀθανάτων
voce

Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.

Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam

Bellè ac scienter: tu verò præcordiis infige tuis.

Ut simul nati sunt Dii, mortalesque homines,

Aureum primò genus variis linguis loquentium hominum

Dii fecerunt coelestium domorum incolæ.

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cælo regnaret:

Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,

Planè absque laboribus & ærumna: neque molesta

Senecta aderat: semper verò pedibus ac manibus sibi similes

Suaviter vivebant in conviviiis extra mala omnia,

Abundantes pomis cari beatissimis Diis.

Moriebantur autem ceu somno obruti: bona verò omnia

Illis erant: fructum autem ferebat fertile aruum

Sponte suâ multumque & copiosum; ipsique pro lubitu

Quieti res suas curabant cum bonis multis.

Verum postquàm hoc genus terra abscondit,

Li quidem dæmones facti sunt Jovis, magni consilio,

Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

Qui quidem observant & justa & prava opera,

voce θαλίας designant, quod Latini Divûm epulas dicunt. Theocritus, Ἐνθα σὺν ἄλλοισιν θαλίας ἄγχι ὑγρονίδῃσι. Quod cum exprimit Maro, epulis divûm accumbere, dicit, sicut Theocritus θαλίας ἄγειν. Ταδὰς epulis accumbere Divûm. Hæc causa est, non quam reddunt interpretes. Heinsius.

119. Ἡ σὺντα ἔρτα νέμετε] Τὴν συντολίαν τὴν αὐτομάτως κερπῶν. Ibid. σὺν ἰσθλοῖσι, hoc est, αἰθαλοῖς, κλήμεσι. Guistius.

122. Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι] Vide quæ scripsimus ad Theogoniæ γ. 215. Clericus.

122. Τοὶ μὲν δαίμονες] Apud Platonem, omnes hi versus aliter in Cratylo concipiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αὐτὰρ ἐπὶ δὴ τοῦτο γλῶσσαι κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν,

Οἱ μὲν δαίμονες αἰνοὶ ἐπιχθόνιοι καλίστην,

Ἐθλοὶ αἰλιζίνουσι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus. Heinsius.

124. Σχέτλια ἔρτα] Ἀδίκῃ. Guistius.

Ἡέροι ἐσάμενοι, πάντι φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλυτοδόται. καὶ τὸ γέρας βασιλῆιον ἔχον.

Δύτερον αὖτε γυνὴ πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
Ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέῳ ὅτε Φυλῷ ἐναλίγκιον, ὅτε νόημα.
Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔπεισεν ὦφρ' μητέρα κεδνῇ

125. Ἡέροι ἐσάμενοι] Nescio quid impulerit veteres Grammaticos, cur cum omnes Ἡέροι adducerent, qui ab Hesiodo ἑὶ Δαίμονων usurpatur, & tantā quidem confidentiā, ut ex eo etymologiam ejus vocis deducant. Interpres Homeri: Ἡέροι δὲ φασὶ κληθῆναι, ἀπὸ τ' ὀρετῆς ἢ ἀπὸ τ' αἰρέου, ὡς φησιν Ἡσίοδος ἐν τοῖς Ἑρῶν καὶ τοῖς Ἡμίονοις, Ἡέροι ἐσάμενοι, πάντι φοιτῶσι ἐπ' αἶαν. Eodem modo Etymologus. Et E. it. ibi, postquam probavit ἀπὸ τ' ὀρετῆς Heroas dici, addit &, ἀπὸ τ' Ἡέρου. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. V. h. j. s. i. u. n. t, Iliad. A. Οἱ δὲ ἀπὸ τ' αἰρέου, ὡς δηλῆται καὶ ἐν τοῖς παρὰ Πορφυρίου ἐπιγραμμάται (erant autem epigrammata ea, quæ ex Aristotelis Pseudo desumpserat ille) ἐν ᾧ κεῖται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν πόλει κεῖται. πνεῦμα δὲ αἷρ' ὅδ' ἔχει (Fortasse Σῶμα μὲν ἐν πόλει κεῖται τῶδε, πνεῦμα ἔχει αἷρ'.) φησὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος, Ἡέροι ἐσάμενοι, πάντι φοιτῶσι ἐπ' αἶαν. Necesse esset igitur eisdem esse Heroas & Δαίμονας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui κατὰ τοὺς καὶ διωρομήδους, ut notant veteres, omnium primus τ' λογικῶν πόντων γῆν ἐξέθηκε, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes faciunt, hac quidem in re malimus: cum alter ex altero falsum adducere, quàm Hesiodum consulere maluerit. *Heinsius.*

Ibid. ——— πάντι φοιτῶσι ἐπ' αἶαν Πλυτοδόται] Postquàm Jupiter reliquique Dii defierunt esse ἰάνων δαίμονες, & πλυτοδόται, vicem eorum subierunt οἱ Δαίμονες. Postquàm Jupiter in terris τοῖς δίκαις ἐπιστάτῃ defuit, id munus ad ejus vicarios rediit. τῶν Δαίμονων, qui res forenses inspicere cœperunt, quod βασιλῆιον ab Hesiodo dicitur. Commodè autem duo hæc munera adscribit τοῖς Δαίμονων. Quia circa duo hæc totius ferè operis subjectum vertitur. Ceterum πλυτοδόται dicuntur οἱ τ' μαρξίαι ἐπιστάται. Apparent in Hesiodo passim veris simplicitatis vestigia, in verbis non minùs quàm in rebus. Est enim proprie πλεῖον ἢ ἐπιχερσία, feminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: Πλεῖον ἢ ἐπιχερσίαν ἐπιχερσία, καὶ ἢ παραπλερσία, sicut apud Latinos Opes. Ops enim Terra mater est. Inopes sunt οἱ ἀφραγγοί, & οἱ ἀποργοί. Hinc πλυτοδόται dicti sunt Dii, qui πλεῖον ἐπιχερσίαν promoverent, & quocumque modo terræ præfessent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Λαμιαῖσι, ubi ὁ δαδύχου gestans facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant,

*Aëre induti, passim oberrantes per terram,
Opum datores. atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.
Secundum inde genus multò deterius postea
Argenteum fecerunt cœlestium domorum incola,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem sedulam*

bant, respondebant ΣΕΜΕΛΗΙ' ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλῦτον enim id dicebant quod in cornu copiarum continebatur. & τὸ κρη-
νοῦν, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, εὐπλῆτον voca-
bant. Hesych. εὐπλῆτον κρηνοῦν, ὃ ἔχον πλῆτον. Ipsa autem hordea,
utpote terræ fructum, ita dicebant, Ἀφ' οὗ, inquit, ἐπ' αὐτῷ εὐλαί-
ων πλῆτον ὃ ἔλκεται τὸν ἐκ τῶν κρηνῶν καὶ τῶν πυρῶν ἀφαιρούμενον. Heinsius.

130. Ἀλλ' ἔγωγε μὲν παῖς] Ἀλλὰ eleganter hoc loco pro ἀλλ' ὅμως
ponitur. Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore
erat, ἀλλ' ὅμως οἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in su-
periori deteriora, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu
simpliciter & sine malo, & ut Philosophi verbo utar, qui in Rhe-
toricis de hac ætate ita loquitur, ἀήτως educabantur, apud matres suas.
Jam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia à Græcis
interpretibus id prætermisum. Sicut puellæ ad nuptias usque, ita
filioli, ut ab improbitate abstinerent omni, εἰς τὴν γυναικονίπ-
δα matribus suis & sororibus ablegabantur. Quod id diutius fiebat, eò
simpliciores magisque malorum ignari, & ævi corruptelarum exper-
tes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui proveciores ætate
erant, quoties locus in cœnaculo deesset, pransum cœnatumque mit-
tebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικονίπ-
δα ablegat. Πάρεθι, ἴφθι, καὶ σὺ, ὦ Μίκυλλε, καὶ σιωδρίππῃ μεθ' ἡμῶν,
ἐν τῇ γυναικονίπδῃ. τὴν γὰρ ὃ ἔγωγε καλεῖσθαι μετὰ τῶν μητέρων ἐπαθῆναι, οἷς σὺ χρί-
σθαι ἔχῃς. Quod igitur diutius ibi versabantur, eò simpliciores erant. He-
siodus, ut ævi illius εὐήθειαν notet & ἀεικαίαν, centum annos in Gynæ-
ceo eos egisse dicit. Ἐν οἴκῳ autem est ἐν τῷ θυλάμῳ. ita enim locum
illum vocant Poætæ, qui Homerum sequuntur. Unde Theocritus,
virginem innuptam, παρθένον ἐν θυλάμῳ dicit, quam τῇ νύμφῃ ορ-
ponit, ut ad illum notamus. Οἶκον dixit Poëta, ut Vitruvius, cum
de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. vi. c. xx. In his lo-
cis introitus constituantur oeci magni, in quibus matres familiarum cum
lanificiis habent sessiones. Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit,
cum scelestissimi Eunuchi matronarum oecos invaserunt. Hoc est, de
quo tertio de legibus conqueritur Plato: Περιτὸν ὑπὲρ γυναικῶν πρὸς
ἐνέχων παιδευθῆναι αὐτὰς τοὺς οἴκους. Hesiodus: τρέφειν παρὰ μητέρας dixit,
ut Lucianus μετὰ τῶν μητέρων ἐπαθῆναι. Heinsius.

Ἐπέφετ' ἀπ' αἰῶνων μέγα νήπιον ὃ ἐνὶ οἴκῳ.
 Ἀλλ' ὅταν ἡβήσειε, καὶ ἡβης μέτρον ἴκητο,
 Πανείδιον ζώεσκον ὅππῃ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
 Ἀφροδίαις. Τ' βλεν γὰρ ἀπὸ θαλον ὅκ' ἐδιδύαντο
 Ἀλλήλων ἀπέχειν, εἰδ' ἀθανάτους θερσπύειν
 Ἡθελον, εἰδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ὅππῃ βωμοῖς,
 Ἡ δέ μιν ἀνδρώπιοι κατ' ἡθεα. τὰς μὲν ἔπειτρο
 Ζῶς Κρονίδης ἐκρυψε, χολέμεν ὅνεια πρῶτος
 Οὐκ ἐδίδεν μακάρεσσιν θεοῖς οἱ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν.

135

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸ γῆν καὶ γαῖα κάλυψε,
 Τοὶ μὲν ὅππῃ χρόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
 Δάπροι, ἀλλ' ἐμπης πρῶτ' καὶ τοῖσιν ὀπιθεῖ.
 Ζῶς ὃ πατήρ τεύον ἄλλο γῆν μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον ποίησ', ὅκ' ἀργυρῷ εἰδ' ὁμοῖον,
 Ἐκ μελιῶν, δεινόν τε καὶ ὄμβριμον· οἷσιν Ἀρη
 Ἐργ' ἐμελε σπύοντα καὶ ὕβριες· εἰδ' ἐπὶ σῖτον
 Ἡθιον, ἀλλ' ἀδάμαντον ἔχον κροταφόφρονα θυμόν
 Ἀπλάσαι· μεγάλη ὃ βίη καὶ χεῖρες ἀαπτοί
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅππῃ σιβαροῖς μελέεσσιν,
 Τοῖς δ' ἰὼ χάλκεα μὲν τόλχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκοι,
 Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο. μέλας δ' ὅκ' ἔσκε σίδηρον.
 Καί τοι μὲν χεῖρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύτες

140

145

150

131. Ἀπ' αἰῶνων] Αὐξάνον. Guistus.

136. Ἰερῶν ἐπὶ βωμοῖς] An scribendum ἱερ' οἷς ἐπὶ βωμοῖς, hoc est, ἱερῶν. Homerus tamen ἄλλ' ὅππῃ ἱερῶν θιῶν, hoc est, fecit. sacrificavit. ἔρδειν facere. Virg. Cum faciam vitulā. Idem.

137. Κατ' ἡθεα] An? per colonias, oppidatim, pagatim, supple sacra facere. placet. non ex more, ut vulgò exponitur. Idem.

138. Κρονίδης ἐκρυψε] Subintellige τῇ γῇ. Infra: αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῇ γῇ καὶ γαῖα κάλυψε. Idem.

141. Τοὶ μὲν ὅππῃ χρόνιοι] Tzetzes legit ἐπὶ χρόνιοι. Idem.

145. Ἐκ μελιῶν] Scribendum εἰς μελὶς δινόν τε, pro ἱκμελὶς τε δινόν τε. Hesych. ἑκμελὶς, ἀνάκτιστος, ἀπικτός, ἀρρυθμός. ἑκμελὶς δινόν τε καὶ μελόν, sonus quasi dissonus, absonus. Aliò spectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII.

Hæc nem-ra indigenæ Fauni Nymphaque tenebant,
 Gensque virum truncis & duro robore nata. Idem.

148. Α-

Nutriebatur crescens valdè rudis domi suæ:

*Cùm verò adolevisset, & ad pubertatem venisset,
Pauçillum vivebant ad tempus, dolores habentes
Ob stultitias. injuriam enim pravam non poterant
A se mutuò abstinere, neque Deos colere
Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
Ut justum est hominibus ex more. Hos quidem deinde
Jupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
Non dabant beatis Diis, qui Olympum habitant.*

*At postquàm & hoc genus terra occultavit,
Hi quidem terrestres beati mortales vocantur
Secundi: sed tamen honor etiam hos sequitur. (num
Jupiter verò pater tertium aliud genus variè loquentium homi-
Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,
E fraxinis, vehemens & robustum: quibus Martis
Opera curæ erant luctuosa, ac injuriæ: neque ullum cibum
Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,
Inaccessi: magna autem vis & manus invictæ,
Ex humeris, nascebantur in validis membris.
His erant aenea arma, aeneaque domus:
Ære verò operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.
Et hi quidem manibus suis interfecti,*

148. Αἰπλᾶσι] Idem ac αἰπλῆτοι, vel ἀπῶ, qui inimicâ manu non possunt tangi, vel quibus manus injici non potest, sine periculo. Aliquoties in Herculis Scuto idem observavimus. Clericus.

151. Μίλας δ' ἴσας σίδερος] Si constarent sibi figmenta Poëtica, hanc progeniem occidisse oporteret, ante tempora Promethei; qui ferri cudendi artem invenisse à Poëtis, magno consensu dicitur. Verùm non tantopere exulta erat ars mentiendi, iis temporibus, ut mendacii partes consentire necesse esset. Clericus.

152. Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας] Non intellexerunt Græci interpretes & cum iis Latini ἀγρολαί, quas Poëta ponit inter λήξεις diversarum ætatum. Quas sine λήξει interiisse dicit, eas ait vel δαμῶναι, vel θανάτῳ καλύπτειν. Quas autem significare vult λήξει constitui ex se, nec interiisse funditus; ait ὑπὸ γῆς καλύπτεσθαι: quod primæ & secundæ ætati contigit. Tertia ætas contrâ, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας ὑπὸ σφαιτέρῃσι δαμῶντις ἔχουσιν ἐς οὐρανὸν δόμοι κρυπτῇ Αἰδᾶο Νάινυμοι. Tales ἀγρολαί

Βῆσαν ἐς Δράκοντα δόμον κρυερῷ Αἰδῶ,
Νώνυμοι θάνατον ὃ καὶ ἐκπάγλης περ ἰόντας
Εἶλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἡελίοιο.

155

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γῆρας ἔχ' ἡαῖα κάλυψεν,
Αὔθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ὅππ' ἕθονι πελυβοτείρῃ
Ζῶς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον,
Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γῆρας, οἳ καλέονται

160

Ἡμίθεοι περτέρῃ γῆρῃ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
Καὶ τὰς μὲν πόλεμος τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,
Τὰς μὲν ἐφ' ἐπὶ ἀπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ,

Ἀγλαΐ Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ. Ὀππότερ' οὐκ ἔργα
μετ' ἀμφοτέρωσιν ἴηκε Τὸν δὲ λυποφθίμους δύναι δάδωσι Αἰδῶ εἶσι.
Ubi manifesta fit Ἀγλαΐ, non placet tamen frigida illa Grammatico-
rum. Eustath. τὸ δὲ λυποφθίμους δύναι εἰς ἀδῶ, ὥς διαβολῶν εἴρηται.
Ἐ δὲ φθόρος μολυσματῶν δύναι εἰς ἀδῶ, ὅπου ὁ Περικλῆς, καὶ ὁ Θεοφύλακτος,
καὶ ὁ Οἰδύσεως, καὶ ὁ Ἡρόκλῆς. Sicut igitur ibi Homerus λυποφθίμους
δύναι εἰς ἀδῶ dixit, ὥς Ἀγλαΐ: ita Heliodus homines ætatis ter-
tix, βῆσαι εἰς ἀδῶ, sed διακρινόμενους κατὰ σφαιρῆσιν χεῖρας: secundò γυνώ-
μας. Observatio illa etiam magis necessaria est in Heroum ætate,
quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, &
qui Trojanum. Priores interiisse dicit sine λῆξιν, sicut tertiam: po-
stiores partim interiisse, partim λῆξιν habuisse, idque cō μολυσματῶν
ἵσται. Divisio quam malè perceperunt interpretes, ibi est:

Εἴθ' ἦτοι τὰς μὲν θανάτου τέλ' ἀμφοτέρωσιν,
Τοῖς δὲ διχ' ἀνθρώπων.

Illud enim τὰς μὲν & τὰς δὲ eos distinguit qui funditus interierunt,
ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Qualis apud Home-
rum Menelaus est, cui prædicit Proteus:

Σοὶ δ' εἰ δέσφορ' ἐπὶ διοτρεφίς, αἱ Μενέλαε,
Ἄρξαι εἰς ἱπποβοτῶν θανάτων, καὶ πότμον ἐπιπαιῖν,
Ἀλλὰ σ' εἰς Ἡλύσιον πεδίον, καὶ πύργου γαίης
Ἀθάνατοι πύμψουσιν

Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas
beatorum Thebis constituisse. Thebanos Hesiodus sine λῆξιν, suo sce-
lere, interiisse dicit, nec λῆξιν constituisse. Trojanos partim interiis-
se, partim λῆξιν constituisse cognominem, id est, Heroicam; qui-
bus opponuntur οἱ γυνώμας θνήσκοντες. Ex iis maximè excipiebantur
illī qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne lo-
cum quidem in sua γυνώμας concessit Homerus, quod funditus interiis-
se existimaretur. Quod & Synesius notavit: Εἴμ' δὲ εἰς τοῖς θνήσκουσιν.

*Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis
Ignobiles: mors autem, tametsi terribiles erant,
Invastit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.*

*Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursum aliud quartum in terra multorum alumna
Jupiter Saturnius fecit justius & melius,
Virorum heroium divinum genus, qui vocantur
Semidei, priore atate, per immensam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna gravis, (ram,
Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmeam ter-*

ὁμνητοὶ σοὶ θεὸν ὃν φιλοσοφία πρὸςθεύει, τὸ Ὀμηρικὸν ἱερωτικὸν εὐαῖνο, μὴ
ἀρετῇ ἀληθὲς εἶναι, τὸ κατ' ὑδαλῶ θάνατον, ὁλοθρον εἶναι καὶ αὐτῶς τὸ ψυχῆς.
λέγει γὰρ ἔπειτα ὅπως τὸ ἔπειτα, Αἴας δὲ ἐξαπολώλει ἐπὶ πένει αἰλινυρῶν ὕδαρ, τὸ
ἐν θαλάττῃ θάνατον ἀκρεβυστήν, ἀπώλειαν εἶναι πένει. ὑδὶνα γρὼν αἴαντα
ἐξαπολώλει φησὶν, ἀλλ' ἔκαστος ἀποθνήσκει, αἰδὼς δὲ ἐκδύκει. ταῦτ' ἀρετῇ
καὶ ἐν δυοῖν νεκυῖαι ὁ μικρὸς Αἴας ὑδαμῶν τὸ δράμωλῶ εἰστέλλεται, ὡς τὸ ψυ-
χῆς ὅσον οὐσης ἐν αἴδῃ. Heinsius.

158. Δικαιοῦτερον] Si ætas illa melior fuit antecedente, sceleratissi-
mam profectò fuisse priorem oportuit: quæ enim scelera de hac
non narrantur? Quàm conscelerata fuit Oedipi familia? Quàm mali
homines, Troicis temporibus? Verùm *Homerus* usque adeò laudarat
eos, qui ad Trojam bellum gesserant, tàmque caros Diis descripse-
rat, quamquam meros latrones, si rem introspeciamus; ut *Hesiodus*
deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic temerariæ
priorum ætatum laudes ad posteros transmittuntur, & quos vitupe-
raremus, si de iis sine præjudicio judicaremus, ad cælum tollimus,
quia sunt olim à Majoribus nostris, præ imperitia, laudati. Cle-
ticus.

162. Τὰς μὲν ἐφ' ἐπικυλῶ] Intelligit non tantum τὰς ἐπὶ ἐπὶ
Θήβαις dictos, sed etiam eos qui Εὔπηγοι dicebantur, id est, τὸ ἐπὶ
τὸ ἐπὶ Θήβαις filios. Utrique Thebas adorti sunt. Diodorus Siculus
libro III. Ὅτι δὲ τῶν παίδων Εὔπηγοι ὀνομαζόμενοι, τὸ τὸ πατέρα θάνα-
τον ἐπιζήοντες, ἔγνωσαν σφαπύοντι κρινῇ ἐπὶ ταῖς Θήβαις. Æschylus quoque
non tantum Εὔπη ἐπὶ Θήβαις tragediam, sed etiam Εὔπηγον scriptit.
Ex ea interpretes Pindari versus ὧδε πρότερον adferunt: κατὰ καὶ Αἰχό-
λῳ ἐν Εὔπηγοις.

Λοῖπαί Διὸς μὲν πρῶτον ἀρετὴν γαίμην
Ἦεν π. τὴν π. δούτερον πρῶτον νέμω.
Τελίω Διὸς σπυγῶν εὐκταίαν λίβαν.

qui corruptissimè ibi scribuntur. Et Androgonus ab Athenæo narra-
tur εὐμμερέων τὰς Εὔπηγους. Heinsius.

Ὀλσεσθ' ῥα φραμύνας μῆλων ἑκαὶ Οἰδιπόδας
 Τὸς ᾗ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
 Ἔς Τροίην ἀγαγὼν, Ἐλένης ἑνεκ' ἠὺκόμεο·
 Ἐνθ' ἦτοι τὸς μὲν θανάτῳ πέλῃ ἀμφεκάλυψε.
 Τοῖς ᾗ δὲ χ' ἀνθρώπων βίον καὶ ἦθε' ὀπάσας
 Ζεὺς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς πέρας γαίης.
 Τηλεῖ ἀπ' ἀθανάτων ποῖσι Κρόνῳ ἐμβασιλεύει.
 Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἐν μακάρων νήεσσι παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην

165

170

163. Μῆλων ἑκαὶ Οἰδιπόδας]. Κτημάτων. hoc est, rerum, regni. Gnietus.

163. Μῆλων ἑκαὶ Οἰδιπόδας] Tametsi rectè Interpretes Græci observarunt μῆλα hic dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non censuimus *opes*, pro *ovibus*, in translatione verbis usque aded adstricta; cum nihil vetet *oves* nos in ea interpretari, ut μῆλα in Græcis Hesiodi verbis. Hebræi מִקְנֶה *mikneh* promiscuè vocant *divitias* & *pecudes*; quia, ut omnibus notum, divitiarum antiquissimis temporibus in pecudibus præsertim erant sitæ. Clericus.

165. Ἦθεα] Lucretius quietes vocat. Scaliger.

171. Ἐν μακάρων νήεσσι] Etiam si Homerus insulas non memoravit, attamen plerique eum auctorem hujus fabulæ fuisse volunt; inter quos Strabo, qui Lib. I. à Poëta *Elysium campum* dictas *beatorum insulas* fuisse contendit. Profert p. 2. celebrem locum ex Odyss. Δ. ubi describuntur campi Elysi. Quibus subjungit: καὶ αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι παρὰ τὴν μαυριανίαν εἰσὶ τὴν ἰθάτης παρὰ δύναι: *beatorum verò insulae sunt à regione ultima Mauritania ad occasum*. Attamen Elysios campos quaerit etiam in continente Hispania; addit enim: καὶ τὸ μὲν σιωπεῖα τὸ τῆς Ἰβηρίας τὸ πάντῃ πέρας: *eodémque Hispania occidenti fines pertinent*. Verùm hoc posterius copiosius profequitur Lib. III. p. 103, & seq. ubi docet Poëtam, cum sciret multas expeditiones in extremam usque Hispaniam susceptas fuisse, & de fertilitate earum orarum à Phœnicibus aliquid rescivisset, ibi piorum sedes sitas & Elysium campum finxisse. Adsentitur ei Eustathius, ad memoratum Homeri locum, cujus imitatore *Hesiodum* hic esse leberide cæcior viderit. Ita etiam senserat Plutarchus, quem vide non procul ab initio vitæ Sertorii. *Hac ex schedis paternis*. Ceterum quod habet Strabo de Phœnicibus qui fertilitatem Bæticæ Homero descripserant, viam ostendit Sam. Bocharto inveniendæ rationis, cur campi illi Elysi dicti sint. In lingua, nimirum, Phœnicia, ܥܝܠܝܝܢ *halixim* dicuntur *gaudentes*. Eum adi Chanaanis Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homericum* finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua nemo

*Perdidit pugnantem propter oves Oedipi;
 Alios verò in navibus trans ingentem maris amplitudinem,
 Ad Trojam ducens, Helena gratiâ pulchricoma:
 Ubi mors quoque oppressit illos.
 Iis autem seorsum ab hominibus vitam & sedem tribuens
 Jupiter Saturnius pater constituit eos ad terræ fines.
 Procul ab immortalibus Saturnus horum Rex est.
 Et ii quidem habitant securum animum habentes
 In beatorum insulis, juxta Oceanum profundum,*

nemo antè, apud Græcos, quidquam dixisset; sed cum dudum recepta hæc esset opinio, nec constaret quo rerum naturæ loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in ultima Hispania, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. *Clericus.*

171. Περὶ Ὠκεανὸν βαθυδύνῳ] Veteres Critici, totum hoc, πρὸς Ὠκεανὸν, interpretati primò omnium videntur ἐν τῷ αἰέρι: postea vocem Ὠκεανὸς ita sumserunt, quasi quæ per se τὸ αἶμα designaret. Hesych. Ὠκεανὸς αἷρ, θάλασσα. Item, Ὠκεανὸς πόντος, τὸ αἶμα αἰς τὸ αἰ ψυχὰς τὸ πλάτύνειν ἀπὸ χωρῶσι. Postremò alia. Atque hinc Heroas suos, qui πρὸς Ὠκεανὸν constituuntur, *Aëris in latæ campis constituit Maro.* At Græci interpretes magno se ἀποπήμονα traduxerunt, cum, πρὸς Ὠκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸ Ὠκεανὸν, quod & reliqui fecuti sunt. Melius multò & prudentius Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

Verùm ultra Oceanum sacro contermina fonti,

Lethæos latices & sacra oblivis potat.

Quod Græcè esset πρὸς τὸ Ὠκεανὸν. Ceterùm cur ibi Heroas constituat Hesiodus, ratio hæc est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant τὸ αἶμα διαίτης, quæ justissima & facillima, καὶ μὲν διαγεωσίου, è terra petebatur priùs: postea cum Oceanum πρὸς αἶμα tentarent, actum de justitia fuit. Atque hæc causa vera est, cur Hesiodus vitam illam, quam Homerus βίον ῥήϊον vocat, ultra Oceanum esse voluerit, quòd nihil plus commercii cum Oceano & ejus præside Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Hesiodi interpretes, eleganter, ubi αἰεὶ μακάρων & eorum νόον agit, negat illis πότον ἔδωκε αἰεὶ διαίταν εἶναι. Quem locum in hanc sententiam & Theon adducit. Verba ejus sunt ad illum Arati, ubi Astræa describitur, & de sæculis agitur: Αὐτὸς δὲ ἔζων. χαλεπὴ δὲ ἀπίκετο θάλασσα. ἐλπίς τε ἐπιχώρια ἦεν πὶ καὶ ἥκεισι. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πότον ἔδωκε καὶ αἰεὶ διαίταν. Ubi legendum καὶ αἰεὶ διαίταν ex ipso Pindaro. Opponit καὶ αἰεὶ διαίταν Oceani, τῇ ῥήϊον βιοτῇ. Quamvis nobis ipse Arati locus quoque usui esse potest, ubi hunc βίον ῥήϊον describens Oceanum

Οἷοι ἦρώες· τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
Τεῖς ἔπειθ' Ἰάκχοντα Φέρει Ζεῖδωρ ἄρουρα.

Μηκέτ' ἔπειτ' ὄφειλον ἐγὼ πέμπλοισι μεπῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρὸς θεοὺς θανεῖν ἢ ἔπειτα γνέσθαι.
Νῦν γὰρ δὴ γῆν ἐς σιδήρεον· εἰδὲ πῶς ἡμᾶς
ΠΑΪΣΟΝΤΑΙ ΚΑΡΜΑΤΕ ΚΑὶ Οἰζύν, εἰδὲ π νύκτωρ
Φθιρόμενοι χαλεπὰς ἢ θεοὶ δώσωσι μερίμνας.
Ἀλλ' ἐμπης καὶ τοῖσι μεμίζεται ἐσθλὰ κακῶσιν.
Ζεὺς δὲ ὀλέσσει καὶ τὸ γῆν μερόπων ἀνθρώπων,

175

180

num ab illis sejungit: Ἀὐτὰρ δὲ ἔξωθεν. χαλεπὴ δὲ ἀπείκετο θάλασσα,
καὶ βίον ἔπειθ' ἡμῶν ἀπὸ πρὸς θεοὺς ἀνίσταται, Ἀλλὰ βίος καὶ ἄρουρα. Sicut ante
ἐπιθυμίας & τὸ ἐπιθυμητὸν, Oceanus ignotus erat, aut semotus: ita
Heroum καὶ τὰ μακάρων ἀνιμᾶς ultra Oceanum constituuntur, quod ex-
tra ἐπιθυμίας sint. quæ qui carent βῆσιν ζῶειν dicuntur. Veteres enim,
teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῇ Περὶ ἀστρονομίας eleganter in-
terpretatus est, justitiæ locum esse existimabant ἀστρονομίας γεωργίας,
καυπίας δὲ ἀπὸ ἀστρονομίας. Hesiodus in hoc libro (nam in eo labo-
ramus ut auctorem, præcipuè que mentem hujus libri interpretemur)
injustitiæ poenam constituit τὸ Ὠκεανόν, tamquam necessarium, à quo
etiam justos separat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut
ne Oceano quidem opus habeant. Θέλωσιν δὲ ἀγαθοῖς διακρίσεις, εἰδὲ
ἐπὶ τῶν Νείωνται, καρπὸν δὲ Φέρει Ζεῖδωρ ἄρουρα. Ipse Poëta cur He-
roas suos περὶ Ὠκεανόν constituat, causam satis ostendit, cum addit,
τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν Τεῖς ἔπειθ' Ἰάκχοντα Φέρει Ζεῖδωρ ἄρουρα. Ter-
τῶν enim fructum, quem ῥήσιν βίον vocant, Oceano opponit; sicut
Horatius παρὰ τὰς ἐρύλας, ut alibi ostendimus, τὰς ἐργασίας. Pos-
terat præterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere,
& eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent,
quæ nihil præter ostentationem nobis eorum detegunt, ut cum de
Horizonte & aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt,
simplicissimè locutus erat, cum πρὸς μακάρων νότον dixerat. Ἀλλ' αἰεὶ
Ζεφύροισι λυγροπείοντες αἴητας Ὠκεανὸς ἀνίστην. Duo enim significarat Poë-
ta: primò secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem vento-
rum statuunt, pro diversis ejus partibus, sicut Herodotus fluvios τὰ
αἰετῶν, id est, vaporum, qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus
ἀνιφύλλος à quodam dicitur. Secundò, ostendit situm eorum πρὸς
νότον esse, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri
ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπιπλέον, ut magistri loquuntur, & frustra:
vel, quod sæpè facit, ὡς τοῖσιν φιλοῦν ἀνιμῶν μέλισσα, sed ut dixi. No-
tarunt jam oim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere τὴν
θάλασσαν καὶ τὸ Ὠκεανόν Ἡσίοδῳ βλάσφημον εἶναι. Ceteri Poëtæ cum He-
siodum

Felices heroës: his dulcem fructum

Ter quotannis florentem profert fecunda tellus.

O utinam ego quinto non interesset

Hominum generi, sed aut mortuus esse prius, aut postea natus!

Nunc enim genus est ferreum: neque umquam aut die

Quiescent à labore & miseria, aut nocte

Corrupti: graves verò Dii dabunt curas.

Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.

(num,

Jupiter autem perdet etiam hoc genus variè loquentium homi-

fiodum & Homerum non benè percepissent, ipsum Ὀκείαν sedem beatorum statuerunt. Plato in Phædone τὴν Ὀκείαν τῇ Ἀχέρον simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam ii, quos Patriarcha Photius notat scripsisse, πλὴν οἱ αὐτὸν κρύβειν παρὰ τὴν Ὀκείαν γα-
 ῥυῖαν τῇ Ὀδυσσεῖ, ἢ κατὰ τὴν Σικελίαν. ubi παρὰ Hesiodico modo sumitur. *Heinsius.*

174. Μηκέτ' ἔπειτ' ὄφελον ἐγώ] Hunc locum eleganter expressit Valerius Cato:

Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor atas?

Infelix ego, non illo qui tempore natus,

Quam facilis natura fuit: sors ô mea lava

Nascendi, miserumque genus, & fera libido

Tanta mea, &c.

Opponit minorem ætatem, id est, τὴν πρῶτην γῆρας, ἥτις καὶ ἡρώσι. Deos ætatem auream vocat: quia ætas illa τοὺς δαίμονας κατὰ λῆξιν constituit. Facilem naturam dixit, τὴν ῥῆξιν βίον. Legendum autem versu secundo, Sors ô mea lenta Nascendi. Ita planè mentem Hesiodi dat. *Heinsius.*

175. Ἡ' ἔπειτα γῆρας] Hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futuræ. *Guietus.*

176. Νῦν γάρ δὲ γῆρας ἐστὶ σιδήρεον] Ætas igitur hæc proximè successerat Troicæ. Quando autem hic ætatem dicimus, intelligimus γῆρας, hoc est, prolem quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natorum, sed per majorem ætatum numerum florentium. Ceterum quid deterius habuerint Hesioidea tempora Troicis, me nescire fateor. Præsentia, nimirum, dumtaxat mala sentimus, præteritorum obliti. *Cle-
 ricus.*

176. Νῦν γάρ δὲ] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ sumi πλεονακῶς à Grammaticis dicuntur: tale est illud Homeri:

— νῦν μὲν γάρ κεν ἔλθῃς πόλιν εὐρυαγῆαν.

Εὖτ' ἂν γενόμενοι πολιορκήσῃσι τελέθωσιν.

Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίῃσιν, ἔδ' ἔτι παῖδες,

Οὐδὲ ξεῖνσιν ξεινοδόκῳ, καὶ ἐταῖρσιν ἐταίρῳ,

Οὐδὲ κασίγνητ' Φίλῳ ἕσσεται, ὡς τὸ παῖρσιν περ

Αἴψα τ' ἡμετέροισιν ἀπμήσσει παῖδας.

185

Μέμψονται δ' ἄρα τὰς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσιν

Σχέτλιοι, ἔδ' ἔτι θεῶν ὅπιν εἰδότες· ἔδ' ἔτι μὴ οἷ γε

Γηγένεσσι τοκοῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,

Χειροδίκαι. ἔτερσιν δ' ἔτερσιν πόλιν ἐξαλαπάξῃ

190

Οὐδέ τις δῖος κῆρ χάρις ἕσσεται, ἔπε δικαίῃς,

Οὐτ' ἀγαθῶ. μάλλον τ' κακῶν ῥεκτῆρεσσι καὶ ὕβρει

Ἀνέρεσσι πμήσσει. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς

Οὐκ ἔσται. βλάβη δ' ὁ κακὸς τ' ἀρεῖονα φῶτα,

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίῃσιν.] Ex his ferrei saeculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contra inter praecipuas felicitatis notas recenset Hesiodus, in sequentibus, similitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, dissimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii suspicionem moverent. Res manifesta fit ex hisce Catulli versibus, in Juliae & Mallii Epithalamio:

*Torquatus volo parvulus,
Matris è gremio sua,
Porrigenz teneras manus,
Dulce videat ad patrem
Semihiantem labello.*

*Sit suo SIMILIS patri
Mallio & facile insciis
Noscitur ab omnibus,
Et PUDICITIAM sua
Matris indicet ore.*

Sic & Theocritus in Encomio Ptolemæi:

Ἀστὺς δὲ γυναικὶ ἐπ' ἀλλοτρίῳ νότῳ αἶν,

Ῥηίδαι δὲ γοναί, τέκνα δ' οὐπὺτ' εἰκόντι πατρί:

Mulieris autem conjugali amore carentis in alieno viro semper est animus. Sed facilis cognitus est soboles, nec liberi umquam sunt similes patri. Ex paternis schedis. Clericus.

182. Οὐδὲ π παῖδες.] Hic distinguendum videtur, & πλεῖστα γυναικὶ ponenda post παῖδες. Guetus.

186. Βάζοντ.] Βάζοντι pro βάζοντι, ut ἄσπον ἴσπον Homero. Sed iste versus ὑποτιθέσθαι. Idem.

187. Οὐδὲ

Quum vix nati, canescant.

Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,

Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,

Neque frater amicus erit, ut antehac :

Celeriter verò senescentes contumelia afficient parentes.

Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis

Impii, neque Deorum vindictam veriti. neque hi sanè

Senibus parentibus educationis prætia reddent

Violenti. alter autem alterius civitatem diripiet.

Neque ulla pii gratia erit, neque iusti,

Neque boni. magis verò maleficum & injurium

Virum colent, Justitia autem in manibus & pudor

Non erit. Lædètique malus meliorem virum,

187. Οὐδὲ θῶν ὅτι εἰδότες] Neque Deorum ultionem veriti. non, oculum. hoc est, pœnam quæ à tergo sequitur. Tibull. N. scias ultorem post caput esse Deum. Σχέτλι. à χίω, χεῖς, ἄχλι. item à χίτω, χίτλω, χεῖλας, χέτλι, coercendus, malus, miser. Idem.

189. Χειροδίκαι] Observarunt jam olim veteres commentatores in Homero & Hesiodo πῶς quoddam in compositis quibusdam ἀντικείμενον : quod directè cum simplicibus pugnat. Sic μέγας θυμὸς, τὸ πάλῃ ἔχων. cum μεγαθύμος sit ὁ μεγαλόφρων in virtutibus, καὶ μεγαλόφρων. Sic ὁ δίκαιος ἐὼν χεῖρσιν ἔχων est ὁ δίκαιος, χειροδίκης ἢ ἀδίκος. Utrumque notavit vetus quidam magister olim ad Poëtam : Μέγας μὲν γὰρ θυμὸς, τὸ πάλῃ ἔχων. μεγαθύμος δὲ, ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόφρων. ἔτι καὶ παρ' Ἡσιόδου ἀφ' ἧς ὁ χειροδίκης, καὶ ὁ ἐὼν χεῖρσιν ἔχων πάλῃ δίκαιος. χειροδίκης μὲν γὰρ συνήθως ὁ βίαιος, καὶ οὗτοι ἐὼν τοῖς νόμοις, ἀπ' ἐὼν χεῖρσιν ταῖς ταυτοῦ, κείμενοι ἔχον τὸ δίκαιον. δίκαιος δ' ἔχων ἐὼν χεῖρσιν, ὁ δίκαιος καὶ αἰὲς ἐὼν χεῖρσιν οἷον φέροι τὸ δίκαιον. Utrumque tamen pro altero poni potest, ut jam videbimus. Heinsius.

190. Οὐδὲ πῃ ἄλλως] Subintellige ἀνδρὸς. Guierus.

191. Ὑβρις pro ὑβρίσει, quamvis possit excusari. Scaliger.

191. Ὑβρις] Ὑβρις ὁ ἀδίκος, ὑβρίτης. Guierus.

192. Δίκην δ' ἐὼν χεῖρσιν καὶ αἰδὼς Οὐκ ἔστι] Distingui hoc modo etiam aliâ ratione & contrariâ potest. μῆτις δὲ καὶ πρᾶξις καὶ ὕβρις Ἀνδρῶν ἀντίστοιχα. Δίκην δ' ἐὼν χεῖρσιν, καὶ αἰδὼς Οὐκ ἔστι. Illud autem Δίκην δ' ἐὼν χεῖρσιν, eadem ratione dicetur, quâ χειροδίκαι infra dicuntur αἰ ἀδίκαι. Sic nunc Δίκην δ' ἐὼν χεῖρσιν ἔστι, est, ἀδίκος ἔστι. Nam idem illud πῶς significationis contrariæ in simplicibus esse potest, quod in composito. Euripides Bacchis χεῖρσιν δίκαιον dixit πάλῃ βίαι, καὶ τὸ βίαιον. Καὶ πάλῃ μὲν αἰ ἀδίκαι, ὅθεν αὐτὸς δίκαιον δὲ χεῖρσιν Δίκην. Heinsius.

Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἔπει δὲ ὄρεον ὁμείταρ
 Ζῆλ' δὲ ἀνθρώποισιν οἷζυροῖσιν ἄπασιν
 Δυσκέλαδ' καὶ χάρι' ὁμαρτῶσ' ἐνυχεύουσιν.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς Οὐλύμπῳ ἀπὸ χθονὸς Ὀυρουδείης,
 Λόκηϊσιν Φαρέεσσι καλυψαμένην χροῶα καλὸν,
 Ἀθανάτων μὲ Φῦλ' ἴτεν, περιλιπόντ' ἀνθρώπους,
 Αἰδῶς καὶ Νέμεσις. τὰ δ' αὖ λείφεται ἄλγεα λυγρὰ
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι. κακὴ δὲ σὺν ἔσεται αἰλή.

195

200

Νυν δὲ αἶνον βασιλῆος ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.
 Ὡς ἱρήξ' ἐπείπειν αἰηδόνα ποικιλόδοκρον,
 Ὑψι μάλ' ἐν νεφθεσσι φέρον ὀνύχεσσι μεμαρκάας.
 Ἡ δ' ἐλεὼν, γαμπροῖσι πεπερμένη αἰμὴν ὀνύχεσσι,
 Μύρετο. πλὴν δὲ ὅγ' ἔπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε.

205

Δαιμονίη, τί λέλασας; ἔχῃ νύ σε πολλὸν ἀρείων.
 Τῇ δ' αἴς, ἥ σ' ἐν ἐγὼ περ αἶγω, καὶ αἰοιδὸν ἔειπεν.
 Δεῖπνον δὲ αἶκ' ἐθέλω ποιήσομαι, ἥ ἐ μεθήσω.
 Ἀφρων δὲ ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀνὴφιερίζων
 Νίκης τε εἵρεται, πρὸς τ' αἰχμασίην ἄλγεα πάσχει.

210

Ὡς ἔφατ' αἰκυπέτης ἱρήξ, τάνυσίπτερος ὄρεσις.
 Ὡς Πέρση, σὺ δὲ ἄκουε δίκης, μὴ δ' ὕβριν ὀφείλεις.
 Ὑβρις γάρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶ. ἔδὲ μὲν ἐσθλὸς
 Ῥηιδίως φερέμεν δυνάσται, βαρύνθῃ δὲ θ' ὥσ' αὐτοῖς,

215

194. Εἰπὼν] Appellans, incessens, increpans. ἐνέπων. ἐπὶ δὲ ἔ-
 κειν ὁμείταρ, hoc est, ἐπαμείταρ ὄρεον. τραῦκος. Guicciardus.

196. Δυσκέλαδης] Κακὰς φήμας ἐγγύρων, malos rumores. alias rancus.
 malè expro. Idem.

199. Ἰπὼν] Abibant, ut inferius, λέειν. Idem.

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniam v. 223. Hæc est altera il-
 la Nemesis, quæ homines, non secus ac pudor, ad virtutem inci-
 tabat. Proprie est νήμεσις, justa vituperatio, quo sensu sæpè, apud
 Homerum, occurrit; ut animadvertit Eustathius; cujus vituperatio-
 nis metu, à delinquendo abstinemus. Ideò cum Pudore conjungi-
 tur hic ab Hesiodo. Quare idem Grammaticus observavit ὅτι ἡ Νέμεσις
 πρὸς πλὴν Αἰδῶς αἰς πρὸς πλὴν λέγεται, Αἰδῶς πλὴν ἡ Νέμεσις
 ἐπιστροφὴ, Νέμεσις δὲ ἡ μίμψις ἐκ τῆς αἰδέμενης τροφῆς: Nemesein esse
 correlatam ad Pudorem; Pudor enim est attentio orta propter Nemesein,
 (seu Castigationem) Nemesis verò vituperatio ab aliquo quæm reveremus
 profecta.

*Verbis injustis alloquens, pejerabit verò,
 Livor autem homines miseros omnes
 Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur in viso vultu.
 Tum demum ad cælum à terra spatiosa,
 Candidis vestibus recta corpus pulcrum,
 Ad Deos ibant, relictis hominibus,
 Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graves
 Mortalibus hominibus. mali verò non erit remedium.*

*Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant.
 Sic accipiter affatus est lusciniam canoram,
 Altè in nubibus ferens unguibus correptam.
 Illa verò miserè, curvis confixa unguibus,
 Lugebat: eam autem ille imperiosè compellavit.*

*Infelix, quid strepis? habet te multò fortior.
 Hac vadis, quà te duco, licèt sis cantatrix.
 Utrum verò libet, vel epulabor te, vel dimittam. (dere:
 Imprudens autem, quicunque voluerit cum potentioribus contem-
 Quippe victoria privatur, & prater convicia dolores patitur.*

*Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis,
 O Persa, tu verò cole justitiam, neque injuriam fove.
 Injuria enim perniciofa est tenui homini. nam nec dives
 Facile ferre eam potest, gravaturque ab illa,*

profecta. Loca Eustathii indicabit Index Romanus. Hanc Nemesis, pro more suo, ἡσυχίασι Hesiodus. Altera Nemesis fuit Dea Justitiæ præfes, quæ peccata plectere putabatur & quam descripsit Ammianus Marcellinus Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut & ad Act. XXVIII, 4. Clericus.

203. Πεικίλῳ] Collo variegatam. vulgò canoram, Guicinus.

205. Πομπηδὴν ἀφ' οὐχέσσι] Ἀφ' οὐχέσσι πομπηδὴν οὐχέσσι. Idem.

207. Δαιμόνι ἢ ἀλάκῃ] Ἀ δαίμον, δαίμονος ἢ τοῦ, δαιμόνιος, infortunatus, infelix. Interdum fortunatus, beatus, ut II. β. π' ἀλάκῃ;] quid strides? vers. seq. τῆς αἰς] Hac ibis. Idem.

214. Ὑβρις γὰρ π' ἡσυχία] Τὸ γὰρ τῆς ὕβρις. vid. Tzetz. Guicinus.

216. Ἐπ' αὐτῷ] Φι adnexum est hic recto casui, cum proprium sit obliquorum. Scaliger.

*Quoties in damna incidit. Vix verò altera perveniendi
 Melior ad justa: Justitia enim injuriam vincit.
 Ad finem progressa: stultus verò malo suo discit.
 Continuo enim cursu sequitur Jurisjurandi Deus injusta judicia.
 Justitia verò fremitus tradita quocumque viri duxerint
 Donis corrupti, praevis postquam sententiis deciderunt res.
 Hac verò sequitur deslens urbemque & sedes populorum,
 Aëre induta, malis hominibus adferens,
 Quisque ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.
 At qui jura tam peregrinis quàm civibus reddunt
 Recta, neque à justo quidquam exorbitant,
 Iis floret urbs, populi que florent in illa;
 Pax verò per terram alma, neque unquam illis
 Molestum bellum immittit latè cernens Jupiter,*

neque ei adsunt manus, neque pedes; telus tamen consumitur, donec universam corruptam scholam perdiderit, & totam domum. Clericus.

220. Τῆς δὲ Δικῆς πόθος.] Supple γῆσται. Πόθος, hoc est, ἔσος, ὄρου-
 60, turba. Guetius.

222. Ἡ' θῆα] Scribendum videtur: πόλις ἡ' τῆς, κ' ἡ' θῆα λαόν; infra:
 V. 281. Εἰ γὰρ πῆ κ' ἐθῆα πῆ δῆαυ' ἀγροῖον. Idem.

227. Τοῖσι τῶνδε παλῆς.] Cum hisce temporibus immortalitas ani-
 mi crederetur, mirum est, in recensione poenarum & præmiorum,
 alterius vitæ nullam mentionem fieri. Quod & apud Homerum, non
 uno loco, videre est: Perpaucos enim in inferis poenas dare fingit,
 propter insignia scelera; Elysios verò campos implet non bonis, sed
 celebribus viris, quales Heroës Troicorum temporum latrociniiis
 quàm virtutibus clariores. Clericus.

228. Εἰρήνην δ' ἐνὶ γῆν κροῖσσε φῶς.] Subintellige ἰσ. Guetius.

229. Τεκμαίρεται.] Meditatur, molitur. Vett. glossæ in notis Hein-
 sii: τεκμαίρομαι παρ' Ὀμήρου τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσίοδου δὲ τὸ βυλίσαι. Sic
 vers. 237. τοῖς δὲ δίκῃ Κρονίδης τεκμαίρεται, hoc est, βυλίσαι meditatur
 ut sup. molitur. vulgò: parat. Idem.

229. Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται.] Hesiodus voce τεκμαίρεται uti-
 tur de Düs, sicut Aristophanes voce ἐπιβυλίσαι. Pluto:

Ἀπὲρ 2] π' γὰρ πῶτα ἐπιβυλίσαι] πῶτα ἡμῶς;

Loquitur ibi de Jovē Carrio, sicut hic Hesiodus: quamobrem frustra
 non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τεκ-
 μαίρομαι παρ' Ὀμήρου τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσίοδου δὲ τὸ βυλίσαι: quod Co-
 micus ἐπιβυλίσαι dixit. Ceterum, quod notabunt utriusque Poëtæ

- Οὐδέ ποτ' ἰδυθῆναισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπιδῶν, 230
 Οὐδ' ἄτ' ἱαλῆς ἢ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
 Τοῖσι φέρε μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἔρδαι ἢ δρυς.
 Ἀΐη μὲν τε φέρε βαλαίνης, μέσση ἢ μελίστας.
 Εἰροπύχαι δ' ὅτιες μάλοισι καθ' ἑβερύθουσι.
 Τίκτυσιν ἢ χυμῶνες εὐκρότα σέκεα γονέουσιν. 235
 Θάλασσαν δ' αἰχμητοῖσι ληροπέραι· ἔδ' ἔπ' ἰνυῶν.
 Νείσσονται· καρπὸν ἢ φέρε ζείδωρος ἄρουρος.
 Οἷς δ' ὕβριος τε μέμνηται κακῆ, καὶ χέταίς ἔργα.
 Τοῖσδε δίκην Κρονίδης πεμναίρεται· οὐδέ τι Ζεύς.
 Πολλὰκι καὶ ξύμπασσι πόλιν κακῶ ἀνδρὸς ἀπύργου 240
 Ὅστις αἰλιτράινει, καὶ αἰτάσθαι μηχανάσεται.
 Τοῖσιν δ' ἔρσνόνθεν μέγ' ἐπύραγε πῆμα Κρονίδης.
 Λιμὸν ὁμῶς καὶ λοιμὸν· δατοφθιγυῖαι ἢ λαοί.
 Οὐδὲ γυνῶνες τίκτυσιν· μινύθουσι ἢ οἴχοι.
 Ζηνὸς φρεσμοσυῶσιν Ὀλυμπίη· ἄλλοτε δ' αὖτε 245
 Ἦ τῶν γε σφαγῶν ὄρωι ἀπώλεσεν, ἢ πό γε τῆχ'·
 Ἦ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης δατοπίννυται αὐτῶν.
 ὦ βασιλεῖς, ὑμεῖς ἢ καθ' ἑφείδεσθε καὶ αὐτοί.
 Τὴν δὲ δίκην, ἔγχε' ᾧ ἐν ἀνθρώποισιν ἔοντες
 Ἀθάνατοι λείσασιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι 250
 Ἀπὸ λῆλθες τείθεσι, θεῶν ὅπιν σὲκ ἀλέγοντες.
 Τεῖς γὰρ μύεοι εἰσὶν ἔπ' ἡ χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

studiosi, vel ex hoc Homœrum apparet Hesiodo nostro priorem, cui
 τὴ πεμναίρεται est τὴ πλεῖν: antiqua enim lingua σέκεα ita in usu
 erat. Philoſophus Rhetor. 1. τὴ γὰρ πεμνα καὶ πλεῖς πλεῖν ἐστὶ κατὰ τὴν
 ὁμοειδίαν γλῶτταν. Heinsius.

231. Θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] Ἀν μεμηλότας? Sic placet
 Heinsio, & mihi. θαλίης μεμηλότας, οἱ πλεῖστοι μεμηλότας, πολέμοιο με-
 μελότας, hoc est, πλεῖστοι, πολέμοιο. Griesius.

240. Πολλὰκι καὶ ξύμπασσι πόλιν] Si dicerent Poëta urbem dare pœ-
 nas, eo quod viri uſius scelera aut pravos mores probet, vel certè
 ferat, cum nec probare, nec ferre deberet; nihil esset cur eos de
 Numinis justitia malè sensisse quereremur. Qui enim probat, aut fa-
 cile patitur scelus, haud melior est eo, à quo perpetratur. Sed cum
 immeritos dare pœnas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo
 injustitiam

Nec unquam justos infestat homines fames,

Neque noxa: convivia autem celebrant.

Fert quippe iis terra multum victum: in montibus verò quercus

Summa quidem fert glandes, media verò apes:

Lanigeræ autem oves velleribus onusta sunt:

Pariunt verò mulieres similes parentibus liberos:

Floréntque bonis perpetuò: neque navibus

Iter faciunt: fructum verò profert sæcundus ager.

Quibus autem injuria pernicioſa cuxa est, pravaque opera,

Iis pœnam Saturnius parat latè cernens Juppiter.

Sapèque universa civitas malum ob virum punitur,

Qui peccat, & iniqua machinatur.

Illis autem cœlitus magnum importare solet malum Saturnius,

Famem simul & pestem; intereunt verò populi;

Neque mulieres pariunt; intereunt familia,

Jovis Olympii consilio. interdum verò rursus

Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut marium,

Aut navēs in ponto Saturnius punit illorum.

O reges, vos autem considerate etiam ipsi

Pœnam hanc. propè enim inter homines versantes

Dii vident, quotquot pravis judiciis

Se mutuò atterunt, Deorum vindictam non curantes.

Ter enim decies mille sunt, in terra multorum altrice,

Dii Jovis custodes mortalium hominum;

injustitiam aperte adscribunt. Quamobrem à Philosophis meritò damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum revocare. Clericus.

244. *Ὅτι γυναικες τέκον*] Vide exemplum Gen. XX. 17. Adi & Callimachum Hymno in Dianam v. 127. & notata ab Illustriss. Viro Ezech. Spanhemio. Clericus.

249. *Τὴν δὲ δίκην*] Hanc litern meam, non ut interpp. Hanc justitiam. Sic suprà v. 39. *οἱ τινὲς δίκην ἰσχυροὶ ἀδικούντες*. Sic Tzetzes. Et inferius 269: *Τὴν δὲ δίκην πάλε*. meam litern. Gualterus.

252. *Τεὶς γὰρ μέγας*] Vide not. ad Theogon. v. 187. & 215. Invehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad Gentes, sed ita ut liqueat Hesiodi integrum locum ei præ oculis non fuisse. Clericus.

Οἳ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
 Ἡέρε' εὐσάμμοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

255

Ἡ' δέ τε παρθένοι ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐπηγεῖα,
 Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Οὐλύμπῳ ἔχουσιν.

Καὶ ῥ' ὅπότε ἄν περ μιν βλάβῃ σκολιῶς ὀνοτάζαν,

Αὐτίκα παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονιάδι,

Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδηνον νόον ὄφρ' ἀπολήσῃ.

260

Δῆμοι ἀπαθάλιας βασιλῆων, οἳ ἀνέροισι νοῦντες

Ἄλλῃ παρεκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.

Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἴθυσθε μέθης,

Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπιπείχου λάθεσθε.

Οἳ αὐτῷ κακὰ τέλει ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τέλει.

265

Ἡ' ὃ κακὴ βουλὴ τῷ βυλάσσαντι κακίη.

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντω νοήσας,

254. Οἳ ῥα φυλάσσουσιν] Sup. γ. 124. *Guierus*.

258. Οἳ ἐπὶ τῷ] Ab ὀνείᾳ διανοίᾳ & ἐνοίᾳ, apud Apoll. Rhod. ὀνείᾳ, ὀνειζέω, vitupero, contemno. *Guierus*.

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων] Clamat, loquitur, vulgò conqueritur. *Guierus*.

260. ὄφρ' ἀπολήσῃ Δῆμοι ἀπαθάλιας βασιλῆων] Vide ad γ. 240. Si ipsa Justitiæ Dea præses efficit ut *quidamque delinunt Reges placantur Achivi*, quamvis improbent ac vitent vitia ac delicta Regum, ubi erit Justitia? *Clericus*.

264. Ἐπιπείχου λάθεσθαι] Ἐπὶ πείχῃ λάθεσθαι. Τμήσις pro ἐπιλάθεσθαι πείχῃ. *Guierus*.

265. Οἳ αὐτῷ κακὰ τέλει ἀνὴρ ἄλλω] Hos duos versus coherere rectè observavit *Hemsterhuis*; sed in eo peccat quòd βυλάσσαντι pro ἐπιβυλάσσαντι, *infidus*, accipi debere contendit, quamvis nulla id auctoritate firmare possit. Rem optimè intellexit *A. Gellius* Lib. IV. c. 5. *quamquam ei inequitat vir doctus*. In Senario: *malum consilium consultori pessimum est*, vocem *consultor* esse eum qui consilium dat, nemo non videt, ut in hisce Marii verbis, apud *Sallustium* in Bello Jugurthino: *ego met in agmine, in praelio, consultor idem & socius periculi adero*. Ex Patris schedis. *Clericus*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βουλὴ] Hos septem versus, nimirum, hunc, & sex illum sequentes, teste *Proclo*, *Plutarchus* rejiciebat, cui facilè assentior. *Guierus*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βουλὴ] Particula δὲ ponitur pro καὶ, ut *Iliad. A.*

Εἰ δὲ σὺ κρείεργός ἐσσι θεὸς δὲ σε γούνατο μήτηρ.

Si

Qui iudiciâ observant, & prava opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Iustitia, Jove prognata,
 Augusta & veneranda Dñs qui cælum habent.
 Et certè, cum quis illam laedet impiè contumeliâ afficiens,
 Statim apud Jovem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut huc
 Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Alò inflectunt jus, injustè sententiam pronunciantes.
 Hec caventes, ô reges, corrigite ea qua dicitis,
 Donivori, injustorûmque judiciorum prorsus obliviscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Malumque consiliûm consultori pessimum.
 Omnia videns Jovis oculus, omniâque intelligens,

Si prastantior es, réque peperit Dea mater; ubi posterius ð est pro
 Ex Patris schedis. Clericus.

266. Η' ð ημεν βυλῆ] Malè hunc versum veteres plerique & re-
 centiores acceperunt partim; partim supinè interpretati sunt. Ge-
 hæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere
 debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aru-
 spicum, ex Annal. maximorum lib. xi. & Verrû Flacci lib. i. agit:
 nisi quoddam illud ambiguum sit, & utroque modo accipi possit. Cete-
 rum minimè exprimitur istâ interpretatione quod Hesiodus voluit;
 Malum consiliûm consultori pessimum. ἡ κακὴ βυλὴ, est, ἡ ἐπὶ βυλῇ: ὁ
 βυλαύσις, est, ὁ ἐπὶ βυλαύσις. hoc est, quod in proximè præcedenti
 versu fuit ὁ κακὸς πύχην. Germanum sensum eundemque planè hi duo
 versus habent. Posterior à priore divulsus fuit malèque usurpatus.
 Nam nec ἐπὶ consultor, nec ἐπὶ consulens, quod alii, vocem βυλαύσιον
 exprimere potest. Reddendum igitur erat: Insidia insidiatori pessimæ
 vel, Malum consiliûm ei qui concepit pessimum. Heinsius.

267. Πάτερ ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Ægyptiorum,
 oculus τὸν δακτύλον significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸ δάκτυλον
 τὸν. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem
 Διὸς numquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ex-
 confirmat, de quibus nos in Introductione disputavimus. Theon.
 Διὸς ὀφθαλμός τὸν αἰὲς interpretatus est. Η' σὶ δὲ, inquit. Πάτερ ἰδὼν
 Διὸς ὀφθαλμός. τὸν αἰὲς ἔστιν ὁ οὐρανός. Sed tales delicias Grammaticis re-
 linquamus. Heinsius.

Καί νυ τὰδ', αἶψ' ἐθέλῃς, Ὀπιδέρεσσαι· ἐδὲ ἰ λήθῃ

Οἴῳ δὴ καὶ τῷδε δίκῳ πόλις ἐντὸς ἑέρχῃ.

Νῦν δ' ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος

Εἴλω, μὴτ' ἐμὸς υἱός. ἐπεὶ πολλὸν ἀνδρῶν δίκαιον

Ἐμμεναι, εἰ μείζω γε δίκῳ αἰδικώτερος ἔξῃ.

Ἀλλὰ τὸ γ' ὅπως ἑολεπὼ πλεῖν Δία περπιτέρωνον.

ὦ Πέρση, σὺ δ' ταῦτα μὲν Φρεσὶ βῶλῳ σῆσιν,

Καί νυ δίκης ἐπαύκε, βίης δ' ὀκλήσῃσιν ἀνίμῳ.

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,

Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,

Ἐσθλὴν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.

Ἀνθρώποισι δ' ἐδωκε δίκῳ, ἣ πολλὸν αἰεὶσιν

Γίνεται. εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαια ἀγορεύειν

270

275

280

270. Νῦν δ' ἐγὼ μὲν αὐτοῖς &c.] Virum optimum non fuisse Hesiodum, si modò dicti hujus sui memor fuerit, intelliget quisquis secum animo reputabit virtutem, in hisce terris, numquam fuisse vitio beatiorem, si omnia expendantur; imò verò semper fuisse gravissimas querelas de infelicitate bonorum. Non satis ergo cautè faciebat, qui virtutem suam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine exspectaret, & quam perpauci consequuntur. *Clevis.*

273. Ἀλλὰ τὸ γ' ὅπως] Ut, scilicet, injustus litem vincat. *Guizot.*

274. Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est versus istos:

Naturâ hominis omnia sunt paria,

Qui pote plus urget, piscis ut sæpè minutos

Magnus conest, ut aves epicas accipiter. Scaliger.

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων] Josephus Lib. II. contra Apionem, p. 1070. negat olim fuisse notum nomen legis, apud Græcos, cò quòd, apud Homerum, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei Hesiodus ostendit hominem falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo quopiam, à quo hoc acceperat argumentum. Verba ejus sunt μὴδ' αὐτὸ τὸν ποιεῖ πάλαι ἠσώμεθα πρὸς τοῖς Ἑλλήσι καὶ μέγιστος Ὀμηρος ἐδάμεν τ' ποιήσαντες αὐτὰς χρησιμότερον: ne nomen quidem (legis) olim notum erat apud Græcos. Testis Homerus, qui nusquam in suis poematibus eo usus est. Verùm casu contigit eam vocem non adhiberi ab Homero, qui sanè integram Linguam Græcam suis versibus non est complexus: quemadmodum in Cicerone defunt voces, quæ in ejusdem ætatis optimis Scriptoribus sæpè leguntur. *Leges porro Jovis di-*

ἀπ

Et hac (siquidem vult) inspicit: neque illi latet

Qualenam hoc quoque iudicium civitas intus exercent.

Ego porro nec ipse nunc inter homines justum

Sim, nec meus filius: quando malum est justum

Esse, siquidem plus juris injustior habebit.

Sed hac nondum arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.

O Persa, ceterum tu hac in animo tuo reponere,

Et justitiae quidem obtempera, violentia verò obliviscere prorsus.

Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius.

Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,

Se mutuò ut devorent, quandoquidem justitia carent.

Hominibus autem dedit justitiam, quae multò optima

Est. Si quis enim velit vera in publico dicere

Et videntur antiquissimæ consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud Sophoclem Antigone v. 455. quæ, spreto Creontis edicto, Polynicen fratrem sepeliverat, querentem Creontem cur id facere ausa esset, alloquitur v. 455. & seqq.

Ὅς γάρ τι μοι Ζεὺς ἔειπε καὶ οὐρανὸς ἰδὼν,
 οὐδὲν ἔτι βλάπτει καὶ ἄνθρωπον Δίκη,
 οἳ τῆς αἰσχροπραγίας ἀνέστη νόμος.
 οὐδὲ δίνει πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις τὸ κατὰ
 Κρῦσμα, ὥς ἀγροπῶν καὶ φιλῶν Διὸς
 νόμους δύναται διατρεῖν ὅτι ἐπεδραμεῖν.
 Ὅς γάρ τι νῦν γε κίχθεις, αἰὲν αἰὲν ποτὶ
 Ζῇ πᾶσι, καὶ οὐδὲν οἶδιν ἐξ ὅτου φάται.
 Τῶν γὰρ ἐνὶ σὺν ἱμασσὶν ἀνδρῶν ὑδινὸς
 φερόμενα δίκαιοι, οἳ δύνανται τὸν δαίμονα
 δεῖναι.

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hac edixerat, neque Justitia, quæ habitat cum Diis inferis; qui hæc leges hominibus præscripserunt. Neque posse tantum putabam tua edicta, ut non scripta & certa Deorum jura posset mortalis violare. Non enim nunc demum & veri, sed semper vigent, nec quisquam novit unde edita sint. Horum ego causâ, hominis cujusquam animum timens, non debui apud Deos pænas dare. Clericus.

278. Εἴ τι δὲ δίκην ἴπῳ ἐπ' αὐτοῖς] Superiùs ἔειπε νόμον. Guicetus.

280. Εἰ γάρ τις καὶ ἰδέσθῃ τὸ δίκαιον ἀγροπῶν Γνώσκων] Ordo εἰ γάρ τις γνώσκων τὸ δίκαιον ἰδέσθῃ ἀγροπῶν. Anastrophe. Idem.

281. Οἷον

Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ Δρύοπα Ζεὺς·
 Ὃς δέ κε μαρτυρήσιν ἐκὼν ἑπύορχον ἀμόσας
 Ψάσεται, ἐν ᾗ δίκην βλάβης, νήκεσον αἰάσθῃ,
 Τῷ δέ τ' ἀμαυροτέρῃ γῆρῃ μετόπισθε λείλειπται.
 Ἄνδρὸς δὲ Δόρυκε γῆρῃ μετόπισθεν ἀμείνων.
 Σοὶ δὲ ἐγὼ ἰσθλαὶ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση.
 Τίμῃ μὲν τοι κανέτηται ἢ ἰλασδὸν ἐστὶν ἐλέσθῃ
 Ῥηϊδίῃς. ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δὲ ἐγγύθι ναΐει.
 Τῆς δὲ δρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπαύροιθεν ἔθηκαν
 Ἀθάνατοι. μακρὸς ᾗ ἢ ὄρεθι· οἴμῃ ἐπ' αὐτίμῃ,
 Καὶ τευχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶ δὲ εἰς ἄκρον ἵκηαι,
 Ῥηϊδίῃ δὲ ἤπειτα πέλει, χαλεπὴ περ ἐῖσα.
 Οὐτ' ἄρ' ἔμῃ πανάρεσθ' ὅς αὐτὸς πάντῃ νοήσῃ,

285

290

281. Ὅλβον διδοῖ Δρύοπα Ζεὺς] Ut negari nequit quin interdum Ὀλβιοι fuerint, qui justiore ceteris vitam agebant: sic nemo vereatur affirmare non minùs frequenter homines malos feliciores bonis fuisse. Mala & bona, scilicet, hujus vitæ nec irascentis nec faventis Numinis indicia sunt, cum promiscuè in quosvis effundantur; quod multis locis Veterum probare liceret, nisi res experientiâ quotidianâ sat liqueret. Itaque Poëtæ nostri pollicitationes & minæ non sunt magni faciendæ. Ad alteram dumtaxat respiciendum vitam, ut monuerunt Philosophi & Poëtæ recentiores. *Clericus.*

282. Μαρτυρήσιν ἐκὼν] An μαρτυρήσιν ἐκὼν, ut εἰκὼν θυμῷ, hoc est, cedens testimoniis. Cedere autem testimoniis erit favere testimoniis, seu in favorem alicujus testimonium dicere. ἐκὼν ab εἰκὼν mutato spiritu, ut ab εἶδος, ἡρώμας, ἡγῆμας. Pro ἐπύορχον autem legendum videtur ἐπὶ ὄρεθιν. *Gruetius.*

283. Ἐν δὲ δίκην βλάβης] Scribo: Ἐν δὲ δίκην βλάβης. τὸ ἐμβλάπτειν Homero est impedio. *Idem.*

284. Τῷ δὲ τ' ἀμαυροτέρῃ &c.] Vide verba Oraculi allata ad γ. 219. Sed falsum hoc quoque esse exempla innumera ostendebant olim, ut hodie. Quot fuerunt optimi viri, quorum posterii infelices in hisce terris fuerunt, nec multò post planè extincti? Quot contra scelerati homines & teterrimi etiam tyranni posteritatem in multa sæcula florentem reliquerunt? Igitur non sunt incitamenta virtutis petenda ex pollicitationibus aut minis, quas eventus ipse passim arguit. Nec puto exiguum fuisse peccandi irritamentum, iis qui alias rationes virtutis colendæ in promptu non habuerunt, quòd viderent falsa esse quæ de ejus præmiis, delictorumque pœnis in hac vita jactabantur. *Clericus.*

291. Εἰ

Qua novit, ei opes largitur latè videns Jupiter:
 Qui verò testimoniis volens pejerans
 Mentietur, justitiam impediens, sine spe remedii ladicur,
 Atque ejus obscurior posteritas postea relinquitur:
 Viri autem justì posteritas apud posteros illustrior.
 Ceterum tibi ego benè cupiens dicam, stultissime Persa.
 Malitiam quidem cumulativam etiam capere
 Facile est: brevis quippe via est, & in proximo habitat.
 Ante virtutem verò sudorem Dii posuerunt
 Immortales. longa verò atque ardua via est ad illam,
 Primumque aspera: ubi verò ad summum veneris,
 Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit.
 Ille quidem optimus est, qui per se in omnibus sapit,

291. Εἰς ἀρετὴν ἵκνται] Ἰκναι legendum censet Heinſius. Sed malè. Nam τὸ πρὸς supplendum. *Guisius.*

291. Ἰκναι] Cum Veteres hunc locum laudantes habeant ἵκνται, nec dissentiant Codices, mallem hoc retinere; non enim video cur via dici nequeat εἰς ἀρετὴν ἵκναι, pervenire ad summum montem. Imò subaudiendum ἵκναι ostendit sequens scæmininum πρὸς. *Clericus.*

291. ——— ἐπὶ δὲ πρὸς ἀρετὴν ἵκνται] Cum hunc librum aliquot juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, ἵκναι, quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem; de eodem postea me monuit illustrissimus Scalliger, & doctissimus Meursius. *Heinſius.*

292. Πρὸς δὲ ἵκναι πάλιν] Ne semper Grammatica sectari videar, lubet hîc unum atque alterum locum Seneca, quibus hæc sententia egregiè illustratur, adscribere. Sic ergo ille Ep. XLI. *Rationale animal est homo; consummatur itaque ejus bonum, si id adimplevit, cui nascitur. Quid est autem, quod ab illo ratio hac exigit? Rem facillimam, secundum naturam suam v. vere. Sed hanc difficilem facit communis insania.* Epistolâ verò CIV. *Non quia, inquit, difficilia sunt non audemus; sed quia non audemus, difficilia sunt.* *Clericus.*

293. Οὗ αὐτὸς πάλιν νοῦς] Quomodo νοῦς apud Hesiodum sumatur, ostendimus suprâ, ad locum illum, τὸν μὲν καὶ ἐπὶ νοῦς νοῦς. Cujus significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, οὗ αὐτὸς πάλιν νοῦς. Ceterum αὐτὸς sumitur elegantissimè sicut apud Theocritum in illo, Παλαιὰ τὰ δὲ πρὸς τ' αὐτὸν αὐτὰ ἀπὸ λῶν. Apud Virgil.

Ipsa lacte domum referens distenta capella
 Ubera ———

[Φροσάμεν' ἅ κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείνω.]

Ἐθλὸς δὲ αὖ καὶ κῆν', ὃς δ' εἰπόντι πίθηται

295

Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη, μήτ' ἄλλος ἀκούσῃ

Ἐν θυμῷ βάλλεται, ὃδ' αὖτ' ἀχρήϊ' ἀνὴρ.

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφείμῃς

Ἐργάζεσθαι, Πέρση, δῖον γένος, ὃφρ' ἐσσι Λιμὸς

300

Ἐχθαίρῃ, Φιλήῃ δ' εὐσέφας Δημήτηρ

Διδόη, βίότῃ δ' ἐπὶ πᾶσι καλῶν.

Λιμὸς γάρ τι πάμπαν αἰεργῶ σύμφορος ἀνδρεί.

Τῷ δ' ἔθελον νημεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς

Ζῶη, κηφίνεοσι κοθύροισι ἵκελ' ὀρμῶν.

305

Οἳ τε μελίσσας καίμαλον τεύχουσιν αἰεργῶ.

Ἐθόντες σὺ δὲ ἔργα φίλ' ἔστω μέτρα κοσμῶν.

Ipsa, id est, *fronte sua*. ὁ αὐτὸς νοῦν πάντα, est, ὃ κατὰ πίστιν αὐτὸς, ταῦτα κατ' αὐτὸν, σφῶς ὧν, qui opponitur, καὶ ἀλλ' ἐτέρῃ πρὸς νεότη-
σιν σφῶς γηρότητι. *Heinsius*.

296. Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη] Δι' ἑαυτοῦ. *Grietus*.

297. Ἐν θυμῷ βάλλεται] In animum inducit. post, pro ὃ δὲ αὐτ' ἀχρήϊ' ἀνὴρ, malim' ὅδ' αὐτὸς ἀχρήϊ' ἀνὴρ. *Idem*.

299. Δῖον γένος] Valdè hujus Epitheti prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut vel ex *Homero* liquet, qui δῖον εὐδαίμων, divinitus subvultum vocat *Odyss.* φ. γ. 834. Sed & eo abutitur hic *Hesiodus*, qui non tam magnificè loquitur de patre suo, infra *vss.* 633. & 634. *Clericus*.

300. ——— ὃφρ' ἐσσι Λιμὸς Ἐχθαίρῃ, Φιλήῃ δ'] Parodiam hujus loci elegantem *Cratinus* fecerat:

Ἐθλὸς καὶ σὴ γὰρ ἐξιδὼς χάριν, ὃφρ' ἐσσι Λιμὸς

Ἐχθαίρῃ, Κοινῆς δὲ πολυσέφας νικήσῃ.

Erat autem *Connas* ille tibicen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cum victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum, nihil præter χάριν quo Olympici victores coronabantur, reservaverat. *Aristophanes* Ἰππ. Ὡσπερ Κοινῆς τέφασιν μὴ ἔχων αὖτον, δῖψῃ δὲ δαυλοῦν. *Heinsius*.

302. Σύμφορος ἀνδρὶ] Συναπόλατος. *Grietus*.

304. Κοθύροισι ἵκελ' ὀρμῶν] Hoc est, τὴν ἐργὴν βεβλαμμένον. *Hesych.* Κοθὼ βλάβη. ἀκοθὼς lacerus, mutilus, κόθυρος. it. κοθὼ ἢ. sive κόθυρος pro κόλυρος, παρὰ τὸ κολλῶ τὴν ἐργὴν εἶναι, κολὸς, κολοῦς, κολλῶν, &c. *Hesych.* *Grietus*.

305. ——— τεύχουσιν αἰεργῶ] Pro eo *Stobæus*, εἰπῶναι ἔδουσι. *Heinsius*.

306. Μί-

[Cogitans quacumque dein & ad finem usque sint meliora.]

Sed & ille bonus est, qui benè monenti paruerit.

Qui verò nec per se sapit, neque alii parere

In animum inducit, ille contrà homo inutilis est.

Verùm tu nostri semper praecepti memor,

Operare, ô Persa, divinum genus, ut te Fames

Oderit, amet autem pulchrè coronata Ceres

Veneranda, victuque tuum impleat horreum.

Fames enim semper ignavo comes est virg.

Huic verò & Dii indignantur, & homines, quicumque otiosus

Vivit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate.

Qui apum laborem absument otiosi,

Vorantes: tibi verò opera decentia obire gratum sit,

306. Μίτεια χρυσῶν] Ταῦτά τ' ἐστὶν οἷα, ἢ γὰρ τὰ μίτεια ἔχοντες, hoc est, τὰ τ' ἀρετῆς, τὰ σωφροσύνης, τὰ ἀλγίστα, ἔχοντες. Pindarus epitaph. Hesiodi: Ἡσιόδ' ἀνθρώποις μίτεια ἔχει σοφίας, hominum præstantissimus, summam habens sapientiam. Μίτεια sunt bona, convenientia. Gnuetus.

306. Σεὶ δ' ἔρξα φίλ' ἴσω μίτεια χρυσῶν] Μίτεια ἔρξα, & dicitur Hesiodus non perceperunt Interpretes. Ac primum Moschopulus, qui μίτεια reddit σύμμετρα τῇ σῇ διανοίᾳ: neque Tzetzes, qui σπουδὴ καὶ μὴ ἀπειρή. Multò minùs Latini, qui mediocria reddiderunt. Philosophi sæpè μίτεια dicunt, id quod in unaquaque re bona maximum est. Sic & apud Platonem μετρίως λέγειν, ubique est, optimè & verissimè dicere: quod quia observatum non est, & ex eo locus hic dependet, unum & alterum adducemus. Plato Phædone: τῦτα γὰρ ἅμω ἐστὶν, παντὶ δὴλον εἶναι, ὅτι ἀλλ' τὸ ἰδίον καὶ πῖνον. ἐπιδὼν γὰρ οἷα τ' οἰσίων ταῖς μὲν ἀρεταῖς σάκεας προσθήσει, τοῖς δὲ ὁπίοις ἐστὶ, καὶ ἔτι κατὰ τ' αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῶν οἰκεία ἐκείτοις προσθήσει, τότε δὴ τ' ἐλίσσει ὅσον ὄντα, ὅσπερ πολὺν γινώσκον, καὶ οὕτω γινώσκον τ' ὁ μικρὸν ἀνθρώπον, μέγαν. οὕτω τότε ἅμω. ἢ ὁμοῦ σι μετρίως; Ἐμοὶ γὰρ ἔφη ὁ Κρίτων. id est: Illud certè antea existimabam apud omnes in confesso esse, edendo bibendoque illud fieri. Postquàm enim cibus caro carni accesserit, ossibus similiter ossa, atque ita eadem ratione reliquis quæ cum singulis maximè conveniunt, maximèque iis propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum evadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optimè? Omnino, inquit Cebes.

Ubi cum ex præcedentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifestè quid sit μετρίως. Ita μίτεια paulò antè Dialogo eodem: τὴν αὐτὴν πάντῃ οἰκείαν δόξαν ἂν ἡ ψυχὴ, ὡς σῶμα, καὶ πρὸς λόγον αὐτῆς

Ὡς κέ τοι ὠραίᾳ βίότῃ πλήθωσι καλῶς.
 Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' αἰφνειοί πε.
 Καί τ' ἐργαζόμεναι, πολὺ φίλτερον ἀθανάτοισιν
 Ἔσθεται ἢ δὲ βροτοῖς. μάλα γὰρ συγέσιν αἰεργέες.
 Ἐργον δ' εἰδὲν ὄνειδος, αἰεργίη δέ τ' ὄνειδος.

αὐτὴ πῦσι πρὸς αὐτῶν μίτρα μὲν φαίνεται λίγην, ὡς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιον ἐστίν, τὸ δὲ σῶμα ἐκδυσίπτερον καὶ ὀλιγοχρόνιον: id est, Eodem modo ad corpus se habeat anima. Ac si quis eadem de illis diceret, optime mihi dicere videretur: animam, nimirum, temporis longissimi esse, corpus verò imbecillius minorisque temporis. Hesiodus postquam exemplum Ἐκφύων adduxit, ὡς ἔργα μίτρα adhortatur fratrem, id est, labores indefatigatos: causam addit: Ὡς κέ τοι ὠραίᾳ βίότῃ πλήθωσι καλῶς. Porro τὸ πλήθει non nisi ex maximis quibuscumque contingit. τὸ μίτρεν autem est τὸ πέρας, extremus rei terminus. Theocritus in Epigrammatis victorem quemdam celebrat Demotelem, quem ait μίτρεν μηχανῶν εἰς πᾶσι, quod est, excelluisse in omnibus, contra ac existimant Interpretes:

Δαμωπύλῳ ὁ χορηγός, ὁ τ' ἐρίπυλ', ὦ Διόνυσε,

Καί σε τ' ἠδιστὸν θεῶν μακάρων ἀναθεῖς,

Μίτρα δ' εἰς πᾶσι. χορὴ δ' ἐκπύου τοῦ νίκου

Ἀνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ αἰσχροῦ ὅρων.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio, quod Pindaro adscribitur, μίτρας σοφίας habere dicitur, id est, multum sapientia, vel, in sapientia excellere. Id enim quod optimum est, extra mediocritatem esse non potest, quia alias ad vitium deflesteret, & τὸ αἰσχροῦ καὶ τὸ καλὸν transscenderet; ut multis docet in moralibus Philosophus. Μίτρας igitur est τὸ ἔχειν in omni re præclara. μίτρας erat in omnibus Demoteles, id est, excellens: μίτρα ἔργα laudat Hesiodus, id est, τὰς αἰς μάλιστα συνεχῆ, τὰ πολλὰ. Quod Interpretes Græci minimè observarunt, multò minùs alii. *Heinsius.*

311. Ἐργον δ' εἰδὲν ὄνειδος] Nihil planius hujus versûs sententiâ, cum præsertim toto hoc opere *Hesiodus* fratrem ad laborem hortetur, & ab inertia deterreat. Attamen Veteres ἔργον construxerunt cum εἰδὲν, quod ansam præbuit Socratis accusatoribus accusandi hominem, quasi juvenibus nullam rem, quamvis flagitiosam, prohiberet. Quod videre est ex Lib. I. *Xenophontis* de Memorab. Socratis, ubi sic rem narrat: „Dixit, inquit, ejus accusator illum illustrissimorum quorumque Poëtarum pessimis sententiis electis, iisque in „testimonium adductis, discipulos ad vitium & tyrannidem impelle- „re; intèrque eas Hesiodeam illam sæpè usurpare, *Opus nullum est „probrum, inertia verò probrum est.* Quibus Poëtam dicebat suadere „à nulla actione, sive injusta, sive turpi, abstinendum esse, sed om-

Ut tibi aestate collecto victu impleantur horrea.

Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.

Et laborans, multò etiam carior jam immortalibus

Eris ac hominibus. valdè enim oderunt otiosos.

Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.

nia lucri gratiâ faciendâ. Socrates verò, postquàm fassus esset accusator, bonum ac utile esse homini operari, noxium verò & malum otio torpere, atque adeò opus bonum esse, otium pravum; eos qui boni aliquid facerent operari, & bonos esse operarios dicebat; eos autem qui talis luderent, vel aliud quidpiam pravi & damnosi facerent, otiosos vocabat. Quo sensu rectè habeat dictum illud Hesiodi. Hactenus Attica Siren, quibus haud obscurè indicat Hesiodum & Socratem intellexisse quodvis bonum & laudabile opus. Idem Procli testimonio confirmatur, qui ait à Platone rectè hunc versum explicatum, & nostrum Hesiodum cujusvis secundum naturam opus ἔργον appellare; Homeri exemplo, qui optimum quodque opus ἔργον simpliciter vocat. Similia habet Eustathius ad γ. 226. Odyss. P.

Αἱ δ' ἐπεὶ δὴ ἔργα καὶ ἱμῶσιν, οὐκ ἰθαλῶς
ἔργον ἐπιχρᾶσθαι.

Ex schedis paternis hactenus; unde colligere interdum à nobis, arte & ratione in interpretando utentibus, ea cerni quæ multò peritiorum olim oculos fugerunt. Clericus.

311. Ἐργον δ' εἶναι ὄνειδος] Delicatos certè oportet fuisse Veteres, qui in hoc versu ἀδιαφύκτως scripsisse Hesiodum voluerint: ita ut hæc verba Socrati pronunciata fraudi fuerint. Eustathius: Σημειώσμεν ὅτι ὁ Ἐργον δ' εἶναι ὄνειδος, ὃ δὴ φησὶν Ἡσίοδος· εἰσὶν μὲν γὰρ ἀσυνεπῶς γεγραμμένα· Ἰβλαψι τὸ σοφὸν Σωκράτι, ὃς εἰσὶν λέγειν συχνα τὰ, ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἢ γὰρ εἶναι πῖ ἐστιν ὄνειδος τὸ εὖ ἔργον, ἀγαθοῖς ἱμῶσιν, συνεφανῆς περὶ πείσιν, οἷα δὲ φησὶν, ὡς ἔργον εἶναι, ἢ γὰρ εἰς μὴ ἔργον, καὶ πὶ φαύλη, καὶ πὶ χρηστὴ, ὄνειδος ἐστὶ τὰ ἔργον ἀγαθόν· καὶ πῶς ἐπὶ τῷ ὡς ἀδιαφύκτως ἀπὸ τοῦ πρὸς ἔργον. Sed Plutarcho accuratissimo Scriptore, & Hesiodi olim Interprete, quid faciemus, qui hoc propemodum modo hunc versum Hesiodi usurpavit: εὖ δὲ τοῖς τότε χρόνοις, καὶ Ἡσίοδος, ἔργον εἶναι ὄνειδος, εἶναι τὴν ἀφύκτον ἴσιν. Cum tamen τὸ εἶναι, non ad τὸ ἔργον, sed ad τὸ ὄνειδος referendum sit. Sed nihil est usitatis quàm elegantiz causâ ad usum alium Homeri & Hesiodi versus transferre. Quòd si propterea procedat hæc calumnia, singulis verbis peccavit Homerus, nisi ignoremus delicias τῆς παραδόχου. Hein-
sius.

313. Πλῆτος καὶ ὄρνις] Horat. Et genus & formam regina pecunia donat. Scaliger.

Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσῃ αἰεργὸς
Πλάττω. πλάττω δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπιθεῖ.

Δαίμονι δ' οἷον ἔησθα. τὸ ἐργάζεσθαι ἀμεινον,

Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτριῶν κλεάνων αἰεσίφρονα θυμον

315

Εἰς ἔργον πρέψας, μελεῖας βίη, ὥς σε κελεύω.

Λιδῶς δ' οὐκ αἰαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζε.

Λιδῶς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἢ δ' ὀνίνησι.

Λιδῶς τοι πρὸς ἀνολβίῳ, θάρσθαι ᾗ πρὸς ὄλβον.

Χρήματα δ' ἔχ' ἀρπακτά· θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω.

320

Εἰ γάρ πε καὶ χερσὶ βίη μέγακ ὄλβον ἔληται,

Ἡ' οὐ γ' ἀπὸ γλώσσης λήσεται, (οἷά τε πολλὰ

Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδῃ νόον ἐξαπατήσῃ

Ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναιδείῃ κατοπάσῃ)

Ρ' εἰά τέ μιν μαυρῶσι θεοὶ, μινύθῃσι ᾗ οἴκῳ

325

313. Πλάττω δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπιθεῖ] Hoc loco ὀπιθεῖ non est sequitur, sed comitatur; adeo ut velit Hesiodus, opes potius indicium esse, quàm causam virtutis. Sunt tamen qui improbent hujus versus sententiam, eò quòd ut plurimum divitiarum potius vitia, quàm virtutes, concilient, pro illo Isocratis dicto: πλεῖστον κακίας, μᾶλλον δὲ καλοκαγαθίας, ὑπερέτης εἰν: divitiarum vitiorum potius, quàm probitatis, ministrae. Verùm cum Hesiodus ab iniqua divitiarum acquisitione hactenus fratrem deterruerit & ad laborandum hortatus fuerit, manifestum est eum hīc intelligere opes justè & labore partas, quae numquam destituuntur virtute comite. Alioqui dicendus erit Hesiodus loqui, ex opinione vulgi, quod divitias quàm maximè admiratur, probatque saepe divitum flagitia. Ex paternis schedis. Clericus.

314. Δαίμονι δ' οἷον ἔησθα] Hoc est, ὅμοιον. Scribo ἔησθα. Hesych. εἶσι, εἴη, ὅμοιον, ὑπάρχει. Gnietus.

314. Δαίμονι δ' οἷον ἔησθα] Hoc est, οἷον Δαίμονι εἶσι, πῶς ἔστι, qualis est Deus, talis sis. Loquutio est contracta, quales permultae in Lingua Graeca. Clericus.

315. Αἰεσίφρονα θυμόν] Αἰεσίφρονα, βλαψίφρονα, pro αἰσίφρονα, iniquum, ἄδικον. Τὸ αἰεσίφρον pro αἰσίφρον. Hesych. Αἰεσίφρονι, βλαψίφρονι, φρενοβλαστῇ. αἰάσκει γὰρ βλάψαι. Sed utrumque ἐπιθεῖσθαι & α ab αἰσκει, αἰεσίφρον, αἰσίφρον pro αἰσίφρον. Gnietus.

317, & 318. Hi duo versus, teste Plutarcho apud Proclum, ex Homero huc intrusī, cui libenter adsentimur. v. 317. Ἀνδρα κομίζε] curat, regit. an legendum κομίζει? Gnietus.

317. Λιδῶς δ' οὐκ αἰαθῇ &c.] Hunc & sequentem versum leviter immu-

*Quod si laboraveris, mox te amulabitur & otiosus
Ditescentem: divitias verò virtus & gloria comitatur.
Deo autem similis fueris. Laborare (inquam) melius,
Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
Ad opus convertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:
Pudor qui hominibus valdè & obest & prodest.
Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (ducit) ad divitias.
Opes autem non rapienda: divinitus data multò meliores.
Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
Aut lingua prædatus fuerit, (qualia multa
Fiunt, quàm primum lucri amor mentem deceperit
Hominum: pudorem verò impudentia vicerit)
Facile & illum pessumdant Dii, extinguuntur verò familia*

immutatos ex Homero sumfit Hesiodus; quod, ut habet Proclus, observarat Platarchus, qui etiam eos ab alio insertos Hesiodico poemati credidit. Prior autem desumptus est ex Odyss. P. ubi hic versus legitur:

Αἰδὼς οὐκ εἶσα γὰρ κερκαμύων ἀνδρὶ πτωχῷ.

Pudor non bonus est egenti viro mendico. Alter verò ex Iliad. Ω. ubi Poëta de Achille Hectoris cadaveri illudente:

*ἔδῃ οἱ αἰδὼς
Γίνεται ἢ τ' αἰδῶς μῆλα σίνετα, ἢ δ' ὀνίνησι.*

Neque ei pudor est, qui homines valdè ledit & juvat. Sed non est utriusque versus sensus idem, apud utrumque Poëtam. Sensus Hesiodi est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo victum quærat. Ex paternis schedis. Clericus.

319. *Αἰδὼς τοι πρὸς ἀνελβίῃ, θάρσος δὲ πρὸς ὀλβῷ*] Scribendum videtur *πρὸς ἀνελβίῳ, θάρσος δὲ πρὸς ὀλβῳ.* subintellige *ποιῶν.* *Guietus.*

319. *Αἰδὼς τοι πρὸς ἀνελβίῳ*] Hoc est, si te puduerit laboris, malisque otari quàm laborem viliores suscipere, quamvis alius honestior non occurrat, semper pauper eris: sin verò audacter labori cervicem subicias, ad divitias poteris pervenire. Ex paternis schedis. *Clericus.*

324. *Καταπύζει*] Hesych. *καταπύζων, διάκων.* quæ expositio huic loco omninò convenit. Rectè Interpres. *Guietus.*

Αἰνέει τῷ, παῦρον δέ τ' ὅππῃ χρόνον ὀλέσθ' ὀπιθεῖ.
 Ἰσὺν δ' ὅς θ' ἐκέτιω ὅς τε ξαῖνον κακὸν ἔρξῃ.

Ὅς πε κασιγνήτοιο ἐὺ αἰνὰ δέμνιαι βαίνοι
 Κρυπταδῆς αἰνῆς αἰλόχευ, παρκαίεται ῥέζαν.

Ὅς τέ τού αἰφραδῆς αἰλιπνίνεται ὀρραγὰ τέκνα·

339

Ὅς πε γονῆα γέροντα, κακῷ ὅππῃ γέρεθ' ἐδῷ,

Νεικίῃ χαλεπῷσι παθαρπόμεν' ἐπέεον.

Τῷ δὲ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγασίεται, ἵς ᾗ πελάτῳ

Ἔργων αἰντ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ὀμοιβήν.

Ἄλλὰ σὺ τ' μὴ πάμπαν ἔαρ' αἰσιφρονος θυμὸν,

338

Καδδωάμιν δ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν

Ἀγῶς ἢ καθαρώς, ὅππῃ δ' ἀγλαὰ μελίσσι κείνῃ·

Ἄλλοτε δὲ σπονδῆς θυέαςί τε ἱλάσμεθα,

Ἡ' μὴ ὅτ' ἀνείζη, ἢ ὅταν φάσθ' ἱερὸν ἔλθῃ·

Ὡς κέ τοι ἱλαὸν κρεδύλῳ ἢ θυμὸν ἔχωσιν·

340

326. Αἰνὰ δέμνιαι βαίνοι] Αἰνυβαίνοι. Guicetus.

327. Ἰσὺν δ' ὅς θ' ἐκέτιω] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cum eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab Hesiodo, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam dñu viguit, ut liquet ex vita Themistoclis, apud Plutarchum, ubi narrat quomodo Admeto, Molossorum Regi, supplicarit, pag. 124. inviolabilitque suâ illa ἐκείνῃ factus fuerit. Clericus.

329. Κρυπταδῆς αἰνῆς] Moschop. & Proclus τὸ ἔνθα, hic subintelligunt. Tzerz s τὸ αἰφραδῆς supplet. Τὸ ἔνθα placet. Sic in Ἀπιδ. v. 406. μελίσσι δὲ αἰνῆς ὀμοιβῆς ἢ ἀγασίῃς ἱλάσμεθα. supple ἔνθα. Sic & versu sequente κρυπταδῆς αἰνῆς subintellige ἔνθα. deinde lege: παρκαίεται, ἀπρεπῇ ἢ ἀπέρμεστο. Moschop. Guicetus.

330. Ὅς τέ τού] Hoc est, πῶς, forsan scribendum: ὅς τε ἢ. Guicetus.

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγασίεται] Jupiter, nimirum, ἐκείνῃ, ut loquitur Homerus. Od. II. N ubi Ulysses, qui se deceptum à Phæacibus putabat, sic loquentem inducit. v. 213.

Ζεὺς σφίας πῶστα ἐκείνῃ, ὅς τε ἢ ἄλλας

Ἀνθρώπους ἐφορᾷ ἢ πῶν, ὅπως ἀμείρεται.

Jupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui & alios homines inspectat, & plectit quisquis peccaverit. Clericus.

336. Καδδωάμιν ἔρδειν] Socrates frequenter hunc versum in ora habebat, ut prodidit Xenophon Lib. I. memorabilium Socratis. „Cum extenuibus, inquit, facultatibus parva offerret offerumenta,

„nihil

*Viri talis: exiguum ad tempus divitia adsunt. (afficiet:
 Par committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem male
 Quisque fratris sui cubilia adscenderit,
 Furtivi causâ concubitus uxoris, scelerata patrans:
 Quique malâ cujuspîam fraude deceperit orphanos liberos:
 Quique parentem senem, misera in senectute,
 Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
 Huic certè Jupiter irascitur. ad extremum verò,
 Pro operibus iniquis, gravem exhibet talionem.
 Verùm tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum.
 Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis
 Castè & purè, nitidâque femora adole.
 Interdum certè libaminibus atque hostiis placa,
 Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit:
 Ut benevolum erga te cor atque animum habeant;*

„ nihilo inferiorem iis se se esse arbitrabatur, qui ex amplis & ma-
 „ gnis facultatibus multa & magna offerrent sacrificia; nam hone-
 „ stum Diis esse negabat, si magnis potius hostiis & amplis sacrifi-
 „ ciis, quàm parvis, delectarentur; fore enim ut ea quæ à pravis of-
 „ feruntur plerumque illis gratiora essent, quàm quæ pii & boni
 „ offerunt; neque vivendum hominibus dicebat, si Diis gratiora fo-
 „ rent ea quæ à malis, quàm ea quæ à bonis offeruntur. Imò exi-
 „ stimabat eos, honoribus sibi à piis delatis, maximè gaudere. Ha-
 „ tænus Xenophon, cujus verba optimè declarant, quid sit κατὰ δυνά-
 „ μιν ἔργον, nempe, pro ratione facultatum sacra facere. Ex schedis pa-
 „ ternis. Clericus.

337. Ἀγῶς καὶ καρπὸς] Græci Hesiodi Interpretes referunt vocem
 ἀγῶς ad animum, & καρπὸς ad corpus. Verùm utraque vox ad
 utrumque pertinet, & primùm quidem ad animum, deinde etiam
 ad corpus. M. Tullius Lib. II. de Legibus, ubi interpretatur legem,
 cujus initium est: Ad Divos adæunto castè, Pietatem adhibento &c.
 castè, inquit, Lex jubet adire ad Deos, animo, videlicet, in quo sunt
 omnia, non tollit castimoniam corporis; sed hoc oportet intelligi, cùm
 multùm animus corpori præstet, observeturque, ut casta corpora adhi-
 beantur, multò esse in animis id servandum magis; nam illud vel ad-
 spersione aquæ, vel dierum numero tollitur, animi labe nec diuturnita-
 te vanescere, nec annibus ullis elui potest. Notissimum est sacra vesti-
 bus, manibus, vasisque puris fieri solita; & recenti Venere pollutos
 ab iis amotos. Ex schedis paternis. Clericus.

337. Ἐπὶ δὲ ἀγλὰ καὶ κατὰ καὶ κατὰ] Ἐπὶ κατὰ. Τμῆς. Guetus.

Οὐδ' ἄλλων ὦν' κλῆρον, μὴ τ' πόν' ἄλλ'·
 Τὸν φιλέοντ' ἔπι δαῖτα καλεῖν, τ' δ' ἐχθρὸν ἑᾶσαι.
 Τὸν ἢ μάλιστ' καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγγύθιον ἄλλο γήνηται,
 Γείτονες ἄζωσι ἐκίον, ζώσωντο ἢ πηοί. 345
 Πῆμα κακὸς γίτων, ὅσων τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
 Ἐμμορέ τοι πμῆς ὅς τ' ἔμμορε γίτων· ἐὼ λῶ.
 Οὐδ' ἂν βῆς δαπύλοισ', εἰ μὴ γίτων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθ' ὅσον γίτων· ὥ δ' ἀποδῆναι,
 Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λῶιον· αἴ κε διώηαι. 350
 Ὡς ἂν χεῖρίζων, καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον ὄρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κερδεα ἴσ' ἄτησιν.
 Τὸν φιλέοντ' ἀ φιλεῖν, καὶ τῷ περισσόν τι προσεῖναι.

342. Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν] Quis verò umquam, prætermis-
 sis amicis, iustiticos ad convivium vocavit? Profecto nemo. Itaque
 à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hic nescio quid ha-
 bet senile, & frigidum. *Clericus*.

344. Ἐγγύθιον] Legit hic *Stephanus*, in voce Κάμνη, ἐγκάμνιον,
 quemadmodum legit etiam *Proclus*. Ἐγκάμνιον idem est ac ἐγγύθιον,
 quia κάμνη & χώρα idem sunt; nempe, vicus. Ideoque adjectiva
 hæc sonant *incolam vicis*, aut *pertinentem ad vicum*. Perinde est utram-
 vis lectionem sequamur. *Clericus*.

344. Ἀλλο γήνηται] Τὸ ἄλλο hic fortuitum exponit *Heinsius*, cujus vide
 notas. vers. sequ. γίτωνες ἄζωσι, vicini inermes. ζώσωντο δὲ πηοί. tar-
 dius veniunt ad suos. *Guisetus*.

344. Ἀλλο γήνηται] Rem non tantum *inexpectatam*, sed *malam*
 quæ alia dicitur κατ' εὐθυσίαν, significari dudum ostendit *David Cle-*
ricus, pater meus. Quæstionum sacrarum XVI. quam adito. *Cle-*
ricus.

344. Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγγύθιον ἄλλο γήνηται] Elegantissimum est
 illud ἄλλο, quo hoc loco eâ ratione usus est, quâ frequenter Scripto-
 res Attici πρὸ ἄλλως. Sic apud *Lucianum* Venus in *Judicio Dearum*,
 cùm instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Paride* tam stu-
 diosè inquireret, respondet, ἄλλως ἠρώμεν. Est igitur, χεῖμ' ἄλλο,
 ἡ βλάβη, ἡ τύχη ἐπιπλοῦσα, ἡ βλάβη, ἡ περιπλοή τις τύχη λαοθάλη. de-
 trimentum sive infortunium inexpectatum & fortuitum. χεῖμ' ἄλλο
 vocat. *Virgilius*, id quod Græci ἄλλως dicunt, tantum reddit. Sic
 in illo *Sileni*,

Serta procul tantum capiti delapsa jacebant.

Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.

Amicum ad convivium vocato, inimicum verò relinque.

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.

Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat, Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.

Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.

Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum.

Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit. (rectè etiam redde,

Rectè quidem metiaris à vicino (mutuum accipiens) verum

Eadem mensurâ, & amplius, si quidem possis:

Ut indigens etiam in posterum promptum invenias.

Ne mala lucra captes: mala lucra aqualia damnis.

Amantem te ama, & invisentem invise.

οἱ εἰσάγουσι ἄλλως ἵκωντο. Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπων βίον eleganter ἄλλως esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine ulla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis Poëtæ:

———— πᾶσι δ' ἑλπίδας ἄλλα φέρον
Πνοὴν αἰς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέροις ποταμίαις ἰσθλῶ
Ἀμφιγύρῳ μίτρα πῆμα· λοχέῳ δ' ἐπὶ καί τ' ὅσον ὄλεθρον
Οὐ π' ἱκάνει· ἄλλα δὲ πάλιν βίῳ ἀνθρώποισι. Heinsius.

347. Ἐμμερὶ τοι πῆμα] Pretium, rem pretiosam. Interp. *bonum*.
v. 351. ἄρκιον est sufficiens non promptum, ut vulgò. *Guierus*.

349. Εὖ μὲν μετρήσῃ] Hoc est, si sementem à vicino, si vinum mutuum accipias, cave quidem ne minùs accipias, quàm te accepisse apochâ fateris; sed fac ut parem mensuram reddas aut etiam cumulationem. Stultum est pati tibi fucum fieri, aut à te exigì posse plus quàm debeas; sed justum est paria reddere, liberale etiam plura, quando licet. *Clericus*.

351. Ἀρκιον] Præfens. *Scaliger*.

353. Τὸν φιλέοντα φίλῳ] Hic & duo sequentes versus planè sunt illiberales. Attamen propterea eos non abjudicavim Poëtæ, ut fecit *Plutarchus*, quod nos docent Græci Scholiastæ; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuisse indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* præcipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici & ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non avaris; præterquàm quòd vel hoc sensu frigidissima sunt hæc præcepta. Quis enim ejus amicitiam colat, qui sibi non sit amicus?

Quis

Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῶ, ἢ μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῶ.

Δώτῃ μὲν πρὸς ἔδωκεν, ἀδωτῇ δὲ ἔπρὸς ἔδωκεν.

355

Δῶς ἀγαθὴν, ἀρπαξ ἢ κακὴν, θανάτῳ δότειρε.

Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δοίη,

Χαίρει τῷ δῶρῳ, καὶ τέρπεται ὃν καὶ θυμόν.

Ὅς δὲ κεν αὐτὸς ἔληται, ἀναιδείῃφι πιθήσκει,

Καὶ τε σμικρὸν ἔόν, τὰτ' ἐπ' ἀχνύσῃ φιλον κῆρ.

360

Εἰ γάρ κεν ἢ σμικρὸν ὅππῃ σμικρῷ κατὰθεῖο,

Καὶ θάμῃ τῷθ' ἔρδοικε, πᾶσα κεν μέγα ἢ τὸ γούνοιο.

Ὅς δὲ ἐπ' ἐόντι φέρει, ὁδ' αἰλύζεται αἰδοπα λιμόν.

Οὐδὲ τόγ' εἰν οἴκῳ κατὰκείμενον ἀνέρεα κῆδφι.

Οἴκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θυρήφει.

365

Ἐθλὸν μὲν, παρεόντ' ἐλέσθ'· πῆμα ἢ θυμῷ,

Χρητίζεν ἀπεόντ'· αἶσέ φραζεσθ' ἀνώγα.

Ἀρχυμύχῃ ἢ πύθῃ καὶ λήγοντ' ὑρέσασθ'.

Μεσσηθὶ φάιδεσθ'· δευλὴ δὲ ἐνὶ πυθμύνι φουδά.

Quis cum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus, nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit? *Clericus.*

353. Περίσῃ ἀποδοῖναι] Τὸν ἀποσηγοῦντα ἀποσηγοῖ. vide Tzetzem de his versibus. accedere ἀποσηγοῖν. τ' ἀποσηγοῦντα ἀποσηγοῖ, τὸ δωρεῖσθαι δωρεῖσθαι. *Gruetius.*

356. Ἀρπαξ pro ἀρπαγῇ, ut v. 191. ὕβρις pro ὑβρισίᾳ. *Scaliger.*

357. Ἀνὴρ ἐθέλων] Ἐδωκεν αὐτῷ. & ὅγε καὶ μέγα δοίη. Anastrophe pro καὶ ὅγε μέγα δοίη. *Gruetius.*

358. Χαίρει τῷ δῶρῳ] Hoc est, donatione factā. *Idem.*

360. Καὶ τε σμικρὸν] Forſan, Καὶ τοι. ἐπ' ἀχνύσῃ φιλον κῆρ] ἢ τῷ placet. ἐπ' ἀχνύσῃ, hoc est, ἐλύπησιν, σπένδω. contristat, contraxit; subintellige, ei cui ablatum. παχύνω gelu constringo, congelo proprie. Sic Metaphoricè pro tristi moerore afficio. Homer. Iliad. P. Τῷ δὲ ὡς φρεσὶν ἄλκιμον ἦτορ παχυνέται. Cordis systolen seu contractionem sequitur tristitia. Ceterum in fine versûs legendum videtur φίλον ἦτορ, pro φίλον κῆρ, quod suppositum est à librariis. Locus ex Homero supra citato expressus foret. Scribendum τὸ γ' ἐπ' ἀχνύσῃ φιλον ἦτορ. *Gruetius.*

360. Καὶ τε σμικρὸν ἔόν καὶ τὸ ἐξῆς] Vera hæc sunt, quis neget? sed non opus fuit Musarum afflatu, ut excogitarentur aut scriberentur, quæ vel à vetula cogitari, nec frigidius exprimi potuerunt. *Clericus.*

364. Αἰδοπα λιμόν] Atram, deformem, turpem & malefunda-fames

Mercēs autem viro amico constituta sufficiens esto.

Etiā cum fratre ludens, testem adhibeto.

Credulitas pariter ac diffidentia perdunt homines:

Ne verò mulier te animo nates exornans decipiat,

Blandè garriens, tuum inquirens finum.

Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.

Unicus verò filius servarit paternam domum

Pascendo: ita enim opulentia crescet in ædibus.

impostor, ἀπατηὼν. placet τὸ φιλήτης. habet Hesychius & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura & τὸ φιλήτης videtur præferre. ἐπίχρ. *Gnietus.*

375. Φιλήτης] *Helladius* Bezzantinus in *Chrestomathia*, quæ est apud *Photium*, in *Bibliotheca*: Κατ' εὐφρασιμὸν οἱ Ἀττικὸι τὴν κλέπτην φιλητὴν λέγουσι οἰοῦντες μισητὸν ἢ καὶ φιλητὴς ὁ κλέπτης, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: Ἀττικὸι boni ominis causâ, furem φιλητὴν dicunt, quasi exοφύει (nempè κατ' ἀντίφρασιν) vel φιλητὴς fur, quia amat accipere aliena. Crediderim potius dictum sic propriè furem non quemvis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hic *Hesiodus*. Vide tamen *Vossium* in *Etymolog.* ad vocem *Pilo*. *Clericus.*

376. Πατρῴον οἶκον] Sic distinguendum videtur. Τελεία πύλη post τὸ οἶκον. Φερβέειν ὡς γὰρ π. *Pasce*; ita enim opulentia crescat in ædibus. Notum illud *Catonis* ex *Plutarcho*, pascere, benè pascere, malè pascere. *Gnietus.*

377. Φερβέειν ὡς γὰρ πλῆτος αἰεὶ] Hic versus quàm ineptè cum sequenti cohæreat, fieri non potest, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ αἰεὶ desideratur. Ego dubitare non possum, *Hesiodum* hoc modo scripsisse, ut versus transponantur:

Μνηστῆρας δὲ παῖς σῶζοι πατρῴον οἶκον,
Γηραιὸς δὲ θύοις ἔτερον παῖδ' ἐγκραταίπην
Φερβέειν ὡς γὰρ πλῆτος αἰεὶ) ἐν μεγάρῳ.

Ita rei causa sequitur, quæ interpellata erat, absurdè interjecto illo versu: Πῶς δὲ κεν: nam τὸ δὲ apud *Hesiodum* αἰπολογηθὲν esse, qui cum triverunt, ignorare non possunt. Porro ἐγκραταίπην ἔτερον παῖδα φερβέειν, rectè dictum est. Pueri φερβεῖσθαι dicuntur, dum in tenera illa ætate sunt, quæ crescunt nutriunturque, ut & βόσκεισθαι. Tale est illud *Sophoclis* *Ajace*:

Τίως δὲ, κυφοῖς πνεύμασιν βόσκει, νίκω
τυχλῶ ἀπώλει, μητρὶ τῇδ' ἐχέμενόν.

Idem est βόσκεισθαι, φερβεῖσθαι, ἀπώλειν. Mens hæc erit:

Unicus verò filius domum paternam servet,

Γηραιὸς ὃ θάνοις ἔπερον παῖδ' ἱκατάλειπων.
 Ρ'εῖα δέ κεν πλεόνεαςι πόροι Ζῶς ἀάρετον ὄλβον.
 Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη μείζων δὲ Ἐπιθήκη·
 Σοὶ δὲ εἰ πᾶντε θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶ σῇσι,
 ὧδ' ἔρδειν. ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

380

Πλησιάδων Ἀτλαγμέων Ἐπιπελομυράων,
 Ἀρχεὸν ἀμνητῶ. δρόπιο δ', δυασομυράων.
 Αἱ δὲ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας πεσασθήσονται

385

*Senex verò priusquam moriaris alium relinques
 Crescentem: ita enim divitia in adibus crescunt.
 Jupiter enim pluribus facillè plures adjungit opes.*

dubitare non possum. *Heinsius.*

378. Ἐπερ] MS ἀπὸ παῖδα, hoc est, tenerum puerum. Nam quid sibi vult ἔπερ παῖδα? Ex senis felicitate est puerum heredem relinquere, nam proveciores patribus molesti esse solent. ex ἀπὸ παῖδα; ex quo ἔπερ. Hic versus Proclo ἀδιανόητος & rejiciendus; Heinio transponendus. vide notata. vers. sequ. πλείων, subintellige, sibi invicem succedentibus. v. sequ. 380. ἐπιθήκη. subintelliges curæ. *Guietus.*

383. Ἐπιπελομυράων] Nullus Poëta, præter hunc, inseruit & in genitivo adjectivi nominis. *Scaliger.*

383. Ἐπιπελομυράων] Τῇ ἑῷ ἐπιτολῇ τ. sequ. δυασομυράων τῇ ἑῷ δύνει. *Guietus.*

383. Πλησιάδων] Hoc est, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadum, qui sæculo *Hesiodi*, ex calculo *Dionys. Petavii* Variar. Dissert. Lib. II. c. 9. factus est in gradu Tauri I. Nam hoc circiter est tempus initii messis, in Græcia. Præterea *Hesiodus* Agricolis scribens de ortu loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innotescit. Multa habet, hanc in rem, *Claud. Salmasius* Cap. XXXVII. Exercitat. Plinianarum, sed ea valdè intricata & perplexa, quæ castigavit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quorum intererit nosse errata *Salmasii*, quæ ad *Hesiodum* nostrum non pertinent. *Clericus.*

385. Ἀρόπιο δὲ δυασομυράων] „Matutinum ortum φανέρωτος, seu „ἡλιακόν, significari, ac δύον ἑῷ seu occasum cosmicum ne pueri „quidem nesciunt. *Hesiodi* sæculo ortus ille contingebat in Tauro. „Stellæ sunt Vergiliæ plures, una est ex iis lucidior ceteris, magni- „tudinis tertiæ. Ea tempore *Hesiodi* occidebat heliacè in Gradu Arie- „tis, 4, 8'. oriebatur in Tauri gradu 11, 4'. At prima stella, ver- „sus occidentem, occasum Heliacum faciebat in gradu Arietis 0, 51'.

„Inter-

Senex autem moriaris, alium filium relinquens.

Facile verò & pluribus præbuerit Jupiter ingentes opes.

Major autem plurium cura, major quoque accessio.

Tua si opes mens appetit in animo suo,

Sic facito. operamque opera subinde addito.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,

Incipe metere; arare verò, occidentibus.

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta

„ Intervallum inter occasum primæ Pleiadum & ortum lucidæ gradus
 „ 40. Meritò itaque diebus abscondi quadraginta Vergilias canit *Hesiodus*. Sol in Arietem vero motu subibat, *Hesiodi* tempore, Martii
 „ 31. Quippe anno Per. Julianæ 3714. verus locus solis in Arietis
 „ initio fuit Athenis Martii 31. horâ post mediam noctem 1, 24'.
 „ Itaque Taurum ingrediebatur Aprilis 30. Maii proinde 11. die, lu-
 „ cida Pleiadum oriebatur, ultima verò Pleiadum ad orientem Maii
 „ 16, quo tempore Messis incipiebat in Græcia. Occasus earundem
 „ matutinus in Libra 19. gradu fiebat, sed verus nec adspectabilis.
 „ Ideò circa initium Scorpii *ἐπιγεγνημένος φανερός* accidit ineunte No-
 „ vembri. Nam æquinoctium autumnale, per idem tempus, incidit
 „ in Octobris initium. Tum igitur arationis ac sationis tempus ap-
 „ petit; quod *Virgilius* hisce versibus expressit:

„ *Ante tibi Eoa Atlantides abscondantur*

„ *Gnosiaque ardentis decedat stella Corona,*

„ *Debita quam sulcis committas semina.*

Hæc aliæque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Dissert. Lib. II. c. 9. Igitur in verbis *Hesiodi* mentio fit unius ortûs Heliaci Pleiadum, & duplicis earum occasûs. Ortûs tempus referendum ad 11. Maii. Prior occasus, qui arationis tempus indicabat, fuit Cosmicus occasus, cum oriente Sole unâ cum Scorpione, in quo est, Pleiades in Tauro sitæ horizontem ex adverso subeunt. Quod circa initium Novembris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior verò occasus obscurius indicatur v. 368. estque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis, & post quem in radiis solaribus per quadraginta dies latebant Pleiades. Ita tamen loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet utrumque illum occasum; nemo enim non dixerit, lectis ejus versibus, occasum cujus meminit v. 384. eum esse post quem Pleiades latent per quadraginta dies ante messem. Sed sunt ejus verba benigniùs explicanda, cum non ignoraret quantum tempus sit inter arationem & messem. *Clericus*.

385. *Τὸν ἀγένητον*] Vide not. ad v. antecedentem. *Clericus*.

386. *Κε-*

Κεκρύφαται· αὖτις ᾗ περιπλομήν· ἐνιαυτῷ
 φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρσαομήνοιο σιδήρεα.
 Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἳ τε θαλάσσης
 ἔργυθι ναιετάωσ', οἳ τ' ἄγχεα βηοσθέντα
 Πόντῃ κυμαίνοντο· ἀπὸ πρῶθι πίονα χῶρον
 Ναίωσιν. γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν ᾗ βοιωτεῖν,
 Γυμνὸν δὲ ἀμαίνειν, εἴ χ' ὤρεα πάντ' ἐθέληθαι
 Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερι· ὥς τοι ἔκαστα
 ὧρ' ἀέξεται, μή πως τὰ μεταξὺ χαρίζων
 Πτώσῃς ἀλλοτρίους οἴκους, ἢ μηδὲν ἀνύσῃς.
 Ὡς ἢ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι σὺν ὀπιδῶσω,
 Οὐδ' ὀπιμετρήσω. ἐργάζεσθαι, νήπιε Πέρση,
 Ἔργα, τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήσαντο·
 Μὴ ποτε σὺν παιδείᾳ γυναικί τε θυμὸν ἀχέων,

390

395

386. Κεκρύφαται] Astrologi δὲσιν ἡλιακῶς occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgò vocant combustam stellam. Illa autem δέσιν deberet dici κρύψις. Est enim occultatio potius, quàm occasus. Quando verò stella explicatur ex radiis solis, quod propriè dicitur ἔξωλασμός, hoc vocant ἀνατολῶς ἡλιακῶς. Intervallum autem ab occultatione ad ἔξωλασμόν Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed Hesiodus dicit non quindecim sed viginti dierum esse τὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὸν ἔξωλασμόν. Scaliger.

386. Περιπλομήν· ἐνιαυτῷ] Περιπλομήν· ἀπὸ πάλω, verito, verso, unde πάλω, πάλω, πολέω, & πίλωμαι, ἀπειλίλωμαι, ἀπειλόλωμαι, ἀπειλόλωμαι. Guicetus.

386. Περιπλομήν· ἐνιαυτῷ] Itaque intra quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliae, collocandum Hesiodi anni principium; quod fortasse referendum ad initium Tauri; quò spectare videntur verba Virgilii Georg. I, 217.

*Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
 Taurus.*

Hoc unum ex verbis Hesiodi colligi potest. Vide tamen quæ habet Jof. Scaliger Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. Clericus.

387. φαίνονται] Annus Thebanus tempore Hesiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur παραλιών, vere adulto. Scaliger.

387. Χαρσαομήνοιο σιδήρεα] Ut acies ferri, hoc est, falcis inciditur, acuitur. Guicetus.

389. Α'Γ.

Latent: rursus verò vertente anno

Apparent, primum ut acuitur ferrum.

Hæc utique arborum est lex, (cùm iis) qui mare

Prope habitant, (tum iis). qui valles flexuosas,

Mari fluctuante procul, pinguem regionem

Colunt. Nudus serito, nudusque arato,

Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles

Opera ferre Cereris: ut tibi singula

Matura crescant, ne quando interim egens

Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.

Sicut & nunc ad me venisti: ego verò tibi non amplius donabo;

Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,

Labores quos hominibus Dii imposuerunt:

Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens

389. Αΐκια] Αΐκια βασίλειον πίνα χῦρον, appositio. *Gnietus.*

391. Γυμνὸν ἀπείρεν] Antequàm sit nimis acre frigus; sub finem Octobris, quo tempore in Græcia clemens est cœlum. *Clericus.*

391. Βοσπιῦ] Βοσπιῦ, hoc est, ἀρσενίῳ, ἀρῶν, arare. *Gnietus.*

392. Ἐρκα κρημίζομαι] Σοφκρημίζομαι. hoc est, curare opera Cereris. *Idem.*

392. Εἴ χ' ὤρει πάντα ἰθάληα] Ὄρει non est semper τὸ κατ' ὄρει, sed & τὸ ἐν πλάτῃ in fructibus: dicebantur autem ἐν πλάτῃ fructus & πλεσφόροι, cùm non minùs fecundi essent, quàm destinaret cultor. Ita ὤρει ἐν αὐτῷ dixit Theocritus τ' ὄρει, & ne uno quidem die pleno minorem. Et πλεσφορία pro frugibus illis celebrabatur, quas Hesiodus καρπὸς ὤρει vocat, sicut οἶκος πλεσφόρος ille dicebatur, in quo erant, maritus, uxor, liberi. Et tantùm πλεσφόρον, ὄρει τ' ἐν αὐτῷ, dicunt Poætæ: unde illud, πλεσφόρον εἰς ἐν αὐτῷ, quod Theocritus ἵπες ὤρει dixit. Hesiodus eleganter εἴ χ' ὤρει πάντα ἰθάληα Ἐρκα κρημίζομαι Δημήτριος. id est, εἰ πλεσφόρος καὶ ἐντελής τὰς καρπὸς κρημίζομαι ἰθάλης. *Heinsius.*

396. Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες] Hinc liquet non magnas divitias retulisse Persen, ex hereditate malè divisa, de qua Hesiodus tamen dolenter admodum queritur vs. 35. & seqq. *Clericus.*

396. Ἐπιδώσω] Ἐφ' οἷς ἰδὼκε δῶσω, ut vers. sequ. ἐπιματῆσθαι ἐφ' οἷς ἐματῆσθαι, ματῆσθαι. *Gnietus.*

398. Διεπαμύθησαν] Εἰσώθησαν, πεμύθησαν ἰδὼσαν, Moschopulus; hoc est, signis indicarunt, docuerunt, significarunt, ἀφ' ἐκμηρίων ἰδὼσαν, ἐσώθησαν. *Gnietus.*

Ζητάῃς βίοτον καὶ γείτονας, οἱ δὲ ἀμελῶσιν. 400
 Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τάξεται· ἑὺ δὲ ἐπ' λυπῆς,
 Χρῆμα μὲν ἔπειξαι, σὺ δὲ ἐτώσια πόλιν ἀγορεύσεις.
 Ἀχρεΐῃ δὲ ἔσαι ἐπέων νομός. ἀλλὰ σ' ἄνωγα
 Φραζέσθαι χρειῶν τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλεεινῶν.
 Οἶκον μὲν πρῶτα, γυναῖκά τε, βῆν τ' ἀροτῆρα, 405
 Κτητῶν ἔχαιμα, ἥ τις καὶ βοῶν ἐπιτο.
 Χρήματα δὲ εἰν οἴκῳ πάντ' ἀρμύρα ποιήσας.
 Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δὲ δύνῃται, σὺ γ' ἵπτα.
 Ἡδ' ὥρη παρεμβέηται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
 Μήδ' ἀναβάλλεσθαι εἰς τ' αὖρον, εἰς τ' ἐννεφιν. 410
 Οὐ γὰρ ἐτωσιοεργὸς ἀνὴρ πύμπλησι καλῶν,
 Οὐδ' ἀναβαλλόμενος μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
 Αἰεὶ δὲ ἀμβалиεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.

403. Ἀχρεΐῃ δὲ ἔσαι ἐπέων νομός] Hoc est, νόμισις, tributio, par-
 titio, distributio in utramque partem, utramque. Homer. Πολὺς δὲ
 ἐπέων νομός ἐνθα καὶ ἐνθα. distributio. Moschopolus πολλὸς vertit. Griesius.

405. Γυναῖκα] Non intelligit uxorem, sed ancillam. Aristoteles
 in Oeconomicis falsus est memoriā, cum hoc versu absolutam sen-
 tentiam contineri & γυναῖκα putat esse χαιματῶν. Scaliger.

406. Κτητῶν] Emam non famulam. ordo, γυναῖκα κτητῶν ἔχαιμα
 μετῴ. Ibid. ἥ τις καὶ βοῶν ἐπιτο. boves subintellige feminas. hoc est,
 vaccas sequatur, curet. Griesius.

406. Κτητῶν ἔχαιμα] Notarunt jam olim viri docti Philoso-
 phum in Oeconomicis etiam τῶν κτηνῶν pro conjuge sumere. In jure
 certè Attico, etiam conjux inter τὰ κτήνη numerabatur, & maritus
 ὁ κύριος appellabatur. Unde cum lis intentaretur uxori, præco cla-
 mabat Ἡ ΔΕΙΝΑ ΚΑΙ Ὁ ΚΥΡΙΟΣ, id est, Ejusmodi mulier
 accusatur cum domino suo. Qua occasione Comicus Smicythen per-
 stringens, parumque virilem ostendens, κύριον illi dat. χρυσὸν δαΐς
 Σμικυθίῳ καὶ κύριον. Ἰππιῶσιν. Hominibus enim mollibus per contu-
 meliam eleganti scommate κύριον assignabant, quasi eos inter τὰ κτή-
 νη & κτήνη cum uxoribus numerarent: quales erant impuri illi se-
 nes Lampriidii sub καὶ ῥόγῃ Heliogabalo, qui, maritos se habere ja-
 ctabant, scelestæ principis sui libidinis affectæ. Heinsius.

407. Χρήματα] Ὁρῶντα μαρμαρά. Griesius.

410. Ἐννεφιν] Harpocratio: Ἐννὸν δὲ καὶ εἰς ἔννῳ τὸ εἰς τρεῖς λέγουσιν
 καὶ ἀπὸ τῶν τῶν ἐνοὶ δασιωνόμοι τὸ πρῶτον καὶ παρεληλυθὸς δηλοῖ. Mirum est
 ἐνοὶ præteritum tempus dici, ἐννὸν verò futurum. Hesychius ἐν καὶ ἐπὶ
 τὸ μὲν τῶν αὖρον. Alii, ut Proclus, referunt ad ἐννὸν καὶ νῆα, quæ erat
 trigesi-

*Quæras victum per vicinos, hi verò negligent.
 Bis enim & ter forsitan consequeris: si verò amplius molestus fueris,
 Rem quidem non facies, tu verò inania multa dices.
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
 Cogitare debitæque solutionem, famisque evitacionem.
 Domum quidem primùm, fæminamque bovemque aratorem,
 Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
 Instrumenta verò domi omnia apta para:
 Ne tu quidem petas ab alio, illæque recaset, tu verò careas,
 Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
 Ne verò differas inque crastinum, inque perendinum.
 Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procrastinator. Studium verò tibi opus auget.
 Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.*

trigesima mensis dies. Sed hoc quoque parum verisimile, nam in simpliciter non dicebatur. Præterea accentus variatio rem dubiam facit. Crediderim potius in contractè dici pro in, unde additâ syllabâ poëticâ φω, fit inφω, ita ut subaudiamus inφω, aut si libet in annos, significeturque dilatio in longum tempus. Sic Horatius de Poëmate, cujus editionem diu differendam suadet, Art. Poët. γ. 388.

nonumque prematur in annum,
 Membranis intus positus. Clericus.

413. Α' ἀμβολιῆς αἰὶς] Egregiè eum describit Persius Sat. V.

*Cras hoc fiet. Idem cras fiet, quid? quasi magnum,
 Nempe, diem donas; sed cùm lux altera venit,
 Jam cras hesternum consumpsimus, ecce aliud cras
 Egerit hos annos, & semper paululum eris ultra.*

Si usquam alibi, in agricultura maximè nocet dilatio. Audi Columellam Lib. XI. c. 1. Prælabentis verò temporis fuga quàm sit irreparabilis, quis dubitet? Ejus igitur memor præcipuè semper caveat, ne improvidus ab opere vincatur. Res est agrestis insidiosissima cunctanti, quod ipsum expressius vetustissimus auctor Hesiodus hoc versu significavit, αἰὶς ἀμβολιῆς — Quare vulgare illud de arborum positione rusticis observatum, ferere ne dubites, id villicus ad agri totum cultum referri judicet, credatque prætermittas non duodecim horas, sed annum periisse, nisi suâ quaque die quod instat effecerit; nam cùm propriis panis momentis fieri quidquam debeat, si unum opus, tardius quàm oporteat, peractum sit, cetera quoque quæ sequuntur cultura, post justa tempora, seriùs adhibentur, omnisque turbatus operis ordo spem totius anni frustratur. Clericus.

- Η̃μῶ δὴ λήγῃ μὲν ὀξέῃ ἡελίοιο
 Καύμαϊ ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὁμβρήσῃ 415
 Ζηνὸς ἐρεθενέῃ, μὲν ᾧ τρέπεται βρότε' ἥρως
 Πολλὸν ἐλαφρότερον. (δὴ γὰρ τότε σείε' αἴθερ
 Βαιὼν ὑπὲρ κεφαλῆς κηελτρεφέων ἀνθρώπων
 ἔρχεται ἡμάτιον, πλεῖον δὲ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
 Η̃μῶ ἀδηκτοτάτῃ πέλεται τμηθεῖσσι σιδήρῳ 420
 ὕλῃ, φύλλα δ' ἔσχεζε χέει, πόρροιο τε λήγῃ
 Τῆμ' ἄρ' ὕλοτομῆιν μεμνημένῳ ὄριον ἔργον.
 Οἷμον μὲν τελεπόδιον τάμνειν, ὕπερον ᾧ τείπηχιον,
 Ἀξονά θ' ἐπ' ἀπόδιον· μάλα γάρ νύ τοι ἄρμονον ἔστω.
 Εἰ δέ κεν ὀκτ' ἀπόδιον ἀπὸ καὶ σφύραν κε τάμοιο, 425
 Τελεσίθαμον δ' αἶψιν τάμνειν δεκαδωρὼ ἀμάξῃ,
 Πολλ' ὅπῃ καμπύλα κῆλα· φέρειν ᾧ γύλιον, ὅτ' αἶν ὄρης,
 Ἔς οἶκον, κατ' ὅρε' ἀζήμῳ, ἢ κατ' ἄρυσαν,
 Πρίννιον. ὅς γὰρ βυσὶν δρέων ὀχυρώτατός ἐστιν.
 Εὖτ' αἶν Ἀθλῶαίης δμῶος ἐν ἐλύματι πύξας 430

414. ὀξέῃ ἡελίοιο] Interpretes reddunt *taxiō*, *ὄξυκλήτων*, placet *acris*, *acuti*, ut Interpres Latinus. *Gnietus*.

415. Καύμαϊ ἰδαλίμῃ] *A calore sudorifero æstivo*, ab ἰδῶ. *Idem*.

416. Σείε' αἴθερ] *Solis astrum*. Σείε' pro Sole. *Idem*.

418. Κηελτρεφίῳ ἀνθρώπων] Nempe, eorum qui sunt cis æquatorem, quibus post æstivum solstitium arcus diurnus solis minor est. Non ignoravit *Hesiodus* solem tunc diutius lucere *Æthiopibus* illis, qui sunt trans æquatorem. Vide infra γ. 527. *Clericus*.

419. ἔρχεται ἡμάτιον] Volvitur, vadit interdiu. πλεῖον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, scribendum videtur ἀπαύρει. *Hesych.* ἀπαύρει, ὁδύει, ἀποδημεῖ, ἀναχωρεῖ. idem ἀπαύρειται ἀποδημεῖται. Magis autem noctu ambulat, hoc est, diutius ambulat Sol per noctem, longius durat nox quàm dies. *Gnietus*.

420. Η̃μῶ ἀδηκτοτάτῃ] Scribe τῆμος, tunc. *Idem*.

420. Α̃δηκτοτάτῃ] Illa, nempe, anni tempestate cæsa minùs est obnoxia vermibus; qui in tenero cortice, aut alburno, deponunt ova, ex quibus postea exclusi vermes lignum rodunt. De hisce vermibus vide quæ collegit *Sam. Bochartus* *Hierozoïci* P. II. Lib. IV. c. 27. *Clericus*.

421. Πόρροιο τε λήγῃ] Hoc est, ἡ βλαστῶν, ἡ βλαστήσεως παύσις, ἡ κλωνοφύειν, cessat ramos emittere, germinare, pullulare. *Gnietus*.
Succus,

sandi :

ale,

c.

(stro,
plau-
neris,

st &
com-
cia ca-

ars pe-

o spi-

ex pids
ex pds
pds
pds
pds
x com-

e, aufer

pro de-

faber li-
quo fit
dicatur,
divina

1. Κλαδευτήριον, Falx.
2. Διχαυτήριον, Ventilabrum.
3. Αρπη, Falx serrata.
4. Αὐτόγυον ἄροτρον, Aratro.
5. Ἑλέτλη, Sica.
6. Ἑλυσος, Medium aratri.
7. Πηχτὸν ἄροτρον, Aratro.

*Quum itaque jam definit vis fervidi Solis
 Calorem sudoriferum, per autumnum pluyente
 Jove præpotente, movetur humanum corpus
 Multò levius. (nam tunc Sol
 Paullisper supra caput mortalium hominum
 Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
 Quando minimè cariei est obnoxia cæsa ferro
 Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:
 Tunc sanè ligna secare tempestivum esse opus memento.
 Mortarium quidem tripedale seca, pistillum verò tricubitale,
 Axemque septempedalem: valdè enim certè conveniens sic.
 Si verò octopedalem & malleum inde secueris, (stro,
 Triumpalorum curvaturam rotæ secato decem palmarum plau-
 Multa præterea curva ligna: fertò autem burim, cùm inveneris,
 Domum, sive in monte quærens, sive in agro,
 Ilignam. hæc enim bobus ad arandum firmissima est:
 Si Palladis famulus dentali infigans*

Succus, nempe, quo aluntur arbores, tunc minore copia est, & crassior fit cœli frigore; quibus de causis, lignum est durius & compactius. Vide hac de re *Vitruvium* Lib. II. Cap. 9. de materia cædenda, & ad eum *Guil. Philandri* adnotationes. *Clericus.*

423. Ο'λμῶν] Pilam. *Guietus.*

426. Τετραῖταμον] Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, αἰταμον verò dodrans. *Scaliger.*

426. Τετραῖταμον] In longitudinem. Versu præcedente pro εφύρον καὶ τῆμιον, leg. εφύρον καὶ τῆμιον. *Guietus.*

Ibid. Ἀψιν πῆμνεν] Aratro, plostellæ, à la charruë de deux pieds & demy de large. An scribendum & distinguendum; τετραῖταμον δὲ Ἀψιν πῆμνεν διγὰδὺρα ἀμείη πῶλ' ἐπικαμπύλα καὶ λα. Oratio πῆμνεν δὲ ποδὰ καὶ λα ἐπικαμπύλα Ἀψιν τῆ. δ. α. appositivè. Placet τὸ ἐπικαμπύλα, seu potius ἐπικαμπύλα, accentu in antepenultima, una vox composita. *Idem.*

427. Φέρει δὲ γέλω] Hoc est, ubicumque inveneris dentale, aufer illud tecum, rarò enim occurrit. *Idem.*

430. Ἀθλωαίνης δμῶν] Δμῶν metaplasmsus, declinatio pro declinatione. *Scaliger.*

430. Ἀθλωαίνης δμῶν] Ο' τέκτων. *Guietus.* Sic dicitur faber lignarius, quia fabrilis etiam artì præesse credebatur Minerva, quo fit ut Epeus equum illum ligneum, cujus ope capta est Troja, dicatur,

Γόμφοισιν πελάσας προσεήρεται ἰσοβοῇ.
 Δοιὰ δ' ἧ θέῃς ἄροτρα, πνησάμενθ' ἔχ' οἶκον,
 Αὐτόγυνον καὶ πηκτὴν· ἐπεὶ πολὺ λώϊον ἔτω.
 Εἴ χ' ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερόν γ' ἔπι βυσὶ βάλοις.
 Δάφνης δ' ἢ ἡ πηλέης αἰκιστάτοι ἰσοβοῆς. 435
 Δρυὸς ἔλυμα, πρίνθ γύλῳ. βόε δ' ἐναετήρῳ
 Ἄρσενε κεκτῆδ' (τ' γὰρ θένθ' ὅκ' ἀλαπαδόν)
 Ἥβης μέτρον ἔχοντα. τὰ ἐργάζεσθ' ἄριστον.
 Οὐκ ἂν τὰ γ' ἐρίσαντες ἐν ἀλάκῃ καμνὴν ἄροτρον
 Ἀΐσαν, τὸ δ' ἔργον ἑτάσιον αὐτὶ λίποιεν. 440
 Τοῖς δ' ἅμα ποταρχικὸν ἔσθ' αἰζήνῃς ἔπειτα,
 Ἄρτον δειπνήσας πετρίτρυφον, οὐτάβλωμον·
 Ὅς κ' ἐργῶ μελετῶν ἰθείαν ἀδλακ' ἐλαύνει,
 Μηκέτι παπταίνων μεθ' ὁμήλικας, αἶψ' ἔπι ἐργῶ
 Θυμὸν ἔχων. τὰ δ' ἔτι νεώτερόν τ' αἶψ' αἰμείνων 445
 Σπέρμαθ' ἀλάσας, καὶ ἔπι αὐτοερίῳ αἰλέας.

divinā Palladis arte, ædificasse, Lib. II. Æneïdos γ. 15. Isidorus Orig. Lib. XIX. c. 20. Olea quoque hanc dicunt inventricem & fabrica multarumque artium repetricem. Ideoque illi vulgò opifices supplicant. Clericus.

431. Προσεήρεται ἰσοβοῇ.] Pro προσεήρεται. προσεήρηθ' scribendum videtur. *Gruetius.*

436. Βοὴ δ' ἐναετήρῳ] *Aristoteles Hist. Anim. Lib. VI. c. 21. de bove : ἀκμῶν δὲ μέγιστε πενταετής ἐστίν· διὸ καὶ Ὀμήρου φασὶ πενταετέων πρὶν ὀρῶν, ποιῶσιν αἰρετὰ πενταετήρη — καὶ τὸ βόας ἐναετῶν· δύνασθαι γὰρ ταῦτα :* *viget quinquennis maximè ; quocirca Homerum rectè dixisse aiunt marem bovem quinquennem — & bovis novennis, hæc enim idem valere.* *Apud Homerum, scilicet, Iliados H. Agamemnon μάσταιν βοὸς πενταετήρη, ut & filii Autolyçi Odyss. T. At Odyss. K. Æolus excoriat utrem bovis ἐναετῶν, quo ventos includit. Hæc quorsum idem dixerit Philosophus divinare nequeo; nisi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia usque ad nonum annum est in pleno ætatis vigore. Unde Hesiodus, in Operibus, βοὴ δ' ἐναετήρῳ &c. Hæc habet Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. II. c. 28. Fortasse voluit indicare Aristoteles bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa nonum. Clericus.*

442. Τετρίτρυφον, οὐτάβλωμον] Hic τέτρετ' ἄρτα quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadra*, quæ paribus uterstitiis in pa-
 ne

Clavis conjungens temoni adaptaverit.

Bina verò facito aratra, laborans domi,

Non compositum & compactile: quoniam multò optimum sic.

Si quidem alterum freg-eris, alterum bobus injicias.

E lauro autem vel ulmo firmissimæ stivæ sunt.

E quercu dentale, ex ilice burim. boves verò duos novennes

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)

Cùm juvenutis mensuram habent. hi ad laborandum optimi.

Non utiquè hi dimicantes in sulco aratrum

Fregerint, opus verò imperfectum reliquerint.

Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur,

Panem cænatus quadrifidum, octo frustorum,

Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,

Non ampliùs circumspiciens æquales, sed in opere

Animum habens. Hoc verò neque junior alius melior

Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandam.

ne erant distinctæ. Auctor Moreti:

_____ jamque subactum

Format opus, palmisque suum dilatat in orbem,

Et notat impressis, æquo discrimine, quadris.

Hesychius: τεύρε, κλάσμεν ἄετι, Quam vocem crediderim Veteri-

bus Glossis restituendam, in quibus, Quadra, τόπος; imò τεύρε.

Βλωμός verò, hoc in loco, minus frustum significat. Hesychius: βλω-

μός, ἰχνίψωμος, ubi legendum viderunt docti ἰχνὸς ψωμός, buccæa

tenuis. Quod tamen non est ita intelligendum apud Hesiodum, cùm,

ut rectè Isaac. Casaubonus ad Athenæum Lib. III. c. 29. absurdum sit

existimare rustici hominis famem octo buccellis posse expleri. Athe-

naus quidem: βλωμιλίς τι ἄετις ὀνομαζομένη λέγει (Philemon) τὰς ἰχνί-

πας ἐντομὰς, ὅς τ' ὀνομαζομένης λέγουσι: Blomilios vocari dicit panes

incisuris divisos, quos Romani quadratos vocant, id est, in quadras in-

cisos. Clericus.

442. Ὁ κτείνων] Hoc est, ἰκτείνων. *Guietus.*

444. Παπταίνων μὲθ' ὁμήλικας] Non attendens sulcos, sed circum-

spiciens an amicum aliquem sit conspecturus. Ex negligentia ejus-

modi desumpta est sententia Christi Luc. IX, 62. Οὐδὲς ἐπιβαλὼν τὴν

χείρα ἐπ' ἄροτρον, ἢ βλέπων εἰς τὸ ὀπίσω, εὐθεὶς ἔστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ

Θεοῦ. Hesychius: παπταίνων, ἀεὶ βλέπων· πάντῃ παπταίνοντι, ὁρῶντι. Sic

quoque interpretatur Eustathius: τὸ ὧδε καὶ ἐπὶ ἀροτριῶν τὴν θείαν,

ταῖς ἀεὶ βλέπων. Clericus.

Κερόπερ' ὃ δ' ἀνὴρ μεθ' ὁμήλικας ἐπιοίηται.
 Φερίζεας δ' εἴ τ' ἂν φωνὴν γεγένηε πακύτης
 Τ' ὕθεεν ἐκ νεφέων ἐνλαύσια κεκληγύης.
 Ἦ τ' ὄροτοιο πε σῆμα φέρει, καὶ χεῖματ' ὦρλω 450
 Δεικνύει ὁμβρηρῶ· κροδίλω δ' ἐδάκ' ἀνδρὸς αἰδέπεια.
 Δὴ τότε χορτάζειν ἑλικας βόας ἐνδον εόντας·
 Ρ' ἡϊδίων ὃ ἐπ' εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἄμαξαν·
 Ρ' ἡϊδίων δ' ἀπανήνασθαι παρὰ δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας αἰφνειὸς πύξασθαι ἄμαξαν, 455
 Νήπι'· εἰ δὲ πόν' οἶδ', ἐκατὸν δέ τε δέρεσθ' αἰμάξης.
 Τῶν πρῶθεν μελέτῳ ἐχέμεν, οἰκίῃα θέσθαι.
 Εὐ τ' ἂν δὴ πρῶτις ἀροτὸς θνητοῖσι φανεῖη,
 Δὴ τίτ' ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
 Λύλω καὶ διερλὼν ὄροων, ὄροτοιο κατ' ὦρλω, 460
 Πρωτὶ μάλα σπείδων ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρτρα.
 Εἴαρε πολεῖν θέρεσθ' ἧ νεωμύῃ ἔσ' ἀπατήσθ'.

447. Ε'πείηται] Hoc est. æquales animo agitat, lasciviendi cupi-
 dine commoto. Nam πείνομαι, unde, interposito ι, πείνομαι, est
 non tantum timore, sed quovis alio affectu vehementiore commo-
 veri. Hesychius: Πείνομαι, πείνομαι λέγεται τὸ παρηγορεῖσθαι πρὸς τὴν
 ἀφροσύνην. Exempla sunt, apud optimos Scriptores, frequentia.
 Unum tantum adscribam ex Dione Prusæo, quod mihi commodum
 hisce diebus elegantissimum Scriptorem lætanti occurrebat. Sic lo-
 quitur de Homero Orat. II. de regno: πάντες δὲ λέγει διδάσκων καὶ πα-
 ραινῶν, ὡς δὲ καὶ τραπέζης ἐπιμειλίᾳς τὴν αἰσθητὴν, ἐπὶ τροφῆς καὶ πανθίας καὶ
 πολυπλείας οὐκ ἐτόλχανεν ἀπειρῶν. ὥστ' τὴν αἰσθητὴν τῶν ἐπιμειλίᾳς
 Πέρσης καὶ Σύρος καὶ ἑὶ ἑλλήνων ἱταλιώτας καὶ Ἴωνας, μηδὲ ἱσθὺς ἐφικνεῖσθαι
 ἢ παρ' Ὀμήρῳ χρηγίας καὶ ἀερότητος: hac autem dicit docens & admo-
 nens, bonos oportere & mensa curam gerere, quandoquidem cibi varii &
 pretiosi non erat inexpertus; ita ut qui nunc hisce valde afficiuntur, Persæ &
 Syri & Græci, Italique & Iones longè absint à sumtibus & deliciis quæ
 sunt apud Homerum. Clericus.

448. Εὐτ' ἂν γεγένηε φωνὴν πακύτης] Multa ad hujus loci illustra-
 tionem congegit Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. I. C. 11. quæ non
 exscribemus. Observandum dumtaxat hic sermonem esse de mi-
 grante grue, non de adveniente. Clericus.

450. Ἦ τ' ὄροτοιο πε σῆμα φέρει] Copiosissime de variis arationibus
 egit Claud. Salmasius ad Solinum Pag. 509. & seqq. Ed. Ultraject.
 ubi, inter alia, hæc habet: Tertiam arationem, quæ fata inarantur,
 Hesiodus

Junior enim vir aequalium desiderio flagrat.

Observa verò, cùm vocem gruis audieris

Altè in nubibus quotannis clangentis;

Quæ & arationis signum affert, & hyemis tempus

Indicat imbriferi: cor autem rodit viri bobus carentis.

Tunc sanè pasce camuros boves, domi manentes.

Facile enim dictu est, par boum da & plaustrum:

Facile autem recusare, (& dicere) boves occupati sunt.

Constituit autem homo, qui opinione suâ dives est, fabricare plau-
Stultus: & hoc nescit centum esse ligna plaustrum. (strum

Horum ante curam habere oportet ut sibi acquirat.

Cùm primùm igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,

Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,

Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,

Summo mane festinans, ut impleantur tibi arva.

Vere vertito, æstate verò iterata non te fallat.

Hesiodus ἀργον propriè vocat. De prima dixit ἔαγε πολὺν; de secunda, θίρεσθαι δὲ ναιμδῆν, quæ est νείσις vel iteratio; de tertia, ἀργον, quæ voce sationem ubique intelligit, quia simul serebant, arabantque tertid. Sic de gruis adventu (imò verò abitu) ἡ τ' ἀροσίου τι σήμα &c. & paullo post: αὐτὸν καὶ διπλὴν ἀροσίων. ἀροσίου καὶ ὥρην, hoc est, ἐνοχὸν καὶ ὑγεῖν ἀροσίων κατὰ τὴν ἑσπέρην ὥρην. Ita alibi, apud eundem, ἀροσίων est serere: εἰ δὲ καὶ ἡλιόσις τροπαίς ἀροσίων χθόνα δῖαν. Vetat terram seri circa brumam. Nimirum, ἀροσίων est quidem semper arare, sed quia cum ultima aratione conjuncta erat satio, priore & posterius significatur. Intelligitur autem hic & alibi satio tritici, de qua sola quasi potissima, agit Hesiodus, in hoc Opere. Clericus.

452. Ἐλαγας] Curvis cornibus, reflexi. Guietus.

454. Πάρα δ' ἔργα] Hoc est, πᾶσι. μύθησις. Idem.

455. Φέρων ἀφνειός] Riche par imagination. Idem.

Ibid. Πῆξαδ' ἀμαξάν] Fabricaturum. τὸ πῆξαδ' pro πῆξαδ' positum. Guietus.

457. Οἰκῆια δίδωμι] Παραποιεῖν, hoc est, οἰκῆια ἐμὴν ποιεῖν. τὸ δίδωμι αἰνῆσθαι ποιεῖν. Idem.

462. Ἐἴαγε πολὺν] Ἐἴαγε scribendum videtur, ut sit συνίζησις. Sic inferius. Idem.

462. Ἐἴαγε πολὺν, θίρεσθαι ναιμδῆν] Claud. Salmasius p. 510. Exercit. Solinianarum, ostendit Græcos quidem recentiores ναιμδῆν ac ναιμδῆν dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primùm pro-

scin-

Νεῖον ᾗ ἀσείρειν ἐπὶ κεφίζουσιν ἄρκεσιν.

Νεῖος ἀλεξιάρη, παίδων δὴ κηλήττειρε.

Εὐχεοῖτο δὲ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι δ' ἀγνῇ, 465

Ἐκπέλεια βερίθειν Δημήτερι ἱερὸν αἰκτῶ.

Ἀρχόμενοι τὰ πρῶτ' ἀρότῃ, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης

Χεῖρ' λαβὼν ὄρπηκα βοῶν ὅππῃ νῶτον ἵκηαι

Ἐνδρυσον ἐλκόντων μεσάβων. ὃ δὲ τυτθὸς ὅππῃθεν

Δμῶος, ἔχων μακέλλῳ, πόνον ὀρνίθεσσιν πιθείη, 470

Σπέρματα κακκρύπλων. Διθυμοσύνη γὰρ αἰείη

Θνητοῖς ἀνθρώποις· κακθυμοσύνη δὲ κακίη.

Ἄλλ' οὐκ ἀδρόσύνη σάχυνες νόοιεν ἐραζε,

Εἰ πέλῃ αὐτὸς ὅππῃθεν Ὀλύμπῳ ἐσθλὸν ὀπάζοι.

Ἐπεὶ δ' αἰγέων ἐλαΐσειας δ' ῥάχνια· καὶ σε ἔολπα 475

scinditur; sed vetustissimos vocasse νῆασιν secundam arationem, non primam, ex hoc Hesiodi loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda æstate; quod νῆαν vocat Hesiodus, Latini iterare. Νεῖον similiter vocant terram novalem, quæ iterata est. Et sanè hæc etiam significatio est verbi νῆαν, de novo enim fieri, & novari dicitur quod secundò fit. Græci Interpretes veteres interpretantur ἐπιλαύουσιν γῆν καὶ ἡρόπῃαν, καὶ ὁμαλῶσιν, ἀντακκινίζοντες αὐτῆς αὐτῶν καὶ νῆαν ποιόντων. Quæ omnia secundam arationem Latinorum & iterationem designant. Quod offringere proprè dicebant; nam proscissione, hoc est, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rampuntur, æquanturque. Hæc aliâque similia sæpiùs repetit, pro more suo, vir summus. Clericus.

463. Νεῖον δὲ ἀσείρειν] Idem pag. 514. observavit cum toties novetur terra, quoties aratur, νῆαν dici non tantum agrum primum proscissum, sed quamvis terram per omne id tempus, quo vertitur & aratur, donec conferatur, quod liquet ex hoc Hesiodi loco. Sic & Odyss. E. 127. νῆαν εἰς τελευτῆν, in novali ter versato, quod tertium est, sive tribus arationibus motum. Xenophon: εἰ μὴ καὶ αἰγὰρ ἡ νῆος ἱστοῖται, ὅλην περὶ διὰ καὶ πλεονέκῃ αὐτῶν εἶναι, καὶ ὅππῃ ὅτι μέγιστον πρὸς τὸ ἥλιον: si bona futura est novalis, debet esse pura ab omni sylva, & quàm maximè torreretur à sole. Sed nec, quod Hesiodus νῆαν λέγει vocat terram, quæ æstate iteratur secundâ novatione, inde sequitur νῆαν propriè dici de iteratione. Nam & πολλῶν γῆν non de prima tantum, sed etiam de secunda ac tertia dicitur. Unde δὲ πολλῶν & τελευτῆν γῆν. Aliâ hanc in rem, apud ipsum Salmasium, lege. Clericus.

463. Κεφίζουσιν ἄρκεσιν] Adhuc suspensam, elevatam. Gnetus.

464. Εὐ-

*Novalē verò serito adhuc levem terram.
 Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.
 Supplica verò Jovi infero, Cererique casta,
 Ut matura grandescant sacra Cereris dona.
 Incipiens arare, cū extremum strivæ
 Manu capiens stimulum boum terga attigeris
 Temonem trabentibus loris. juvenis autem pone
 Servus, ligonem tenens, negotium arvis facessat,
 Semina abscondens. Rectus enim ordo optimus
 Mortalibus hominibus est; confusio verò pessima.
 Sic quidem ubertate spica nutabunt ad terram,
 Si finem ipse postea Jupiter bonum præbuerit.
 E vasis autem ejicies araneas: teque arbitror*

464. Εὐκαλίπτος] In copia imprecationes non fiunt, sed in inopia, vide Proclum. Idem. Vult Hesiodus agrum probè cultum suppeditare victum familiæ, quæ alioqui infensa sit patrifamilias, diris eum devovet, nec nisi cibo potest placari. Clericus.

465. Δὲ χθονὶς] Cereris, aut Proserpinæ conjugii. Numina connexa. Gaietius.

466. Ἰσθὺν ἀπὸ τῆς] Αἰτιατικὴς ἰσθμῶν. vers. seq. leg. δῆρ' οὐτ' pro δῆρ' οὐτ'. Idem.

468. Εἰς τὴν γῆν ἵκηται] Νῦν τὴν ἐφίκεται. τρωαῖς. Idem.

469. Ἐνδρῶν] Τὸν ἱσθμῶν. à parte totum aratrum. τὸ ἱνδρῶν hic tropicè medium arboris, matrix, le cœur. vide Hesych. in ἱνδρῶν. vers. sequ. πόνοι] dolorem. Idem.

470. Ἐχὼν μακίλλῳ] Non propriè intelligitur ligo, sed malleus ad occas frangendas. Scaliger. Imò verò ad invertendam in semen terram; nam hæc est tertia aratio, non occatio, quæ secunda est. Vide ex Salmasio notata ad γ. 462. Clericus.

471. Εὐθημεριῶν] Τὰ καλῶς ἀγείρονται καὶ οἰκονομεῖν τὰ ἰαυτῶν. Gaietius.

475. Ἀράχνης] Telas araneorum. (Quæ non amoveniunt sterili anno, quia non opus est omnibus vasibus ad recondendum triticum paratis, propter messis tenuitatem. Sic Catullus, ut vacuum crumenam describat, ait *sacculum plenum esse araneorum*. Clericus.) Vers. sequ. ἐπιπύρρον] an ἐπιπύρρον, vel ἐπιπύρρον, ut ἄλλορον. hoc est, vescentem. ab ἐπείω, vescor, unde ἐπείω. ἄλλα ἐπείω. Nonn. Hesych. ἐπιπύρρον ἰσθμῶν. Homer. λατὴν ἐπιπύρρον. Idem.

Γηθήσειν, βιότσιο ἐρύμνον ἐνδὸν ἰόνι^Θ.
 Εὐοχθέων δ' ἴξεαι πολὺν ἔαρ. κ' δὲ πρὸς ἄλλας
 Λυγάζεαι· σέο δ' αἶψα^Θ ἀνὴρ κεχρημύ^Θ ἔσται.
 Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς δρόγῃς χθόνα δῖαν,
 Ἡμῶ^Θ ἀμήσεις, ὀλίγον πρὶ χειρὸς ἔργων,
 480 Δυνία δεσμώων κεχρημύ^Θ, ἔ μάλισ' χαίρων.
 Οἷσις δ' ἐν φορμῶ· παῦροι δέ σε θήσονται.
 Ἄλλοτε δ' αἰλοῖ^Θ Ζηνὸς νό^Θ Αἰγιόχοιο·
 Ἀργαλέ^Θ δ' ἀνδρεῖσι καὶ θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὄψ' ὀρόσεις, τέδε κέν τι φάρμακον εἴη.
 485 Ἡμῶ^Θ κόκκυξ κακκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι,

476. Εἰρύμνον] Malim legi ἐρύμνον, quàm elidi γ. quod durum est. Hoc est, redundantem intus positus; ab ἐρύγμα, *enclito*, & metaphoricè *redundo*. Clericus.

477. Εὐοχθίων] Εὐοχθίων hīc legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hesych. εὐοχθεῖν αἰεῖν, εὐθυμεῖν, πλήρη εἶναι, εὐτροφεῖν. ὅχι καὶ τροφή. δαῖτες εὐοχθεῖ opipara, læta convivia, παρὰ τὸ εὐ εἶναι. Athen. εὐοχθεῖν quæ εὐεπτεῖν. Sed εὐεπτεῖν magis placet. Guilielmus.

Ibid. Πολιὸν] Floridum. ἀλλὰ τὸ λυγρὸν καὶ ἐν αὐτῇ ἀνθίων. Moschop. Heinſius *περὶ τῆς ἐξαιτίας* exactum. Idem.

477. Εὐοχθίων δ' ἴξεαι] Malè εὐοχθίων substituitur ab aliis. Eustathius: ὅθεν καὶ Ἡσίοδος εὐοχθεῖν λέγει, τὸ ἐπὶ καλοῖς καπνῶν. ἢ καὶ ἄλλως ὀχθεῖναι, τὸ εἰς ὄψ' ἐπ' αἶρα καὶ θυμὸν. Item, ὅποιον καὶ τὸ ὅχι μὴ ὀχθεῖναι ἢ τροφῇ· αἶψ' ἢ καὶ τὸ εὐοχθεῖν κατὰ πᾶς παρ' Ἡσίοδου. Heinſius.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] An scribendum: εἰ δέ κ' ἐν ἡλ. τροπαῖς pro καὶ ἐν ἡλ. τροπαῖς, h. e. bruma. Interpp. κατὰ πᾶς τροπαῖς exponunt. Guilielmus.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] Hoc est, circa solstitium hibernum. Ex his constat, verba sunt Cl. Salmasii p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum sementis tempus, præcipuè triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuisse ab occasu Vergiliarum. Hoc Hesiodus, Theophrastus, Xenophon, & Plinius testantur. Et Xenophon quidem totum illud tempus ferendi εἰς πρῶτον, καὶ μέσον καὶ ὄψιμον distinguit. Festinata satio à Vergiliarum occasu incipiebat, serotina circa brumam. Hesiodus ὄψιμος τῶν vocat, qui eo tempore ferit, ut contra πρῶτος τῶν qui circa Vergiliarum occasum, v. 490. Columella Lib. II. c. 8. Intelligi debet tritici satio dierum sex & quadraginta ab occasu Vergiliarum, qui sit ante diem IX. Calend. Novembris ad Brumæ tempora. Sic enim servant prudentes agricola, ut quindecim diebus priusquam conficiatur Brumæ, totidémque post eam confectam, neque arant, neque vitem aut arborem putant. Fallitur tamen vir summus in eo quod hīc habet
 πρὶ

Gavifurum, victu potitum intus reposito.

*Benè instructus cibis autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Respicias: tui verò alius vir indigus erit.*

*Si verò brumâ araveris terram alnam,
Sedens metes, paucillum manu comprehendens, (dens.
Ex adversa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valdè gau-
Feres autem in sporta: pauci verò te suspicient.*

*Aliàs autem alia Jovis mens Ægiocchi,
Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.*

Sin autem serò araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.

Quando cuculus canit quercûs in frondibus,

ᾠδὴ τῷ ψαλμῷ, de quo vide ad γ. 486. Clericus.

480. Ἡ μὲν ἀμύνη] Hoc est, otiosè, nam non erit cur festines. Alioqui segetem copiosam metentes satis temporis non habent, ut inter metendum sedeant. Festinandum enim periti Rei Rusticæ suadent. Columella Lib. II. c. 21. Sed cùm matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortam Canicula, CELERITER demetatur; nam dispendiosa est cunctatio. Cujus rei rationes postea tradit. At in raris segetibus, messis brevi absolvitur; etiam non festinantibus. Clericus.

480. Πσεὶ χιῶς] Scribe Πσεὶ χιῶς, les mettent bechovet, ob paucitatem. Guetus.

Ibid. Πσεὶ χιῶς ἰσχυρῶν] Psalter Psalm. CXXIX, 7. non implevit manum suam messor, neque sinum suum colligator. Clericus.

481. Ἀνὴς ὑψίστης] Adverb. hoc est, ἀνὴς τῆς τῶν ὑψίστης, les uns en haut, les autres en bas, idque propter spicarum inæqualitatem. Guetus.

482. Παύεις δὲ σε ἡνιόκῃ] Psalter de tenui messe Ps. CXXIX, 7. non dicent transeuntes, benedictio Jehova vobis. Clericus.

482. Ὁνιόκῃ] Θωμῆος. Guetus.

483. Ἀλλοτὶ δὲ ἀλλοτὶ Ζῶος] Aliàs aliter accidere solet ritè & secùs arantibus. Idem.

484. Κατὰ συντοίαν νοῦν] Difficilis comprehensu. τῶν. Idem.

486. Ἡ μὲν Κόκκυξ κακὴ] Initio veris. Plinius Lib. XVIII. c. 26. de spatio quod est inter æquinoctium vernum & exortum Vergiliarum: In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricola rapienda sunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non suffecerit: dum sciat inde natam exprobrationem fœdam, putantium vites per imitationem cantûs alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritum, falcem ab illa volucre in vite deprehendi. Clericus.

Τὸ πρῶτον, πέρπῃ τε βροτῶς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῇμ' ὧς Ζεὺς οἱ τρίτῃ ἡμαῖ, μὴδ' ὀσπλήγῃ,
 Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὀπλήω, μὴτ' ὀσπλείπῃ.
 Οὕτω κ' ὀψαρότης πρῶτηρότῃ ἰσφαερίζῃ.

490

Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσω· μὴδέ σε λήθοι
 Μήτ' ἔαρ γινόμενον παλιν, μὴδ' ὦρα ὄμβρο.
 Παρ δ' ἴθι χαλκείον θῶκον, καὶ ἐπαλέα λέγχῳ,
 Ὡρῃ χειμερῇ, ὅποτε κρύθ' ἀνέρας εἶργον.

495

Γράνθ' ἐνθα κ' ἄοκν' ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλῃ.
 Μὴ σε κακῇ χειμῶν ἁμνηχανίῃ καταμάρψῃ
 Σὺν πενίῃ, λεπτῇ ᾗ παχυὴ πόδα χεῖρὶ πύζοις.
 Πολλὰ δ' αἰετὸς ἀνὴρ κενελῷ ὅπῃ ἱλπίδα μίμνων,
 Χρηίζων βιότοιο κακὰ προσελέξατο θυμῷ.

500

Ἐλπίς δ' ὅσῃ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζῃ,
 Ἦμνον ἐν λέγχῃ, τῷ μὴ βίθ' ἄρκει εἶη.
 Δείκνυε ᾗ δμῶεας, θέρως ἐπ' μέσσω ἰόντ'
 Οὐκ αἰεὶ θέρθ' ἐοσέται, ποιέειθε καλλιᾶς.

487. Τέρπῃ τε βροτῶς] Verni temporis amenitate, quam denun-
 ciat. Gnuetus.

488. Τρίτῃ ἡμαῖ.] Toto tertio die, præter duos priores. v. sequ.
 ὀσπλήω] vestigium. Idem.

490. Ἰσφαερίζῃ] An scrib. ἰσφαερίζω. hoc est, ἰσλῷ φέρω, ψῦφον.
 hujus pluvie triduanæ beneficio, fera aratio tempestivæ æqualis fue-
 rit. Idem. Ubi venit imber multorum dierum sementis uno die surgit.
 Columella Lib. II. c. 8. Clericus.

491. Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσω] Hoc est, recordare. Est lo-
 quutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. Cle-
 ricus.

493. Λέγχῳ] Adde iis, quæ de hac voce notata sunt, locum Harpo-
 crationis: Λέγχα, Ἀντιφῶν ἐν τῇ πρὸς Νικοκλέα. Λέγχα ἱερὸν δημοσίαν
 πᾶς ἔπρε, ἐν οἷς πολλοὶ ἄγριοις ἐκαθίζοντο πολλοί. Ὀμβρο,

Οὐ δ' ἰθέλεις εὐδύνειν χαλκίον ἐς δάμα ἱλθῶν,

Ἦέ περ ἐς λέγχῳ.

Κλειάνθης, ἐν τῇ πρὸς Θεῶν, ἀπαιτῶν τῇ Ἀπόλλωνι πᾶς λέγχα φασί.
 εἰδῶν δ' ὁμοίως γινώσκων αὐτοῖς, καὶ περ' ἐν οἷς ὁ Θεὸς Λέγχα λέγει ἐπι-
 λαίνεσθαι: Antiphon in Oratione contra Nicoclem. Leschas publica vocabant
 loca, in quibus otiosum vulgus desidebat. Homerus: non vis cubitum
 ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam Lescham. Cleantes, li-
 bro

*Primum, delectatque mortales in immensa terra,
 Tunc Jupiter pluat triduo, neque desinat,
 Non utique supra bovis ungulam, neque infra:
 Ita & serus arator primo aratori equalis fuerit.
 Animo autem benè omnia serva: neque tibi lateas
 Ver exoriens canum, neque tempestiva pluvia.
 Præteri autem officinam ærariam, & calidam tabernam,
 Tempore hyberno, cùm frigus homines vehemens
 Detinet: tunc sanè impiger vir valdè domum auget.
 Ne te mala hyemis difficultas opprimat
 Cum paupertate, macilentâ verò crassum pedem manu premas,
 Multa autem ignavus vir vanam ob spem exspectans,
 Egens victûs, mala versat in animo.
 Spesque non bona indigentem virum fovet,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
 Dic autem servis, æstate adhuc mediâ,
 Non semper æstas erit, exstruite casas,*

bro de Diis, ait Leschas Apollini consecratas; esse autem exedris similes. Deumque cognomine Leschenoriam à quibusdam vocari. Adi & If. Casaubonum in Characterem ἀδελφίας, apud Theophrastum. Clericus.

493. Ε'π' αἰῶν ἀήλων] Ε'παλῖα ab ἐπαλῆς. ἐπαλῆς ab αἰλός, pro quo αἰλός, calidus. *Guietus.*

494. Εἴρων ἰχάνη] Scribendum videtur ἔρων ἰχάνη, abstinet, abstinere facit. *Idem.*

497. Παχὺν πύδην] Aristoteles in problematis: fameliciis superiora arescunt, inferiora tument. *Scaliger.*

497. Διπλὴ δὲ παχυὴ πύδην] Famelici indicium. *Guietus.*

498. Ε'πὶ ἐλπίδι μύμονος] Τμῆσις. *Idem.*

499. Προεπλίξατο θυμῷ] Hoc est, πρὸς θυμῷ ἐπλίξατο, hoc est, ἐνέστα. ἀνδραγαθὸς λόγος. in corde suo dixit, cogitavit, in animo suo versat. Huc facit Davidis versiculus: Dixit insipiens in corde suo non est Deus. *Idem.*

500. Ε'λπίς δ' ὅτι ἀγαθή] Ε'λπίς ὅτι ἀγαθή Hesiodo est νόμος καλὸν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quæ cogitationibus vacat. *Heinsius.*

500. Κομίζεσθαι] Hoc est, alit, fovet. v. 502. Δείκναι] doce. *Guietus.*

Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα, καὶ ἡματα, βέδορε πάντα,
 Τῷτον αἰλίκοι καὶ πιγάδας, αἵτ' ὅττι γαῖαν
 Πνύσαντο βορέας, δυσηλεγέες τελέθουσιν.
 Ὅστε Διὶ Θρήκης ἵπποτρόφω Ἀρείῳ πόντω
 Ἐμπνύσας ἄλινε· μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη.
 Πολλὰς δὲ δρυς ὑψιθέμους, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὔρεσσι ἐν βήσσης πλανᾷ, χθονὶ παλαιοτέρῃ
 Ἐμπίπλων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριον ὕλη.
 Θῆρες δὲ φείσας, ἔρως δὲ ὑπὸ μέζῃ ἔθεντο,
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰσκιον, αἰλιά νυ καὶ τῷ
 Ψυχρὸς ἰὼν Διῶσι, δαυστέρων περ ἑόντων.
 Καί τε Διὶ ρινῇ βοὸς ἔρχεται, ἔδέ μιν ἴατο.
 Καί τε δὲ αἶγα ἄησι τανύτελχα· πῶσα δὲ ἔπι
 Οὔνεκ' ἐπνεῖσθαι τείχες αὐτῶν, ἃ Διῶσιν
 Γς ἀνέμω βορέα· τροχαλὸν δὲ γέροντα πήησι.
 Καὶ Διὶ παρθενικῆς ἀπαλόχρουν ἃ Διῶσιν,
 Ἡ τε δόμων ἔντοθε Φίλη παρὰ μητέρι μίμνῃ,
 Οὔπω ἔργ' εἰδῆα πολυχρύσα Ἀφροδίτης.
 Εὔτε λοδογαμνὴ τέρενα χροῖα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ

504

510

515

520

504. Μῆνα Ληλαιῶνα] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem. respondebat Attico Ποσειδῶνι, αὐτὸς Γαμελιῶνι. Scaliger.

504. Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα] Κατὰ τὸ μῆνα, subintellige, sunt. Menses in quo sunt mali dies. Vel sic distinguendum: Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα (καὶ ἡματα, βέδορε πάντα) τῷτον αἰλίκοι. & placet. hoc est, mensem vero Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vitam pro, hunc, inquam, vitam. Vel appositivè. μῆνα δὲ Ληλαιῶνα καὶ ἡματα, βέδορε π. hoc est, Mensem Januarium, malos dies, hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vitam. Guetius.

504. Ληλαιῶνα] Apud Thebanos primus mensis dicebatur Βουκρίπιον, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: ὁ νόμος καλεῖται ἐν τῷ πρώτῳ μῶνι παραδόναι τὴν Βουκριαρχίαν ἱερείῳ, ὃν Βουκρίον ὀνομάζουσιν: cum lege sancitum esset ab iis dari Bucrotarchiam primo mense, quem vocant Bucratium. Hunc autem eundem, quem Hesiodus Ληλαιῶνα vocat, esse putat Plutarchus. Hesychius: Ληλαιῶν. Οὐδὲνα μὲν τῶν μῶνων Βουκρίοι ἔπινον καλεῖσθαι, εἰς δὲ δὲ Πλάτωνα Βουκρίον, καὶ τὸ ψυχρὸς ἰσιν. Secundus mensis erat Ἐρμαῖον. Sequitur apud Hesychium: ἱνοὶ δὲ τῷ Ἐρμαῖον, ὃς μὲν τῷ Βουκρίον ἰσιν καὶ τῷ Ἀθηναίῳ τὴν τῷ Ληλαιῶν ἱερείῳ ἐν αὐτῷ ἔγχεσιν. Hæc ex Jos. Scaligeri Lib. I. de Emend. Temporum.

Χειρομνή, νυχίη καταλέξεται ἔνδοθεν οἴκῃ
 Ἡμαὶ χειμερίῳ, ὅτ' αἰνέσῃ ὃν πόδα τένδῃ,
 Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἡθεσι λουγαλέοισιν.
 Οὐ γάρ οἱ ἥελις δείκνυ νομόν ὀρμηθλήῳ·
 Ἀλλ' ὅπῃ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στεωφᾶται, βροθίον ᾗ πανεπλήεαςι φαείνῃ.
 Καὶ τότε δὴ κερεοὶ καὶ νήκεροι ὕληκοῖται
 Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνά δρύα βησθέντες
 Φόγυσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τέτο μέμηλεν,
 Οἳ σκέπα μαιόμυροι πυκινὰς κούθμῳνας ἔχουσιν,
 Καὶ γλάφυ πετρῆεν· τότε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴσοι,
 Οὐ τ' ὅπῃ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδρας ὀρεῖται·
 Τῷ ἵκελοι φοιτῶσιν, αἰλουόμυροι νίφα λακίῳ.
 Καὶ τότε ἔσασθε ἔρυμα χροὸς, ὥς σε κελεύω,
 Χλαῖναν μὲν μαλακίῳ, καὶ περμιόεντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μινύσκει.

525

530

535

523. Καταλέξεται] Καταλέξομαι in praesenti, ut αὐξομαι. *Guietus.*

524. Αἰνέσῃ] Αἰνέσῃ ὁ πολύπαις, ut infra ἡ χεὶρ πίνθη, φερύει· ὁ κρχλίας. *Idem.*

525. Ἐν ἡθεσι λουγαλέοισιν] Λύζω, λόγος, unde λυγηρὸς λυγρὸς λουγαλῆς καὶ ἐπινθίσθ' εἰ λουγαλῆς. alii à λαιγὸς declinant. *Idem.*

526. Δείκνυ] Pro εἰδείκνυ à δείκνυμι. *Idem.*

527. Ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν] Qui intelligebat solis arcum diurnum, tempore brumæ minorem apud Græcos. majorem esse in Æthiopia, quam hic describit, debuisset intelligere esse Antipodas. Attamen, admissio priore, posterior, quamquam necessarium consuetudinem, intelligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

530. Μυλιόωντες] Μυλιόω παρὰ πῖς μύλας ἡ γυνή σπαιγίας, ὀδόντας. Deinde pro δρύα scribendum videtur δρία. *Hesych.* δρίον, ὕλη, ὄρεος, δρύα. *Guietus.*

532. Οἳ σκέπα] Τετὺν non τετὰ τὸ σκέπα sing. numero à σκεπαρὸν, σκέπαρ, σκέπα, ut à λιπαρὸν, λίπαρ, λίπα. τὸ σκέπον non placet. à σκέπαρ τρεπῇ fit σκέπας. *Hesych.* σκέπη ὑποδοχή. *Idem.*

533. Καὶ γλάφυ] Γλάφυρ, γλάφυ, hoc est, σπύλαιον, ἀντρίον. *Idem.*

533. Τρίποδι βροτῶ ἴσοι] Hoc est, senil. Respicit *Hesiodus* ad ænigma Sphingis, τί ἐστὶ τὸ αὐτὸ δίπουν, τρίπουν, καὶ τετράπουν; quid sit idem bipes, tripes & quadrupes? Οἱ Οἰδίπυς ἀπὸ φήματος ἀνθρώπου εἶναι τὸ σφίγγιν. ἡπίων μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχειτε τετράπουν εἶναι· αὐξήσονται δὲ δίπουν· γρηγο-

Uncta, noctu cubat intra domum
Tempore hiberno, quando exossis (polypus) suum pedem arrodit,
Inque frigida domo, & in latibulis tristibus.
Non enim illi Sol ostendit pabulum ut invadat:
Sed super nigrorum hominum populūque & urbem
Vertitur, tardius autem Gracis lucet.
Et tunc sanè cornutæ bestiae & non cornutæ sylvarum cultrices
Miserè dentibus stride ites per quercetum clivosum
Fugiant; & passim omnibus id curæ est,
Quæ tectâ inquirentes, densas latebras habent,
Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini similes,
Cujus & humeri fracti sunt, & caput terram spectat:
Huic similes incedunt vitantes nivem albam.
Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,
Lænam mollem, & talarem tunicam.
Stamine verò in paucō multum subteminis intexe.

ἡγοῦμαι δὲ ἔτιπαι. Βακτηρία χροῖμας ἀπὸ τὸ ἀδινεῖαι: Oedipus de-
claravit hominem esse quod proposuimus erat, ut autem enim quadrupedem
esse, auctum verò bi-pedem, senem denique factum quadrupedem, scipio-
ne utentem, propter infirmitatem. Verba sunt Diodori, è Libro IV. Bi-
bliothecæ. Clericus.

534. *Ἐπὶ ἰσχυρῶς] Ἐπὶ ἰσχυρῶς τῶντος. Guetus.*

534. *Ἐσχα] Incurvata, quasi fracta essent. Debilia etiam fracta dicuntur, ut gravis annis m les dicitur multo jam fractus membra labore, Horatio, Lib I. S. t. I 5. Clericus.*

535. *Νίφα λουκῶ Νίψι φῶς. Νίφα. Guetus.*

536. *Καὶ τὸ πῶς αὖ] An operæ pretium erat ejusmodi præcepta versibus claudere, quæ cuius aniculæ notissima sunt? Ego quidem non puto. Sed mihi videntur senilem Poëtæ ætatem redolere. Clericus.*

537. *Μαλακῶ] Δασύων, οὐλῶ. Guetus.*

538. *Στήμονι δ' ἐπὶ παύρῳ] Κροῦς est flocus, κρόκη, aut κροῖ sub-*
temen. Idè vestis, quæ ad hyem m & frigus parantur, raro flami-
ne, denso subtemine texti jubet Hesiodus: Κροῦς enim ἐπὶ τῇ κρόκῃ,
non in stamine. Idè durius & retortiore h o stamen, molliore &
magis laxo subtemen. Nam in solo subtemine mollietates illæ lanugi-
nosæ, quæ panno supereminet, & quam pectit ac polit spina fullo-
nis. Insignitè factus ad hoc probandum locus Platonis, qui vulgò
malè exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Est in Politico: ὅπου

Τὴν φείεσθαι, ἵνα τοὶ τείχεα ἀτρεμέωσι,
Μήδ' ὀρεθῶν φείσων, αἰερόμηναι καὶ σῶμα.

540

Ἀμφὶ δ' ὅσῳ πέλιδα βοὸς ἴφι καταμύοιο
Ἄρμυα δῆσαθ, πίλοις ἐνποθε πυκνάσαι.

Πρωτόνων δ' ἐρίφων, ὅπταν κρύθ' ὤρον ἔλθῃ,
Δέρματα συρράπτειν νεύρω βοὸς, ὅφρ' ὀπὶ ὤμω

Υἱὸς ἀμφιβάλῃ ἀλελύ. κεφαλῇφι δ' ὑπερθε

545

Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἔσται μὴ καταδύῃ.

Ψυχρὴ γάρ τ' ἡὼς πέλεται βορέας πεσόντι.

Ἡὼς δ' ὀπὶ γαῖαν ἀπ' ἔργων ἀσερόεντι.

Ἀἷρ πυρφόρος ἐντέταται μακάρων ὀπὶ ἔργοις.

Δὲ γ' αὖ τῇ γνώσει ὀλκῇ ἐμπίπτει τὴν μαλακότητα ἔχει, ταῦτα αἶμα καὶ κλῶ μὲρ ἡθύνει, τὴν δὲ ἐπιπτεμύρην αὐτοῖς εἶναι τέχνην κρηνηνικήν: *Quacumque spina fullonia tractui accommodatam habent molliciem, ea esse subtemen cum neta sunt, artem verò iis præfectam artem nendi subtemen.* Hæc aliâque huc spectantia habet Claud. Salmasius Exercit. Plinian. p. 277. Clericus.

538. Πολλὴν κρήνη] Hoc est, κρήνην. Suid. in κρήνη, tramam quæ stamine mollior. Μηνύσαι, hoc est, πικρῶν, συτίδων. Hesych. subintellige autem, ἐν τῇ ὑφάσει τὴν χλαῖναν. Guicetus.

541. Ἰφι καταμύοιο] Οὐκ αὐτομύτως ἀποθανόντος, non spontè naturæ mortui, sed ferro necati. Guicetus.

542. Πίλοις] Coactilibus, & propterea udones illi à Jurisconsultis ἐμπίλοις dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti. Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. I V. Sylv. in Risu Saturnalitio v. 24. *Casis pilia suta de lacernis.* & sæpè apud Martialem. Scaliger.

542. Πίλοις δ' ἐνποθε πυκνάσαι] Etymologicum magnum: Πῖλον, τὸ ἐξ ἐρίων εἰργασµένον, ὡς τὸ κρημνὸς ἐπιπτεῖται· ἐν ἡμῶν πλωτῶν φησὶ: quod ex lanis elaboratur ad cubandum paratum, quem nos pilotum vocamus. Tum affertur locus Homeri & v. 545. Hesiodi, ac tandem hic 542. versiculus illustratur: Σημαίνει δὲ ὀρεθία, πανία, αἷς παρὰ τῷ αὐτῷ, πέλιδα, καὶ ἐξῆς. πίλοις ἐνποθε πυκνάσαι. Γίνεται παρὰ τὸ πῖλον, οἷον πῖλος πῖς ὢν, καὶ κατὰ κρήνην πῖλον. Quæ verba multis interpretatur Claud. Salmasius in Lampriidii Alexandrum Severum, pag. 521. ed. Parisinæ, ubi ostendit πῖλος esse udones, hoc est, laneos calceos ex lana coacta factos; qui intra calceum quidem habebantur, ut hic, verum & ipsi vicem calceamenti præstabant, domi & intra cubiculum. *Calceones* eos hodie vocamus. Clericus.

542. Πυκνάσαι] An? πυκνάσαι. Guicetus.

543. Πρωτόνων] Sive, ut habent Græci Interpretes, præstantissimæ

*Hanc circuminduito, ut tibi ne tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circùm verò pedes calceos bovis vi occisi
 Aptos ligato, pedulibus intus condensans.
 Primogenitorum verò hœdorum, cùm frigus tempestivum venerit,
 Pelles consuito nervo bovis, ut super humeros
 Contra pluviam injiciat munimentum. supra caput verò
 Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant:
 Frigida enim aurora est, Boreâ cadente:
 Matutinus verò super terram à cœlo stellifero
 Aër fecundus extenditur beatorum supra opera:*

fimi sint foetus ii, quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; sive, singulari idiomate Linguae Bœotiae, *primogenita* dicerentur pecudes in suo genere eximiae, quemadmodum apud Hebræos בכורים *bchorim*, ut Hebræi Lexicographi docebunt. *Clericus.*

544. Νεύρω βοῶς] Secundum morem antiquum nervis consuendi pelles. Sic hodie Canadivi faciunt. *Guietus.*

545. Ὑπερ ἀμφιβάλλῃ ἀλέλω] Hoc est, Ἐπεὶ οὐδὲν ἀειδὴς ἀλεωρῶ, è Cod. vet. Palat. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχον ἀσκητὴν] Homer. καὶ ἀσκήσουσι χιτῶνα, hoc est, καὶ ποικιλοχρῶντι. Gallicè *un feutre bien foulé*. Ἀσκητὴν autem dixit ut differat à supradictis πῖλος ἑνὶ τοῦ πυκνότητος, hoc est, pilis divius elaboratis. κατεπλέων verò est madetacias secundâ personâ, non *humefiant*, *Idem.*

546. Πῖλον ἔχον ἀσκητὴν] Græcis, ut habet *Salmasius* ad *Capitolini* *Pertinacem*, πῖλον & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum ejus est πῖλιον, unde *pileum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque significabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* est πῖλον à *cudendo*. *Cudere* autem est ferire & tundere. Alia, apud eundem, vide. *Clericus.*

549. Ἀῆρ πύρραρον] Voce aër intelligenda tenuis illa nebula, quæ, unâ cum rore, è cœlo in terras decidit, non excluso tamen rore crassiore. Sæpè aër, apud *Hesiodum*, nebulam significat, ut γ. 255. Vide & sequentes versus, ubi hic aër ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifestò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Hesychii*; Ἀῆρ, καὶ πύρραρον, ὁμίλη, hoc modo: Ἀῆρ, πύρραρον, ὁμίλη, ventus, nebula; ita ut *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Clericus.*

549. Μακάρων ἐπ' ἔργων] Hoc est, felicitum agricolarum, divitum, qui, scilicet, agriculturæ peritiâ & indefesso labore ditati sunt. *Guietus.*

Ὅς τε δρυοσάμῃσι ποταμῶν ὑπὸ αἰενούντων,

550

Τ' ὧς ὑπὲρ γαίης δρυεῖς ἀνέμοισι θυέλλῃ,

Ἄλλοτε μὲν δ' ὕψι ποτὶ ἑσπερον, ἄλλο τ' αἴῃσι,

Πυκνὰ θρηγικίῃς βορέεσσι νέφεα κλονέοντο.

Τὸν φθάσῃσι, ἔργον τελέσας, οἴκῳ δὲ νέεσθαι,

Μηποτε σ' ἐρανόθεν σκοπῶεν νέφος ἀμφικαλύψῃ.

555

Χρῶτα τε μυδαλεον θείῃ, καθά δ' εἴματα δάσῃ.

Ἄλ' ἑωαλόαδ'· μεῖν γὰρ χαλεπώτατο ἔσται.

Χειμέριον, χαλεπὸς περὶ δάποις, χαλεπὸς δὲ ἀνθρώποις.

Τῇσι δ' ὠμίσου βροτῶν, ἐπὶ δὲ ἀνέρι καὶ πλείονι εἴῃ.

Ἀρμαλιῆς μακρὰ γὰρ ἐπιρροῇτι εὐφρόναι εἰσί.

560

[Ταῦτα φυλασσόμενοι, τεπλεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν

Ἰσθόσθαι νύκτας τε καὶ ἡμέρας, εἰσέκειν αὖθις

Γῇ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμιχτον ἐκείῃ.]

Εὖ τ' ἂν δὲ ἐξήκοντα μὲν τροπὰς ἡελίοιο

Χειμέριον ἐκτελέσῃ ζωὴς ἡμέρας, δὴ ῥα τότε αἰθήρ

565

Ἀρκτὺρ περὶ λιπῶν ἱερὸν ῥοσὶν ἐκχεανοῖο,

Πρῶτον παμφάνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαισι.

550. Αἰενούντων] Scribendum videtur αἰνέοντων. Quidam codd. αἰν αἰνών. quam lect. onem sequitur Tzetzes. ex ea, quamvis sequior te, nostrae colligitur. *Giannetis.*

551. Ἀρθεῖν] Ἀρθεῖν, in spiritum resolutus. *Idem.*

557. Χαλεπώτατο ἔσται] Ἀλωαίον, scilicet, *Idem.*

559. Τῇσι δ' ὠμίσου] Τὸ ὠμίσου, hoc est, dimidia pars cibi ordinarii bobus de ur, ἀπὸ πλὴν αἰερίαν, homini verò plus dimidiā, ut putà dodras ex asse, hoc est, tres quartae partes cibi ordinarii. hyeme ventres sunt calidiores. ἐπὶ πλείονι εἴῃ, pro ἐπεὶ. *Idem.*

560. Ἐπιρροῇτι εὐφρόναι εἰσί] Hoc est, βοηθοί, adjutrices sunt longae noctes bobus ῥοσῶν, hoc est, fluctus, ἐπιρροῇτι fluctu impellens, fluctu adjuvans. à navibus Metaphora, quae fluctu impelluntur & adjuvantur in cursu. *Idem.*

561. Τεπλεσμένον] Hae declarant manifestò annum definere statim à frigore us. ergo ver erat initium anni in signo tauri. Virgil. I. Georg. v. 222: Candidus auratis aperit cum cornibus annum, Annus incipiebat à vernali ortu Pleiadis. *Scaliger.*

562. Ἰσθόσθαι νύκτας τε καὶ ἡμέρας] Hoc est, cibos præbe ad mensuram laboris diurni & quietis nocturnae, ita ut per totum annum dies & noctes æquantur; hoc est, labori dierum alimenta debita, quieti noctium respondeant. καὶ δὲ αὖθις ἴσθαι βλίσκω εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας.

*Qui haustus è fluminibus perennibus,
 Altè supra terram levatus venti procellâ,
 Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
 Densas Thracio Boreâ nubes excitante.*

*Hunc antevertens opere perfectò domum redi,
 Ne quando te calitus tenebrosa nubes opprimat,
 Corpûsque madefaciat, vestèsque humectet.*

*Sed evitato. mensis enim gravissimus hic
 Hibernus, gravis ovibus, gravisque hominibus.
 Tunc medium bobus, homini verò amplius adfit
 Alimonia: longæ enim noctes succurrunt illis.*

*[Hæc observans, totum in annum
 Æquato noctesque & dies, donec rursus
 Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]*

*Quam autem sexaginta, post conversionem Solis,
 Hibernos exegerit Jupiter dies, tunc sanè stella
 Arcturus relinquens sacrum fluctum Oceani,
 Primus totus apparens exorietur vespertinus.*

εἰς, καὶ τοῦ τούτου ἰσχύει τὸ ἔργον καὶ τὸ πᾶν τοῦ φημι. obscurus & implicitus locus. *Guilielmus.*

566. Α'ε'ξ'ῆρ'⊙] Temporibus Hesiodi bruma erat circa 7. aut 8. Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum. Hoc autem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit Hesiodus. Sunt autem 2370. anni à prima Olympiade, incepitque hoc proximo solstitio præterito 1594. bis millesimus trecentessimus & septuagesimus annus. *Scaliger.* Incidebat bruma in 30. Decembris, tempore Hesiodi, ex calculo Petaviano, Var. Diff. Lib. VII. c. 5. *Clericus.*

566. Α'ε'ξ'ῆρ'⊙ καὶ τὸ ἔργον] Plinius de sæculo Juliano Lib. XVIII, c. 26. A Favonio in Æquinoctium vernum Casari significat XIV. Calendas Martii triduum variè, & VIII. Calendas hirundinis visu, & postero die Arcturi exortu vespertino. Columella Lib. IX. c. 2. IX. Calendas Martias Arcturus primâ nocte oritur. At in Petaviano laterculo acronychus exortus Arcturi fit in piscium gradu 14. qui in Calendario Martii V. convenit. Sed ortus vespertinus verus, quem tabula præbet, posterior est apparenti. Hæc & alia D. Petavii Lib. II. c. 8. Var. Dissert. *Clericus.*

567. Α'ε'ε'ξ'ῆρ'⊙] In summo crepusculo, vespere, καὶ τὸ πᾶν τοῦ φημι τὸ πᾶν τοῦ φημι τὸ πᾶν τοῦ φημι. *Guilielmus.*

Τόνδε μετ' ὀρθρογῇ Πανδίωνις ὤρετ' ἐχελιδῶν
 Ἔς Φάει ἀνθρώποις, ἔαρ' ἔννεον ἰσαμύαια.
 Τὼ Φάει μ' οἶνας παταμένεμ' ὥς γ' ἄρμενον.
 Ἀλλ' ὅπ' ἂν φερέσθ' ἀπὸ χθονὸς αἰὲν φυτὰ βαΐνη,
 Πλησιάδας φάγων, τότε δὴ σπάρει σκέπ' οἰνέων.
 Ἀλλ' ἄρπας τε χαρσασέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν,
 Φάγειν ἣ σκιερὰς θώκας, καὶ ἐπ' ἡῶ κῆτον,
 Ὄρεν ἐν ἀμυγῇ, ὅτε τ' ἡέλιος χροῖα κάρφῃ,
 Τημεύει παλαιοῖς, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
 Ὄρεθ' ἀνιστάμεν, ἵνα τοι βίῃ ἄριστος εἴη.
 Ἡὼς γάρ τ' ἔργονο τρέψῃ συμμείρεται αἴσαν.

570

575

567. Ἀποκρίνεται] Idem est quod dicitur ἀποκρίνεται, nam ἀποκρίνεται idem est ac ἀκρητὴς, seu *primordium noctis*. Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tironum addatur, vespertinus verus est. cum occidente sole, stella oritur ex adverso, neque tamen, propter solis aut lucis vespertinae fulgorem, adspectabilis est. Ortus verò vespertinus apparens, quando sol longiusculè ab horizontali diametro progressus est, adeò ut post ejus occasum emergens ab oriente stella conspicua sit. Clericus.

568. Ὄρθρογῇ] Quia summo mane solent hirundines canere. Alii tamen legunt ὀρθρογῇ, ut Hesychius & auctor Etymologici magni, cujus hæc sunt verba: Ὄρθρογῇ. ἡ μυζαίλας θηρῶσαι. ἢ ὑπὸ τ' ὀρθρῇ ἡχῶσαι. Ἡσιόδου. πρὶν ὄρεθαι — διαγέρθαι, ἀπὸ τ' ὄρεθαι ἀπαρμολύειν, καὶ ἀγρολῇ ὄρεθαι. Sic Ὄρθρογῇ esset excitans *luctum*. Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quæ ex Poëtis collegit Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2. Lib. I. c. 10. Clericus.

570. Τὼ Φάει μ' οἶνας παταμένεμ'] Columella Lib. IX. c. 1. postquam VII. Cal. Martias conspici dixit hirundinem, paullo post, à Calendis Martiis, inquit, *eximia est vitium putatio, usque in decimum Calendarum Aprilium, si tamen se gemma nondum moveant*. Clericus.

571. Φερίει] Ὁ κοχλίας, Guicetus.

571. Φερίει] Athenæus Lib. II. p. 63. Ἡσιόδου τ' κοχλίων φερίει καὶ καλῇ, καὶ Ἀναξίλας δὲ,

Ἀπιστότερος εἰ τ' κοχλίων ποικίλ' πίνω,

Οἱ δὲ φίλοις ὑπὸ ἀπιστίας τῆς οἰκίας.

Hesiodus Cochleam vocat domiportam, Anaxilaus verò: Cochleis tu es multò diffidentior, quæ præ diffidentia circumferunt domos. Cicero de Divin. Lib. II. c. 64. Quid me igitur mōnes? ut si quis medicus agroto imperet ut sumat

Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam, potius quàm hominum mōre cochleam dicere. Quod cum ita sit, minor cur

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
 In lucem hominibus, vere nuper cæpto.
 Hanc prævertens vites incidito: sic enim meliùs.
 At cùm domiporta (cochlea) è terra plantas adscenderit,
 Pleiades fugiens, tunc non ampliùs fodiendæ vites:
 Sed falcèsque acuito, servòsque excitato.
 Fugito verò umbras sedes, & matutinum somnum,
 Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,
 Tunc festina, & domum fruges congere,
 Diluculò surgens, ut tibi sufficiens sit.
 Aurora enim operis tertiam sortitur partem.

cur interpretes Latini *testudinem* hæcenus essent interpretati, præsertim cùm testudines in arbores non repant; quod jam observarat ante nos Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2. Lib. iv. c. 30. Clericus.

572. Πλειάδας φεύγων] Τὴν ἐπιβλήν τῇ Πλειάδων, τὴν καὶ οὖν τὸ γινώσκον κατὰ τὴν τῇ Πλειάδων ἐπιβλήν. Ποστ σκαφῶς ἐκπὶ οἰνίαν, subintellige ἰσλ. Hoc versu fossio significatur ut præcedente v. 570. putatio vitium. *Guictus*.

572. Πλειάδας φεύγων] Pluvias, nempe, nimias; propter quas, humo relicta cochleæ plantas conscendunt. *Clericus*.

573. Ἄρπυιαι χαρμῶσιν] Superiùs v. 387. χαρμῶσιν σιδήρῳ. ubi σιδήρῳ de falce ad metendum intelligendum est, ait autem eo loco Pleiades initio messis apparere. *Scaliger*.

573. Ἄρπυιαι χαρμῶσιν] Falce incidere. Suprà χαρμῶσιν σιδήρῳ. *Guictus*.

575. Ὡς δὲ ἀμύγδαλον ἐπὶ τῇ ἡλίῳ χροῖα κέρει] Hic versus sic legendus & distinguendus: Ὡς δὲ ἀμύγδαλον. Ὡς δὲ ἡλίῳ χροῖα κέρει. *Idem*.

576. Τῷ αὐτῷ αὐτῷ] Columella Lib. II. c. 21. Cùm matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum canicula, celeriter demetatur. Nam dispendiosa est cunctatio, primum quod avibus prædam, ceterisque animalibus præbet, deinde quòd grana & ipsa spica culmibus arentibus & aristis celeriter decidunt. Si verò procella vensorum aut turbines inceserint, major pars ad terram defluit. Propter quæ recrastinari non debet, sed aqualiter flaventibus jam satis, antequàm ex toto grana indurescant, cùm rubicundum colorem traxerunt, messis facienda est, ut potius in area & in acervo, quàm in agro, grandescant frumenta. *Clericus*.

578. Ὡς δὲ] Hoc est, horæ matutinæ, quæ ab aurora incipiunt. *Clericus*.

578. Ὡς δὲ τῇ ἡλίῳ χροῖα κέρει] Τῇ ἡλίῳ. *Guictus*.

579. Περ

Ἡὼς τοι περφέρει μὲν ὁδὸν, περφέρει δὲ καὶ ἔργον

Ἡὼς ἔτε φανείσα πολέας ἐπέβησε κελύθου

580

Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δὲ θεῖσι ζυγὰ βασιὶ πίθησιν.

Ἡμεῖς δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέτα πέτλιξ

Δενδρέω ἐφεζόμεθα λιγυρίῳ καταχάετ' αἰοιδίῳ

Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεσθαι καματώδεσθαι ὥρη,

Τῆμεθ' πόταται τ' αἶγες, καὶ οἶνόν ἀεισος,

585

Μαχλόταται δὲ γυναικες, ἀφανρότατοι δὲ τε ἄνδρες

Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένετα Σείριος ἄρξῃ,

Ἀνάλειος δὲ τε χερσὶ ὑπὸ καύματος. αἶψά τ' ἤδη

579. Περφέρει μὲν ὁδὸν] Hoc est, superat viam, hoc est, peragit. Virgil. nec saltem superare viam fit τὸ περφέρειν. Hic idem τῆς ὑπερφέρειν notari videtur. Φαμίῳ ἄρξῃ, πῶν οἶν. αἰκίῃ. Guesius.

579. Ἡὼς τοι περφέρει] Non dudum ut quin huc respexerit Aristarchus, cum in illo Theogoniae loco, Καλλιόπῃ. ἢ μὲν περφεριμένη ἐπὶ ἀπυσίῳ, exponit, περφερίζου περφερίζου. Vetus Glossa ad Theogoniam. Ἀείσεται τὸ περφερίζου, ἀντὶ τῆς περφερίζου ἡκιστὸν ὥστε ἀδελφῶν, πότρου τῇ μητρί, ἢ τῆς χερσὶ περφεριμένη. οἱ δὲ ἐνὶ μετρίῳ. Eustathius: τὸ δὲ περφέρειν περφερίζου ἐπὶ τῇ περφερίζου, ἀφ' ἧς περὶ τῆς ἐπὶ περφερίζου περφερίζου λόγῳ. ὅτι δὲ περφερίζου καὶ τὸ νικῶν λέγεται, ὅτι καὶ ὁ περφερίζου, δῆλον ἐστίν. Ἡσιόδου δὲ ἐν τῇ, περφέρει μὲν ὁδὸν, περφέρει δὲ καὶ ἔργον, ἐπὶ τῇ περφερίζου περφερίζου περφερίζου ὑπερφερίζου, καὶ οὕτως αὐτῇ λαμβάνει ἀντὶ τῆς ὑπερφέρειν, αἶψά τ' ἡμεῖς, περφερίζου περφερίζου, περφερίζου. Heinsius.

582. Σκόλυμος] *Artichaut sauvage*, aliter *chardonette*. Κινύρα *artichaut cultivé*. Κάκλιον *carde*. De Scolymo vide Dioscorid. lib. III. 16. de casto vide Athenæum. Scaliger.

582. Σκόλυμος] Graviter errant, ut putat Claud. Salmasius ad Solinum p. 161. hujus ætatis eruditi ferme omnes herbarii, qui σκόλυμον Græcorum persuadere nobis volunt fuisse, quem Latini propriè *Carduum* vocabant, nos *Articakum*. Hanc saltem differentiam agnoscunt, quod σκόλυμος agrestis sit, *Carduus* fativus. Ego genere distinguere censeo. Σκόλυμος vox Græca est, quæ nomen in Latio non habet; ideò *Scolymus* Latinè suâ voce vocandus est, non *Carduus*, ut faciunt vulgò apud Theophrastum & Dioscoridem. Græci omnes, non solum *Paulus* & *Aëtius*, verum etiam *Dioscorides* ipse Κινάρα & Σκόλυμον separant. Atqui certum est Κινάρα Græcis dici, quem Latini vocant *Carduum*, Siculi Κάκλιον. *Scolymus* Græciæ notissimus, unde illud *Hesiodi* & ex eo *Aristotelis* ἐπὶ σκόλυμον. Hoc florente, mulieres libidinis avidissimæ. *Scolymum* in cibos Oriens & Græci receperat.

*Aurora magis promovet quidem viam, magisque promovet labo-
Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam (rem:
Homines, pluribus verò juga bobus imponit.*

*Quum verò scolymusque floret, & canora cicada
Arbori insidens dulcem fundit cantum
Frequenter sub alis, æstatis laborioso tempore,
Tunc pinguesque caprae, & vinum optimum,
Salaciissimæ verò mulieres, & viri imbecillissimi
Sunt, quoniam caput & genua sol ficcet,
Siccum verò corpus ob æstum. Sed tunc jam*

ceperat. Plinius Lib. XXII. c. 22. Scolymum quoque in cibos recipit Oriens & alio nomine Limoniam appellavit. Frutex est numquam cubitali altior, cristisque foliorum ac radice nigra, sed dulci. Eratostheni quoque laudata in pauperis coena. Edulis est potissimum radix, sed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. Clericus.

582. Ημερὶς δὲ σχολύμενος] Ephemeris Hesiodi ætatem definit ἐπὶ σχολύμενος. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit Philosophus in Problematis, cum hoc modo hunc versum adducit: Διὸς ἢ οὐ τοῦ θεοῦ οἱ μὲν ἄνδρες ἥτιον διώκοντες ἀφροδισιάζον· αἱ δὲ γυναῖκες μαχλόπαι, καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σχολύμενος, Μαχλόπαι δὲ γυναῖκες, ἀφαιρούμεναι δὲ π' ἄνδρες. Quo loco quidem, inter quos fuit vir summus Camerarius, σχολύμενος legerunt: alii σχολύμενος σχολύμενος enim, dicunt, ἱκανῶς exponitur ab Hesychio. Sed mirum viris doctis in re tam levi aquam hæsisse, præsertim qui βεβαρυλόγως Aristotelicam cognitam haberent. Hesiodus ætatem constituit ἐπὶ σχολύμενος καὶ πτίλιος: ita loquuntur eleganter αἱ γυναῖκες, id est, tempore cardui & cicada, vel, dum carduus & cicada est. Hoc secutus Aristoteles, dixit Hesiodum solacium mulierum, virorum verò impotentiam constituere ἐπὶ σχολύμενος. Non vacabit Aristoteli aliud agenti citare versus illos, Ημερὶς δὲ σχολύμενος τ' αἰθέρι, & quæ sequuntur, Μαχλόπαι δὲ γυναῖκες. Propterea eleganti ratione dixit, καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σχολύμενος, sicut Poëta Hesiodus dicit de tempore quo viret carduus. Quod hinc desumpsit Alcæus, cum dixit: Αἰθέρι δὲ καὶ σχολύμενος νῦν δὲ μιαινώμεται γυναῖκες. Diximus Hesiodum, in libris Ἔργων, etiam ἐφημερίδα complexum esse. Ostendit itaque hic, postquam ver absolvit, quid agendum sit ἐπὶ σχολύμενος καὶ πτίλιος. Heinsius.

584. Ἰπὸ πτερύγων] Ab alis, ἀπὸ τῶν πτερύγων vid. Moschop. Guis-
tus.

Εἷη πετραίη τε σκιὴ καὶ βύβλιος οἶνος,
 Μᾶζα τ' αἰμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμνάων, 590
 Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μύπω πετοκῆς,
 Πρωτόγονον τ' ἐρίφων. ὅππῃ δὲ αἴθοπα πνέμεν οἶνον,
 Ἐν σκιῇ ἐζόμενον, κεκρημένον ἤτορ ἐδωδῆς,
 Ἀντίον ἀκοσέος ζεφύρεα τρέψαντα πρῶσσωπιν,
 Κελεύης τ' αἰεαῖα καὶ ἀπορρύτα, ἥ τ' ἀθύλωτος. 595

589. Πιτταίη τε σκίη] Quā nulla major ac frigidior. Similis imago obversabatur animo Prophetæ Esaiæ, cū scribebat Cap. XXXII, 2. de re exoptatissima: Erit instar riuorum aqua in sicco loco, atque instar umbra ingentis petra, in sicculosa terra. Clericus.

589. Βύβλιος οἶνος] Byblinum vinum, cujus meminit Festus & Theocritus, est vinum cujus vitis delata erat ex urbe Syriæ Bybla, ut Romæ Nitobrix, de Bordeaux. Scaliger.

589. Βύβλιος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem Luca Holstenii ad vocem Βιβλίη, quam Stephanus Byzantius docet fuisse nomen regionis Thraciæ, à qua vinum Biblinum dictum. "Archeus Lib. I. p. 31. Ἀχαιοὶ τὸ Βίβλινον (ἰπικαῖ) ἔδεικνυτο, Βιβλίη καλεῖται. Καλεῖται δὲ ἔτι καὶ ἀπὸ τοῦ χωρίου ὅπου ἀποσταθρεύεται. φησὶ δὲ καὶ Φίλιππος.

„Ὅππῃ παρέξω Λέσβιον, Χίον. Πάπα.

„Θάσιον, Βιβλίον, Μενδαῖον, ὥστ' οὐ μὴ

„Κρηπιπαλαῖν.

„Ἐπίχαρμος δὲ ἀπὸ πρῶτον ὄρει Βιβλίῳ φησὶν αὐτὸν ἀνομνίσαι. Ἀρμενίδης δὲ Θράκης φησὶν εἶναι χωρίον πρὸς Βιβλίαν, ἢ αὐθις Τισίρην καὶ Οἰαύαν ἀποσταθρεύσθηναι. ἰπικαῖ δὲ ἡ Θράκη ἰθαυμάζεται ὡς ὑδνοῖν, καὶ αὐτὸς λως πᾶσι πλεονάζει αὐτῆς χωρίον.

„Νῆες δὲ ἐκ Λέμνου παρέσταντο οἶνοι ἄγασται.

„Ἰπικαῖ δὲ ὁ Ῥηγῖν πρὸς εἰλεὸν καλεῖται ἀμπέλων Βιβλίαν φησὶ καλεῖσθαι, ἢ Πόλλιν τὸ Ἀργεῖον, ὅς ἐβασίλευσε Συρακουσῶν, πρῶτον εἰς Συρακούσας κρημίσας ἐξ Ἰταλίας· εἴη αὖ ἢ ὁ παρὰ Σικελιώτικας γλυκὺς καλεῖται Πόλλιος, ὁ Βίβλιος οἶνος. Achæus Biblinum commendat: excepit Biblini vini poculo. Sic autem vocatur à loci cuiusdam nomine. Dicit etiam Philinus:

„Præbiturum me tibi Lesbium, Chium. Papæ!

„Thasium, Biblinum, Mendæum, ita ut tu non

„Inebrieris.

„Epicharmus à quibusdam Biblinis montibus vocatum ait. Armenidas, verò tradit Thracia partem vocatam esse Bibliam, quam Tisaram & Oesymam dicunt. Thracia quidem, ob vini quod fert præstantiam, & vicina omnia ei loca, admirationi fuit:

„Naves ex Lemno aderant vinum vehentes.

„Hir-

*Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
 Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
 Et vacca qua frondibus pascitur caro nondum enixa,
 Tenerorumque hœdorum. præterea nigrum bibito vinum,
 In umbra sedens, animo saturatus cibo,
 Contra purum Zephyrum obverso vultu,
 Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis sit.*

„Hippias Rheginus quam vitem tortuosam vocabant, Biblinam dictam
 „fuisse ait, eamque Argivum Pollin, qui regnavit Syracusis, primum ex
 „Italia Syracusas invexisse. Quamobrem quod dulce vinum Siculi nunc
 „cupant Biblinum fuerit. Quem locum ideò adscripsi, ut qui cum
 „legerint de scriptura certi corrigant porro vulgatos Hesiodi Codices
 „in Operibus, v. 589. in quibus Βύβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλινος.
 „Ad quem locum Moschopolus: Βίβλος ποτρυγὴ ἢ πάλιν Θράκης.
 „Distinctius Proclus; sed sædo vitio infectus: οἶνον Βύβλινον (pro Βί-
 „βλινον) ὃν ἀξιοῖ (lege, οἱ Νάξιοι) παρ' αὐτοῖς μαργαῖται φασὶ ποτρυγὴν
 „ἔπει καλύμνον (lege, παρὰ ποτρυγὴν) Tzetzes ineptit suo more. A
 „corrupta autem lectione Hesiodi deceptus est Eustathius, qui ad Iliad.
 „Λ. p. 871. Βύβλινος οἶνον, & Βυβλίαν χώραν scribit, tamquam Hesio-
 „do auctore. Adde Theocritum qui Idyll. XIV, 15.

„——— ἀνῶξα δὲ Βύβλινος αὐτοῖς

„Εὐώδη ποτρυγὴν ἵπταν.

„Aperiui istis vinum Biblinum, odoratum quatuor annorum. Pro Βύβ-
 „λινον. Denique Suidam, apud quem, Βιβλινὴ πάλιν Σκυθίας, pro Βίβλιν-
 „ον, ut hîc, quemadmodum ex ipsa litterarum serie manifestum est.
 „Hactenus Holstenius; qui in loco Athenai nescio quare prætermise-
 „rat verba Philini, quæ quàm maximè faciunt ad rem, nosque docent
 „cur Hesiodus suadeat æstate bibere vinum Biblinum. Ex iis enim liquet
 „fuisse tenue vinum, & quod non faciliè inebriaret; quale bibendum
 „æstate, non generosius, cuius fumi faciliè inebriant, & vis etiam ve-
 „hementior incendit. Ceterum universa Thracia, propter frequen-
 „tiores montes, non est ferax vini, sed tantum partes meridianæ.
 „Clericus.

590. Μᾶζα δ' ἀμολγαίη] Scilicet, τῷ ᾧ τὸ ἔ ἀμολγῆ κατὰ
 ἀμολγομένην. κατὰ τὸ ἀμολγὴν πεποιημένη καὶ γάλακτι ἐζυρωμένη τῷ ἀμολ-
 γαίῳ. Guictus.

591. Πρωτόγονον] Hoc est, præstantissimorum. Vide not. ad v.
 543. Clericus.

593. Καρτερῶρον ἢ τοι εἰδωδής] Corde, non animo. Guictus.

594. Ἀῖπρον ἀνεγείας αἰένου] Scribendum ἀνεγείας, hoc est, in su-
 perficie flantis, cui ὑπερῶς opponitur. Idem.

595. Αἰνάν] An scribendum αἰνάν, ut suprâ αἰναόντων. Idem.

597. Ἰερὸν

Τεῖς δ' ὕδατος περ χεῖν, πὺ δ' ἵ πέτρασιν ἰέμεν οἶνε
 Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὺν
 Δινέμεν, ὅτ' ἂν πρῶτα Φανῇ θεῖνος Ὠρείωνος,
 Χώρῳ ἐν δαίει, καὶ δῖτροχάλας ἐν αἰλῳ.
 Μέτρῳ δ' ὁ κημίσαοθ' ἐν αἵγεσιν. αὐτὰρ ἐπὶ λὺ δῆ. 600
 Πάιντα βίον καταίθῃαι ἐπαέρμενον ἐνδοθεν οἴκου,
 Θῆτα αἰοικον ποιῶθ', καὶ ὄτεκνον ἐλθον
 Δί' ἑοθ' κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορπις ἐλθῶ.
 Καὶ κυῖα κερχαρόδοντα κημεῖν· μὴ φείδεο σίτε·
 Μὴ ποτὲ σ' ἡμερόκηλ' ἀνὴρ λυτὸν χρέμαθ' ἔληται. 605
 Χόρπον δ' ἐσομίσσῃ καὶ συρφετὸν, ὄφρα τοι εἴη,
 Βυσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπνεῖανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
 Δμῶας ἀναψύξαι Φίλα γένατα, καὶ βόε λῦσαι.
 Εὐτ' ἂν δ' Ὠρείων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανόν, Ἀρεκτῆρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλ' Ἥως, 610
 Ὡ Πέρση, τότε πάντας λυτὸν δρεπε οἴκαδε βότρυν.
 Δεῖξαι δ' ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέματα καὶ δέκα νύκτας.
 Πέντε δ' συσπιάσῃ, ἕκτῳ δ' εἰς αἵγε' ἀφύσσαι

597. Γερὸν ἀκτὺν] Ἀπικῶς pro ἱερὸν, ut suprā. Idem.

598. Δμῶας] Τῇ ἀνέσῃ τ' ῥοδὸν ἀλῶν. Idem.

598. Εὐτ' ἂν Ὠρείων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ] Orionem Theophrastus, in Libro de ventis, ait oriri cō δρχῇ τ' ἐπείρας, δμῶας δ' ἐν δρχῇ τ' χειμῶντος, ubi ἐπείρας pro aestate jam inclinante sumit, diebus aliquot à confecto solstitio. In laterculo Petaviano, lucida pedis Orionis Heliacum ortum facit Carcinonis XVIII. Julii XII. Sed Theophrasti xvo & Athenis maturius id fiebat. Verum post ortus heliaci diem ex tabulis confectum, apparentes iidem ortus maturi et repetuntur. Itaque propagatus hic ortus est usque ad ἐπείρας initium. Polybius Lib. I. scribit Romanos in Africam à Sicilia trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommodā tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. incunte Augusto, Orion paullo post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic Hesiodus messis ac triturae tempus circumscribit Orionis exortu. Haec aliāque id genus habet Petavins, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. Clericus.

599. Χώρῳ ἐν δαίει] Varro de R. R. Lib. I. c. 51. Acrem esse oportet in agro, sublimiore loco, quā persflare possit ventus. Vide & Columellam Lib. II. c. 20. Clericus.

599. Εὐτ' ἐπὶ λὺ δῆ] Leg. εὐτ' ἐπὶ λὺ. Guicetus.

Tres partes aqua infunde, quartam verò partem vini admisce.
 Famulis autem impera Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primùm apparuerit Orion,
 Loco in ventis exposito, & benè planata in area.
 Mensurâ verò diligenter recondito in vasis. sed postquàm
 Omnem victum deposueris benè conditum intra domum,
 Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
 Inquirere jubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
 Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
 Ne quando tibi interdum dormiens fur facultates auferat.
 Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi sit,
 Bobus ac mulis annuum pabulum. sed postea
 Servorum refocilla cara genua, & boves solve.
 Quum verò Orion & Sirius in medium venerit
 Cælum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
 O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
 Exponito verò Soli decem dies, totidémque noctes.
 Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde

600. Κομίσαι] Reponere, recondere. *Idem.*

601. Ἐπίσχυρον] Hoc est, ἄμυρον, compositum, paratum, con-
 ditum. *Idem.*

602. Θῆται] Significat hominem liberum, qui locat operas suas,
 mercenarius. *Scaliger.*

603. Κομῆν] Curare, alere. φείδε σίτη, subintellige, canis. *Guiet-
 us.*

604. Καρχαρόδοντα ζῶν] Quæ habent inæquales & ferratos dentes,
 ut canes, vulpes, lupi, leones; ἀμφοδόντες, quæ æquales habent, ut
 equi; κωλιόδοντες, quæ apertos habent, ut mures, talpæ, apri. *Scal-
 liger.*

606. Καὶ σφουρητὴν] *De fourage.* *Guietus.*

607. Ἐπηταυόν] Scribendum videtur ἐπηταυόν, aut est σμυζήσις in
 ἐπηταυόν. *Idem.*

610. Ἀρετῦρον δὲ εἰσὶν ῥοδοδάκτυλος Ἥως] Arcturi intelligitur He-
 liacus ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc est, Septem-
 bris XXI. quod Hesiodi ævo aliquot diebus prius fiebat. Is est verus
 ortus, nam apparens aliquot diebus ferius fit. *Clericus.*

612. Ἀγρίαι φύσαι] Ἀπολίψαι δρύσαι. *Guietus.*

613. Ἐκτὴ δὲ αἰγρίαι φύσαι] Miror Hesiodum nihil de calcatio-
 ne racemorum, expressionéque succi, vi torcularis, dixisse. Præterea
 ci

Δωρεα Διωνύσε πολυμήθεο. αὐτὸν ἐπὶ δὴ
 Πληιάδες θ' Ὑάδες τε τὸ τε δένει ὠρίωνοι
 Διώωσιν, τὸτ' ἐπειτ' ὄφρα μεμνημένοι εἶναι
 ὠρεῖα· πλεῖον γὰρ χθονὸς ἄρμενός εἴη.

615

ei exigua oportet esse vineta, qui racemos soli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejúsque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πληιάδες θ' Ὑάδες τε] De Pleiædum occasu egimus ad §. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hîc meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id est, lucidissima Hyadum in oculo Tauri posita, mane occidit, in gradu IX. Scorpionis Romæ; id est, Novembris II. quo die *Columella* Tauri caput occasum facere scribit. At in Ægypto, matutinus occasus fiebat in gradu Scorpionis XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* fuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, vero posterior. Vide *Petavium* Var. Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

Ibid. Τὸ τε δένει ὠρίωνοι] Lucida stella pedis Orionis mane occidit, Scorpionis V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionis XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionis XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus est occidere. *Clericus.*

616. Ἀφ' ὅτε μεμνήμενοι εἶναι] Vide notata ad §. 384. *Clericus.*

617. Πλεῖον] Annus, πλεῖον non dubito dictum esse, quia maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τῶ πλειάδης incipiebant, unde πλεῖον dictus. *Scaliger.*

617. Πλεῖον δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενός εἴη] Ὁρμενός videtur scribendum. hoc est, ὁρμήσεις, κατὰ χθονὸς ὁρμήσεις, hoc est, ὑπὸ γῆς κατεπλῆθον, astri more occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus, Sed τὸ κατὰ χθονὸς sic non placet, & versus addititius videtur. ὅπως ὁ εἰσαυτός ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων πεπληρωμένος εἴη. vel ὁ πλεῖον ἦγεν ὁ εἰσαυτός τῇ ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων τέλει αὖ ἔχει, vel ὅπως ὁ εἰσαυτός ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων καλῶς ἔχει καὶ ἀρμενός. Sic annus terrestris bene se habuerit. placet. *Gruetius.*

Ibidem.] *Arati* Scholiastes ad Tmema 24. τῷ Φαινομένῳ Ed. *Moravianæ* anni 1550. Ἀπὸ τῆτων, inquit, κατ' ἐξοχὴν καὶ πλεῖον εὐαλήτη ὁ εἰσαυτός: ab hisce, per excellentiam, Pleion vocatus est annus. *Hesychius* tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλεῖον, ὁ εἰσαυτός, ἀπὸ ὅτι πάντες τὸς κατὰ τὴν γῆς συμπληροῦται. Hæc vox occurrit & in *Cassandra Lycophronis*:

616

*Dona letitiæ datoris Bacchi. Sed postquàm utique
Pleiadesque Hyadesque ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempeſtiva. ita annus in opere ruſtico benè diſpoſitus ſit.*

Εἰς πέντε καὶ ὡσαύτως ἡμεῖρας λίχνος.

Quinque circiter annos lecti cupidus.

Clericus.

617. Ἀγρόριος αἷη] Hoc est, singulæ anni tempeſtates, ſingulique menses ita in opera ruſtica deſcribantur ac dividantur; ut totus in opera, ſuis temporibus adſcripta, impendatur. Quapropter Rei Ruſticæ Scriptores diligenter annum diſiſerunt, & notarunt quæ ſingulis ejus partibus fieri oporteat. Vide *Varronis* de R. R. Lib. I. c. 27. & ſequentibus, & *Columellam* Lib. XI. c. 2. *Clericus.*

617. Πλειῶν δὲ κατὰ χθεὺς] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moſchopolus quantum à ſenſu horum verborum abſit, perſpicuè fatetur, cum ἔγωγε per ἔγωγε reddit. Satis ſuperque alibi probavimus, ne iterum hic repetendum ſit, in libro noſtro ſingulari, contra Tzetzen. Ephemeridem in operibus Heſiodi, non in diebus, eſſe: cum autem deſignatio ejus paſſim ferè ſparſa ſit, manifeſtè tamen ibi incipere: Μῆνι καὶ Λιμνῶν. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride deſinat. Hanc poſtquàm cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno deſinit, totam ſimul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clauſulâ, concludit: Πλειῶν δὲ κατὰ χθεὺς ἀγρόριος αἷη, quod interpretes Latini, ſecuti Græcos, reddiderunt, *Annus verò per terram accommodus ſit.* Ineptiſſimè. Multum torſit omnes illud κατὰ χθεὺς, quæ verba abſolvunt agriculturæ præcepta, ſimulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod ſequitur, Εἰ δὲ σε ναυαλίας, ita cum hoc cohzreat; quia enim τῇ Πανδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βοωπιῶν dicebant, Heſychius: βοωπιῶν, ἀροτραῖον ὅταν ὁ Ὠρίων δύνῃ) navigare autem deſinebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiz rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, πλειῶν ὁ εἰς αὐτὸς, ὃ ἐπὶ γῆς ἔργον ἔτι ἐν πλῶν ἔχει: potuiſſet tamen melius aliis conſulere infra: ſi pro illis, εἰς πᾶν ποιήσης, ὁ εἰς αὐτὸς ὅλῳ ἀγρόριος ἔγωγε, notaſſet, ὁ εἰς αὐτὸς ὅλῳ ἀροτραῖος ἔγωγε. Tzetzes nupari maluit, quæ hic omitti poterant. ἀγρόριος igitur eſt τὸ ἀροτραῖον: κατὰ χθεὺς, eſt κατὰ τὴν χθεὺς ἔργον: nam ita tranſit ad τὴν ναυαλίας. Abſoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλειῶν δὲ κατὰ χθεὺς ἀγρόριος αἷη. Sic annus in opere ruſtico abſolutus eſt. Ita ſumendum, *Heinſius.*

Εἰ δέ σε νηυμάλῃς δυαπεμφέλας ἵμερ' αἶρεῖ·
 Εὖτ' ἂν Πληϊάδες, θένος ὄβελμον Ὠρίωνος
 Φάγυσσι, πίπτωσιν ἐς ἡεραιδέα πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύκσιν αἴηται·

620

Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχεν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
 Γλυῶ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελόω.
 Νῆας δ' ἐπ' ἡπαίρῃς ἐρύσσει, πυκάζουσιν πε λίδοισι.
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μῆκος ὕχρον αἰέντων,
 Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρο·

625

Ὅππασ δ' ἐπ' ἐργάματα πάντα τεῶ' ἐγκατέθεο οἴκῳ,
 Βυχέσμως σολίσας νηὸς πλερὰ ποντοπόροιο.

Πηδάλιον δ' ἄεργές ἔωερ καπνὸν κρεμάσασθαι.
 Αὐτὸς δ' ὠρεῖτον μίμνειν πλοῖον, εἰσοῦκεν ἔλθῃ,
 Καὶ τότε νῆα θολὴν ἀλαδ' ἐλεέμεν, ἐν δέ τε φόρτον
 Ἀρμενον ἐντυνάζει, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
 Ὡππερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὺς, μέγα νήπιε Πέρσει,
 Πλατίζεσκεν νηυσὶ, βίβ κεχρημένος ἐσθλῶ.

630

Ὅς πεπε καὶ τῇδ' ἦλθ', πλωτὴν Διὶ πάντων ἀνύσας,
 Κύμῳ Λισαίδα περιλιπών, ἐν νηὶ μελαίνῃ·
 Οὐκ ἄφενος Φάγυν, εἰδὲ πλεῖστον τε καὶ ὄλβον,

635

618. Νηυμάλῃς δυαπεμφέλας] Hoc est, δυαπία, δυαπρία, τετραπία, de πημφίζω, & πεμφόλαξ. Hesych. πέμφιλα, δίσιπλα, τετραπία, βαπία, δυαπία, δυαπία, ut δυαπρία. Guicetus.

619. Στὸν ὄβελμον Ὠρίωνον] Quia, nimirum, occasu matutino Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc Hesiodi locum respexisse videtur Quintus Smyrnaeus, Lib. V. v. 367.

Πληϊάδες δ' αἰετὸς ἐς ἀκαυτοῖο πέτρῃ

Διὸς, ὑπαρξίως αἰετὸς ἐπὶ κλυτὸν Ὠρίωνα.

Ἡερεῖ σφικτανύσας μίμνει δὲ χεῖματι πόντος.

Cum Eteas indefessi Oceani fluctibus subit, timens inclytum Orionem, aeternam perturbans, pontus vento procellâ furit. Clericus.

624. Ὅφρ' ἴχυσ'] Scilicet, αἱ λίθαι. Guicetus.

625. Ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μῆκος] Mirum est naves in siccam humum seductas indiguissè lapidibus, ut ventorum vim ferre possent. Quamvis eas abiete compactas statuamus, vix hoc intelligere queamus; sed levissimas fuisse eas necesse est. Clericus.

627. Ἐπ' ἐργάματα] Composita, condita, reposita. Guicetus.

628. Σολίσας νηὸς πλερὰ] Involvens, recondens. Idem.

628. Νηὸς

Quòd si te navigationis periculosa desiderium ceperit.
 Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
 Fugientes, sabierint obscurum pontum,
 Tunc certè variorum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne ampliùs naves habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
 Navem verò in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum vim humidè flantium,
 Sentinà exhaustâ, ut ne putrefaciat Jovis imber.
 Armamenta verò disposita omnia domi tuæ repone,
 Rectè contrahens navis alas pontigrada.
 Clavum verò fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipse autem tempestivam exspectato navigationem, dum veniat.
 Tuncque navem celerem in mare deducito, intus verò onus
 Aptum imposito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meusque pater, & tuus, stultissime Persa,
 Navigabat navibus, victus indigus boni.
 Qui olim & buc venit, immensum pontum emensus,
 Cumâ Æolide relietâ, in navì nigra:
 Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,

628. Νῆος πλεγε ποντοπόροιο] Hoc est, vela & remos. Ex simili lo-
 quutione perperam intellecta nata est fabula Dædali & Icari, qui *alis*
 fugisse Cretam dicuntur, hoc est, remis & velis. Ideò, ut hîc He-
 siodus *alas* navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, *alis* Dædali *remi-*
gium adscribit, Æneid. VI. 19.

Dædalus, ut fama est, fugiens Minoia regna,
 Præpetibus pennis ausus se credere cœlo,
 Insuetum per iter gelidas exivit ad Arctos &c.
 Redditus hic primum terris, tibi, Phœbe sacravit
 Remigium alarum. Clericus.

629. Ὑπὲρ κρητὺν χρημίσματα] Vide not. ad γ. 45. Clericus.

632. Ἀεὶ μὲν οὐκ ἐπὶ πύλαις] Ἀεὶ μὲν οὐκ. Guetius.

634. Βίη καὶ τεχνήματα] Hoc est, quærens victum bonum, le-
 gitimum, bonis artibus. Idem.

637. Οὐκ ἄφρων φεύγων] Si, more Aristarchi, delendi essent ver-
 sus indigni Poëta: qui tantam famam adeptus est, quantam Hesiodus,
 hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut
 aiunt, nive sunt frigidiores. Clericus.

Ἀλλὰ κακῶ πένιλω, τὼ Ζῷς ἄνδρεσσι δίδωσι.
 Νάσασατο δ' αἶχ' Ἐλικῶνος οἴζυρ' ἐνὶ κώμῃ,
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρ' ὄρκαλέη, ἔδέ ποτ' ἐθλῇ.

640

Τιῶν δ', ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι
 Ὀρκαίων πάντων, πᾶσι ναυπλῖνς ἧ μάλιτα.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία θέρ' ὄρ.
 Μείζων μὲν φόρ' ὄρ, μείζον δ' ὅτ' ἐκέρδει κέρδ' ὄρ
 Ἔσεται, εἰ κ' ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχουσιν αἰήτας.
 Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας αἰεσίφρονα θυμόν,
 Βάληαι ἧ χρεά πε πρφυγεῖν, ἢ λιμόν ἀτερπῆ,
 Δείξω δὴ ποὶ μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτε π ναυπλῖνς σεσφισμῶν, ἔτε π νηῶν.
 Οὐ γάρ πώ ποτε νηί γ' ἐπέπλων δῦρεα πόντον,
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδ' ὄρ, ἧ ποτ' Ἀχαιοί,
 Μείναντες χειμῶνα, πολὺ σιῶ λιβὸν ἄγειραν
 Ἐκείδ' ὄρ ἐξ ἱερῆς Τροίῳ ἐς καλλιγυῖα.
 Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἰέθλα δαίφρον' Ἀμφιδάμαν' ὄρ
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ ἧ περπεφροδμῶα πᾶσι
 Ἀθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθά με Φημί
 Τῶν νικῶντων φέρειν τρίποδ' ὠτῶεντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μύσης Ἐλικωνιάδεος ἀνέθηκα,

645

650

655

640. Ἀσκη] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem Aschera deducit ab ἄσχη *ascherah*, hoc est, lucus, ubi steriles sunt arbores; *Hesychiusque* hunc locum profert: Ἀσκη, ὄρος, ἄσχερος. Attamen cave credas sterilem locum fuisse, cum in epitaphio *Hesiodi*, quod profert *Pausanias* in *Bœoticis*, p. 600. dicatur πολυλήϊος, hoc est, *ferax segetum*. Situm ejus & conditores memorat idem *Pausanias* p. 583. *Clericus*.

640. Ἀρκαλέη] Scribendum videtur ὄρκαλέη. *Gruetius*.

643. Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν] Imitatus est *Virgilius*, quamvis contrarium dicat, *Georgicon* II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum colito*. *Scaliger*.

646. Τρέψας] Scribendum videtur τρέψας. *Gruetius*.

647. Χρεά πε πρφυγεῖν] Τὸ π versum impedit & est inutile. *Idem*.

648, & 649. Hi duo versus, teste *Proclo*, infititii videntur *Plutarcho*, quem vide. Placet judicium *Plutarchi*. *Ναυπλῖνς σεσφισμῶα* subintellig' πᾶσι. *Idem*.

653. Ἐκείδ' ὄρ ἐξ ἱερῆς] Hoc est, *θυμωσίνης, μεγάλης*. *Idem*.

654. Ἐτ'

*Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
 Ascra, hyeme malo, æstate autem molesto, nunquam bono.
 Tu verò, ô Persa, operum memor esto
 (Ut) tempestivè omnia (fiant,) navigationis verò maximè.
 Navem parvam laudato, magnæ verò onera imposito.
 Majus quidem onus, majus verò lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatus.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem molestant,
 Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Et si neque navigandi peritus, neque navium.
 Neque enim unquam navi transmisi latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
 Exspectatâ tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Græcia è sacra ad Trojam pulcris fœminis præditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidémque trajeci. indicta (per præcones) verò multa
 Præmia posuerunt juvenes magnanimi: ubi me gloriôr
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidam Musis Heliconiadibus dicavi,*

654. Ε'π' αἰθλας] Ad munera, subintellige funebria. τὸ αἶθλον hîc munus funebre. *Idem.*

Ibidem] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis *Homeri & Hesiodi*, quod cùm alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poëtæ, quam *Dan. Heinsio* debemus. *Clericus.*

655. Πρὸς πρῶτον] Prædicta, edicta. *Guietus.*

656. Ἀλλ' ἰθὺς] Les prix, præmia. παῖδες] Οἱ τῷ Ἀμφιδάμαντι παῖδες. *Guietus.*

657. Τρίποδ' αἰθήνη] Ejus meminit *Pausanias* in *Boeoticis*, pag. 588. Editionis *Hanovianæ*. *Clericus.*

658. Ἐλικωνιάδων ἀνέθηκα] Hæc è *Theogonia* sumpta & interpolata videntur. Ceterùm hi versus à 648. usque ad 663. videntur supposititii. *Guietus.*

658. Ἀνέθηκα] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσίοδος Μῆσος Ἐλικωνίσι, τίνος ἀνέθηκεν
 ὕμνον νικητοῖς, ἐν Χαλκίδι, θεῶν Ὀμηγεῖν:

Εἴθ' ἄγε μὲ τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.

Τόσόν τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμφων.

660

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.

Μῆσ' αὖ γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖδεν.

Ἡ μάλα πεντήκοντα μὲν τροπὰς ἡελίοιο,

Εἰς τελευτῇ ἐλθὼν ἔφερε καίματ' ὡδὲ ὕλης,

Ὡραῖ τε πέλεται θνητοῖς πλοῖοι. ἔπε κε νῆα

665

Καυάξαις, ἔτ' ἀνδράσιν ἀποφθίσειε θάλασσα,

Εἰ μὴ δὴ περὶ φρον γὰρ Προσειδάων ἐνοσίχθων

Ἡ Ζῶς ἀθανάτων βασιλῆς ἐθέληεν ὀλέσσαι.

Ἐν τοῖς γὰρ τελευτῇ εἰσιν ὁμῶς ἀζαθῶν τε κακῶν τε.

Τῇ μὲν δὲ οὐρανέες τ' αὔραι, καὶ πόνοι ἀπήμων;

670

Εὐκηλ' ὅτε νῆα θολῶ ἀνέμοισι πιθήσας

Ἐλκέωτο ἐς πόντον, φόρον δὲ δὴ πάντα τίθεσθαι.

Σβώδεν δὲ ὅτι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι.

Hesiodus Musis Heliconem colentibus hunc apposuit, cum cantum vicisset Chalcide divinum Homœrum. Eam profert, inter alios, Dion Chrysostomus Orat. II. de Regno. Clericus.

659. Εἴθ' ἄγε μὲ τὸ πρῶτον καὶ πᾶσι.] Contrafactum hoc est iis quæ habuimus in Theogonia γ. . . & seqq. Clericus.

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. ἀθέσφατος, hoc est, ἀζαν ἀσφατον. Guierius.

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Rectè Guierius. Sic Homerus Iliad. A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐβίλω δῶδρα πάλιν, εἰ τί γ' ἄμεινον.

Sed & sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum Scholiastes, ὁμῶς. Eustathius verò: φέρεται ἐν τοῖς Ἡρώδω καὶ Ἀπίωνος, ὅτι τὸ Ὡς, ὅτι δηλοῖ τὸ ὁμῶς, ἀεὶ παρ' αὐτοῦ: fertur in commentariis Herodoti & Apionis Ὡς, cum significat tamen, circumflecti. Clericus.

663. Ἡ μάλα πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel κατὰ per dies quinquaginta. καὶ τροπὰς scilicet πρὸς θερινὰς. Guierius.

663. Ἡ μάλα πεντήκοντα καὶ πᾶσι] Si nulli hîc desunt versus, frustra sanè Hesiodus jactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio æstivo? Cum præsertim solstitium æstivum incideret in III. Julii. Per quinquaginta etiam dies

*Ubi me primùm dulcis compotem fecerunt cantūs.
 Tantùm naves expertus sum multos clavos habentes.
 Sed tamen dicam Jovis consiliū Ægiōchi.
 Musæ enim me docuerunt divinum carmen canere.
 Dies quinquaginta post conversionem Solis,
 Ad finem progressâ æstate laboriosi temporis,
 Tempestiva est mortalibus navigatio. nec certè navem
 Fregeris, neque homines perdiderit mare,
 Nisi datâ operâ Neptunus terræ quassator,
 Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.
 Penes hos enim potestas est simul bonorūque & malorum.
 Tunc verò facilēsque auræ, & mare innocuum,
 Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
 Deducito in pontum: onus verò benè omne collota.
 Propera autem quàm celerrimè iterum domum redire:*

dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ tharis
 norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiam quod sen-
 tio, crediderim hic deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sen-
 tentia:

Ημεραι πενήκοντα πρὸ ἡλίου τροπῆων
 Ἀσφαλὲς γλαυκῶ ἱερᾷ, αὐτῆς ἵππευ
 Ημεραι πενήκοντα, καὶ τὰ ἔξῃ.

*Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tutò caruleum mare exco-
 cabis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones &c.* De fine
 prioris versûs, deque altero, dicere nihil aſim; sed non absurdè
 mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur li-
 brarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus.
Exempla similium omissionum vide in Critica nostræ Part. III. Sect.
I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm Hesiodum tam supinæ
ignorantiæ infimulare. Clericus.

664. Εἰς τέλος ἐλθόντες] Ordo ἐλθόντες δίπλος εἰς τέλος ὅρας κατὰ πύλους.
Gnietus.

666. Καυαίταις] Hoc est, καυαίταις ex καὶ pro κατὰ, καυαίταις &
 πλειονισμῶν καυαίταις. s. sequ. πρὸ φρεν] πρὸ θυμῶν. *Idem.*

669. Εἰ τοῖς ᾧ τέλος εἰσὶν] Τέλος facultas, δυνάμεις, potestas effi-
 ciendi bona & mala, κατὰ, αἰτίαι. οἱ εἰς τέλος. *Idem.*

670. Εὐκλείης τ' αὐτῶν] Εὐδελῶς καὶ εὐδελῶς, Proclus; hoc est,
 σαφῶς, ὁρῶς, cognitu, indicatu faciles. *Idem.*

Μηδὲ μῦθεν οἶνον τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν ἐπὶόντα, νότιό τε θεινὰς αἰήτας.
 Οὐ τ' ὤρεινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρον
 Πολλῷ ὀπωρινῷ χαλεπὸν δὲ τε πόντον ἔθηκεν.
 Ἄλλοι δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
 Ἡμεῖ δὴ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ἐπιβᾶσαι κερῶνι
 Ἰχθυόσιν, ὅσας πεταλ' ἀνδρὶ Φανείη
 Ἐν κροτάφῳ ἀκροτάτῃ· τότε δ' αἰματός ἐστι θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔτος πέλεται πλόος. ἔμιν ἔγωγε
 Αἰνῆμ'· ἔγῳ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐσίν,
 Ἀρπᾶκτος· χαλεπῶς κε φύγοις καὶ γόν. ἀλλὰ νῦν καὶ τὰ
 Ἀνθρώποι ρέζουσιν αἰδρεῖσθαι νόοιο
 Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν, ἀλλὰ σ' ἀνῶνα
 Φροῖζεσθαι τὰδε πάντα μὲν φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.
 Μὴ δ' ἐν νηυσὶν ἅπαντα βίον κτείλῃσι πῆμας.
 Ἄλλα πλέω λείπειν, τὰ δ' ἢ μείονα φορτίζεσθαι.
 Δεινὸν γὰρ πόντε μὲν κύμασι πῆμασι κύρσαι.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' αἶμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέρας,
 Ἀξονα καυᾶξαις, τὰ δ' ἢ φορτὶ ἀμαυρωθεῖν.

675

680

685

690

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός] An verna dicetur navigatio quavis, quæ fit ante solstitium æstivum, quod tempore *Hesiodi* erat, ut ostendit *Dionys. Petavius* Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. *Hesiodus* enim tempestatem hujus navigationis satis indicat emissione foliorum ficus, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major *Mart. XXIV, 32.* Ἀπὸ δὲ τ' συκῆς μῦθετι πλὴν παραβολικόν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γίνηται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκῃσι ὅτι ἰσχυρὸς ὁ θεὸς: ex ficu intelligite parabolam, cum jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emisserit, scitote vicinam esse æstatem. Intelliguntur autem serotinae ficus, de quibus vide notata à nobis ad *Marc. XI, 13.* in additamentis *Hammondianis*. Inchoatâ verò æstate, hoc est, postquam Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur *Hesiodus*. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cum experienciâ didicissent nautæ quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mensibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hîc habet

Neque verò expectato vinumque novum, & autumnalem im-
Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus, (brum,
Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
Multo autumnali: asperum verò pontum facit.
Sed alia verna est navigatio hominibus;
Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
Vestigium facit, tantum folia homini apparent
Summa in ficu: tum sanè pervium est mare.
Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen
Probo: neque enim meo animo grata est, (tamen & hac
Quia occasio illius invadenda. egrè quidem effugeris malum sed
Homines faciunt, stultitiâ mentis.
Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
Miserum verò est mori in fluctibus. Verùm te jubeo
Considerare hæc omnia in animo, quæcumque tibi consulo.
Ne verò intra naves omnem substantiam cavas ponas:
Sed plura relinquito, pauciora verò imposito.
Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:
Miserum etiam, si in plaustrum prægrande onus imponens
Axem fregeris, onera verò corrumpantur.

bet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni menses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. Clericus.

681. Εἰ καὶ δὴ ἀκρογέτη] Τὰ ναυὰ βλάτῃ τ' αὐτῆς. Guilielmus.

684. Ἀρπικτος] Occupandus citò, ne elabatur è manibus. Idem.

686. Χεῖματα γ' ψυχῇ πλάττει] Elegans descriptio ardentissimi divitiarum amoris, quo fit ut non plures vitam suam faciant; quam præsentissimis periculis exponunt, ut divitias sibi comparent. Similis loquutio est avari Poëtæ Pindari, quam ab Aristodemo nescio quæ mutuam acceperat, Isthmiac. II, 17. χεῖματα, χεῖματ' αἰνέ, pecunia pecunia vir sunt, hoc est, ut alius dixit, quanti habeas sis. Clericus.

693. Ἀμαυρωθεῖν] Ἀφανισθεῖν. Guilielmus.

693. Ἀμαυρωθεῖν] Propriè est obscurantur, quod cum non possit dici de quovis onere, vertimus corrumpantur; nam non placebat intereant, quod antea erat in versione Latina, & quod neque Græcæ voci satis accuratè respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus convenit, nisi iis quæ frangi aut effundi possunt è plaustro delapsæ. Clericus.

Μέτρεα φυλάσσειδ'· κειρὸς δ' ὅππ' ἅσιν αἰετοῖς.
 Ὄρεϊθ' ὃ γυναικα πὸν ποτὶ οἶκον ἀγασθῇ.
 Μήτε τριηκόντων ἐτέρω μάλα πολλ' ἀπολείπων,
 Μήτ' ὀπιθεὶς μάλα πολλά· γάρμεθ' δέ τοι ὦρεϊθ' ὕτθ'·
 Ἡ' ὃ γυνὴ πέτορ' ἡβώῃ, πέμψω ὃ γαρμεῖν.
 Παρθενικῶ ὃ γαρμεῖν, ὥς κ' ἤθεα κεδναὶ διδάξῃς.
 Τίω ὃ μάλισα γαρμεῖν ἥ τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ·
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γένοιτο χάσματ' αἰθέρος.
 Οὐ μὲν γάρ π' γυναικὸς αἰεὶς λήϊζέτ' ὤμενον
 Τῆς ἀγαθῆς· τ' δ' αὖτε κακῆς ἔριζον αἴθο·
 Δειπνολόχης· ἥτ' ἄνδρα κ' ἰφθιμόν περ ἰόντ'·
 Εὐδ' ἄπερ δαλῶ, κ' ὠμῶ γήρεφ' ἦκεν.
 Εὐ δ' ὅππιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένον εἶναι.
 Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖδ' ἐταῖρον·
 Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μὴ μιν πρὸς περὶ κακὸν ἔρξῃς.

695

700

705

694. Μέτρεα φυλάσσειδαι] Tempus, occasiōnem. *Gaietius.*

694. Μέτρεα φυλάσσειδαι] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μέτρεα φυλάσσειδαι vocavit τ' αἰετοῖς πλεον. Sic eleganter, Διὶ τοι μέτρεα πολυφλοίσσοιο φυλάσσειδαι: quamobrem quæ Moschopulus, Proclus, Tzetzes αἰετὶ συμμιγείας hic dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρεα φυλάσσειδαι, suadet ut mercator usque ad ætatem maneat, quia usitatissimus auctor ille πλεον, ve is, nimirum, ἀρεταῖος sit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. *Heinsius.*

696. Μήτε τριηκόντων] Ttetzes legendum contendit τριάντων. Placet. *Gaietius.*

698. Τέτορ' ἡβώῃ] Scribendum videtur πέτορ. subintellige ἦτο, hoc est, πέτορ ἦτο ἡβώῃ, hoc est, πέτορ δ' ἦτο. πέτορ, πέτορ ἐπὶ δ' ἡβώῃ, hoc est, πέτορ κ' ἡβώῃ. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide infra πλεον μίσση, ἦτο μίσση. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. *Idem.*

701. Λήϊζέτ' ὤμενον] Hoc est, λαμβάνει, κτείνει, ἀλάει, λαύει, ἀπλάθει, λάζομαι, λήζομαι, λήϊζομαι, λάβω, λήβω. *Idem.*

702. Οὐ μὲν γάρ π' γυναικὸς αἰεὶς] Clemens Alexandrinus Strom. Lib. VI. nos docet Simonidem sic hunc Hesiodi locum imitatum esse:

Γυναικὸς ἔστιν ἡγεῖα αἰεὶς λήϊζέται

Ἐὐδ' αἰεὶς ὤμενον, ἔστιν ἡγεῖα κακῆς.

Uxore nullam rem vir possides bonā meliorem, neque deteriolem malā. *Clericus.*

704.

Modum serva. Tempus verò in omnibus optimum.

Maturè autem uxorē ad tuam domum ducito.

Neque triginta annis valdè multum inferior,

Neque superans multum: nuptiæ verò tibi tempestivæ hæ.

Mulier autem quatuordecimo anno pubescat, quintodecimo nubat,

Virginem verò ducito, ut mores castos doceas.

Eam verò potissimum ducito, quæ te prope habitat:

Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.

Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius

Bonâ: rursus verò malâ non gravius aliud

Gomeſſatrice: quæ virum licet robustum

Torret sine face, & crudæ senectæ tradit.

Benè verò reverentiam erga Deos immortales observato.

Neque fratri aequalem facito amicum:

Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.

704, 705. Hi duo versus suspecti. γ. 704. ὅτι ἐστὶν κοινὸν τῷ ἄνθρωπῳ, τὸν ἑσπέρην ἀφαιρῆσαι. *Guierus.*

704. Δεσπολόχης] Turpe, nempe, fuit in Græcia mulieres convivii interesse. *Cornelius Nepos*, in Præfatione: Pleraque nostris moribus sunt decora, quæ, apud illos, (Græcos) turpia putantur. Quem enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? Aut cujus materfamilias non primum locum tenet adium, atque in celebritate versatur? Quod multò fit aliter in Græcia; nam non quæ in convivium adhibetur, nisi propinquorum; neque sedet, nisi in interiore parte adium, quæ gynæconitis appellatur; quod nemo accedit, nisi propinquâ cognitione conjunctus. Vide Interpretes ad eum locum, neque enim opus est in re nota diutius morari. *Clericus.*

705. Καὶ ἐν ὧν τῇ γένει δίδωκεν] *Stob.* καὶ ἐν ὧν τῇ γένει ἵκηται. *Heinsius.*

706. Ὅτιν ἀδελφῶν] Ultricem Deorum curam, quæ mortales à tergo sequitur. Ab ἐπί, quod notat post, ὅτις & ἔπει. *Tibullus*: Nescius ultricem post caput esse Deum. ab ὅτις, κατόπις, ὀπίσω, ἔπειτα. *Guierus.*

708. Εἰ δὲ καὶ ποῖός τις] Nemo enim potest magis nocere eo, qui, amicitiam renunciatâ, fit inimicus; quia aut arcana novit, quorum revelatio nocere potest; aut certè ea scit, quæ nos quàm maximè ledere possunt. Itaque, quantum quidem est in nobis, amicitias oportet esse æternas, ut suadet *Heliodus*. Eadem de causa, sic præcipiebat *Solon*: φίλους μὴ πλεονέχειν. εἰ δὲ ἀνὴρ κλητὴς, μὴ ἀποδοκίμαζε: amicos ne citò comparato, quos verò acquisiveris, ne repudies. Apud *Diogenem Laërtium*, Lib. I. §. 66. *Clericus.*

709. Γλα-

Μηδὲ ψεύδεσσ γλώσσης χάριν. εἰ δὲ κεν ἄρχῃ,
 Ἡ' π' ἐπ' οὐ τ' εἰπὼν ἀποθύμιον, ἢ ἐκ ἔρξας,
 Δὲς πόσῃ πίνυδ' μεμνημένος· εἰ δὲ κεν αὖθις
 Ἡγῆτ' ἐς φιλότιμον, δίκῃ δ' ἐθέλῃσι παρεχθῆν,
 Δέξασθαι. δειλὸς τοι αἰνῆς φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 Ποιεῖται· σὲ γ' μή π' νόον κατελεγχέτω εἶδ'·
 Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι,
 Μηδὲ κακῶν ἔταρον, μηδ' ἐσθλῶν νακεσῆρα.
 Μηδέ ποτ' ὑλομήνῳ πενίῃ θυμοφθόρον αἰνέει
 Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἑόντων.

710

715

709. Γλώσσης χάριν] Qui ultro, non rogatus; prudens & sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. ὁ κρύλλας μέγιστον. ἄρχῃ autem id est ἄρχῃ. sic vet. Interp. Scaliger.

709. Μηδὲ ψεύδεσσ] Neque mentiaris illi. supple, ne verbo quidem decipias. *Guilielmus*.

709. Μηδὲ ψεύδεσσ γλώσσης χάριν] Quia ejusmodi mendacia anxios sæpe habent, ad breve tempus; nec satisfactam amicitiam redolent, quæ numquam patitur alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri nolimus. *Clericus*.

710. Ἀποθύμιον] Alienum ab animo, molestum, invisum, non ὄρεσθαι τῇ ψυχῇ *Guilielmus*.

711. Δὲς πόσῃ πίνυδαι] Τιμώρ. Μεμνημένος] Injuriz memor sc. *Idem*.

711. Δὲς πόσῃ πίνυδαι] Pessimum præceptum; cum sola Ratio suadeat peccantes aut de industria, aut imprudentiâ, amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certè ut nos pristinae amicitiae hoc tribuere intelligamur. Quantò melius Cicero, de Amicitia, Cap. 21? *Primum danda opera est, ne qua amicorum dissidia fiant; sin tale quid evenit, ut extincta potius amicitia, quam oppressa esse videantur. Cavendum verò, ne etiam in graves inimicitias convertant se amicitia; ex quibus jurgia, maledicta, contumelia gignuntur; quæ tamen, si tolerabilia erunt, ferenda sunt; & hic honos veteri amicitia tribuendus est, ut is in culpa sit, qui faciat, non qui patiatur injuriam. Rectè etiam, Cicerone antiquior, Auctor Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, v. 7.*

Μηδ' ἔχθαιρσι φίλον σὸν ἀμαρτιάδος εἶνεκα μικρῆς.

Neque oderis amicum tuum, propter exiguum peccatum.

Clericus.

712. Ἡγῆτ' ἐς φιλότιμον] Ἡγῆται præcedat, prior eat, ἀπηνήνται. *Guilielmus*.

712. Δίκῃ παρεχθῆν] Satisfacere verbis, aut jacturam, si quam creavit,

*Ne verò mentiaris dicis gratiâ. Sin autem cœperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris. Si verò rursus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum aliàs alium
Facit: tuum verò ne quid animum coarguat vultus.
Ne verò multorum hospes, néve nullius hospes dicaris,
Néve malorum socius, neque bonorum convitiator.
Neque umquam miseram pauperiem animum comedentem hominẽ
Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.*

creavit, sarcire. *Clericus.*

713. Δειλός τις αἰνῆς] Hæc à superioribus non pendent, sed ad sequentia pertinent. *Guietus.*

713. Δειλός τις αἰνῆς] Quia, propter frequentem mutationem scire non potest an ii, quos sibi amicos putat, sint re verâ amici. Qui enim eo nomine digni sunt, nonnisi diuturnitate temporis, dignosci possunt. *Clericus.*

714. Εἶδος] Nullum rei genus, nulla res, εἶδ' ἢ πρᾶγμα. τὸ εἶδος hic est πρᾶγμα. *Guietus.*

714. Σὶ δὲ μὴ πῶς κατασχέτω εἶδος] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantum cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio tegimus. Itaque εἶδος hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio. Hoc autem præceptum si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipiendum. *Clericus.*

715. Μηδὲ πολύξεινοι, μηδὲ ἄξεινοι καλίσσεται] Μηδὲ πολύφιλοι, μηδὲ ἄφιλοι. *Guietus.*

715. Πολύξεινοι] Qui multos habebant hospites, iis excipiendis exhauriebantur; at qui erant planè ἄξεινοι, sine gravi molestia peregrè esse non poterant, cum apud neminem notum diversari possint. Præterea multa negotia esse poterant, quæ, nonnisi per hospites, commodè administrabantur. Scio postea ξείνους amicos dici γ. 722. Sed hîc proprio sensu sumi crediderim. *Clericus.*

716. Νεκρῶν] Κατήγοροι. *Guietus.*

718. Μακρόρων δόσιν] Quamvis dari soleant dici dumtaxat bona, attamen *Hesiodus* non semel etiam mala dari dicit, un antea γ. 638. memorat κακὴν πνίλω, τὴν Ζεὺς ἀνδρῶσι δίδωσι, malam paupertatem quam *Jupiter* hominibus dat. *Clericus.*

719. Γλα-

Γλώσσης τει θησουργός ἐν ἀνθρώποισι ἀέλως
 Φειδωλῆς, πλείη δ' χάρις καὶ μέτρον ἰότητος.
 Εἰ δ' κακὸν εἴποις, παχὰ καὶ αὐτὸς μείζον αἰκίσσας.
 Μηδὲ πολυζείνης δαιτὸς δυατέμφιλον εἶναι
 Ἐκ κρινῶ. πλείη δ' χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγάτη.
 Μηδέ ποτ' ἐξ ἡῶς Διὶ λείβειν αἵθουπτε οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοις, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
 Οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, ἀποπύκσι δέ τ' ἀεφίς.
 Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο πετραμμήνῃ ὀρθὸς ὁμιχεῖν.
 Αὐτὰρ ἐπὶ κέ δ' ὤη, μεμνημῆν' ὅτι, ἐς τ' ἀνιόντῃ,
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ περὶ βάδ' ἔρησας,

720

725

719. Γλώσσης τει θησουργός] Sententiam horum versuum illustrant Interpretes Jacobi ad Cap. III. 9, & seqq. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζείνης δαιτὸς δυατέμφιλον] Δαιτὸς subintellige θυσίας. hoc est, ἐργία. δυατέμφιλον, δυατρόςστις, δύσκολον. ἀν παρὰ τὸ πύμπουσαι. Hos versus sic distinguit Heinsius: Μηδὲ πολυζείνης δ. δ. εἶναι. ἐκ κρινῶ πλείη τε χ. δ. τ. ὀλιγάτη. Placet. Guiccius.

722. Δυατέμφιλον] Mare quidem dicitur δυατέμφιλον ab Hesiodo, in Theogonia, quod non sine periculo transmitti possit; hic verò, ubi sermo est de convivio, δυατέμφιλον dici videtur qui ægrè adducitur, ut velit symbolam suam conferre ad convivium, seu ἔργον. Hoc nos docuerat Hesychius, sed verba ejus corrupta sunt. Δυατέμφιλος, ἐπὶ μὲν τῇ θαλάσσῃ, ἢ δυαχίμαρος καὶ στραχία καὶ περαχάδης· ἐπὶ δὲ τῇ περὶ λυμῆτος, δυσμενής. Respicit ad locum Homeri Iliad. Π. γ. 147. ubi hominem mortuum ex curru decidentem urinatori, ἐ fundo maris ostrea petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὰς ἂν κερύσειεν ἄντη ὅδε τέθεικα διφῶν
 Νηὸς ἀποθράσκειν, εἰ καὶ δυατέμφιλος εἴη.

Multos satiaret vir hic ostrea quarens, ex navi deficiens, quamvis procellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet Eustathius, quæ in Lexicon suum transtulit Phavorinus: Δυατέμφιλος δὲ πῶτος ὁ δυαχίμαρος· δι' ὃ δυαχίμας καὶ πύμπουσαι. ὅθεν καὶ Ἡσίοδος δυατέμφιλον πύμπουσαι φησὶ. Ζωόδοτος δὲ φησὶ πλεονεχτικῶς γράφει· εἰ καὶ δυατέμφιλος εἴη, οἱ πολλοὶ, δηλαδὴ, εὐεῖναι, οἷς τὰ τέθεικα παρατίθεν, ὃ ἐστὶν δυατρός, αἷς καὶ Ἡσίοδος· μηδὲ πολυζείνης δαιτὸς δυατέμφιλος εἶναι, ὃ ἐστὶν δύσκολος δυσμενής· difficilis, qui ægrè adduci potest ut veniat, quamvis accersitus. De ἔργῳ autem multa habet Isaacus Casaubonus ad Characteres Theophrasti. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζείνης δαιτὸς] Ut hoc præceptum, quod est ἀεὶ
 συμβό-

Lingua certè thesaurus inter homines optimus
 Parca, plurima verò gratia, si modum servet.
 Quòd si malum dixeris, forsàn & ipse majus audies.
 Ne in convivio, quod multi amici instruant, sis morosus
 De symbolis: plurima enim gratia, sumptisq; minimus.
 Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum
 Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt, respiciunt verò etiam preces.
 Neque contra Solem versus stans meito,
 Sed etiam postquam occidit memor ejus rei, usque ad orientem,
 Neque in via, neque extra viam inter eundum meas,

συμβόλαιον & χρυσόβαλινον, quæ collatis ab unoquoque sumtibus infi-
 tuebantur, constet sibi, sublatâ distinctione, ita lego: Μηδὲ πολυζή-
 τει δαυτὶς διαπρὸς φιλοφρονεῖν. Ἐκ τοῦ πλείονος τὸ χάρις, διαπρὸς τὸ ἀν-
 γλίσκῃ. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius.*

725. Χερσὶν ἀνέπθουσι] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ
 à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV, 2. Hinc in
 proverbium abiit illotis manibus aliquid facere, quod perinde est ac
 imparatum esse. *Clericus.*

726. Ἀπερίφουσι δὲ τ' αἰετὶς] Ἀπερίφουσι. Τὸ αἰετὶς, prex. propriè &
 primò imprecationes, sive καταιγὶς, ἀφαιρὶς χάρις, αἰετὶς dicta. *Gai-
 etus.*

727. Μηδ' αὖτ' ἡλίου] Hic *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed
 tantum stantem, ad solem conversis ac reiectis pudendis. Malè hunc
 locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. Plinianarum p. 431. quasi
Hesiodus velit de nocte tantum lotium emitri; quod absurdum est,
 nec potest observari. Itaque eum castigavit, sed acrius æquo, *Dio-
 nyf. Petavius* in Miscellis Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc
 versum interpunctione & sententiâ à sequenti esse distractum. *Cle-
 ricus.*

Ibidem. Οἷος] Stans, ut Gallicè *droit*. Vide *Iliad.* Σ, 246. & lo-
 cum *Herodoti* laudandum ad γ. 731. *Clericus.*

728. Ἀπὸ τῆς ἐπὶ καὶ δὴ μαμνημένης ἱς τ' ἀνέστη] Ab occasu ad or-
 tum rectum meiere licet. Malè interpretes. πρὸς τὸ πλείονος post τὸ ἀνέστη.
Gaietius.

728. Ἀπὸ τῆς ἐπὶ καὶ δὴ] Hoc versu & duobus sequentibus, ut re-
 ctè *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte
 quisquam ambulando meiat, aut denudatus, quòd etiam nocti vene-
 ratio quædam adhibenda sit. Igitur post ἀνέστη non est ponenda π-
 λείονος, ut multi fecerunt. *Clericus.*

Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς· μακάριον τοι νύκτες ἔασιν.
 Ἐζόμενος δὲ ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένος εἰδώς,
 Ἥ' ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας ὕερκέος αὐλῆς.
 Μηδ' αἰδοῖα γονὴ πεπαλαγμένος ἐνδοθεν οἴκου
 Ἐσὶν ἱμπελαδὸν παρσφαινέμεν, αἰτ' αἰλέαοθ'.
 Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοσήσαντα
 Σπερμαίνειν γρεῖν, αἰτ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
 Μηδέ ποτ' αἰετῶν ποταμῶν καλλιῖρον ὕδαρ
 Πρὸς περᾶν, πρὶν γ' ὄξυ ἰδῶν ἐς καλά ῥέεθρα,
 Χεῖρας νηφάμενος πολυηράτω ὕδατι λάκῳ.
 Ὅς ποταμὸν Διὰβῇ, κακότητι δ' χεῖρας ἀνιπύθ',
 Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.
 Μηδ' ἀπὸ πεντόροιο, θεῶν ἐνὶ δαίτῃ θालεῖν,

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς] Subintellige, etiam sub nocte. *Guierius.*

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς] Cum Græci tunicas quidem breviores, nisi fortè hyeme, sed sine clausis femoralibus gestarent, non necesse habebant retegere pudenda ut mejerent; sed tantum inflexis genibus clunes in talos demittere, ut tunicæ inferior ora magis dilataretur, ne lotio madefieret. De iis quæ dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casanbonius* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. Clericus.

Ibid. Μακάριον τοι νύκτες ἔασιν] Non tantum vult interdum non debuisse homines mejere stantes, ac resectis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentius inter homines versantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus*. Clericus.

731. Ἐζόμενος] Subintellige ἔρῳ. *Guierius.*

731. Ἐζόμενος] Hoc est, clunibus ad talos demissis. *Sam. Becharius* Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56. postquam ostendit Judæos stantes solitos mingere, observat Græcos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud unum *Hesiodum*, cujus *ῥ. 731. & 732.* profert, tum subdit: *Itaque, Hesiodi ævo, Græci benè instituti, vel sedentes mingebant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus sæculis, prius illud à viris usurpari desiit, & mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum exstat exemplum viri, qui sedens minxerit. Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc Herodoteum, quo, brevitatis causâ, hic contenti erimus: Herodoto, inquit, nihil expressius, qui ut probet Ægyptios in plerisque aliter se gerere, quàm reliquos homines, inter cetera hæc habet Lib. II. c. 35. Οὐρίσοι αἱ μὲν γυναικες*

*Neque demudatus: Deorum quippe noctes sunt.
 Sedens verò divinus vir & prudens,
 Aut ad parietem accedens benè septa caula.
 Neque pudenda sem ne pollutus intra domum
 Focum juxta revelato, sed caveto.
 Neque à feralibus epulis reversus
 Seminato progeniem, sed Deorum à convivio.
 Nec umquam perennium fluviorum limpidam aquam
 Pedibus transito, priusquàm oraveris adspiciens pulkra flumina;
 Manus lotus amœnâ aquâ limpidâ.
 Qui fluvium transferit, malitiâ verò manus illothus,
 Ei succensent Dii, & damna dant in posterum.
 Ne verò à manu, Deorum in celebri convivio,*

γυναικες ὄρθαι, οἱ δὲ ἄνδρες καθήμενοι, fœmina quidem stantes mingunt, viri verò sedentes. Clericus.

733. Πιπυλα[ρῶ] An à πάλῃ pulvisculo παλάσσω. *Guietus.*

734. Ἐστὶν ἱμυλαδὸν παροφαινίδωρ] Quia, nimirum, ad focum erant Dii Penates, focusque, ut habet *Proclus*, erat domestica arâ, in qua libationes quotidie fiebant, & se pollutos existimabant. Itaque prius abluere se se necesse habebant, si præcepto Hesiodi obsequi volebant. Sic apud *Herodotum*, Lib. I, 198. ἐσάκις δ' αὖ μίχθῃ γυναικὶ τῇ ἰαν- τῇ αἰνῇ Βαβυλωνίῳ, ——— ὅθρῃ γυνοῖς λύνται ἀμφότεροι. ἀγῆ- ρδ' εἰδὼς ἄψοι] πρὶν αὖ λύνονται: quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius, ——— ordo diluculo abluuntur ambo, nullam vas priusquàm se abluerint tacituri. Quæ narratio ostendit, apud Græcos, *Herodoti* ætate, vulgò observatum non fuisse *Hesiodi* præceptum. *Clericus.*

736. Ἀπὸ δαιτός] A Deorum conviviiis, quæ sacrificiis peractis sunt, festis Deorum sollemnibus. *Guietus.*

737. Ἀινάων ποτίμων] An? αἰνάων. *Idem.*

739. Λόκῳ] Λαμπρῷ, Διγυαῖ. *Idem.*

740. Κακότη] Contumaciâ, contumaci malitiâ. Scribe, κακότη γὰρ. Τὸ δὲ hic non placet. *Idem.*

740. Κακότη] Hoc est, datâ operâ, spretôque Deorum Numine. *Clericus.*

742. Ἀπὸ πντίζοι] A manu quæ habet quinque digitos, ut πντί- ὄζυς, quinque ramos. Αὖν verò ἀπὸ χλαῖρας, ut docent Græci Inter- pretes, est pars ficca, hoc est, extrema unguium, quæ separatur ab ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obscuriùs exprimitur ab *He- siodo*, sicut obscurè exprimebantur symbola à *Pythagora*, ut res nul-

Αὔον ἀπὸ χλωρῶν τρέμειν αἰθῶνι σιδήρεω.

Μηδέ ποτ' οἶνοχόλῳ πθέμεν κρητῆρ' ὅπερ θεν

Πινόντων· ὅλοη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.

745

Μηδὲ δόμον ποιῶν, ἀνεπίξεν κατὰλείπειν,

Μή τοι ἐφεζομένη κρῶζι λαπέρυζα κερῶνη.

Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπὶρρέκτων ἀνελόντα

lius pretii viderentur nescio quid reconditus complecti, & imperitis essent admirationi. Solent enim quàm maximè mirari quæ non intelligunt. Hoc videtur velle *Hesiodus*, non esse expectandum, ad manus abluendas, & unguium, ut probè purgentur, retrimenta secanda, tempus ipsum convivii. sed manibus lotis accedendum. Alii qui ne in familiari quidem convivio ungues quisquam secet, qui nolit retrimenta in patinas exsilire; quod, ut opinor, non gratius fuisset Græcis, quàm nobis nunc est. *Clericus*.

743. Αὔον ἀπὸ χλωρῶν] Ungues à carne. *Gruetius*.

744. Οἶνοχόλῳ] Τὸν κύματον. *Idem*.

744. Οἶνοχόλῳ] Gutium, gutturnicum etiam vocabant veteres. *Scaliger*.

744. Μηδέ ποτ' οἶνοχόλῳ] Hæc est anilis superstitio, potius quàm præceptum ethicum, symbolorum more expressum. Hic enim Poëta religiosa tradit, non moralia. Itaque frustrà est *Proclus*, qui vult mysticè ab *Hesiodo* significari, non esse privata præferenda communibus, quia κρητῆρ commune erat, quo ex οἶνοχῳ hauriebant. Verùm communis etiam erat οἶνοχῳ, quandoquidem ex ea etiam vinum commune hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non sunt verisimiliora, ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad incrustanda superstitiosa deliria Majorum suorum Græci posteriores adinvenierunt; ut sapientiores viderentur fuisse, quàm fuerant. Etiamnum hodie veterum superstitionum vestigia videre licet, multis in locis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis esse putant panem inversum, ita ut planior pars sit superior, cultros decussatim in mensa jacentes, salillum in mensam effusum, & similia; quibus mysticos sensus non minùs facile esset invenire, quàm Hesiodicis nugis. *Clericus*.

745. Πινόντων] Bibentibus subintellige convivis, compotoribus. bibendo, inter bibendum. Ὅλοη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα] Est mali ominis. μοῖρα omen. *Gruetius*.

746. Ἀνεπίξεν κατὰλείπειν] Superstitiosum hic aliquid esse mihi persuadeo, potiusquàm id quod volunt Græci Interpretes; qui putant irrisionem significari eorum, qui imperfectum ædificium sunt conspecturi. Existimasse videtur *Hesiodus* mali esse ominis, si cornix imperfecto ædificio insideret, quod faciliè & frequentius fieri potuit, si diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hic de lignea rustici casa,

Siccum à viridi refeca nigro ferro.

(craterem

Neque umquam urceum, ex quo vinum infunditur, pone super

Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est fitum.

Neque domum faciens imperfectam relinquo,

Ne fortè insidens crocitet stridula cornix.

Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens.

casa, ad quam absolvendam longo tempore opus non est. Ejus opinionis vestigia remanserant apud Romanos, tempore Plinii, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicata garrulitatis, à quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspicatissima factus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit à multis ferale habitum si domui insideret, quod consutat hisce verbis: *Privatorum domibus insidentem plurimum scio non fuisse feralem.* Simile quiddam de cornice sensisse Hesiodum credibile mihi fit. Prodidit etiam *Ælianus* de Animalibus Lib. III. c. 9. unam cornicem mali esse ominis: *εἰ τι ἰδρὰς ὀρεῖθαι ἢ πῖσσις παραφυλάττοντες ὥν δῶνυμβολον εἰς μαντεῖαν ὀρεῖθουσιν εἶναι φασιν, εἰ ὑπακύνειτο κερῶν ἡ μία: qui observant ubi insideant aves, & earum volatus non esse faustum auguria captantibus aiunt, si audiasur una cornix.* Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. *Virgilii*, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam sæpe fuisse, ut eò *Hesiodum* respexisse existimem. *Clericus.*

747. *Λακέρυζα*] *Α λάκω, λακίω, λακέρω, λακερώ, λακέρυζα, λακέρυζα, hoc est, λακῦσι strepera, gastrula.* *Guictus.*

748. *Μὴ δὲ χυττόπῳδον ἀνιπέρεικται.*] Vetus mos sub hoc verbo latere videtur, o las novas lustrandi & ad usum felicem consecrandi, hoc est, benedicendi, ut loquimur. *ἀνιπέρεικτοι χυττόπῳδες.* hoc est, *ἰφ' ὧν ἔῃ ἱπέρειχθαι τὸ ἱερὸν.* *Idem.*

748. *Ανιπέρεικται*] Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox hæc, & verbum *ἀνιπέρεικται* suadent agi potius de carne rapta ex olla, sive de *aulicorum* extis, ut loquitur *Festus*, antequàm sacra essent facta. Adfentior itaque *Sam. Bocharto* sic hunc locum interpretanti *Hieroz.* Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes propè crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide 1. *Sam.* II, 13. ubi filii *Helis* ita se gessisse narrantur. Qualis apud *Athenæum* describitur mulier quædam, quæ sacra nondum immolata devorabat, *ἰφαιπέρεικται ὀβολίων, à veru illa rapiens; & in Suetonio Vitellius* c. 13. *homo non profunda modo, sed intempestiva quoque ac sordida gula, ne in sacrificio quidem umquam, aut itinere ulla, temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus & farra panè rapta è foco manderet.* Denique, ut Poëta auctor,

Est etiam è mediis víctima rapta focus.

Εἶθ' αὖτε, μηδὲ λóεσθ'· ἐπεὶ καὶ πῖς ἐνὶ πονή.
Μηδ' ἐπ' αἰκνήτοις καθίζεν (ὃ δ' αἶμενον)

Cujusmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium cessit :

Αὐτὰρ δ' ἰσθ' ἐπὶ ποταμῷ καθίζει.

Nondum immolata sacra sæpè devorat. Proinde in *Hesiodo*, inter alia præcepta, hoc quoque habetur, *ne ab ollis nondum sacrificatis* (cibum) *rapiens comedito*. Nam ut *ρίζεν* & *ἐπιρίζεν* sacrificare est : ita *ἀνέρι-φικτῶ* est *αὐτῶ*, *nondum sacrificatus* vel *immolatus*, ut à *Τρετρε* redditur. Addatur hîsce locus *Ciceronis* è *Lib. II. de Fin. c. 7.* *Reperiemus asotos primùm ita non religiosos, ut edant de patella.* Non necesse est nos hîc colligere quæ à *Veteribus* dicta sunt *αὐτῶ* ἢ *βαυγλά-χων* & *θναρπάχων*, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant ; neque enim de iis verba facit *Hesiodus* ; sed de iis qui ipsi sacra facientes, nondum peractis sacris, hoc est, antequàm proficias porrexissent, & adolevissent, carnes victimæ suæ comedebant. *Cle-ricus.*

750. *Μηδ' ἐπ' αἰκνήτοις καθίζεν*] Per *αἰκνήτους* solum & lapides intelligere videtur, quæ frigida sunt & dura. Hoc præceptum *Pythagorico* illi cognatum videtur, ne sed eas super lapidem. Vel *ἐπ' αἰκνή-τοις καθίζεν* est *αἰκνήτων* ποιῶν. *Theocr.* ἐπὶ λίθοις καθίζῃ. *Gnietus.*

750. *Ε'π' αἰκνήτοις*] *Proclus* sepulcra interpretatur, quæ movere nefas erat ; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de saxis quibuscvis, quibus imponi pueros nollet *Hesiodus* ; sed tantùm tabulis ligneis, aut aliis, quæ possunt amoveri. Videtur credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur in rupe, infirmum eum fieri. Quòd si diceretur de frequentî impositione pueri in sedili saxeo, & per totam infantiam, non careret ratione ; sed ea res exitialis non fuit duodecimo die vel mense, quàm aliis infantis temporibus. Mera hæc fuit superstitio, cujus ratio certa non magis reddi potest, quàm somniorum febricitantis. *Cle-ricus.*

750. *Μηδ' ἐπ' αἰκνήτοις καθίζεν*] Notum est omnibus quàm multa de his *Veteres*. Ceterùm cur hoc præceptum, de non movendis sepulcris, ad *παιδὸς δωδεκατησίῳ* spectet, numquam ostendere potuerunt : Nos hos verius, etiam sine *Grammaticorum* suffragio, hoc modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium miserè truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vultures quidam *Homerum* & *Hesiodum* :

*Comedito, neque lavator: quia & hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)*

Μηδὲ γυναικείῳ λυτῶν χρόα φαιδρόντα
Παιδὸς δωδεκαετηίου, ὅτ' ἀντὶ ἀνήτορος παιδὸς,
Μηδὲ δωδεκαμήνου. ἴσον κ' τὺτο τέτυκ'
Αἴετι· λυγρὰ δὲ ἐπὶ χρόνῳ ἔσ' ἐπὶ κ' τῷ
Παιδί.

Quantā curā πῶς διεμέτρεται λυτῶν, quæ γυναικεία vocabant, & absolute λυτῶν. in deliciarum descriptionibus, Lampridius *lavacra muliebria*, Capitolinus *excaldationes*, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris notum est; cū ex aliis, tum ex Comiceo, qui cū τῶν λυτῶν totam disciplinam Athenicasum considerari vult. Pueri autem δωδεκαετηῖοι & δωδεκαμήνιοι, omnia communia cum matribus habebant, διαίτη, τροφή, οἶκος, id est, ipsum Gynæceum. Hesiodus ergo ne ejusmodi puerulos matrum λυτῶν ad-
suescere sinant, ex disciplina veteri, quia θηλυτάτα πῶς εὐμενέει ex aquæ tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil suprà, hoc modo.

*Neque muliebri lavacro corpus purgare
Puerum sinas duodecennem, quia masculos enervat,
Neque duodecim mensium: nocet & illud aquali modo
Viro: dura enim suo tempore & hanc rem sequitur
Pæna.*

Apparet hinc ante omnia præceptum ἀπὸ τῶν ἀκινήτων huc non spectare: quod seorsim considerabimus. *Heinsius.*

Ib. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζεον] Αἰκίνητοι sunt οἱ νόμοι: de quibus usitatam fuisse elegantissimam parcemiam μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic Hesiodus utitur, satis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: Οὐκ ἔω τῶν νομοθέτων ἡ μείζων τῶν μέντων, ἰσότητι αὐτοῖς πᾶσι κατεσχευάμενοι τῇ ὕσας, ἢ πᾶσι εὐδαίμονες νομοθετημένοις πόλεις παλαιὰς γίνεσθαι; εἰάν τις ζητῇ γῆς τι πλεονεκτήσει, κ' χρῶν διαλύσει, ὅρῳ αἰς εὖν αὐτῷ δύναιτο αἰὲν τῷ τῷ νόμῳ ποτὲ τὸ ἴσον ἱκανῶς. αἰς ἐπιχειρῶντι δὲ νομοθέτη κινεῖν τῶν τοιούτων πᾶσι ἀπειταῖα λόγων, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. Et Eusebius Præparat. Evang. lib. III. Ἡμεῖς δὲ τὰ μέγιστα ἀσέβειν, τὰς ὕψους ἐμφανῶς κ' ἀνεργητικὰς δυνάμεις εὖ ὁδοῖ λόγῳ πεινῶντες ἀνπερὺς δὲ περιουσιάζοντες, οἷον εὖ ἱκανοὶ τὰ πάντα, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, ταχέως δὲ κ' ἐφίπτεσθαι τῇ τῶν ἀσέβειαν ἀσέβειαν, ἀλλὰ μὴ πολυπραγμονεῖν ἱερῶν κακοτομίαν. Καθίζεον ἐπ' ἀκινήτοισι, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quàm eleganter dictum sit, ostendimus ad Proclum. *Idem.*

Ibid. Οὐ γὰρ ἄμεινον] Vetere clausula qua potissimum utebantur in interdictis suis Principes, erat, & γὰρ ἄμεινον. Sic apud Herodotum

Παῖδα δυαδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνιεύοιτο. πικρὴ
 Μηδὲ δυαδεκάμηνον· ἴσον κ' ἑταυτέτυκται.
 Μηδὲ γυναικείῳ λυτῶ χροῖα Φαιδριώεσθ
 Ἀνέρο. λυγαλέη γὰρ ὅππ' χρόνον ἔσ' ὅππ' κ' τῶ
 Ποινῇ. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' ἀγρομέλῃσι κυρήσας,
 Μωμᾶειν αἰδήλα· θεὸς νύ τι κ' τὰ νεμεσῶ.
 Μηδέ ποτ' ἐν περὶ χοῇ ποταμῶν ἄλλαδε περρεόντων,
 Μηδ' ὅππ' κελυφῶν ἔρεϊν· μᾶλλον δ' ἐξαλέσσθ.
 Μηδ' ἐναποφύχειν. τὸ γὰρ ἔπει λωῖόν ἐστιν
 ὧδ' ἔρδειν. δεινὸν γὰρ βροτῶν ὑπαλδύεο Φήμεν.
 Φήμεν γάρ τε κακὴ πέλεται, καὶ φη μὲν αἰεὶ εἶναι.

755

760

in cautione sepulchrali in Epitaphio Nitocridis : ἥ τις ἰμαῦ ὑπερὶ γὰρ
 μὲν Βαβυλῶν βασιλείῃ. ἢ ἀπαστὴ χρημάτων· ἀνοίξας τὸ τάφος, λα-
 βὲν οὐδὲν βύλας] κερματε, μὴ γὰρ τίνα μὴ ἀπαστὴς γὰρ ἢ ἄμνητοι.
 Quia autem vult etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clausu-
 la, Horatius Philosophiam alibi, meliora dixit, id est, πρὸ ἀμνη-
 τῶν.

*Cum tu coemptos undique nobiles
 Libros Paneti, Socraticam & domum,
 Mutare loricis Iberis
 Pollicitus meliora totinas.*

Pollicitus meliora, est : ὁ δὲ φιλοσοφίας ἀνταποδίδωμι. Hein-
 sius.

751. Παῖδα δυαδεκαταῖον] An 12. dierum? vide Plutarchi exposi-
 tionem apud Proclum, qui τοῦτο μὲν οὕτως intelligit. Hunc & sequentes
 quatuor versus aliter disposuit Heinsius, quem vide. Gue-
 tius.

753. Μηδὲ γυναικείῳ λυτῶ] Nihili fecerunt posteriores Græci
 hoc Hesiodi præceptum, quod iis exprobrat Clemens Alexandrinus, in
 Pædagogo, Lib. III. c. 5. ubi agit πῶς τοῦτο πρὸς λυτῶ ἀνατρεπτικόν, &
 hæc habet : ἴξεαι δὲ τοῖς βυλομέροις τὸ ἄλλων εἶναι τὰς κατεκλείεσθαι χυμῶν
 ἐν τοῖς βαλάνοις διασπᾶσθαι· ἐνταῦθα γὰρ ἀποδύσασθαι τοῖς θεαταῖς, ὡς περὶ κα-
 πηλοῖς συμμέταν, ὅτε αἰχύνονται. ἀλλ' ὁ μὲν Ἡσίοδος· Μηδὲ γυναικείῳ λυ-
 τῶ χροῖα Φαιδριώεσθ, περρεῖν. καὶ δὲ ἀνέφικται, ἀνδράσι ὁμῶς κ' γυναι-
 κῇ τὰ βαλάνοις : Licet autem aliis volentibus eas, quæ domi sunt inclu-
 sa, nudas videre in balneis; hic enim se exuere spectatoribus, tamquam
 corporum camponibus, non erubescunt. Sed Hesiodus quidem corpus sæ-
 mineo non exhilarare lavacro, suadet. Viris autem & sæminis commu-
 nis aperta sunt balnea. Nonnulli tamen Principes hoc, apud Roma-
 nos

*Puerum duodecennem : quia virum inertem facit :
 Neque duodecim mensium : aequale & hoc est.
 Neque muliebri in balneo corpus abluito
 Vir : gravis enim suo tempore erit & hujus rei
 Poena. neque in sacrificia accensa incidens ,
 Reprehende arcana : Deus quippe & hac indignè fert.
 Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium ,
 Neque super fontes meito ; quin valdè evitato.
 Neque incacato. id enim nihilo est melius
 Sic facere. gravem verò mortalium evitato famam.
 Fama enim mala est , quæ celeriter quidem excitatur*

nos emendare conati sunt. Vide Hieron. Mercurialem de Arte Gymnast. Lib. I. c. 10. Clericus.

756. Μωμύειν αἰδήλα] Hoc est , ut quidem videtur , irridere ritus , quorum rationem ignoraveris , quia tibi non placent. Quod præceptum superstitionissimas quasque cærimonias in tuto locat , quæ poterunt semper defendi ab iis quibus placebunt , hoc prætextu quòd earum rationes ab iis , qui eas improbant , ignorentur. At quidquid Rationi & rectæ de Numine notioni adversatur , id meritò possumus μωμύειν , quantvis institutionis ejus causas ignoremus. Res ipsa sæpè docet nullas satis graves esse potuisse. Clericus.

757. Μηδὲ ποτ' εὖ ποιεῖν] Hos versus delendos censet Plutarchus , teste Proclo. ἰπύχω. vide Plut. Guetius.

759. Μηδὲ καταποφύχειν] Α'φοδύειν , καταποπύειν , ἀ ψύω , πύω σπυο , ψύχω , ἀποψύχω &c. Idem.

760. Δυνάμει δὲ βροτῶν ὑπαλαύει φήμω] Non sunt , nimirum , ea facienda , quæ cum omitti sine crimine possint , si fierent famam pravam crearent ; nam in rectè factis , & quæ virtus à nobis postulat , parum curandam famam docent Philosophi. Ubi agitur officium quodpiam , à vera virtute præscriptum , nihil magis præstandum est , quàm ne , pecorum ritu , sequamur antecedentium gregem , pergentes non quàm eundum est , sed quàm itur. Atqui nulla res nos majoribus malis implicat , quàm quòd ad rumorem componimur ; optima rati ea quæ magno adfensu recepta sunt , quorumque exempla nobis multa sunt ; nec ad rationem , sed ad multitudinem vivimus. Inde ista tanta coacervatio aliorum supra alios ruentium. Verba sunt Seneca , ex Cap. I. de vita beata , ubi & alia in eandem sententiam. Clericus.

761. Κύφω μὲν αἰεταί] Subitò facilis , valdè facile est eum subire. Guetius.

Ρ'εῖα μάλ', ἀργαλέη δ' Φέρην, χαλεπὴ δ' ὀπιθέει,
 Φήμη δ' ἔπε πᾶμπαν ἀπόλυται, ἧν πνα πᾶσοι
 Λαοὶ Φημίζουσι. θεὸς νύ περ ἐστὶ καὶ αὐτή.

ΕΡΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

764. Θεὸς νύ περ ἐστὶ] Alii πᾶ, forsan πᾶ. *Idem.*

764. Θεὸς νύ περ ἐστὶ] Poëtz postquam prosopopœa abusi sunt, ut commentitias personas ex affectibus facerent, aliisque id genus; postea sibi ipsi persuadent verum esse quod finxerunt. Sic *Hesiodus* noster, qui in *Theogonia* tot divinas personas liberrimè finxit, hic *Famam*, in seriis præceptis, quasi Deam habet, rationemque hanc profert, ut persuadeat ita instituendam vitam ne rumoribus finistis occasio;

*Facillimè, molesta verò portatu, difficilisque depositu.
Fama verò nulla prorsus perit, quam quidem multi.
Populi divulgant. quippe Dea quadam est & ipsa.*

O P E R U M F I N I S.

occasionem præbeamus. Atqui si fama facinoris alicujus, aut flagitiosæ vitæ sit vera, res fugienda fuit, non propter famam, sed quia mala erat; si verò sit falsa, nec ullâ nostrâ culpâ excitata, spernenda est. *Rumor* autem neutrâ ratione Deus dici potest, nisi poeticâ *παραβολή*, quæ etiam pravum *Rumorem* Deum esse fingit; cujus rei exstat inigne exemplum, apud *Virgilium* *Æneidos* IV, 174. in descriptione Famae. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ημέραι.

Η Ματα δ' ἐκ δόθεν πεφυλαγμένη, & ἔ μοῖραν, 765
Πεφραδέρην δμώεσσι. τεληκάδα μηνὸς αἰρήσῃ
Ἐργα τ' ἐποπτεύειν, ἡδ' ἀεμαλίῳ δατέαδ'·
Εὐτ' ἂν ἀληθείῳ λαοὶ κείνοντες ἄγασσιν.

765. Ημέραι δ' ἐκ δόθεν] De superstitionis hisce deliri, hac certè in re, Poetæ præceptis judicium *Plutarchi* vide ad τ. 824. *Clericus*.

766. Πιφραδέρην] Τὸ πιφραδέρην hic est agendo præcipere, σημαίνει imperare. Τεληκάδα μηνὸς αἰρήσῃ] Supple πιφραδέρην. *Guicetus*.

766. Πιφραδέρην] Hoc est, priùs doce, ne quid infauftis diebus aggrediantur. *Hesychius*: φράζει, δεικνύει, σημαίνει, λέγει. Quamobrem & apud Romanos, nonnullorum in Tricliniis, affixæ erant Tabulæ, in quibus qui dies boni, quique incommodi essent notatum erat, ut est apud *Petronium* Cap. XXX. *Clericus*.

Ibid. Τεληκάδα μηνὸς αἰρήσῃ] Hoc est, ultimum diem cujusque mensis; nam antiquissimi Græci, ut etiam Orientales, menses Lunares habebant, quos singulos triginta diebus claudabant, ut ostendit multis *Dionys. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminentissimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Norisius* in Dissert. de Mense & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus*.

767. Εὔποπτεύειν] Hoc est, diligenter expendenda servis attributa opera in mensem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Clericus*.

Ibid. Αἰεμαλίῳ] *Hesychius* interpretatur αἰεμαλίῳ πλὴν τροφῆς, πρὸς αἰεμόζην ἢ ἰχυροποιεῖν πλὴν μίλης. Hanc quoque, & alias originationes non meliores habet *Etymologicon Magnum*. At satius est interpretari αἰεμοδεῖσιν ἰχθύσι τροφῆν, convenientem unicuique cibum, quem *demensum* vocabant Latini, & quem singulis Calendis distributum servis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in *Sticho* Act. I.

HESIODI ASCRÆI DIE S.

Dies verò ex Jove observans, benè secundùm decorum,
Doce servos. tricesimum mensis optimum
Ad opera inspicienda, demensumque dividendum:
Nempe, cùm in rebus agendis populus versatur.

S. 2. γ. 3. ubi herus servos sic alloquitur : *vas meministis quot Calen-
dis petere demensum cibum.* Ad quem locum vide Intt. Pignoriùmque
& Popmam de Servis. Clericus.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Quamvis communis interpretatio bona sit,
tamen aliter inteligo. Nam Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ indicari illis verbis tem-
pus dici, quod vocatur *πλήθυνσι ἀγοῇ*, frequens forum quando jus
dicitur, hoc verò est ἀληθείῳ κρῖναι. Scaliger.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Ordo εὐτ' αὖ λαοὶ ἄγωσι πρὸς τριακάδα, sup-
ple κρῖναι τις ἀλήθειαν, hoc est, revera, ex rei veritate; hoc est,
quando ἡ σύνοδος γίνεται ἐν τῇ τριακάδῃ ἀληθῶς. vide Proclum. Guie-
tus.

Ibid.] Pleniùs mentem suam expressit *Jos. Scaliger* de Emend.
Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus diei. Itaque verba ejus
hic apponemus : „ Tempus antemeridianum designantes dicebant
„ *πληθύσεως* vel *πληθείσεως ἀγοῇ*, convenientibus, scilicet, eo tem-
„ pore in comitium viris; ut *Hesiodus* dicit, εὐτ' αὖ ἀληθείῳ λαοὶ
„ κρῖναι τις ἄγωσι. Quod tamen longè aliter Græci Interpretes illius
„ Poëtæ exponunt. Aiunt enim *Hesiodum* intellexisse de tricesima
„ mensis Lunaris, & sensum loci Hesiodæi esse perinde ac si dixis-
„ set : *quando homines veram triacada lunarem agunt*, & non secun-
„ dùm usum politicum, sed secundùm motum Lunæ. Quod tamen
„ nobis valdè coactum videtur, & mentem *Hesiodi* hanc fuisse dici-
„ mus : *τριακάδα* esse valdè idoneam rebus gerendis eâ horâ, quâ
„ homines ad jus in forum conveniunt. *Homerus* Odyss. M.

„ — Ἡμῶς δ' ἐπὶ δόπον αἶψα ἀγαγεῖν αἶψα
„ Κρῖναι τίς τε ποτὶ δίκας ὁμῶν αἰζῶν.

„ Quando

Αἶδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς παρὰ μηπόεντι.

Πρῶτον ἔνη, πτεγὰς τε, ἢ ἐβδόμη, ἱερὸν ἡμᾶρ.

770

Τῇ γὰρ Ἀπῆλωνα χρυσάορα γαίνατο Ληταί.

Ὅ γδοάτη τ' ἐνάτη τε, δύω γε μὴ ἡματα μινωὸς

Ἐξοχ' αἰετομύοιο βροθήσια ἔργα πένεαδ.

Ἐνδεκάτη τε, δωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὴ ἐοδλαί.

„ Quando ad caenam vir è foro surrexit , postquam judicavit de multis
 „ litibus , juvenibus litigantibus. Quæ sanè interpretatio melior vul-
 „ gari. Sic etiam paullo pòst dicit , ἡμῶν ἐν παλαιοῖς , quod nos in-
 „ terpretamur , jam adulto die. Hæc vir summus , cui adsentimur.
 Nimirum , hic ἀλήθειαν non est veritas , sed jus , aut justitia , ut passim
 apud Poëtas ; & κλέων ἀληθείαν idem est ac κλέων δικαιοσύνην , ut loqui-
 tur Hesiodus Theogon. v. 85. hoc est , jus aicere. Ἄγων verò vox est
 juridica , quæ dicitur de occupatione Judicum jus dicentium , homi-
 nūmque propterea ad eos convenientium , de qua vide Interpretes
 ad Aët. XIX , 38. Aliter sensum expresseris his verbis : ὅτι ὑπὸ τῶν
 λαῶν ἄγονται ἀγῶνες καὶ κλέωνται δίκαι κατ' ἀλήθειαν : cum à populis ce-
 lebrantur dies fasti , quibus jus dicitur , & lites secundum justitiam ju-
 dicantur. Clericus.

769. Αἶδε γὰρ ἡμέραι] Superiores quatuor versus spurii viden-
 tur. Hic autem incipit Hesiodus. Sic liber ἔργων & abruptè inci-
 pit ἐν ἀρχῇ μὲν &c. Theogonia autem ἦτοι μὲν πρῶτον , &c.
 Guierius.

769. Διὸς παρὰ μηπόεντι] Erravit vir summus Angelus Politia-
 nus , cum tres dies Jovis ab Hesiodo statui observat , ex hoc loco.
 Vetustissimi Poëtæ , ominis causâ , utebantur ἐν παλαιῇ voce Διὸς ele-
 ganter , in narrationibus etiam , quacumque de re agebant. Ita in
 principio continuò τ' ἔργων , Ὅν τι διὰ βροτῶν ἀνδρῶν ὁμοῦς , ἀφατοί τε φα-
 πί τε , ἔφατοί τ' ἀφῆτοί τε , Διὸς μεγαλοῖο ἔκηπ. Ubi illud postremum omi-
 nis causa ponitur , & ex abundanti : nam nihil est quod referatur. Pe-
 culiariter autem singulos dies Poëtæ , ἡμέρας ἐν Διὸς dicunt simplici-
 ter. Sic in illo ὅσας γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέρας ἐν Διὸς εἰσι. Auctor Mega-
 ræ Idyllii Dorici : σὺ δὲ ἦντι λεῖπαι ὑδὼς Νύκτας τε κλάπται καὶ ἐν Διὸς
 ἡμέρ' ὅσας α. Ita Hesiodus cum rationem τ' ἡμερῶν incipit , in ge-
 nere jubet φυλάσσειν ἡμέρας ἐν Διὸς , id est , simpliciter , dies quos
 παλαιὰ constituit : ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius
 & Nonnus αἶρας ἐν Διὸς dixerunt , sicut Hesiodus ἡμέρας ἐν Διὸς. Om-
 nes enim res ominis causa Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς , ἐν πα-
 λαιῇ , in usu remanserit. Ut cum Theocritus dixit , Μεσάν ἀπὸ
 ἰδῶν , Διὸς μέγα βελούδιον : quod etiam veteres magistri videntur ex
 eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐν Διὸς dicunt , He-
 siodus

Hi enim dies sunt Jove à prudente.

Primum, novilunium, quartusque & Septimus, sacer dies :

Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.

Octavusque & nonus ambo dies mensis

Egregiè crescentis ad curandum opera mortalium.

Undecimus verò, duodecimusque, ambo quidem boni :

fiodus hîc παρὰ Διὸς, dixit. Αἱ δὲ, inquit, ἡμέραι εἰσὶ παρὰ Διὸς: id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus*: quicquid non interpreta- mur, ominis causa dicitur. Atque hæc causa est, cur Proclus, qui tam studiosè ex more familiæ suæ, dies persecutus est, nihil παρὰ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πάντες πῆς ἀγαθὰς ira dici existimat. At- qui Heliodus, post hanc formulam, non τὰ ἀγαθῶν solùm, sed & τὰ κα- κῶν aggreditur divisionem. Tzetzes ad omnes dies retulit: quam- quam more suo nugacissimè suprâ, ἐν Διόθεν, ἐν τοῖς καὶ Φεργίμων ex- ponat, hîc verò παρὰ τὴν εἰμαρμένην. Sed veniam meretur qui à Grammaticis dissentit, cùm ipsi toties à se abeant. *Heinsius.*

770. Πρώτη ἡμέρα] Ἡ τελευτῆς suprâ dicta. *Grietus.* Fallitur, ut se- quente notâ Scaligeri liquet. *Clericus.*

770. Πρώτη ἡμέρα] Ἡ vocabatur temporibus Hesiodi prima men- sis. Sed Solon omnium primus vocavit πρὸς τελευτῆς ἡμέρα καὶ ἡμέρα. *Scaliger.*

770. Καὶ ἡμέρα] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut rectè ostendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. con- tra Veteres & Recentiores, qui frustra hîc vestigia Judaici Sabbathi quæfiverant. *Clericus.*

Ibid. Γεγονὴς ἡμέρα] Non significatur dies profectus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide γ. 819. Idem est ac πεπληρωμένης ἡμέρας γ. 799. hoc est, dies valdè accommodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Cle- ricus.*

771. Τῇ ᾧ Ἀπόλλωνα χρυσόοχος γένετο] Nempe, mensis Tharge- lionis. *Diogenes* in vita *Platonis* §. 2. Γίνεται Πλάτων — Θαρρηλιῶ- νος ἡμέρας καὶ τὸ Δῆλοι τὸ Ἀπόλλωνα χρυσόοχος φασί: nascitur *Plato* *Thar- gelionis* septimo, quo *Dei* natum *Apollinem* dicunt. Ad quem locum, vide *Intt.* quibus succenturiandus vir illustris atque eruditus *Ezech. Spanhemius*, ad *Callimachi* hymnum in *Delum* γ. 251. Propterea uniuscujusque mensis dies septimus sacer erat *Apollini*, non tantùm dies ille *Thargelionis* mensis, ut observavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus.*

773. Ἐξοχὶ αἰμαρμένη] Subintellige ἐν, hoc est, ἔξοχά ἐν πάντας ἡμέρας βε. μ. α. Egregia sunt. *Grietus.*

775. Οἷον

Ἡ μὲν οὖν πεῖκεν, ἣ δὲ εὐφρονα κερπὸν αἰμαῖδ'.

Ἡ δὲ δωδεκάτῃ τ' ἐνδεκάτῃς μέγ' αἰμείνων.

Τῇ γάρ τοι νεὶ νήματ' αἰρσιπότηϊ αἰεσίχνης,

Ἡμαῖ αἰετὶ πλείεσσιν, ὅτε τ' ἴδεις σωρὸν αἰμάτων.

Τῇ δὲ ἰσὺν σήσαιτο γυνή, περιβάλοιτό τε ἔργον.

775. Οὗς πεῖκεν] *Sam. Bochartus Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45.* postquam egit de vulsione lanæ; „ Vellendi, inquit, morem quod „ attinet, is olim Romæ fuit in usu, & in vicinis locis, non in Ju- „ dæa, nec in Græcia. Saltem, apud *Hesiodum*, qui de re pecua- „ ria scripsit primus omnium, οὗς πεῖκεν, non est *oves vellere*, sed „ *tondere*, ut in *Theocriti Bucoliastis*,

„ — — — — — ὀππότῃ πεῖκω

„ Τὰν οὖν, τὴν πίκαν.

„ *Cum ovem pullam tondere*. Verbum enim πίκαν Scholiastes notat „ hic idem quod κείρειν *tondere*, αἷς καὶ παρ' *Ἡσίοδου*, ut & apud „ *Hesiodum*. *Hesychius* etiam πίκαν est κείρειν, & πίκης ψίλωσις, κερσὶ „ ξύρησις. Et quamvis apud *Archippum*, *Cratinum* & *Philemonem* „ *κακροπλῆτων* & *κακροπλῆτης* *vellerum vulsorem* propriè sonet, veteres „ tan en *tonsores* explicant. (*Hesychius*: *κακροπλῆται*, οἱ καίροντες τὰ „ περιβάται. *Suidas*: *κακροπλῆται*, οἱ τ' περιβάτῃν κερσῆς) quia in vocum „ explicatione non tam etymon, quàm usus, respicitur. *Cleri-* „ *cus*.

775. Εὐφρονα κερπὸν] *Lætificum*. Sic εὐφρογῆ nox quiete reficiens, recreans corpora, lætificans homines. *Guietus*.

777. Τῇ γάρ τοι] Subintellige ἡμῖνα ex superioribus. *Idem*.

777. Αἰρσιπότηϊ αἰεσίχνης] A verbo αἰεῖω & πότη volatus, adversus aliorum opinionem. *Scaliger*.

778. Ἡμαῖ αἰετὶ πλείεσσιν] Εἰς πλείεσσιν unâ voce, hoc est, die pleno, æstivo scilicet. Nam hiberni dies sunt dimidii tantum. Infra εἰρησὶ δὲ εἰς μεγάλην πλείεσσιν ἡμαῖ. *Guietus*. Gallicè ad verbum exprimas *en plein jour*, hoc est, medio die, quemadmodum interpretatur hunc locum *Jos. Scaliger*, ut diximus ad *τ. 768*. Sic dicebant *πλεῖον νύξ*, *la pleine nuit*, quamvis aliter vocem interpretetur *Hesychius*. *Clericus*.

Ibid. Οὗτε ἴδεις] Hoc nomen formicæ κατ' ἐξοχλὸν datum. *Horat.* *Parvula nam exemplo magni est formica laboris*. *Guietus*.

Ibidem.] Solet *Hesiodus* designare animalia nominibus adjectivis, quibus eorum natura vel solertia optimè describitur. Sic pro *Cochlea* habet *φασίειον*, *domiportam*, pro *hirundine* *ἐρτορόλιον*, *mane lugentem*. Nullum Epitheton formicæ meliùs conveniat, quàm ἴδεις, quam in rem vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hieroz. Part. II. Lib. IV. c. 22*. Quod autem hic dicitur duodecimo die mensis colligere acervum

*Hic quidem tondendis ovibus, ille verò latis segetibus metendis.
Duodecimas tamen undecimo multò melior.
Hoc enim net fila in aëre suspensus araneus
Die adulto, quum & prudens (formica) acervum colligit.
Hoc telam ordiatur mulier, & inchoet opus.*

acervum nemo nescit tam verum esse, quàm araneum telam eo potissimum die texere, hoc est, planè ridiculum & falsum. Quare miror Poëtam nostrum tam confidenter mentitum, in re quæ à puerulis argui poterat. Superstitione, scilicet, animus præpeditus mendacio patet, clausus est veritati. Sed quod magis mireris, non Poëtæ, sed Physici, hoc est, veritatis indagatores, somnia ejusmodi, pro rebus compertis, venditarunt; quod ex *Bocharti* collectaneis ejusdem Libri Cap. XXI. agnosces. Sunt enim proluxiora, quàm huc transferri queant. *Clericus.*

779. Τῇ δ' ἰσὺν σήσωται γυνή] Ἰσὺς Græci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἰσὺς τὸ ὄρθον ξύλον τ' νῆας καὶ τὸ ὑφαντικόν. Latinis *jugum*, vel *tela jugalis* Catoni. Ἰσπιδὴ etiam dicebatur. *Hesychius*: ἰσπιδὴ ξόλον ὄρθον ἐπὶ τ' παπίξης, ὃ περὶ δίδου οἱ ἰσὺς. Latinis dicta ea ligna *pedes tela*. Glossæ: *pedes tela*, ἰσποδὺς. *Dionysius*, in *Bassaricis*, de *Dardania* urbe *Indiæ*, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἡ δ' αἰ Δαρδανίῳ νῆας πάλιν εὐρυάγμων,
Ἐνθάδ' ἐπέπλεα γυναικὸς Ἀθηναίης ἰότης
Αὐτῇ μιν κατέκασιν, ἐφ' ἰσποδῶν πενύκτων,
Αὐτῇ μιν δ' ἱπεμόν τι καὶ ἐξ ἰσῶν ἱρύσαντο:

Uno die, stamen in tela jugali extenderunt, detexuerunt & desecuerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telæ pedes erigere & jugum iis imponere, quod *Ovidius* *telam jugo jungere* dixit, *Hesiodus* ἰσὺν σήσωται. Deinde stamina telæ, vel jugo telæ adnectere, quod *telam stamine intendere* dixit *Ovidius*, & *stamen telâ suspendere*. Græci σήμωνα σῆσται, atque inde etymologia τ' σήμων & staminis. Græcis enim σήμων δὲ τ' σῆσται, quod in tela stare. Doricè σάμων, Latine *stamen*, ut *τέρμων*, *termen*, & similia. Attici dicebant περὶ σῆσται, cum telam stamine intendebant. *Pollux*: εὔσαι τ' σήμωνα, ἢ τὰ σήμωνα, καὶ περὶ σῆσται. *Hesychius*: περὶ σῆσται τὸ πᾶς διαζομῆαι τ' σήμωνα περιεσπιδόναι. *Hesiodus* περὶ σῆσται hoc idem dixit:

Ἰσὺν δὲ σήσωται περὶ σῆσται μίτρα ἔργον.

Hæc *Cl. Salmasius* ad *Julii Capitolini Pertinacem* p. 127. quæ vera sunt, quamquam ex memoria malè *Hesiodi* versum profert. *Clericus.*

779. Περγάλοιτί π' ἔργον] Instituat opus. *Gnietus.*

780. Μῶδες

Μένους δ' ἰσμερὴν τελοπαυδεκάτην ἀλέαδ' 780
 Σπέρμαλ' αἰρξαομαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψαομαι αἰρίτη·
 Ἐκτη δ' ἡ μέσση μάλ' αἰσύμφορός ἐστι φυτῶσιν·
 Ἄνδρογόν' τ' ἀγαθή· κέρη δ' ἔσ' σύμφορός ἐστιν,
 Οὔτε γνέομαι πεῶτ', ἔτ' αἶρ γάμψ' ἀντιβόλῃσσι.
 Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἔκτη κέρησι γνέομαι 785
 Ἄρμεν', ἀπ' ἐρίφας τάμνειν καὶ πάσα μήλων
 Σηκόν τ' ἀμφισαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἡμᾶρ.
 Ἐοθλή δ' ἀνδρογόν', φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
 Ψάδεά θ', αἰμυλίης τε λόγους, κρυφίης τ' ὀαρισμύς.
 Μένους δ' ὀγδοάτῃ κάπεον καὶ βῶν ἐρίμυκον 790
 Ταμνέμεν, ἔρῃας δ' δυοδεκάτῃ ταλαεργύς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλείῃ ἡματι, ἴσπερ Φῶτις
 Γείναομαι· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμὴν ἐστίν.
 Ἐοθλή δ' ἀνδρογόν' δεκάτῃ, κέρη δέ τε πετρῆς

780. Μένους δ' ἰσμερὴν] Posterioribus temporibus, ἰσμερὴν μὲν ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribuebatur μεσση μὲν. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. C. VII. §. 5. Sed *Hesiodi* πνο, ad vigesimum diem mensis erat ἰσμερὴν. Vide γ. 798. *Clericus*.

781. Ἐνθρέψαομαι αἰρίτη] Scribe ἐνθρέψαομαι. ab ἐνθρίφειν *Guizotus*.

782. Ἐκτη δ' ἡ μέσση] Hoc est, ἔκτη μεσσηνίῃ, ἔκτη ἐπὶ δέκα. *Idem*. Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Hesiodum* vocare μέσσην decimam quintam, cum sic vocet omnes dies secundi δεκαμέρη. Μετὰ τὴν I, inquit, Ἡσίωδης μὲν Ε, τὴν μέσσην φησὶ: post decimam *Hesiodus* quintam vocat mediam. *Clericus*.

785. Ἡ πρώτη ἔκτη] Verè & primò sexta. *Guizotus*.

785. Ἡ πρώτη ἔκτη] Hoc est, sextus dies primæ decadis, seu μενὸς ἰσμερῆς. *Clericus*.

791. Οὐρῃας δ'] Subintellige ταμνέμεν. *Guizotus*.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλείῃ] Hoc est, vigesima mensis æstivi, subintellige ἡματι ἐκπλείῃ. Πλείῃ ἡματι] Largo, æstivo, ut supra ἡματι ἐκπλείῃ. *Idem*.

792] Πλείῃ ἡματι] Hoc est, cum nihil deest plenæ luci, orto sole, eoque etiamnum supra horizontem versante. Vide ad γ. 778. *Clericus*.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimiùm hîc nos frustrantur Interpretes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas nostras, ad ipsos, hîc tamen monere visum. Εἰκάς in mense multiplex est: μεγάλη

*Mensis autem inchoati decimotertio caveto
 Sementem facere incipias: plantis verò inferendis optimus est.
 Sextus verò medius valdè incommodus est plantis:
 Viriparus bonus: puella verò non utilis est,
 Neque gigenda primum, nec nuptui collocanda.
 Nec primus quidem sextus puella gignenda
 Aptus est, sed hœdis castrandis & gregibus ovium:
 Stabulòque circumsepiendo pastoralis benignus dies est.
 Bonus verò viriparus, amatque convitia loqui,
 Mendaciâque, & blandos sermones, & occulta colloquia.
 Mensis verò octavo caprum & bovem mugientem
 Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
 Vicefimo verò in magno, pleno die, prudentem virum
 Generato: valdè enim animo sapiens est.
 Bonus autem viriparus decimus, puella verò & quartus*

μάλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur in Nebulis Comicus dicat *εὐλόγῳ ἄγαν εἰκάδας*. Οἷον ἄγαν τὴν εὐλόγῳ εἰκάδας. Non benè intellexit locum illum Græcus Interpres. Queritur enim cur cùm τῇ τελευτῇ finis sit plerumque lunæ & mensis, cùm τῇ τελευτῇ sit satisfaciendum foeneratoribus, miser tamen Strepsiades οὐδὲ τὴν εἰκάδα agat. Atque hic Interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀπεροδίουσαι. Εἰκάδας eleganter πληθυντικῶς dicuntur, cùm plures sint. Ἡ μεγαλύτερη εἰκάς ultima est mensis Veterum. Est autem dies illa, quæ vigenimarum ultima est: μεγαλύτερη enim est ἢ ὅσῃ τῇ quæ τὴν ἑνὴν καὶ νῆα præcedit. Observant enim Veteres, etiam Athenienses ante Solonem, ἔχει τελευτῇ μόνον τὴν μῆνα ἡεθμησίην. Εἰκάς μεγαλύτερη, est Pridie Calendarum: nona & vicesima. At Interpres Aristophanis ἡ μεγαλύτερη εἰκάς, inquit, ἀπὸ εἰκοτῆς πρῶτης, ἰσὺς εἰκοτῆς ἐνάτης & φθίνοντος. Ita totum tempus à XXI. usque ad XXIX. μεγαλύτερη εἰκάς esset. Sed hic, ut diximus, terminus illius temporis intelligitur, quæ est vicefima & nona. Quàm nugentur Interpretes, qui πλέον ἡμῶν idem cum εἰκάδι μεγαλύτερη esse putant, in notis ad ipsos ostendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad Hesiodi intellectum faciunt. Quicquid enim hic prætermittimus, ad Interpretes olim notavimus. *Heinsius.*

794. Κύρη δὲ πρῶτης] Scribe: κύρη δὲ πρῶτης. an scribendum κύρη δὲ πρῶτης μῆσῃ; placet. sic supra ἔκτῃ μῆσῃ. ἢ παραρριπιδιγῆ, ut supra ἢ ἔκτῃ μῆσῃ. *Gruetius.*

794. Τριτὰς μῆσῃ] Hoc est, quartus dies & μιστὴς μῆσῃς. *Clevis.*

Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα, καὶ εἰλίπδας ἑλικας βῆς,
 Καὶ κνώα καρχαρόδοντα, καὶ ἑρῆας παλαεργὰς
 Πρηϋνεῖν, ὅττι χεῖρα πθεῖς· πεφύλαξο δ' ἑσμεῖ
 Τετρεῖς δ' ἀλδύαοι φθίνοντες δ' ἰσχυρὰ τε,
 Ἄλγεα θυμοβορεῖν. μάλα τοι τεπελομένην ἡμάρ,
 Ἐν δ' ἐπαέρτη μινὸς ἀγέοις ἐς οἶκον ἀνθιπν,
 Οἰωνὸς κρίνας, οἳ ἐπ' ἔργμασι τέτῳ ἄρασι.
 Πέμπτης δ' ἐξαλείαοις· ἐπὶ χαλεπαί τε καὶ αἰνὰί.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἑρμύας ἀμφιπολύνειν,
 Ὅρκεν πνυμνίας· τ' ἔως τέκε πῆμ' ὀπιόρησις.
 Μέσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτρει ἱερὸν ἀκτῖν
 Εὖ μάλ' ὀπιπλόοντα εὐτροχάλα ἐν αἰοῇ
 Βάλλειν· ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμῆϊα δῆρα,
 Νύϊά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄρμεμα νηυσὶ πέλονται.
 Τετρεῖς δ' ἄρχεοι νῆας πῆγνυοι δ' αἰνὰς.

795

800

805

798. Φθίνοντες ἰσχυρὰ τε] Ergo nulla mentio fiebat ἑσμεῖν.
 Vide ad γ. 780. Clericus.

798. Τετρεῖς δ' φθίνοντες δ' ἰσχυρὰ τε] Τὸ δ. καὶ πῶς κ. δ. Gnicus.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν] Omnes, nempe, dies fausti erant hilariter transigendi, ne diei faustitas ominosa tristitia corrumpatur. Itaque, quoad licuit, oportuit, Hesiodo auctore, quarto, decimo quarto, & vigesimo quarto, convivii ac compotationibus tristitiam & curas animo pellere. Miror hunc sensum fugisse Plutarchum & Græcos alios Interpretes. Clericus.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν] Ἀν? θυμοβορεῖν. pro θυμοβορῇ. θυμοβορῆς pro θυμοβορῇ. ἀλδύαοι δ' ἰσχυρὰς ἀλγεα θυμοβορῇ. πελομένης. πελομένης ἡμάρ] Subintellige ἡ πελομένη. πελομένης an religiosum? Hesych. πελομένης, μαρτυρομένης. Gnicus.

801. Οἰωνὸς κρίνας] Vide Tzetzem. Gnicus.

804. Ὅρκεν πνυμνίας] Τὸ ἐπιπλόοντα. Gnicus.

804. Ὅρκεν πνυμνίας] Scriptum in versione Horcum, ut hoc Numen ab Ore, hoc est, Plutone fecerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Plutonem esse Eridis filium, quod de Horco hic habet Hesiodus. Alibi Deum iurijurandi præsidem diximus. Vide not. ad γ. 219. Clericus.

805. Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Decimo septimo. Vide γ. 794. Cum sic dividerent mensem in tres decadas, mirum est secundæ decadi, Hesiodi tempore, non fuisse nomen. Vide not. ad γ. 780. Clericus.

805. Μέσση

*Medius. hoc verò & oves, & pedes floctentes canturos boves,
 Et canem asperis dentibus, mulosque laboriosos
 Cicurato, manum imponens. Teneto verò memoriā
 Quarto die ut vites finientis & inchoantis mensis
 Doloribus conficere animum. valde hic sacer est.
 Quarto autem mensis uxorem domum ducito,
 Observatis avibus, quæ ad hanc rem sunt optima.
 Quintos verò evitato: quia noxii sunt & graves.
 In quinto enim aiunt Furcus obambulare,
 Horcum vindicantes: quem Eris in perniciem peperit perjurorum.
 Medius verò septimus Cereris sacrum munus
 Diligenter inspiciens benè æquata in area
 Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
 Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.
 Quarto verò incipito naves compingere tenues.*

805. Μέση δ' ἐδδμήτη] Τῇ ἑμῇ ἐδδμήτῃ. *Guietus.*

806. Εὖ μάλ' ὀπιλύνει] Diligenter observans πῶς 13. scilicet.
 an aream? Εὐνοχάλῳ] Id est, λέει *Idem.*

806. Ὀπιλύνει] Vide de hac voce adnotata ad γ. 29. *Clericus.*

807. Βάλει] Θιάξ, ποντίον, ventilare. *Guietus.*

808. Τὰ τ' ἀρμόρα νηυσὶ πύλον] Aptā, commoda navibus faciendis.
Idem.

809. Πήγυα δ' ἀραιά] Scribe, πύγυα δ' ἀραιά. supra ἀρχαὶ αἰον-
 τῆ. compingere tenues, non crassas. vulgò *biantes*. Homer. λάφυ-
 ρες γλάσσει ἀραιῶσι, hoc est, λεπταῖς tenuibus. *Idem.*

809. Ἀραιά] Meritò improbat *Guietus* verti hic *biantes*, nam
biantes naves dicuntur quæ tempestate, aut illusione fractæ aquam
 per rimas admittunt. *Tenues* vertimus, quod *tenues* sint navium
 parietes, cum ea sit frequens vocis ἀραιά significatio. Fortè etiam
leves potuissimus vertere, ut fluctuantes insulæ dicuntur ἡδὲ ἀραιά,
 ut habet *Eustathius* ad *Iliad.* pag. 1151. Ed. Romæ. Sio *Callimachus*
 de Insula Delo, Hymno in Delum γ. 191.

Ἐπὶ δειδυμένη τις εὖ ὀδῶν ἡμῶν ἀραιά,
 Πλαζομένη πλάγῳ.

Est nota quadam in aqua Insula *levis*, errans per maria. Ad quem lo-
 cum, consulte virum doctissimum *Blasch. Spanheimium*. *Cleri-*
cus.

Εἰνὰς δ' ἥ μέσση Ὀπιδείελα λῳίον ἡμᾶρ
 Πρωτίῃ δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Εὐθλὴ μὲν γάρ τ' ἦδε φυτῶν ἐμῶν, ἥδ' ἔσθ' ἡμέσθαι,
 Ἀνέρι τ' ἥδ' ἐγὼ γυναικί· καὶ ἔσθ' ἡμῶν πάγκακον ἡμᾶρ.
 Παῦροι δ' αὖτ' ἴσασι, τρισηνὰ δα μῶν ἀείσω
 Ἀρξάσθαι τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα δῖναι
 Βυσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
 Νῆα πολυκλήϊδα θοῦν εἰς οἶνοπα πόντον.
 Εἰρύμηναι. παῦροι δέ τ' ἀληθέα κυκλήσκει.
 Τετρεσίῃ δ' οἴχε πίθον. πρὸ πάντων ἱερὸν ἡμᾶρ
 Μησῆ· παῦροι δ' μετ' εἰκάδα μῶν ἀείσω,
 Ἡῶς γινομένης· Ὀπιδείελα δ' ἐς χερσαίαν.
 Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν Ὀπιδείελοις μέγ' ὄνειρα.
 Αἱ δ' ἄλλαι μετὰ δαπνοῖς, ἀκήμενοι, ἔπ' ἔφρασαν.
 Ἀλλ' οὐ δ' ἀλλοίω αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.

810

815

820

810. Εἰνὰς δ' ἡ μέσση] Postea meminit πρωτίτης εἰνὰς, & τρισηνὰς, unde liquet tres εἰνὰς aut enneadas in mense fuisse. *Clericus.*

810. Εὐθλὴ μὲν γάρ τ' ἦδε] Εὐπρόσφορος. καὶ τὴν μετὰ δαπνοῖς, ἐπὶ δ' αὖτ' ἡμέραις. *Guicetus.*

812. Εὐθλὴ μὲν γάρ τ' ἦδε] An? ἢ δὲ. placet. *Idem.*

814. Τρισηνὰς] Viceſimam septimam intelligo, Interpretes viceſimam nonam exponunt. *Idem.* Fallitur. Vide γ. 810.

815. Ἀρξάσθαι τε πίθου] Percer un tonneau. sup. lib. α ἱερ. Ὀπιδείελοις δ' ἐπὶ πίθου καὶ λήγοντες κεραισάσθαι. ἐπὶ ζυγὸν δῖναι. ordo ζυγὸν δῖναι ἐπὶ αὐχένα. *Idem.*

817. Εἰς οἶνοπα πόντον] Purpureum. *Idem.* Imò, nigrum.

818. Ἀληθῆα κυκλήσκει] An? dicunt, enunciant. Interpres γινώσκουσι. sic scribendum videtur. τῇ τρισηνὰς, scilicet. Nam à superioribus pendet hic versus. *Idem.*

818. Ἀληθῆα] Hoc est, cui prorsus fidere queas, si vera sit hæc lectio. Plerique, nempe, diem illum non quidem πάγκακον, sed nec πάγκαλον dicebant, verum dubium & incertum; quo, nempe, suscepta interdum benè, interdum malè succederent. *Clericus.*

820. Μίαση] Subintellige πρῶτης. Μετ' εἰκάδα μῶν ἀείσω.] Τὴν πεντήκοντον μετ' εἰκάδα, hoc est, τὴν εἰκοτὴν πεντήκοντον. Aliter Interpretes. ἀείσω εἶναι post τὴν εἰκάδα. *Guicetus.*

821. Ἡῶς γινομένης] Mane, ab aurora usque ad meridiem. *Idem.*

822. Μετὰ δαπνοῖς] Intercidens, inter alias cadens, παρεπιπίπτον. Sic Interpretes. An? μετὰ δαπνοῖς, cassus, irritus, à sonitu qui notat inanitatem.

Notus autem medius pomeridianus melior dies.

Primus verò notus prorsus innoxius hominibus.

*Bonus siquidem est ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quàm mulieri: nec umquam prorsus malus dies.*

Sed pauci rursus sciunt tertium notum mensis optimum

Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum

Bobus & mulis & equis celeribus.

Navem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum

Deducito. Sed pauci veracem dicunt.

Quarto verò aperi dolium. pra omnibus sacer dies est

Medius: pauci verò post vicefimum mensis optimum,

Aurorâ oriente. pomeridianus verò est deterior.

Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.

Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil ferentes.

Sed alius alium laudat, pauci verò norunt.

nitatem. μετρίωνται, καὶ, vacuae, cassae, irritae, nihil fati signifi-
cantes. Metaphora à vasis vacuis, nucibus cassis & similibus, quæ
sonitu vacuitatem produnt. placet. ἀχέειν verò sunt ἀχέειν, καὶ ἐν
ἔχουσιν, nihil fati notantes. Ἀχέειν καὶ non obnoxius. Idem.

824. Ἀλλὰ δὲ ἀπὸ τοῦ αἰνῶν] Videtur Plutarchus, in Commentario
ad Hesiodi Opera & Dies, ex quo multa Græci Interpretes subinde
Scholiis suis adspargunt, egisse de hac quaestione, utrum sint alii
dies fausti, alii verò infauti. Certè in vita Camilli, memoratâ Al-
liensi clade, ita porro pergit: ὅτι δὲ ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴ τι γὰρ τί-
θοιται πῶς, εἴ τι μὴ. Ἡρακλῆτος ἐπίπλεον Ἡσιόδῳ πῶς μὲν ἀγαθὰς ποι-
εῖν, πῶς δὲ φάσκει, οἷς ἀγνοῦντι φύσιν ἡμερῶν ἀπείτης μίσην ἔχειν, ἐπὶ-
ρωδι διακρίνεται: de diebus nefastiis habendine sint quidam necne, & an
rectè Hesiodum, qui alios bonos, alios statuit malos, quasi ignoret cujus-
vis diei eandem esse naturam, reprehenderit Heraclitus, alio loco dispu-
tavimus. Postea recenset exempla dierum, quibus non semel clades
accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exemplis
ullum certum consecrarium duci posse, contraria profert, hisce ver-
bis: Ρωμαῖοι τὴν αὐτῆς ἡμέρας ἀπέπεσον μὲν ὑπὸ Κίμβρων τὸ μὲν Κηπίων
ἀπέβαλον στρατιώδων, ὑπερὶ δὲ Λουκίου στρατηγῶν Ἀρμένιος καὶ Τι-
γρηνὸς ἐνίκησαν. Ἀλλὰ δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπήϊος Μάγνης ἐν τοῖς αὐ-
τῶν θυσίαις ἀπέθανον. καὶ ὅπως ἐπὶ πομπῆς ἐπὶ ἀμφότεροι ταῖς αὐταῖς χρο-
νίαις ἀπεδίξαν ἀφελόδους: Eodem die Romani prius, duce Capione, à
Cimbris castris exuti sunt; postea verò ductu Luculli Armenios & Tigr-
nem vicerunt. Attalus autem Rex & Pompeius Magnus natalitiis suis
mortui sunt. Paucis ut dicam, multos possum ostendere qui in utramque

Ἄλλοτε μητρὴν πάλῃ ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τάων δ' ἰδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὅς τε πάδε πάντα
 Εἰδὼς ἐργάζεσθαι, ἀναίπθ' ἀθανάτοισιν,
 Ὅρνιθας κελύων, καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

T E A O Σ.

partem iisdem usque sunt temporum periodis. Hæc cum ita fiat, credibile est Plutarachum probasse castigationem Heracliti, si modò sibi constitit; adeoque iudicasse Poetam non fuisse reosensendum inter paucos qui scirent singulorum dierum fata, quibus se accenseri voluit, sed inter omnes omnino mortales, quibus nihil simile compertum est. Quis enim non videt anilia esse & vana omnia, quæ hæc habentur? *Clericus.*

827. Εργάζεσθαι ἀναίπθ' ἀθανάτοισιν] Hoc est, nihil inconsultis & invitis Dns aggreditur. *Guierus.*

Versu ult. Ὑπερβασίας ἀλεείνων] Non sunt intelligendæ omnes usque *Εὐρίαι*, sed ex demum, quæ committuntur contra auspiciorum disciplinam, ut verba proxime antecedentia suadent. Ὑπερβασίαι enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à Ratione positos transgredimur.

*Interdum noverca est dies, interdum mater.
De his beatúsque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, & delicta evitans.*

F I N I S.

transilimus. Hefychius: Ὑπερβασίς, ὕβρις, ἀδικία, κέρθ, μαρτυρία
(nempe, ψάδης, nisi sit hic mendum) ὑπερφηασία, παρὰ βίας ὄρεον.
Ὑπερβασίς, ἀδικίας, ὑπερφηασίας. Phocylides:

Ἀ γὰρ γέρονθ' ὄντ' ἀπίχοιο, μηδ' ἄρ' ὑπερβῆς·

Πάντων μέτρεν ἄριστον, ὑπερβασίαν δ' αἰλομαιναι.

*Ab agro vicino abstine, neque transilias (terminos) omnium optimus est
modus, transgressiones verò sunt noxia. Idem:*

Μέτρεν μὲν φαμίην καὶ πίνειν, μυθολογεῖν τε

Πάντων μέτρεν ἄριστον, ὑπερβασίαν δ' αἰλομαιναι.

*Cum modo edito, & bibito, & loquitor. Omnium optimus est modus,
transgressio verò vitanda. Quia in sententia, longe saluberrima, deli-
nimus, modum tandem hisce commentationibus nostris imponentes,
ut ad alia graviora redeamus. Clericus.*

Η Σ Ι Ο Δ Ο Τ

Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α Τ Ι Α.

Ex Eustathio.

Ο Ὑρανή δ' ἄρ' ἔπικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
 Οὐδ' ἄρ' ὅσοι βροτοὶ εἰσιν αἰοῖδοι καὶ κιθαρεῖσαι
 Πάντες μὲν θρηνῶσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε
 Δ' ἄρχομενοι δ' Λίνον καὶ λήγοντες καλέεσσι.

1. Λίνος] Eustathius hos versus habet ad Iliad. Σ. 570. pag. Edit. Rom. 116. ubi illustrantur. Dignum est notatu, in Phœnicia Lingua, ῥη lin significare ejulatum, gemitum; quod nomen ei impositum est, eo luctum quo eum discipuli prosequuti sunt, ut ostendit in hisce versibus Hesiodus. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœniciz in Græcia vigeant. Diodorus Siculus Bibliothecæ Lib. II. prodidit ex Diapysio Mythologos ὡς ὅτι Λίνον υἱὸν Ὑράδος Λίνον ῥημῶν καὶ μέλους ἔπικτε Κάδμου κομισάμενος ἐν Φοινίκῃ καὶ καλεῖται ῥημῶν καὶ μέλους, ὡς ὅτι εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταβέβαιον διάλεκτον, καὶ τὰς ὡσηγῆσαι ἰστέον τῆσαν, καὶ τὰς χαρακτῆρας ἀξιοτυπῶσαι, καὶ μὲν δὲ καὶ τὴν καλεῖται Φοινίκια κληθῆναι, ἀλλὰ τὸ παρὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐν Φοινίκῃ μεταβέβαιον ἀλλὰ δὲ τὴν Πιλασγῶν ὡς ὅτι καλεῖται τοῖς μεταβέβαιον χαρακτῆρος, Πιλασγικῆ ὡσηγῆσαι. τὴν δὲ Λίνον ἐπὶ ποιητικῇ καὶ μελωδίᾳ μαμαδόντα μεμνητὶς καὶ πολλὰς, ἐπιφανιστάς δὲ τρεῖς. Ἡρακλῆς, Θάμυρις καὶ Ὀφεία. τῶν δὲ τὴν Ἡρακλῆα καλεῖται μαμαδόντα, ἀλλὰ τὴν τὴν ψυχῆς βροδόντα μὴ δύνασθαι διδάσθαι τὴν μέλους ἰστέον ὡς ὅτι Λίνος ποιηταῖς ἐπιμνησθέντα διοργαδῶν, καὶ τὴν κιθάρα τὴν διδασκαλὸν πατάξασθαι ἀπὸ λῆναι; Linum, apud Græcos, primum inventorem rhythmorum & melodiæ fuisse; præterea cum Cadmus attulisset ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas transiulisse in Græcam Linguam, & nomina singulis imposuisse & characteres formasse. Vulgò igitur litteras Phœnicias dici, quod ad Græcos à Phœnicibus translata sint; cum verò Pelasgi primi nisi essent mutatis characteribus, Pelasgicas esse vocatas. Linum autem poeticā & cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustris-

H E S I O D I F R A G M E N T A.

Ex Eustathio.

Urania peperit Linum amabilem filium,
Quem quotquot sunt homines cantores & fidicines,
Omnes lugent in conviviis & choris,
Incipientesque Linum & desinentes vocant.

simos, Herculem, Thamyrim & Orpheum; ex his e, Herculem, cum disceret canere cytharâ, ingenique raritate disciplinam non caperet. deinde à Lino plagis castigatum in iram erupisse, citharâque percussum magistrum occidisse. Postea ex eodem narrat, Λῖνον τοῖς Πηλοπονησιαῖς γεγραμμένοι σωμεικτοὶ πρὸς τὸν Ἰσχυρὸν Διονύσου περὶ τῆς καὶ τοῖς ἄλλοις μυθολογίας, ἀπολεπέν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι. Linum litteris Pelasgicis cum conscripssisset primi Dionysii res gestas, & alias mythologias, reliquisset eas in commentariis. Hæc paullo pluribus exscripsimus, non tantum ut liqueret nos non temere è Phœnicia Lingua deducere nomen Lini, sed etiam ut quæ de Lino feruntur hic exstarent. Si hæc scivisset aut in animom revocasset Herodotus, minimè miratus fuisset Linum vocatam lugubrem cantilenam, apud Ægyptios aliisque vicinos populos. Verba ejus sunt Lib. II. c. 79. quæ proferemus, quia & quæ diximus firmant & lucem Hesiodi loco foenerantur: Τοῖσι δὲ πολλὰ ἐπαύρια ἐστὶ νόμιμα, καὶ δὲ καὶ αἰσχροὶ ἔστι Λῖνος, ὅστις καὶ ἐν τῇ Φοινίκῃ αἰεὶ δῶκεν ἐστὶ καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ. κατὰ μὲντοι ἴθνα εὐνομα ἔχει. συμφέρειται δὲ αὐτοῖς εἶναι τὸ εἰ Ἑλλήνων Λῖνον ὀνομαζόντις αἰεὶ δῶκεν. ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα δαπάνῃ μαζεν μοι τὸ πρὸς Αἰγυπτίους ἰόντων, ἐν δὲ δὲ καὶ τὸ Λῖνον ὀνομαζόντων ἱλαροῦς τὸ εὐνομα: Quibus (Ægyptiis) cum alia sint egregia instituta, tum verò etiam est Linus, cantio in Phœnice & Cypro & aliis locis decantata; quæ variam quidem, pro singularum gentium differentia, nomen habet; sed quam convenit eandem esse quam Græci, Linum vocantes, canunt; ita ut cum alia multa, quæ sunt in Ægypto, tum etiam illud admiror unde Lini desumeret nomen. Nimirum, sic vocabatur

Ex Eodem.

Ἀκρον ἐπ' ἀνθερίων καρπὸν θένει, ἔδ' ἐ κατέλασ',
 Ἀλλ' ὅπ'ι πυρεμίνων αἰθέρων δρομάεσκε πόδεσσιν.

5

Ex Eodem.

— ἐνεκα Νύμφῳ

Εὐρεμύθ' ἰλεον μίχθη ἐρετῇ Φιλότῃ.

Ex Eodem.

Εὐ δὲ γ' εἴη Βοιωτὶ ἐτρεφε κέρῳ.

Ex Eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι κ' κρύθ' αἶνὸν ἔχουσιν.
 Ἀλλ' οὐ γὰρ χροῖα πάντα κατέχευεν. ἐν δέ νυ χαῖται
 Ἐρρεον ἐκ κεφαλῶν. ψίλωτο δ' καλὰ κάρηνα.

10

Ex Eodem.

Ὅς τε Διλαίηθεν περὶ καλὴν ὕδαρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἐπικτεν εὐζωνος Πολυκάστῃ
 Νέστωρ δ' ὀλοτάτῃ κέρη Νηληϊάδαο
 Περσέπλιν μιχθεῖσσι Διὶ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ.

15

Ex eodem ad Iliad. B.

Νέστωρ οἷθ' ἄλυξεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερῆνι.

batur lugubris hymnus in Ægyptia Lingua, quemadmodum in Phœnicia; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine similis hymnus vocabatur, apud Græcos, in honorem antiquissimi Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem autem fuisse hymnum, apud Ægyptios, ostendit in sequentibus Herodotus, quatenus in eo falli videatur, quod putet Linus, apud eos, nomen viri fuisse, qui aliter Maneros diceretur, cum sit nomen hymni in laudem Manerotia Hymni, qui diceretur Linus, meminit etiam Eustathius loco laudato. Clericus.

5. Ἀκρον] Est imitatio Homeri Iliad. γ, 227. ubi de equabus suis Æneas:

Ἀκρον ἐπ' ἀνθερίων καρπὸν θένει, ἔδ' ἐ κατέλασιν.

Similes aut majores hyperbolas, de celeritate Camillæ, habet Virgilius Æneid. VII. sub finem, quas vix defendi posse putavit Henr. Stephanus, in Dissert. de Criticis Veteribus. Clericus.

9. Γεῖν] Regio est prope Aulidem, de qua vide Stephanum, qui ad hunc Hesiodi versum respicit. Eum habet Eustathius ad Iliad. B. 496. pag. 264. Clericus.

II. Ἀλ-

Ex Eodem.

*Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rupit,
Sed in acutis vristis cursum pedibus,*

Ex Eodem.

— propterea Nympham
Cum invenisset faventem, mistus est amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Bœotia nutrit puellam,

Ex Eodem.

*Etenim eorum capitibus effudit frigus græve,
Vitiligo enim cutem omnem tenuit, capilli verò
Defluebant ex capitibus, & decubabantur pulcra capita.*

Ex Eodem.

Quique ex Lilæa profundit pulchrè fluentem aquam.

Ex Eodem.

*Telemacho verò peperit benè cincta Polycasta,
Nestoris minima natus filia Nelidæ,
Persepolin, mista per auream Venerem.*

Ex Eodem.

Nestor solus vitavit in florida Gerena.

11. Αἴπολ.] Quod morbi genus sit docebit Celsus Lib. V. c. 28.
§. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta hæc Hesiodi collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant, sed etiam loca; hoc est, libros, capita, paginas, versus &c. ut videremus quâ occasione prolata & an rectè exscripta sint. Nunc otiosum esse oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem posse in cassum suscipere, quod nobis non vacat. Clericus.

13. Οὐκ ἔστιν Ἀλκίνοος.] Eustathius hunc locum profert pag. 275. ubi sermonem habet de Cephisso fluvio, ad Iliad. B, 523. Clericus.

17. Νέστωρ.] Hoc fragmentum in Heinfsianis Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex Stephano collecta. Hic verò adscripserat, ad oram codicis, ex Eustathio desumptum, doctissimus Grævius, quasi omissum. Itaque hic reliquimus, cum non multum interesset ubi legeretur, modò ne repeteretur, aut omitteretur. Exstat autem apud Stephanum in voce Gerania, qui ex primo Catalogo hæc profert, & apud Eustathium pag. 231. Ed. Romanæ. De hac historia vide Apollodorum Lib. I. Cap. IX. §. 9. Clericus.

Ibidem.

Κτῆνε δ' Νηληϊάδαυ παλασίφρονας ἤεας ἰοθλῆς
 Ἑνδεκα, δαδέκατ' δ' Γερήνι' ἵπποτα Νέσωρ
 Ξῖν' ἐὼν ἐτύχησε παρ' ἵπποδαμοῖσι Γερήνοισι.

20

Ex Strabone.

Καὶ κέρην Ἀργείοιο, τ' Εἰρμαίων ἀναικῆτα
 Γείνατο, καὶ Θρονίη κέρη Βήλοιο ἀνακτ'.

Ex Eodem.

Υἱὸς ἐξερχόμενος Λυκάον' ἀνιπθίοιο,
 Οὐ ποτε πίπτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἦτοι δ' Λοκρὸς Λελέγων ἠγήσατο λαῶν,
 Τὸς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἀφθιτὸς μήδεα εἰδὼς
 Λεκτὲς ἐν γαίης Ἀλίας πύρε Δόκαλιωνι.

25

21. Καὶ κέρη Ἀργείοιο] Antea legebatur Ἀργίῳ & πλὴν, quæ, ut rectè Isaac Casaubonus ad pag. 29. Lib. I. Strabonis, monstrosa est lectio, quippe quæ duos patres eidem filiz, duos maritos eidem uxori affingit. Clericus.

Ibid. Εἰρμαίων] Nomen hoc à Poëtis æquè tribuitur Mercurio ac Εἰρῳ, ut animadvertit Casaubonus, qui protulit hunc versum Moschi:

Ὡς χέλευ Εἰρμῶν, κισπύλω αἰς αἰδὼς Ἀπόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum Strabonis, qui frustra emendare conatus erat locum Hesiodi. Idem.

Ibid. Ἀγκίκτης] Hoc est, Epithetum Mercurii. Homerus *Ilad.* II, 185.

————— παρελίστατο λαῶν
 Εἰρμῶν ἀγκίκτης.

Concubuit etiam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio, cum innoxium vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum &c. & cujus nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, & Dialogos Deorum Luciani. Ceterum notare debuerant collectores fragmentorum Hesiodi locum hunc proferri, ex ejus *Catalogo*. Idem.

23. Υἱὸς] Hoc fragmentum habet Strabo Lib. V, p. 153. ubi agit de Pelasgis, de quibus etiam non inutilia dicenda habereemus, si hic ea res ageretur. Clericus.

25. Ἦτοι δ' Λοκρὸς Λελέγων] Hic locus exstat, apud eundem Geographum Lib. VII. p. 222. & pro Ἀλίας, ut edidit Hesychius, habet Ἀλίας.

Ibidem.

*Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
Undecim, duodecimus verò Gerenius eques Nestor.
Peregrinus evasit, apud Gerenios equitandi peritos.*

Ex Strabone.

*Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius
Genuit & Thronia filia Beli Regis.*

Ex Eodem.

*Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
Quem olim genuerat Pelasgus.*

Ex Eodem.

*Certè enim Locrus Lelegon præerat, populis,
Quos olim Saturnius Jupiter immortalia consilia agitans
Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.*

αἰλῆς, quod suspectum mendii meritò habet *J. Casaubonus*. At *Claud. Salmasius* aliter hunc locum legebat atque interpretabatur ad *Solinum* pag. 103. Ed. Ultrajectinæ: „De Locris, inquit, quod Leleges olim dicti sint fidem facere possunt hi versus *Hesiodi*, qui exstant apud *Strabonem*, qui interpretatur: τῇ δ' ἐτυμολογίᾳ τὸ σολ-
„λεῦς γεργίνας πῶς ἐν πυλῶνι αἰεττοειδὲς μοι δοκεῖ: ipsa etymologia
„obscurè mihi indicare videtur fuisse quosdam olim collectitios. Sic λα-
„τὺς accepit, apud *Hesiodum*, ἀντὶ τῶν συλεκτῶν καὶ μυζαδῶν, pro col-
„lectitiis & mistis. Tales enim Leleges fuere, qui & erronei varia
„Græciæ tenuere loca. Sed hic non est Poëtæ sensus. Αἰλῆες,
„quasi λοζάδες & λεκτὺς dictos censet, qui ex electis & eximiis lapi-
„dibus, quos Deucalion jaciebat, nati sunt. Ita igitur legendum,
„in ultimo versu:

„Λεκτὺς οἱ γαῖης λαῖες πᾶσι Δευκαλίονι.

„Et Αἰλῆες λαῖες interpretatur λεκτὺς λαῖες, lectos populos. *Hesychius*:
„Λεκτοί, αἰεττοί. Idem: Λοζάδες. οἱ ἐπίλεκτοι. Legi etiam posset

„Λεκτὺς οἱ γαῖης λαῖαν πᾶσι Δευκαλίονι.

„Quod & verius existimo. Λαῖες autem idem *Hesiodus* ἀπὸ τῶν λαίων
„lapidibus, quos reformando generi humano post tergum jaciebat
„Deucalion, scribit appellatos. Ex præcipuis & egregiis formatos
„vult τὰς Αἰλῆες, atque inde dictos. Hæc vir summus, eruditè &
„feliciter, ut innumera alia. Possimus ex Phœnicia Lingua ostende-
„re originem nominis *Lelegum*, ita ut dicti sint à τῇ Leahb, quod viri-
„de sonat, reduplicatis radicalibus, quia Leleges erronei seu Noma-
„des erant, qui viridia pascua sectabantur. *Clericus*.

Ex Eodem.

Ὡς δ' Ὀλυνθίην πέτρην ποταμοῖο περ' ὄχθαις
Εὐρεῖ· Πείροιο.

Ex Eodem.

Ἐξ ὧν ἔρειαι νύμφαι θεῶν ἐξερχόμεναι,
καὶ γὰρ ὑπὸ δαῶν Σατύρων ἀμνησσεργῶν,
Κέρητες τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες, δεχησῆρες.

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχει καὶ θυμὸν, ὅσους ἐλευσιὸς δαίνοντας
οὕτως ἔχει, μικρὸς περ ἰὼν, αἵσις δ' ἀνδριμόν.

Responsio ex Eodem.

Μυρίοι εἰσὶν ἀνδριμόν, ἅπτερ μέτρα γε μέδμιν·
εἰς δὲ πλείους δύνει, ἢ ἐπελθέμεν ὅσην ἰδυῖαι.
Ὡς φάτο, καὶ σφιν ἀνδριμὸς ἐπὶ θυμῷ ἄδοντι μέτρα,
καὶ τότε δὴ κάλχανδ' ὕπνῳ θανάτοιο κάλυψε.

Ex Eodem.

Ὅς περὶ Πανοπίδα Γληκίονατ' ἐρυμνῶν,
καὶ τε δ' Ὀρχομήνῃ εἰλιγμῶς εἶσι, δράκων ὥς.

Ex Eodem.

Γλαυκοφάγων εἰς αἶαν ἀπῆναις οἰκί' ἐχόντων.

Ex Eodem.

Αἰθίοπας Αἰετιάς τ' ἠδὲ Σκύθας ἰππημολγύς.

28. Ὡς δ' Ὀλυνθίην] Est apud Strabonem Lib. VIII. p. 236. Clericus.

30. Ἐξ ὧν] Fragmentum hoc legitur, apud Strabonem Lib. X. p. 325. ubi multis agit de Curetibus. Clericus.

Ibid. Οὐρειαί νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam 98. 187. & 215. Idem.

31. Γὰρ ὑπὸ δαῶν Σατύροι ἀμνησσεργῶν] Nota sunt ex fabulis libidinosa facta Satyrorum Nymphis infidiantium, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mores hic respicit Hesiodus. Propterea, re melius expensā, dictos putem Satyros à radice Phœnicia τῷ schatar, quæ, apud Arabes, significat molestum esse, malefaciendo lassare. Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. Clericus.

32. Κέρητες τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες, δεχησῆρες] Ultimam Epithetum Curetum propemodum mihi persuadet dictos à Radice Phœnicia τῷ charar, unde כחך churker, quod est lassare. Nihil insignius in Curetibus,

Ex Eodem.

*Habitavit Oleniam rupem, fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.*

Ex Eodem.

*Ex quibus montana Nympha orta sunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum
Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.*

Ex Eodem.

*Admiratio animum meum tenet, qui tot caprificus grossos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.*

Responsio ex Eodem.

*Decies mille sunt numero, medimnus sine mensura,
Unus verò superest, quem numerare nequisti.
Sic dixit, & iis verus numerus mensurae cognitus est.
Tum verò Calchantem somnus mortis texit.*

Ex Eodem.

*Qui ad Panopidem . . . & Gleconem munitam
Et qui per Orchomenum circumvolutus it, ut serpens.*

Ex Eodem.

Galaetophagorum in terram, habentium domos in plaustris.

Ex Eodem.

Aethiopas, Libyāsque & Scythas, qui equas mulgent.

retibus, quàm Saltatio, ut docet Strabo, loco memorato. Vide etiam
quæ de iis congeffit vir illustris & de litteris amœnioribus benè me-
ritus Ezech. Spanhemius in Callimachum ad Hymn. in Jovem v. 52.
Clericus.

33. Θαῦρος] Strabo Lib. XIV. p. 442. ubi Calchas rem quævisse
dicitur à Mopso filio Manrūs, quæ Tiresiæ filia fuerat. Clericus.

35. Μόχλοι] Responsio est Mopsi. Clericus.

39. Ὁς παρὰ Πανοπίδας] Hoc fragmentum est apud Strabonem
Lib. IX. p. 292. ubi de Cephisso fluvio loquitur, quem hisce verbis
describit. Clericus.

41. Γαλατοφάγων] Strabo Lib. VII. p. 209. ait Hesiodum, ἐν τῇ
καλαρδίῃ γὰρ ἀείδοντα scripsisse Phineam ab Harpyis abductum fuisse in
terram lacte viventium &c. hoc est, Getarum, quorum regionem &
gentem describit eo loco Geographus. Clericus.

42. Αἰθίοπας] Legitur apud Strabonem Lib VII. p. 208. qui ali-
quot versus Hesiodi ex Eratosthene exscripserat, sed quorum superest
tantum

Ex Eodem.

Δαδάνῳ φηρόντε Πελασγῶν ἔδρανον ἦεν.

Apud Eundem, ἐκ τῆς Ἡοίας.

Ἡ οἷη διδύμης ἱερὸς ναῖσσι καλωνὰς,

Δωπῶ ἐν πεδίῳ πολυβότρυϑ' ἀντ' Ἀμύροιο,

Νίσσας Βοιβιάδ' ἄλμνης πόδα παρθέν' ἀδμής.

45

Ex Pausania.

Τῇτῃ δὲ Μόλυρον Ἀείσαντ' φίλον ἦδ' ὄν

Κτεῖνας ἐν μεγάροις Διὸς ἐνεχ' ἥς ἀλόχοιο,

Οἶκον ἄποπεολιπὼν φάγ' Ἀργεῖ' ἵπποβότριο.

Ἰξεν δ' Ὀρχομενὸν Μινυήιον· καί μιν ὄγ' Ἡρώς

Δέξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρεν, ὡς Ὀπισκίης.

50

Ex Eodem.

Φύλας δ' ἄπυεν κέρει κλειτῇ Ἰολαῖς

Λειποφίλλῳ. ἦν δ' εἶδ' Ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίη.

tantum primus, isque corruptissimus. Pro Ἀῖσας τί ἡδ' legitur π Λι-
 γασὶ δὲ *Heinsius* edidit Ἀθνας, sed qui melius cum *Aethiopibus* con-
 jungi possunt, quàm *Libyes*? *Clericus*.

43. Δαδάνῳ] Est apud eundem *Geographum* Lib. VII. p. 126.
 ubi sermo est de *Pelasgis*. *Clericus*.

44. Ἡ οἷη διδύμης] Est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 304. & Lib.
 XIV. p. 445. & apud *Stephanum* in voce Ἀμύρο. *Casaubonus* legit
 Διδύμης, quod nomen est proprium montis, & pro ἀντ', ἀγχ', hoc
 est, ἀγχε prope; sed, ut rectè *Berkelius*, in *Stephanum*, ἀντ' potest
 esse pro ἀπὸ τῆς ἐξ ὁρίων. Præterea *Strabo* habet Βοιβιάδης. Non dicit
Geographus hos versus lectos in *Rœis*, sed ex primis oculis conje-
 cisse videtur hoc *D. Heinsius*. Huc autem transferemus quod habet
Isaac. Casaubonus ad Lib. I. *Strabonis*, p. 29. de hoc opere *Hesiodi* &
 alio affinis argumenti, qui *Catalogus* vocabatur. Cum ergo laudasset
Geographus *Catalogum*: „Videri, inquit, poterat illud opus *He-*
 „*siodi* intelligi, quod Ἡοίῳ, vel Ἡοίῃς μεγάλας *Græci* *Scriptores* fo-
 „lent nuncupare. Sed ex *Scholias* *Apollonii* discimus diversa hæc
 „esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. Φαίμα Ἡοίῳδης ἐὶ πῶς
 „μεγάλας Ἡοίῳδης ἐπὶ Φελέῳ τὴν ὁδὸν ἱμῶνσιν ἐὶ δὲ τῇ γ'. καπιλόγη δα.
 „Certum est tamen *Eccas* quoque *Hesiodi* aliud fuisse nihil, quàm
 „mulierum præstantissimarum *Catalogum*. Nam hoc rectè à doctis-
 „simo viro *Joan. Aurato* est animadversum. Nos etiam postea ob-
 „servavimus, non *Hesiodum* tantum sed & *Sofocratem* Opus eodem
 „ferè indice edidisse. *Athenæus* Lib. XIII. Εἰς τὴν ἡμῶν ἱστορίαν ἐξ-
 „ου καπιλόγη γυναικῶν ποιητῶν, ὡς καὶ τὴν Σαπφὸν τὴν Φαειρ-
 „εῖται

Ex Eodem.

Dodonámque, & ad fagum Pelasgorum sedem iuit.

Apud Eundem ex Eoeis.

*Aut qualis gemina sacra incolens juga,**Dotio in campo, è regione racemosi Amyri,**Abhuit, aqua Bæbeide, pedem virgo intacta.*

Ex Pausania.

*Hyettus verò Molyrum, Arisbantis carum filium,**Cùm occidisset domi, propter concubitus ejus conjugis,**Domo relictâ, fugit Argo equos pascente,**Venit verò Orchomenum Minyarum, eumque Heros**Excepit & opum partem largitus est, ut equum erat.*

Ex Eodem.

*Phylas compressit filiam clari Iolai**Lipophilen; erat autem formâ Deabus similis.*

„ εἰς οἷς ἢ τὸ γυναικῶν κατέλογον Νικανέτις ἔ Σαυοίς. Ubi legen-
 „ dum censemus οἷς & de quodam Soficratis Opere accipiendum,
 „ cui, ad *Hesiodi* imitationem, titulum fecerat οἷς. quod & ipse
 „ sua exempla omnia, per vocem οἷς, inciperet, ut *Hesiodus* per
 „ ἢ οἷς. Nam illud quidem dubitari non potest, fuisse illud Soficratis
 „ opus certorum hominum Catalogum. Omnia autem exempla ita
 „ incepisse conjectura est, meo judicio, admodum probabilis. Quam
 „ etiam confirmat, quod *Timon* quoque in *Sillis*, idem fecerat &c.
 „ Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quæ cùm expenderem diligen-
 „ tius, non duxi hîc omittendum, si *Scutum Herculis* sit fragmentum
 „ *Oæarum*, in prima voce ἢ οἷς nihil esse mutandum. Sed vix intelli-
 „ go quî post longissimam digressionem, quâ clypeus *Herculis*, ejus-
 „ que certamen cum *Cygro* describuntur, posset Poëta sequens exem-
 „ plum ordiri iterum vocibus, ἢ οἷς. Clericus.

47. Υἱὸς] Hoc fragmentum est apud *Pausaniam*, in *Bœoticis*
 p. 598. qui, cum dubitet an *Eœæ* sit Poëma *Hesiodi*, sic hos versus
 prolaturus præfatur: Υἱὸς δὲ ἐποικίοντο μεγάλοις καὶ οἱ τοὶ ἱππὶ σκευαίς, ἀπὸ
 μεγάλων Ἡοίης καλῶν Εὐβοίης: *Hyetti* mentionem fecit qui versus com-
 posuit, quos *Græci* vocant *magnas Eœas*. De *Hyetto* vide plura apud
Pausaniam. Clericus.

52. Οἷας] Sunt hi versus apud eundem Scriptorem, in *Bœoti-*
 ticis, p. 605. Ubi sub nomine *Hesiodi* non laudat hoc opus. Inter-
 pres *Pausaniæ* *Latinus Romulus Amasæus* vocem *Ἡοίης* p. 599. verte-
 rat perabsurdè *Orientalia monumenta*, hîc, non melius, *magnas ma-*
tutinas. Clericus.

Ἡ δέ οἱ ἦν ἐν μεγάροισιν ἔπαιεν,
 Θηρώτ' ὀϊσὶν ἐκάλω φαέεσσι σελήνης.
 Θηρὼ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγκυῖνῃσι πεσῶσα
 Γένετο Χείρωνος κρατερὸν μὲν ἱπποδάμοιο.

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊοὶ ἀμύμονος υἱέες ἦμεν,
 Νέστωρ τε Χρόμιος τε, Περικλύμενός τ' ἀγέροχος
 Ὀλβιος, ὃ πόρε δῶρα Πασειδάων ἐκασίχθων
 Παντοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσιν φάνεσκεν
 Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο (Ἰαυμά ιδέσθαι)
 Μύρμηξ. ἄλλοτε δ' αὖτε μελιόσσειον ἀγλαὰ φῦλα.
 Ἄλλοτε δαινὸς ὄφιν ἢ ἀμείλιχον. εἶχε δ' ὅμως
 Παντοῖ, ὥς κ' ὀνομασθῇ, τὰ μιν ἢ ἔπειτα δόλωσε
 Βελή Αθλιωαίης.

Ex Eodem.

Θεοσάμηνος γυνεὺς Κλεοδαίμης κυδαλίμοιο.

Ex Eodem.

Εὐθ' οἷγ' Ὀχέθω * Αἰνητῶν ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' ἦδ' ὅς φασσιμβρότε ἡλίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλῆσιν διππετέσσι ποταμοῖο.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γυνεαλογίᾳ.

Ἐπῳες δ' ἐγόντο θεμιστόλοι βασιλῆες,
 Δωρὸς τε ἔσθρος τε, ἢ Αἰόλος ἱππιοχάρμης.
 Αἰολίδαι δ' ἐγόντο θεμιστόλοι βασιλῆες
 Κρηθῶς ἠδ' Ἀθάμας ἢ Σίσυφος αἰολομήτης,
 Σαλμωνίδης ἄδης, ἢ ὑπέρθυμος περικλής.

58. Δώδεκα] Legitur hoc fragmentum in Scholiaste Apollonii, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. Clericus.

67. Θεοσάμηνος] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεοδαίμης in Ed. Stephani. Clericus.

68. Εὐθ' 9] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. Clericus.

70. Αὐτὸς] Ad v. 757. lib. I. Argonauticorum. Clericus.

71. Ἐπῳες] Tres posteriores versus invenio in Scholiaste Pinda-

*Illam verò ei filium domi peperit.
Theronemque pulcrum similem radiis Lunæ.
Thero verò cum incidisset in ulnas Apollinis,
Peperit fortem Chironem equorum domitorem.*

Ex Scholiaste Apollonii.

*Duodecim enim Nelei præstantis filii eramus,
Nestor, Chromiúsque & Perichlymenus ferox,
Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quassator
Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
Aquila, aliquando verò erat, (mirabile visu!)
Formica, aliquando apium splendida examina,
Aliquando terribilis serpens, & ferus. Habebátque dona
Omnis generis, que dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt
Minervæ confilio.*

Ex Eodem.

Theſſamenus sobolem Cleademi illustris.

Ex Eodem.

Rectéque illi vovebant Æneio supremo.

Ex Eodem.

Æetes verò filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipse autem in exundationibus fluvii à Jove delapsi.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,
in Heroum genealogia.

*Græci fuerunt jus dicentes Reges
Dorúsque, Xuthúsque & Æolus gaudens equis,
Æolidaque fuerunt jus dicentes Reges,
Cretheus & Athamas & Sisyphus versutus,
Salmonæus injustus atque animi præter modum elati.*

ri ad Od. IV. Pythiacorum. Duos priores quærentis, apud Lycophro-
nis Scholiasten, oculos fugerunt. Interea non dubito quin legendum
sit, ut edidi, γ. 2. Δῦρ & non Χῦρ, ut erat in Heinſianis Editioni-
bus. Crediderim etiam legendum Εἰλω, hoc est, ἡοί. Notum
enim est hos fuisse Hellenis filios. Vide Apollodori Biblioth. Lib. I.
Cap. VII. §. 2. Clericus.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἀγγελῷ ἦλθε κέραι' ἱερῆς Σπὶ δαυτὸς
 Πυθῶ ἐς ἠγαθέλῳ, καὶ ἔφρασεν ἐργ' αἰδήλα
 Φοῖβω ἀκερσινόμῃ, ὅτε Ἰάχους γῆμε Κόρωνιν
 Εἰλαπίδης Φλεγύαο Διογνήτιο θύγατρα.

Ex Eodem.

Τῷ δ' Ἀμαρυγκείδης ἱππότερα ὄζ' Ἀρηῷ,
 Φυκτέῳ ἀγλαὸς υἱὸς Ἐπειῶν ὄρχαμ' ἀνδρῶν.

80

Ex Eodem.

Ἡ δὲ δέ οἱ καὶ θυμὸν δρίσῃ φαίνεται βελή,
 Αὐτὸν μὲν χέει. κρύψαι δ' αἰδόκητον * μάχαιράν τε
 Καλλῶ, ἣν οἱ ἔτλξε περικλυτὸς ἀμφιγυῆας.
 Ως τῷ μαςδ' ὦν οἶ' καὶ Πήλιον αἶπυ
 Αἰψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκόοισι δαμείη.

85

Ex Eodem.

Αἴσων, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσονα πυρρὰ λαῶν,
 Οὐ Χείρων θρέψεν ἐν Πηλῖω ὑλήεντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὐ νύ τοι ἕκαστα μεταλλάξ' ἀειγνέτησι.

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτ' ἐγὼ καὶ Ὀμηρ' αἰοῖδοι
 Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδ' αὖ
 Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσόχορον, ὃν τέκε Λητώ.

90

Ex Eodem. ἐκ τῆς Ἡοίων.

Ἡ οἷα Φθίῃ Χαρίτων ἀπὸ κάλλ' ἔχουσιν
 Πλωεῖ παρ' ὕδαρ καλὴ ναίεσκε Κυρλώη.

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἡ οἷα Γεῖῃ πυκινόφρων Μυκιονίκη,
 Ἡ τέκεν Εὐφρημον Γαιήοχ' ἐννοσιγαίῳ,
 Μιχθεῖς ἐν φιλότῃ πολυχρῦς Ἀφροδίτης.

95

Ex Eodem.

Ἡ δ' ὑποκυσαμένη τέκεν Αἰαντὸν ἱπποχάρμῳ.

76. Τῇ μὲν] Est in Scholiis ad III. Pythiacorum. Clericus.

89. Εὐ νύ] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur ἐν Χείρωνι ὑποθηκῶν, quas Ἡσίοδος ἀναπλάσσει. Clericus.

93. Ἡ οἷα Φθίῃ] Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. Clericus.

Ex eodem Schollaste Pindari.

*Venit igitur illi nuncius corvus sacro à convivio,
Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
Phæbo intonso, Ichyn duxisse Coronidem,
Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.*

Ex Eodem.

*Hanc verò Amarynceides Hippostratus, bellicosus.
Phycteus inclytus filius, Epeorum dux virorum.*

Ex Eodem.

*Hoc animo ejus optimum visum est consilium
Ipsum quidem retinere, occultare verò inexpectatum & gladium
Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
Ut hunc quarens solus, per altum Pelium,
Rursus à Centauris montanis domaretur.*

Ex Eodem.

*Æson, qui genuit filium Jasonem pastorem populorum,
Quem Chiron nutrit, in Pelio sylvofo.*

Ex eodem, in Monitis.

*Redè hac singula quærit * immortalibus.*

Ex Eodem.

*In Delo primus ego & Homerus Poëta
Canebamus, novis hymnis suentes cantionem, (Latona.
Phæbum Apollinem, qui habet aureum ensen, & quem peperit*

Ex Eodem, in Ecœis.

*Aut qualis Phthia, habens formam à Gratiis,
Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.*

Ex eodem, in iisdem.

*Aut qualis Hyria prudens Mecionice,
Quæ peperit Euphemum terræ domino & quassatori,
Mista concubitu aureæ Veneris.*

Ex Eodem.

Hæc gravida facta peperit Æacum gaudentem equis,

95. Η' οὐκ ἔστιν] Ad IV. Pythiacorum. Clericus.

98. Η' οὐκ ἔστιν] Legitur apud Scholiasten Lycophronis
p. 38. Edit. Stephanicæ, ubi plura de hac fabula. Clericus.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἤβης πολυηράτε ἵκετο μέτρον,
 Μῦν' ἑὸν ἤγαλλε, περὶ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ὅσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπηράτε ἔνδοθι νῆσσι,
 Τὲς ἀνδρες ποίησε, βαθυζώνες τε γυναικάς,
 Οἳ δὴ τοι, πρῶτον ζῶξαν νέας ἀμφιελίσσας,
 Πρῶτοι δ' ἰσία γέντο νεὸς κυανοπέλοιο.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἔστι περ Ἐλλοπή πολυλήϊ' ἡ δ' Ὀλείμων,
 Ἀφνειή μύλοισι καὶ εἰλιπόδεσσιν βόεσσιν.
 Ἐν δ' ἄνδρες ναῖεσι πολύρριμες, πολυβῆ',
 Πολλοί, ἀπειρέσιοι, Φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἐνθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐξαπῇ πεπόλισται.
 Τὴν δ' ἦ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρησιμὸν εἶναι
 Τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐν πυθμῷ Φηγεῖ.
 Ἐνθεν Ὀπιχθόνιοις μαντεύματα πάντα φέρον.
 Ὅς δ' ἡ κεῖθι μολῶν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεΐνη
 Δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

Ex Eodem.

Ἡ' τέκεθ' Ἑρμιόνῳ δαρκλυτῷ Μενελάῳ,
 Ὀπλοτάτην δ' ἔτεκεν Νηόστρατον ὅζον Ἀρη'.

Ex Eodem.

Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνιόχῳ.

Ex Æschyli Scholiaste.

Ἡ' δ' ὑποκυσαμένη κακίζων Στρατονίκη
 Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο φίλτατον υἱόν.
 Τῇ δ' ἦε τ' ἐγλύντο Δήτων τε Κλύπός τε,
 Τοξόες τ' ἀνέπθε', ἡ δ' Ἰφίτη ὅζ' Ἀρη'.
 Τὲς δ' ἦ μέθ' Ὀπλοτάτῃ τέκετο ξανθὴν Ἰόλειαν
 Ἀνιόχῃ κρείσσει, παλαιὸν γὰρ Ἀνιολίδαα.

Ex Athenæo. ἐν τῷ δαυτέρῳ Μελαμποδίας.

—— τῷδε Μάρις τοῦ ἀγγελοῦ ἦλθε δι' οἴκου.

Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύφον φέρε, δῶκε δ' ἀνάκτι.

105. Ἐπ. π. Ἐλλοπή] Vide Scholiasten Sophoclis ad Trachinias p. 372. Ed. Stephanicæ. Clericis.

*Sed postquam iuventutis amabilis attigit mensuram,
Solus cum esset, dolebat; pater verò hominum & Deorum
Quotquot erant formicæ, intra amabilem Insulam,
Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes.
Qui primum instruxerunt naves utrimque remis actas,
Et primi vela posuerunt navis nigram proram habentis.*

Ex Scholiaste Sophoclis.

*Est quædam Ellopie dives segetum & pascuorum,
Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.
Inhabitantesque eam viri habentes multos agnos, & boves,
Multi, innumeri, genera mortalium hominum.
Illic quædam Dodona, in extremo tractu, condita est.
Hanc amat Jupiter, & suum oraculum esse,
Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
Hinc terrestribus vaticinia qualibet feruntur.
Qui illuc profectus, Deum immortalem interrogavit
Dona ferens, venerit cum bonis ovibus.*

Ex Eodem.

*Quæ peperit Hermionen hastâ inclito Menelao,
Minimum natu peperit Nicostratum Martium.*

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Hemiochen.

Ex Æschyli Scholiaste.

*Gravida verò facta pulchrè cincta Stratonice
Eurytum domi peperit carissimum filium.
Cujus filii fuerunt Deion & Clytius,
Sagittarius similis Dills & Iphitus bellicosus,
Post hosce verò minimam natu peperit Ioleam
Antiope regina, priscum genus Aubolida.*

Ex Athenæo, è secundo Melampodia.

—— *Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum implevisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.*

124. Τῶ δὲ Μάρκῳ] Priora duo fragmenta ex Athenæo leguntur
Lib. XI. p. 498. Clericus.

Ex Eodem.

Καὶ πότε μάντις μὲν δεσμὸν βιῶ αἶνυτο χερσίν,
 Ἰφικλῶ δ' ὅτ' ἐπὶ νῶτ' ἐπεμαίετο τῷ δ' ἐπὶ πιδεν
 Σκύπφον ἔχων ἐτέρη, ἐτέρη δ' οὐκ ἔπλεον αἰείρετο
 Ἔθηκεν Φύλακος, ἢ ἐν δμῶεσσιν ἔειπε.

Apud eundem. ἐν τῇ Ἡοίῳ.

Οἷα Διώνυσος δῶκε ἀνδράσι χάριμα ἢ ἔχθρῳ.
 Ὅστις ἄδλω πίνῃ, οἶνῳ δέ οἱ ἔπλετο μάργῳ.
 Σὺν δ' ἔπιδας χεῖρας τε δέξῃ, γλῶσσαν τε νόον τε
 Δεσμοῖς ἀφρέσσοισι· φιλεῖ δέ ἐμαλθακῶς ὕπνῳ.

139

Ex Eodem.

Τὰς δ' βροτοὶ καλέουσι Πελοιάδας.

Ex Eodem.

Εὐρυγύης δ' ἔκ κῆρῳ Ἀθηναίων ἰερέων.

135

Ex Eodem.

—— καὶ εἰ σιγέουσι καρπὸν.

Ex Eodem.

Ἦ δὲ γὰρ ἔσ' ἐν δαιτὶ ἢ εὐλαπίνῃ πεθαλήῃ
 Τέρπεσσι μύθοισιν, ἐπὶ δασυὶ κορέσων.

Apud Stephanum. ἐν Αἰγάνῃς δαίτῃ.

—— νήσω ἐν Ἀβαντίδι δῆ,

Τὼ κριν Ἀβαντίδα κίκλησκον θοοὶ αἰὲν ἰόντες,
 Τὼ τὸτ' ἐπώνυμον Εὐβοίαν βοὸς ὠνόμασε Ζεὺς.

140

Ex Suida.

Ἀλλήλῳ μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπῳ Δίακίδῃσι,
 Νῆν δ' Ἀμυθαιονίδαις, πλεῖστον δέ περ Ἀτρείδῃσι.

Ex Suida & Polybio.

Διακίδας πολέμα κεχαρηότας ἤντε δαιτί.

Ex Plutarcho.

—— αἰτ' ἄλστα καλὰ νέμον,

145

Καὶ πηγὰς ποταμῶν, ἢ πείσσεια ποιήεντα.

130. Οἷα Διώνυσῳ.] Est apud eundem Lib. X. p. 428. ubi multa in eandem sententiam. Clericus.

137. Ἦ δὲ.] Profertur ex Melampodia Hesiodi, Athenai Lib. II. p. 40. Clericus.

139. Νῆσῳ ἐν Ἀβαντίδι.] Stephanus habet in voce Abantis, ubi Ab. Berkelius.

Ex Eodem.

*Et tunc vates vinculum arcûs sustulit manibus,
Iphichus verò ad humeros instabat ei, à tergo,
Scyphum tenens alterâ manu, alterâ verò sceptrum tollens
Stabat Phylacus & inter famulos dixit.*

Apud Eundem, in Ecœis.

*Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium & inimicitiam
Quisquis copiosè bibit, vinum verò est ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguâque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis somnus.*

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleiadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

—— *nec lædebat fructum.*

Ex Eodem.

*Dulce enim est, in convivio & in epulo florente,
Recreari sermonibus, postquam convivio saturati sunt.*

Apud Stephanum, è II. Eginæ.

—— *in divina Insula Abantide,*

*Quam prius Abantidem vocabant Dii æterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Eubœam vocavit Jupiter.*

Ex Suïda.

*Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam verò Amythaonidis, & divitias largitus est Atridis.*

Ex Suïda & Polybio.

Æacidæ bello gaudentes, ut convivio.

Ex Plutarcho.

—— *quæ nemora amœna habent
Et fontes fluviorum, & pascua herbida.*

Berkelius ostendit legendum non εἰς Αἰζῆνας sed εἰς Αἰζυμῖα Νετῖσσ. De nominibus Eubœæ, ex Phœnicia Lingua, ea tradidit Sam. Bochartus, Chanaanis Lib. I. c. 13. quæ ostendere queant quanti usûs sit ea Lingua, ad Græciæ origines illustrandas. Clorius.

Ex Eodem.

Ἐννέα τι ζώῃ θρεαῖς λακέρυζα κερώνη
 Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἔλαφ' & δέ τε πετραυράν' &.
 Τρεῖς δ' ἑλάφους ὁ κέραι' ἡμεῖς μερίσκε'· αὐτὰρ ὁ Φοῖβ' &
 Ἐννέα τὺς κέραι'· δέκα δ' ἡμεῖς τὺς Φοῖνικας
 Νύμφαι ἑὺπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγίοχοιο.

150

Ex Eodem.

Δανὸς γάρ μιν ἔπειρεν ἔρως Πανοπιδ' & Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μαίνης δ' ἔδειξ' ἐστὶν Ὀπικθονίων ἀνθρώπων,
 Ὅς τις αὖν εἰδείη Ζηνὸς νοὸν Αἰγίοχοιο,

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς ἢ κείρανός ἐστιν
 Ἀθανάτων· σοὶ δ' ἔπει' ἐρήμισαι κερύτ' & ἄλλ' &.

155

Ex Eodem.

Μακρίων, αἷτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα πθέισι,
 Θέσκελον, αὐδῆεν' &.

Ex Eodem.

Ἡδὺ γ' καὶ τὸ πυθέσθ' ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
 Ἀθάνατοι δειλῶν τε ἢ ἐοδλῶν τέκμαρ ἐναργές.

160

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ εἴθέ μοι * ἦσαν μὲν αἰῶνα βίοιο
 Ὡφειλες δέναι, ἢ αἶστα μῆδεα ἰδμεν
 Θνητοῖς ἀνθρώποις. νῦν δ' ὅκ' ἐμὲ τυτθὸν ἔπικας,
 Ὅς με μακρόν γε ἔθηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
 Ἐπὶ μ' ἔτι ζῶειν * θρεαῖς μερόπων ἀνθρώπων.

165

Ex Eodem.

Τρεῖς μάκαρ Διακίδη, ἢ τετράκις ὄλβιος Πηλεΐς,
 Ὅς τις δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχ' & οἶσυνα βαίνει.

147. Ἐννέα τι] Apud Plutarchum de Oraculorum defectu p. 415. T. 2. existant duo priora fragmenta Hesiodi, ubi & eorum interpretationem legere licebit. Compara etiam; si vacat aut lubet, translationem horum versuum, quæ exstat Eidyllio X. Ausonii, ad quem & Eliam Vinetum consule. Clericus.

152. Δανὸς γ' In Vita Thesei p. 8. ubi, auctore Heracl Megarensi,

Ex Eodem.

Novem vivit ætates garrula cornix (cornices,
Hominum qui juventute florent, cervus verò æquat quatuor
Tres verò cervos æquans corvus senex fit. Deinde Phoenix
Novem corvos æquat, nos verò decem Phœnices
Nymphæ cincinnatæ filii Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim eum atterebat amor Panopeidis Ægla.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,
Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certarit.

Ex Eodem.

Musarum quæ virum reddunt celebrem,
Divinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quæ mortalibus constituerunt
Immortales, malorum & bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Jupiter, utinam mihi minus spatium vitæ
Dedisses & bona consilia sciremus
Mortalibus hominibus. Nunc verò me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitæ,
Septem me vivere ætates variè loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

fi, dicitur Pisistratus hunc versum ex *Hesiodi* operibus sustulisse. *Clericus.*

153. Μάρτυς] Exstat Stromate V. p. 610. & sequens fragmentum
 Ibid. p. 603. *Clericus.*

161. Ζῆν πῦργ] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. *Clericus.*

Ex Eodem.

Οἷω μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρεϊ ἀνὴρ,
Τὰς δέκα δὲ ἐμπύπλησι γυνὴ τέρεϊ νοήμα.

Ex Eustratio.

Ἀργὸν ἀνδρὸν ἐὼν Δαναὸς πίνεσεν ἔνυδρον.

170

Ex Athenagora.

—— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Χώπετ', ἀπ' Οὐλύμπου βάλων πολόεντι κεραυνῷ
Ἔκτανε Λητοίδῳ, Φίλον σὺν θυμὸν ὀρέων.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαιούλη ἡδὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἱμερόεσσα ἢ Εὐδώρα πανύπεπλῃ,
Ἀς Τ' αἶδας καλέεσιν ὅππῃ χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων.

175

Ex Etymologico.

Ὅττι κε χερσὶ λάβεσκεν, αἰδέειλα πέντε τίθεσκεν.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Ἀγχίαλον ἢ Σιδῶν' ἀνθεμώεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζησι νόμῳ δὲ δρχαῖ ἄελσῳ.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— ὀλίγον δὲ εἶσι κισσυβίῳ.

180

Idem ad Id. XI.

Νέπι ὅς τ' ἐτοίμα λιπὼν ἀνέτοιμα διαίκῃ.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— χερὶ πατρὶ κτίλαν ἐμμεναι.

Ex Theone.

Καί τε διερχόμεν ἡπειγμένον ἐς δράκων ὥς.

171. Πατὴρ] In Legatione pro Christianis, paullò ante finem. Clericus.

174 Φαιούλη] Ad Tm. 15. φαιουμένη. Morelianæ Edit. ubi de Hydibus. Clericus.

177 Ὅττι] In voce αἰδέειλον, seu col. 21. ubi postquàm dixit Etymologici Auctor αἰδέειλον significare αἰόρον, quamvis apud Nicandrum contrario significato legatur, pro semper conspicuo, docet hunc

Ex Eodem.

*Quasi sorte delectatur vir decem sortium,
Tales decem implet mulier delectans sapientia.*

Ex Eustratio.

Argos, quod erat sine aqua, aquosum reddidit Danaus.

Ex Athenagora.

—— pater hominumque & Deorum
*Iratu est, & ab Olympo jaculatu ardenti fulmine
Occidit Letoidem, suam iram excitans.*

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

*Phaëyla & Coronis & benè cinctæ Cleæ
Phæoque amabilis & Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.*

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuisset, inconspicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchialum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima est.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— parum sciet Cissybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata sectatur.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— oportet patri arietem esse.

Ex Theone.

Et transiens festinans est instar draconis.

hunc versum profudisse Hesiodum de Autolyco furum nobilissimo, qui furabatur equos, faciebátque ut alii viderentur, quia mutabat eorum colorem. Sed potius inconspicuos reddidisse dicitur, quos occultabat furto sublato. *Clericus.*

178. Βούλον] In voce Βούλον, seu col. 216. *Clericus.*

183. Καί π' διερχόμενον] Ad Tm. 6. φανερῶς. *Clericus.*

Aspasia in III. Ethicorum Aristotelis.

Ὅπ' τὸ πονηρὸς ἐπὶ τῷ ἐπιπόνῳ τύτῃ) καὶ δυσυχῶς ἱκανὸς
 Ἡσίωδ' παρασχῆσαι ἐν ταῖς μεγάλαις ἡσυχίαις, ἐν αἷς τῶν ἑλκε-
 μήνιων πιῶν (l. πιῶν) πρὸς τὴν Ἡρακλέα λέγουσαν.

Ὡς τέκνον ἢ μάλα δὴ σε πονηρότατον ἔδειξεν

Ζεὺς ἐπέκνωσε πατὴρ.

Καὶ πάλιν

Τέκνον ἐμὸν αἰ μοῖραί σε πονηρότατον ἔδειξεν.

185

T E A O S.

185. Ὡς τέκνον] Duo priores versus ex *Eustratio*, Aristotelis Inter-
 prete. (non ex *Eustathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) &
 quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quarant harum
 rerum

Aspasius in III. Ethic. Aristotelis.

Πονηρὸς poni pro laborioso & infelice ostendere potest
Hesiodus, in magnis Ecceis, in quibus Alcmenam indu-
cit dicentem Herculi:

O fili, sanè te laboriosissimum & optimum

Jupiter genuit pater. Et iterum:

Parcæ te, ô fili, & laboriosissimum & optimum.

F I N I S.

rerum studiosi, quibus & otium & editionum commodiorum copia
suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare penas negli-
gentiæ eorum, qui primi hæc fragmenta collegerunt. *Clericus.*

CATALOGUS LIBRORUM

HESIODI,

Quorum plerique omnes interierunt.

Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Ἀσπίς.

Θεογονία.

ἘπικήδειⓈ εἰς Βάτραχον τὸ ἐρωμένον αὐτοῦ.

Ἀστρονομία μεγάλη, ἡ ἀσερκῆ βίβλⓈ.

Ἡῶται μεγάλαι, ἡ γυναικῶν κατάλογⓈ.

ΚατάλογⓈ

ΔιζύμⓈ.

Περὶ τῶν Ἰθαίων Δακτύλων.

ἘπιθαλάμⓈ Πηλέως καὶ ΘέτιδⓈ.

Υποθήκαι ΧείρωνⓈ.

Γενεαλογίαι ἡρώεσσιν, ἡ Ἡρωογονία.

Γῆς περίοδⓈ.

{ Ἐπὶ μαντικῶν.

{ Ἐξήγησις τῶν τέξεσιν }

ex opinione quorundam Pausanias.

Θεοὶ λόγοι }

distinguntur à Θεογονίᾳ Hesiodi ejusdem Θεοὶ λόγοι
à Maximo Tyrio.

Quidam librum Hesiodi DE HERBIS ex Plinio addunt.

TOMI PRIMI FINIS.